

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3 2044 059 502 930

STRAFFELOVEN

VED

FRANCIS HAGERUP

HARVARD LAW LIBRARY

FROM THE LIBRARY

OF

HEINRICH LAMMASCH

Received May 25, 1922.

HAGERUP

STRAFFELOVEN

25

ALMINDELIG
BORGERLIG STRAFFELOV

×

AF 22 MAI 1902

C

OG

LOV OM DENS IKRAFTTRÆDEN

AF SAMME DATO

UDGIVET MED OPLYSENDE ANMÆRKNINGER
OG HENVISNINGER

AF

FRANCIS HAGERUP

KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1903

A

+

C-7x
H1444s

MAY 25 1922

AKTIE-BOGTRYKKERIET
(DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI)

MINDET OM

BERNHARD GETZ

TILEGNES DETTE SKRIFT

Forord.

Den foreliggende anmærknings-udgave af straffeloven er udarbejdet efter samme plan som den af forfatteren i forbindelse med afdøde Rigsadvokat Getz foranstaltede udgave af straffeprocessloven. Dens hensigt er ikke at give en udtømmende kommentar, der søger at løse alle opstaaende spørgsmaal, men væsentlig at yde særlig den praktiske jurist en kortfattet og oversigtlig vejledning ved besvarelsen af de nærmestliggende spørgsmaal, som den nye straffelovs anvendelse vil fremkalde. En hovedvægt er herved naturlig lagt paa en belysning af den nye lovs forhold til den gamle; og en særlig opmærksomhed er viet de bestemmelser i den nye lov, som ikke har sidestykker i den gamle, medens der for de deles vedkommende, som væsentlig stemmer med den ældre ret, i stor udstrækning er henvist dels til forf.s fremstilling i skriftet Om formuesindgreb og dokumentforbrydelser (2den udg. 1898) dels til den righoldige præjudikatsamling, der findes i K jerschows fortræffelige udgave af den gamle straffelov (1896), og som fremdeles ogsaa under den nye lov vil bevare en stor del af sin betydning.

Det siger sig selv, at jeg har ladet mig det være særlig magtpaaliggende at udnytte de rige bidrag til den nye lovs forstaaelse, der findes i dens forarbejder. Af størst

betydning er i denne henseende naturligvis straffelovkommissionens motiver, et værk, som det ikke noksom kan anbefales enhver jurist, der faar nogen befatning med den nye lov, at anskaffe sig og flittig benytte. Ved siden af dette kommer fortrinsvis i betragtning den kongelige proposition (Odelst. prop. nr. 24) for 1898—99 og justitskomiteens indstilling (Indst. O. I) for 1901—02. Hvor forarbeidernes udtalelser har forekommet mig at besidde en autentisk vægt, har jeg overalt anført dem ordlydende.

Lovtexten er meddelt i den skikkelse (med den ortografi), hvori lovbeslutningen fra stortinget er oversendt til regjeringen.

Ved manuskriptets gjennemsyn har jeg havt fortrinlig hjælp af hr. sekretær i justitsdepartementet Einar Hanssen, hvem jeg navnlig skylder stor tak for hans medvirkning til at fuldstændiggjøre og berigtige de mange lovcitater.

Det havde været tanken, at nærværende skrift ligesom udgaven af straffepocesloven skulde have været foranstaltet af Getz og mig i fællesskab. Hvad skriftet har tabt ved, at denne plan ikke har kunnet gennemføres, ved ingen bedre end jeg. Men som forfatter ikke blot af loven, men af dens beundringsværdige motiver har Getz alligevel en hovedandel i arbeidet. Og jeg har troet at turde give udtryk herfor ved gennem tilegnelsen at knytte hans navn til bogen.

Christiania i september 1903.

F. Hagerup.

Tilføielser og rettelser.

- Side 4 i anm. 3 kan ogsaa henvises til str.l. §§ 20, 2det led og 126 samt ikr.l. § 11,1.
- » 6 linje 14 fra oven staar forbrydelse — læs strafbar handling.
 - » 11 Ved § 12,2 kan m. h. t. ordet «fartøi» mærkes § 315, hvorefter under dette begreb indbefattes saavel baad som skib.
 - » 12 i note 2 kan nu ogsaa henvises til Getz Juridiske afhandlinger (1903) p. 233 ff.
 - » 15 tilføies i slutningen af note 13: eller den skyldige har bopæl her i riget.
 - » 25 note 3, 3dje linje staar 1886 læs 1889 og i samme notes fjerde linje juni læs juli.
 - » 27 tilføies ved § 32 som anm. 4 ved ordet kjendelse: Denne maa kunne paakjæres efter str.pl. § 407: — Kjendelsen har at lægge den udenlandske dom til grund, forsaavidt det faktiske angaar.
 - » 32 i anm. 1, 1ste linje kan tillige henvises til str.pl. § 168, 2det led.
 - » 33 i anm. 3, 2den linje staar anm. 3 læs anm. 4.
 - » 36 5te linje fra oven staar § 14, 2det led læs § 19, 2det led.
 - » » i anm. 7 sidste linje staar anm. 7 læs anm. 9.
 - » 39 anm. 6 tilføies i næstsidste linje § 391.

Side 39 i anm. 1 til § 43 udgaar hele parentesen i linje 7 til 10. Den der udtalte opfatning, at der i de i §§ 101, 2det p., 145, 2det led, 146 og 217, 3dje led omhandlede tilfælde maa foreligge forsæt ogsaa ligeoverfor følgen, lader sig neppe opretholde, idet § 123, 2det led viser, at loven udtrykkelig bruger ordet «forsætlig», hvor dette er ment. Paa udtryksmaaden i vedkommende lovsted («voldes» i §§ 145, 2det led og 146, «tilføies» i § 101, 2det p. og 217, 3dje led) kan derimod iøvrigt ikke lægges nogen afgjørende vægt ved besvarelsen af det her omhandlede spørgsmaal.

- » 47 linje 10 fra oven staar p. 8 a læs p. 86.
- » 48 i anm. 9, linje 9 fra oven staar gl. str.l. 7, 1—6 læs gl. str.l. 7—7.
- » 49 linje 3 fra oven staar juni læs juli.
- » 50 øverste linje staar anm. 5 læs anm. 6.
- » 54 som almindelig bemærkning ved 5te kapitel indtages: «Der omhandles i nærværende kapitel alene saadanne grunde, der bevirker at straffen nedsættes under eller forhøies udover den i vedkommende straffebud opstillede regelmæssige strafferamme. Derimod har den nye str.l. ingen til gl. str.l. 6—1 svarende regel om straffens udmaaling indenfor denne ramme; jfr. S. K. M. p. 96, som utrykkelig fremhæver, at en saadan regel er fundet lidet hensigtssvarende. En betragtning af de grunde, som af str.l. er tillagt vægt som særlig strafforhøiende eller straffenedsættende viser imidlertid, at den ikke har tænkt sig væsentligt andre synsmaader anvendte paa strafudmaalingen efter den nye lov end efter den gamle. Det nye i loven er forsaavidt alene den særegne maade, hvorpaa den i § 65 har gennemført specialpræventionssynspunktet ligeoverfor farlige forbrydere; men netop disse særegne regler

tyder paa, at loven ellers ikke har tænkt sig dette synspunkt tillagt større vægt end tidligere.»

- Side 59 i anm. 2 til § 56 staar anm. 10 læs anm. 12.
- 65 nederste linje tilføies en henvisning til Retst 1903 p. 471.
 - 66 Ved ordene «selv angivet sig» i § 59 kan merkes S. K. M. p. 108—9: «Da nedsættelsen alene er fakultativ, er det selvforstaaeligt, at den ikke bringes til anvendelse, hvor nogen har forøvet forbrydelsen for at komme i straf eller hvor andre omstændigheder betager angivelsen dens regel. mæssige karakter.»
 - 70 3dje linje fra oven (i anm. 3 til § 62) tilføies: «Da imidlertid anvendelsen af disse tillægsstraffe efter § 30, nr. 1 og 2, begges første p. er betinget af, at fængselsstraf af en vis varighed er forskyldt, maa dommen udtrykkelig udtale sig om, hvilken fængselsstraf der vilde have været at anvende, om vedkommende forbrydelse eller forseelse havde været den eneste, der var kommen under paadømmelse.»
 - • Ved ordet «flere» i § 65 kan merkes S. K. M. p. 117, note 1: «Flere betyder her som overalt i udkastet «to eller flere.»»
 - • Ved slutningen af § 65 tilføies som anm. 8: «Dette maximum kan retten i sin dom ligesaa lidt nedsætte som forhøje.»
 - 73 ved § 67 henvises til mil. str.l. § 30. — I anvendelse paa forsøg maa de i § 67 opstillede frister bedømmes efter forsøgsstraffen (§ 51), ikke efter straffen for den fuldbyrdede forbrydelse.
 - 77 ved anm. 2 til § 71 bemærkes, at det der anførte overhovedet gjælder alle de i § 16 opregnede tillægsstraffe.
 - 96 ved anm. 4 til § 101 henvises til tilføielsen til anm. 1 ved § 43.

- Side 100 i anm. 3 linje 5 fra neden skal ordet «paragrafen» udgaa.
- 104 i anm. 3 til § 110 henvises efter ansvarlighedslov 7. juli 1828 § 3 i. f. til l. 3 juni 1874, 2det afsnit § 1.
 - 117 i anm. 6 staar anm. 2 til § 40 læs anm. 5 til § 40.
 - 121 i anm. 2 til § 136 staar nærv. kapitel læs kap. 12.
 - 123 tilføies efter § 139 et notetegn 1.
 - 128 i anm. 7 til § 144 staar anm. 9 til § 139 læs anm. 10 til § 139.
 - 135 i anm. 9 til § 150 staar anm. 2 til § 40 læs anm. 5 til § 40.
 - 135 i anm. 2 til § 151 samme rettelse.
 - 136 i anm. 8 ligesaa.
 - 139 i anm. 14 ligesaa.
 - 141 linje 3 fra neden staar anm. 4 læs anm. 5.
 - 165 i anm. 1 til § 189 staar i 2den linje note 5 læs anm. 6.
 - 170 i anm. 6 til § 193 staar anm. 6 til § 192 læs anm. 7 til § 192.
 - » i anm. 2 til § 194 samme rettelse.
 - 172 i anm. 5 fjerde linje fra neden staar 198 læs 199.
 - 177 nederste linje staar anm. 3 til § 195 læs anm. 4 til § 195.
 - 178 i anm. 2 til § 207, 1ste linje staar anm. 5 til § 192 læs anm. 7 til § 192.
 - » i anm. 2 til § 207, 2den linje staar anm. 3 læs anm. 8
 - 184 øverste linje staar anm. 3 læs anm. 4.
 - 186 i anm. 3, næst sidste linje staar anm. 5 læs anm. 6.
 - 188 i anm. 9, næst sidste linje staar 207 læs 217.
 - 196 i anm. 2, 1ste linje staar anm. 5 læs anm. 6.
 - » i anm. 3, sidste linje staar anm. 3 læs anm. 4.
 - 206 i anm. 3, 1ste linje staar anm. 3 til § 231 læs anm. 5 til § 231.
 - 208 i sidste linje af anm. 1 staar § 50 læs § 56.

- Side 209 anden anmærkning ved § 238 skal gives notetegn 2 og i denne anmærkning skal anm. 2 til § 40 rettes til anm. 5 til § 40.
- 210 2den linje fra oven staar anm. 2 læs anm. 5.
 - 225 linje 10 fra oven staar anm. 2 til § 42 læs anm. 1 til § 42.
 - 258 i anm. 1 til § 291, sidste linje staar anm. 6 til § 148 læs anm. 5 til § 148.
 - 259 i anm. 5 samme rettelse.
 - 262 5te linje fra oven staar 1884 læs 1888.
 - 270 i anm. 1 til § 305 tilføies: l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 104, 2det led.
 - » i anm. 4 til § 306 udgaar henvisningen til l. 9 juni 1903 § 104.
 - 271 i 5te linje fra neden udgaar notetegnet 10.
 - 315 nederste linje staar med anm. 6 læs anm. 7.
 - 357 i anm. 2, 3dje linje staar 88 læs 85.
 - 362 i anm. 5 næstsidste linje staar § 37 læs 51.
 - 364 anm. 2 skal lyde: jfr. § 301 jfr. sjøf.l. §§ 74 og 75.
 - 391 anm. 3 næst sidste linje staar J. Lassen læs J. Lassen.
 - 397 i 7de linje fra neden tilføies efter ordet retten et notetegn 4.
 - 398 i anm. 3, tredje linje tilføies foran punktumet: «men er retsbrudet i loven belagt med straf, kommer det ikke i betragtning, om straf ikke kan anvendes, fordi der ikke foreligger paatalebegjæring, eller fordi straffen er forældet eller dens fuldbyrdelse udsat i henhold til str.l.s §§ 52 ff. eller eftergivet ved benaadning, eller fordi den skyldige er død.»
 - 402 i anm. 3, 1ste linje tilføies efter ordet erstatningspligt: «der ikke omfatter opreisning (§§ 19, 2det led og 21, sidste led).»

Side 403 Ved ordet uagtsomhed i § 25, sidste leds 2den linje tilføies som anm. 8: «Har han udvist en uagtsomhed, der ikke kan betegnes som grov kommer ogssa her paragrafens andet led til anvendelse.»

- » 408 i anm. 1, 1ste linje staar kap. VI læs kap. III.
-

Anvendte forkortelser.

- Getz Udk.** 1887 betyder B. Getz Foreløbigt udkast til alm. borgerlig straffelov 1 del med motiver (1887).
- Getz Udk.** 1893 betyder B. Getz Udkast til alm. borgerlig straffelov (1893).
- G. og H.** betyder Lov om rettergangsmaaden i straffesager af 1ste juli 1887, udg. med oplysende anmærkninger og henvisninger af B. Getz og Fr. Hagerup (2den udg. 1890).
- Gl. str.l.** betyder Straffeloven af 20 august 1842 med senere ændringer.
- Grl.** betyder Grundloven.
- Hagerup** Formuesindgreb betyder Hagerup Formuesindgreb og Dokumentforbrydelser (2den udg. 1898).
- Ikr.l.** betyder Lov om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttræden.
- Indst. O. I** betyder Justitskomitéens Indstilling O. I for 1901—02 i Stortingsforhandlingerne for samme aar bd. 6 b.
- Indst. O. VII** betyder Justitskomitéens Indstilling O. VII for 1899—1900 i Stortingsforh. for samme aar bd. 6 b.
- Kjerschow** betyder Lov ang. forbrydelser af 20 aug. 1842 m. v. udgivet af P. Kjerschow (1896).

- Lagtingstid. betyder Forhandlinger i lagtinget 1901—02 i Stortingsforh. for samme aar bd. 8.
- v. Liszt Strafrecht betyder v. Liszt Lehrbuch des Strafrechts 12te Auflage (1903).
- Mil. str.l. betyder Militær straffelov 22 mai 1902.
- Mil. str.pl. — Militær straffeprocesslov 29 marts 1900 med ændringer af 22 mai 1902.
- N. L. betyder Christian V norske lov.
- Odelstingstid. betyder Forhandlinger i odelstinget 1901—02 i Stortingsforh. for samme aar bd. 8.
- O. prop. nr. 24 betyder O. prop. nr. 24 for 1898—99 i Stortingsforh. for samme aar bd. 3.
- Retst. betyder Norsk Retstidende.
- Schweigaard betyder Schweigaard Kommentar over den norske kriminallov, 3dje udg. 1882.
- S. K. 1888 betyder straffelovkommissionens forslag af 1888 til forandringer i straffeloven af 1842.
- S. K. I. M. betyder Straffelovkommissionens motiver til »Udkast til lov om den borgerl. straffelovs ikrafttræden» (1896).
- S. K. M. betyder Straffelovkom.s motiver til Udk. til alm. borgerl. straffelov (1896).
- S. K. U. betyder Straffelovkom.s Udk. til alm. borgerl. straffelov (1896).
- Str.l. betyder Den almindelige borgerlige straffelov.
- Str.pl. betyder Lov om rettergangsmaaden i straffesager (straffeprocessloven) af 1 juli 1887 med senere ændringer.
- Tidsskr. f. retsv. betyder Tidsskrift for retsvidenskab, udg. af den Stangske stiftelse.
- Ugebl. betyder Ugeblad for Lovkyndighed.

INDHOLD.

Almindelig borgerlig straffelov.

Første del.

Almindelige bestemmelser.

	Side.
<i>Indledende bestemmelser</i>	3
§ 1. Lovens almindelige del anvendelig paa alle straffbare handlinger	3
« 2. Forbrydelser, forseelser	3
« 3. Straffelovens tilbagevirkende kraft	4
« 4. Handling, undladelse	7
« 5. Forklaring af udtrykket nærmeste	8
« 6. Løssøregjenstand	8
« 7. Forkl. af udtrykket offentlig	9
« 8. Forkl. af udtrykket krigetid	9
« 9. Forkl. af udtrykket betydelig skade	9
« 10. Forkl. af udtrykket trykt skrift	10
« 11. Forkl. af udtrykkene maaned og dag	10
1ste kapitel. <i>Den norske strafferets virkekreds</i>	10
§ 12. Straffelovens virkekreds i rummet	11
« 13. Særlige bestemmelser om i udlandet fore- tagne straffbare handlinger	15
« 14. Folkeretslige undtagelser	17

.Straffeloven.

b

	Side.
2det kapitel. <i>Straffene</i>	17
§ 15. Strafarterne	17
« 16. Tillægsstraffe	18
« 17. Fængsel	19
« 18. Skjærpet fængsel	19
« 19. Skjærpet fængsel	19
« 20. Straf for livstidsfanger	20
« 21. Udsættelse af heftets fuldbyrdelse, naar nogen, der udstaar hefte, dømmes til fængsel	20
« 22. Hefte	20
« 23. Omsættelse af hefte til fængsel	21
« 24. Idømmelse af hefte istedetfor fængsel, naar handlingen ikke er udsprungen af fordærvet sindelag	21
« 25. Hvorledes frihedsstraf fastsættes	21
« 26. Nærmere regler for straffuldbyrdelsen ved særskilt lov	21
« 27. Bødestrafen	22
« 28. Afdragsvis betaling af bøder. Subsidiær idømmelse af fængselsstraf	23
« 29. Hvilke rettigheder kan tabes som straf	24
« 30. I hvilke tilfælde rettigheder kan tabessom straf	25
« 31. Fra hvilket tidspunkt rettighedstabet ind- træder	27
« 32. Rettighedstab, naar der er afsagt udenlandsk straffedom	27
« 33. Forvisning fra bestemt sted	28
« 34. Inddragning som straf	28
« 35. Inddragning af forbryderske midler	29
« 36. Inddragning af en strafbar handlings udbytte	30
« 37. Til fordel for hvem inddragning sker	30
« 38. Udvisning af riget	31
« 39. Sikkerhedsforanstaltninger mod utilregnelige og formindsket tilregnelige	31
3dje kapitel. <i>Betingelserne for strafbarhed</i>	34

§ 40.	Forsæt kræves som regel undtagen ved forseelser, der bestaar i undladelse	34
« 41.	Ansvar for underordnede	36
« 42.	Vildfarelse	37
« 43.	Uforudseelig følge tilregnes ikke	39
« 44.	Utilregnelighed	40
« 45.	Forsætlig og uagtsom hensættelse i utilregnelig tilstand	43
« 46.	Den strafferetslige lavalder	43
« 47.	Nødtilstand	44
« 48.	Nødverge	46
4de kapitel.	<i>Forsøg</i>	49
§ 49.	Forsøgets strafbarhed	49
« 50.	Tilbagetræden	51
« 51.	Straffen for forsøg. Uforsætlig følges betydning	53
5te kapitel.	<i>Grunde, hvorfor straffen kan nedsættes eller forhøies</i>	54
§ 52.	Betinget straffedom	54
« 53.	Betinget straffedom. Senere domfældelse	56
« 54.	Forkyndelse af betinget straffedom. Appel	58
« 55.	Personer mellem 14 og 18 aar	59
« 56.	Formindsket tilregnelighed	59
« 57.	Retsvildfarelse	60
« 58.	Fleres samvirken	62
« 59.	I gjerning bevist anger	66
« 60.	Udstaaet varetægtsarrest	66
« 61.	Skjærpet straf i gjentagelsestilfælde	67
« 62.	Frihedsstrafs beregning ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser	67
« 63.	Beregning af bødestraf ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser	70
« 64.	Efterskudsdomme	70
« 65.	Ubestemte straffedomme	70
6te kapitel.	<i>Strafbarhedens ophør</i>	72

	Side.
§ 66. I hvilke tilfælde strafbarheden ophører . . .	72
« 67. Forældelsesfristerne	73
« 68. Forældelse hindrer ikke inddragning . . .	73
« 69. Begyndelse af forældelsens løb	73
« 70. Afbrydelse af forældelsens løb	76
« 71. Domfældtes død	77
« 72. Forældelse af idømt straf	77
« 73. Forældelse af idømt straf. Forældelsens løb .	78
« 74. Forældelse af idømt straf. Forældelsens af- brydelse	78
« 75. Æresopreisning	79
« 76. Behandlingen af æresopreisningsbegjæringen	79
7de kapitel. <i>Paatalen</i>	80
§ 77. Offentlig paatale er regel	80
« 78. Hvem der er paataleberettiget	82
« 79. Paatalebegjæring af overøvrigheden . . .	83
« 80. Forældelse af paataleret	83
« 81. Hvorvidt paatalebegjæringen kan begrænses .	85
« 82. Tilbagetagelse af paatalebegjæring	85

Anden del.

Forbrydelser.

8de kapitel. <i>Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed</i>	86
§ 83. Norges indlemmelse i fremmed rige . . .	86
« 84. Paaførelse af krig	87
« 85. Folkeretsstridig adfærd mod andre stater .	88
« 86. Bistand, ydet fienden	88
« 87. I krigstid farlige handlinger	89
« 88. Misligholdelse af kontrakter angaaende krigs- magts forsyning eller befordring i krigstid	89
« 89. Troløshed fra underhandlers side	90
« 90. Røbelse af statshemmeligheder	90
« 91. Retsstridig erhvervelse af kjendskab til . . statshemmeligheder	91

	Side.
§ 92. Offentlig meddelelse i krigstid af forbudte oplysninger	92
« 93. Forfalskning, ødelæggelse af statspapirer o. lign.	92
« 94. Indgaaelse af forbund og andre forberedende handlinger til forøvelse af de i §§ 83, 84, 86 eller 90 nævnte forbrydelser	92
« 95. Fremkaldelse af fare ved ophidselse til had mod Norge eller et fremmed folk etc.	93
« 96. Forbrydelser mod fremmed statsoverhoved og sendebud	94
« 97. Kapitlets tilsvarende anvendelse med hensyn til Sverige	94
9de kapitel. <i>Forbrydelser mod Norges statsforfatning og statsoverhoved</i>	95
§ 98. Angreb paa forfatningen	95
« 99. Angreb paa statsmagterne	95
« 100. Drab af konge eller regent	96
« 101. Vold, legemsfornærmelser og ærekrænkelser mod konge eller regent	96
« 102. Forøvelse af de i kap. 19, 20, 21, 22 eller 23 nævnte forbrydelser mod medlemmer af det kongelige hus	97
« 103. Paatale af ærekrænkelser mod kongen, regenten eller medlemmer af det kongelige hus	97
« 104. Forberedende handlinger. § 97 finder tilsvarende anvendelse	97
10de kapitel. <i>Forbrydelser med hensyn til udøvelsen af statsborgerlige rettigheder</i>	98
§ 105. Utilbørlig paavirkning med hensyn til andres stemmegivning etc.	98
« 106. Salg af stemme etc.	99
« 107. Uberettiget deltagelse i stemmegivning etc.	99

	Side.
§ 108. Forvoldelse af, at udfaldet af stemmegivning forvansktes eller forspildes	100
• 109. Tab af stemmeret	101
11te kapitel. <i>Forbrydelser i den offentlige tjeneste</i> . .	101
§ 110. Domme etc. mod bedre vidende	104
• 111. Ulovlig sportulering o. lign.	104
• 112. Modtagelse af bestikkelse	105
• 113. Modtagelse af bestikkelse for at begaa uret	105
• 114. Dommers, lagrettemands, skjønsmands eller sagkyndigs modtagelse af bestikkelse	106
• 115. Ulovlig opnaaelse af forklaring eller tilstaaelse i straffesag	106
• 116. Ulovlig ransagning eller beslaglæggelse	107
• 117. Ulovlig fuldbyrdelse af frihedsstraf, frihedsberøvelse, udvisning o. lign.	107
• 118. Ulovlig undladelse eller hindring af straf- forfølgning	108
• 119. Ulovlig begunstigelse af straffældt person .	109
• 120. Løgnagtige protokoltilførsler og erklæringer	109
• 121. Aabenbarelse af tjenestehemmeligheder .	110
• 122. Brevbrud	111
« 123. Misbrug af tjenestestilling til retskrænkel- selse	112
• 124. Ulovlig tvang	112
• 125. Overordnede ansvar. Medvirkning til tjenesteforbrydelser	113
• 126. Anvendelse af tjenestens tab som straf for andre i tjenesten forøvede forbrydelser end de i dette kapitel nævnte	114
12te kapitel. <i>Forbrydelser mod den offentlige myn- dighed</i>	114
• § 127. Vold mod tjenestemænd	114

	Side.
§ 128. Ulovlig paavirkning paa tjenestemænd med hensyn til tjenestehandlinger . . .	115
« 129. Uhjemlet udøven af offentlig myndighed .	116
« 130. Usandfærdige beskyldninger mod offentlige myndigheder	116
« 131. Hjælp til fængslet persons undvigelse .	117
« 132. Modarbejdelse af undersøgelse i straffesag	118
« 133. Ulovlig hvervning af mandskab	119
« 134. Lemlæstelse for at undgaa værnepligt. Medvirkning til visse militære forbrydelser	119
13de kapitel <i>Forbrydelser mod den almindelige orden og fred</i>	120
§ 135. Forvoldelse af fare ved offentlig ophidselse til had mod statsforfatningen eller nogen offentlig myndighed eller af en del af befolkningen mod en ønden	120
« 136. Opløb for at forøve forbrydelser	121
« 137. Ulovlig tilstedeværelse eller medvirkning til andres tilstedeværelse i saadanne opløb	121
« 138. Forstyrrelse af offentlige forretninger, gudstjeneste etc.	122
« 139. Undladelse af at hindre visse større forbrydelser	123
« 140. Offentlig opfordring til og tilbud om at forøve strafbare handlinger	125
« 141. Forledelse til at udvandre ved falske forespejlinger	126
« 142. Bespottelse og forhaanelse af troesbekjendelse	126
« 143. Mishandling og borttagelse af lig etc. . .	127
« 144. Aabenbarelse af hemmeligheder, der er sagførere, læger, præster m. fl. betroede i stillings medfør	127
« 145. Brevbrud og aabning af andres gjemmer .	128

	Side.
§ 146. Tilintetgjørelse, tilbagekaldelse o. lign. af skriftlige meddelelser, rettede til andre	128
« 147. Indbrud o. lign.	129
14de kapitel. <i>Almenfarlige forbrydelser</i>	131
§ 148. Forsætlig forvoldelse af ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, jernbane- og sjøulykke	132
« 149. Forsøg paa at hindre forebyggelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt	133
« 150. Fremkaldelse af fare for saadan ulykke som i § 148 nævnt ved undladelse af at udføre en særlig pligt eller paa visse andre maader	133
« 151. Uagtsom forvoldelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt	135
« 152. Forurensning af vandløb m. v.	135
« 153. Forgiftning, udbredelse af sundhedsfarlige varer	136
« 154. Forvoldelse af smitsom syge	139
« 155. Forvoldelse af eller udsættelse for vene-risk smitte	141
« 156. Forsætlig overtrædelse af forskrifter til betryggelse mod smitsomme sygdomme	142
« 157. Falske lægemidler og kure	143
« 158. Forvoldelse af hungersnød og dyrtid	144
« 159. Forbund til udførelse af almenfarlige forbrydelser	144
« 160. Offentlig opmuntring til forøvelse af forbrydelser ved hjælp af sprængstoffer eller gift og vejledning i disses brug	145
« 161. Ulovlig anskaffelse, tilvirkning m. v. af sprængstoffer	145
« 162. Fradømmelse af retten til at udøve næringsvei	145
15de kapitel. <i>Falsk forklaring</i>	146

	Side.
§ 163. Mened	146
• 164. Forklaringer, der ansees lige med edelige forklaringer	147
• 165. Medvirken til afgivelse af urigtig, edelig forklaring	147
• 166. Falsk, ubeediget forklaring	147
• 167. Forklaring i egen sag og til gunst for nærmeste	149
16de kapitel. <i>Falsk anklage</i>	150
§ 168. Falsk anklage	150
• 169. Strafskjærpelse, naar nogen paa grund af den falske anklage er fældet til friheds- straf eller dødsstraf	151
• 170. Uagtsom anklage	152
• 171. Angivelse af opdigtede forbrydelser o. lign. Falsk selvangivelse o. lign.	152
• 172. Undladelse af at forebygge urigtig fæl- delse eller afstraffelse	153
• 173. Bekjendtgjørelse af dommen	153
17de kapitel. <i>Pengefalsk</i>	153
§ 174. Eftergjørelse af gangbare penge	153
• 175. Forfalskning af gangbare penge	155
• 176. Udgivelse af eftergjorte eller forfalskede penge	155
• 177. Forfærdigelse af redskaber til eftergjørelse eller forfalskning af penge	156
• 178. Trykte værdipapirer, ligestillede med penge	156
18de kapitel. <i>Dokumentfalsk</i>	157
§ 179. Begrebet dokument	157
• 180. Begrebet dokumentfalsk	159
• 181. Begrebet dokumentfalsk, fortsat	160
• 182. Benyttelse af falsk dokument	160
• 183. Skjærpet straf for visse tilfælde af benyt- telse af et falsk dokument	162

	Side.
§ 184. Formildet straf for benyttelse af visse arter falske dokumenter	162
« 185. Dokumentfalsk	163
« 186. Anskaffelse af redskaber til dokument- falsk	164
« 187. Tilintetgjørelse af dokument. Fragaaelse af underskrift	164
« 188. Borttagelse af grænseskjel. Anbringelse af falsk grænseskjel	164
« 189. Usand skriftlig bevidnelse	165
« 190. Benyttelse af usand bevidnelse	165
19de kapitel. <i>Forbrydelser mod sedeligheden</i>	166
§ 191. Utugtig omgængelse under trusler	167
« 192. Voldtægt	168
« 193. Utugtig omgængelse med utilregnelige	169
« 194. Tilsneget samleie	170
« 195. Utugtig omgængelse med barn under 13 aar	170
« 196. Utugtig omgængelse med barn under 16 aar	171
« 197. Utugtig omgængelse med person under 18 aar, der staar under den skyldiges myndighed eller opsigt	171
« 198. Forførelse ved underfundig adfærd eller misbrug af afhængighedsforhold	172
« 199. Utugtig omgængelse, forskaffet ved mis- brug af offentlig eller betroet stilling, med egne børn, stedbørn m. fl.	173
« 200. Forførelse til utugt med en anden	174
« 201. Fremme af utugt med personer under 16 aar	174
« 202. Forledelse til erhvervsmæssig utugt	175
« 203. Afholden fra at ophøre med at hengive sig til prostitutionen	175
« 204. Strafskjærpelse i tilfælde af vindesyg	

	Side.
hensigt, sædvansmæssighed og i visse andre tilfælde	175
§ 205. Fremme af utugt ved misbrug af stilling	176
« 206. Vindesyg fremme og udnyttten af andres utugt	176
« 207. Blodskam med beslegtede	178
« 208. Blodskam med besvogrede	178
« 209. Egteskabsbrud	179
« 210. Brud paa egteskabsløfte efter tidligere besvangrelse	180
« 211. Utugtige foredrag, skrifter o. lign.	181
« 212. Offentlig foretagelse af utugtige handlinger og lign. — Utugtige handlinger med børn	183
« 213. Unaturlig utugt	184
« 214. Egteskabsindgaaelse i visse tilfælde straffebefriende	184
20de kapitel. <i>Forbrydelser med hensyn til familieforhold</i>	185
§ 215. Forrykkelse af familiestand	185
« 216. Unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg	186
« 217. Skjærpende omstændigheder ved unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg	187
« 218. Anvendelse af børn og umyndige paa skadelig maade	188
« 219. Unddragelse af forsørgelsespligt. Vanrøgt	191
« 220. Bigami og anden indgaaelse af ugyldigt egteskab	192
« 221. Indgaaelse af omstødeligt egteskab	194
21de kapitel. <i>Forbrydelser mod den personlige frihed</i>	195
§ 222. Strafbar tvang	195
« 223. Frihedsberøvelse	197

	Side.
§ 224. Frihedsberøvelse under skjærpende omstændigheder, menneskerov	198
« 225. Hensættelse i trældom. Slavehandel	198
« 226. Uagtsom ulovlig frihedsberøvelse og foretagelse af en lovlig paagribelse med tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade	199
« 227. Strafbare trusler	199
22de kapitel. <i>Forbrydelser mod liv, legeme og helbred</i>	200
§ 228. Legemsfornærmelse	201
« 229. Legemsbeskadigelse	203
« 230. Gjentagelsestilfælde	204
« 231. Grov legemsbeskadigelse	204
« 232. Legemsfornærmelse og -beskadigelse under skjærpende omstændigheder	205
« 233. Drab	206
« 234. Moders drab af uægte barn	206
« 235. Legemsfornærmelse og drab af samtykkende. Drab af medlidenhed	207
« 236. Medvirken til selvmord eller selvbeskadigelse	208
« 237. Uagtsom legemsbeskadigelse	209
« 238. Uagtsom forvoldelse af betydelig legems-skade	209
« 239. Uagtsomt drab	209
« 240. Faderens ansvar for moderens forbrydelse mod uægte barn	210
« 241. Faderens undladelse af at afværge moderens forbrydelse mod sit uægte barn	211
« 242. Udsættelse. Forladen i hjælpeløs tilstand	212
« 243. Udsættelse etc. forbunden med øiensynlig fare for liv eller helbred	213
« 244. Moders udsættelse etc. af uægte barn	214
« 245. Fosterfordrivelse	214

	Side.
23de kapitel. <i>Ærekrænkelser</i>	215
§ 246. Ærekrænkelse	215
« 247. Bagtalelse	216
« 248. Bagtalelse mod bedre vidende	217
« 249. Strafudelukkende omstændigheder	218
« 250. Retorsion	221
« 251. Paatalen	221
« 252. Ærekrænkelser mod afdøde	222
« 253. Mortifikation	222
« 254. Kundgjørelse af dommen	223
24de kapitel. <i>Underslag, tyveri og naskeri</i>	223
§ 255. Underslag	224
« 256. Straffen for underslag	227
« 257. Tyveri	227
« 258. Grovt tyveri	229
« 259. Grovt tyveri	231
« 260. Grovt tyveri	232
« 261. Straffen for grovt tyveri	232
« 262. Naskeri	232
« 263. Gjentagelse	234
« 264. Paatale af naskeri og underslag	234
« 265. Paatale af visse tilfælde af underslag og tyveri	234
25de kapitel. <i>Udpresning og ran</i>	235
§ 266. Udpresning	235
« 267. Ran	237
« 268. Skjærpet straf for visse tilfælde af ran	238
« 269. Strafbar forberedelse til ran	239
26de kapitel. <i>Bedrageri og utroskab</i>	239
§ 270. Bedrageri	239
« 271. Kvalificerede tilfælde af bedrageri	242
« 272. Svig mod forsikringsgiver	243
« 273. Forsøg paa at paavirke priser ved løgnagtige beretninger. Falske opgaver ved	

	Side.
indbydelser til stiftelse af aktieselskaber eller ang. disses stilling eller lignende	243
§ 274. Kreditbedrageri	245
« 275. Utroskab	246
« 276. Retslige forføininger over gjenstande i strid med andres ret	247
« 277. Skjærpet straf ved fremkaldelse af fare	248
« 278. Gjentakelse	248
« 279. Paatale	249
27de kapitel. <i>Forbrydelser i gjældsforhold</i>	249
§ 280. Unddragelse af gods, hvori en anden har pant eller anden sikkerhed	249
« 281. Unddragelse af gods fra at tjene til fyl- destgjørelse for gjæld	250
« 282. Kvalificerede tilfælde af unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgjørelse for gjæld	252
« 283. Begunstigelse af fordringshaver	253
« 284. En skyldners forvoldelse af tab for sine fordringshavere ved ødsel levemaade o. lign. forhold	253
« 285. Forværrelse af boets stilling ved stiftelse af ny gjæld m. v.	254
« 286. Undladt bogførsel	255
« 287. Urigtig bogførsel o. lign.	255
« 288. Medvirkning. Handlen paa andres vegne	255
« 289. Paatale. Virkningerne af konkurs	256
« 290. Uredelighed af bestyrere i boer	257
28de kapitel. <i>Tilføielse af skade paa eiendom og formue</i>	257
§ 291. Forsætlige skadetilføielser	258
« 292. Kvalificerede tilfælde af forsættlig skade- tilføielse	258
« 293. Uagtsom skadetilføielse	259
« 294. Skadetilføielser ved leden bag lyset, ved kreditsvækkende udtalelser o. lign. samt	

	Side.
ved aabenbarelse af forretningshemmelig-	
heder	260
29de kapitel. <i>Aager og lykkespil</i>	261
§ 295. Aager	261
« 296. Kvalificerede tilfælde af aager	263
« 297. Kvalificerede tilfælde af aager	263
« 298. Lykkespil som næringsvei	264
« 299. Hvad der forstaaes ved lykkespil	264
« 300. Inddrivelse af ugyldige krav	265
30te kapitel. <i>Forbrydelser i søfartsforhold</i>	266
§ 301. Undladelse af at tiltræde tjenesten	266
« 302. Rømning	267
« 303. Medvirken til undladelse af at tiltræde	
tjenesten og til rømning	268
« 304. Retsstridig gaaen tilsjøs med usjødigt	
skib	268
« 305. Klage over usjødigtighed, fremført mod	
bedre vidende	270
« 306. Efterladelse i land af nogen medfarende	270
« 307. Retsstridig behandling af medfarende	271
« 308. Retsstridig anvendelse af straf — neg-	
telse af adgang til at søge konsul —	
utilbørlig behandling af medfarende	271
« 309. Undladelse af at vise lydighed	272
« 310. Undladelse af at vise lydighed under fare-	
fulde omstændigheder	272
« 311. Fleres undladelse af at vise lydighed	273
« 312. Mytteri	273
« 313. Bevirken af og medvirken til mytteri	274
« 314. Pligtstridig opgivelse af skibet	275
« 315. Pligtstridig undladelse af hjælp ved sam-	
menstød	275
« 316. Urigtig og falsk førelse af dagbog	275
31te kapitel. <i>Hæleri og efterfølgende bistand</i>	276
§ 317. Hæleri	276

	Side.
§ 318. Straffen for hæleri	278
« 319. Straffrit hæleri	279
« 320. Efterfølgende bistand	279
« 321. Paatalen	280
32te kapitel. <i>Forbrydelser i trykt skrift</i>	280
§ 322. Udgiverens ansvar	281
« 323. Om inddragning af trykt skrift	283

Tredje del.

Forseelser.

33te kapitel. <i>Forseelser i den offentlige tjeneste</i>	285
§ 324. Undladelse og overtrædelse af tjenesteplicht, forsømmelse og skjødesløshed i offentlig tjeneste	286
« 325. Uforstand i offentlig tjeneste. Embeds- eller bestillingsmands foretagelse af forbudt handling. Utilbørlig optræden af en saadan	286
34te kapitel. <i>Forseelser mod den offentlige myndighed</i>	289
§ 326. Ulovlig optræden mod offentlig tjenestemand	289
« 327. Undladelse af at bistaa offentlig tjenestemand	290
« 328. Ulovlig bæren af uniform, af æres tegn eller titel. Foregiven af at besidde offentlig myndighed o. lign. Misbrug af genferkorset	291
« 329. Ulovligt opløb	292
« 330. Ulovlige foreninger	293
« 331. Ulovlig afbildning o. lign. af fæstninger	293
« 332. Ulovlig udøvelse af virksomhed, hvortil kræves offentlig tilladelse	293
« 333. Negtelse af at opgive navn o. s. v. og urigtig opgivelse af saadant	295

	Side.
§ 334. Undladelse af at føre fortegnelse over reisende	295
« 335. Undladelse af at føre fortegnelse over tjenestesøgende og udvandrere	296
« 336. Forseelser af pantelaanere o. lign.	296
« 337. Ulovlig navneforandring	297
« 338. Forseelser ved ægteskabs ingaaelse	298
« 339. Undladelse af lovbefalede anmeldelser. Overtrædelse af i henhold til lov under trusel med straf givne forskrifter	298
« 340. Undladt anmeldelse af fund af bortkomne børn	299
« 341. Overtrædelse af de om begravelser og behandling af lig givne regler. Hemmelig tilintetgjørelse eller tilsidebringelse af lig og vægring af at opgive børns opholdssted	300
« 342. Ulovlig tilbagevenden af udviste eller forviste	301
« 343. Forrykkelse af udlagt gods. Overtrædelse af arrest og forbud o. lign.	302
« 344. Vægren af at efterkomme udkastelsesbeslutning. Udøvelse af ved dom frakjendt ret	303
« 345. Ødelæggelse af offentlige opslag	304
« 346. Ulovligt samkvem med fanger og personer, der er anbragte i opdragelsesanstalter, sindssygeasyler o. lign. Fremme af undvigelser	304
35te kapitel. <i>Forseelser mod den almindelige orden og fred</i>	305
§ 347. Overordnedes undladelse af at hindre underordnedes forseelser	305
« 348. Helligbrøde	305
« 349. Rolighedsforstyrrelse ved forvoldelse af skræk, forbitrelse o. lign.	306

	Side.
§ 350. Slagsmaal og anden fredsforstyrrelse. Forstyrrelse af nattero og fredsforstyrrelse paa privat sted	306
« 351. Forvolden af fare for færdselen paa offentlig vei m. v.	307
« 352. Uforsigtig adfærd m. h. t. sprængstoffer, skydevaaben o. lign. Uforsigtig forvolden af ildsfare	309
« 353. Betræden af steder, hvortil adgang er forbudt	310
« 354. Forsømmelig bevogtning m. v. af sidsyge. Farevoldende handlinger ligeoverfor dyr, forsømmelig bevogtning af saadanne	310
« 355. Indbrud og indsnigelse i fremmed hus. Ulovlig forbliven dersteds	311
« 356. Forfærdigelse og afhændelse af falsk nøgle og dirik	312
36te kapitel. <i>Forseelser med hensyn til den almindelige sundhed</i>	312
§ 357. Overtrædelse af sundhedsforskrifter	312
« 358. Uagtsomhed m. h. t. syfilittisk sygdom	313
« 359. Falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige næringsmidler, beklædningsgjenstande	314
« 360. Falholdelse af skadelige eller virkningsløse lægemidler	316
« 361. Overtrædelse af forskrifter om lægemidler og gift	316
« 362. Falholdelse som ægte af næringsmidler, der er eftergjorte eller forringede i værdi m. v. Forfærdigelse af saadanne i falholdelseshensigt	316
« 363. Falholdelse som naturlige af kunstige næringsmidler	318

	Side.
§ 364. Hensættelse i hypnotisk tilstand	319
« 365. Overtrædelse af sundhedsregler m. h. t. fabriker o. s. v.	320
« 366. Inddragning af sundhedsskadelige gjen- stande. Fradømmelse af ret til næringsvei	320
37te kapitel. <i>Forseelser mod den almindelige tillid</i> . .	320
§ 367. Eftergjørelse og uberettiget forfærdigelse af penge m. v.	320
« 368. Uberettiget forfærdigelse af segl, stem- pler m. m.	321
« 369. Udspredelse af gjenstande, der let kan forveksles med penge	321
« 370. Offentliggjørelse af urigtige angivelser af varers sammensætning, industriel retsbe- skyttelse o. lign. Uberettiget anbringelse paa varer af genferkorset eller mærke, der vækker formodning om industriel rets- beskyttelse	321
« 371. Falsk udgivelse af en skriftlig udtalelse for at hidrøre fra en bestemt person . .	322
« 372. Usand skriftlig bevidnelse. Retsstridig brug af bevidnelser	323
« 373. Forseelser m. h. t. aktieselskaber, boer o. lign.	325
« 374. Urigtig bogførsel. Undladelse af pligtig bogførsel	326
« 375. Falsk eller urigtig stempling af metal- arbejder	326
38te kapitel. <i>Forseelser mod sedelighed</i>	326
§ 376. Offentlig uanstændighed	326
« 377. Anstødelige udstillinger, forevisninger og falbydelser, veiledning m. v.	328
« 378. Opfordring og indbydelse til utugt . . .	328
« 379. Konkubinats	329
« 380. Udsættelsen af underordnede m. v. for for-	

	Side.
hold, der medfører fare for sedelighed og retskaffenhed	330
§ 381. Benyttelse af børn ved beskæftigelser, der er farlige for sedelighed. Farlige eller unaturlige legemsøvelser med børn . . .	332
« 382. Dyrplageri	335
« 383. Lykkespil	337
39te kapitel. <i>Forseelser mod person</i>	338
§ 384. Deltagelse i slagsmaal, hvorved nogens død eller betydelig legemsbeskadigelse voldes	338
« 385. Brug af farligt redskab under slagsmaal .	339
« 386. Overskridelse af revselsesret	339
« 387. Undladelse af at hjælpe under livsfare og at afhjælpe almenfarlige ulykker . . .	340
« 388. Forældres og husbondsfolks undladelse af at bistaa svangre	341
« 389. Forældres og husbondsfolks undladelse af at afholde svangre fra at forøve forbrydelse	341
« 390. Krænkelser af privatlivets fred	342
40de kapitel. <i>Forseelser mod formuesrettigheder</i> . . .	342
§ 391. Smaa eiendomsbeskadigelser	342
« 392. Retsstridig besiddelsestagelse af løsøre .	343
« 393. Retsstridig brug af andres ting	344
« 394. Undladelse af at anmelde fund	344
« 395. Retsstridig besiddelsestagelse af fast eiendom	345
« 396. Retsstridig raaden over fast eiendom . .	345
« 397. Overskridelse af raadighedsret til fast eiendom	347
« 398. Retsstridige handlinger m. h. t. rindende vand. Forseelser i naboforhold	348
« 399. Visse mindre eiendomsindgreb	348
« 400. Plukning af bær m. v. paa uindhegnet sted som regel straffrit	349

	Side.
§ 401. Ulovligt forhold m. h. t. auktioner o. lign.	349
• 402. Undladelse af at betale paa gjæstgiverier o. lign.	350
« 403. Indsnigelser til forestillinger o. lign. Forsøg paa at benytte befordringsmidler uden billet	350
« 404. Retsstridig behandling af betroede penge	351
• 405. Overtrædelse af satte taxter. Betingelse af forbudte taxter	351
• 406. Besvigelse m. h. t. afgifter	352
« 407. Ulovlig jagt og fiskeri	352
• 408. Paatalen	353
41de kapitel. <i>Forseelser med hensyn til privat tjeneste-forhold</i>	353
§ 409. Retsstridig undladelse af at tiltræde tjeneste og forladen af saadan	354
• 410. Vægning af at modtage i tjeneste. Afskedigelse	355
• 411. Negtelse af at optage tjenere i huset, bortvisning	355
• 412. Slet forhold fra tjeners eller husbonds side	356
« 413. Paatale	356
42de kapitel. <i>Forseelser i søfartsforhold</i>	357
§ 414. Forskjellige undladelser af skibsfører og reder	357
• 415. Undladelse af at opgive navn m. v. ved sammenstød	358
• 416. Skibsføreres og rederes undladelse af at sørge for skibets sjødygtighed og de ombordværendes tarv	358
• 417. Skibsføreres undladelse af at foretage det paabudte i anl. af begaaede forbrydelser — af at medtage personer, som hjemsendes — af at efterkomme konsuls afgjørelse	358

	Side.
§ 418. Forseelser m. h. t. forskrifterne om signaler m. v.	359
« 419. Undladelse af registrering, merkning m. v. Undladelse af at have ombord søf.l. m. v.	359
« 420. Misbrug af straffemyndighed	360
« 421. Undladelse af at føre dagbog m. v.	360
« 422. Beruselse, grov eller gjentagen uagtsomhed m. h. t. tjenesten	360
« 423. Forseelser m. h. t. førelse af flag. Ulovlig kystfart	361
« 424. Ubertrettiget tjenstgjøring som skibsfører, styrmand, maskinist el. lign.	361
« 425. Udsættelse af skibet for fare ved smugling o. lign.	362
« 426. Forskjellige forseelser af mandskabet	363
« 427. Forholdet mellem disciplinær og judiciel afstraffelse	364
43de kapitel. <i>Forseelser, forøvede ved trykt skrift</i>	364
§ 428. Undladelse af at angive trykkested o. lign.	364
« 429. Undladelse af at angive og urigtig angivelse af udgiver af periodisk skrift	365
« 430. Vægning af at optage berigtigelse	365
« 431. Uagtsom indtagelse af strafbare artikler	367
« 432. Forvrængt gengivelse af offentlige myndigheders forhandlinger	368
« 433. Forseelser m. h. t. beslaglagt skrift	368
« 434. Undladelse af at afgive et exemplar af blade etc. til politiet	369
« 435. Inddragning af skriftet. Forbrydelse af næringsret	369

Lov om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttræden.

1ste kapitel.	<i>Straffelovens ikrafttræden og indflydelse</i>	
	<i>paa den ældre straffelovgivning</i>	373
§ 1.	Straffelovens ikrafttræden	373
« 2.	Hvilke ældre love ophæves	373
« 3.	Strafferetslige bestemmelser i ældre love. — Militærlovgivning, disciplinærbestem- melser	374
« 4.	Uophævede straffebestemmelser	376
« 5.	Anvendeligheden af str.l.s alm. del. — For- brydelser, forseelser	383
« 6.	Henvisninger til ældre love	383
« 7.	Frihedsstraf og bødestraf i ældre lovbud	383
« 8.	Pengestraffe, der kan paadrages uden egen skyld. Gjenstandes heften for bøder. Underordnede ansvar	384
« 9.	Tillægsstraffe	386
2det kapitel.	<i>Om forandringer i den øvrige lovgivning</i>	387
§ 10.	Adgang til at fjerne embeds- og bestil- lingsmænd	387
« 11.	Forbrydelser o. lign. som skilsmissegrund. Ophævelse af frdn. 5 marts 1734	389
« 12.	Spil og væddemaal. — Krav af utugtig op- rindelse. — Ophævelse af N. L. 5—13—53 og frdn. 6 oktober 1753	390
« 13.	Forandring af universitetsfundatsens § 44	392
« 14.	Forandring i arvelovens §§ 69 og 70	392
« 15.	Politivedtægter. — Alm. regler for transport m. v. af dyr	392
« 16.	Forandring i nabolovens § 17, 2det led	396
« 17.	Ugyldighed af aagerretshandler. — Ophæ- velse af frdn. 14 mai 1754	396

	Side.
§ 18. Ophævelse af folkeskolelovenes §§ 63 og 56, 2det og 3dje led	397
3dje kapitel. <i>Enkelte bestemmelser angaaende skadeserstatning</i>	397
§ 19. Erstatning og opreisning	397
« 20. Erstatning af begravelsesomkostninger	400
« 21. Erstatning for liv	401
« 22. Børns erstatningspligt	401
« 23. Erstatning for skade voldt af utilregnelige	402
« 24. Erstatning for skade, voldt under nødtilstand eller nødværge	402
« 25. Følger af den skadelidendes egen medvirkning ved skaden, <i>compensatio culpæ</i>	403
« 26. Ansvar for flere erstatningspligtige. Regres	404
« 27. Arv og overdragelse af krav paa opreisning	405
« 28. Forældelse af erstatningskrav	405
4de kapitel. <i>Overgangsbestemmelser</i>	406
§ 29. Gjentagelsesstraf	406
« 30. Fuldbyrkelse af straf, ilagt ved ældre dom	407
« 31. Æresopreisning	408
« 32. Nye straffelovs anvendelse paa ældre handlinger i lagmandsretssager	408

Sammenstilling

<i>af den gamle straffelovs enkelte paragrafer med de tilsvarende bestemmelser i den nye</i>	411
Ordregister	429

**ALMINDELIG BORGERLIG
STRAFFELOV**

Første del.

Almindelige bestemmelser.

Indledende bestemmelser.

§ 1. (Lovens almindelige del anvendelig paa alle straffbare handlinger).

Denne lovs første del finder, forsaavidt intet modsat er bestemt,¹ anvendelse paa alle straffbare handlinger.²

¹ En saadan bestemmelse kan være indeholdt 1) i straffeloven selv (jfr. saaledes alle de bestemmelser, hvis gyldighed begrænses til «denne lov» f. ex. §§ 2, 4, 5, 6, 8, 40), hvorved bemærkes, at en speciallov, der udtrykkelig gjør den borg. str.l.s regler anvendelige inden sit omraade, ogsaa medtager disse bestemmelser, forsaavidt intet afvigende er udtalt (deri ligger den særlige betydning af mil. str.l. § 1 ved siden af str.l. § 1), 2) i den særlige lovgivning (se f. ex. mil. str.l. kap. 2).

² Jfr. ikr.l. § 5 (der udtaler den samme regel for de i den ældre lovgivning indeholdte straffebud jfr. imidlertid ikr.l. § 4, II); mil. str.l. § 1. Ogsaa paa de i ansvarlighedsloven af 7 juli 1828 (jfr. ikr.l. § 4, I) omhandlede straffbare handlinger finder straffelovens første del anvendelse (jfr. derimod gl. str.l. 28—1).

§ 2.¹ (Forbrydelser, forseelser.)

De straffbare handlinger, som omhandles i denne lovs

anden del, er forbrydelser. Hvor intet modsat er bestemt, gjælder det samme om de strafbare handlinger, som omhandles i andre love, forsaavidt de kan medføre fængsel over 3 maaneder, hefte over 6 maaneder eller fradømmelse af offentlig tjeneste som hovedstraf.¹

De strafbare handlinger, som omhandles i denne lovs tredje del, er forseelser; ligesaa de, som omhandles i andre love,² forsaavidt de ikke ifølge det ovenstaaende er forbrydelser.³

¹ Jfr. mil. str.l. § 2.

² Jfr. ikr.l. § 5 (jfr. § 7), der bestemmer, hvilke af de i den ældre lovgivning omhandlede strafbare handlinger er forbrydelser, medens nærværende paragraf tager sigte paa den fremtidige lovgivning.

³ Jfr. om den praktiske betydning af sondringen mellem forbrydelser og forseelser §§ 34, 40, sidste led, 49, sidste led 61 og 74; str.pl. §§ 90, 287, 377, 400.

§ 3.¹ (Straffelovens tilbagevirkende kraft.)

Har straffelovgivningen undergaaet forandring i tiden efter en handlings foretagelse,² kommer, forsaavidt intet modsat er bestemt, de ved foretagelsen gjældende strafferetslige bestemmelser til anvendelse paa handlingen.

De ved ethvert spørgsmaals afgjørelse gjældende strafferetslige bestemmelser kommer til anvendelse, naar de fører til en for sigtede gunstigere afgjørelse end de ved foretagelsen gjældende.³ Dog skal ved anke, kjæremaal og begjæring om gjenoptagelse ikke tages hensyn til bestemmelser, der først er blevene gjældende, efterat den afgjørelse blev truffen, i anledning af hvilken der ankes, kjæres eller begjæres gjenoptagelse.⁴

Er forfølgning eller strafs fuldbyrdelse lovlig⁵ paa begyndt,⁶ kommer ikke i betragtning, at efter en senere i kraft traadt lov adgangen til at paatale eller til at fuldbyrde straffen er forældet eller paatalen blevet afhængig af fornærmedes begjæring eller overladt ham.

Den i en ny lov bestemte frist for fornærmedes adgang

til at paatale eller begjære paatale begynder i intet tilfælde sit løb før fra lovens ikrafttræden.

¹ Jfr. gr.l. § 97; ikr.l. §§ 29—32.

² Regelen i § 69, 2det led jfr. § 12, sidste led kan ikke anvendes her.

³ Den for sigtede gunstigere lov er den, som i det konkrete tilfælde giver det for ham gunstigste resultat; og ved bedømmelsen heraf maa hele den ældre lov stilles op mod hele den nye. Man kan saaledes ikke alene se hen til, om strafferammen i vedkommende specielle lovbud er udvidet eller indskrænket, men maa tillige tage i betragtning, om den nye lov f. ex. ved sine regler om straffens beregning ved sammenstød af flere forbrydelser, om præsorption eller om paatale i sin helhed leder til et for tiltalte gunstigere eller strengere resultat. Har f. ex. en person i 1893 gjort sig skyldig i et tyveri, for hvilket han i 1904 kommer under forfølgning, vil den nye lov blive at anvende, hvis den skyldiges undvigelse af varetægtsarrest er grund til, at forfølgning ikke før er bleven iværksat; ti isaafald vil straffen efter gl. str.l. 7—11 ikke kunne forældes, medens den efter den nye lovs § 67 jfr. § 70 vil være bortfaldt. Er tyveriet begaaet i 1897, uden at nogen undvigelse af den skyldige har fundet sted, vil gl. str.l. blive at anvende, efter hvilken straffen er forældet i 5 aar, medens den nye lovs § 67 kræver 10 aar. Angaar et i 1903 forøvet tyveri, der kommer under forfølgning i 1904, en gjenstand af mindre værdi end 5 kroner, vil den nye lov komme til anvendelse, hvis gjenstanden er taget til eget brug (§ 262), gl. str.l. 19—1 (der er mildere end den nye lovs § 257, som ikke har alternativet bøder), hvis bemægtigelsen er skeet i hensigt at sælge tingen. Har en person i 1903 gjort sig skyldig i flere bedragerier, bliver gl. str.l. at anvende, da dens regel for straffesammenlægning i 6—11, sidste led leder til et lavere straffemaximum end den nye lovs § 62. Jfr. ikr.l. § 32 med anm. Man kan ikke anvende f. ex. den lavere straffesats efter den

ældre lov og samtidig en ny lovs mildere regler for straffes sammenlægning. Jfr. S. K. M. p. 9—10; S. K. I. M. p. 65; Stort. dok. nr. 87 for 1889. — Som det fremgaar baade af lovens udtryksmaade og af forudsætningen i paragrafens 3dje led, finder bestemmelsen i 2det led ogsaa anvendelse paa nye regler, der indfører en tidligere ukjendt forældelse (se saaledes reglerne i kap. 6, der bliver at anvende paa handlinger, begaaede før lovens ikrafttræden, saaledes at straffen for disse vil være præskriberet ogsaa, hvor hele den nye frists løb falder i tiden før nævnte tidspunkt) eller forkorter forældelsesfristerne, ligesom ogsaa paa nye regler, der forandrer paatalen fra ubetinget offentlig til betinget offentlig eller privat. Gaar forandringen ud paa, at en før betinget offentlig paatale undergivet forbrydelse ubetinget skal kunne paatales af det offentlige, kan den nye regel ikke anvendes paa handlinger, begaaede før den nye lovs ikrafttræden. Det samme gjælder nye regler, der indfører offentlig i stedet for privat paatale. Dog sees det at have været S. K. M.s mening, at den nye lov i sidste tilfælde skal kunne anvendes, saafremt den fornærmede begjærer paatale (p. 10). Rigtigheden heraf synes tvivlsom, da den skyldiges udsigt til at blive straffet unegtelig bliver større og hans skjæbne saaledes ugunstigere, naar den fornærmede kan vælte besvær og bekostning med strafforfølgningen over paa det offentlige end, naar han selv helt maa overtage disse. Jfr. imidlertid forudsætningen i str.pl. §§ 95, 1ste led og 96, 2det led. — Med hensyn til nye regler om straf-fuldbyrdelse se ikr.l. § 30.

Derimod altsaa ved fornyet behandling ved lagmandsret af en ved meddomsret eller forhørsret paadømt sag. Lovens princip er, at den nye lov ikke anvendes ved retsmidler, hvis øiemed netop er at prøve, om den gjældende ret rigtig er anvendt paa det faktum, som er fundet bevist (anke, kjæremaal), eller at rette en feil, der er begaaet i retsanvendelsen paa grund af urigtige, faktiske forudsætninger (gjenoptagelse). I disse tilfælde saavel som naar

den nye lov først træder i kraft, efterat endelig dom er falden, maa stødende uoverensstemmelser fjernes ved be-
naadning, jfr. S. K. M. p. 9.

⁵ Hvor altsaa domstolen afviser et ved den indledet
forfølgningsskridt, eller hvor beslutning om eller iværksæt-
telse af beslag, ransagning eller paagribelse ophæves ved
kjeremaal, fordi de lovlige betingelser ikke var tilstede,
vil disse skridt ikke komme i betragtning i den herom-
handlede henseende. Men saalænge en saadan forholds-
regel ikke ved noget retsmiddel er angreben, maa den ret,
der har at afgjøre spørgsmaalet om anvendelsen af § 3,
3dje led. betragte forholdsregelen som lovlig. Paa lig-
nende maade bliver de til straffens fuldbyrdelse af den
kompetente autoritet (jfr. strpl. § 479) foretagne skridt at
betragte som lovlige, saafremt ikke retslig afgjørelse er
truffen overensstemmende med strpl. §§ 481 og 482.

⁶ Forfølgningen maa ansees paabegyndt ved enhver
mod vedkommende som sigtet truffet forholdsregel af den
i strpl. § 97 omhandlede art. Se det tilsvarende udtryk i
strpl. § 87 jfr. G. og H. anm. til sidstanførte paragraf.

§ 4. (Handling, undladelse.)

*Overalt, hvor denne lov benytter ordet handling, er, med-
mindre det modsatte udtrykkelig er sagt eller fremgaar af
sammenhængen, derunder ogsaa indbefattet undladelse af
handle.*¹

¹ Forudsætningen er her selvfølgelig, at der i undla-
delsen ligger en viljesytring; og hvor strafbarheden er be-
tinget af en indtraadt følge, maa undladelsen staa i et
saadant forhold til følgen, at dette kan ligestilles med en
forvoldelse (saakaldte kommissivdelikter ved undladelse).
Den, der undlader at komme en i livsfare stedt person
til hjælp, vil ikke kunne straffes efter § 233, med mindre
han efter sit forhold til den afdøde har havt en særlig
pligt til at handle (jfr. f. ex. § 219, 242; derimod er ikke
den i § 387, nr. 1 omhandlede almindelige pligt tilstræk-
kelig i denne henseende).

§ 5. (Forklaring af udtrykket nærmeste.)

Hvor denne lov benytter udtrykket nogens nærmeste,¹ er herunder indbefattet hans egtesfælle, beslegtede i lige linje, søskende og lige nær besvogrede, fosterforældre og fosterbørn samt forlovede. Er egteskabet opløst, begrundes det fremdeles anvendelse af de om de nærmeste givne regler, forsaavidt angaar begivenheder før opløsningen.

Som besvogret ansees ogsaa den besvogredes egtesfælle.

¹ Jfr. §§ 82, 132, 139, 167, 172, 265 og 279; mil. str.l. § 93, 2det led jfr. § 1.

§ 6. (Løseregjenstand.)

Under udtrykket løseregjenstand indbefattes i denne lov ogsaa enhver til frembringelse af lys, varme eller bevægelse fremstillet eller opbevaret kraft.¹

¹ Jfr. §§ 150, 255, 257 (jfr. 262), 267, 291, 317, 392, 393. Bestemmelsen rammer enhver kraft (energi), baade de kjendte naturkræfter og dem, som fremtidig maatte opdages. Sin hovedanvendelse vil denne bestemmelse for tiden faa ved retsstridig tilegnelse eller ødelæggelse af elektricitet. Tilegnelse af elektrisk kraft vil rammes af §§ 255 og 257, naar tilegnelsen er skeet i hensigt at tilvende nogen en uberettiget vinding (udelukket fra straf efter disse paragrafer er derfor en uretmæssig, men ikke vinde-syg benyttelse f. ex. af et telefonanlæg jfr. Odelstingstid. p. 433 ff.). Tilegnelsen er tyveri (§ 257), naar den sker fra et anlæg, der er i fremmed besiddelse, underslag, naar den sker fra anlæg, der er i gjerningsmandens egen besiddelse. — Jfr. forøvrigt anm. 4 til § 393. — Bestemmelsens anvendelse er betinget af, at kraften er «fremstillet eller opbevaret.» Den gjælder ikke naturkræfter, der findes fri i naturen, selv om de er knyttede til en bestemt eiendoms-gjenstand. Tilegnelse af vandkraft vil rammes af § 255 eller § 257, hvis den tillige medfører en tilegnelse af vandet, og af § 291, hvis den medfører en beskadigelse eller ubrugbargjørelse eller spilden af vandet, men er ellers straffri.

§ 7. (Forkl. af udtrykket offentlig).

1. Ved offentlig sted forståes i denne lov¹ ethvert for almindelig fødsel bestemt eller almindelig befærdet sted.
2. En handling ansees forøvet offentlig,² naar den er forøvet ved udgivelse³ af trykt skrift⁴ eller i overvær af et større antal personer eller under saadanne omstændigheder, at den let kunde iagttages fra et offentlig sted⁵ og er iagttaget af nogen der eller i nærheden værende.

¹ Jfr. §§ 10, 351, 376, 378 og 383.

² Jfr. §§ 92, 94, 95, 104, 130, 135, 140, 142, 180, 211, 212, 328, 332, 349, 377, 381, 5, 390.

³ Jfr. § 10, 2det led.

⁴ Jfr. § 10, 1ste led.

⁵ Se nr. 1.

§ 8. (Forkl. af udtrykket krigstid.)

Hvad der i denne lov¹ er foreskrevet for krigstid, gjælder ogsaa, naar den væbnede magt eller nogen del af samme² er besluttet³ sat paa krigsfod.

¹ Jfr. §§ 87, 88 og 92.

² Jfr. mil. str.l. § 3 (mil. str.pl. § 3), hvorefter det afgjørende er, om «vedkommende afdeling» af den væbnede magt er sat paa krigsfod, og hvorefter saaledes den ene afdeling kan ansees at være paa krigsfod, medens dette ikke er tilfældet med den anden, jfr. Udk. til mil. str.l. med motiver (1898) p. 60.

³ Det afgjørende er altsaa, at beslutning er fattet; det kræves ikke, at ordre er udgaaet; jfr. derimod den tilsvarende bestemmelse i mil. str.l. § 3 (mil. str.pl. § 3).

§ 9. (Forkl. af udtrykket betydelig skade.)

Ved betydelig skade paa legeme eller helbred forståes i denne lov¹ skade, hvorved nogen mister eller faar væsentlig svækkelse paa syn, hørsel, taleevne eller evne til at forplante sin slekt, bliver vanfør, udygtig til at fortsætte sit erhverv

eller i høi grad vansiret, falder i livsfarlig eller langvarig sygdom eller bliver sindssyg.

Som betydelig skade ansees det ogsaa, naar forbrydelsen øves mod en svanger kvinde og fosteret som følge heraf faar skade eller gaar tilgrunde.²

¹ Jfr. §§ 88, 101, 148, 152, 153, 154, 156, 157, 192, 217, 219, 223, 229, 231, 234, 235, 236, 238, 242, 243, 244, 256, 261, 267, 277, 292, 304, 384.

² Jfr. § 245, 2det led.

§ 10. (Forkl. af udtrykket trykt skrift.)

Under trykt skrift henregnes skrift, afbildning eller lignende, der mangfoldiggjøres ved trykken eller paa anden kemisk eller mekanisk maade.¹

Under udgivelse forstaaes ogsaa opslag, udlæggelse og lignende paa offentligt sted.²

¹ Jfr. l. om forfatterret 4 juli 1893 § 1. — Se nærv. l.s. kap. 32 og §§ 247, 390, 428, 432 og 433.

² Jfr. § 7, l.

§ 11. (Forkl. af udtrykkene maaned og dag.)

Ved 1 maaned forstaaes en kalendermaaned; ved 1 dag forstaaes 24 timer.¹

¹ Jfr. særlig §§ 17, 19, 20, 22, 25, 223, 2det led.

1ste kapitel.

Den norske strafferets virkekreds.

Sammenligner man de i dette kapitel indeholdte regler med den ældre lov, vil man finde, at den norske strafferets virkekreds navnlig forsaavidt er udvidet, som den i langt videre udstrækning rammer ogsaa forbrydelser, begaaede af udlændinge i udlandet (§ 12, 4), men indskrænket forsaavidt, som der for de i udlandet begaaede handlinger haade ligeoverfor Normænd og udlændinge tages hensyn til, om handlingen er strafbar ogsaa efter det lands

lov, i hvilket handlingen er foretaget (§ 12, 3, c og 4, b jfr. § 13, 2det led.) Det sidste hensyn kommer ikke i betragtning ved de i § 12, 3 a og b og 4 a nævnte strafbare handlinger, der dels er rettede mod Norge og norske myndigheder dels er saadanne, som i alle civiliserede stater er belagte med straf og ikke bør være straffrie, om de er begaaede udenfor disse staters omraade.

§ 12. (Straffelovens virkekreds i rummet.)

Norsk straffelov finder, forsaavidt intet andet særlig er bestemt¹ eller ved overenskomst med fremmed stat vedtaget,² anvendelse paa handlinger, der er foretagne

- 1. i riget,³ herunder indbefattet norsk fartøi i aaben sø,⁴*
- 2. paa norsk fartøi, hvor det end befinder sig, af nogen af dets besætning eller af andre, der medfølger fartøiet;⁵*
- 3. i udlandet af norsk statsborger⁶ eller nogen i Norge hjemmehørende person,⁷ naar handlingen*

a) hører blandt de i denne lovs kap. 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 23, 24, 25 eller 33 eller §§ 135, 141, 142, 144, 169, 191—195, 199, 202, 204 jfr. 202, 205—209, 223—225, 228—235, 242—245, 270—272, 275, 277, 291, 292, 294 nr. 2, 318, 326—328, 330, sidste led, 331, 338, 367—370, 380, 381 eller 423 omhandlede,⁸ og i hvert fald, naar den

b) er en forbrydelse eller forseelse⁹ mod den norske stat eller norsk statsmyndighed¹⁰ eller

c) er strafbar ogsaa efter det lands lov, i hvilket den er foretagen;¹¹

- 4.¹² i udlandet af udlænding, naar handlingen enten*

a) hører blandt dem, der omhandles i denne lovs §§ 83, 88, 89, 90, sidste led, 93, 98—104, 110—132, 148, 149, 152, 1ste og 2det led, 153, 1ste, 2det, 3dje og 4de led, 154, 159, 160, 161, 169, 174—178, 182—185, 187, 189, 190, 191—195, 202, 217, 220, 221, 223—225, 229, 231—235, 243, 244, 261, 267—269, 277, 292, 324, 325, 328, 331, 415 eller 423, eller

b) er en forbrydelse,⁹ strafbar ogsaa efter det lands lov, i hvilket den er foretagen, og den skyldige har bopæl i riget eller opholder sig her.¹³

I tilfælde, hvor en handlings strafbarhed afhænger eller paavirkes af en indtraadt eller tilsigtet virkning, betragtes handlingen som foretagen ogsaa der, hvor virkningen er indtraadt eller tilsigtet fremkaldt.¹⁴

¹ Se l. 11 sept. 1818 om foranstaltn. til at anholde og tiltale personer, som efter at have begaaet forbr. i et af de forenede riger Norge og Sverige undviger til det andet (jfr. den tilsvarende svenske frdn. 1 juni 1819); jfr. statsborgerretsl. 21 april 1888 § 7, 2det led; l. 24 juli 1827 om straf for overtrædelse af 8de artikel i grænsekonventionen med Rusland af ¹⁴/₂ mai 1826 (jfr. ikr.l. § 4, II); mil. str.l. §§ 9, 10 og 11.

² Traktater paa det heromhandlede felt pleier ikke at udvide selve den enkelte stats straffelovs anvendelsesomraade, men alene at tilsikre gjensidig bistand til udøvelse af staternes straffemyndighed (international retshjælp, udleverelsestraktater). Se Lammassch Auslieferungspflicht u. Asylrecht (1887); v. Martitz Internationale Rechtshilfe in Strafsachen (I 1888, II 1897); L. Beauchet *Traité de l'extradition* (1899). — Medens gl. str.l. 1—6 angav nærmere betingelser for adgangen til at afslutte disse traktater, er dette opgivet i den nye lov (jfr. dog anm. 13). Der kræves saaledes ikke længer, at traktaten skal hvile paa fuld gjensidighed. Af statsborgerretsl. 21 april 1888 § 7 flyder, at traktat, hvorved udleverelse af norsk borger tilsikres, ikke kan afsluttes. — For tiden har Norge udleverelsestraktater med følgende stater: Sverige (traktat mellem Danmark-Norge og Sverige 10 decbr. 1809, separatartikelen, der strengt taget skulde ansees bestaaende og ikke helt er bleven overflødig ved den i anm. 1 citerede, kun udlevering af norske undersaatte angaaende l. 1818, men som dog vistnok almindelig ansees bortfaldt ved foreningen af 1814, se Aschehoug Norges nuværende statsforfatning

I p. 155—6), Portugal (17 decbr. 1863), Italien (30 oktober 1866 og 28 mai 1878), Østerrige (31 juli 1868), Frankrige (27 decbr. 1869 og 11 septbr. 1897), Storbritannien (26 august 1873) det tyske rige (31 mai 1878), Belgien (15 juli 1870 og 6 novbr. 1877), Nederlandene (10 juni 1879), Luxembourg (11 januar 1884), Spanien. (14 juli 1885), Nordamerikas forenede stater (8 novbr. 1893). Traktat med Rusland af 27 decbr. 1860 angaar ikke udlevering af forbrydere til tiltale og straf, men alene tilbagesendelse af straffede forbrydere (jfr. art. 1 i. f.) Forsaauidt disse traktater knytter udleveringen til, at vedkommende lovtæd indeholder en vis straffeart, der ikke har samme betydning i den nye som i den gamle straffelov (saaledes som tilfældet er med fængsel), synes ikr.l. § 7 at maatte kunne gives tilsvarende anvendelse. — Som hidhørende traktater se endvidere den internationale konvention om foranstaltninger mod slavehandelen i Afrika m. v. 30 marts 1892 art. V, 3dje led samt de ved § 302 anførte overenskomster om paagribelse og udlevering af rømte sømænd. — I denne forbindelse mærkes, at norsk straffemyndighed undtagelsesvis kan udøves paa fremmed statsterritorium i kraft af de med visse særlig orientalske lande afsluttede saakaldte kapitulationer. Se om denne jurisdiktion, der regelmæssig udøves ved konsulerne, traktater med tyrkiet 25 februar 1757, med Tripolis 22 januar 1752, med Marokko 25 juli 1767, med Kina af 20 marts 1847, med Siam af 9 novbr. 1869, med Persien 17 novbr. 1857, med Kongostaten 11 juni 1885 jfr. Hagerup Civilproces I (2den udg.) p. 88—90.

³ Herunder gaar ogsaa søtærritoriet; jfr. can. pr. 25 (res. 22) februar 1812; traktat med Mexiko af 20 aug. 1886 art. 7; Aschehoug Norges nuværende statsforfatning I p. 90 ff.; fakultetsbetænkning i Retst. 1898 p. 705 ff.

⁴ Søf.l. 20 juli 1893 § 1 jfr. l. om registrering af skibe 4 mai 1901.

⁵ Altsaa ogsaa f. ex. udenlandske passagerer.

⁶ Jfr. lov om statsborgerret 21 april 1888 jfr. love 27 juli 1896 og 29 marts 1900.

⁷ D. e en person, som har fast bosted i Norge. Domicilspørgsmaalet bliver her at bedømme efter samme regler som i andre anvendelser, hvor det har retslig betydning; jfr. f. ex. Retst. 1890 p. 70 ff.

⁸ Ved siden af bestemmelsen i litra c har opregningen navnlig den betydning, at de opregnede forbrydelser og forseelser bliver at straffe efter norsk lov, selv om de begaaes udenfor ethvert ordnet statssamfunds territorium. — Forøvrigt bemærkes, at et straffebud ikke altid i udlandet faar samme indhold som i indlandet, idet spørgsmaalet om handlingens retsstridighed vil blive at bedømme efter gjerningsstedets lov, hvilket i mange tilfælde vil kunne lede til andre resultater end hjemlandets lov; jfr. S. K. M. p. 16.

⁹ Jfr. § 2; ikr.l. § 5, 2det led.

¹⁰ Herunder gaar ogsaa de i ansvarlighedsloven 7 juli 1828 omhandlede straffbare handlinger (om militære forbrydelser se den mil. str.l. §§ 9—11); men forøvrigt bemærkes, at tilfældet hører hid, ikke blot hvor den straffbare handling efter sin almindelige karakter er en forbrydelse eller forseelse mod den norske stat eller norsk statsmyndighed, men ogsaa hvor den er en saadan, der i og for sig ogsaa kan begaaes mod private, men som i det konkrete tilfælde rammer staten (f. ex. de i det 27de kap. omhandlede forbrydelser). — §§ 97, 127, sidste led og 128, sidste led kan her ikke anvendes analogisk; jfr. imidlertid § 12, 3 a, hvor baade kap. 9 og kap. 12 er særlig nævnte.

¹¹ Naar handlingen af gjerningsstedets lovgivning er truet med straf, kommer det ikke her (som i det i § 12 nr. 4 b omhandlede tilfælde jfr. § 13, 2det led) i betragtning, at efter dette lands lov straf ikke i det konkrete tilfælde kan anvendes, fordi betingelserne for paatale (klage) mangler, eller fordi forældelse er indtraadt, eller fordi vedkommende er frifunden ved retskraftig dom eller straffen

er eftergivet ved benaadning. Om det tilfælde, at straf i udlandet er udstaaet, se § 13, sidste led jfr. S. K. M. p. 16

¹² Jfr. ved nr. 4 § 13, 1ste og 2det led.

¹³ Den særlige betydning af denne bestemmelse ved siden af den i det foregaaende litra indeholdte er den, at der ikke vil kunne aftales udlevering til Norge i anledning af udlændinges i udlandet begaaede strafbare handlinger, naar de ikke hører til de i litra a opregnede.

¹⁴ F. ex.: Forfatteren af et injurierende brev, afsendt fra Kjøbenhavn til en adressat i Christiania. kan forfølges her i riget efter regelen i paragrafens nr. 1. Det samme gjælder en person, der fra førstnævnte by har afsendt en helvedesmaskine, beregnet paa at explodere i sidstnævnte by, men stanset under forsendelsen. — Med hensyn til undladelsesforbrydelser udtaler S. K. M. p. 19, at «de ansees begaaede, hvor vedkommende skulde have handlet.» Om saaledes en paamønstret matros undlader at tiltræde tjenesten ombord paa norsk skib (§ 301), skulde denne forbrydelse ansees begaaet paa skibet, hvorfor han skulde være strafbar efter norsk lov, ligegyldig, om han er indlænding eller udlænding, og om skibet ligger i norsk eller fremmed havn (§ 12, 2). En paamønstret matros maa nemlig siges at høre til skibets besætning, selv om han ei kommer «ombord.» Hvorvidt man med S. K. M. kan sige, at dette resultat «ligefrem følger af sidste led i § 12», tør dog være tvivlsomt, da de rene undladelsesdelikter (modsat kommissivdelikter ved undladelse, se anm. 1 til § 4) ikke kan siges at have nogen ydre virkning og deliktet her rettest synes at maatte betragtes som begaaet der, hvor den skyldige befandt sig, da den undladte handling skulde have været udført.

§ 13. (Særlige bestemmelser om i udlandet foretagne strafbare handlinger.)

I de i § 12 nr. 4 omhandlede tilfælde kan forfølgning alene reises efter kongens bestemmelse.

I de i § 12 nr. 4 b omhandlede tilfælde kan forfølgning ikke finde sted, medmindre der ogsaa efter det lands lov, i hvilket handlingen er foretagen, er adgang til at anvende straf.¹ Heller ikke kan strengere straf idømmes end efter dette lands lov hjemlet.²

I ethvert tilfælde, hvor nogen, der i udlandet er straffet, her i landet dømmes for den samme handling, bringes den udstaaede straf saavidt muligt i fradrag i den, som idømmes.³

¹ Altsaa ikke, naar straffen efter vedkommende fremmede lands lov er præskriberet eller forfølgningen betinget af en begjæring, der ikke foreligger, eller naar den skyldige er frifunden ved endelig dom eller straf er eftergivet ved benaadning eller udstaaet; jfr. anm. 11 til § 12.

² Den udenlandske dom har i og for sig ingen retsvirkning her i landet (jfr. dog om frifindende dom anm. 1.) Dog vil der ikke lettelig være opfordring for norsk paa-talemyndighed til at reise tiltale i anledning af en straf-bar handling, for hvilken vedkommende ved udenlandsk domstol er frifunden, naar der ingen særlig grund er til at nære mistillid til den udenlandske retsfølgning og handlingen ikke efter norsk straffelov frembyder noget særligt moment, der ikke kunde komme i betragtning ved den udenlandske retsbehandling (f. ex. § 12, 3, b). Jfr. forøvrigt § 32. — En særegen bestemmelse indeholder l. om renbete i Finmarken 7 septbr. 1854 § 4 med tillægslov af 17 juni 1869 § 1 (jfr. ikr.l. § 4, II), hvorefter straf her i riget bortfalder, naar handlingen er straffet i udlandet (derimod er den tilsvarende bestemmelse i l. ang. fart med passagerer til fremmede verdensdele 23 mai 1863 § 11 ikke opretholdt ved ikr.l.)

³ § 64, 2det led synes her at maatte kunne anvendes analogisk. Det bør i dommen anføres, hvilken straf der, bortset fra fradraget, vilde have været at idømme; men det er ikke her som i § 60 foreskrevet, at dette regnestykke skal foretages i selve domsslutningen, jfr. S. K. M. p. 109.

§ 14. (Folkeretslige undtagelser.)

Anvendelsen af ovenstaaende regler begrænses ved de i folkeretten anerkjendte undtagelser.¹

¹ Herved sigtes først og fremst til de folkeretslige regler om exterritorialitet (jfr. reskr. 4 febr. og 13 marts 1888, 2 decbr. 1741; 8 april 1771; canc. prom. 23 febr. 1813); se forøvrigt v. Liszt Strafrecht § 24, II. Men dernæst omfatter paragrafen ogsaa de tilfælde, hvor en handling, der frembyder de i straffeloven fremhævede mærker, efter folkeretten er retmæssig, jfr. f. ex. flere af de i 8de kap. nævnte forbrydelser, hvor imidlertid i selve de specielle bud ved ordet «retsstridig» er taget særligt forbehold i nævnte retning.

2det kapitel.

Straffene.

§ 15. (Strafarterne.)

De almindelige straffe¹ er:

fængsel,²

hefte³ og

bøder.

I særlige tilfælde anvendes:

fradømmelse af offentlig tjeneste.⁴

¹ Særlige straffe findes, foruden i str.l. §§ 16 og 18—20, 33, 34, i mil. str.l. § 12 (dødsstraf, arrest og revselse), ansvarlighedsl. 7 juli 1828 (dødsstraf § 3, fæstningsarrest §§ 11, 12, 15 og 19). Om disciplinærstraffe se ikr.l. § 3 med anm. 3. De i arvel. 31 juli 1854 §§ 69 og 72 jfr. 70 (jfr. ikr.l. § 14) omhandlede følger af en forbrydelse er af civilretslig, ikke strafferetlig art (bortfalder derfor ikke ved benaadning). Som straf behandler vor lovgivning heller ikke de i fattiglovene 6 juni 1863, resp. §§ 60—2 og 75—77 a omhandlede tvangsforanstaltninger (jfr. grl. § 96), der imidlertid tæ-

Straffeloven.

2

kes afløst af straffe efter den endnu ikke i kraft traadte lov om løsgjængerer, betleri og drukkenskab 31 mai 1900.

² Fængsel svarer i det hele til den ældre rets straffearbejde (jfr. ikr.l. § 7), men træder dog ogsaa for en del i stedet for den ældre rets fængsel. — Jfr. § 26.

³ Hefte er tænkt at være et slags *custodia honesta*, anvendeligt for mindre grove straffbare handlinger og i det hele, hvor den straffbare handling ikke kan antages udsprunget af et særlig uhæderligt motiv (se § 24). Jfr. S. K. M. p. 41: «Det er meningen, at hefte ikke alene skal idømmes den, der besidder midler og evne til at nyde de dermed forbundne beneficier, men i det hele dem, hvem man ikke i dommen vil stemple som almindelige forbrydere.» Jfr. § 26.

⁴ Jfr. §§ 111, 112, 115, 116, 117, sidste led, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 324 og 325, 2det led. Ansvarlighedsloven 7 juli 1828 har som tilsvarende straf dels tab af embede, dels at kjendes uværdig til at beklæde noget embede, ombud eller bestilling (jfr. f. ex. § 5, der har begge alternativer).

§ 16.¹ (Tillægsstraffe.)

Med de i § 15 nævnte straffe kan følgende tillægsstraffe forbindes:

1. *Fortabelse af visse rettigheder (§ 29).*
2. *Forvisning fra bestemte steder (§ 33).*
3. *Bekjendtgørelse af dommen (§§ 130, 173 og 254).*
4. *Inddragning af bestemt gjenstand (§ 34)².*

¹ Jfr. mil. str.l. § 12, 2; ikr.l. § 9.

² Derimod er inddragning efter §§ 35 og 36 ikke at betragte som straf. Forskjellig fra den i str.l. omhandlede inddragning, der i alle tilfælde kun kan anvendes efter dom (jfr. str.pl. § 2), er den beslaglæggelse, der som en præventiv foranstaltning i visse tilfælde kan iværksættes af politiet; jfr. f. ex. kwarantænelovene 17 juni 1880 § 3 i. f. og 1 juli 1887 § 2, l. om smitsomme husdyrsygdomme 14 juli

1894 § 27, forsaavidt de handler om tilintetgjørelse af visse gjenstande eller drab af dyr.

§ 17.¹ (Fængsel.)

Fængsel kan idømmes

1. fra 21² dage indtil 15 aar eller i de i § 62 omhandlede tilfælde indtil 20 aar; ³

2. paa livstid.⁴

Hvor loven bestemmer fængsel, menes dermed tidsbegrænsset, medmindre det modsatte udtrykkelig er sagt.

Den til fængsel dømte kan løslades paa prøve overensstemmende med de i særskilt lov (§ 26) derom givne regler. ⁵

¹ Jfr. ikr.l. § 7.

² Jfr. § 11.

³ Jfr. § 25. Jfr. ogsaa § 64, 2det led og anm. 3 til § 13.

⁴ Jfr. § 55.

⁵ Se fængselsl. 31 mai 1900 §§ 21—25 (res. 6 oktbr. s. a.)

§ 18.¹ (Skjærpet fængsel.)

I dommen kan bestemmes, at idømt fængsel helt eller delvis bliver at omsætte til skjærpet fængsel. Saadan omsætning kan ogsaa besluttet² ved fuldbyrdelsen efter domfældtes begjæring eller med hans samtykke.

¹ Mil. str.l. § 13.

² Af den myndighed, der besørger fuldbyrdelsen; jfr. Indst. O. I p. 30.

§ 19.¹ (Skjærpet fængsel.)

Skjærpet fængsel er enten fængsel paa vand og brød indtil 20 eller fængsel med haardt natteleie indtil 30 dage,² og svarer 1 dag af den første og 2 dage² af den sidste art til 3 dages almindeligt fængsel.

Kvinder, som giver die, maa ikke underkastes skjærpet fængsel og personer under 18 aar ikke fængsel paa vand og brød. Heller ikke kommer skjærpet fængsel ellers til anvendelse, hvor det findes at kunne medføre fare for helbredet.

¹ Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 § 34 (res. 6 oktbr. s. a.)

² Jfr. § 11.

§ 20.¹ (Straf for livstidsfanger.)

Forøver den, som udstaar eller skal udstaa fængsel paa livstid, en strafbar handling, kan han dømmes til en eller flere af de i loven om fængselsvæsenet bestemte revselsler. Fængsel med haardt natteleie kan i saa fald anvendes i indtil 30 dage,² fængsel paa vand og brød i indtil 20 dage² og mørkt fængsel i indtil 10 dage.²

Er den strafbare handling en forbrydelse,³ kan forøveren ogsaa dømmes til indsættelse i enrum indtil 6 aar.⁴ De i 1ste led omhandlede straffe kan i saa fald idømmes ved siden af enrumsstraffen.

Bestemmelserne i § 16 og § 19, 2det led, kommer ogsaa i de her omhandlede tilfælde til anvendelse.

¹ Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 §§ 30, 34 og 35 (res. 6 oktbr. s. a.).

² Se § 11.

³ Se § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

⁴ Fængselsl. 31 mai 1900 §§ 17 og 18 (res. 6 oktbr. s. a.).

§ 21. (Udsættelse af heftets fuldbyrdelse, naar nogen, der udstaar hefte, dømmes til fængsel).

Dømmes nogen, der udstaar hefte, til fængsel, bliver som regel fuldbyrdelsen af denne straf straks at paabegynde og den anden midlertidig at stille i bero.

§ 22. (Hefte.)

Hefte kan idømmes fra 21 dage¹ indtil 20 aar.²

2 dages¹ hefte ansees at svare til 1 dags fængsel.

¹ Jfr. § 11.

² Jfr. §§ 25, 64, 2det led og anm. 3 til § 13. Se ogsaa §§ 23 og 24.

§ 23.¹ (Omsættelse af hefte til fængsel.)

Hefte kan efter domfældtes begjæring² eller med dennes samtykke ved fuldbyrdelsen omsættes til fængsel eller med den i § 19 nævnte begrænsning til skjærpet fængsel.

¹ Mil. str.l. § 13.

² Forudsætningen er, at en saadan begjæring ikke i almindelighed skal afslaaes; jfr. O. prop. nr 24 p. 8—9. Det ligger dog i den valgte udtryksmaade, at domfældte ikke som efter S. K. U. § 23, sidste p. har nogen ligefrem ret til konversionen; og hvor der f. ex. undtagelsesvis er tale om fængselsstraf paa mindre end 21 dage, bør der vises nogen varsomhed med en konversion, der kan gjøre straffens effektivitet illusorisk paa grund af kortvarighed.

§ 24.¹ (Idømmelse af hefte istedetfor fængsel, naar handlingen ikke er udsprungen af fordærvet sindelag.)

Hvor fængsel er nævnt som eneste frihedsstraf, kan tilsvarende hefte idømmes, saafremt særlige omstændigheder gjør det antageligt, at handlingen ikke er udsprunget af et fordærvet sindelag.

¹ Ikr.l. § 9, sidste p.

§ 25. (Hvorledes frihedsstraf fastsættes).

Frihedsstraf indtil 4 maaneder fastsættes i dage, frihedsstraf over 4 maaneder fastsættes i maaneder¹ og aar.

¹ Jfr. § 11, hvoraf flyder, at dommen ikke kan lyde paa brøkdele af en maaned, hvor det ikke er udtrykkelig lovhjemlet (§ 28, 3dje led).

§ 26. (Nærmere regler for straffuldbyrdelsen ved særskilt lov.)

De nærmere regler, som udfordres til gennemførelse af ovenstaaende bestemmelser saavel som angaaende fængslernes indretning og bestyrelse og fangernes behandling forøvrigt, gives ved særskilt lov.¹

¹ Se fængselsl. 31 mai 1900, der imidlertid vil tiltrænge visse ændringer for at kunne anvendes paa den nye straffelov. Se straffelovkom.s udk. til l. om fængselsvæsenet og om fuldbyrdelse af frihedsstraf (1896), der ligger til grund for fængselsloven. Dette udkast opstiller i kap. II for den nye straffelovs fængsel væsentlig de samme regler, som i fængselslovens tilsvarende kapitel er givne for straffarbejde (jfr. ogsaa ikr.l. § 30, 2det led). Om hefte bestemmer udkastet bl. a.: Det er inden de grænser, som af hensyn til god orden og fangetugt foreskrives, heftefangen tilladt selv at sørge for sit underhold ligesom for udstyret af fængerrummet (§ 41). Det er tilladt heftefangen at beskæftige sig med saadant arbejde, som han selv forskaffer sig og som ikke strider mod god orden i fængslet. Forskaffer han sig intet saadant, paalægges der ham et saavidt muligt til hans evner og færdigheder passende arbejde (§ 42). Heftefangen bliver de første 6 maaneder af straffetiden som regel at holde afsondret fra andre fanger og maa uden eget samtykke ikke sættes sammen med fængselsfanger (§ 43). Det tilstedes heftefangen til bestemte tider at modtage besøg og han har en friere adgang til brevveksling end fængselsfanger (§ 44). — Efter udkastet skal fængselsstraf i kortere tid end 6 maaneder og heftestraf udstaaes i distriktsfængslerne («kredsfængsler»), længere tids fængselsstraf i landsfængslerne.

§ 27.¹ (Bødestraffen.)

For forbrydelser² kan idømmes³ bøder fra 3 kroner indtil 10 000 kroner og for forseelser² fra 1 krone indtil 5 000 kroner. Der bør tages særligt hensyn til den dømtes formuesforhold,⁴ og hvad han efter sine livsforhold antages at kunne udrede.⁵

Boden tilfalder statskassen.⁶

¹ Jfr. ikr.l. §§ 4, II og 7, sidste led.

² Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

³ Jfr. str.pl. §§ 287 og 288, sidste led.

⁴ Gl. str.l. 6—3 bestemte alene, at der ved bødernes fastsættelse «foruden andre omstændigheder tillige» skulde tages hensyn til den skyldiges formuesforfatning. Den nye lov kræver, at dette hensyn særlig skal tages i betragtning. Derfor bør i enhver sag, hvor der er spørgsmaal om bøders anvendelse, den skyldiges formue og indtægt søges bragt paa det rene, ialfald ved et til ham selv rettet spørgsmaal, saafremt indhentelse af andre oplysninger derom vil volde uforholdsmæssigt tidsspilde.

⁵ Herved vil særlig forsørgelsesbyrden komme i betragtning.

⁶ Jfr. som undtagelser l. 24 juli 1827, jfr. ikr.l. § 4, II.

§ 28. (Afdragsvis betaling af bøder. Subsidiær idømmelse af fængselsstraf.)

Efter nærmere regler, givne af kongen, kan den ilagte bod tilstedes betalt afdragsvis eller optjent i statens eller kommunens tjeneste.

Betales eller optjenes den ikke, bliver den at inddrive, medmindre domfældtes formuesomstændigheder eller livserhverv derved findes at ville lide føleligt skaar.¹

I dommen fastsættes en fængselsstraf fra 1 dag¹ indtil 3 maaneder² eller i de i § 63 omhandlede tilfælde indtil 4½ måned, hvilken straf indtræder, saafremt boden ikke paa nogen oven nævnt måde erlægges.³

Har domfældte betalt en del af boden, men resten maa blive at omsætte til frihedsstraf, bliver denne forholdsvis at nedsætte, dog saaledes, at del af en dag regnes lige med en hel dag. Er en del af boden afsonet ved frihedsstraf, men resten tilbydes betalt, tages der ved beregningen heraf alene hensyn til de hele dage, hvori frihedsstraf er udstaaet.

¹ Str.pl. § 477 er ophævet. — Den ældre lovs regel om, at bod ikke inddrives hos den paa grund af ødselhed umyndiggjorte er ikke opretholdt i den nye lov.

² Jfr. § 11.

³ Det er saaledes overladt dommeren at fastsætte kon-

vertingen, uden at loven — som den ældre lov — opstiller nogen bestemt maalestok. Med et effektivt hensyn til den skyldiges formuesforfatning ved bodens fastsættelse er en fast maalestok ikke forenelig, idet den, der paa grund af rigdom har faaet en mangedobbelt saa høi bod som en fattig medtalt, ikke derfor skal have en mangedobbelt fængselsstraf. Ved fængselsstraffens ansættelse kan der saaledes alene tages hensyn til, hvilken fængselsstraf der eventuelt vilde være passende for den konkrete strafbare handling, hvorom der er tale. — Jfr. om forelæg str.pl. § 288, sidste led. — Jfr. endvidere str.l. § 64, sidste led og ikr.l. § 8, str.pl. § 475, 2det led.

§ 29.¹ (Hvilke rettigheder kan tabes som straf).

Den i § 16 nr. 1 omhandlede fortabelse af visse rettigheder omfatter

1. *tab af offentlig tjeneste, som den skyldige indehar;*²
2. *tab for en tid af 10 aar af stemmeret i offentlige anliggender³ og af adgang til at opnaa offentlig tjeneste;*
3. *tab for en tid af 10 aar af retten til tjenestgjøring i rigets krigsmagt;*⁴
4. *tab for en bestemt tid af indtil 5 aar eller for bestandig af ret til⁵ at indehave stilling som sagfører, læge,⁶ dyrlæge,⁷ apoteker,⁸ jordmoder,⁹ prest eller menighedsforstander,¹⁰ bestyrer af eller lærer ved undervisningsanstalt, opdragelsesanstalt eller barnehjem eller som skibsfører;¹¹*
5. *tab for en bestemt tid af indtil 5 aar eller for bestandig af ret til at drive visse næringsveie, som i dommen bliver særlig at nævne. Den, der er fradømt retten til at drive en næringsvei, kan heller ikke forestaa saadan for en anden¹².*

¹ Jfr. §§ 32, 75 og 76; ikr.l. § 31; str.pl. § 395, sidste p.

² Jfr. om saadant tab som hovedstraf § 15 med anm.

4. — Da sagførere udtrykkelig er nævnt i nr. 4 (jfr. § 30, 4), kan denne stilling tiltrods for bestemmelserne i l. 12 aug. 1848 § 16 og 28 septbr. 1857 § 6 (jfr. ikr.l. § 6) ikke i nærværende paragrafs forstand regnes til offentlig tjeneste.

³ Herunder ikke blot statsborgerlig og kommunal stemmeret, men ogsaa f. ex. stemmeret i skoleanliggender (skolelovene 26 juni 1886), ved afgjørelse af brændevinssamlags oprettelse og nedlæggelse (brændevinssl. 24 juni 1894), ved valg af fisketilsynsmænd (fiskerilovene 3 og 6 aug. 1897), af bestyrelse for statsalmenning (l. 3 aug. 1897 nr. 7). — Jfr. gr.l. §§ 52 a og 53 a; jfr. nærv. lovs § 322, 3; ikr.l. § 13; str.pl. § 36.

⁴ Jfr. mil. str.l. § 12, 2 c.

⁵ Jfr. l. om sagførere af 12 aug. 1848 og l. om høieste-
retsadvokaters beskikkelse 28 septbr. 1857.

⁶ Jfr. frdn. 4 decbr. 1672; univ. fund. 28 juli 1824 § 34 med tillægslov 17 septbr. 1845 § 11 og l. om forandr. i kvaksalverlovgivningen 29 april 1871 med tillægslov 6 juni 1889.

⁷ Jfr. l. om foranstaltn. mod smitsomme husdyrsygdomme. 14 juli 1894 §§ 25, 27, 1ste led og 28.

⁸ Jfr. frdn. 4 decbr. 1672 §§ 11 og 25; l. om farmaceuters uddannelse 18 juni 1884 §§ 17 og 18.

⁹ Jfr. l. om jordmødre 19 decbr. 1898 § 1.

¹⁰ Jfr. dissenterl. 27 juni 1891 § 2 med tillægslov 27 juli 1896.

¹¹ Jfr. l. om adg. til fart som styrmand eller skipper 13 aug. 1857 med tillægslov 20 april 1876 og 9 marts 1901; l. om visse fiskefartøiers fritagelse for brug af skippercertifikat 6 mai 1882 § 2 jfr. str.l. § 424.

¹² Ved nr. 4 og 5 se § 332.

§ 30.¹ (I hvilke tilfælde rettigheder kan tabes som straf.)

1. Dom paa fængsel i 6 maaneder eller derover medfører tab af enhver offentlig tjeneste, som den skyldige indehar.² Til kortere tids fængsel saavel som til hefte og fradømmelse af offentlig tjeneste bliver at knytte tab af offentlig tjeneste, hvortil den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uskikket eller uværdig.³
2. Dom paa fængsel i 1 aar eller derover medfører tab af de i § 29,² nævnte statsborgerlige rettigheder. Til dom paa kortere tids fængsel eller paa hefte i 3 aar eller der-

over eller paa tjenestens tab knyttes tab af disse rettigheder, forsaavidt den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uværdig til dem.

3. *Til dom paa fængsel eller paa hefte i 3 aar eller der over eller paa tjenestens tab kan knyttes tab af retten til tjenestgjøring i rigets krigsmagt, forsaavidt den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uværdig dertil.*⁴

4. *Til dom paa fængsel eller tjenestens tab kan knyttes tab af de i § 29, 4 nævnte rettigheder eller nogen enkelt af disse, saafremt den skyldige ved den strafbare handling har vist sig uværdig til den for stillingen fornødne tillid, eller saafremt han har krænkel pligter, som paahvilede ham i kraft af stillingen, og der foreligger fare for gjen-tagelse.*⁵

5. *Ellers kan frakjendelse af de i § 29 nævnte rettigheder alene finde sted i de i lovgivningen særlig nævnte tilfælde.*⁶

¹ Jfr. §§ 16, 29 med anm. 1; mil. str.l. § 20. — De i nærv. paragraf omhandlede tillægsstraffe bliver at anvende ved siden af hverandre, hvor betingelserne for hver enkelt foreligger.

² Jfr. anm. 2 til § 29.

³ Vedkommende tjeneste maa særlig nævnes i dommen. — Jfr. § 325, 5.

⁴ Jfr. mil. str.l. § 20.

⁵ Jfr. str.pl. § 346.

⁶ Jfr. saaledes §§ 88, 109, 140, 141, 162, 204, 206, 211, 217, 218, 225, 278, 297, 298, 336, 383, 422, 435; lovene om salg og udskjænkning af øl og vin m. m. 18 juni 1884, henholdsvis §§ 27 og 17; brændevinsl. 24 juli 1894 § 22; l. til forebyggelse af smughandel med spirituose drikke i Tromsø stifts landdistrikter 27 juli 1896 § 4 samt den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900 § 25. At en næringsret paa grund af strafbart eller uretskaffent forhold kan tilbagekaldes af den myndighed, der har meddelt retten (jfr. f. ex. l. om fæstekontorer 12 juni 1896 § 2), bevirker ikke i og for sig, at den kan frakjendes ved straffedom.

§ 31.¹ (Fra hvilket tidspunkt rettighedstabet indtræder.)

En fradømt ret tabes fra den dag, dommen bliver endelig.² Ved fradømmelse paa bestemt tid regnes tiden fra hovedstraffens udstaaelse.³ Udstaaes ikke denne, regnes tiden fra dens eftergivelse ved benaadning eller forældelse.⁴ Ved løsladelse paa prøve regnes den fra den dag, løsladelsen er blevet endelig.⁵ Er hovedstraffens fuldbyrdelse udsat (§ 52), regnes den uden hensyn til, om hovedstraffen senere kommer til fuldbyrdelse, fra den dag, dommen bliver endelig.

¹ Jfr. mil. str.l. § 20,5; ikr.l. § 31.

² Jfr. str.pl. §§ 399 og 402 jfr. G. og H. anm. 1 til § 473.

³ Jfr. S. K. M. p 51: «Som i straffefuldbyrdelsesloven vil bestemmes, kan statsborgerlige rettigheder i intet tilfælde udøves, saalænge frihedsstraffen varer. Da dette ikke er at betragte som straf, men som en følge af de krav, fængselsdisciplinen stiller, er dette anseet nærmest hjemme hørende i ovennævnte lov.» Jfr. str.l.s-kom.s udk. til l. om fængselsvæsenet og frihedsstrafs fuldbyrdelse § 39 jfr. § 45, hvor en saadan regel er opstillet. — Forsaavidt angaar de i § 29, 4 omhandlede rettigheder vil derimod den ved frihedsstraffen bevirkede indskrænkning i adgangen til at udøve dem alene være af faktisk art.

⁴ Jfr. §§ 72—74.

⁵ Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 §§ 22 og 23 (jfr. nærv. lovs § 17 og res. 6 oktbr. 1900).

§ 32.¹ (Rettighedstab, naar der er afsagt udenlandsk straffedom.)

Er nogen i udlandet dømt skyldig i en strafbar handling,² der efter norsk lov kan medføre tab af nogen i § 29 nævnt rettighed, kan efter derom af paatalemyndigheden nedlagt paa-stand rettigheden frakjendes ham ved forhørsrettens³ kjendelse.

¹ Jfr. mil. str.l. § 20,3 2det led, hvis regel gaar foran regelen i nærv. paragraf.

² Uden hensyn til, om handlingen efter reglerne i § 12 vilde have kunnet forfølges i Norge.

³ Jfr. strapl. § 16.

§ 33. (Forvisning fra bestemt sted.)

Findes det i betragtning af den handlings art eller drivfjær, hvorfor nogen dømmes, at hans nærværelse paa bestemt sted er forbunden med særlig fare for person eller eiendom, kan det i dommen forbydes ham at bo eller at indfinde sig paa dette sted eller inden en i dommen bestemt afstand fra samme.¹

Naar forbudet ikke længere findes nødvendigt, kan det af kongen eller den, han dertil bemyndiger, hæves med eller uden betingelse for bestandig eller for bestemt tid.

¹ Jfr. § 39; mil. str.l. § 12, 2 f. — Jfr. § 16, 2, sammenholdt med § 15, hvoraf sees, at forvisning altid kun kan anvendes som tillægsstraf (jfr. S. K. M. p. 52, 2den sp.) — Jfr. str.pl. § 395, sidste p.

Med hensyn til forvisningsstraffens naturlige anvendelsesomraade udtaler S. K. M. p. 52, at den vil kunne træde i stedet for den sikkerhedsarrest, der nu anvendes i henhold til N. L. 1—21—1, ligesom ogsaa i andre tilfælde, hvor paagjældendes forbliven paa bestemte steder indeholder en trusel.

Om straf for overtrædelse af en af retten anordnet forvisning se § 342, 2det led.

§ 34¹ (Inddragning som straf.)

Gjenstande, som er frembragte ved en strafbar handling,² eller som har været benyttede eller bestemte til at benyttes ved en forsættlig forbrydelse,³ kan, naar de tilhører nogen i den strafbare handling skyldig,⁴ ved dom inddrages⁵.

¹ Jfr. gl. str.l. 2—40. — Jfr. str.pl. §§ 212, 221, 287, 377, 5te led og 395, sidste p. — Mil. str.l. § 23.

² Altsaa uden hensyn til, om det er en forseelse eller forbrydelse. Mærk modsætningen til det følgende.

³ Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led. Jfr. som undtagelse § 383, 4de led, ligesom ogsaa speciallovgivningen i flere tilfælde anordner inddragning ogsaa af gjenstande, der har været benyttede eller er bestemte til at benyttes ved forseelser; se saaledes lovene om udskjænkning af øl og vin m. m. 18 juni 1884 resp. §§ 26 og 16; l. om brænde-

vins tilvirkn. etc. 28 juni 1887 § 35; 1. om indførelse af skydevaaben til Afrika 19 juni 1891 § 2; 1. om fredning af lax og sørret 20 juni 1891 § 26 (forsaauidt den omhandler redskaber); brændevinsl. 24 juli 1894 § 22; jfr. ikr.l. § 4 (som derimod ikke opretholder kwarantænelovene 17 juni 1880 § 3 og 1 juli 1887 § 2).

⁴ Jfr. anm. 3 til § 36, der viser forskjellen mellem betingelserne for inddragning efter denne paragraf og § 36 Enkelte af de i speciallovgivningen indeholdte, ved ikr.l. § 4 opretholdt bestemmelser om inddragning af gjenstande af den heromhandlede art, opstiller ikke denne betingelse; se saaledes 1. om Norges bank 23 april 1892 § 6; 1. om forfatterret 4 juli 1893 § 16 jfr. § 33. — Om virkningen af den skyldiges død se §§ 66 og 71.

⁵ Jfr. § 37; str.pl. §§ 212 og 377, sidste led. — Da inddragning efter § 16 kun kan anvendes som tillægsstraf, er der ikke adgang til at anlægge sag kun for at faa iværksat inddragning efter nærv. paragraf.

§ 35.¹ (Inddragning af forbryderske midler.)

Gjenstande, hvis egentlige bestemmelse er at tjene som middel ved forøvelsen af en strafbar handling², kan, forsaauidt det findes at være i det offentliges interesse, ved dom inddrages,³ i hvis eie de end er,⁴ og uden at straffesag behøver at være reist eller at kunne reises mod nogen.⁵

¹ Jfr. mil. str.l. § 23.

² Herunder gaar saaledes ikke enhver gjenstand, der overhovedet har været benyttet som middel til en forbrydelses forøvelse, eller som af tilvirkeren er bestemt til saadant formaal. Det afgjørende er her gjenstandens «egentlige bestemmelse»; d. e. dens egen objektive beskaffenhed maa betegne den som bestemt til at tjene et forbrydersk formaal f. ex. forgiftede varer (§ 153), falsk nøgel (§ 356), en helvedesmaskine. Derimod kan ikke inddragning efter nærværende paragraf (men vel efter § 34) anvendes paa gjenstande, der kan anvendes til et legitimt brug, selv

om deres tilvirkning i det foreliggende tilfælde er strafbar (jfr. f. ex. § 161). Jfr. ogsaa § 366, der særlig hjemler adgang til inddragning efter § 35 ligeoverfor gjenstande, der i og for sig ikke vilde gaa ind under paragrafen. Om inddragning af trykt skrift se §§ 323, 390 og 435.

³ Jfr. §§ 37, 68, 71.

⁴ Jfr. anm. 3 til § 36.

⁵ Jfr. str.pl. §§ 2,2 og 377, sidste led.

§ 36.¹ (Inddragning af en strafbar handlings udbytte.)

Det ved en strafbar handling vundne udbytte eller et beløb, svarende til det antagelige udbytte af samme, kan ved dom inddrages² hos den skyldige eller hos den, paa hvis vegne han har handlet,³ uden at straffesag behøver at være reist eller at kunne reises mod nogen.⁴

Er en strafbar virksomhed drevet sedvansmæssig, kan det beløb, som inddrages, bestemmes efter det antagelige udbytte af den hele virksomhed.

¹ Jfr. mil. str.l. § 23.

² Jfr. §§ 37, 298, 383, 406; ikr.l. § 28, sidste led.

³ Saaledes ogsaa hos juridiske personer, som ikke kan idømmes straf; jfr. S. K. M. p. 44 og 53.

⁴ Jfr. §§ 68 og 71; str.pl. §§ 2,2 og 377, sidste led. — Da inddragning efter denne paragraf saaledes kan finde sted uden samtidig tiltale, maa ogsaa, hvor saadan har fundet sted, inddragningen kunne omfatte det af den hele strafbare virksomhed vundne udbytte, selv om tiltalen eller straffedommen kun omfatter en del af denne virksomhed (se 2det led); jfr. S. K. M. p. 53. — De i speciallovgivningen omhandlede tilfælde af inddragning af udbytte (se saaledes toldl. 20 septbr. 1845 § 137, l. om skovvæsenet 22 juni 1863 §§ 21, 37 og 53, l. om fredning af lax og søørret 20 juni 1891 § 25, jagtloven 20 mai 1899 § 38) maa opfattes som straf; og de forudsætter derfor anlæg af straffesag.

§ 37. (Til fordel for hvem inddragning sker.)

Inddragning sker, forsaavidt intet andet er bestemt,¹ til fordel for statskassen.

Kan den ved en strafbar handling skadelidende ikke hos den skyldige erholde erstatning, bliver, saavidt det lader sig gjøre, de inddragne gjenstande at tilstede anvendt til hans skadesløsholdelse.²

¹ Jfr. § 406 og fra speciallovgivningen toldl. 20 septbr. 1845 §§ 188 og 189, jfr. tillægs. 12 oktbr. 1857 § 9, l. om fredning af lax og sørret 20 juni 1891 § 26, lovene om udskjænkning af øl og vin m. v. 18 juni 1884 henholdsvis §§ 31 og 21, l. om skovvæsenet 22 juni 1863 § 37, jagt-loven 20 mai 1899 § 38.

² Jfr. §§ 298, sidste led. 383, 5te led; ikr.l. kap. 3 og mil. str.l. § 23.

§ 38. (Udvisning af riget.)

Forsaavidt intet modsat ved overenskomst med fremmed stat er vedtaget,¹ kan personer, der ikke er norske statsborgere,² naar de er dømt til fængsel over 6 maaneder eller hefte over 3 aar, udvises af riget overensstemmende med nærmere forskrifter, som gives af kongen, og om fornødent ved politiets foranstaltning føres ud af riget.³ Dog gjælder ikke dette den, som er født her i riget og i de 3 sidste aar har havt fast bopæl eller stadig ophold her.⁴

¹ Jfr. traktat med Danmark 7 marts 1823 og Rusland 27 decbr. 1860.

² Jfr. statsborgerretsl. 21 april 1888 med tillægslove 27 juli 1896 og 29 marts 1900.

³ Om straffen for tilbagevenden se § 342, 1ste led. — Denne regel afløser pl. 19 april 1805; jfr. forøvrigt l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 §§ 6 og 13, 2det p. (ikr.l. § 4, I), dept.skr. 21 juni 1901 post 4—7. Den her omhandlede foranstaltning er af administrativ art og forudsætter ikke judiciel afgjørelse.

⁴ Jfr. anm. 7 til § 12.

§ 39. (Sikkerhedsforanstaltninger mod utilregnelige og formindsket tilregnelige.)

Naar retten finder, at en tiltalt, der enten frifindes eller i henhold til §§ 45 eller 56 idømmes nedsat straf, er farlig for retssikkerheden paa grund af utilregnelighed eller formindsket tilregnelighed, kan den beslutte,¹ at han efter øvrighedens nærmere bestemmelse² bliver at anvise eller forbyde et bestemt opholdssted³ eller, forsaavidt dertil efter almindelige forskrifter, udfærdigede af kongen eller den, han dertil bemyndiger, er adgang,⁴ at anbringe i sindssygeasyl⁵ eller kur- eller pleieanstalt eller arbeidshus. Den trufne forholdsregel bliver igjen af vedkommende regjeringsdepartement⁶ at ophæve, naar den efter indhentet lægeerklæring ikke længere findes nødvendig.

I lagmandsretssager skal retten, inden den fatter saadan beslutning som i forrige led omhandlet, forelægge lagretten spørgsmaal, om tiltalte paa grund af utilregnelighed eller formindsket tilregnelighed er farlig for retssikkerheden.⁷ Alene et for tiltalte gunstigt svar er bindende for retten.

¹ Se str.pl. § 167 og G. og H. anm. 4 til § 167. Beslutningen behøver ikke at afgives i form af begrundet kjendelse. Beslutningen kan fattes i umiddelbar forbindelse med selve dommen eller senere, hvorved imidlertid for lagmandsretssager bemærkes paragrafens sidste led. Beslutningen kan paakjæres efter str.pl. § 407.

² Forholdet mellem rettens og øvrighedens afgjørelser vil være følgende: Retten kan enten i almindelighed beslutte, at en af de i paragrafen nævnte forholdsregler skal anvendes uden at angive, hvilken; eller den kan give anvisning paa en bestemt enkelt af disse. I sidste tilfælde vil «øvrighedens nærmere bestemmelse» indskrænke sig til at træffe de forholdsregler, som fornødiges for at bringe forholdsregelen til anvendelse (f. ex. bestemme, i hvilken anstalt vedkommende skal anbringes). Derimod kan øvrigheden ikke i sidste tilfælde erstatte den af retten anviste forholdsregel med en anden (f. ex. anstaltanbringelse i stedet for bopæлиндskrænkning eller omvendt), jfr. Odelstid. p. 561 ff. Adgang til anbringelse i sindssygeasyl vil imidlertid ogsaa i dette tilfælde uden hensyn til,

hvad retten har bestemt, staa aaben, saafremt betingelserne for en saadan efter sindssygeloven 17 aug. 1848 § 10 foreligger. (Om forholdsreglernes ophevelse se 2det p.)

³ Til overtrædelse af denne anvisning er ikke knyttet nogen straf. Jfr. anm. 3 til § 342.

⁴ Altsaa ikke forskrifter, der træffes for hvert enkelt tilfælde. Hvor der ikke er givet saadanne almindelige forskrifter, har heller ikke retten adgang til at give anvisning paa anstaltanbringelse (se Odelst.tid. p. 561 ff.). Jfr. imidlertid den endnu ikke i kraft traadte løsgjængerlov 31 mai 1900 §§ 18 og 19 jfr. 29. Jfr. ogsaa sindssygeloven 17 aug. 1848 § 10; l. om kriminalasylet 30 april 1898 og regul. for dette af 1 juli s. a.

⁵ Jfr. O.prop. nr. 14 p. 4—5. «Den bestemte forudsætning for at noget i medhold af denne bestemmelse skal kunne indlægges i sindssygeasyl er den, at vedkommende i sindssygelovens (l. 17 aug. 1848) forstand er sindssyg d. v. s. i den tilstand, at hans indlæggelse i asyl efter nævnte lov er berettiget. En foranstaltning af denne art vil derfor alene kunne træffes ligeoverfor helt utilregnelige personer.» — Hvor saadan anordning, som i § 39 omhandlet, er truffet, finder sindssygelovens § 9 ingen anvendelse; og asylslets direktør og kontrolkommission har saaledes her ingen ret til at negte at modtage vedkommende, fordi de har en anden opfatning end retten af indlæggelsens hensigtsmæssighed eller nødvendighed. Jfr. forøvrigt om forholdet til sindssygeloven ogsaa anm. 2 i. f.

⁶ d. e. justitsdepartementet.

⁷ Til en bekræftende besvarelse af dette spørgsmål, paa hvilket str.pl. § 344 ikke kan anvendes, bør kun udkræves simpelt flertal (6 stemmer). Hovedregelen i str.pl. § 361 kan alene antages at gjælde inden straffeprocesslovens eget omraade. Vilde man udvide denne regel ogsaa til de i str.l. § 39 omhandlede spørgsmål, vilde dette kunne lede til, at en tiltalt ikke kan dømmes til straf, fordi 4 lagrettemænd finder ham utilregnelig, og at retten heller ikke kan beslutte

anvendelsen af de i paragrafen omhandlede sikkerhedsforanstaltninger, fordi 4 andre lagrettemænd anser ham fuldt tilregnelig. Det maa ogsaa bemærkes, at de i str.l. § 39 omhandlede spørgsmaal nærmest maa stilles i klasse med de i str.pl. § 346 nævnte, for hvilke str.pl. § 351 udtrykkelig gjør undtagelse fra hovedregelen. Den betryggelse for tiltalte, som de strengere fordringer til stemmetal medfører, er i disse tilfælde søgt deri, at et for tiltalte ugunstigt lagrettesvar ikke er bindende for retten.

3dje kapitel.

Betingelserne for strafbarhed.

§ 40. (Forsæt kræves som regel undtagen ved forseelser, der bestaar i undladelse.)

Paa den, der ei har handlet med forsæt,¹ kommer ikke denne lovs² straffebestemmelser til anvendelse, medmindre det udtrykkelig er bestemt³ eller utvetydig forudsat,⁴ at ogsaa den uagtsomme⁵ handling er strafbar.

Forseelse,⁶ der bestaar i undladelse,⁷ straffes, ogsaa naar den er forøvet af uagtsomhed, medmindre det modsatte er udtrykkelig bestemt⁸ eller utvetydig forudsat.⁹

¹ Loven har intetsteds defineret begrebet forsæt. At den imidlertid ikke kan anse forsæt ensbetydende med hensigt, fremgaar til trods for udtrykkene i §§ 45 og 49 af, at den modsatte fortolkning vilde trække urimelig snevre grænser for det strafbares omraade (bestemmelsen i § 233 vilde da f. ex. ikke ramme den, der i den hensigt at vinde et assurancebeløb sender en helvedesmaskine med et skib og derved bereder baade dette og de medfarende mennesker undergang). Jfr. § 43, hvor ordet «uforsætlig» udtrykkelig blev valgt istedetfor det i lovudkastet anvendte «utilsigtet» for at undgaa sammenblanding af disse begreber (jfr. Indst. O. I p. 32). Forsæt skal efter

S. K. M. p. 57—8 antages at foreligge ligeoverfor en handlings følge, hvor denne maatte fremstille sig for gjerningsmanden som nødvendig eller sandsynlig, og hensigten skal kun forsaavidt tillægges betydning, som man ikke vil tage den større eller mindre sandsynlighed af følgens indtræden i betragtning, hvor der er handlet netop for at fremkalde denne. Jfr. forøvrigt anm. 3.

² I den udenfor «denne lov» liggende straffelovgivning vil derimod uagtsomhed og forsæt blive at ligestille i samme udstrækning som tidligere (se f. ex. toldl. 20 sept. 1845 § 147); jfr. Indst. O. I p. 31; Schweigaard Kommentar I p. 198. Jfr. imidlertid mil. str.l. § 1, der udvider regelen i nærv. paragraf til at gjælde ogsaa indenfor den mil. str.l.s omraade.

³ Jfr. §§ 88, 89, 90, 150, 151, 152, 153, 237, 238, 239, 293, 324, 2den del, 325, 1, 359, 360, 362, 391, 422, 426, 4.

⁴ Jfr. f. ex. §§ 247 (jfr. 249, 2) 317 (med anm. 1), 322 (jfr. dens andet led), 431 (jfr. dens tredje led).

⁵ Loven har ligesaa lidt bestemt begrebet uagtsomhed som forsæt. I de tilfælde, hvor følgen ikke har været tilsigtet, vil begreberne paa grænsen flyde over i hinanden. Er følgen isaafald kun forudseet som mulig, vil uagtsomhed foreligge. Har gjerningsmanden tænkt sig den som sandsynlig, om end ikke netop nærliggende, vil det komme an paa, om «han har handlet uden hensyn til den, saaledes at han, om han havde kunnet forudse dens indtræden, dog vilde have handlet paa samme maade (*dolus eventualis*), eller om han har handlet, stolende paa, at en gunstig skjæbne vilde forskaane ham for den frygtede følges indtræden» (S. K. M. p. 58). — Hvad angaar grænsen mellem uagtsomhed (*culpa*) og hændelig skade (*casus*), bliver ligeledes de før gjennem teori og praxis udviklede regler, gjældende hvorefter denne grænse ikke nødvendigvis bliver at trække paa samme maade, hvor spørgsmaalet er om straf, som hvor talen er om de civilretslige følger; der kræves mere i førstnævnte end i sidstnævnte hen-

seende; jfr. S. K. M. p. 61—2; Indst. O. I p. 31; Schweigaard Kommentar I p. 192 ff. I enkelte anvendelser lægger loven afgjørende vægt paa, at uagtsomheden er grov; se saaledes §§ 130, 2det led, 325,1, 422,1; jfr. ogsaa ikr.l. § 14, 2det led. Men loven har ikke som gl. str.l. 4—2 gjort forsøg paa at bestemme dette begreb, der væsentlig beror paa en konkret skjønsmæssig bedømmelse. — Af nærv. paragrafs affatning fremgaar, at straf efter denne lov aldrig kan anvendes, hvor ikke skyld enten som forsæt eller uagtsomhed foreligger; jfr. om andre love ikr.l. § 8, 1ste led (se S. K. M. p. 59, S. K. I. M. p. 37—38).

⁶ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

⁷ Herved sigtes alene til de tilfælde, hvor forseelsen i selve lovstedet er betegnet som undladelse (f. ex. § 334, 339,1), ikke til saadanne undladelser, paa hvilke § 4 finder anvendelse. Se ogsaa anm. 7.

⁸ Jfr. f. ex. § 324, 347.

⁹ Herunder gaar de tilfælde, hvor vedkommende lovbestemmelse benytter en aktiv form for betegnelsen af forseelsen (f. ex. «negter» i § 333, «udsætter for» i § 380, «vægrer sig for» i § 336,2, 430 o. fl.).

§ 41.¹ (Ansvar for underordnede.)

I tilfælde, hvor den overordnede ikke kan straffes for en af en anden i hans tjeneste forøvet forseelse,² kan strafansvar altid gøres gjældende mod den underordnede, uanset om straffebudet efter sin ordlyd alene er rettet mod den overordnede.³

¹ Jfr. ikr.l. § 8, 3dje led.

² Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led.

³ Jfr. f. ex. §§ 332, 334, 335, 344 i. f., 359—365, 370, 374, 375, 377, 380, 381, 388, 389, 414—417, 419—421, 428—431, 434 (jfr. S. K. M. p. 108). Jfr. anm. 1 til § 58, hvoraf sees, at den nye lovs sprogbrug vilde medføre, at de underordnede bliver straffri, hvor vedkommende straffebestemmelse efter sin ordlyd udelukkende er rettet mod den over-

ordnede eller mod den umiddelbare gjerningsmand, uden at medvirkning udtrykkelig er medindbefattet under straffetruselen. «I hvilken udstrækning dette er tilfældet, vil vistnok kunne være tvivlsomt, uden at dog dette som regel vil afstedkomme ulempe, saalænge det dog er givet, at man ialfald kan holde sig til den overordnede. Er derimod denne uden skyld, og kan som følge deraf ansvar overhovedet ikke gjøres gjældende mod ham, vil der opstaa en følelig lakune, hvis ikke heller her straffen skulde kunne ramme den underordnede» (S. K. M. p. 61).

§ 42. (Vildfarelse.)

Har nogen ved foretagelsen af en handling befundet sig i uvidenhed¹ angaaende omstændigheder ved denne, der betinger strafbarheden² eller forhøier strafskylden³, bliver disse omstændigheder ikke at tilregne ham.⁴

Saafernt uvidenheden selv kan tilregnes som uagtsom, kommer i de tilfælde, hvor uagtsomhed er strafbar, den herfor bestemte straf til anvendelse.⁵

Vildfarelse med hensyn til en gjenstands værdi eller til det beløb, hvortil en voldt skade maa ansættes, kommer alene i betragtning, hvor strafbarheden betinges deraf.⁶

¹ Med uvidenhed angaaende omstændigheder af den i paragrafen omhandlede art maa ligestilles feilagtig antagelse af, at der foreligger omstændigheder, som vilde betinge handlingen dens retsstridighed eller formindske strafskylden, jfr. eksemplerne i anm. 2 og 3. — Med nærværende paragraf maa sammenholdes § 57. Den sidste handler alene om vildfarelser med hensyn til selve de bud, hvorved en handling af en vis beskaffenhed betegnes som retsstridig (f. ex. uvidenhed om, at samleie mellem nærbesvogrede eller med personer under en vis alder er ulovligt, uvidenhed om de bud, hvorved der opstilles fredningsregler o. s. v.), medens nærværende paragraf handler om vildfarelse med hensyn til de omstændigheder, der betinger, at en konkret handling gaar ind under hine

almindelige bud. Disse omstændigheder kan forøvrigt selv være af saavel retslig som faktisk art (den, der tilegner sig en gjenstand, bliver f. ex. ikke at straffe efter § 255, naar han tror, at denne gjenstand er hans, hvad enten denne vildfarelse beror paa en forvexling af tvende gjenstande eller paa en urigtig opfatning af hans retsforhold til tingen).

² F. ex. uvidenhed om slægtskabsforholdet ved de i § 207 omhandlede handlinger, feilagtig antagelse af, at de i § 249, nr. 2 eller § 319 nævnte omstændigheder er tilstede. Ogsaa feilagtig antagelse af nødstilstands eller nødværges tilstedeværelse kommer her i betragtning, dog med de af anm. 7 til § 47 og anm. 8 til § 48 flydende begrænsninger.

³ F. ex. uvidenhed om, at en person, som fornærmes paa legeme, er medlem af det kongelige hus (§ 102), feilagtig antagelse af, at der foreligger et saadant samtykke som i § 235, 2det led omhandlet.

⁴ D. e. de omstændigheder, hvorom gjerningsmanden har været uvidende, bliver at sætte ud af betragtning. Som undtagelser fra denne regel se dog foruden nærværende paragrafs sidste led §§ 197, sidste p. og 198, 1ste leds sidste p. Hvis de omstændigheder, som gjerningsmanden vildfarende antager at være tilstede, vilde gjøre handlingen til en forbrydelse, kan efter § 49 forsøgsstraf anvendes (f. ex. hvor gjerningsmanden vel er uvidende om, at den, med hvem han har samleie, er under 16 aar (§ 196), men feilagtig antager, at det er en gift kvinde (§ 209).) Derimod vil efter § 49, sidste led straffrihed indtræde, hvor den handling, gjerningsmanden tror at forøve, kun udgjør en forseelse (f. ex. hvor han dræber et menneske i den tro, at han i den lovbestemte fredningstid skyder paa en ren). Jfr. Indst. O. I p. 31.

⁵ Se § 40 med anm. 3. — Denne bestemmelse finder anvendelse, hvor gjerningsmanden efter omstændighederne burde have kunnet indse, hvorledes det virkelige forhold

var. Kan det antages, at han ligesaa godt kan have tænkt sig det ene som det andet og har handlet uden hensyn til, hvilket forhold er det sande (f. ex. har samleie med en ung kvinde, uagtet han maatte gaa ud fra, at hun ligesaa godt kunde være under som over 16 aar), vil han kunne straffes for forsætlig forbrydelse (*dolus eventualis*). I fremmed litteratur er dog dette spørgsmaal omtvistet; se v. Liszt Strafrecht § 41, note 4 i. f.

⁶ Jfr. f. ex. hvor en funden gjenstand antages værdiløs (jfr. ogsaa anm. 7 i. f. til § 47). Derimod omfatter regelen ikke de tilfælde, hvor værdien alene er bestemmende for anvendelsen af en høiere straf end den ordinære; f. ex. §§ 183, 256, 260, 271, 275, 292. Jfr. S. K. M. p. 63—4.

§ 43. (Uforudseelig følge tilregnes ikke.)

Hvor loven bestemmer en forhøiet straf i tilfælde af, at en strafbar handling medfører nogen uforsætlig følge,¹ indtræder denne straf dog alene, hvor den handlende kunde have indseet muligheden af en saadan følge,² eller saafremt han har undladt efter evne at afverge den, efterat han er bleven opmærksom paa faren.³

¹ Se §§ 88, 90, 110, 3dje led, 137, 145, 2det led, 148, 150, 2det p., 152, 2det led, 153, 3dje led, 154, 2det led, 156, 157, 169, 192, 2det led, 219, 2det p., 223, 2det led, 228, 2det led, 229, 241, 2det p., 242, 3dje led, 243, 245 i. f., 256, 2det led i. f., 261, 2det led, 267, 277, 2det led, 292, 3dje led, 302, 2det led, 304, 2det led i. f., 396 (derimod ikke §§ 101, 2det p., 145, 2det led, 146 og 217, 3dje led, i hvilke tilfælde forsæt maa foreligge ogsaa ligeoverfor følgen, for at den skjærpede straf skal indtræde). Jfr. endvidere mil. str.l. § 75 i. f., l. om udskjækning og udsalg af øl m. v. 18 juni 1884, henholdsvis §§ 28 og 18, brændevinsl. 24 juli 1894 § 24, jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 24 og 30 (jfr. ikr.l. § 5). — Regelen i § 43 synes ogsaa at maatte finde analogisk anvendelse, hvor selve strafbarheden

er betinget af en uforsætlig følge (jfr. saaledes §§ 240 og 284), ikke derimod, hvor paa talen er betinget af en saadan følge (se saaledes §§ 289 og 303, sidste led).

* Jfr. anm. 1 og 3 til § 40. Den nye lov tilsteder saaledes ikke som f. ex. gl. str.l. §§ 15—4, 18—1, 20—4 at forhøje straffen, hvor den indtraadte følge ikke paa nogen maade kan tilregnes gjerningsmanden. Efter den i § 43 givne regel bliver de i anm. 1 opregnede bestemmelser retslig at opfatte som særlige straffeskjælpelser for visse tilfælde af ideel konkurrents (jfr. anm. 1 til § 62) af forsætligt og uagtsomt delikt.

³ Herved maa fastholdes, hvad der flyder af forsættets begreb (anm. 1 til § 40) i forbindelse med regelen i § 4: Har vedkommende undladt at afværge faren med fuld bevidsthed om, at følgen var nødvendig eller overveiende sandsynlig (f. ex. at et i en kjælder med ildsfarlige gjenstande efterglemt lys vil volde antændelse), er han ansvarlig for forsætlig forvoldelse.

§ 44.¹ (Utilregnelighed.)

En handling er ikke strafbar, naar den handlende ved dens foretagelse var sindssyg,² bevidstløs³ eller iøvrigt⁴ utilregnelig⁵ paa grund af mangelfuld udvikling af sjælsevnerne⁶ eller svækkelse⁷ eller sygelig forstyrrelse af disse⁸ eller for medelst tvang⁹ eller overhængende fare.¹⁰

¹ Jfr. § 56; ikr.l. § 23.

² Herved sigtes, som det fremgaar af den særlige fremhæven i paragrafens slutning af «sygelig forstyrrelse af sjælsevnerne», ikke til enhver saadan, men væsentlig til den fuldt udviklede sindssygdom af den art, at indlæggelse paa asyl i henhold til l. 17 aug. 1848 § 9 vilde kunne anordnes. Jfr. Odelstingstid. p. 462.

³ Herunder gaar ogsaa hypnotisk suggestion saavel som bevidstløshed paa grund af beruselse (jfr. § 45 med anm. 3 og 4 og anm. 4 til § 56) eller søvn (sonnambulisme), febersygdom o. lign.

⁴ Ved dette ord er tilkjendegivet, at det i alle tilfælde — ogsaa de særlig udhævede — kommer an paa tilregnelighed, hvis tilstedeværelse maa bedømmes konkret efter det enkelte tilfældes beskaffenhed (jfr. ogsaa ikr.l. § 23, der alene henviser til tilregneligheden). Den særlige fremhæven af sindssygdom og bevidstløshed har imidlertid den betydning, at loven derved har givet udtryk for den opfatning, at utilregnelighed uden videre vil kunne forudsættes, naar disse tilstande foreligger.

⁵ Ved tilregnelighed forstaaes det normale gennemsnitsmenneskes evne til at lade sig bestemme af motiver; og denne forstyrres dels ved mangel paa den normale evne til at forestille sig de forskellige momenter, der kan paavirke de menneskelige handlinger, dels ved mangel paa normal evne til at træffe et valg mellem de forskellige mulige handlingsalternativer. Man vil vistnok ved retsbelæring for lagretten komme det rigtige saa nær, som videnskabens nuværende standpunkt overhovedet tillader det, ved at forklare tilregneligheden med de udtryk, der var benyttede i S. K. U. og prop., som udelukkede tilregneligheden, naar vedkommende «ikke har kunnet forstaa handlingens væsen og retsstridige beskaffenhed» eller «ikke var sig selv mægtig» jfr. S. K. M. p. 70 ff. Imidlertid maa man bemærke, at loven ikke som S. K. U. udtrykkelig har tilkjendegivet, at der for at udelukke strafbarhed skal kunne paavises et bestemt aarsagsforhold mellem den sygelige sjælstilstand og den forbryderske handling. Dette har navnlig betydning ved sindssygdomme, der ytrer sig i vrangforestillinger i særlige retninger eller i særlige monomanier. Idet loven her ikke kræver, at handlingen skal fremtræde som et udslag af disse, og lader enhver form af virkelig typisk sindssygdom skabe formodning om utilregnelighed, giver den plads for den rette vurdering af sammenhængen i sjælelivet i dets helhed; jfr. S. K. M. p. 68 og Indst. O. I p. 32. — I det hele kan det forøvrigt siges, at den nye lov opretholder den ældre rets tilregneligheds-

begreb, saaledes som dette var udviklet ved teori og praxis (Indst. O. I p. 33); jfr. Schweigaard Kommentar I p. 341—2; Retst. 1874 p. 353 ff.; 1885 p. 135 ff., 421 ff. og 696 ff. — Ogsaa i henseende til forholdet mellem retten og det sagkyndige lægeskøn ved bedømmelsen af tilregneligheds-spørgsmaalet bliver den ældre ret opretholdt, jfr. Lasso Straffeprocessen (1868) p. 56—8. Dette leder til, at tilregneligheden altid maa bedømmes af domstolen (i lagmandsretssager af lagretten), men at denne afgjørelse maa bygges paa den lægekyndiges redegjørelse for de foreliggende abnormiteter og for de virkninger, som lægen antager at disse har paa vedkommendes almindelige sjælstilstand jfr. Indst. O. I p. 34. Gaar lægeerklæringen ud paa, at tiltalte er sindssyg i den oven i anm. 2 omhandlede forstand, vil frifindelse være given. Men spørgsmaalet til den sagkyndige læge bør aldrig direkte være rettet paa, om sigtede er «tilregnelig.»

⁶ Herved sigtes ikke blot til de høiere grader af mangelfuld sjælsudvikling (kretinisme), der af psykiaterne henføres under sindssygdom, men til enhver form af idioti, der fremkalder den i anm. 5 beskrevne virkning; jfr. Holmboe i Forh. ved den norske kriminalistforenings fjerde møde (1897) p. 39—40. Denne bestemmelse omfatter saaledes ogsaa mangelfuld sjælsudvikling paa grund af døvtumhed (gl. str.l. 7—4), om saadan endnu maatte forekomme.

⁷ Herunder ogsaa alderdomssvaghed (gl. str.l. 7—2 i. f.)

⁸ Herved sigtes bl. a. til degenerative, epileptiske eller hysteriske tilstande, der ikke henføres til sindssygdom i snevrere forstand.

⁹ Direkte fysisk tvang ophæver selve handlingsbegrebet; der sigtes derfor her væsentlig til den ved trusler fremkaldte psykiske tvang af saadan styrke, at tilregneligheden derved ophæves.

¹⁰ Jfr. § 47. — Selvstændig betydning faar den i § 44 givne bestemmelse, naar man opofrer fremmede retsgoder, uden at betingelserne efter § 47 foreligger (hvor kanniba-

lisme er øvet af et skibsmandskab, som holder paa at lide hungersdød, eller hvor af to, som har reddet sig paa et hvælv. den ene dræber den anden, idet hvælvet ikke kan bære begge).

§ 45.¹ (Forsætlig og uagtsom hensættelse i utilregnelig tilstand.)

Har nogen i den hensigt² at forøve en strafbar handling hensat sig i en forbigaaende tilstand af nogen i § 44 omhandlet art,³ bliver denne tilstand uden indflydelse paa strafbarheden.

Er han ellers ved egen skyld kommen i en saadan tilstand, og foretager han paa grund af denne nogen handling, der er strafbar, ogsaa naar den forøves af uagtsomhed, anvendes den for uagtsomhed bestemte straf.⁴

¹ Jfr. § 56.

² Jfr. anm. 1 til § 40, hvorefter sees, at dette udtryk ikke maa tages bogstavelig.

³ Sin hovedanvendelse vil denne bestemmelse selvfølgelig faa ligeoverfor beruselse.

⁴ Denne bestemmelse gaar forsaavidt noget videre, end det vilde flyde af de almindelige regler om uagtsomhed, som det ikke skal komme an paa, om vedkommende, da han berusede sig, havde nogen anledning til at — og derfor burde have kunnet — tænke sig, at han vilde forøve en strafbar handling; jfr. v. Liszt i Tidsskr. f. retsv. 1889 p. 379.

§ 46. (Den strafferetslige lavalder.)

Ingen kan straffes for handling, foretaget før det fyldte 14de aar.¹

¹ Jfr. l. om forsømte børn 6 juni 1896; res. 9 juni 1900; ikr.l. § 22, jfr. ogsaa toldl. 20 septbr. 1845 § 138 (ikr.l. § 4, I).

§ 47.¹ (Nødstilstand.)

Ingen kan straffes² for handling, som han har foretaget for at redde nogens³ person eller gods⁴ fra en paa anden maade uafvendelig⁵ fare,⁶ naar omstændighederne berettigede ham⁷ til at anse denne som særdeles betydelig i forhold til den skade, som ved hans handling kunde forvoldes.⁸

¹ Jfr. § 56; anm. 10 til § 44; mil. str.l. §§ 25 og 26; lov om stranding og vrøg 20 juli 1893 § 5 jfr. § 2 jfr. søf.l. 20 juli 1893 § 101.

² Loven har saaledes alene udtalt sig om strafbarheden af den i nødstilstand foretagne handling, ikke tillige om dennes retmæssighed (hvilket sidste spørgsmaal f. ex. har betydning for afgjørelsen af, om den i nødstilstand stedte har nødvergeret ligeoverfor den, der vil hindre ham fra den reddende handling). Det rette er vistnok, at nødstilstanden ikke blot gør handlingen straffri, men ogsaa retmæssig; jfr. S. K. M. p. 79. Hermed er det ikke uforeneligt, at ikr.l. § 24 paalægger erstatningspligt; ti denne er kun udtryk for, at den, der vil opnaa noget ved nøds-handlingen, maa bære omkostningerne derved.

³ Ligegyldigt, om det er eget eller andres.

⁴ Jfr. gl. str.l. 7—5, der indskrænkede regelen til fare for «liv eller helbred.»

⁵ Gl. str.l. 7—5 lod det komme an paa, om en anden redningsmaade var gjerningsmanden bekjendt, medens uafvendeligheden efter udtryksmaaden i den nye lov bliver at bedømme objektivt. I henseende til handlingens strafbarhed (derimod ikke i henseende til dens retmæssighed) er dog denne forskjel uden betydning, da den, der tror, at betingelserne for nødstilstand forsaavidt er tilstede, ikke vil kunne straffes for forsætlig (men vel efter omstændighederne for uagtsom) forbrydelse eller forseelse (jfr. § 42 med anm. 5).

⁶ Faren maa ikke være en saadan, som gjerningsmanden har en kaldspligt til at trodse; jfr. mil. str.l. § 26. Men forøvrigt er farens art ligegyldig. Nødstilstand ude-

lukkes heller ikke ved, at faren er selvpaadrægen, men denne omstændighed vil, naar nødtilstanden var forudseet eller forudseelig, efter de samme grundsætninger som de, hvorpaa regelen i § 45 hviler, kunne lede til, at straffriheden bortfalder. S. K. U. § 47, sidste led (jfr. S. K. M. p. 81) havde den regel, at det skulde afgjøres efter sagens omstændigheder, hvorvidt regelen om nødtilstand skulde anvendes paa den, der ved egen skyld var bragt i saadan tilstand; men denne bestemmelse blev udeladt af justitskomiteen 1901-02, fordi den ikke gav nogen klar vejledning.

⁷ Denne udtryksmaade er valgt for at tilkjendegive, at forholdsmæssigheden maa bedømmes objektivt. Maalestokken maa være, hvad en almindelig forstandig mand, stillet under de samme omstændigheder, i handlingsøieblikket maatte anse som betydeligt i forhold til det opofrede. En efterfølgende betragtning, bygget paa omstændigheder, der ikke i handlingsøieblikket kunde oversees, er derimod ikke afgjørende. — Den valgte udtryksmaade synes at maatte medføre, at vildfarelse om forholdsmæssigheden ikke vil kunne begrunde straffrihed efter § 42, med mindre den kan siges at være retfærdiggjort ved omstændighederne (for vidt gaar derfor S. K. M. p. 63-4, naar der uden videre forudsættes, at enhver vildfarelse om værdien kommer i betragtning; det vil komme an paa, om omstændighederne gjorde den handlendes værdiansættelse objektivt forsvarlig).

⁸ D. e.: som han kunde tænke sig forvoldt ved sin handling. Bliver skaden større, er dette gjerningsmanden utilregneligt, naar det ikke skyldes hans fejl. — Om skaden rammer person eller gods, er efter den nye lov i og for sig ikke afgjørende, medens gl. str.l. 7-5 kun tillod opofrelse af gods. Jfr. S. K. M. p. 80, note 1, der endog forudsætter, at det kan være straffrit at ofre liv for liv (fleres redning ved kannibalisme ligeoverfor en enkelt).

§ 48.¹ (Nødverge.)

Ingen kan straffes² for handling, som han har foretaget i nødverge.

Det er nødverge, naar en ellers strafbar handling foretages til afvergelse af eller forsvar mod³ et retsstridigt⁴ angreb,⁵ saafremt handlingen ikke overskrider, hvad der fremstillede sig⁶ som fornødent hertil, og det i betragtning af angrebets farlighed, angriberens skyld⁷ eller det angrebne retsgode ei heller maa agtes ubetinget utilbørligt⁸ at tilføie et saa stort onde som ved handlingen tilsigtet.⁹

Hvad ovenfor er bestemt om afvergelse af retsstridigt angreb, kommer ogsaa til anvendelse med hensyn til handlinger, der foretages i hensigt at iværksætte en lovlig paagribelse¹⁰ eller hindre, at straf- eller varetægtsfanger rømmer.¹¹

Har nogen overskredet grænserne for nødverge, er han dog straffri, hvis overskridelsen alene har fundet sted paa grund af en ved angrebet fremkaldt sindsbevægelse eller bestyrtelse.¹²

¹ Jfr. mil. str.l. § 25.

² Jfr. anm. 2 til § 47. Det der bemerkede finder tilsvarende anvendelse her.

³ Nødverges berettigelse ophører saaledes, naar angrebet er afsluttet og ikke længer kan afverges. Ved bedømmelsen af, om dette er tilfældet, maa man imidlertid ikke udelukkende se hen til, om angrebet efter straffeloven er kommet længer end til forsøg. Nødverge maa saaledes være berettiget, naar det gjælder paa stedet at tage kosterne fra tyven, ligesom selvfølgelig ligeoverfor en befrygtet fortsættelse af angrebet.

⁴ Retsstridigheden bliver at bedømme objektivt, ikke subjektivt. Nødverge er derfor ogsaa begrundet ligeoverfor retsstridige angreb af utilregnelige personer (sindssyge, børn). (Jfr. imidlertid den følgende del af paragrafen, hvorefter sees, at angriberens subjektive skyldfrihed bliver at tage i betragtning ved afgjørelsen af, om afværgelsen var tilbørlig). Derimod hører ikke hid angreb af dyr. Afvergelse af saadanne bliver at bedømme efter § 47.

⁵ Den nye lov siger ikke som gl. str.l. udtrykkelig, at angrebet maa være «begyndt». Det kan heller ikke kræves, at den, der trues med et angreb, venter med at afverge det, indtil det er begyndt. Det ligger imidlertid i sagen selv, at angrebet maa være umiddelbart forestaaende. — At angrebet er forskyldt af den, der udøver nødverge, ophæver ikke i og for sig adgangen til straffrihed, men vil kunne øve indflydelse paa bedømmelsen af, om den maade, hvorpaa angrebet søgtes afverget, var tilbørlig. Jfr. S. K. M. p. 8 a, note 1: «Har f. ex. den angrebne selv ved utilbørlig adfærd fremkaldt angrebet, ja er han maaske selv den først angribende, der imidlertid nu ligger under og faar en ordentlig dragt prygl med paa kjøbet. vil hans adgang til at øve nødverge maatte bedømmes anderledes end, hvor han selv ingen skyld har i den medfart, han lider.» — Angrebet behøver ikke at bestaa i positiv handling, men kan efter omstændighederne ogsaa ligge i den blotte passivitet; «den, der f. ex. for at hindre redning, retsstridig forbliver siddende saaledes, at den aabning, hvorigjennem redningen maa ske, spærres, er visselig skyldig i et retsstridigt angreb» (S. K. M. p. 87). Retsstridig undladelse berettiger dog ikke til nødverge undtagen, hvor undladelsen er af den art, som forudsættes i str.l. § 4 (S. K. M. p. 88); jfr. imidlertid mil. str.l. § 25; søf.l. § 101. Forøvrigt har den nye lov ikke som den gl. str.l. 7—8 udtrykkelig ligestillet modstand mod lovligt angreb med uretmæssigt saadant; jfr. S. K. M. p. 87; se imidlertid paragrafens tredje led. — Hvad angrebet er rettet paa, er ligegyldigt. Nødverge haves ligesaavel ved angreb paa æren, paa familierettigheder (jfr. str.l. §§ 216 og 217) eller paa husfreden (§ 355) som paa «person eller formuerettigheder» (jfr. S. K. U. § 48; Indst. O. I p. 34).

⁶ D. e. for den handlende (jfr. den forskellige udtrykksmaade i § 47, se anm. 7 til denne).

⁷ «Heraf følger, at et videre gaaende nødverge tilstedes mod et forsætligt forbrydersk angreb end mod et blot

uagtsomt, ligesaa mod et røveri eller magttyveri end mod et simpelt tyveri. Udkastet tilkjendegiver herved, at det ikke billiger den opfatning, at nogen frækt skulde kunne fremture i forbrydelse, stolende paa, at den angrebne ikke kan benytte det eneste middel, som staar til hans raadighed, fordi dette vilde være for radikalt» (jfr. S. K. M. p. 86). — Jfr. ogsaa anm. 4 og 5.

⁸ Bedømmelsen heraf maa naturligvis altid være rent objektiv og gjerningsmandens vildfarelse kan i denne henseende ingen betydning tillægges; jfr. iøvrigt anm. 2 til § 42. — Udtrykket «ubetinget utilbørligt» er imidlertid valgt for at hindre, at nogen «normalt konstrueret person, der virkelig har handlet i god tro, saaledes som han finder at kunne forsvare for sin egen samvittighed, skal kunne udsættes for tiltale og fældelse» (S. K. M. p. 86).

⁹ Den forholdsmæssighed, hvorpaa det kommer an, findes saaledes ikke (som ved nødstilstand) ved at sammenligne den skade, man trues med, og den, som til afvergelse heraf tilføies (S. K. M. p. 84); men den bliver at bedømme efter en væsentlig moralsk maalestok, hvorved samtlige saavel objektive som subjektive momenter ved angrebet (derunder ogsaa den angrebnes egen skyld i dette jfr. S. K. M. p. 86, note 1) bliver at tage i betragtning. — Den gl. str.l. 7, 1—6 tillod at anvende selv de videstgaaende midler til afvendelse af et hvilket som helst angreb paa liv, legeme, den kvindelige blufærdighed, frihed eller gods. Praxis indskrænkede imidlertid nødvergeretten ved vilkaarlig at opstille krav til en ydre forholdsmæssighed (se f. ex. Retst. 1874 p. 310; 1875 p. 629), der ingen hjemmel havde i loven, og som heller ikke vil være forenelig med den forholdsmæssighed, hvorpaa den nye lov lægger vægt.

¹⁰ Herunder ikke blot paagribelse i anledning af straf-
forfølgning (jfr. str.pl. §§ 228—233), men ogsaa i andet
øiemed; jfr. saaledes konkursl. 6 juni 1863 § 34, l. om
gjældsfaengsel m. v. 3 juni 1874 § 2, fattiglovene 6 juni

1863, henholdsvis §§ 60—62 og §§ 75—77 a (jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerlov 31 mai 1900 §§ 3 og 20), lovene om underholdningsbidrag 6 juni 1892, henholdsvis §§ 10 og 1.

¹¹ Ved bestemmelsen i dette led hjemles adgangen til at skyde saavel paa en flygtende straf- eller varetægtsfange som paa en forbryder, der flygter i det øieblik, der søges iværksat en paagribelse af ham; jfr. S. K. M. p. 88; Indst. O. I p. 34.

¹² Altsaa, selv om ikke betingelserne for straffrihed efter § 44 (jfr. anm. 10 til denne) foreligger, jfr. gl. str.l. 7—9, 2det p. — Den nye lov har derimod ikke optaget gl. str.l.s regel om, at dommeren ved overskridelse af nødværge efter omstændighederne afgjør, om gerningen bør tilregnes vedkommende som forsætlig eller uagtsom. Derom gjælder saaledes de almindelige regler, hvorefter ansvaret bliver som for forsætlig forvoldelse, naar gjerningsmanden har havt bevidsthed om, hvad hans handling medførte (jfr. anm. 1 til § 40). — Jfr. § 56.

4de kapitel.

Forsøg.

§ 49. (Forsøgets strafbarhed.)

Strafbart forsøg foreligger, naar en forbrydelse¹ ei er fuldbyrdet,² men der er foretaget handling,³ hvorved dens udførelse tilsigtedes paabegyndt.⁴

Forsøg paa forseelse¹ er ikke strafbart.⁵

¹ Jfr. § 2, ikrl. § 5, 2det led.

² Hvad der udkræves hertil, kan alene afgjøres ved at se hen til de enkelte straffebestemmelser (jfr. gl. str.l. 3—2: «En forbrydelse er ei at anse som fuldbyrdet, førend alt det er indtraadt, som ifølge loven udkræves til samme»). Jfr. fra den ældre retspraxis, der her vil beholde sin be-

tydning, Kjerschow p. 38—47. Jfr. iøvrigt anm. 5 til § 50.

³ Jfr. § 4.

⁴ Ved den i de tre sidste ord indeholdte bestemmelse af det strafbare forsøgs begreb er udtrykt: a) Forsøg foreligger ikke, før selve udførelsen tilsigtes paa-begyndt. Den blot forberedende handling er straf-fri, hvor loven ikke ved særlig bestemmelse har belagt den med straf (jfr. saaledes §§ 94, 104, 140, 159, 160, 161, 174, 175, 177, 185, 186, 187, 269, 273, 304, 356, 359, 362, 368, 369, 370, 372 og 433). Grænsen mellem forberedende og udførelses-handling maa efter den nye lov trækkes væsentlig paa samme maade som efter den ældre lov (jfr. dennes udtryk i 3—1: «forsætlig begyndt paa at iværksætte en forbrydelse,» jfr. fra den ældre praxis især Retst. 1880 p. 641; 1882 p. 72 og 184; 1890 p. 674; 1898 p. 717; se endvidere Kjerschow p. 32—9); jfr. S. K. M. p. 90, der lægger hovedvægten paa, om man ved at betragte den forbryderske virksomhed i dens totalitet og dens enkelte akter i deres indbyrdes sammenhæng kan sige, at et bestemt forbrydersk forsæt har aabenbaret sig gennem handlinger, der utvetydig peger paa et forbrydersk maal. Jfr. Morgenstierne i Tidsskr. f. retsv. I p. 419 ff. — b) Strafbart forsøg foreligger, naar en forbrydelses udførelse tilsigtes paabegyndt, «om end det, der tilsigtedes, formedelst gjerningsmanden ubekjendte omstændigheder var umuligt og om end de midler, som angjældende har benyttet, i og for sig selv har været utjenlige eller enten formedelst de særegne omstændigheder, der har fundet sted, eller den maade, hvorpaa gjerningsmanden har benyttet dem, ikke har havt den tilsigtede virkning» (gl. str.l. 3—4 og om den ældre praxis, der beholder sin betydning, Kjerschow p. 47—48). Den nye lov hjemler saaledes ligesaa lidt som den gamle nogen sontring, eftersom objektets eller midlets utjenlighed er absolut (mordforsøg paa et lig eller paa en levende ved anvendelse af uskadelige stoffe,

der urigtig antages for gift) eller blot relativ (bemægtigelse af egne ting i den tro, at de er fremmede, mordforsøg med en for svag giftdose); jfr. S. K. M. p. 91—3. Som der p. 93, note 3 fremhævet, vil imidlertid altid den i det ydre retmæssige og regelrette handling være straffri, uanset hvad hensigten er. («En læge underkaster f. ex. en patient, af hvis øieblikkelige død han har en særlig interesse, en farlig operation, som i sig selv er fuldt forsvarlig, om ikke ligefrem paakrævet, men som han dog ikke vilde have foretaget, saafremt han ikke havde haabet paa derved at slaa patienten hurtig ihjel»). En rigtig anvendelse af denne sætning (hvorom se mere Goos Den danske strafferet II p. 66 ff. og Getz Den saakaldte delagtighed p. 32 ff. (Jur. afhandl. p. 48 ff.)) vil lede til, at strafbarhed er udelukket, hvor man ved at stille sig paa gjerningsmandens eget standpunkt i handlingsøieblikket maa sige, at der var en forsvindende ringe mulighed for den forbryderske følges indtræden (jfr. v. Liszt Strafrecht p. 191); og paa denne maade vil tilfælde som det at «bede nogen død» eller forsøg paa at skyde nogen død i mange miles afstand blive straffri. — Naar loven bruger udtrykket «tilsigtedes», maa dette forøvrigt forstaaes overensstemmende med det i anm. 1 til § 40 forklarede. Strafbart forsøg foreligger ogsaa, naar forsættet kun ubestemt var rettet paa den forbryderske følge (*dolus eventualis*); saaledes foreligger mordforsøg, naar nogen i hensigt at vinde assurancesummen, sender ombord paa et skib en helvedesmaskine, der exploderer under ombordbringelsen. — Ved ikke-forsætlige forbrydelser er derimod forsøg udelukket.

⁵ Jfr. gl. str.l. 3—3, fra hvilken den nye lov i resultatet neppe afviger væsentlig. — Straffrihed for forsøg i videre udstrækning medfører regelen i §§ 236 og 244, begges sidste led.

§ 50. (Tilbage træden.)

Forsøgets¹ strafbarhed bortfalder,² saafremt den skyldige af egen fri vilje³ enten afstaar fra den forbryderske

virksomhed, før endnu fuldendt forsøg¹ foreligger, eller² forebygger den følge, ved hvis indtrædelse forbrydelsen vilde være fuldbyrdet,³ forinden han endnu ved, at den forbryderske virksomhed er opdaget.⁴

¹ I de tilfælde, hvor selve forbrydelsen er fuldbyrdet ved en forsøgshandling (jfr. f. ex. §§ 98, 105, 127 o. fl. a.), vil saaledes den her omhandlede straffrihedsgrund ikke finde anvendelse.

² Der er saaledes i det i paragrafen omhandlede tilfælde tale om et efterfølgende ophør af allerede paadraget strafansvar (jfr. S. K. M. p. 94). Bedømmelsen af denne strafudelukkelsesgrunds tilstedeværelse hører derfor i lagmandsretssager under retten, ikke under lagretten; jfr. str.pl. § 165, sammenholdt med § 8.

³ Jfr. gl. str.l. 3—5, der tilføjede: «og ei formedelst udvortes hindringer eller andre tilfældige omstændigheder»; jfr. S. K. M. p. 93: «Tilfældige omstændigheder, der ei er hindringer, bør vanskelig bevirke, at angjældende ikke betragtes som den, der af egen fri vilje er traadt tilbage.» Hvilket motiv der ligger til grund for beslutningen om at træde tilbage, er saaledes uden betydning (anger ikke nødvendig).

⁴ Jfr. om dette begreb gl. str.l. 3—2, hvorefter forsøget er fuldendt, naar «gjerningsmanden har gjort alt, hvad der fra hans side udfordres til dens fuldbyrdelse.» Strengt nøiagtig er imidlertid denne definition ikke, da f. ex. den, der skyder paa en anden uden at træffe ham, ikke har gjort «alt, hvad der fra hans side udfordres» til at dræbe. Imidlertid rammer den de hovedtilfælde, som her kommer i betragtning, nemlig de, hvor forbrydelsen paa grund af medvirkende aarsager (jfr. anm. 4 til § 49) ikke kommer til fuldbyrdelse.

⁵ Altsaa: selv om forsøget er fuldendt. Til den her givne regel havde gl. str.l. intet tilsvarende.

⁶ F. ex. faar et injurierende brev tilbage fra posten, indgiver offeret for et giftmord modgift. — Er forbry-

delsen selv fuldbyrdet, vil straffenedsættelse kunne finde sted efter § 59, der ogsaa bliver det alene anvendelige lovsted, hvor forbrydelsen er fuldbyrdet allerede ved en forsøgshandling (jfr. f. ex. §§ 83, 98, 105, 127, 128, 215 m. fl.) eller ved en forberedende handling (jfr. anm. 4 til § 49). Derimod finder § 50 anvendelse, hvor forsøget kun i henseende til straffesatsen er ligestillet med fuldbyrdet forbrydelse (jfr. f. ex. §§ 100, 148, sidste led m. fl.)

¹ Tror han at være opdaget uden at være det, vil dette kunne bevirke, at tilbagetrædelsen ikke bliver at betragte som frivillig; jfr. S. K. M. p. 94.

§ 51. (Straffen for forsøg. Uforsætlig følges betydning.)

Forsøg straffes mildere end den fuldbyrdede forbrydelse;¹ straffen kan nedsættes under det for denne bestemte lavmaal og til en mildere strafart.²

Den for den fuldbyrdede forbrydelse bestemte høieste straf kan anvendes, saafremt forsøget har medført nogen følge, der, om den havde ligget indenfor den skyldiges forsæt,³ kunde have berettiget til anvendelse af en saa høi straf.⁴

¹ Denne regel leder til, at inden den almindelige straffelovs omraade livsvarigt fængsel aldrig kan anvendes for forsøg. Fra regelen gjør loven imidlertid enkelte undtagelser jfr. saaledes §§ 100, 148, 2det led, hvorhos mærkes, at i mange tilfælde selve forbrydelsen ansees fuldbyrdet ved en handling, der fra et almindeligt synspunkt fremtræder som en forsøgshandling (jfr. citaterne i anm. 6 til § 50).

² Nogen bestemt nedsættelse udover den i anm. 1 omtalte opstiller loven saaledes ikke. Minimumsstraffen er helt overladt rettens skjøn, medens maximumsstraffen bestemmes ved straffesatsen i vedkommende lovsted, dog saaledes, at udenfor det i paragrafens andet led omhandlede tilfælde aldrig den der nævnte længste straffetid helt ud kan anvendes, og at livsvarigt fængsel ombyttes med tidsbestemt (anm. 1).

³ Jfr. anm. 1 til § 40 og § 43.

⁴ Regelen i dette led omfatter tvende tilfælde: a) den saakaldte *aberratio ictus*, «hvor man f. ex. ved dynamit har villet dræbe et menneske, men istedet ødelægger et vaaningshus» (S. K. M. p. 95); b) de tilfælde, hvortil der sigtes i § 43, f. ex. §§ 231, 2det p., 192, 2det led.

5te kapitel.

Grunde, hvorfor straffen kan nedsættes eller forhøies.

§ 52.¹ (Betinget straffedom).

Naar retten idømmer¹ straf af bøder, hefte indtil 6 maaneder eller fængsel indtil 3 maaneder,² kan det i dommen² bestemmes, at fuldbyrdelsen af de nævnte straffe skal udsættes.⁴

Retten bør herved foruden til forbrydelsens eller forseelsens størrelse⁵ og de omstændigheder, hvorunder den forøvedes, tage hensyn til den skyldiges alder og vandel⁶ samt til, om der er hengaaet lang tid siden forbrydelsens forøvelse, om den skyldige har afgivet fuldstændig og oprigtig tilstaaelse og ydet den fornærmede den opreisning og erstatning, hvorpaa denne har krav, eller erklæret sig rede til efter evne at yde saadan erstatning.⁷ I sidste tilfælde kan dommen opstille som betingelse, at en i samme bestemt erstatning⁸ ydes inden en fastsat frist.⁹

¹ Jfr. mil. str.l. § 27. §§ 52—54 gjengiver i det væsentlige kun de allerede i l. 2 mai 1894 opstillede regler. Dog er betingelserne for anvendelse af betinget straffedom i § 52 forsaavidt noget anderledes formulerede, som det ikke — saaledes som i l. 1894 § 1 — udtrykkelig siges, at den kun bliver at anvende «under særlige formildende omstændigheder». Efter den udtømmende opregning i paragrafens andet led af de omstændigheder, der bliver at tage i betragtning, ligger dog heri ingen væsentlig realitetsforan-

dring. Kun vil ikke alle disse omstændigheder (navnlig ikke det senere tidsforløb) kunne sees under synspunktet af «formildende omstændigheder» ved selve gerningen. — «Det er selvfølgelig ikke meningen, at samtlige de i paragrafens andet led opregnede omstændigheder skal foreligge, for at betinget straffedom skal kunne anvendes» (Indst. O. I p. 34). — Med § 52 maa forøvrigt sammenholdes str.pl. §§ 85 jfr. 87 med det tillæg, disse paragrafer har faaet ved l. 22 mai 1902 (jfr. mil. str.pl. § 66). Overensstemmende med disse reglers tanke kan man sige, at betinget undladelse af tiltale eller betinget straffedom bør anvendes, hvor paa den ene side intet offentligt hensyn kræver, at forbrydelsen straffes, og paa den anden side et stærkt hensyn til sigtedegjør det anvist at udsætte straffen; jfr. Hagerup Om betingede straffedomme (bilag til 7de nord. juristinøde) p. 19—20. — For udsættelse af tiltale vil dog tillige maatte blive at tage i betragtning, hvorvidt der kan tænkes at opstaa særlige bevisvanskeligheder, naar muligt sagsanlæg udskydes til et senere tidspunkt.

² Om forelæg se str.pl. § 288, sidste led, der leder til samme regel for disse.

³ Derimod altsaa ikke den i § 15, sidste p. og de i § 16 nævnte straffe. At disse anvendes som tillægsstraffe ved siden af de i § 52 nævnte, er dog ikke til hinder for, at den sidstes fuldbgyrdelse udsættes; jfr. § 31, sidste p.

⁴ Jfr. § 54. — At straffens fuldbgyrdelse er udsat, er ikke til hinder for, at den kan eftergives ved benaadning. — Om forældelse se § 72 i. f.

⁵ Da det efter paragrafens første led kommer an paa den i dommen fastsatte straf, ikke paa de i vedkommende lovsted opstillede straffesatser, vil betinget domfældelse i og for sig kun være udelukket ved strafbare handlinger, for hvilke der i det specielle lovbud er fastsat en minimumsgrænse, der er høiere end de i første led opregnede straffe, hvilket kun forekommer i forholdsvis sjældne tilfælde (se f. ex. § 83, 84, 86, 88, 90, 93, 98, 99, 100, 101,

1ste led, 110, 2det led, 117, 2det led, 148, 149, 154, 2det led, 163, 169, 174, 192, 195, 207, 217, 3dje led, 223, 2det led, 231, 233, 234, 245, 2det led, 256, 2det led i. f., 268, 312), og hvorved maa bemærkes, at selv her vil straffen kunne blive saa lav som efter første led, naar tilfældet gaar ind under § 49 eller nogen af §§ 55—60.

⁶ Saavel efterfølgende som forudgaaende. Hvad den sidste angaar, bemærkes, at loven ikke absolut har udelukket den betingede straffedom, hvor sigtede tidligere har været straffet; jfr. Retst. 1896 p. 280.

⁷ Jfr. § 254; ikr.l. §§ 19—20; str.pl. § 443.

⁸ Efter det umiddelbart forudgaaende maa dette udtryk her antages ogsaa at omfatte opreisning (ikr.l. § 19, 2det led).

⁹ Jfr. § 53, 2det led.

§ 53. (Betinget straffedom. Senere domfældelse.)

Forøver den efter § 52 dømte senere nogen forsætlig forbrydelse eller forseelse, hvorfor han inden 3 aar efter dommens afsigelse som sigtet¹ undergives forfølgning med det udfald, at han dømmes til fængsel, bliver ogsaa den udsatte straf at fuldbyrde.² Er den nye strafbare handling uforsætlig, eller dømmes han til anden straf end fængsel,³ bliver det ved dommen at afgjøre, hvorvidt den udsatte strafs fuldbyrdelse fremdeles skal ulstaa.⁴ Afgjøres den senere sag ved vedtagelse af forelæg,⁵ bliver herved ogsaa at afgjøre,⁶ om den udsatte straf skal fuldbyrdes.

Er ydelse af erstatning⁷ opstillet som betingelse, bliver, om fristen oversiddes, straffen ligeledes at fuldbyrde, medmindre oversiddelsen skyldes omstændigheder, der ikke kan tilregnes domfældte. Paastaaes dette at være tilfældet, bliver spørgsmaalet overensstemmende med straffeprocenlovens § 481 at indbringe til afgjørelse af retten, der i tilfælde kan bestemme en ny frist eller frafalde betingelsen.

Kommer den, der er dømt til frihedsstraf, hvis fuldbyr-

delse er udsat, inden 3 aar efter dommens afsigelse under forfølgning som sigtet¹ for nogen anden før dommen forøvet strafbar handling, for hvilken en frihedsstraf, hvis fuldbyrdelse ikke bliver at udsætte, findes at burde idømmes, bliver en ny for begge handlinger fælles straf at idømme.⁸ Er straffen for begge handlinger bøder eller for den ene frihedsstraf, for den anden bøder, bliver efter de nærmere omstændigheder at afgjøre, om den udsatte strafs fuldbyrdelse fremdeles skal udstaa.⁹

Kommer den udsatte straf ikke til fuldbyrdelse, bstragtes den som udstaaet ved dommens afsigelse.¹⁰

¹ Jfr. str.pl. § 97.

² Denne regel finder anvendelse ogsaa, hvor den senere forfølgning sker ved militær ret, ligesom ogsaa omvendt, naar en betinget domfældelse har fundet sted ved militær ret, den udsatte straf bliver at fuldbyrde, naar den dømte senere kommer under forfølgning for borgerlig ret (jfr. mil. str.l. § 27). Den militære og den civile paatalemyndighed har derfor i saadanne tilfælde gjensidig pligt til at holde hinanden underrettet om den senere forfølgning.

³ Altsaa ogsaa hvis han dømmes til hefte.

⁴ Der bliver ikke at fastsætte en ny fællesstraf for begge forbrydelser under ét, men straffen for den nye forbrydelse fastsættes særskilt. Herved bør der dog forsaavidt tages hensyn til den tidligere idømte straf, som der ikke unødig bør vælges en forskjelligartet frihedsstraf for begge (for den ene hefte, for den anden fængsel). — Hvor de forskjellige domme er afsagte af henholdsvis militær og borgerlig ret, maa den mil. str.pl. § 11 finde analogisk anvendelse. Men foreligger ikke betingelserne efter denne paragraf, synes spørgsmaalet om den udsatte strafs fuldbyrdelse at maatte indbringes for den ret, der har afsagt den betingede dom.

⁵ Jfr. str.pl. § 287.

⁶ D. e. af paatalemyndigheden.

⁷ Se anm. 8 til § 52.

⁸ Jfr. § 64. — I dette tilfælde stanser saaledes ubetinget udsættelsen for den første straffedom's fuldbyrdelse.

⁹ L. 1894 § 3 havde for det tilfælde, at den udsatte straf var bøder og den nye straf var strafarbejde, samme regel som, hvor begge straffe var frihedsstraffe.

¹⁰ Altsaa ogsaa i forhold til reglerne om gjentageisessstraf (§ 61). — Jfr. forøvrigt Hagerup i det i anm. 1 til § 52 cit. skrift p. 23. — Udtrykket «betinget straffedom», der forøvrigt ikke benyttes af str.l. saaledes som af l. 1894, er forsaavidt mindre veiledende, som altsaa ikke selve dommen, men kun straffuldbyrdelsen er betinget. — Om forholdet til forældelsesreglerne se § 72, sidste led.

§ 54. (Forkyndelse af betinget straffedom. Appel.)

Ved forkyndelsen af en dom, hvori udsættelse med straffens fuldbyrdelse er bestemt, gjøres domfældte bekjendt med foranstaaende regler. Dommeren bør, saafremt domfældte er under 21 aar, tildele ham en saadan alvorlig advarsel og formaning, som omstændighederne maatte opfordre til, og kan i dette øiemed indkalde ham til særskilt retsmøde.¹

De processuelle regler om straffedomaalingen finder anvendelse paa spørgsmaalet om straffefuldbyrdelsens udsættelse.²

¹ Denne advarsel maa ikke paa samme maade som den advarsel, der hjemledes ved gl. str.l. 6—8, opfattes som en straf. Den kan derfor ikke ophæves ved benaadning; og adgangen til at tildele en saadan advarsel bortfalder ikke nødvendigvis ved, at dommen appelleres. Hvorvidt den bør anvendes i dette tilfælde, er nærmest et konduite-spørgsmaal, der maa besvares efter det enkelte tilfældes beskaffenhed, ligesom jo i det hele dens benyttelse er overladt dommerens diskretionære skjøn. Indkaldelse til særskilt retsmøde bør i ethvert tilfælde nødigt anvendes, hvor dommen er appelleret.

² Heri ligger: a) Spørgsmaalet bliver i lagmandsrets-sager at afgjøre af retten, ikke af lagretten (str.pl. §§ 8, 165, 362 og 363). Efter at loven har opgivet at gjøre in-

stitutets anvendelse afhængig af «særdeles formildende omstændigheder,» vil heller ikke et spørgsmaal overensstemmende med str.pl § 346 i denne henseende være af nogen betydning. b) Reglerne om anke i str.pl. § 395 jfr. § 380 maa finde tilsvarende anvendelse; jfr. Odelst.tid. 1894 p. 53—4; Retst. 1895 p. 139; 1896 p. 120, 280.

§ 55. (Personer mellem 14 og 18 aar.)

For strafbare handlinger, forøvede¹ før det fyldte 18de aar, kommer frihedsstraf paa livstid ikke til anvendelse, og kan straffen inden samme strafart nedsættes under det for handlingen bestemte lavmaal.²

¹ Om de først kommer under forfølgning efter det nævnte tidspunkt, er saaledes uden betydning.

² Jfr. med nærv. paragraf § 19, 2det led; l. om forsogte børn 6 juni 1896 §§ 43—45; den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900 § 29.

§ 56.¹ (Formindsket tilregnelighed.)

Retten kan nedsætte straffen under det for handlingen bestemte lavmaal og til en mildere strafart, naar nogen under overskridelse af nødverge² eller drevet af berettiget harme har forøvet en strafbar handling, eller naar han ved dens foretagelse befandt sig i nogen tilstand af de i §§ 44 og 47 omhandlede slags, men dog ei i saa høi grad, at strafskyld udelukkes.³ Foranstaaende bestemmelse finder ikke anvendelse paa selvforskyldt⁴ beruselse.⁵

¹ Jfr. § 39; mil. str.l. §§ 25 og 26.

² Jfr. § 48, sidste led med anm. 10.

³ Denne bestemmelse træder bl. a. i stedet for reglerne i gl. str.l. 15—6 om strafnedsættelse for legemsfornærmelse, naar fornærmede selv ved utilbørlig adfærd har givet anledning til saadanne. Men bestemmelsen i den nye lov finder anvendelse ligeoverfor alle strafbare handlinger, selv ligeoverfor drab.

⁴ Selvforskyldt er beruselsen, hvor vedkommende med

fuldt kjendskab til et stofs berusende eller bedøvende egenskaber og sin egen modtagelighed for stoffets virkninger nyder saa meget deraf, at han taber den klare bevisthed.

⁵ Ved beruselse maa forstaaes enhver benyttelse af bedøvende midler (ikke blot de egentlige rusdrikke, men ogsaa opium, morfin, nafta o. lign.) for nydelsens skyld.

§ 57. (Retsvildfarelse.)

For den, som ved handlingens foretagelse befandt sig i vildfarelse med hensyn til dens retsstridige¹ beskaffenhed, kan, saafremt retten ikke finder af denne grund at burde frifinde ham,² straffen nedsættes under det for handlingen bestemte lavmaal og til en mildere strafart.

¹ Jfr. § 42 med anm. 1. — Hvorvidt en handling er retsstridig i den forstand, hvorpaa det her kommer an, fremgaar regelmæssig af straffebudet selv, idet loven ved at sætte straf for en handling selvfølgelig betegner den som retsstridig. Herved maa imidlertid bemærkes: 1) Retsstridighedens grænser forudsættes i de specielle straffebud altid begrænset ved de i strafferettens almindelige del indeholdte regler (f. ex. om nødstilstand, nødverge o. s. v.) 2) I visse tilfælde er retsstridigheden derhos yderligere betinget foruden af de i de specielle straffebud angivne omstændigheder, der betegner forbrydelsens begrebsmæssige gjerningsindhold, af visse betingelser, flydende af den øvrige lovgivning (tilegnelse af fremmede løsøre, gjenstande er f. ex. hjemlet i visse tilfælde ved reglerne om tvangsfuldbyrdelse, expropriation, uskyldig nyttesret) eller af folkeretten (jfr. f. ex. udlændinges foretagelse af handlinger, der for indlændinge vilde være landsforræderi). I disse tilfælde har straffeloven ved i lovstedet at indtage ordet «retsstridig» tilkjendegivet, at straffeloven ikke har ment at betegne enhver handling, der bærer lovens mærker, som retsstridig; jfr. S. K. M. p. 98—9; se f. ex. §§ 83, 84, 87, 90, 91, 92, 246, 255, 270 m. fl. st. 3) I visse tilfælde har straffebudet helt overladt til andre bud at angive arten af det

retsstridige forhold, der skal rammes af dets straf («blanketstraffebud» jfr. f. ex. § 339,2). — Den «vildfarelse med hensyn til handlingens retsstridige beskaffenhed», hvortil der i § 57 sigtes, kan antage en tredobbelt form: a) Vildfarelse om det almindelige bud, hvori retsstridigheden udtales (f. ex. uvidenhed om, at det er forbudt for en husbond at bedrive utugt med sin tjenestepige under 18 aar jfr § 197, uvidenhed om et af øvrigheden under straf udfærdiget forbud, § 339, nr. 2). b) Vildfarelse om rækkevidden af de almindelige strafferetslige grundsætninger, der udelukker retsstridighed (f. ex. antagelse af, at nødvergerettens grænser efter loven strækker sig videre end de gjør). c) Vildfarelse om de særlige betingelser, hvortil enkelte lovbud sigter ved den særlige fremhæven af, at handlingen maa være retsstridig (f. ex. en huseiers vildfarende antagelse af, at han efter loven har ret til at tilegne sig sin leieboers indbo til dækkelse af husleien). — Forskjellig fra vildfarelse om retsstridigheden er vildfarelse om en handlingens strafbarhed. Denne er uden indflydelse paa adgangen til at straffe: Ved gjerningsmanden, at hans handling er retsstridig, kommer det ikke i betragtning, om han ved, at der ogsaa er sat straf for den, eller kjender det anvendelige straffebud. Jfr. Getz Udk. 1887 § 48, hvor dette udtrykkelig var udtalt, en regel, der imidlertid som selvfølgelig udgik af loven; jfr. S. K. M. p. 97.

² Loven har saaledes ikke positivt løst det omtvistede spørgsmaal om retsvildfarelsens betydning som strafudelukkelsesgrund. Den har kun udtalt, dels at den kan have denne betydning, dels at ikke i ethvert tilfælde har den. Iøvrigt har den overladt det til teori og retspraxis at besvare spørgsmaalet uden at give nogen direkte vejledning med hensyn til de synspunkter, der herved bør være de afgjørende. Herom bemærkes: 1) Det maa i alle tilfælde ansees tilstrækkeligt, at gjerningsmanden kjender handlingens umoralske eller lastværdige karakter, selv om

han ikke er bekendt med den retsforskrift, der forbyder den; jfr. Getz Udkast 1887 p. 75. Herved vil retsvildfarelsens betydning for den store hovedmængde af handlinger, der gaar ind under den almindelige borgerlige straffelov, være indskrænket til den i slutningen af § 57 angivne.

2) I de tilfælde, hvor ogsaa uagtsomhed er strafbar, vil en saadan ofte maatte ansees at foreligge, naar gjerningsmanden ikke har gjort sig bekendt med de lovbud, der finder anvendelse paa forholdet. Dette vil bl. a. lede til, at forseelser, der bestaar i undladelse (jfr. § 40, sidste led) eller i overtrædelser af den udenfor straffeloven liggende speciallovgivning (jfr. anm. 2 til § 40), ofte vil kunne straffes, skjønt den skyldige ikke har kjendt det lovbud, der forpligtede ham til handling. I videre udstrækning kan det derimod ikke ansees berettiget ved de mindre forseelser (politiforseelser) at straffe uden hensyn til, at sigtede ikke var vidende om sit forholds retsstridighed; jfr. Getz l. c.; S. K. M. p. 98. Fra den ældre retspraxis kan mærkes Retst. 1871 p. 117; 1872 p. 193 og 836; 1881 p. 148; 1885 p. 201—4, 414, 860, samt, forsaavidt angaar politiforseelser, for hvis vedkommende gennemgaaende tidligere ei krævedes forsæt, Retst. 1887 p. 609 ff.; 1890 p. 636 ff., 366, 846; 1891 p. 215 og 1892 p. 417; 1899 p. 459; 1901 p. 1; 1902 p. 153 (der viser, at høiesteret har frifundet for politiforseelse, hvor retsvildfarelsen var helt undskyldelig); 1894 p. 242; 1901 p. 3; 1902 p. 587 og 657. — Om det tilfælde, at retsvildfarelsen staar i forbindelse med udførelsen af en foresats befaling, se mil. str.l. § 24, hvorefter den underordnede er fri for straf, naar han ikke har indseet eller burde have indseet handlingens retsstridige karakter. Udenfor militære forhold har den om stændighed, at handlingen er udført efter overordnet befaling, ingen særlig betydning udenfor den faktiske, at isaafald retsvildfarelsen lettere vil ansees som undskyldelig.

§ 58.¹ (Fleres samvirken.)

Hvor flere har samvirket til et strafbart gienem, kan straffen nedsættes² under det for handlingen bestemte lov-

maal og til en mildere strafart for deres vedkommende, hvis medvirken væsentlig har været foranlediget ved deres afhængige stilling til nogen anden af de skyldige³ eller har været af ringe betydning i forhold til andres. Hvor straffen ellers kunde have været fastsat til bøder, og ved forseelser⁴ kan den helt bortfalde.

¹ Denne paragraf indeholder det eneste almindelige bud angaaende det forhold, der udgjør gjenstanden for reglerne i gl. str.l.s femte kapitel («Om delagtighed»). Den nye lov gaar ud fra, at straffetruslerne i de enkelte lovbud er rettede mod enhver, der paa tilregnelig maade har forvoldt det, der i lovstedet er forbudt. Hvor et lovsteds bestemmelse af forbrydelsens gjerningsindhold efter bogstaven kun rammer en enkelt klasse ophavsmænd, har loven i det specielle bud selv angivet, hvorvidt ogsaa «medvirkning» skal rammes (jfr. f. ex. §§ 83, 98, 105, 127, 148, 165, 168, 174 og mange fl. st.) Er det specielle straffebud kun rettet mod personer i bestemte stillinger (jfr. saaledes det 11te kapitel), bliver medvirkning straffri, naar det modsatte ikke er sagt (f. ex. § 125). Er straffebudet efter sin ordlyd kun rettet mod den overordnede, vil den underordnede betingelsesvis kunne straffes efter regelen i § 41 (se anm. 3 til denne). — Ved denne ordning vil der da heller ikke kunne fremkaldes nogen tvivl om, at de omstændigheder ved en strafbar handling, der bevirker en strafskjærpelse eller strafformildelse eller endog strafudelukkelse, kun tages i betragtning ligeoverfor de medvirkende, for hvis vedkommende de foreligger, ikke, med mindre loven udtrykkelig har bestemt noget afvigende, ligeoverfor de andre. Saaledes bliver den, der medvirker ved en forbrydelse mod § 234, at straffe efter § 233; den, der medvirker ved et selvmord, straffes som drabsmand (§ 236). Den, der anstifter et forsøg med umulige midler eller mod et umuligt objekt, er straffri, naar han er vidende om umuligheden, selv om den, der udfører forsøget, kan straffes, fordi han ikke kjender denne, jfr. S. K. M. p.

101—3. Ligesaa klart vil det være, at den, der har formaaet en anden til at foretage en strafbar handling, kun kan straffes for den af ham tilsigtede retskrænkelser, ikke for, hvad den anden foretager ud over denne. Jfr. S. K. M. l. c. — Iøvrigt bemærkes om forholdet mellem den ældre og nyere rets regler paa dette omraade følgende: 1) Den, der forvolder et forbrydersk resultat ved at fremkalde en forbrydersk beslutning hos et andet menneske, vil kunne straffes, ikke blot, hvor han har handlet med forsæt (gl. str.l.s anstiftelse i 5—1), men ogsaa, hvor der foreligger uagtsomhed og det specielle straffebud rammer denne. 2) En forbrydersk virksomhed bliver at bedømme efter de samme retslige synsmaader, hvad enten ophavsmanden ved forbrydelsens udførelse har betjent sig af et normalt eller af et utilregneligt menneskes medvirkning, medens forholdet efter gl. str.l. i første tilfælde blev at bedømme som anstiftelse, i sidste som direkte forvoldelse (jfr. Kjerschow p. 54—5). 3) Forsøgsstraf kan anvendes i videre udstrækning end efter gl. str.l. Denne forudsatte i 5—2 som betingelse for anstifterens strafbarhed, at nogen virkelig er bleven forledet til at paatage sig forbrydelsens udførelse; for andre delagtiges vedkommende var straf betinget af, at gjerningsmanden havde ladet det komme til forsøg. Efter den nye lov er der intet til hinder for, at ogsaa forsøgt anstiftelse kan straffes efter § 49, naar der efter omstændighederne deri kan sees en tilsigtet paabegyndelse af forbrydelsens udførelse (naar f. ex. nogen trykker en krænket ægtemand en ladet pistol i haanden, for at han paa stedet skal nedskyde fornærmeren). Ligesaa kan den straffes, der aabner døren for at skaffe tyven adgang til et hus, selv om denne, inden han har betraadt huset, opgiver sit forsæt; jfr. de hos Kjerschow p. 55 anførte domme i Retst. 1870 p. 710 (Ugebl. X p. 521) og 1863 p. 36 (Ugebl. II p. 76), der maatte falde anderledes ud efter den nye lov. 4) Efter gl. str.l. 5—3 til 5 kunde en strafnedsættelse alene komme de delagtige til gode, ikke gjerningsmanden; efter den nye lov er

medvirkningens art i denne henseende uafgjørende; jfr. anm. 3. 5) I det hele har fra den nye lovs standpunkt son- dringen mellem de forskjellige arter delagtighed ikke læn- ger praktisk betydning. I visse anvendelser har dog loven særlige straffebestemmelser for «tilskyndelse og forledelse,» jfr. saaledes §§ 89, 125, 218, 2det led, 219, 2det led, 242, 2det led i. f., 342, sidste led; mil. str.l. § 61 eller særlige regler om «ophavsmanden» til en strafbar handling (§ 81). Jfr. ogsaa de almindelige straffebestemmelser mod opfordring til strafbare handlinger i §§ 94, 1, 104, 140 og 160. I visse tilfælde tillægger derhos loven «indgaaelse af forbund» med forbrydersk formaal (d. e. aftale mellem to eller flere om udførelse af strafbare handlinger) en særlig betydning; se saaledes §§ 94, 104, 159, 259, 1, 268, 3, 269, 1; jfr. ogsaa § 330. 6) Den saakaldte efterfølgende delagtighed (gl. str.l. 5—9) er i §§ 132 og 320 behandlet som et særeget delikt, jfr. § 265 i. f. 7) Endelig bør i denne henseende mærkes, at den gl. str.l.s særegne regler om delagtighed ved straf- bare handlinger, begaaede i trykt skrift, er opgivne af den nye lov; jfr. herom de almindelige bemærkninger ved kap. 32. — Straffelovens regler om fleres samvirken finder ogsaa anvendelse paa de i speciallovgivningen indeholdte straffebestemmelser (jfr. § 1, ikr.l. § 5, 1ste led). De tvivl, som kan opstaa om, hvorvidt et straffebud kun er rettet mod visse ophavsmænd har den militære str.l. løst paa samme maade som den alm. str.l. ved i de enkelte lovbud at angive, om medvirkning skal straffes, hvorhos med hen- syn til lovens almindelige omraade mærkes dens § 9. Straffebestemmelserne i ansvarlighedsloven 7 juli 1828 fin- der alene anvendelse paa de der omhandlede personer, ikke paa andre, der medvirker med dem. Forsaavidt straffe- bestemmelser i speciallovgivningen efter sin ordlyd alene er rettet mod den overordnede (driftsherren) mærkes ikr.l. § 8, sidste led jfr. str.l. § 41. — Nogen almindelig regel om undtagelse fra delagtighedsreglerne for politiforseelser (jfr. Retst. 1901 p. 24) opstilles ikke (se imidlertid nærv.

paragrafs sidste p.; jfr. S. K. I. M. p. 107, 2den sp. nederst.) — Om paatalen i tilfælde af fleres samvirken se §§ 81, 265, sidste led og 266, sidste led.

² Strafskjærpelse indtræder derimod efter mil. str.l. § 28.

³ F. ex. hvor en søn gaar ind og udfører tyveriet, medens faderen staar udenfor. Jfr. gl. str.l. 5—5, der kun tillagde dette moment vægt ligeoverfor den delagtige under gjerningen og kun, naar afhængighedsforholdet var af en vis i loven nærmere betegnet art.

⁴ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

§ 59. (I gjerning bevist anger.)

Hvad i foregaaende paragraf er bestemt, kommer ogsaa til anvendelse paa den, som, forinden han endnu vidste sig mistænkt, har saavidt muligt og i det væsentlige forebygget handlingens skadelige følger eller gjenoprettet den derved forvoldte skade eller selv angivet sig og aflagt fuldstændig tilstaaelse.¹

¹ Gl. str.l. havde ingen hertil svarende almindelig bestemmelse, men enkelte særlige anvendelser af principet (12—4, 21—28, 23—5, 24—21).

§ 60.¹ (Udstaaet varetægtsarrest.)

Har den dømte været underkastet varetægtsfængsel, som han ikke ved sit forhold under sagen har paadraget sig, bør dette i domsslutningen² helt eller delvis bringes i afdrag i den forskyldte straf, saa at denne endog kan ansees helt afsonet.³

¹ Jfr. str.pl. § 475; cirk. fra rigsadvokaten af 20 januar 1890.

² Jfr. dept. cirk. 29 novbr. 1900.

³ «Man har ved paragrafens redaktion villet tilkjendegive, at dommen maa indeholde bestemmelsen af den straf, som, bortset fra varetægtsfængslet, vilde være idømt» (S. K. M. p. 109). I den ældre praxis (gl. str.l. 6—2) iagttoges ikke dette. — Maalestokken for omsætningen bør hentes fra str.pl. § 475, 2det p.

§ 61. (Skjærpet straf i gjentagelsestilfælde.)

Bestemmelserne om skjærpet straf i tilfælde af gjentagelse¹ er alene anvendelige paa dem, der ved den tidligere strafbare handling forøvelse havde fyldt sit 18de aar, og som har forøvet den nye strafbare handling, efterat straffen for den tidligere forøvede helt eller delvis var fuldbyrdet.² Ei heller indtræder, medmindre noget modsat er bestemt, skjærpelse, saafremt den nye strafbare handling, om den er en forbrydelse,³ er forøvet mere end 6 aar og, om den er en forseelse,³ mere end 2 aar, efterat fuldbyrdelsen af straffen for den tidligere forøvede afsluttedes.

Retten kan lade tidligere, i andre lande idømte straffe begrunde skjærpet straf paa samme maade som her i landet idømte.⁴

¹ Se §§ 127, 192 (jfr. 193, 2det led og 195), 230, 233, 234, 263, 266, 268, 278, 296, 297, 318, 325, 336, 342, 345, 378, 386, 391, 399, 405 og 406. I henhold til § 1 og ikr.l. § 5 vil regelen i denne paragraf ogsaa finde anvendelse paa de i speciallovgivningen (f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 §§ 140 og 143, brændevinsl. 24 juli 1894 § 22) indeholdte bestemmelser om gjentagelsesstraf.

² Gl. str.l. 6—21 krævede alene, at den skyldige tidligere var dømt. Benaadning udelukker saaledes gjentagelsesvirkning (derimod ikke straffens eftergivelse i henhold til reglerne i §§ 52 ff., jfr. den ndtrykkelige bestemmelse i § 53, hvorom se anm. 9 til sidstnævnte paragraf). — Om den tidligere handling var forsøg eller fuldbragt forbrydelse, hovedforvoldelse eller medvirkning (jfr. gl. str.l. 6—22), er ligegyldigt. — Forsaavidt angaar handlinger, paadømte efter den ældre straffelov, indeholdes regelen i ikr.l. § 29.

³ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

⁴ Gl. str.l. 6—21 krævede i alle tilfælde, at den ældre dom var afsagt «her i riget».

§ 62.¹ (Frihedsstrafs beregning ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser.)

Har nogen i samme eller i forskellige handlinger forøvet flere forbrydelser eller forseelser, som skulde have medført fængsel eller hefte,² anvendes en fælles frihedsstraf, der maa være strengere end den høieste for nogen enkelt af forbrydelserne eller forseelserne fastsatte lavmaalsstraf og ikke i noget tilfælde maa overstige den høieste straf, som for nogen af dem er lovbestemt, med mere end det halve. Den fælles frihedsstraf fastsættes som regel til fængsel, hvor nogen enkelt af de strafbare handlinger vilde have medført saadan straf.

Forsaavidt nogen af forbrydelserne eller forseelserne skulde have medført fængsel, idømmes, ogsaa naar hefte anvendes, de samme tillægsstraffe, som om fængsel var blevet anvendt.³

¹ De regler, som i §§ 62 og 63 opstilles for sammenstød af forbrydelser, afviger i væsentlige henseender fra de tidligere efter gl. str.l. 6—11 ff. gjældende. Navnlig skal her fremhæves: 1) Loven tillægger ikke sondringen mellem ideel konkurrents (en og samme handling støder an mod flere straffebud) og reel konkurrents (flere selvstændige forbryderske handlinger) nogen betydning for straffens bestemmelse (jfr. derimod gl. str.l. 6—11 paa den ene og 6—12 paa den anden side). I andre henseender vil derimod denne sondring fremdeles beholde sin betydning (jfr. Hagerup Straffeprocess p. 269 jfr. 271—2, 565). I denne forbindelse bemærkes forøvrigt: a) Forskjellig fra ideel konkurrents er de tilfælde, hvor en handling vistnok lader sig subsumere under flere straffebud (voldtægt f. ex. saavel under § 192 som under paragrafer i det 22de kapitel). men hvor lovens forudsætning er, at kun det ene skal anvendes. Til afgjørelse af, naar begge og naar kun det ene straffebud bliver at anvende, opstiller loven ingen almindelig regel. Det bestemmende synspunkt maa være følgende: Naar forholdet mellem de to straffebud er et saadant, at en handling, der gaar ind under det ene, nødvendigvis — efter forbrydelsens begrebsmæssige indhold — tillige maa gaa ind under det andet, anvendes kun det

første (saaledes i det anførte eksempel). Er forholdet derimod det, at det moment, der bringer handlingen til at falde ind under to straffebud, er af mere tilfældig art, ikke indgaar i den mere omfattende forbrydelses begrebsmæssige gjerningsindhold, bliver begge at anvende; saaledes bliver baade § 182 og § 270 at anvende, naar et falskt dokument er benyttet i bedragersk hensigt. b) Forskjellig fra real-konkurrents er fortsat forbrydelse (jfr. gl. str.l. 6—11), ved hvilken der vel foreligger flere forbryderske handlinger, men hvor disse dog kun udgjør én forbrydelse (flere brud paa ægteskabelig troskab, flere afhændelser i strid med handelsloven o. lign.). Jfr. S. K. M. p. 111—2. For saadanne gjælder regelen i § 62 ikke. Heller ikke har loven som gl. str.l. 6—11, 2det led ved en positiv og vilkaarlig forskrift underkastet visse arter forbrydelser en kollektiv behandling i henseende til straffens ansættelse. — 2) Hvor de straffe, der i loven er sat for de flere forbrydelser, er ensartede (frihedsstraf, § 62, bøder, § 63), har str.l. ikke i noget tilfælde lagt til grund det saakaldte kumulationsprincip (jfr. gl. str.l. 6—12), hvorefter straffen skal udmaales særskilt for hver enkelt forbrydelse og derefter sammenlægges enten med eller uden begrænsning; den paa-byder, at dommeren under ét for alle handlinger skal fastsætte en fælles straf, hvorved det ordinære straffemaximum for den enkelte forbrydelse er forhøiet; jfr. S. K. M. p. 110. 3) Forsaavidt de flere forbrydelser efter loven medfører forskjelligartede straffe (nogle frihedsstraf, andre bøder), opstiller loven ikke i noget tilfælde — som gl. str.l. 6—15 — en ubetinget absorptionsregel, hvorefter den mindre forbrydelse kun skal komme i betragtning som skjærpende omstændighed ved udmaaling af straffen for den strengere, men den overlader dommeren valget mellem at idømme begge straffe eller anvende det angivne absorptionsprincip (§ 63, 2det led).

² Jfr. §§ 17 og 22; mil. str.l. §§ 27, 2det p. jfr. 15.

³ Jfr. §§ 16, 29 og 30. Altsaa til heftestraf kan under

de angivne vilkaar knyttes den i § 30 nr. 4 nævnte virkning, og til hefte under 3 aar de i § 30, nr. 2 og 3 nævnte virkninger.

§ 63. (Beregning af bødestraf ved sammenstød af forbrydelser eller forseelser.)

Har nogen i samme eller i forskellige handlinger forøvet flere forbrydelser eller forseelser, hvorfor straf af bøder idømmes, anvendes en fælles bødestraf, der maa være strengere end den, som nogen enkelt af forbrydelserne eller forseelserne skulde have medført.

Retten kan, hvor nogle af forbrydelserne eller forseelserne skulde have medført frihedsstraf, andre bøder, undlade at idømme disse og istedet betragte de forbrydelser eller forseelser, hvorfor bødestraf er bestemt, som skjærpende omstændigheder.¹

¹ Jfr. anm. 1 i. f. til § 62.

§ 64.¹ (Efterskudsdomme.)

Fældes nogen, som allerede er idømt straf, for nogen forud for dommen forøvet forbrydelse eller forseelse, iagttages ved straffens fastsættelse, at reglerne i §§ 62 og 63 saavidt muligt sker fyldest.

I dette tilfælde kan frihedsstraf under 21 dage idømmes.²

Skal bøder i henhold til flere domme afsones, bortfalder, naar de strafbare handlinger er forøvede, forinden nogen af dem blev paadømt, den del af frihedsstraffen, som overstiger, hvad i én dom kunde være ilagt.³

¹ Jfr. str.pl. § 478.

² Jfr. §§ 17 og 22.

³ Jfr. § 28, 3dje led.

§ 65.¹ (Ubestemte straffedomme.)

Har nogen gjort sig skyldig i flere fuldbyrdede eller søgte forbrydelser, strafbare efter §§ 148, 149, 152, 2det led, 153, 1ste, 2det og 3dje led, 154, 159, 160, 161, 174, 178 jfr. 174, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203,

204, 217, 224, 227, 230, 231, 233, 245, 2det led, 261, 266, 267, 268 eller 292, kan retten beslutte at stille lagretten² spørgsmaal,³ om den skyldige i betragtning af forbrydelsernes beskaffenhed, den drivfjær, som for samme ligger til grund, eller det sindelag, som gennem dem aabenbarer sig, maa ansees særlig farlig for samfundet eller for enkeltes liv, helbred eller velfærd.

Bejaes det stillede spørgsmaal,⁴ kan⁵ dommen bestemme,⁶ at domfældte kan beholdes i fængsel,⁷ saalænge det findes fornødent, dog ikke længere ud over den fastsatte straffetid end det tredobbelte af denne og i intet tilfælde længere end 15 aar ud over samme.

¹ Se om de i denne paragraf omhandlede ubestemte straffedomme, der i vor tidligere ret var ukjendte (jfr. dog N. L. 1—21—1, der er ophævet ved ikr.l. § 2), S. K. M. p. 113 ff.; Forhandlingerne ved den norske kriminalistforenings andet møde p. 5 ff. og ved dens tredje møde p. 103 ff.; A. Urbye i Retst. 1896 p. 658—660.

² Ubestemte straffedomme kan altsaa for borgerlige forbrydelser (om militære se mil. str.l. § 29) alene afsiges af lagmandsretterne; jfr. str.pl. §§ 21 i. f. og 401.

³ Jfr. str.pl. § 345, sidste p.

⁴ Om stemmetallet maa her gjælde den almindelige regel i str.pl. § 351.

⁵ Et for domfældte ugunstigt svar af lagretten er altsaa ikke bindende for retten.

⁶ Om anke se str.pl. § 380.

⁷ Straffelovkom.s udk. til l. om fængselsvæsenet og om fuldbyrdelse af frihedsstraf indeholdt i § 24 følgende bestemmelse, der i O. prop. nr. 3 for 1898/1899 p. 20 forklares at ville blive foreslaaet indtaget i fængselsl. 31 mai 1900, inden straffeloven træder i kraft: «Den, der er dømt efter str.l. § 65, bliver ligeledes at løslade paa prøve ved udløbet af den i dommen fastsatte straffetid, saafremt det da antages uden særlig fare at kunne ske; og denne løsladelse bliver endelig, hvis han ikke inden 5 aar paany indsættes

eller paagribes for at indsættes. Den, der paa denne maade er dømt, kan, naar han ikke ved den fastsatte straffetids udløb løslades, overflyttes til tvangsarbeidshus. I ethvert tilfælde bliver ved udløbet af hvert følgende aar spørgsmaalet om løsladelse at tage under fornyet overveielse».

6te kapitel.

Strafbarhedens ophør.

§ 66. (I hvilke tilfælde strafbarheden ophører.)

Adgangen til at reise straffesag eller afsige straffedom bortfalder

1. *ved den skyldiges død;*¹

2. *ved forældelse overensstemmende med nedenstaaende regler.*²

¹ Om den indflydelse, den skyldiges død har paa straffefuldbyrnelsen, se § 71.

² Disse regler medfører en meget væsentlig forandring i den ældre ret, navnlig forsaavidt som denne (se gl. str.l. 7—10 til 12 og 14) kun inden forholdsvis snevre grænser anerkjendte forældelse, være sig af strafforfølgningen eller af idømt straf, medens den nye lov gennemfører forældelse for alle forbrydelser og for alle straffe, undtagen de i § 68 og anm. 2 til § 72 nævnte. Den kjender ikke som gl. str.l. 7—12 noget tilfælde, hvor straffrihed, vunden ved forældelse, atter fortæbes. Jfr. forøvrigt om forholdet til den ældre ret ogsaa anm. 1 til § 69, S. K. M. p. 121 ff. Forældelsesreglerne finder efter § 1 (jfr. anm. 1 til denne) og ikr.l. § 4 ogsaa anvendelse udenfor den borgerlige straffelovs omraade, saaledes paa de forbrydelser, der omhandles i ansvarlighedsloven af 1828 og den mil. str.l., dog ikke paa de forbrydelser, for hvilke der i den første er sat dødsstraf (se §§ 67 og 72), se derimod den mil.str.l § 30. — Om paatalepræskription se § 80, om præskription af erstatnings- og inddragningskrav ikr.l. § 28. — Loven inde-

holder intet om straffens eftergivelse ved benaadning. Herom kommer derfor de gjældende regler uforandret til anvendelse (S. K. M. p. 132).

§ 67. (Forældelsesfristerne.)

Til forældelse udkræves ved strafbare handlinger, for hvilke den højeste lovbestemte straf er
fængsel paa livstid, 25 aar
tidsbestemt fængsel over 10 aar, 20 aar;
fængsel indtil 10 aar, 15 aar;
fængsel indtil 5 aar, 10 aar;
fængsel indtil 2 aar, 5 aar;
fængsel indtil 6 maaneder, 2 aar.

Ved strafbare handlinger, for hvilke den højeste lovbestemte straf er hefte, udkræves til forældelse halvparten af de tidsrum, som for fængsel er bestemte.

Ved andre strafbare handlinger udkræves 1 aar.

§ 68. (Forældelse hindrer ikke inddragning.)

At forældelse er indtraadt, er ikke til hinder for, at sag kan reises til inddragning overensstemmende med §§ 35 og 36¹ eller til fradømmelse af offentlig tjeneste² eller for at faa en beskyldning erklæret død og magtesløs overensstemmende med § 253.³

¹ Derimod altsaa ikke inddragning efter § 34 (jfr. § 16 med anm. 1). — Jfr. str.pl. § 2. — Jfr. om inddragning efter § 36 ikr.l. § 28.

² Derimod altsaa ikke de øvrige i § 29 omhandlede rettighedstab.

³ Om adgangen til at indtale skadeserstatning se ikr.l. § 28.

§ 69. (Begyndelse af forældelsens løb.)

Forældelsen begynder sit løb fra den dag, da den strafbare virksomhed er afsluttet¹ eller det strafbare forhold ophørt.²

Naar en handlings strafbarhed afhænger³ eller paavirkes af⁴ en indtraadt virkning, løber forældelsen dog i intet tilfælde før fra virkningens indtræden.⁵

Er som følge af den strafbare handling nogen uretlig ved dom eller paa anden maade berøvet friheden, begynder forældelsen sit løb først fra den dag, da den forurettede har gjenvundet friheden eller er afgaaet ved døden.⁶

Er en strafbar handling af den i kapitlerne 30 og 42 omhandlede art forøvet udenfor riget,⁷ eller er forøvrigt en strafbar handling forøvet paa norsk skib,⁸ begynder forældelsen ikke sit løb før fra den dag, da skibet er kommet til norsk havn eller til et sted med norsk konsul, dog saaledes, at paabegyndelsen i intet tilfælde udsættes længere end 1 aar.⁹

¹ Det afgjørende er saaledes, at gjerningsmanden har afsluttet den virksomhed, der gør hans handling til en forbrydelse, uden at det kommer i betragtning, at den ved forbrydelsen frembragte retsstridige tilstand vedvarer; jfr. paragrafens tredje led, der indeholder en undtagelse herfra (S. K. M. p. 126—7, jfr. imidlertid § 68 sammenholdt med § 36). Saaledes er ved tyveri det afgjørende besiddelsestagelsen; og forældelsen hindres derfor ikke ved tyvens fortsatte besiddelse af det stjaalne (jfr. Retst. 1859 p. 626), ved rømning selve bortfjernelsen, hvorfor den fortsatte borteværeren ikke hindrer forældelsen (Retst. 1879 p. 775, anderledes ved udeblivelse fra tjenesten; jfr. anm. 2), ved bigami indgaaelsen af det nye ægteskab, uden at det fortsatte samliv udelukker forældelsen. Ved fortsatte forbrydelser (jfr. anm. 1 til § 62) løber præsriptionen ikke for nogen enkelt handling, saalænge den strafbare virksomhed fortsættes (se om mangelfuld bogførsel Retst. 1881 p. 66; se dog om flere aars mishandling af hustru Retst. 1845 p. 562 jfr. 1847 p. 552).

² Forældelsen løber f. ex. ikke ved konkubinat, saalænge det ulovlige samliv varer, ved retsstridig brug (§ 393) saalænge brugen varer (jfr. Ugbl. III p. 239), ved undladelser, saalænge pligten er uopfyldt og der endnu er en

mulighed for at opfylde den (Retst. 1858 p. 355 og 781; 1902 p. 804; *Lasson Samling* bidrag til strafferetten nr. 151).

³ Bestemmelsens hensigt er at hindre forældelsen fra at løbe, før overhovedet nogen straffeskyld er paadragen; jfr. S. K. M. p. 125. der som eksempel nævner, at en uagtsom handling har forvoldt nogens død (§ 239), hvilken imidlertid først indtræder efter længere tid. Paa forholdet mellem forsøgshandling og den tilsigtede følge finder regelen ikke anvendelse; ellers vilde forsøgsstraf aldrig kunne forældes. Er en handling foretaget med drabsforsæt, uden at døden umiddelbart er indtraadt, vil det foreløbig være uvist, om der foreligger forsøgt eller fuldbyrdet forbrydelse. Dør offeret efter nogen tid, vil forældelsen først løbe fra dette tidspunkt. Indtræder døden ikke, bliver handlingen at bedømme som forsøg; og dens foretagelse danner isaa-fald forældelsesfristens udgangspunkt. — En vigtig anvendelse vil regelen faa ligeoverfor den af delagtige forud for gjerningen ydede medvirkning, forsaavidt dennes strafbarhed afhænger af, at hovedforbrydelsen bringes til udførelse (jfr. anm. 1 til § 58). — Jfr. endvidere som tilfælde, hvor regelen vil faa anvendelse, §§ 139, 2det led, 236, 2det led, 240, 284 og 388.

⁴ Jfr. citaterne i anm. 1 til § 43. Se ogsaa § 51, 2det led. «Ved en forsætlig legemsfornærmelse er saaledes vistnok forbrydelsen fuldbyrdet ved dennes tilføjelse, men afgaar den fornærmede senere som følge af samme ved døden, løber forældelsen af tiltalen for legemsfornærmelse med dødelig udgang først fra dødens indtræden» (S. K. M. p. 126).

⁵ Denne regel gjaldt ikke efter den ældre ret (jfr. Retst. 1895 p. 335 jfr. dog S. K. M. p. 125). — Jfr. iøvrigt her § 70, 3dje led. At forfølgningen af andre grunde end de der nævnte ei kan reises (f. ex. manglende paatalebegjæring), hindrer ikke forældelsens løb.

⁶ Regelen i nærværende led finder anvendelse, selv hvor den strafbare virksomhed allerede er afsluttet (f. ex.

hvor offeret er solgt som slave til udlandet), eller hvor frihedsberøvelsen ikke i og for sig betinger eller paavirker strafbarheden (2det led).

⁷ Se anm. 3 til § 12.

⁸ Se anm. 4 til § 12.

⁹ Denne regel afløser regelen i søf.l. 20 juli 1893 § 311.

§ 70. (Afbrydelse af forældelsens løb).

Forældelsens løb afbrydes ved ethvert rettergangsskridt, hvorved den skyldige er betegnet som sigtet.¹

Indstilles forfølgningen, eller stilles den i bero² paa ubestemt tid, gjenoptager forældelsen fra dette tidspunkt sit løb.³

Kan forfølgning ei reises eller fortsættes, forinden en i en anden sag fremsat paastand er afgjort,⁴ løber forældelsen ikke, saalænge denne sag uden afbrydelse fortsættes.

¹ Altsaa ikke, som efter gl. str.l. 7—10, ved enhver undersøgelse ved retten angaaende forbrydelsen. — Jfr. om den skyldiges betegnelse som sigtet str.pl. § 97 og G. og H. anm. 1 til anførte paragraf. — At det foretagne rettergangsskridt skal være kommen til sigtedes kundskab, kræves ikke; jfr. S. K. M. p. 128. — Regelen i toldl. 20 septbr. 1845 § 165 i. f. maa antages opretholdt ved siden af § 70 (jfr. forbeholdet i ikr.l. § 5: «forsaavidt intet modsat er bestemt»).

² Jfr. str.pl. § 285.

³ I en dobbelt retning er denne bestemmelse afvigende fra gl. str.l.: 1) Det kommer her ikke, som efter gl. str.l. 7—10, an paa, om den skyldige ved «utilladt handling» har bidraget til, at forfølgningen indstilles eller stilles i bero. Grunden til, at dette er skeet, er overhovedet uden betydning. 2) Der begynder i det heromhandlede tilfælde ikke som efter gl. str.l. en ny frist, men den tid, hvori afbrydelsen har varet, regnes ikke med i forældelsesfristen.

⁴ F. ex. paastand paa skilsmisse efter § 209, sidste led, begjæring om aabning af konkurs efter §§ 282—288. — Jfr. str.pl. § 4.

§ 71. (Domfældtes død).

Efter domfældtes død kan ikke straf fuldbyrdes; dog har hans død ingen indflydelse paa den i dommen fastsatte inddragning af gjenstande eller af den strafbare handlings udbytte (§§ 34—36) og ei heller paa bestemmelsen om dommens bekjendtgjørelse.¹

¹ Jfr. § 16, nr. 3.

§ 72.¹ (Forældelse af idømt straf.)

Ved forældelse bortfalder adgangen til at fuldbyrde efternævnte straffe:²

fængsel paa livstid efter 30 aars forløb;

tidsbestemt fængsel over 10 aar efter 25 aars forløb;

fængsel indtil 10 aar efter 20 aars forløb;

fængsel indtil 5 aar efter 15 aars forløb;

fængsel indtil 1 aar efter 10 aars forløb;

fængsel indtil 3 maaneder efter 5 aars forløb;

hefte efter forløbet af halvparten af de tidsrum som for fængsel bestemt, dog ikke, før ligesaa lang tid som den idømte straffetid og i hvert fald 5 aar er forløbet;

bøder over 20 kroner efter 5 aars forløb;

bøder indtil 20 kroner efter 2 aars forløb.

Kan fuldbyrdelsen ei paabegyndes³ paa grund af udstaaelsen af en anden frihedsstraf i eller udenfor riget eller paa grund af udsættelse efter § 52, løber i dette tidsrum ingen forældelse.⁴

¹ Se mil. str.l. § 30.

² Som det vil sees, er hverken idømt konfiskationsstraf (§ 34) eller idømt tab af de i § 29 opregnede rettigheder gjenstand for forældelse (jfr. imidlertid for de sidste §§ 75 og 76). Om dødsstraf se anm. 2 til § 66.

³ Om det tilfælde, at fuldbyrdelsen allerede er paa begyndt, men afbrydes (§ 21), se § 73 med anm. 4.

⁴ Derimod hindrer ikke udsættelse af paatalen i henhold til str.pl. § 85, sidste led, at der løber forældelse af adgangen til at reise straffesag.

§ 73. (Forældelse af idømt straf. Forældelsens løb.)

Forældelsen begynder sit løb fra den dag, da dommen er bleven endelig,¹ dog i intet tilfælde før fra det tidspunkt, da forældelsen af adgang til at reise straffesag efter § 69 begynder at løbe.²

Forældelsens løb afbrydes ved paabegyndelsen af straffens fuldbyrdelse eller ved den dømtes paagribelse i hensigt at sikre fuldbyrdelsen.³

Løslades eller undviger han, uden at straffens fuldbyrdelse er paabegyndt, eller afbrydes denne,⁴ begynder fra dette tidspunkt en ny forældelse at løbe, hvis frist regnes efter den del af straffen, som staar tilbage at fuldbyrde.

I tilfælde af, at en løsladelse paa prøve tilbagekaldes,⁵ begynder forældelsen sit løb fra tilbagekaldelsen.

¹ Jfr. str.pl. §§ 399, 402 og 473. — Det kommer altsaa ikke i betragtning, om fuldbyrdelsen hindres f. ex. ved domfældtes sindssygdом, fravær eller nogen af de i § 19 og 20, begges sidste led, nævnte omstændigheder.

² Som det fremgaar af O. prp. nr. 24 p. 19, sigtes her ved særlig til § 69, 3dje led, idet man har villet udelukke, at en afsagt dom, hvis fuldbyrdelse domfældte havde vidst at unddrage sig, kunde blive forældet, uagtet der i henhold til den anførte bestemmelse i § 69 fremdeles kunde have været reist tiltale, om ingen dom var bleven afsagt.

³ Jfr. str.pl. § 480.

⁴ Efter ordene gaar herunder ogsaa det tilfælde, at en paabegyndt heftestraf efter § 21 afbrydes, fordi fængselsstraf skal udstaaes; men S. K. M. (p. 130) har tænkt sig dette tilfælde bedømt efter § 72, sidste led, saaledes at forældelsen af heftestrafen her overhovedet først skulde begynde at løbe, naar fængselsstraffen er udstaaet.

⁵ Jfr. anm. 5 til § 17.

§ 74. (Forældelse af idømt straf. Forældelsens afbrydelse.)

Forældelsens løb afbrydes ligeledes, naar nogen, der er

dømt til fængsel i mere end 6 maaneder, findes skyldig i en efter dommen forøvet forbrydelse,¹ hvorfor han i eller uden for riget idømmes over 2 aars frihedsstraf.

Dog begynder fra den sidste forbrydelses forøvelse (§ 69) en ny forældelse at løbe.

¹ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

§ 75.¹ (Æresopreisning.)

Naar ligesaa lang tid som den idømte straffetid og i hvert fald mindst 3 aar er forløbne (§ 31), kan² den, der er fradømt de statsborgerlige rettigheder (§ 29,2), gjenindsættes i disse, saafremt det paa tilfredsstillende maade godtgjøres, at han i de sidste 3 aar har ført en hæderlig vandel og efter evne erstattet den ved den strafbare handling voldte skade.

Den, der er dømt til hefte eller til fængsel under 1 aar, har efter 5 aars forløb (§ 31) ret til gjenindsættelse, saafremt han i de sidste 3 aar har opholdt sig her i riget og ikke vides i dette tidsrum at have gjort sig skyldig i noget strafbart forhold, som medfører tab af den borgerlige agtelse.³

Uværdighed til at udføre krigstjeneste (§ 29,3) bortfalder, naar den domfældte gjenindsættes i de statsborgerlige rettigheder.

¹ Reglerne i denne og den følgende paragraf afløser l. 6 aug. 1897, hvis indhold i det væsentlige stemmer med den nye lov. — Er særegen adgang til militær æresopreisning indeholder mil. str.l § 21. — Jfr. endvidere ikr.l. § 31.

² Jfr. modsætningen til 2det led.

³ Herved sigtes ikke udelukkende til, hvorvidt de i §§ 29 og 30 omhandlede straffe kan bringes i anvendelse paa tilfældet, men overhovedet til, om handlingen som udsprungen af «et fordærvet sindelag» (jfr. § 24) er egnet til at medføre tab af den borgerlige agtelse. Skjønnet herover tilkommer de i § 76 nævnte myndigheder.

§ 76. (Behandlingen af æresopreisningsbegjæringen.)
Begjæring om gjenindsættelse fremsættes for paatalemyn-

digheden,¹ der straks meddeler samme, ifald den efter at have anstillet fornøden undersøgelse finder, at domfældte har ret til gjenindsættelse efter § 75, 2det led, men i andet fald forbereder sagen og indbringer den for forhørsretten² paa det sted, hvor domfældte bor eller sidst havde bopæl³ i riget. Afgjørelsen sker ved kjendelse, i fornødent fald, efterat domfældte og vidner er afhørte.

Med hensyn til sagsbehandlingen, kjendelsen og kjæremaal mod samme finder straffeprocesslovens regler⁴ anvendelse.

Afslaaes begjæringen, kan den først efter 2 aars forløb gjentages.

¹ D. e. vedkommende statsadvokat (jfr. str.pl. § 74, sidste led.)

² Jfr. str.pl. § 16.

³ Jfr. anm. 7 til § 12.

⁴ Jfr. str.pl. §§ 168 og 169, kap. 15 (jfr. § 417, 3dje leeds 2det p., der maa finde anvendelse her), kap. 20, 22 og 29. Opnævnelse af forsvarer er her ikke nødvendig (jfr. dog maaske det i str.pl. § 100,3 nævnte tilfælde).

7de kapitel.

Paatalen.

§ 77. (Offentlig paatale er regel.)

*Strafbare handlinger er offentlig paatale undergivet, medmindre noget modsat er bestemt.*¹

¹ Jfr. gl. str.l. 27--1, der havde samme regel. Men medens denne i 27de kap. samlede de undtagelser, den opstillede fra sin hovedregel, har den nye lov valgt den fremgangsmaade at indtage paatalereglerne blandt de specielle straffebud (se §§ 130 (jfr. 96), 144, 145, 146, 155, 170, 191, 194, 198, 200, 209, 210, 212, 216, 221, 222, 226, 227, 228, 229, 237, 242, 251, 252, 264, 265, 266, 279, 280, 281, 289, 291, 293, 294, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309,

321, 343, 344, 350, 355, 371, 408, 413, 425, 426, 430 og 431, sidste led). — Den nye lov kjender ligesom den gamle ved siden af den ubetinget offentlige paatale dels den ubetinget private paatale (se §§ 247, 251, 1ste led, 252 og 390) dels offentlig paatale betinget af fornærmedes begjæring (§§ 145, 146, 155, sidste led, 170, 191, 194, 198, 200, 209, 210, 212, 2, 216, 221, 226, 237, 238, 251, 2det led, 264, 265, 266 i. f., 279, 289, 301, 302, 303, 305, 306, 309, 343, 344, 350, 355, 408, første led, 413, 425 i. f., 426 i. f., 430 i. f.). Men i en række tilfælde tillægger den nye lov den omstændighed, at paatale findes paa krævet af almene hensyn, en særlig betydning enten saaledes, at isaafald en forbrydelse, som ellers er undergivet betinget offentlig paatale, paatales af det offentlige uden fornærmedes begjæring (§§ 144, 222, 227, sidste led, 228, 229, 242, 256, 265, 2det led, 266, 279, 2det led, 291, 293, 307, 308, 355, 371, 408, 2det led), eller saaledes, at der til offentlig paatale kræves foruden fornærmedes begjæring tilstedeværelsen af almene hensyn (§§ 294 og 408, sidste led), eller saaledes, at paatale overhovedet er betinget af de nævnte hensyn (§ 213). Ved siden af str.pl. § 85, sidste led, der i alle tilfælde overlader paatalemyndigheden at frafalde paatale, «naar det antages, at intet offentligt hensyn kræver, at den straffbare handling paatales», faar denne bestemmelse imidlertid kun ringe selvstændig betydning. Forskjellen er væsentlig den, at undladelse af paatale efter str.pl. § 85, sidste led forudsætter, at overhovedet intet offentligt hensyn kræver paatale, medens de anførte paragrafer i str.l. til paatale forudsætter, at almene hensyn af en vis styrke taler derfor. — I visse tilfælde er paatalen betinget af kongens befaling eller samtykke (§§ 96, 101 og 102) og efter § 130 henholdsvis af begjæring af stortinget eller af vedkommende regjeringsdepartement eller af kongens bestemmelse. Særlige betingelser for paatalen findes endvidere i §§ 209, 3dje led, 289, 302 og 303, begges sidste led. — I forhold til den ældre ret

er den offentlige paatale navnlig i følgende anvendelser udvidet: ligeoverfor formuesforbrydelser, forsaavidt underslag og bedrageri. der tidligere var underkastet betinget offentlig paatale, nu kan blive gjenstand for ubetinget offentlig paatale, underslag i alle tilfælde, hvor det ikke er begaaet mod den skyldiges nærmeste (§ 265), bedrageri, hvor det har en mere graverende karakter og ikke er forøvet mod den skyldiges nærmeste (§ 279) — ligeoverfor legemsfor nærmelser, forsaavidt ubetinget offentlig paatale selv for de mindre fornærmelser kan finde sted, naar almene hensyn kræver det (§§ 228 og 229) — ligeoverfor sædelighedsforbrydelser, navnlig forsaavidt voldtægt i snevrere forstand er undergivet ubetinget offentlig paatale (jfr. § 192, sammenholdt med § 191, sidste led). Jfr. S. K. M. p. 133—5. — Om paatale af militære forbrydelser og forseelser se mil. str.l. § 33. — Paatalereglerne er forsaavidt at tillægge en procesretslig karakter, som: 1) mangel paa en betingelse for offentlig paatale leder til sagens afvisning, ikke til frifindelse (jfr. str.pl. § 96, 2det led), 2) spørgsmaalet, om paatalebetingelserne foreligger, i lagmandsretssager bliver at paakjende af retten, ikke af lagretten, 3) handlingen, selv om disse betingelser ikke er tilstede, ligefuldt bliver at betragte som strafbar f. ex. i forhold til bestemmelserne i ikr.l. § 19 og l. om formuesforholdet mellem ægtefæller 29 juni 1888 § 17. Men paa den anden side fremgaar det af det i anm. 3 til nærv. lovs § 3 og anm. 1 til ikr.l. § 3 anførte, at bestemmelserne om paatalen i forhold til spørgsmaalet om en ny straffelovs anvendelser paa ældre handlinger og virkning paa ældre lovregler bliver at betragte som strafferetslige.

§ 78.¹ (Hvem der er paataleberettiget.)

I de tilfælde, hvor alene den fornærmede² kan reise paatale,³ eller hvor offentlig paatale ikke kan reises uden hans begjæring,³ træder i hans sted, forsaavidt han er under 18 aar, hans verge og enhver af hans forældre eller af hans

bedsteforældre, om forældrene er døde. Dog kan paatale ikke reises mod den fornærmedes udtrykkelig udtalte vilje, hvis han er over 16 aar og der handles om en legemsfornærmelse eller ærekrænkelse. Har den fornærmede fyldt sit 16de aar, kan han ogsaa selv begjære offentlig paatale.

Er den fornærmede sindssyg, træder hans verge, hans egtesfælle, forældre og myndige børn eller, om hverken forældre eller myndige børn findes, hans bedsteforældre i hans sted.

Er han død, kan hans egtesfælle, slegtninge i lige linje, søskende samt arvinger⁴ reise eller begjære paatale.⁵

¹ Bestemmelserne i denne paragrafs 2det, 3dje og sidste p. havde intet sidestykke i den ældre ret. Jfr. S. K. M. p. 135—6.

² Kjerschow p. 620 ff.

³ Jfr. anm. 1 til § 77.

⁴ Saavel testamentariske som intestatarvinger.

⁵ Jfr. § 252, 3dje led.

§ 79. (Paatalebegjæring af overøvrigheden.)

Findes der ingen, som efter § 78 er berettiget til at begjære offentlig paatale,¹ eller er den strafbare handling forøvet af nogen, der i henhold til § 78 vilde have været berettiget til at begjære offentlig paatale, kan saadan begjæring fremsættes af overøvrigheden.

¹ F. ex. hvor den fornærmede er død uden at efterlade sig slægtninge eller arvinger, eller hvor en formuesløs gut, som ikke har nogen verge, heller ikke har slægtninge. Som regel bør dog i sidste tilfælde verge beskikkes. Jfr. S. K. M. p. 136.

§ 80.¹ (Forældelse af paataleret.)

Paatalen i sager, som ikke forfølges af det offentlige, maa være reist,² og begjæring om offentlig paatale i sager, der ikke uden saadan forfølges af det offentlige, maa være fremsat inden 6 maaneder, efterat den hertil berettigede er

kommet til kundskab om den strafbare handling og om den i samme skyldige.³

For deres vedkommende, hvis berettigelse er hjemlet i §§ 78 og 79, begynder ikke fristen sit løb, før berettigelsen for dem er indtraadt.⁴

¹ Jfr. § 3, sidste led.

² Er sag reist, men ikke fortsat, maa en ny forældelsesfrist begynde at løbe fra det sidst foretagne rettergangsskridt, idet loven ikke her opstiller en til § 70, 2det led svarende regel (jfr. gl. str.l. 7—13 i. f.).

³ Jfr. gl. str.l. 7—13, efter hvilken forældelsesfristen var et aar og udgangspunktet var den fornærmedes kundskab om «forbrydelsen», hvilket dog maatte forstaaes paa samme maade som den nye lov. Er der flere skyldige, vil fristens udgangspunkt blive forskjelligt for hver enkelt, hvis den fornærmede til forskjellige tidspunkter faar kundskab om hver af dem; jfr. imidlertid § 81 i. f., S. K. M. p. 137, note 1. Er fornærmede sindssyg, antoges tidligere prækriptionens udgangspunkt for hans vedkommende ikke at kunne indtræde, saalænge sindssygdommen varer (jfr. Retst. 1889 p. 797). Efter bestemmelsen i § 78, 2det led jfr. § 79 vil den sindssyge ikke længer i noget tilfælde, saa længe sindssygdommen varer, have nogen selvstændig paataleret, og forældelse vil være indtraadt, naar paataleretten er forældet for samtlige de i § 78, 2det led (jfr. § 79) nævnte personer. Bliver den sindssyge frisk, inden forældelsesfristen er udløbet, synes fra dette tidspunkt en ny frist at maatte løbe for hans personlige paataleret. — Er der flere paataleberettigede, vil forældelsesfristen løbe særskilt for hver enkelt af dem. Dette gjælder ogsaa i det i § 78, 2det og 3dje led omhandlede tilfælde.

⁴ Altsaa i det i § 78, 2det led omhandlede tilfælde for værgens vedkommende fra hans beskikkelse, for de øvrige der nævnte personer fra sindssygdommens indtræden (med den af § 80, 1ste led flydende nærmere begrænsning), for de i § 78, sidste led omhandlede personer fra fornærmedes død.

§ 81. (Hvorvidt paatalebegjæringen kan begrænses.)

Begjæringen om offentlig paatale kan begrænses til den eller dem, der er ophavsmænd til den forbryderske beslutning.¹

Ellers maa den, for at kunne tages tilfølge, ikke udelukke nogen medskyldig fra forfølgningen; til medskyldige, der ikke udtrykkelig er udelukkede, kan forfølgningen i embeds medfør udstrækkes.²

¹ D. e. enten blot anstifter eller tillige medvirkende ved selve gjerningen.

² Jfr. §§ 265, 3dje led, 266, 4de led, 279, 1ste led og 321; S. K. M. p. 137—8. Regelen gjælder uafhængig af, om den fornærmedes paataleret ligeoverfor de medskyldige er forældet efter § 80.

§ 82. (Tilbagetagelse af paatalebegjæring.)

Begjæringen¹ kan ikke tages tilbage, efterat tiltale er reist.²

Hvor den skyldige har forøvet den strafbare handling mod nogen af sine nærmeste,³ samt i de i §§ 209, 210 og 409—412 omhandlede tilfælde kan begjæringen med virkning ogsaa senere tages tilbage.

Er begjæring om paatale taget tilbage, kan den ikke paany fremsættes.⁴

¹ Herved forstaaes en mod en bestemt person rettet begjæring, ikke enhver anmeldelse af en begaaet forbrydelse; jfr. S. K. M. p. 138.

² Sigtedes ønske om forfølgningens fortsættelse har ingen indflydelse; jfr. derimod S. K. U. § 82.

³ Jfr. § 5.

⁴ Loven har ikke udtrykkelig udtalt sig om, hvorvidt en kontraktsmæssig frafaldelse af paataleretten er gyldig; S. K. U. § 80, sidste led besvarede spørgsmaalet udtrykkelig benegtende; men denne bestemmelse udgik af loven netop for at aabne muligheden af en gyldig forhaandsfrafalden af paataleretten; jfr. S. K. M. p. 137; Indst. O. VII p. 38; Indst. O. I p. 35.

Anden del.

Forbrydelser.¹

¹ Jfr. § 2 med anm. 3.

8de kapitel.

Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed.

Den nye lov har ikke som de tilsvarende bestemmelser i den gamle lovs 9de kapitel udtrykkelig gjort strafbarheden betinget af, at gjerningsmanden staar i undersaatligt eller statsborgerligt forhold til Norge. For udlændinge vil imidlertid dels den almindelige regel i § 14 dels det i §§ 83, 84, 86, 87, 90, 91, 92, 94 udtrykkelig udtalte krav til handlingens retsstridighed udelukke, at de kan straffes for saadanne mod den norske stats selvstændighed og sikkerhed rettede handlinger, der har hjemmel i folkeretslige regler, jfr. O. prop. 24 p. 19—20; Indst. O. I p. 35; S. K. M. p. 140—1. I denne sammenhæng maa iøvrigt mærkes regelen i § 97. Se ogsaa § 86, sidste led. — Jfr. med kapitlet § 12, 3 a og 4 a; mil. str.l. kap. 8; str.pl. §§ 22 og 89.

§ 83.¹ (Norges indlemmelse i fremmed rige.)

Den, som retsstridig² søger at bevirke eller at medvirke til,³ at Norge⁴ eller nogen del af riget bringes under fremmed herredømme eller indlemmes i anden stat, eller at nogen

del af riget løsriveres, straffes med hefte i mindst 8 aar eller med fængsel fra 8 aar indtil paa livstid.

¹ Jfr. mil. str.l. § 81. Jfr. ogsaa nærv. lovs § 139. Denne paragraf svarer til gl. str.l. 9—1, a, medens de øvrige dele af gl. str.l. 9—1 afløses dels af § 98 dels af §§ 101 og 102. — Jfr. ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 1, b. Denne lovs bestemmelse i § 1 i. f. om landsforræderi maa antages at sigte bl. a. til bestemmelser som den i nærv. paragraf indeholdte.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

³ Jfr. § 94.

⁴ Jfr. § 97.

§ 84. (Paaførelse af krig.)

Den, som retsstridig¹ bevirker eller medvirker til,² at Norge³ eller nogen med Norge³ under en udbrudt krig forbunden stat paaføres krig eller fiendtligheder,⁴ straffes med hefte i mindst 5 aar eller med fængsel fra 5 aar indtil paa livstid.

¹ Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kap.; mil. str.l. § 81.

² Jfr. § 94.

³ Jfr. § 97.

⁴ Lovstedet, der iøvrigt svarer til gl. str.l. 9—2, medtager ikke som denne det at «bevirke, at nogen med de forenede riger allieret magt unddrager rigerne sin bistand i det hele eller for en del.» Denne handling vil rammes af § 86, naar hensigten har været at bistaa fienden, men er ellers straffri; jfr. S. K. M. p. 142: «Det bør navnlig bemærkes, at alliancer ikke altid er nogen virkelig fordel (f. ex. hvor dette vil kunne foranledige en ellers neutral magts optræden), samt at det retsstridige synes at mangle, om man raader en stat til at benytte sin lovlige ret til at trække sig tilbage fra en for den aabenbart skadelig alliance.» — Jfr. ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 1, b og c.

§ 85.¹ (Folkeretsstridig adfærd mod andre stater.)

Den, som ved folkeretsstridig adfærd mod fremmed stat udsætter Norge² for krig eller modforanstaltninger, eller som medvirker hertil, straffes med hefte indtil 2 aar, men, om krig paafølger, indtil 4 aar.

Under særdeles skjærpende omstændigheder kan fængsel inden de samme tidsgrænser anvendes.

¹ Jfr. mil. str.l. § 81.

² Jfr. § 97.

§ 86.¹ (Bistand, ydet fienden.)

Med hefte i mindst 3 aar eller med fængsel fra 3 aar indtil paa livstid straffes den, som retsstridig² bærer vaaben mod Norge,³ eller som under en krig, hvori Norge³ deltager, eller med saadan krig for øie yder fienden bistand i raad⁴ eller daad eller svækker Norges³ eller nogen med Norge³ forbunden stats stridsevne.

Straf kommer ikke til anvendelse paa nogen i udlandet bosiddende norsk statsborger⁵ for handling, hvortil han efter bostedets love er pligtig.⁶

¹ Svarer til gl. str.l. 9—3, 4 og 5. — Jfr. §§ 94 og 139. — Jfr. mil. str.l. §§ 81, 83, 84 og 91.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

³ Jfr. § 97.

⁴ Dette forudsætter: a) i objektiv henseende, at handlingen er egnet til at være af nogen nytte for fienden, b) i subjektiv henseende, at den skyldige er sig dette bevidst; jfr. S. K. M. p. 142. Jfr. § 87,2.

⁵ Jfr. § 97, l. om statsborgerret 21 april 1888 med tilfølgelse 27 juli 1896 og 29 marts 1900.

⁶ Derimod vil straf kunne anvendes paa den, der i den bevislige hensigt at bære vaaben mod Norge har fraflyttet landet og opgivet sit norske statsborgerskab, idet, bistanden her ligger allerede i denne opgiven; jfr. S. K. M. p. 141.

§ 87. (I krigstid farlige handlinger.)

Med heste eller fængsel indtil 4 aar straffes den, som i krigstid¹ retsstridig²

1. vægrer sig ved at meddele en militær befalingsmand de oplysninger, han maatte have erhvervet angaaende omstændigheder af betydning for et krigsforetagende, eller som medvirker hertil,³ eller
2. yder fiendtlig speider skjul, underhold eller anden bi-stand,⁴ eller
3. medvirker til, at der forøves nogen efter militær lov strafbar handling, der kan medføre 3 aars fængsel eller strengere straf.⁵

Paa samme maade straffes den, som ligeoverfor nogen med Norge under krigen forbunden stat forbryder sig saa-ledes som oven nævnt.

¹ Jfr. § 8.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ Jfr. mil. str.l. § 81.

⁴ Jfr. mil. str.l. §§ 80, 81, 82, 83, 84 og 91; jfr. anm. 4 til § 86.

⁵ Det afgjørende er saaledes, om vedkommende straffe-
bud i den militære straffelov indeholder en saa streng
straffesats (jfr. mil. str.l. §§ 80—82, 85—90, 92—105 og 107),
uden hensyn til, om der *in concreto* vil blive anvendelse
for saa høi straf.

§ 88.¹ (Misligholdelse af kontrakter angaaende krigs-
magtens forsyning eller befordring i krigstid.)

*Den, som i krigstid² misligholder kontrakt angaaende
krigsmagtens forsyning eller befordring eller medvirker hertil,
straffes med fængsel fra 6 maaneder indtil 4 aar, men ind-
til 10 aar, saafremt han har handlet i hensigt at forskaffe
sig eller andre en uberettiget vinding,³ og fra 3 aar indtil paa*

livstid, saafremt desuden betydelig skade paa legeme eller helbred¹ eller nogens død derved er voldt.⁵

Er forbrydelsen forøvet under udøvelsen af næring, kan retten til at fortsætte denne frakjendes den skyldige.

Har misligholdelsen fundet sted af uagtsomhed, straffes den skyldige med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 6 maaneder.

Paa samme maade straffes den, som ligeoverfor nogen med Norge under krigen forbunden stat forbryder sig saaledes som oven nævnt.

¹ Den tilsvarende bestemmelse i gl. str.l. 21—3 krævede, at der forelaa bedrageri.

² Jfr. § 8.

³ Jfr. anm. 2 til § 255.

⁴ Jfr. § 9.

⁵ Jfr. § 43.

§ 89.¹ (Troløshed fra underhandlers side.)

Med hefte eller fængsel i mindst 1 aar straffes den,² som handler mod Norges³ tarv eller undlader at varetage dette under forhandling eller afslutning af overenskomst med anden stat paa Norges³ vegne, eller som ved forledelse eller tilskyndelse medvirker² hertil.

Har nogen af uagtsomhed forbrudt sig paa nævnte maade, straffes han med bøder eller med hefte indtil 2 aar.

¹ Svarer til gl. str.l. 9—8. — Jfr. mil. str.l. § 81.

² Ogsaa udlænding, der under forhandlinger som de i paragrafen nævnte optræder paa Norges vegne, rammes af bestemmelsen, medens derimod forledelse eller tilskyndelse fra en udlændings side til underhandlerens utroskab ikke vil kunne straffes, naar han ikke har paataget sig nogen særlig troskabspligt mod Norge.

³ Jfr. § 97.

§ 90.¹ (Røbelse af statshemmeligheder.)

Den, som retsstridig² bevirker eller medvirker til,³ at noget aabenbares, som bør holdes hemmeligt af hensyn til

rigets⁴ sikkerhed ligeoverfor anden stat,⁵ straffes med hefte eller fængsel indtil 3 aar, men fra 1 aar indtil 10 aar, saafremt hemmeligheden er forraadt til anden stat eller betydelig fare voldt.⁶

Har den skyldige handlet af uagtsomhed, anvendes bøder eller hefte indtil 1 aar.

Var hemmeligheden betroet den skyldige i stillings medfør, kan de ovennævnte frihedsstraffe forhøjes med indtil en halvdel.

¹ Jfr. §§ 91, 94, 121 og 331; mil. str.l. § 81 jfr. §§ 69, 80, 4, 5 og 7.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

³ Jfr. § 94.

⁴ Jfr. § 97.

⁵ Lovstedet indskrænker sig ikke som den gl. str.l. 9—10 til at omhandle «underhandlinger, raadslag eller beslutninger». Den finder derfor ogsaa anvendelse paa aabenbarelse af tekniske og strategiske hemmeligheder af betydning for rigets sikkerhed; jfr. S. K. M. p. 143.

⁶ Dette maa gjerningsmanden være sig bevidst (forsæt).

§ 91.¹ (Retsstridig erhvervelse af kjendskab til stats-hemmeligheder.)

Den, som retsstridig² sætter sig eller andre i besiddelse af saadan hemmelighed som i § 90 nævnt,³ i hensigt at aabenbare den, eller som medvirker hertil, straffes med hefte eller fængsel indtil 2 aar, men indtil 6 aar, saafremt hensigten var at forraade den til anden stat eller der ved aabenbarelsen vilde voldes⁴ betydelig skade.

Den, som ellers⁵ uberettiget sætter sig eller andre i besiddelse af nogen saadan hemmelighed, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—10. — Jfr. §§ 121, 122, 331; mil. str.l. § 81, jfr. §§ 69 og 70.

² Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

³ Jfr. anm. 4 til § 90.

⁴ Se anm. 6 til § 90.

⁵ Altsaa uden saadan hensigt som i foregaaende led omhandlet.

§ 92.¹ (Offentlig meddelelse i krigstid af forbudte oplysninger.)

Den, som i krigstid² retsstridig³ giver offentlige⁴ meddelelser om krigsmagten eller krigsforetagender, naar forbud derimod er udstedt, eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 2 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—10. Jfr. mil. str.l. § 86.

² Jfr. § 8.

³ Jfr. § 14 og de indledende bemærkninger til dette kapitel.

⁴ Jfr. § 7, 2.

§ 93.¹ (Forfalskning, ødelæggelse af statspapirer o. lign.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at noget dokument² eller anden gjenstand, der er af betydning for rigets³ sikkerhed eller velfærd, forfalskes, ødelægges eller bringes til side,⁴ straffes med fængsel fra 2 aar indtil 8 aar, men indtil 12 aar, saafremt deraf betydelig skade er opstaaet.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—11. Jfr. §§ 185, 187, mil. str.l. § 81, ansvarl.l. 7 juli 1828 § 1, c.

² Jfr. § 179.

³ Jfr. § 97.

⁴ Om rigets grænseskjel (gl. str.l. 9—12) se § 188. Jfr. Indst. O. I p. 39.

§ 94.¹ (Indgaaelse af forbund og andre forberedende handlinger til forøvelse af de i §§ 83, 84, 86 eller 90 nævnte forbrydelser.)

Den, som indgaar forbund med² en eller flere personer med formaal at udføre nogen i §§ 83, 84, 86 eller 90 nævnt forbrydelse, straffes med hefte eller fængsel indtil 10 aar, dog i intet tilfælde med højere straf end to tredjedele af den højeste for forbrydelsen selv anvendelige.

Paa samme maade straffes den, som

1. offentlig³ opfordrer til iverksættelsen⁴ af nogen saadan forbrydelse,
2. i hensigt at forøve en saadan indlader sig med nogen fremmed magt,
3. i saadan hensigt tiltager sig eller udøver nogen militær befaling eller samler eller holder samlet krigsfolk eller nogen bevæbnet skare,⁵ eller
4. medvirker til nogen i denne paragraf nævnt handling.

¹ Jfr. § 104, mil. str.l. § 81.

² Jfr. anm. 1 til § 58. — Jfr. §§ 159, 259,1, 268,3, 269,1, 330.

³ Jfr. § 7,2.

⁴ Jfr. gl. str.l. 9—30. — Efter S. K. M. p. 143 er dette udtryk valgt for «at betegne, at alene de opfordringer, som umiddelbart tilsigter at føre til handling eller tager sigte paa en bestemt handling, som søges fremkaldt, hører hid. Almindelig ophidsende tale, udtalelser om berettigelsen eller nytten af revolutionære handlinger under visse eventualiteter o. s. v. hører da ikke hid.» Paa den anden side vil en opfordring, der tilsigter mere eller mindre umiddelbart at fremkalde en bestemt handling, være strafbar som forsøg (§ 49). Forsaaavidt vil bestemmelsen væsentlig faa selvstændig betydning, hvor opfordringen fremkommer uden klar bevidsthed om, at den umiddelbart vil have praktisk virkning; jfr. S. K. M. p. 143. — Jfr. § 140.

⁵ Jfr. § 133.

§ 95. (Fremkaldelse af fare ved ophidselse til had mod Norge eller et fremmed folk etc.)

Den,¹ som udsætter det fredelige forhold til andet land for fare ved offentlig² at forhaane eller ophidse til had mod Norge³ eller Norges³ statsstyrelse eller mod et andet land eller dets statsstyrelse eller ved uden paaviselig hjemmel at tillægge nogen statsstyrelse uretsfærdige eller skammelige hand-

linger, eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar.

¹ Udlænding saavel som indlænding; jfr. imidlertid § 12, hvorefter forbrydelse af den i paragrafen omhandlede art, naar den er begaaet af udlænding i udlandet, ikke gaar ind under loven; jfr. S. K. M. p. 144, hvor som tilfælde, der rammes af bestemmelsen, nævnes, at udenlandske korrespondenter her fra riget lader udgaa ophidsende korrespondencer.

² Jfr. § 7,2.

³ Jfr. § 97.

§ 96. (Forbrydelser mod fremmed statsoverhoved og sendebud.)

*Med hensyn til fremmed statsoverhoved finder §§ 102 og 103 tilsvarende anvendelse. Det samme er tilfældet med §§ 99, 100 og 101, saafremt vedkommende fremmede statsoverhoved med den norske statsmyndigheds samtykke opholder sig i riget.*¹

For forbrydelser af de i kapitlerne 21, 22 og 23 nævnte slags mod fremmed stats sendebud, medens han opholder sig her i riget,¹ kan de ellers fastsatte frihedsstraffe forhøies med indtil en halvdel.

¹ Derimod ikke, om han opholder sig i Sverige; jfr. O. prop. nr. 24 p. 20—1. Drab af fremmed statsoverhoved (jfr. § 100) vil imidlertid, ogsaa om det begaaes paa fremmed statsterritorium, kunne straffes efter nærværende paragrafs 1ste punktum, jfr. § 102.

§ 97. (Kapitlets tilsvarende anvendelse med hensyn til Sverige.)

*De i dette kapitel indeholdte forskrifter kommer ogsaa til anvendelse, forsaavidt forbrydelsen er forøvet mod den svenske stat.*¹ *Med hensyn til de nævnte forskrifter betragtes statsborgerligt forhold til Sverige² i enhver henseende lige med statsborgerligt forhold til Norge.*

¹ Tilsvarende bestemmelse findes i den svenske straffelov 16 februar 1864 kap. 8 §§ 1, 1, 2 til 10 og 23.

² Jfr. den svenske lov om «förvärfvande och förlust af medborgarerätt» 1 oktober 1894.

9de kapitel.

Forbrydelser mod Norges statsforfatning og statsoverhoved.

Med hensyn til den udstrækning, hvori strafbarheden af de her omhandlede forbrydelser afhænger af den skyldiges nationalitet, se § 12, 3 a og 4 a. — Jfr. str.pl. § 89.

§ 98.¹ (Angreb paa forfatningen.)

Den, som søger² at bevirke eller at medvirke³ til, at rigets⁴ statsforfatning ved ulovlige midler forandres, straffes med fæfte i mindst 5 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—1, b; ansvarlighedsloven 7 juli 1828 § 1 a (jfr. S. K. I. M. p. 28). — Jfr. endvidere nærv. lovs § 139.

² Da her altsaa selve forsøget bliver at anse som fuldbyrdet forbrydelse, vil § 50 ikke finde anvendelse.

³ Jfr. § 104, 1ste led.

⁴ Jfr. § 104, sidste led.

§ 99. (Angreb paa statsmagterne.)

Den, som bevirker eller medvirker¹ til, at kongen,² regenten, interimregjeringen, statsraadet, stortinget eller nogen af dets afdelinger, høiesteret eller rigsretten³ ved vold eller trusler⁴ hindres i den fri udøvelse af sin myndighed, straffes med fæfte i mindst 5 aar.

¹ Jfr. §§ 104, 1ste led og 139.

² Jfr. § 96.

³ Loven omfatter kun angreb paa disse korporationer i deres helhed, ikke de enkelte medlemmer, jfr. om dette

sidste tilfælde §§ 127 og 128 (se S. K. M. p. 145). Jfr. endvidere § 104, sidste led, der maa forstaaes saaledes, at de tilsvarende svenske statsinstitutioner og korporationer nyder samme strafferetslige beskyttelse som de norske.

⁴ Ikke blot — som gl. str.l. 9—24 og 25 — trusler med vold, men f. ex. ogsaa med aabenbaring af vigtige hemmeligheder.

§ 100.¹ (Drab af konge eller regent.)

Den, som bevirker eller medvirker til,² at kongen³ eller regenten berøves livet, straffes med fængsel paa livstid.

Paa samme maade straffes forsøg.⁴

¹ Jfr. gl. str.l. 9—1, c. — Jfr. § 104, første led i. f. — Jfr. endvidere nærv. lovs § 139.

² Jfr. § 104, 1ste led.

³ Jfr. § 96.

⁴ Jfr. § 50, der finder anvendelse her (jfr. anm. 2 til § 98), idet forsøget kun i henseende til straffens størrelse er ligestillet med fuldbragt forbrydelse; jfr. S. K. M. p. 145—6.

§ 101.¹ (Vold, legemsfor nærmelser og ærekrænkelser mod konge eller regent.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at der mod kongen² eller regenten øves vold eller anden legemsfor nærmelse, straffes med fængsel i mindst 2 aar. Fængsel paa livstid kan anvendes, saafremt betydelig skade paa legeme eller helbred³ er tilføiet⁴ eller forsøgt tilføiet.

Forøves nogen ærekrænkelse⁵ mod kongen eller regenten, straffes den skyldige med hefte eller fængsel indtil 5 aar.

¹ Jfr. § 103.

² Jfr. § 96.

³ Jfr. § 9.

⁴ Her forudsættes forsæt (ikke blot et saadant forhold, som i § 43 omhandlet).

⁵ Jfr. §§ 246—248. Der henvises i § 101 ikke som i § 102 til det 23de kapitel i sin helhed; og da § 249 kun lader de der nævnte omstændigheder udelukke «straf efter § 247», gjælder det ikke ligeoverfor ærekrænkelser efter § 101, at straf udelukkes ved bevis for deres sandhed. — Jfr. forøvrigt her ansvarlighedsloven 7 juli 1828 § 12.

§ 102.¹ (Forøvelse af de i kap. 19, 20, 21, 22 eller 23 nævnte forbrydelser mod medlemmer af det kongelige hus.)

I ethvert tilfælde, hvor nogen i kapitlerne 19, 20, 21, 22 eller 23² omhandlet forbrydelse er forøvet mod noget medlem af det kongelige hus,³ kan den for forbrydelsen fastsatte frihedsstraf forhøies indtil det dobbelte og livsvarigt fængsel anvendes, hvis den almindelige straf naar 8 aars fængsel.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—14 til 23. — Jfr. § 103. — Jfr. § 96, 1ste led.

² Her gjælder altsaa ogsaa § 249 i dens helhed.

³ Jfr. § 96.

§ 103.¹ (Paatale af ærekrænkelser mod kongen, regenten eller medlemmer af det kongelige hus.)

Paatalen af ærekrænkelser i henhold til §§ 101 og 102 finder alene sted efter kongens befaling eller med hans samtykke.

¹ Jfr. str.pl. § 84,1.

§ 104. (Forberedende handlinger. § 97 finder tilsvarende anvendelse.)

Handlinger af de i § 94 nævnte slags straffes med hefte indtil 8 aar, saafremt hensigten var at forøve forbrydelse mod §§ 98 eller 99, men med fængsel indtil 8 aar, saafremt hensigten var at forøve forbrydelse mod § 100.

Med hensyn til de i §§ 98 og 99 omhandlede forbrydelser finder § 97 tilsvarende anvendelse.¹

¹ Jfr. de tilsvarende bestemmelser i den svenske straffelov 16 febr. 1864 kap. 8 §§ 1,2, 3, 4, 2 og 3 samt kap. 9 § 9.

Straffeloven.

10de kapitel.

Forbrydelser med hensyn til udøvelsen af statsborgerlige rettigheder.

Jfr. str.pl. § 89.

§ 105.¹ (Utilbørlig paavirkning med hensyn til andres stemmegivning etc.)

Den, som ved trusel,² ved ydelse af eller løfte om nogen fordel, ved løgnagtige forespeilinger eller ved andre utilbørlige midler³ søger⁴ at øve indflydelse paa en andens optræden⁵ eller stemmegivning i offentlige anliggender⁶ eller at afholde nogen fra at stemme,⁷ eller som medvirker hertil, straffes med fæste indtil 3 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Jfr. mandtalsl. 24 febr. 1900 § 68 (jfr. ikr.l. § 4, 1).

² Uden hensyn til, om det, hvormed der trues, i sig selv er retsstridigt eller retmæssigt (f. ex. inddrivelse af en fordring), naar det blot efter omstændighederne maa ansees «utilbørligt» at øve saadan indflydelse paa den truedes optræden eller stemmegivning. Jfr. S. K. M. p. 146: «Fremholdelsen af de farer, hvortil modpartiets politik findes at lede, bør aabenbart aldrig, i hvilken form den end sker, blive strafbar.» — Jfr. forøvrigt § 222, der kommer til anvendelse ved siden af § 105.

³ Den rigtige begrænsning maa her søges i de følgende ord: «andre utilbørlige midler», hvorved tilkjendegives, at i alle de i paragrafen nævnte tilfælde den indflydelse, der øves, maa kunne betegnes som utilbørlig, hvilket ikke vil kunne siges at være tilfældet, hvor den fordel, der loves, ikke afhænger af dens godtykke, der fremholder den, men f. ex. knytter sig til en offentlig foranstaltning (et jernbane- eller vei-anlæg el. lign.), som en valgkandidat stiller i udsigt at ville virke for, jfr. S. K. M. p. 146. — Bestemmelsen svarer i det væsentlige til gl. str.l. 10—25,

første led, undtagen forsaavidt angaar «salg af stemme» (§ 106).

¹ Det kræves altsaa ikke, at nogen indflydelse skal kunne paavises virkelig at have fundet sted. Jfr. Indst. O. I p. 35—6.

⁵ Jfr. O. prop. nr. 24 p. 22: «Man har formet paragrafen saaledes, at det efter samme vil blive strafbart at søge ved utilbørlige midler at øve indflydelse paa en andens mening eller optræden i alt, hvad der kan karakteriseres som offentlige anliggender, selv om der ikke netop handles om stemmegivning i saadanne anliggender.» Propositionens bestemmelse om straf for utilbørlig paavirkning af andres mening blev dog ikke bibeholdt i loven; jfr. Indst. O. I p. 35.

⁶ Loven taler ikke som gl. str.l. 10—25 kun om offentlige «valg»; bestemmelsen kommer ogsaa til anvendelse f. ex. ved afstemninger af den i l. 24 juli 1894 § 6 omhandlede art.

⁷ Derimod altsaa ikke det at foranledige nogen til at afgive stemme.

§ 106.¹ (Salg af stemme etc.)

Den, som ved stemmegivning i offentligt anliggende² paa grund af aftale om eller modtagelse af nogen fordel stemmer paa en vis maade eller afholder sig fra at stemme eller afgiver tilsagn om at stemme paa en vis maade³ eller at afholde sig fra at stemme, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—25, forsaavidt den talte om salg af stemme.

² Jfr. anm. 6 til § 105. — Om stemmegivning i andre anliggender se §§ 290 og 373.

³ Derimod altsaa ikke tilsagn om overhovedet at afgive stemme.

§ 107.¹ (Uberettiget deltagelse i stemmegivning etc.)

Den, som ved usandfærdigt foregivende uberettiget for-

skaffer sig selv eller andre anerkjendelse som stemmeberettiget i offentligt anliggende,¹ eller som tilsniger sig eller andre adgang til uberettiget deltagelse i afstemning i saadant anliggende, eller som medvirker hertil, straffes med hefte indtil 3 aar.

Paa samme maade straffes den, som ved retsstridig adfærd bevirker eller medvirker til, at nogen stemmer anderledes, end han ved sin stemmegivning tilsigtede, eller afgiver en ugyldig stemme eller afholdes fra at stemme.³

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Svarer til gl. str.l. 10—25, forsaavidt den omhandlede «anden utilbørlig maade» at skaffe sig indflydelse paa. Om at stemme paa sig selv (gl. str.l. 10—25) haves nu ingen lovbestemmelse (de i ældre love indeholdte regler herom er bortfaldne ved l. om mandtal og stortingsvalg 24 febr. 1900.)

² Jfr. anm. 6 til § 105 og anm. 2 til § 106.

³ Ved siden af § 105 faar dette led sin væsentligste selvstændige betydning for de tilfælde, hvor der ikke kan siges ved den retsstridige adfærd at være øvet eller tilstræbt nogen direkte indflydelse paa den andens optræden under stemmegivningen, men hvor de i dette led omhandlede resultater fremkommer paa anden maade. S. K. M. p. 147 nævner som eksempler, at man narrer nogen med hensyn til tid og sted, eller at en af modpartiet aftaler «parring» og svingagtig bryder aftalen, eller at man bevirker, at nogens stemmeseddel bliver ugyldig ved, at den gives noget mærke, eller at nogen undlader at bringe frem en stemmeseddel, han har paataget sig at indlevere. Ved den videre fatning, som § 105 har faaet paragrafen derved, at i propositionen ogsaa forsøg paa at øve indflydelse paa valg omfattes af den i ethvert tilfælde, hvor midlet har været utilbørligt, er grænserne mellem §§ 105 og 107 blevet noget uklarere.

§ 108. (Forvoldelse af, at udfaldet af stemmegivning forvanskes eller forspildes.)

Den,¹ som ved retsstridig adfærd bevirker eller medvirker til, at udfaldet af stemmegivning i offentligt anliggende forvanskes eller forspildes², eller at nogen afgiven stemme ikke medregnes, straffes med fæste indtil 4 aar.

¹ Jfr. S. K. M. p 147: «Bestemmelsen er baade anvendelig paa dem, der officielt har med valget at bestille, forsaavidt den maatte være strengere end den bestemmelse i kapitlet om forbrydelser i offentlig stilling, som ellers maatte anvendes, og paa andre»; jfr. imidlertid §§ 120, 324 og 325, der her bliver at anvende ved siden af § 108. Jfr. ogsaa mandtalsl. 24 febr. 1900 § 67.

² «Valget kan forspildes enten ved, at stemmesedlerne ødelægges eller lignende eller ved, at der under valghandlingen forefalder utilbørligheder, der kan have indflydelse paa valget» (S. K. M. p. 147). Jfr. mandtalsl. 24 febr. 1900 §§ 55 og 60.

§ 109. (Tab af stemmeret.)

Til enhver paa frihedsstraf¹ lydende dom efter §§ 105—108 kan knyttes stemmerettens tab.

¹ Altsaa selv om ikke de i § 30 nr. 2 omhandlede betingelser foreligger.

11te kapitel.

Forbrydelser i den offentlige tjeneste.

Med nærværende kapitel maa sammenholdes kap. 33, ansvarlighedsloven af 7 juli 1828 og mil. str.l. kap. 6, 7 og 11 jfr. §§ 97—99. Sammenlignes de to nævnte kapitler af nærv. lov med den gamle straffelovs 24de kapitel, vil de findes forsaavidt at have et snevrere omraade, som der savnes særlige straffebestemmelser for visse i den gamle str.l. omhandlede forbrydelser af offentlige tjenestemænd, saaledes navnlig underslag og forødelse af offentlige midler («kasseangel»), tilintetgjørelse eller forstikkelse af dokumenter eller af posten betroede breve, falsk anklage o. fl. a.

(jfr. S. K. M. p. 151). Den nye lov henfører disse handlinger, ogsaa naar de er begaaede af offentlige tjenestemænd, under de almindelige straffebud, der saaledes kommer til anvendelse i ethvert tilfælde, hvor handlingen falder ind under budet, uden hensyn til den skyldiges person (sammenhold f. ex. gl. str.l. 24—20 til 23 med den nye lovs §§ 255, 256, 275, 404 jfr. §§ 182, 183, 185). «Nærværende kapitels øiemed er da alene at opfange de tilfælde, hvor handlingen, forøvet i offentlig tjeneste, fremstiller sig som en forbrydelse, skjønt den efter de almindelige regler overhovedet ikke er strafbar, eller hvor den offentlige tjeneste dog er et saa stærkt skjærpende moment, at de sædvanlige straffe fremstiller sig som utilstrækkelige, naar en handling, som er strafbar efter *jus commune*, er forøvet i tjenesten» (S. K. M. p. 148). Exempel paa sidstnævnte forhold frembyder § 120, sammenholdt med § 189, hvilken sidste paragraf selvfølgelig aldrig bliver at anvende ved siden af den første (jfr. ogsaa § 111, sammenholdt med § 405, § 121, sammenholdt med § 144, jfr. derimod det i anm. 1 til § 108 nævnte tilfælde).

Forsaavidt samtlige kapitlets paragrafer med undtagelse af §§ 110 og 114 gjør deres anvendelse betinget af, at den skyldige er «offentlig tjenestemand», bemærkes, at loven intetsteds ved en almindelig regel har bestemt, hvem der indgaar herunder, men i saa henseende henholder sig til, hvad der tidligere gjaldt. Som almindelig regel kan her udtales, at offentlig tjenestemand er enhver, der er beklædt med en offentlig myndighed eller udfører forretninger, der indgaar som led i statens forvaltning; jfr. S. K. M. p. 11—12; Indst. O. I p. 28. Grænserne lader sig imidlertid i sidstnævnte henseende vanskelig optrække ved abstrakte kjendemerker, idet man ikke udelukkende kan lægge vægt paa, om vedkommende er ansat i statens tjeneste, men tillige vil lade det komme an paa deres forretningers art. De ved statens post-, telegraf- og telefon-væsen ansatte overordnede betjente er saaledes offentlige tjeneste-

mænd, men ikke de, der udfører budtjeneste eller er antagne som almindelige arbejdere. «Personer, som efter offentlig ansættelse udøver nogen myndighed over andre, vil man opfatte som offentlige tjenestemænd, selv om denne myndighed strengt taget ikke er videregaaende end, hvad den ene privatmand kan udøve over den anden, saaledes lærere, værger, jernbanekonduktører (om de ved private baner ansatte tjenestemænd se § 127, 3dje led). Alle overordnede i militære stillinger er offentlige tjenestemænd, medens dette ikke er tilfældet med de menige» (S. K. M. l. c.). De ved et embedskontor ansatte, af vedkommende embedsmænd selv antagne og ikke med nogen offentlig autorisation forsynede betjente er ikke offentlige tjenestemænd, naar de ikke paa embedsmandens vegne udfører en embedsforretning (f. ex. en fogedbetjent, der paa fogdens vegne udfører en exekutionsforretning). Derimod er de ved regjeringskontorerne ansatte funktionærer offentlige tjenestemænd. — Om vedkommende er ansat i statens eller kommunens tjeneste, er uden betydning, naar der er spørgsmaal om udøvelsen af offentlig myndighed eller bestyrelse af en offentlig forvaltningsgren (kommunerepræsentanter, ligningsmænd). Men de af kommunen ansatte tjenestemænd, der ikke har denne karakter (f. ex. en kommuneingeniør, arkitekt eller læge), er ikke offentlige i den her omhandlede forstand. Uden betydning er ansættelsesmaaden (embede, bestilling, ombud, jfr. § 325 med anm. 2), ligesom ogsaa ansættelsens karakter af fast eller midlertidig (konstituerede tjenestemænd). — Str.l.s bestemmelser rammer alene de i norsk tjeneste ansatte personer, udlændinge saavelsom indlændinge (jfr. gl. str.l. 1—5, hvis regel, skjønt ikke udtrykkelig udtalt i den nye lov, gjælder fremdeles). — Ved særlige lovbestemmelser er enkelte stillinger i strafferetelig henseende ligestillede med den offentlige tjeneste; se om sagførere og høiesteretsadvokater l. 12 aug. 1848 § 16 og 28 sept. 1857 § 6, om forstandere for dissentermenigheder l. 27 juni 1891 § 2; jfr.

ikr.l. § 6. Om fiskeriopsynsmænd se l. om fredning af laks og søørret 20 juni 1891 § 32, l. om fredning af ferskvandsfisk 30 mai 1894 § 5 samt de tre fiskerilove af 3dje og 6te aug. 1897, henholdsvis §§ 12, 13 og 33. — Jfr. forøvrigt §§ 125, 128 og anm. 1 til § 58 (S. K. M. p. 152) om, hvorvidt andre end offentlige tjenestemænd ikke som delagtige med saadanne kan straffes efter dette kapitel. — Jfr. endvidere med kapitlets bestemmelser § 12,3 a og 4 a. Jfr. ogsaa kap. 33.

§ 110. (Domme etc. mod bedre vidende)

En dommer, lagrettemand¹ eller skjønsmand,² der som saadan handler mod bedre vidende, straffes med fængsel indtil 5 aar.

Har han derved bevirket eller medvirket til, at nogen urettelig fældes i straf eller i større straf end fortjent, straffes han med fængsel i mindst 2 aar.

Er paa grund af forbrydelsen dødsstraf³ fuldbyrdet eller frihedsstraf udstaaet i mere end 5 aar, kan fængsel paa livstid anvendes.

¹ Jfr. str.pl. § 494.

² L. om lagrettesmænd 28 aug. 1854 § 18 jfr. str.pl. § 494. Om sagkyndige (§ 114 jfr. str.pl. §§ 190 ff.) se 15de kapitel.

³ Jfr. mil. str.l. §§ 12,1 og 14; ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 3 i. f.

§ 111.¹ (Ulovlig sportulering o. lign.)

Fordrer en offentlig tjenestemand² enten for sig selv eller en anden tjenestemand eller for det offentlige en ulovlig skat, afgift eller godtgjørelse for tjenestehandling,³ eller modtager han, hvad der af vildfarelse tilbydes ham som saaledes skyldigt, straffes han med fængsel indtil 5 aar.

Beholder han det i god tro oppebaarne efter at være bleven opmærksom paa feilen,⁴ straffes han med bøder, tjenestens tab eller med fængsel indtil 3 maaneder.

¹ Jfr. §§ 361 og 405. — Paragrafen afløser de regler om ulovlig sportulering, der tidligere fandtes dels i gl. str.l. 24—17 og 18 jfr. 28—5 dels i speciallovgivningen, jfr. S. K. M. p. 148. — Jfr. toldl. 20 septbr. 1845 § 130.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

³ Jfr. l. om betaling for off. forretninger 6 aug. 1897.

⁴ Ved bestemmelsen i dette led maa ansees fastslaaet, at der i disse tilfælde haves en *condictio indebiti* ligeoverfor det offentlige.

§ 112.¹ (Modtagelse af bestikkelse.)

En offentlig tjenestemand,² som for udførelse eller undladelse af en tjenestehandling³ for sig eller andre enten kræver nogen uberettiget⁴ fordel eller modtager⁵ nogen saadan eller løfte derom, vidende om,⁶ at den gives eller tilsiges for at øve indflydelse paa hans optræden i tjenesteanliggende, straffes med bøder, tjenestens tab eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Denne paragraf afløser gl. str.l. 24—16, medens toldl. 20 septbr. 1845 § 129, maltlov af 12 oktbr. 1857 § 27 m. fl. er opretholdt ved ikr.l. § 4, I. Jfr. endvidere med paragrafen mil. str.l. §§ 63 og 64, ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 15.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

³ Det kræves saaledes ikke som efter gl. str.l. 24—16, for at modtagelsen af bestikkelse skal være strafbar, at den tilsigter at fremme uret; jfr. isaafald § 113.

⁴ Uberettiget er her enhver fordel, der ikke har særlig hjemmel i loven.

⁵ Om den, der giver eller tilsiger fordel, se § 128.

⁶ Jfr. mil. str.l. § 64 samt de i anm. 1 anførte bestemmelser i toldloven og maltloven, der ikke forudsætter saadan bevidsthed.

§ 113.¹ (Modtagelse af bestikkelse for at begaa uret.)

Var i det i § 112 omhandlede tilfælde den handling eller undladelse, hvorfor fordelen blev modtaget eller tilsagt, en

pligtstridig, eller har tjenestemanden vægret sig ved at foretage en tjenestehandling for derved at tiltvinge sig eller andre en saadan fordel, straffes han med fængsel indtil 5 aar.

Paa samme maade straffes den, som modtager nogen fordel, vidende om, at den ydes ham for at have foretaget en pligtstridig tjenestehandling.

¹ Jfr. mil. str.l. § 63. Jfr. § 123 med anm. 3.

§ 114. (Dommers, lagrettemands, skønsmands eller sagkyndigs modtagelse af bestikkelse)

Kræver eller modtager¹ en dommer, lagrettemand,² skønsmand³ eller sagkyndig⁴ for som saadan at handle eller have handlet til gunst eller skade for den ene eller den anden af parterne i en retstvist⁵ nogen uberettiget⁶ fordel for sig eller andre, eller lader han sig nogen saadan tilsige, straffes han med fængsel indtil 8 aar.

Hvad oven er bestemt, gjælder ogsaa voldgiftsmænd, forsaavidt voldgiftskjendelsen har domsvirkning.⁷

¹ Om giveren se § 128.

² Se str.pl. § 494.

³ Se l. om lagrettesmænd 28 aug. 1854 § 18 jfr. str.pl. § 494.

⁴ Jfr. str.pl. §§ 190 ff. «Offentlig opnævnelse til hvervet har man ikke troet at burde opstille som betingelse. Forsaavidt loven tilsteder, at nogen tjenestgjør uden opnævnelse, bør denne med hensyn til ansvar dog ganske ligestilles med den offentlig opnævnte» (S. K. M. p. 149); jfr. str.pl. § 199, 2det p.

⁵ Uden hensyn til, om afgjørelsen i sit materielle indhold findes rigtig; jfr. S. K. M. p. 149. Jfr. § 110 og anm. 3 til § 123.

⁶ Jfr. anm. 4 til § 112.

⁷ Jfr. l. 8 mai 1869 §§ 3 og 8 (jfr. l. 29 mai 1879).

§ 115. (Ulovlig opnaaelse af forklaring eller tilstaaelse i straffesag.)

En offentlig tjenestemand,¹ som, for i en straffesag at opnaa en forklaring i en bestemt retning eller en tilstaaelse, anvender ulovlige midler,² straffes med bøder, tjenestens tab eller med hefte indtil 2 aar.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

² Jfr. str.pl. §§ 181, 183, 256—8. Rammes anvendelsen af det ulovlige middel tillige af en særlig straffebestemmelse (f. ex. hvor det er en legemsfornærmelse eller ulovlig frihedsberøvelse), vil denne blive at anvende ved siden af § 115 (jfr. dog S. K. M. p. 149). Derimod bliver §§ 118, 123, 168 eller 169 ikke at anvende ved siden af § 115. Se anm. 1 til § 62.

§ 116. (Ulovlig ransagning eller beslaglæggelse.)

En offentlig tjenestemand, som foretager en ulovlig ransagning¹ af hus eller person eller en ulovlig beslaglæggelse af breve eller telegrammer,² straffes med bøder, tjenestens tab eller hefte indtil 2 aar.

¹ Jfr. str.pl. §§ 221—7, toldl. 20 septbr. 1845 kap. 1, navnlig § 15.

² Jfr. str.pl. §§ 212, 214, 215 og 217.

§ 117.¹ (Ulovlig fuldbyrdelse af frihedsstraf, frihedsberøvelse, udvisning o. lign.)

Med fængsel indtil 6 aar straffes den offentlige tjenestemand,² som foretager en ulovlig fuldbyrdelse af frihedsstraf,³ en ulovlig fængsling, paagribelse⁴ eller anden frihedsberøvelse,⁵ udvisning⁶ eller forvisning,⁷ eller som ulovlig forlænger en frihedsberøvelse⁸ eller skjærper dens strengthed.⁹

Med fængsel i mindst 2 aar eller paa livstid straffes den offentlige tjenestemand,² som foretager en ulovlig fuldbyrdelse af dødsstraf.¹⁰

Under særdeles formildende omstændigheder, navnlig naar forbrydelsen alene bestaar i tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade eller overskridelse af den vedkommende tjene-

*stemand tilliggende myndighed, anvendes straf af bøder eller tjenestens tab eller af hefte indtil 2 aar.*¹¹

¹ Jfr. ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 3.

² Jfr. de indledende bemærkninger til kapitlet.

³ Jfr. § 26; str.pl. kap. 36.

⁴ Jfr. str.pl. §§ 228—236, 254 og 480 samt den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 3 og 20 jfr. brændevinsl. 24 juli 1894 § 25.

⁵ Herunder ogsaa ulovlig frihedsberøvelse paa grund af paastaaet sindssygdом (sindssygel. 17 aug. 1848 kap. 2 og §§ 15 og 16; nærv. lovs § 39) eller som tvangsforholdsregel (jfr. fattiglovene af 6 juni 1863 resp. §§ 60—64, 75—77 a og 78—79, jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900, hvis bud i §§ 2, 4, 5, 18, 19, 21 og 29 er bestemte til at afløse de anførte paragrafer i fattiglovene af 1863); jfr. ogsaa søf.l. 20 juli 1893 §§ 101, 102 og 107; konkursl. 6 juni 1863 § 34; l. om gjældsafængsel m. v. 3 juni 1874 §§ 2 og 3; lovene om underholdningsbidrag af 6 juli 1892 resp. §§ 10 og 1.

⁶ Jfr. § 38 med anm.

⁷ Jfr. §§ 33 og 39.

⁸ Jfr. sindssygel. 17 aug. 1848 kap. 3; str.pl. §§ 235, 236, 238, 239, 240, 244 og 246.

⁹ Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 §§ 30 og 31 samt kap. 3 og 4

¹⁰ Jfr. mil. str.l. §§ 12 og 14; mil. str.pl. § 228; ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 3 i. f. og str.pl. § 476.

¹¹ Jfr. str.pl. §§ 466—468 og 472.

§ 118. (Ulovlig undladelse eller hindring af strafforfølgning.)

En offentlig tjenestemand,¹ som ved misbrug af sin stilling hindrer nogens lovlige straffældelse eller fældelse til den forskyldte straf, eller som udenfor de i loven hjemlede tilfælde² eller paa anden end den lovhjemlede maade³ undlader at forfølge en strafbar handling,⁴ straffes med tjenestens tab eller med hefte eller fængsel indtil 3 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

² Jfr. str.pl. §§ 85 og 86 og mil. str.pl. §§ 66 og 67; lov om forsømte børn 6 juni 1896 §§ 43 og 44.

³ F. ex. udsætter paatalen paa andre vilkaar end de i str.pl. § 85 i. f. opstillede.

⁴ Jfr. mil. str.l. § 65.

§ 119. (Ulovlig begunstigelse af straffældt person.)

En offentlig tjenestemand,¹ som ved pligtstridigt forhold i tjenesten bevirker,² at en sigtet eller straffældt person³ undviger, eller at en idømt straf ikke bringes til fuldbyrdelse, eller at en mildere straf end den idømte fuldbyrdes, straffes med tjenestens tab eller med hefte eller fængsel indtil 5 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet. Om andre se § 131; mil. str.l. § 66.

² Paragrafen forudsætter forsæt og kommer derfor kun til anvendelse, hvor den skyldige er sig bevidst de i det følgende nævnte virkninger af hans pligtstridige forhold. Ellers se § 324 og str.pl. § 466.

³ Om andre tilfælde af frihedsberøvelse se §§ 216, 346, sidste led; mil. str.l. § 80, 14 og 82.

§ 120.¹ (Løgnagtige protokoltilførsler og erklæringer.)

Har en offentlig tjenestemand² i nogen tjenesten vedkommende protokol anført usandhed eller lagt skjul paa sandheden,³ eller har han ved udfærdigelsen af protokoludskrift, telegram eller telefonmeddelelse eller ved stempling, merkning eller anden tjenstlig erklæring,⁴ der er afgiven for at tjene som bevis, anført eller bevidnet usandhed eller lagt skjul paa sandheden,⁵ straffes han med tjenestens tab eller med fængsel indtil 3 aar, men indtil 6 aar, saafremt han har handlet i

hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding⁵ eller at skade nogen.

¹ Jfr. gl. str.l. 24—12, 13, 14 og 19. — Jfr. endvidere §§ 164 med anm. 1, 189, 316, 372; mil. str.l. §§ 67 og 68; ansvarlighedsl. af 7 juli 1828 §§ 5, 16 og 19.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ Derunder gaar ikke enhver ufuldstændighed selv med hensyn til omstændigheder af betydning, naar ikke «den forestilling søges fremkaldt, at disse omstændigheder ikke eksisterer, hvad dog selvfølgelig altid maa siges at være tilfældet, naar f. ex. en udskrift er ufuldstændig uden selv at indeholde antydning derom» (jfr. S. K. M. p. 150).

⁴ Derunder ogsaa tjenstlige attester (jfr. mil. str.l. § 67), derimod ikke erklæringer, der ikke er afgivne i den hensigt, at de skal tjene som bevis, men f. ex. til selvforsvar for tjenestemanden; jfr. S. K. M. p. 150.

⁵ Se anm. 2 til § 255.

§ 121.¹ (Aabenbarelse af tjenestehemmeligheder.)

Aabenbarer en offentlig tjenestemand¹ uden skjellig grund,² hvad der i tjenestens medfør er blevet ham betroet eller ved lov⁴ eller anden gyldig bestemmelse⁵ er betegnet som tjenestehemmelighed,⁶ straffes han med bøder eller tjenestens tab eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Sker aabenbarelsen i hensigt at tilvende sig eller andre en uberettiget vinding⁷ til skade for en anden,⁸ eller benytter en offentlig tjenestemand nogen tjenestehemmelighed i saadan hensigt, straffes han med tjenestens tab eller med fængsel indtil 2 aar.

Ovenstaaende bestemmelser kommer ogsaa til anvendelse paa den, som saaledes forser sig efter at have fratraadt den offentlige tjeneste med hensyn til, hvad han under denne har bragt i kundskab.

¹ Jfr. gl. str.l. 24—24 og 25; lov om tilsyn med arbeide i fabriker af 27 juni 1892 § 45 (jfr. ikr.l. § 4, I), der afløses af denne paragraf. — Jfr. § 144 med anm. 1. Jfr. ansvar-

lighedsl. 7 juli 1828 § 8 (om straf for aabenbarelse af rigsrettens votering).

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel. — Om andre end offentlige tjenestemænd se § 144 jfr. ogsaa § 294, 2.

³ Jfr. om vidnepligt str.pl. § 178 og Hagerup Civilproces I (2den udg.) p. 516. — Jfr. ogsaa §§ 139 og 172.

⁴ Jfr. saaledes str.pl. §§ 115, 218, sidste p., N. L. 2—5 —19, 2—9—26, frdn. 19 juli 1793, forligelsesl. 20 juli 1824 § 79 jfr. tillægsl. 8 septbr. 1842 § 6, postloven 12 mai 1888 § 44, fabriktilsynsl. 27 juni 1892 § 37, ulykkesforsikringel. 23 juli 1894 § 29, l. om skat paa indtægt og formue 23 juli 1894 § 27, jordmoderl. 19 decbr. 1898 § 5, margarinl. 8 marts 1902 § 10.

⁵ Jfr. telegrafregl. 13 decbr. 1897, II.

⁶ Loven medtager alene brud paa, hvad der virkelig er at betragte som hemmeligheder; om andre indiskretioner se § 325. Jfr. S. K. M. p. 150.

⁷ Se anm. 2 til § 255.

⁸ Hensigten behøver ikke at være rettet paa at skade; det er nok, at den skyldige er sig bevidst, at en anden vil skades.

§ 122.¹ (Brevbrud.)

En offentlig tjenestemand,² der ulovlig³ aabner eller tilsteder nogen at aabne et ham i tjenestens medfør betroet brev, straffes med tjenestens tab eller med fængsel indtil 3 aar, men indtil 6 aar, saafremt han forøver forbrydelsen for at forskaaffe sig eller andre en uberettiget vinding.⁴

¹ Jfr. gl. str.l. 24—26, der alene omhandlede «nogen ved postvæsenet ansat embedsmand»; jfr. postl. 12 mai 1888 § 44. Jfr. § 146.

² Se de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ Jfr. str.pl. § 218. Hagerup Konkurs og akkordforhandling p. 156, note 3.

⁴ Se anm. 2 til § 255.

§ 123.¹ (Misbrug af tjenestestilling til retskrænkelse.)

Misbruger en offentlig tjenestemand² sin stilling til ved foretagelse eller undladelse af tjenestehandling at krænke nogens ret,³ straffes han med bøder eller tjenestens tab eller med fængsel indtil 1 aar.

Har han handlet for at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,⁴ eller er ved forbrydelsen betydelig skade eller retskrænkelse forsætlig⁵ voldt, kan fængsel indtil 5 aar anvendes.

¹ Jfr. gl. str.l. 24—27; mil. str.l. § 76.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ «Hvad herved menes, er virkelig materielle retskrænkelser, ikke tilsidesættelse af former, som vistnok er givne til betryggelse mod saadanne, men som i det givne tilfælde forsaavidt har vist sig overflødige, som deres tilsidesættelse ikke har ledet til nogen materiel retskrænkelse» (S. K. M. p. 161). Bestaar retskrænkelsen i de i §§ 110, 111, 113, 114, 116, 117 eller 122, nævnte handlinger, kommer kun disse paragrafer, ikke § 123 til anvendelse. Som eksempel paa en retskrænkelse, der kan rammes af sidstanførte paragraf, nævner S. K. M. l. c. umyndiggjørelse mod bedre vidende. Efter at imidlertid l. 28 novbr. 1898 har henlagt umyndiggjørelse til domstolene, rammes et saadant forhold af § 110 (jfr. O. prp. nr. 24, p. 24).

⁴ Jfr. anm. 2 til § 255.

⁵ Jfr. anm. 1 til § 40.

§ 124. (Ulovlig tvang.)

En offentlig tjenestemand,¹ som retsstridig nytter sin offentlige stilling til at formaa eller søge at formaa nogen til at gjøre, taale eller undlade noget, straffes med bøder eller tjenestens tab.²

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

² Denne straffebestemmelse har intet tilsvarende i gl. str.l. S. K. M. p. 162 udtaler: «Under denne paragraf vil gaa saadanne tilfælde som, at tjenestemanden ved sin op-

træden fremkalder den falske forestilling, at en vis handling eller undladelse er pligt, og derved opnaar, at vedkommende tilsyneladende frivillig retter sig derefter. Ligeledes de tilfælde, hvor han ved sin optræden lægger an paa at bibringe den forestilling, at en vis handling eller undladelse, hvorpaa intet er at sige, vil kunne paadrage et mishag, der kunde gjøre sig gjældende i tjenstlige forhold og blive vedkommende ubehageligt. Navnlig gjælder dette i stillingen til underordnede eller personer, der i sin bedrift særlig er ens opsigts undergivne. — Jfr. § 222, der, hvor dens betingelser foreligger, kommer til anvendelse ved siden af § 124 (jfr. § 62 med anm. 1). Det samme gjælder § 105.

§ 125.¹ (Overordnedes ansvar. Medvirkning til tjensteforbrydelser.)

En offentlig tjenestemand,² der forleder eller tilskynder nogen ham i offentlig tjeneste underordnet eller hans opsyn undergivet tjenestemand til at forbyrde sig³ i denne tjeneste,⁴ eller som bistaar ham dermed eller vidende lader ham gjøre det, eller som misbruger sin offentlige stilling til at tilskynde en anden offentlig tjenestemand til forbrydelse³ i tjenesten⁴ eller til at bistaa ham dermed, straffes efter de samme straffebud som denne.

Straffen kommer til anvendelse uden hensyn til, om den anden tjenestemand paa grund af god tro eller af andre grunde ikke er straffskyldig.

¹ Jfr. § 58 med anm. 1; mil. str.l. § 61.

² Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

³ Saavel denne bestemmelses plads i den oin forbrydelser handlende del som selve udtryksmaaden (se især «forbrydelse» i slutningen af første led) tyder paa, at her ved kun sigtes til strafbare handlinger, der efter § 2 og ikr.l. § 5, 2det led i lovens forstand benævnes forbrydelser, og at saaledes f. ex. medvirkning til de i §§ 324 og 325 omhandlede forseelser ikke rammes af bestemmelsen.

⁴ Om denne tjenesteforbrydelse rammes af bestemmelserne i nærv. kapitel eller af noget andet straffebud, er ligegyldigt (jfr. § 126).

§ 126. (Anvendelse af tjenestens tab som straf for andre i tjenesten forøvede forbrydelser end de i dette kapitel nævnte.)

Fældes en offentlig tjenestemand¹ for nogen i tjenesten forøvet forbrydelse² efter andre straffebud end de i dette kapitel indeholdte, kan istedetfor straf af bøder eller af hefte indtil 6 maaneder eller af fængsel indtil 3 maaneder tjenestens tab³ idømmes.

¹ Jfr. de indledende bemærkninger ved dette kapitel.

² Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

³ Jfr. § 30,1 og 2.

12te kapitel.

Forbrydelser mod den offentlige myndighed.

Kapitlets bestemmelser angaar, som det sees af §§ 127 og 128, begges sidste led, kun norsk offentlig myndighed (jfr. S. K. M. p. 147, hvor det udtales, at det er anseet upaakrævet udtrykkelig at sige dette, der stemmer saavel med, hvad altid har været antaget hos os, som med, hvad andetsteds ogsaa uden positiv forskrift ansees selvsagt). — Jfr. kap. 34; mil. str.l. §§ 43, 49, 50, 52 og 97.

§ 127.¹ (Vold mod tjenestemænd.)

Den, som ved vold² søger at formaa en offentlig tjenestemand³ til at foretage eller undlade en tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 3 aar, men indtil 5 aar, naar han tidligere er straffet⁴ for en forbrydelse⁵ af voldsom art⁶ eller han udfører forbrydelsen i forening med nogen anden.

Har tjenestemanden ved utilbørligt forhold givet anledning til forbrydelsen,⁷ anvendes bøder eller fængsel indtil 1 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan i dette tilfælde straf bortfalde.

Som offentlige tjenestemænd ansees her ogsaa ved jernbanerne ansatte betjente,⁸ militære vagter⁹ samt enhver, som efter opfordring eller pligtmæssig yder en offentlig tjenestemand bistand.¹⁰

I tilfælde af gjensidighed kan kongen bestemme, at ovenstaaende straffe ogsaa finder anvendelse paa forbrydelser mod andet lands offentlige myndighed.

¹ Jfr. gl. str.l. 10-1.

² Jfr. §§ 222 og 228, der ikke bliver at anvende ved siden af § 127.

³ Jfr. de indledende bemærkninger ved 11te kapitel og nærværende paragrafs tredje led.

⁴ Jfr. § 61.

⁵ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led.

⁶ Herved kan alene antages at være sigtet til vold mod person. Se foruden § 127 §§ 99, 100, 101, 102 (jfr. § 96), 105, 136, 192, 21de og 22de kap., §§ 266, 267, 268, 312, 313, de i indledningen til kapitlet cit. bestemmelser af mil. str.l.

⁷ Jfr. anm. 3 til § 56.

⁸ Har særlig betydning for de private jernbaner (se de indledende bemærkninger til kap. 11). For de i anordn. 29 septbr. 1873 § 6 omhandlede forseelser bliver straffen at søge i § 339,2.

⁹ Jfr. mil. str.l. § 7.

¹⁰ Jfr. § 327.

§ 128.¹ (Ulovlig påvirkning paa tjenestemænd med hensyn til tjenestehandlinger.)

Den, som ved trusler² eller ved ydelse af eller tilsagn om fordele³ søger at formaa en offentlig tjenestemand til uretmæssig⁴ at foretage eller undlade en tjenestehandling, eller

som medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.

Bestemmelserne i forrige paragraf, sidste og næstsidste led, finder tilsvarende anvendelse.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—2.

² Jfr. §§ 222 og 227, der ikke bliver at anvende ved siden af § 128. Denne gaar i en dobbelt henseende videre end § 222: 1) Det, hvormed der trues, behøver ikke at være noget retsstridigt eller noget saadant forhold, som i § 222, 2det led omhandlet. 2) Forsøg er ligestillet med fuldbyrdet forbrydelse. — Jfr. § 99; mil. str.l. §§ 43 og 97.

³ Bestikkelse var efter gl. str.l. ikke strafbart for giveren; jfr. S. K. M. p. 152. Om modtageren se §§ 112 (med det i anm. 1 citerede), 113 og 114.

⁴ Er det en pligtmæssig tjenestehandling, som søges fremkaldt, vil handlingen, saafremt den bestaar i trusler, kunne rammes af § 222 (jfr. imidlertid anm. 2); saafremt den bestaar i bestikkelser, er den straffri (se dog maltl. 12 oktbr. 1857 § 27 og l. om brændevins tilvirkning 28 juni 1887 § 34, der sætter straf for overhovedet at give eller tilbyde kontrolbetjenten gaver).

§ 129.¹ (Uhjemlet udøven af offentlig myndighed.)

Den, som uhjemlet udøver nogen offentlig myndighed eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder, men med fængsel indtil 2 aar, saafremt han har handlet i hensigt at tilvende sig eller andre en uberettiget fordel² eller at skade nogen.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—34 og 35 (jfr. K jerschow p. 528 —9 om den ældre retspraxis, der bevarer sin betydning). — Jfr. § 328.

² Denne behøver ikke at være af økonomisk art (mærk modsætningen til udtrykket «vinding» i § 255).

§ 130.¹ (Usandfærdige beskyldninger mod offentlige myndigheder.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som mod bedre vidende² offentlig³ tillegger nogen af

statsmagterne eller en anden offentlig myndighed⁴ handlinger, som de ikke har foretaget,⁵ eller giver en vildledende fremsstilling af de omstændigheder, hvorunder eller den maade, hvorpaa de har handlet, eller som medvirker hertil.

Er den urigtige paastand fremført i hensigt at skaale vedkommende myndighed i det almindelige omdømme, kommer samme straf til anvendelse, ogsaa naar paastanden er fremført af grov uagtsomhed.⁶

§ 254 finder tilsvarende anvendelse.

Er forbrydelsen forøvet mod stortinget, nogen af dets afdelinger, komiteer eller tjenestemænd,⁷ finder paatale alene sted efter begjæring af stortinget. Ellers finder paatale sted efter begjæring af vedkommende regjeringsdepartement eller efter kongens bestemmelse.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—26, der dog kun satte straf for ringeagt, der i trykt skrift vistes de konstitutionelle magter. — Jfr. §§ 349, 2det led med anm. 3 og 432.

² Jfr. andet led.

³ Jfr. § 7.2.

⁴ Jfr. de indledende bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Uden hensyn til, om handlingen i og for sig er uhæderlig eller ikke; jfr. S. K. M. p. 153: «Oftes kan handlinger, hvorpaa i virkeligheden intet vilde være at sige, benyttes til at vække had; og det ligger derfor vægt paa, at enhver løgn kan rammes.» Se ogsaa Odelst.tid. p. 531. — Jfr. forøvrigt §§ 95 og 135, der kan anvendes ved siden af § 130, naar de særlige betingelser efter hine paragrafer foreligger.

⁶ Jfr. anm. 2 til § 40. *

⁷ Herunder gaar kun de af stortinget eller dets afdelinger direkte valgte tjenestemænd, ikke de ved stortingets kontor ansatte funktionærer ligesaa lidt som bud o. lign., hvilke overhovedet ikke omfattes af paragrafen. Jfr. Odelst.tid. p. 531.

§ 131.¹ (Hjælp til fængslet persons undvigelse.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at nogen,² der

som dømt eller sigtet³ for en strafbar handling lovlig⁴ er berøvet friheden,⁵ ulovlig slippes løs eller undviger fra de rum, hvor han holdes forvaret, eller fra den, under hvis bevogtning han befinder sig, straffes med hefte eller fængsel indtil 3 aar, men indtil 5 aar, saafremt der handles om en fange, der er dømt eller sigtet for en forbrydelse, som kan medføre fængsel paa livstid.

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes

¹ Jfr. gl. str.l. 10—14, 15 og 18. — Jfr. § 119.

² Udtryksmaaden viser, at paragrafen ikke rammer selvbefrielse, der imidlertid, hvor vold eller trusler eller bestikkelse er anvendt, vil gaa ind under §§ 127 eller 128.

³ Jfr. str.pl. § 97. — Om befrielse af andre end sigtede personer se § 346, 2det led jfr. ogsaa § 216; mil. str.l. §§ 66, 80, 14 og 82.

⁴ Jfr. str.pl. kap. 19. Om paagribelsen er iværksat af en offentlig tjenestemand eller en privatperson (jfr. str.pl. § 232), er ligegyldigt; jfr. S. K. M. p. 153.

⁵ «Frihedsberøvelsen maa være effektiv; den undvegne maa have været under en virkelig bevogtning» (S. K. M. p. 153—4). — Om det er straf- eller varetægtsfange, er ligegyldigt.

§ 132.¹ (Modarbeidelse af undersøgelse i straffesag.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 2 aar straffes den, som, i hensigt at² modarbejde en offentlig undersøgelse, der er eller maatte blive anstillet angaaende nogen strafbar handling,³ bevirker eller medvirker til, at gjenstande af betydning for undersøgelsen tilintetgøres, bringes tilside eller forvanskes, eller at gjerningens spor paa anden maade udslettes.

Samme straf anvendes paa den, som bevirker eller medvirker til, at nogen ved flugt eller ved at holdes skjult eller udgives for en anden person søges unddraget forfølgning eller straf for en strafbar handling.

Paa den, der har handlet i hensigt at unddrage sig selv eller nogen af sine nærmeste⁴ fra forfølgning eller straf, kommer straf ikke til anvendelse.⁵

¹ Jfr gl. str.l. 5—9 og 10; 10—16 og 18 i. f.

² Hvor saadan hensigt ikke foreligger, se § 320.

³ Ellers se § 341, 2det led.

⁴ Jfr. § 5.

⁵ I. S. K. U. indeholdt paragrafen følgende sidste led: «Ingen straffes for at have gjenoprettet den ved den strafbare handling voldte skade eller afvendt den derved fremkaldte skade». Dette led udelodes, fordi straffrihed i et saadant tilfælde antoges at flyde af almindelige grundsætninger; jfr. S. K. M. p. 154; Indst. O. I p. 36.

§ 133.¹ (Ulovlig hvervning af mandskab.)

Den, som uden kongens tilladelse hverver mandskab her i riget til fremmed krigstjeneste, eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med hefte indtil 1 aar.

¹ Jfr. N. L. 6—4—7.

§ 134. (Lemlæstelse for at undgaa værnepligt. Medvirkning til visse militære forbrydelser.)

Den, som, i hensigt at unddrage sig sin vernepligt her i landet, ved lemlæstelse eller paa anden maade gør sig ubrugbar til krigstjeneste,¹ eller som medvirker til,² at nogen i saadan hensigt gøres ubrugbar til krigstjeneste,³ straffes med fængsel indtil 1 aar.

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som medvirker til,² at nogen, der staar i norsk krigstjeneste, rømmer⁴ eller undlader at indfinde sig til krigstjeneste,⁵ eller til, at der forøves nogen efter militær lov strafbar handling, der kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf.⁶

¹ Jfr. mil. str.l. § 36 (jfr. §§ 96 jfr. 9), der rammer den, der allerede hører til rigets væbnede magt; jfr. værnepligtsloven 12 mai 1866 § 84 a.

² I krigstid vil saadan medvirkning rammes af § 87,3 (jfr. mil. str.l. § 96).

³ Jfr. § 86, 1ste led i. f., der i tilfælde kommer til anvendelse ved siden af § 134.

⁴ Jfr. mil. str.l. § 35 jfr. § 96 (se anm. 1).

⁵ Jfr. mil. str.l. § 34 jfr. § 95 (se anm. 1).

⁶ Jfr. mil. str.l. §§ 34, 35, 36, 40—63, 65—71 og 75—78.

13de kapitel.

Forbrydelser mod den almindelige orden og fred.

Jfr. kap. 35.

§ 135.¹ (Forvoldelse af fare ved offentlig ophidselse til had mod statsforfatningen eller nogen offentlig myndighed eller af en del af befolkningen mod en anden.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som udsætter den almindelige fred for fare² ved offentlig³ at forhaane eller ophidse til had⁴ mod statsforfatningen eller nogen offentlig myndighed eller ved offentlig at ophidse en del af befolkningen mod en anden, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 349, 2det led; str.pl. § 89, 2.

² Ved dette moment, som den skyldige maa være sig bevidst, saavel som ved det i anm. 4 omhandlede adskiller denne paragraf, forsaavidt den omhandler forbrydelse mod offentlig myndighed, sig fra den i § 130 omhandlede forbrydelse. — Det her fremhævede moment indeholder den begrænsning, inden hvilken overhovedet haanende og ophidsende angreb paa statsforfatning og offentlige myndigheder er strafbare (jfr. gl. str.l. 9—26, hvor denne begrænsning ikke findes); jfr. S. K. M. p. 154. — Jfr. § 95.

³ Jfr. § 7,2.

⁴ Jfr. § 130 med anm. 5, hvoraf fremgaar, at der efter § 130 ikke forudsættes, at de løgnagtige meddelelser i og for sig er haanende eller hidsende.

§ 136.¹ (Opløb for at forøve forbrydelser.)

Den, som bevirker, at der finder opløb sted i hensigt at øve vold mod person eller gods eller at true dermed, eller som medvirker til istandbringelsen af saadant opløb, eller som ved et opløb, under hvilket ovennævnte hensigt lægges for dagen, optræder som leder eller fører, straffes med fængsel indtil 3 aar.

Forøves under opløbet nogen saadan forbrydelse mod person eller gods som ved opløbet tilsigtet, eller som deltagerne under dette har lagt for dagen at ville forøve, eller nogen forbrydelse mod den offentlige myndighed,² bliver de ovennævnte ligesaavel som enhver i forbrydelsen delagtig at straffe med fængsel fra 2 maaneder indtil 5 aar, men med den for forbrydelsen bestemte straf, forøget med indtil en halvdel, saafremt herved strengere straf fremkommer.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—9 til 11. Jfr. endvidere nærv. lovs §§ 137, 313, 329; mil. str.l. §§ 49, 50, 52—54, 97,5 og 7 (jfr. nærv. lovs §§ 87,3 og 134 i. f.); cirk. 24 febr. 1851.

² Jfr. de indledende bemærkninger til nærv. kapitel.

§ 137.¹ (Ulovlig tilstedeværelse eller medvirkning til andres tilstedeværelse i saadanne opløb.)

Den, som er tilstede eller medvirker til, at nogen anden er tilstede i saadant opløb som i § 136 nævnt,² efterat paa bud om at begive sig rolig bort af øvrigheden³ er forkyndt,⁴ straffes med fængsel indtil 3 maaneder, men indtil 2 aar, saafremt der under hans tilstedeværelse forøves nogen forbrydelse mod den offentlige myndighed⁵ eller nogen saadan forbrydelse mod person eller gods som ved opløbet tilsigtet,⁶ eller som deltagerne under samme har lagt for dagen at ville forøve.⁷

¹ Jfr. gl. str.l. 10—10 og 11; gr.l. § 99, 2det led; str pl. § 89,2.

² Ellers se § 329.

³ D. e. enhver offentlig autoritet med myndighed til at virke for ordenens opretholdelse (nærmest politiet) jfr.

S. K. M. p. 155 (instr. 14 septbr. 1798 § 13 maa ikke forstaaes saaledes, at i Christiania alene magistraten skulde kunne udstede denne opfordring).

⁴ De almindelige regler om forsæt (se anm. 1 til § 40 jfr. § 42) maa lede til, at straf efter denne paragraf kun kan anvendes paa den, der har kundskab om, at opfordringen er udgaaet eller ialfald har grund til at forudsætte, at saa er skeet. Jfr. dog tildels afvigende S. K. M. p. 155, hvor imidlertid følgende udtalelse maa tiltrædes: «Naar politiet sees at optræde for at fordrive menneskemasser, vil den slutning, at opfordring er udstedt, ligge saa nær, at den, som dog forbliver, ialfald ligesaa meget bør forudsætte dette som det modsatte».

⁵ Jfr. de indledende bemærkninger til kap. 12.

⁶ Herunder ogsaa § 222, hvorved vil rammes vold og trusler mod arbeider eller arbejdsgiver under strike; jfr. S. K. M. p. 155.

⁷ For at nogen skal straffes med den i paragrafens sidste del opstillede strengere straffesats, maa han være sig bevidst, hvilken forbrydelse tilsigtes ved opløbet, eller hvilken forbrydelse deltagerne under samme har lagt for dagen at ville forøve. Det maa dog i denne henseende være tilstrækkeligt, at han er vidende om, at en eller anden forbrydelse af den i § 136 omhandlede art er i gjære, uden at det kan kræves, at han nøiagtig har rede paa dens konkrete retning.

§ 138.¹ (Forstyrrelse af offentlige forretninger, gudstjeneste etc.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som bevirker eller medvirker til, at offentlig forretning, offentlig religiøs sammenkomst, kirkelig handling, offentlig undervisning eller skoleundervisning, auktion eller offentlig sammenkomst til behandling af alment anliggende² ulovlig hindres eller afbrydes.³

¹ Jfr. gl. str.l. 10—6 og 7. — Jfr. endvidere nærv. lovs

§§ 326 og 350; str.pl. §§ 119 og 120; N. L. 1—12—3; høiesteretsl. 12 septbr. 1818 §§ 12 og 13 (jfr. ikr.l. § 4, I). De sidst anførte bestemmelser, der angaar rettergangspolitiet, og efter hvilke straf ikke er betinget af, at retsmødet hindres eller afbrydes, kan alene anvendes, hvor straf ilægges paa stedet, i hvilket tilfælde § 138 er uanvendelig.

² Om andre sammenkomster se § 350. — De, hvortil der i nærværende paragraf sigtes, er ikke blot saadanne, der sammenkaldes af offentlige myndigheder, men ogsaa efter privat initiativ foranstaltede offentlige sammenkomster f. ex. til drøftelse af valg og lign.; jfr. S. K. M. p. 155.

³ Hvor den skyldiges forsæt ikke gaar saa vidt, som til at hindre eller afbryde forretningen eller sammenkomsten, vil efter omstændighederne § 326 (jfr. de i anm. 1 anførte bestemmelser om rettergangspolitiet) kunne finde anvendelse.

§ 139. (Undladelse af at hindre visse større forbrydelser.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som undlader gennem betimelig anmeldelse for vedkommende myndighed eller paa anden maade² at søge afverget et efter militær lov strafbart mytteri, krigsforræderi, spioneri eller forbund om rømning³ eller en forbrydelse af nogen i denne lovs §§ 83, 84, 86, 98, 99, 100, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 159, 169, 192, 195, 217, 223, 2det led, 225, 231, 233, 234, 243, 267, 268 eller 269 omhandlet slags eller sammes følger,⁴ skjønt han til en tid, da forbrydelsen eller dens følger endnu kunde forebygges,⁵ har erholdt paalidelig kundskab om, at den er igjæret eller er forøvet.

Dog er han straffri, saafremt forbrydelsen ikke kommer til fuldbrydelse eller til strafbart forsøg,⁶ eller saafremt afvergelsen ikke kunde ske uden at udsætte ham selv, nogen af hans nærmeste⁷ eller nogen uskyldig for tiltale⁸ eller fare for liv, helbred eller velfærd.^{9 10}

Paa samme maade, dog i intet tilfælde med høiere straf

end den for forbrydelsen selv satte, straffes den overordnede, der har undladt at hindre en i hans tjeneste forøvet forbrydelse,¹¹ saafremt dette var ham muligt.¹²

¹ Jfr. gl. str.l. 9—31, 13—4, 14—8 og 23—22, der ikke medtog saa mange forbrydelser som § 139. Jfr. mil. str.l. §§ 51, 93 og 97,6, se ogsaa nærv. lovs § 387,2.

² Til denne afvergelsespligt havde gl. str.l. intet side-stykke, undtagen i de i 13—4 og 14—8 omhandlede tilfælde. — Jfr. forøvrigt her §§ 172 og 387.

³ Jfr. mil. str.l. §§ 50, 52, 80, 81, 91 og 96.

⁴ Denne pligt til at afverge forbrydelsens følger opstilledes i gl. str.l. kun i det i dens 13—4 omhandlede tilfælde.

⁵ Loven opstiller saaledes ingen pligt til at anmelde tilsigtede eller begaaede forbrydelser, undtagen forsaavidt derved disse eller deres følger kan afverges.

⁶ Jfr. §§ 49 og 50.

⁷ Jfr. § 5.

⁸ Jfr. § 172.

⁹ Gl. str.l. 9—31, 14—8, sidste led og 23—22 nævnte alene truende tiltale, ikke fare for liv, helbred eller velfærd.

¹⁰ Loven nævner ikke som straffrihedsgrund, at forbrydelsen var betroet vedkommende som en kaldshemmelighed (jfr. § 144, str.pl. § 178); og dette synes derfor ikke her at kunne komme i betragtning. — Jfr. dept.skr. 9 decbr. 1895 og 1 juli 1899.

¹¹ Jfr. § 2, ikr.l. § 5, 2det led. Jfr. § 347.

¹² S. K. U. § 40, 3dje led indeholdt følgende bestemmelse: «For strafbar handling, som nogen forøver i en andens tjeneste, kan strafansvar gjøres gjældende mod den overordnede, saafremt denne vidende har ladet handlingen ske». Justitskomitéen i 1901—2 fandt denne bestemmelse for vidtgaende og foretrak at optage særlige straffebestemmelser om dette forhold i den specielle del (jfr. Indst. O. I p. 31.) — Imidlertid er derved ikke udtrykt, at den overordnede altid for undladelse af at hindre

den underordnede strafbare handling skal blive at anse efter nærv. paragraf (eller § 347). I mange tilfælde vil forholdet være det, at den underordnede i den overordnede passivitet er bleven bestyrket i sit forbryderske forset, og at den sidste har været sig dette fuldt bevidst. Isaafald maa han kunne straffes som medvirkende til selve hovedforbrydelsen.

§ 140.¹ (Offentlig opfordring til og tilbud om at forøve strafbare handlinger.)

Den, som offentlig² opfordrer eller tilskynder til iverksættelsen³ af en strafbar handling⁴ eller forherliger⁵ en saadan eller tilbyder at udføre eller bistaa ved udførelsen af en saadan, eller som medvirker til opfordringen, tilskyndelsen, forherligelsen eller tilbudet, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 8 aar, dog i intet tilfælde med højere frihedsstraf end to tredjedele af den højeste for handlingen selv anvendelige.⁶

Lige med strafbare handlinger regnes her handlinger, til hvis foretagelse det er strafbart at forlede eller tilskynde.⁷

Forøves forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei, kan retten til at fortsætte denne fradømmes den skyldige.

¹ Jfr. gl. str.l. 9—30 og 10—12, der kun straffede opfordring til visse oprørske handlinger. — Jfr. endvidere nærv. lovs §§ 94 (104), 160, 330 og 377.

² Jfr. § 7,2.

³ Jfr. anm. 4 til § 94.

⁴ Jfr. 2det led. Om den strafbare handling er en forbrydelse eller forseelse, er ligegyldigt.

⁵ Siger særlig til den anarkistiske agitationsmaade; jfr. Hagerup i Tidsskr. f. retsv. 1901 p. 270; Indst. O. 1 p. 36. Om forherligelsen gjælder en allerede begaaet strafbar handling eller en handling, som i fremtiden ønskes begaaet, er ligegyldigt. Men forherligelsen maa ligesom opfordringen knytte sig til konkrete handlinger. Drøftelse i sin almindelighed af straffetruselens berettigelse i et

større eller mindre antal tilfælde rammes ikke af straffebudet; jfr. S. K. M. p. 191—2.

⁶ Udføres forbrydelsen, vil vedkommende, der har opfordret, tilskyndet til den eller ved sit tilbud styrket gjeringsmandens forbryderske forsæt, blive at betragte som medvirkende (§ 58).

⁷ Jfr. anm. 1 til § 58.

§ 141. (Forledelse til at udvandre ved falske forespeilinger.)

Den, som ved falske forespeilinger eller anden underfundig adfærd forleder nogen til at udvandre her fra riget,¹ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.

Forøves forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei, kan retten til at fortsætte denne fradømmes den skyldige.

¹ Jfr. § 335, l. om kontrol med befordring af udvandrere til fremmede verdensdele 22 mai 1869 med tillægslov 5 juni 1897 (jfr. ikr.l. § 4, I). Jfr. iøvrigt §§ 202, 217, 3dje led jfr. 216, hvilke bestemmelser i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 141.

§ 142.¹ (Bespottelse og forhaanelse af troesbekjendelse.)

Den, som offentlig² driver spot med eller forhaaner³ nogen trosbekjendelse, hvis udøvelse her i riget er tilstedet,⁴ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. gl. str.l. 8—1 og 2. — Jfr. dissenterloven 27 juni 1891 §§ 20, 21 og 22 med tillægslov 27 juli 1896 (jfr. ikr.l. § 4, I), str.pl. § 89,2.

² Jfr. § 7,2. — Fremkommer ytringen privat, vil efter omstændighederne § 246 kunne komme til anvendelse.

³ Herunder vil ogsaa gaa besudling o. lign. af gjenstande, der er bestemte til religiøst brug (S. K. M. p. 156). Jfr. iøvrigt § 138 om hindring og afbrydelse af religiøs

sammenkomst og kirkelig handling og § 326,2 om skjældsord mod en geistlig i tjenesten. Begge disse paragrafer kommer i tilfælde til anvendelse ved siden af § 142.

⁴ Jfr. dissenterloven 27 juni 1891 § 1 og l. 27 juli 1896.

§ 143.¹ (Mishandling og borttagelse af lig etc.)

Med fængsel indtil 2 aar straffes den, som mishandler et lig eller uberettiget bemægtiger sig et i en andens varetægt værende lig eller uden hjemmel² opgraver eller bortfører et begravet lig, eller som medvirker hertil. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Den, som borttager et lig eller fra et lig, en grav eller et gravminde borttager nogen gjenstand i hensigt ved ligets eller gjenstandens tilegnelse at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,³ eller som medvirker hertil, straffes efter kapitel 24 uden hensyn til, om liget eller gjenstanden er i nogens eie.

¹ Jfr. med første led gl. str.l. 8—4 og med sidste sammes 19—3, g; Hagerup Formuesindgreb p. 9—10 med noter 3 og 4. — Jfr. § 341.

² Jfr. l. om kirker og kirkegaarde 3 aug. 1897 § 41.

³ Jfr. anm. 2 til § 255.

§ 144.¹ (Aabenbarelse af hemmeligheder, der er sagførere, læger, præster m. fl. betroede i stillings medfør.)

Præster,² sagførere,³ forsvarere i straffesager,⁴ læger, apotekere⁵ og jordmødre⁶ saavel som dissers betjente eller hjælpere, der retsstridig⁷ aabenbarer hemmeligheder, som er dem eller deres foresatte betroede i stillings medfør, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.

¹ Jfr. § 121, der finder anvendelse fremfor § 144. saafremt nogen af de i sidstnævnte paragraf opregnede personer (f. ex. præster, forsvarere i straffesager, læger, jord-

mødre) er offentlige tjenestemænd. Jfr. § 294,2; str.pl. § 89,2.

² D. e. dissenterpræster; om statskirkens præster se anm. 1.

³ Frdn. 19 juli 1793.

⁴ D. e. privat antagne. Er de offentlig beskikkede, se anm. 1. Jfr. str.pl. §§ 103, 115 og 466.

⁵ Jfr. frdn. 4 decbr. 1672 § 24.

⁶ L. 19 decbr. 1898 § 5

⁷ Jfr. «uden skjellig grund» i § 121; jfr. anm. 9 til § 139. Jfr. ogsaa §§ 47 og 172.

§ 145.¹ (Brevbrud og aabning af andres gjemmer.)

Den, som uberettiget² bryder brev eller andet lukket skrift eller baner sig adgang til en andens tillaaede gjemmer eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Voldes skade³ ved derigjennem erhvervet uberettiget kundskab, eller er forbrydelsen forøvet i hensigt at forskaaffe nogen en uberettiget vinding, kan fængsel indtil 2 aar anvendes.

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—36, der imidlertid kun omhandlede brevbrud. — Jfr. § 122.

² Jfr. postl. 12 mai 1888 § 44; str.pl. 218.

³ Dette maa gjerningsmanden være sig bevidst. Jfr. anm. 1 til § 43.

§ 146.¹ (Tilintetgjørelse, tilbagekaldelse o. lign. af skriftlige meddelelser, rettede til andre.)

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som uberettiget² bevirker eller medvirker til, at en til nogen anden rettet skriftlig meddelelse³ ved at tilintetgjøres, skjules eller holdes tilbage enten overhovedet ikke eller ikke i betimelig tid kommer frem til vedkommendes kundskab.

Volder den skyldige skade ved forbrydelsen,⁴ eller har

han handlet i hensigt at forskafe sig eller andre en uberettiget vinding, kan fængsel indtil 3 aar anvendes.

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. — Jfr. § 291, der ikke bliver at anvende ved siden af nærværende paragraf. Om offentlige tjenestemænd se § 116.

² Jfr. postl. 12 mai 1888 § 45; str.pl. kap. 17; lotteril. 27 juli 1895 § 3.

³ Om dokumenter (§ 179) se §§ 93 og 187.

⁴ Forsæt maa her være tilstede ligeoverfor skaden jfr. anm. 1 til § 43.

§ 147.¹ (Indbrud o. lign.)

Strafbart indbrud foreligger, naar nogen baner sig eller en anden uberettiget adgang til² hus,³ skib⁴ eller jernbanevogn eller noget rum⁵ i saadanne eller til lukket gaardsrum⁶ eller lignende opbevarings- eller tilholdssted ved beskadigelse⁷ af nogen til beskyttelse mod indtrængen egnet gjenstand eller ved hjælp af dirik, falsk nøgel⁸ eller ret nøgel, som ulovlig er fravendt besidderen.

Den, der gjør sig skyldig i indbrud, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 1 aar. Er forbrydelsen forøvet af nogen bevæbnet eller af flere i forening, anvendes fængsel indtil 2 aar, men indtil 4 aar, saafremt den er forøvet i hensigt at bane adgang til nogen anden forbrydelse.

Paa samme maade straffes den, som ved voldsom eller truende adfærd søger at tiltvinge sig eller en anden uberettiget adgang til eller ophold paa saadant sted, eller som retsstridig sniger sig ind i beboet hus eller rum, der om natten pleier at holdes stængt, for der at lade sig indestænge, eller som ved hjælp af forklædning eller en foregiven eller misbrugt offentlig egenskab eller ordre eller ved benyttelse af noget falsk eller en anden vedkommende dokument⁹ skaffer sig eller en anden uberettiget adgang til eller ophold i beboet hus eller rum, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr gl. str.l. 22—2 og 19—2, hvilken sidste imidlertid kun straffede indbrudet, naar det skede i tyvshensigt. Jfr. §§ 258,1, 268,4 og 355; jfr. ogsaa §§ 263, 278 og 318.

² Dette udtryk forudsætter ikke nødvendigvis, at den skyldige med hele sin person skal være kommen ind paa noget saadant sted som i det følgende nævnt (jfr. derimod gl. str.l. 19—2: «komme ind i»); og det rammer derfor ogsaa den, der blot med en del af legemet (f. ex. med armene) har banet sig adgang til at forføie over, hvad der findes i rummet, hvilket navnlig i forhold til § 258,1 er af betydning. Paa den anden side er det ikke nok, at vedkommende paa retsstridig maade (f. ex. ved opbrud af laas) har banet sig adgang, naar han var berettiget til adgang (f. ex. hvor det er en leieboer eller et tjenestetyende, der ikke paa regelmæssig maade har kunnet komme ind); jfr. S. K. M. p. 157, Retst. 1897 p. 841.

³ Den ældre praxis m. h. t. fortolkningen af det tilsvarende udtryk i gl. str.l. 19—2 (jfr. Kjerschow p. 380—1) vil bevare sin betydning.

⁴ Herved kan ikke antages sigtet til mindre baade, men kun til noget større fartøier. Jfr. forøvrigt om begrebet skib Platon Soret § 5.

⁵ Herved maa forstaaes ethvert noget større afdelt rum. Den særlige opregning i § 258,3 ved siden af den almindelige bestemmelse om «rum» i samme paragrafs nr. 1 viser imidlertid, at sidstnævnte udtryk ikke omfatter «skabe, kister, skuffer og lignende gjemmer.» Om rummet egner sig til ophold for mennesker, er uvæsentligt; gl. str.l. 19—2 benyttede udtrykket «værelse», der i denne henseende var mindre utvetydigt, men i praxis væsentlig forstodes som rum; jfr. Kjerschow p. 381—3.

⁶ Jfr. om den ældre praxis, der her beholder sin betydning, Kjerschow p. 379—380.

⁷ Jfr. § 291, der ikke bliver at anvende ved siden af § 147. — Foreligger ingen beskadigelse, rammer paragrafen ikke (som gl. str.l. 19—2, b) det, at en til indgang ikke

bestemt aabning er benyttet, eller at der er «øvet vold» (gl. str.l. 19-2, a jfr. Retst. 1850 p. 544, 1856 p. 569, 1862 p. 431).

⁸ Jfr. Kjerschow p. 390-2.

⁹ Jfr. § 179.

14de kapitel.

Almenfarlige forbrydelser.

Jfr. gl. str.l. kap. 13 og 23-1, 2, 6 til 9, 12, 13, 14, 16 og 20, jernbaneloven af 7 septbr. 1854 § 7. Fra den ældre rets bestemmelser adskiller den nye lov sig paa dette omraade væsentlig ved følgende: 1) Medens den ældre lovgivning kun fremhævede enkelte arter af almenfarlige forbrydelser (mordbrand, sjøulykke, oversvømmelse og jernbaneulykke) og havde forskellige straffesatser for disse forskellige arter, har den nye lov samlet under ét de almenfarlige forbrydelser (§ 148). 2) Medens den ældre lovgivning væsentlig kun tog hensyn til almenfare for menneskeliv, ligestiller den nye lov dermed ogsaa fare for udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom. — Det særegne for de almenfarlige forbrydelser er at handlingen medfører en konkret fare af den omhandlede art. Derved adskiller disse forbrydelser sig fra a) de tilfælde, hvor der foreligger mere end en fare (jfr. særlig §§ 233-6, 239, 245, 291), b) de tilfælde, hvor faren for menneskeliv eller eiendom ikke er af konkret, men kun af abstrakt art, idet visse handlinger er truede med straf, fordi de regelmæssig vil være farlige, selv om de ikke i det enkelte tilfælde er det (jfr. saaledes §§ 351-4), c) de tilfælde, hvor der fremkaldes en konkret fare for bestemte individer eller bestemt fremmed eiendom, uden at denne fare kan betegnes som en almenfare; jfr. saaledes §§ 240-3. — Det 14de kapitel er forøvrigt ikke udtømmende med hen-

syn til de almenfarlige forbrydelser (se saaledes § 304); og paa den anden side har flere af de i 14de kapitel omhandlede forbrydelser nærmest den under c) nævnte karakter; se f. ex. §§ 155 og 157,2. — Med 14de kapitel maa sammenholdes flere af straffebestemmelserne i kap. 36 samt § 387,2, der omhandler almenfarlige forseelser. — Jfr. ogsaa § 12,3 a og 4 a; mil. str.l. § 103.

§ 148.¹ (Forsætlig forvoldelse af ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, jernbane- og søulykke.)

Den, som forvolder ildebrand, sammenstyrtning, sprængning,² oversvømmelse, søskade³ eller jernbaneulykke,⁴ hvorved tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom let kan foraarsages,⁵ eller som medvirker hertil, straffes med fængsel fra 2 aar indtil paa livstid,⁶ men ikke under 5 aar, saafremt nogen paa grund af forbrydelsen⁷ omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.⁸

Forsøg kan straffes lige med fuldbyrdet forbrydelse.⁹

¹ Jfr. §§ 139 og 387,2; jfr. ogsaa §§ 151 og 159 samt § 352.

² Da forudsætningen for straffetruselen her som overalt er, at handlingen i og for sig er uretmæssig, vil herunder ikke kunne gaa minearbejde, udført i legitimt øie-med. Er skyldig forsigtighed herunder tilsidesat, vil derimod paragrafen være anvendelig, naar den skyldige har indseet, at sprængning med de i § 148 omhandlede følger vilde voldes (ellers se § 151); jfr. S. K. M. p. 159.

³ Jfr. § 304 med anm. 5

⁴ Af S. K. M. p. 159 sees at dette udtryk er valgt for at ramme de tilfælde, hvor der voldes ulykke, uden at selve jernveien skades (f. ex. ved, at toget ledes ind paa feilagtigt spor). Men selvfølgelig rammer paragrafen ogsaa skade paa tog eller banelegeme, der medfører fare for menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af eiendom.

⁵ Jfr. de almindelige bemærkninger ved kapitlet. Hvor

ikke almenfare voldes, se §§ 291 og 292. — «Udstrakt» kan ødelæggelse af fremmed eiendom ikke siges at være, blot fordi det truede har høi værdi (jfr. § 292); der maa kræves, at den truer videre kredse.

⁶ Jfr. § 65.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. § 51. Jfr. S. K. M. p. 159: «Man har særlig af hensyn til nødvendigheden af en stærk repression ligeoverfor forbrydelser ved sprængstoffer, givet adgang til ogsaa at belægge forsøg med fængsel paa livstid». Jfr. str.pl. § 89,1.

§ 149.¹ (Forsøg paa at hindre forebyggelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt.)

Med fængsel i mindst 1 aar² straffes den, som under saadan ulykke som i § 148 omhandlet³ eller vidende om, at en saadan truer, ved ødelæggelse, beskadigelse eller fjernelse af redskaber eller paa anden maade søger⁴ at hindre dens forebyggelse eller bekjæmpelse, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. §§ 65, 139 og 387,2.

² Jfr. § 65.

³ Om ulykken er fremkaldt ved en forbrydelse eller ikke, er ligegyldigt.

⁴ Jfr. § 49 med anm. 4.

§ 150.¹ (Fremkaldelse af fare for saadan ulykke som i § 148 nævnt ved undladelse af at udføre en særlig pligt eller paa visse andre maader.)

Med fængsel indtil 6 aar straffes den, som fremkalder saadan fare² som i § 148 nævnt ved at undlade at udføre nogen ham paahvilende særlig pligt,³ ved retsstridig⁴ at ødelægge, borttage eller beskadige nogen gjenstand⁵ eller noget til veiledning anbragt tegn, ved at give eller anbringe noget falsk tegn, ved at anbringe nogen hindring i skibsfarvand, ved at forstyrre den sikre drift af en ved lokomotiv eller

anden mekanisk kraft drevet jernbane⁶ eller ved at medvirke til nogen saadan adfærd. Voldes derved saadan ulykke som i § 148 nævnt,⁷ anvendes fængsel indtil 12 aar.

Har nogen foretaget en oven nævnt handling uden at være opmærksom paa faren⁸ eller af uagtsomhed,⁹ straffes han med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.

¹ Jfr. tidligere gl. str.l. 23—8; jernbaneloven 7 septbr. 1854 § 8. — Jfr. §§ 139, 351, 352; mil. str.l. §§ 83 og 84; jernbanel. 7 septbr. 1854 §§ 10 og 11 (ikr.l. § 4, I).

² D. e. fare for ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, sjøskade eller jernbaneulykke, hvorved tab af menneskeliv eller udstrakt ødelæggelse af eiendom let kan foraarsages (jfr. paragrafens andet punktum og S. K. U. § 150, der havde udtrykket «fare for saadan ulykke som i § 148 nævnt», hvilket alene af sproglige grunde forandredes; Indst. O. I p. 36). — Den skyldige maa være sig denne fare bevidst (jfr. 2det led). Mangler denne bevidsthed, vil forholdet efter omstændighederne kunne rammes af straffebestemmelserne i 28de kap. (der bliver at anvende ved siden af § 150). Derimod kræves ikke (som efter gl. str.l 23—8), at han har havt den hensigt at bevirke oversvømmelse o. s. v.

³ Der fordres altsaa tilsidesættelse af en vedkommende særlig paahvilende pligt. «En tilsidesættelse af den almindelige agtsomhedspligt er ikke nok. En arbeider, som i en fabrik omgaaes uforsigtig med lys, rammes saaledes ikke af § 150, men vel den opsynsmand, som særlig skal vaage over, at saadan uforsigtighed ikke sker, eller nattevagten, som lægger sig til at sove» (S. K. M. p. 160)

⁴ Jfr. anm. 1 til § 57.

⁵ «Naar loven belægger med den her fastsatte straf enhver ødelæggelse, beskadigelse eller borttagelse af gjenstande, hvorved fare for saadan ulykke, som i § 148 nævnt, vidende forvoldes, har den, saavidt vides, unegtelig affattet sin bestemmelse i videre udtryk end nogen anden lov. De fleste bliver staaende ved at nævne jernbanemate-

riel, jernbanelegeme, fyr og andre signalapparater; hertil føier nogle vandledninger og andre vandbygninger, indretninger i gruber, dampkjedler og dampmaskiner, indretninger til tilberedelse af lysgas eller andre exploderende gjenstande og gasledninger. Det indsees imidlertid ikke, hvorfor ikke ogsaa ødelæggelse af andre gjenstande, hvorved gjerlingsmanden med bevidst hu fremkalder en lignende fare, skulde ligestilles hermed, medens paa den anden side enhver opregning lettelig kommer tilkort ligeoverfor livets mangfoldighed» (S. K.M. p. 160). — Jfr. kap. 28 og anm. 2.

⁶ For jernbaners vedkommende rammer saaledes paragrafen enhver fareforvoldelse uden at bestemme dens art, hvilket stemmer med jernbaneloven 7 septbr. 1854 §§ 7, 8 og 9. Jfr. S. K. M. p. 160.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Altsaa ogsaa, hvor selve handlingen (f. ex. opbrydning af en jernbaneskinne) er forsætlig.

⁹ Jfr. anm. 2 til § 40.

§ 151. (Uagtsom forvoldelse af saadan ulykke som i § 148 nævnt.)

Er saadan ildebrand, sammenstyrtning, sprængning, oversvømmelse, sjøskade eller jernbaneulykke¹ som i § 148 omhandlet voldt ved uagtsomhed,² straffes den skyldige med bøder eller med fængsel indtil 3 aar.

¹ Jfr. tidligere jernbaneloven 7 septbr. 1854 § 9.

² Anm. 2 til § 40. — Jfr. § 352 med anm. 4. Den blotte overtrædelse af de der anførte bestemmelser vil ikke være tilstrækkelig til, at handlingen i forhold til nærværende paragraf kan betegnes som uagtsom, naar i det konkrete tilfælde følgen ikke lod sig forudse (jfr. § 43).

§ 152.¹ (Forurensning af vandløb m. v.)

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som retsstridig² tilsætter beholdninger eller vandløb, hvorfra drikkevand til

mennesker eller husdyr tages, sundhedsskadelige stoffe⁵ eller medvirker hertil.⁴

Har han derved forvoldt almindelig fare for menneskers liv eller helbred, er straffen fængsel indtil paa livstid, og hvis nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁶ er bleven følgen,⁶ fængsel fra 1 aar indtil paa livstid.⁷

Uagtsomme⁸ handlinger af den i foregaaende led nævnte art straffes med bøder eller fængsel indtil 1 aar.

¹ Jfr. §§ 139 og 159.

² Herved udelukkes fra det strafbares omraade saadanne mindre forurensninger af vandløb o. lign., der kun er en følge af den sædvansmæssige, regelmæssige brug af disse til huslige eller erhvervsmæssige øiemed; jfr. vasdragel. 1 juli 1887 §§ 20 og 24 (ikr.l. § 4, I); jfr. ogsaa analogien fra naboloven 27 mai 1887 § 12. Jfr. Odelstingstid. p. 540—1; Lagtingstid. p. 197—8.

³ Om andre forurensninger se § 398,1. Om forskjellen mellem sundhedsskadelige stoffe og gift se anm. 4 til § 153.

⁴ Straf efter dette led forudsætter bevidsthed baade om, 1) at der af beholdningen eller vandløbet tages drikkevand til mennesker eller husdyr, 2) at vedkommende stoffe er sundhedsskadelige og 3), at handlingen er retsstridig (§§ 40 og 42 jfr. anm. 1 til § 57), jfr. paragrafens sidste led, hvorefter uagtsomme handlinger af den i første led omhandlede art ikke er strafbare.

⁵ Jfr. § 9.

⁶ Jfr. § 43.

⁷ Jfr. § 65 og str.pl. § 89,1.

⁸ Jfr. anm. 2 til § 40.

§ 153.¹ (Forgiftning, udbredelse af sundhedsfarlige varer.)

Med fængsel indtil paa livstid² straffes den, der tilsætter gjenstande, bestemte til almindelig brug eller forhandling,³ gift⁴ eller andre saadanne stoffe, at gjenstandene ikke kan bruges efter sin bestemmelse uden at volde menneskers død eller ødelægge helbredden,⁵ eller som volder, at isvrigt for-

giftning, der medfører almindelig fare for liv eller helbred, finder sted, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes² den, som med fordølgelse af gjenstandenes beskaffenhed⁶ sælger, falholder eller iøvrigt søger at udbrede saadanne forgiftede eller med farlige stoffe tilsatte gjenstande som oven omhandlet,⁷ eller som medvirker hertil.⁸

Er nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁹ forvoldt,¹⁰ er straffen fængsel fra 1 aar indtil paa livstid.¹¹

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som med fordølgelse af gjenstandenes beskaffenhed falholder, sælger eller paa anden maade søger at udbrede som næringsmidler for mennesker eller husdyr eller til anden brug gjenstande,¹² der ved at bruges efter sin bestemmelse er egnede til at skade sundheden.¹³ Paa samme maade straffes medvirkning hertil.

Uagtssomme¹⁴ handlinger af den i 1ste led omhandlede art straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar.¹⁵

¹ Jfr. §§ 139 og 159. Med nærværende paragraf (der nærmest svarer til gl. str.l. 13—2 og 3) maa sammenholdes §§ 359 og 362. Forholdet mellem de forskjellige led af denne paragraf og de sidstnævnte paragrafer er følgende: 1) Første led af § 153 handler om forgiftning. 2) Andet og fjerde led samt § 359 handler om falholdelse (eller anden udbredelse) af sundhedsskadelige gjenstande, idet a) begge de nævnte led af § 153 forudsætter, at falholdelsen sker med fordølgelse af gjenstandens beskaffenhed, medens dette ikke er betingelse for straf efter § 359, b) forskjellen mellem andet og fjerde led af § 153 er, α) at det første alene handler om salg og udbredelse af gjenstande, der er tilsat skadelige bestanddele og β) som betingelse for straf kræver, at gjenstanden ikke kan bruges efter sin bestemmelse uden at volde menneskers død eller ødelægge helbredden, medens fjerde led ogsaa rammer udbredelse af de der opregnede gjenstande, naar de paa grund af umodenhed, bedærvethed

eller lign. — altsaa uden tilsætning (jfr. anm. 13) — er egnede til overhovedet at skade sundheden (jfr. anm. 5). Jfr. Indst. O. I p. 37.

² Jfr. § 65.

2865
Jfr. 25
³ Forgiftning af andre gjenstande vil rammes af bestemmelserne i 28de kap. efter omstændighederne ogsaa 22de kap. *F* Ogsaa forgiftelse af kreaturfoder bliver at bedømme efter 28de kap., naar der ikke enten er tale om forgiftning med smittestof (§ 154) eller der ikke indirekte ved kreaturforgiftningen voldes fare for menneskers liv og helbred eller forgiftelsen ikke kan betragtes som medvirkning til den i nærværende paragrafs fjerde led omhandlede forbrydelse.

⁴ Ved gift forstaaes stoffe, der virker dræbende eller sundhedsødelæggende selv i smaa doser.

⁵ Herhen hører da ikke gifter, der i passende doser kan benyttes som lægemidler; jfr. S. K. M. p. 162. — Ved kravet til, at gjenstanden skal «ødelægge helbredden», er udtrykt, at den maa have en større grad af farlighed end den, der udtrykkes ved, at den er «sundhedsskadelig» (fjerde led jfr. § 359), jfr. anm. 1.

⁶ Jfr. § 271,4, der bliver at anvende ved siden af § 153, hvis de særlige betingelser — vindesyg hensigt, forvoldelse af formuestab — er tilstede. — «En fordølgelse kan ikke siges at foreligge, fordi sælgeren ikke gør kunden særlig opmærksom paa sundhedsskadeligheden af varer, som efter sin normale beskaffenhed er sundhedsskadelige; og paa den anden side maa den, som sælger en individuel skadelig vare, der ikke selv viser sin særegne beskaffenhed, siges at have fordulgt den, naar han ikke gør opmærksom paa den» (S. K. M. p. 163).

⁷ Jfr. anm. 1.

⁸ Bestemmelsen rammer saaledes ogsaa den, der sælger til nogen, som ham bekjendt selv tilsigter at lede andre bag lyset.

⁹ Jfr. § 9.

¹⁰ Jfr. § 43.

¹¹ Jfr. § 65; str.pl. § 89,1.

¹² Er det ikke brugsgjenstande (men f. ex. kunstværker, videnskabelige frembringelser), vil forholdet alene kunne straffes, forsaavidt betingelserne efter § 270 (271,4) er tilstede. — «Det er en selvfølge, at udbredelse af de i fjerde led omhandlede gjenstande bliver at straffe efter andet led, forsaavidt de der opstillede betingelser foreligger» (Indst. O. I p. 37).

¹³ Det kræves ikke, at det i det enkelte konkrete tilfælde skal virke skadeligt; det er nok, at gjenstanden i almindelighed er sundhedsskadelig; jfr. O. prop. nr. 24 p. 41. Jfr. anm. 1 og 3. — Det er ikke her nødvendigt, at sundhedsskadeligheden er bevirket ved tilsætning (anm. 1). Bestemmelsen rammer ogsaa salg f. ex. af kød af dyr, døde af sygdomme, der gør kødet giftigt, eller af trikinholdigt flæsk ligesom ogsaa af gjenstande, der paa grund af sin ufærdighed er sundhedsskadelige, jfr. S. K. M. p. 162. 4213.5

¹⁴ Jfr. anm. 2 ved § 40.

¹⁵ Er saadan følge, som i andet led omhandlet, indtraadt, bliver §§ 238 og 239 (ved mindre legemsskade § 237) at anvende ved siden af nærværende paragraf.

§ 154.¹ (Forvoldelse af smitsom syge.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at en farlig smitsom sygdom² finder indgang eller almindelig udbredelse³ blandt mennesker, husdyr⁴ eller vekster,⁵ straffes med fængsel indtil 10 aar.⁶ Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes

Har en saadan handling som i 1ste led nævnt medført,⁷ at noget menneske omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred,⁸ er straffen fængsel fra 5 aar indtil paa livstid.⁹

¹ Jfr. §§ 156, 357 og 358. — Jfr. ogsaa §§ 139 og 159.

² Jfr. gl. str.l. 23—12, der benytter det samme udtryk, hvilket maatte forstaaes overensstemmende med udtrykket i 13—1 «smitsom syge, der medfører almindelig fare for

meneskers liv eller helbred». Jfr. lov om sundhedsvæsenet 16 mai 1860 kap. 2 og § 26; kwarantæneloven 12 juli 1848 § 21 med tillægslove 17 juni 1880 og 1 juli 1887; endvidere l. ang. foranstaltn. mod kolera 26 juni 1893; pl. ang. kwarantæne i anl. af pest 13 oktbr. 1900; l. om spedalske 6 juni 1885; l. om særegne foranstaltninger mod tuberkuløse sygdomme 8 mai 1900; l. om foranstaltn. mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 med tillægslov 26 mai 1899. Hvor sygdommen er af de i de anførte love omhandlede eller i henhold til loven om sundhedsvæsenet er gjort til gjenstand for offentlig forsorg, vil dens farlighed uden videre maatte ansees given; men selv hvor dette ikke er tilfældet, vil sygdommen maatte betegnes som farlig, naar den regelmæssig medfører almindelig fare for helbredden (f. ex. syfilis, jfr. imidlertid § 155). Smitsomme sygdomme, med hvilke dette ikke er tilfældet (f. ex. røde hunde, vandkopper o. lign.) rammes derimod ikke af denne bestemmelse. Overførelse af smitte af ufarlige, smitsomme sygdomme vil derimod efter omstændighederne kunne rammes af §§ 228, 229 eller 291.

³ Overførelse af smitte til en enkelt person vil saaledes kun rammes af paragrafen, 1) naar det sker paa et sted, hvor den smitsomme sygdom ikke før findes, og hvor den saaledes ved smitteoverførelsen «finder indgang», og 2) naar overtørelsen efter omstændighederne skaber betingelserne for en almindeligere udbredelse af sygdommen. Ellers gaar overførelse af smitte til en enkelt ind under det 22de eller 28de kapitel. — Da § 154 forudsætter forsæt, maa den skyldige være sig bevidst, at hans forhold medfører, at sygdommen «finder indgang» eller almindelig udbredelse. Jfr. forøvrigt Odelstingstid. p. 545 ff.

⁴ Jfr. S. K. M. p. 163—4: «Loven medtager her ogsaa udbredelse af sygdomme hos husdyr og stiller denne paa lige linje med udbredelse blandt mennesker. Ogsaa gl. str.l. 23—12 straffede saadan handling med strafarbejde paa mindst 3 aar 1 md. Dens maximumstid var derimod 9 aar,

medens den nye lov gaar til fængsel paa livstid. Herved maa imidlertid erindres, at der gives dyresygdomme — saasom hundegalskab, der forøvrigt neppe engang var medtaget i gl. str.l. — hvis udbredelse er saa yderlig farlig for menneskene, at den bør ligestilles med de alvorligste menneskesygdomme.»

⁵ F. ex. koloradobillen, fyloxera, barkbillen; jfr. Indst. O. I p. 37.

⁶ Jfr. § 65.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. § 65, str.pl. § 89,1.

§ 155.¹ (Forvoldelse af eller udsættelse for venerisk smitte.)

Den, som med kundskab eller formodning om at lide af smitsom kønssygdom² ved legemlig omgængelse³ eller ved utugtigt forhold smitter⁴ eller udsætter nogen for smitte⁵, straffes med fængsel indtil 3 aar.

Paa samme maade straffes den, der medvirker til, at nogen, som han ved eller formoder at lide af smitsom kønssygdom, ved saadan adfærd som oven nævnt smitter⁴ eller udsætter en anden for smitte.

Er den smittede eller den for smitte udsatte den skyldiges egtefælle, finder offentlig forfølgning alene sted efter dennes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—30. Den nye bestemmelse adskiller sig fra den ældre væsentlig i følgende punkter: 1) Den blotte formodning om at lide af smitsom sygdom er nok efter § 155, medens 18—30 krævede kundskab. 2) Sidstnævnte lovbud krævede bevis for en bestemt omgængelse, hvorved smitte har fundet sted, medens § 155 nøier sig med bevis for forhold, der udsætter nogen for smitte (jfr. anm. 4). 3) Se anm. 3. — Jfr. iøvrigt § 358; Getz Udk. til lov om modarbejdelse af off. usædelighed (1892) p. 47—9. — Jfr. § 358; ikr.l. § 11.

² Herunder gaar ikke blot de grovere former (syfilis), men ogsaa den bløde chancker og gonorrhé; jfr. S. K. M. p. 165.

³ Loven kræver saaledes ikke som gl. str.l. 18—30, at der skal være «bedrevet utugt». Bestemmelsen rammer ogsaa «omgjængelse» mellem egtefæller. Det anførte udtryk omfatter ikke blot samleie, men ogsaa f. ex. kys; jfr. iøvrigt de indledende bemærkninger til kap. 19.

⁴ Den friske, der smittes, rammes altsaa ikke af denne bestemmelse, selv om han er vidende om smittefaren. Paa den anden side straffes den syge uden hensyn til den smittedes kundskab om smittefaren, jfr. S. K. M. p. 165.

⁵ Det er efter dette ikke betingelse for tiltale og straf efter § 155, at der paavises nogen bestemt smittet. «Man bør kunne skride til undersøgelse mod personer, der er, om end anonymt, opgivne som smitekilder, naar de vitterlig lever af utugt eller er kjendt som prostitutionens stadige kunder, og, om de befindes syfilitiske, alene paa grundlag heraf kunne reise straffesag mod dem uden særligt bevis for noget enkelt tilfælde» (S. K. M. p. 165).

§ 156.¹ (Forsætlig overtrædelse af forskrifter til beskyttelse mod smitsomme sygdomme)

Den, som vidende om, at han derved volder fare for, at en smitsom sygdom finder indgang eller almindelig udbredelse² blandt mennesker eller husdyr, overtræder de regler, der lovlige er givne til forebyggelse eller modarbejdelse af sygdommen,³ eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 aar, men indtil 4 aar, saafremt paa grund heraf⁴ noget menneske omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.⁵

¹ Jfr. § 357, der adskiller sig fra § 156 derved, at den første paragraf ikke forudsætter nogen konkret fare. Jfr. de ved ikr.l. § 3 ophævede straffebestemmelser i frdn. om vaccination 3 april 1810 § 20, kwarantænel. 12 juli 1848 § 21 med tillægslove 17 juni 1880 § 3 og 1 juli 1887 § 2,

l. om sundhedskommissioner m. v. 16 mai 1860 § 26, l. om spedalskes afsondring 6 juni 1885 § 6, l. om foranstaltn. mod kolera 26 juni 1893 § 2 og tuberkulose. 8 mai 1900 § 14.

² Jfr. anm. 3 til § 154.

³ Jfr. citaterne i anm. 2 til § 154 og anm. 2 til § 357.

⁴ Jfr. § 43.

⁵ Jfr. § 9.

§ 157. (Falske lægemidler og kure).

Den, som vidende om, at han derved udsætter andres liv eller helbred for fare,¹

1. sælger, falholder eller paa anden maade søger udbredt blandt almenheden som lægemidler eller forebyggelsesmidler mod sygdomme gjenstande, som er blottede for de angivne egenskaber,² eller

2. under lægevirkosomhed³ anvender nogen behandlingsmaade, som ikke er egnet til at helbrede eller modvirke sygdommen,⁴

straffes med fængsel indtil 6 aar, men ikke under 1 aar, saafremt derved nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁵ er voldt.⁶

Paa samme maade straffes den, som medvirker til saadan adfærd.

¹ Den hensigt at skade kræves derimod ikke. Heller ikke kræves, at skade er skeet.

² Jfr. § 360, der ikke forudsætter, at den skyldige er vidende om, at han derved udsætter andres liv eller helbred for fare. — Jfr. endvidere § 270, der, hvor gjerningen ogsaa falder ind under denne paragraf, bliver at anvende ved siden af § 157 (se anm. 6 til § 153). Det samme gjælder derimod ikke § 153, 2det led, der adskiller sig fra § 157, l. derved, at denne sidste ikke som den første forudsætter, at de solgte eller falholdte gjenstande i sig selv er skadelige, men sigter til at ramme de tilfælde, hvor skaden bestaar i, at man undlader at benytte effek-

tive midler, fordi man allerede i dem, som haves, tror at besidde saadanne» (S. K. M. p. 166).

³ Herunder gaar enhver sygebehandling, ikke blot den erhvervsmæssige (Indst. O. I p. 38). Den rammer ikke blot kvaksalvere (jfr. kvaksalverlovene 29 april 1871 og 6 juni 1889, hvis straffebestemmelser er opretholdt ved ikr.l. § 4, I), men ogsaa examinerede læger, «naar f. ex. en saadan, der ikke vil vedkjende sig ingen anelse at have om sygdommens art, underkaster patienten en simuleret kur og derved hindrer ham fra at søge en effektiv, som lægen ved, andetsteds vil kunne erholdes» (S. K. M. p. 166).

⁴ Den i paragrafens begyndelse opstillede betingelse udelukker, at paragrafen kan finde anvendelse paa den, der foreskriver et uskyldigt, men ganske uvirksomt middel blot for at berolige patienten (S. K. M. p. 166).

⁵ Jfr. § 9.

⁶ Jfr. § 43.

158.¹ (Forvoldelse af hungersnød og dyrtid.)

Den, som ved brud paa overtagne forpligtelser eller ved udspredelse af falske efterretninger bevirker, at der voldes hungersnød eller dyrtid paa livsfornødenheder, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 8 aar.

¹ Jfr. § 273, 1ste led.

§ 159.¹ (Forbund til udførelse af almenfarlige forbrydelser.)

Den, som, i hensigt at bevirke eller medvirke til en i §§ 148, 152, 2det led, 153, 1ste, 2det og 3dje led, eller 154 omhandlet forbrydelse eller art af forbrydelser, indgaar forbund³ med nogen, straffes med fængsel indtil 10 aar.³

¹ Jfr. § 139.

² Jfr. anm. 1 til 58 (p. 65).

³ Jfr. § 65.

§ 160.¹ (Offentlig opmuntring til forøvelse af forbrydelser ved hjælp af sprængstoffer eller gift og vejledning i disses brug.)

Den, som offentlig² giver eller tilbyder vejledning i brug af sprængstoffer eller gift³ til forøvelse af forbrydelser, eller som truer med⁴ eller offentlig opmuntrer til at forøve forbrydelser ved hjælp af disse midler, eller som medvirker til nogen saadan forbrydelse, straffes med fængsel indtil 10 aar.⁵

¹ Jfr. § 140, i forhold til hvilken § 160 nærmest alene er en skjærpelse.

² Jfr. § 7, 2.

³ Jfr. anm. 4 til § 153. — «Naar § 160 ogsaa medtager gift, er dette væsentlig begrundet i den store fare for almindelig forgiftning, som de nyere undersøgelser af forskellige bakterier viser, meget let kan fremkaldes f. ex. ved, at nogle saadanne bringes ind i en bys vandværk» (S. K. M. p. 167).

⁴ Ligeegyldigt, om offentlig eller privat; jfr. Indst. O. I p. 38.

⁵ Jfr. § 65.

§ 161.¹ (Ulovlig anskaffelse, tilvirkning m. v. af sprængstoffer.)

Den, som, i hensigt derved at forøve nogen forbrydelse, anskaffer, tilvirker eller opbevarer sprængstoffer eller særlige redskaber for disses tilvirkning eller anvendelse, straffes med fængsel indtil 6 aar.²

Paa samme maade straffes den, som medvirker til anskaffelse, tilvirkning eller opbevaring af sprængstoffer eller saadanne redskaber, naar han ved eller maa antage, at de er bestemte til forøvelse af nogen forbrydelse.

¹ Jfr. § 352. — S. K. M. p. 167 fremhæver, at bestemmelsen væsentlig er rettet mod anarkisterne.

² Jfr. § 65.

§ 162. (Fradømmelse af retten til at udøve næringsvei.)

Straffeloven.

Er nogen i dette kapitel omhandlet forbrydelse forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

15de kapitel.

Falsk forklaring.

Jfr. str.pl. § 89.

§ 163.¹ (Mened.)

Den, som for retten afgiver falsk edelig forklaring,² straffes med fængsel fra 6 maaneder indtil 8 aar.

Paa samme maade bliver den at straffe, som udenfor retten afgiver falsk edelig forklaring i tilfælde, hvor brug af ed er lovhjemlet.³

¹ Jfr. gl. str.l. 12—1. Den nye lov har ingen til 12—2 svarende straffebestemmelse for edelig forklaring, afgiven for at faa nogen fældet i straf; jfr. imidlertid §§ 168 og 169, der bliver at anvende ved siden af § 163; jfr. S. K. M. p. 167. Med hensyn til tilbagekaldt falsk forklaring (gl. str.l. 12—4) se § 59. § 50 finder derimod her ikke anvendelse, da menedsforbrydelse ikke forudsætter nogen ydre følge.

² Jfr. l. om ed 10 mai 1893. — Jfr. §§ 164 og 167. — Om forklaringen er afgiven af part, vidne eller sagkyndig (str.pl. §§ 190 ff.), er ligegyldigt. Om dommere, lagrettemænd og skjøns mænd se § 110. Jfr. til belysning af, hvad der skal ansees som falsk forklaring, Retst. 1885 p. 453; 1862 p. 361; 1880 p. 145; Ugebl. IX p. 340; Schweigaard Kommentar II p. 91.

³ Hvad enten den er paalagt (jfr. gl. str.l. 12—1) eller kun tilstedet, jfr. f. ex. N. L. 1—13—4, konsulatforordn. 4 novbr. 1886 § 84, skibsregisterl. 4 mai 1901 § 5.

§ 164.¹ (Forklaringer, der ansees lige med edelige forklaringer.)

Lige med edelig forklaring ansees forklaring, afgivet under paaberaab af aflagt ed.²

Lige med ed ansees en forsikring, som ifølge loven træder i eds sted.³

¹ 2det led svarer til gl. str.l. 12—6. Til bestemmelsen i 1ste led indeholdt gl. str.l. intet tilsvarende. — Paragrafen finder kun anvendelse paa forklaring, afgiven under paaberaabelse af afgiven ed; om andre udtalelser se § 110. — Jfr. endvidere § 120, der finder anvendelse, hvor aflagt tjenesteed ikke udtrykkelig er paaberaabt.

² Jfr. saaledes str.pl. § 197, 2det led; mil. str.pl. § 104; instr. for stevnevidner 12 decbr. 1892 §§ 16 jfr. 1.

³ Jfr. str.pl. § 188, mil. str.pl. § 103, l. om ed 10 mai 1893 § 2, l. om straffebest. for dem, der indkaldes til at møde for stortinget 3 aug. 1897 § 2.

§ 165. (Medvirken til afgivelse af urigtig, edelig forklaring.)

Som i § 163 bestemt straffes ogsaa den, som bevirker eller medvirker til, at en ham vitterlig usand edelig forklaring i noget der omhandlet tilfælde afgives af en anden.¹

¹ Om den, der afgiver forklaring, selv tror paa dennes sandhed eller ikke, er ligegyldigt; jfr. S. K. M. p. 167. Paragrafen gaar saaledes videre end den ældre ret, hvorefter kun delagtighed i en andens straffbare mened rammedes.

§ 166.¹ (Falsk, ubeediget forklaring.)

Med bøder eller med fængsel indtil 2 aar straffes den, som afgiver falsk forklaring² for retten³ eller for notarius⁴ eller i fremstillinger, han som part eller retsfuldmægtig i en sag fremlægger for retten, eller som mundtlig eller skriftlig afgiver falsk forklaring til nogen offentlig myndighed i til-

fælde, hvor han er pligtig⁶ til at forklare sig til denne, eller hvor forklaringen er bestemt til at afgive bevis.⁶

Paa samme maade straffes den, der bevirker eller medvirker til, at en ham vitterlig usand forklaring i noget af de ovennævnte tilfælde afgives af en anden.⁷

¹ Jfr. gl. str.l. 21—28, der imidlertid ikke rammede falske fremstillinger i skriftlige indlæg til retten fra parter eller retsfuldmægtige; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 116, note 41; S. K. M. p. 167—8; O. prop. nr. 24 1898—99 p. 29; Kjerschow p. 518.

² «Som det fremgaar af modsætningen til det følgende, vil herunder alene indgaa de tilfælde, hvor vedkommende personlig møder og forklarer sig for retten eller notarius» (S. K. M. p. 167). Vægten er herved lagt paa, at i disse tilfælde forklaringen føres til protokols under betryggende former, og at man derfor har et autentisk bevis for dens indhold; jfr. S. K. 1888 p. 76. Om usande skriftlige forklaringer se §§ 120 og 189.

³ Jfr. § 163. § 166 rammer ubeedigede forklaringer af vidner og sagkyndige samt af parter i civile sager. Om sigtede i en straffesag se § 167.

⁴ Jfr. konsulatloven af 15 juni 1878 §§ 2 og 3.

⁵ En pligt bestaar alene, hvor den enten er positivt paalagt ved lov (jfr. saaledes univ.fund. 28 juli 1824 § 41, kvarantænel. 12 juli 1848 § 5, pasloven 21 marts 1860 § 4, dissenterl. 27 juni 1891 § 7, l. om afgift af arv af 20 mai 1899 §§ 31 og 35, l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 §§ 1 og 3, skibsregisterl. 4 mai 1901 § 5,5) eller lovhjemlet anordning eller flyder af, at undladelse er belagt med straf (se § 333, hvis straffebestemmelse imidlertid rammer urigtig forklaring, hvorfor § 166 i de der omhandlede tilfælde ikke kommer til anvendelse). Det er derimod ikke nok, at forklaringen er en nødvendig betingelse for, at den, der afgiver den, skal kunne opnaa en bevilling el. lign. (jfr. om forklaringer for magistraten i anledning af skilsmisseansøgning Retst. 1899 p. 120 ff.),

men vel, hvor forklaring er paabudt enhver, der udfører en vis virksomhed (jfr. f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 §§ 38 og 39, l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 § 1). Er det en frivillig sag, om vedkommende vil forklare sig eller ikke, kommer det ikke i betragtning, at han, naar han overhovedet forklarer sig, kan siges ialfald at have en moralsk pligt til at tale sandhed.

⁶ Selve forklaringen maa være bestemt til at afgive bevis; det er ikke nok, at den nedtegnes i en offentlig protokol, der er bestemt til at afgive bevis for, at det nedtegnede stemmer med det forklarede (jfr. udtalelserne i Retst. 1899 p. 120 ff. jfr. ogsaa § 189). Paa den anden side er det uvæsentligt, om forklaringen virkelig nedtegnes. Forklaringen maa være bestemt til at afgive bevis; det er ikke nok, at den efter omstændighederne kan faa bevisbetydning (f. ex. et privatbrev), selv om vedkommende er sig dette bevidst; jfr. anm. 5 til § 179. — Bestemmelsen vil finde anvendelse paa usand opgave af, hvem der er et barns forældre, afgiven i anledning af barnets fødsel eller daab; jfr. tidligere gl. str.l. 21—29 (jfr. de hos Kjerschow p. 520 ff. citerede ældre domme, der imidlertid lagde hovedvægten paa forklaringens anførsel i en offentlig protokol og forudsatte den skyldiges bevidsthed herom; jfr. Indst. O. I p. 38). Bestemmelsen vil endvidere finde anvendelse paa usande forklaringer for paatalemyndigheden (str.pl. § 266), der tidligere var straffrie. Ogsaa disse er nemlig «bestemte til at tjene som bevis», vistnok ikke som grundlag for dommen, men for tiltalespørgsmaalets afgjørelse.

⁷ Jfr. anm. 1 til § 165.

§ 167. (Forklaring i egen sag og til gunst for nærmeste.)

Straf efter §§ 163 og 166 kommer ikke til anvendelse paa den, der som sigtet¹ for en strafbar handling har afgivet falsk forklaring.²

Det samme gjælder, saafremt nogen afgiver falsk ubediget forklaring i tilfælde, hvor han ei kunde forklare sand-

heden uden derved at udsætte sig eller nogen af sine nærmeste³ for straf eller tab af den borgerlige agtelse.⁴

Er i saadant tilfælde som i 2det led omhandlet falsk beediget forklaring⁵ afgivet, straffes den skyldige med fængsel indtil 5 aar.

§ 166 kommer ikke til anvendelse paa opgaver angaaende omstændigheder, der danner grundlag for skat.⁶

¹ Jfr. str.pl. § 97 og G. og H. anm. 1 til denne.

² Jfr. anm. I til § 163.

³ Jfr. § 5.

⁴ Jfr. str.pl. § 177.

⁵ Jfr. § 164, der maa gjælde ogsaa her.

⁶ Jfr. § 406. Urigtig opgave, der medfører for høi skatteansættelse, rammes ikke af denne paragraf og er overhovedet ikke efter denne lov strafbar; jfr. S. K. M. p. 293—4; Indst. O. I p. 38—9.

16de kapitel.

Falsk anklage.

§ 168.¹ (Falsk anklage.)

Den, som ved falsk anklage,² anmeldelse eller forklaring til retten, paatalemyndigheden eller anden offentlig myndighed³ eller ved forvanskning eller bortryddelse af bevis⁴ eller tilveiebringelse af falsk bevis⁵ eller mod bedre vidende⁶ paa anden maade søger at paadrage en anden sigtelse⁷ eller fældelse for en strafbar handling,⁸ eller som medvirker hertil, straffes, hvis der handles om en forbrydelse,⁹ med fængsel fra 6 maaneder indtil 8 aar og, hvis der handles om en forseelse,⁹ med fængsel indtil 4 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 17—1 og 2. — Jfr. § 173; ikr.l. § 19 sidste led.

² Finder ogsaa anvendelse paa falsk tiltalebeslutning af paatalemyndigheden; jfr. §§ 117—9.

³ Jfr. § 163 (jfr. § 164), der, hvor betingelserne foreligger, maa anvendes ved siden af § 168. Derimod synes dette ikke at kunne antages om § 166, da falsk forklaring for retten udtrykkelig er nævnt i § 168 (jfr. anm. 1 til § 171).

⁴ Jfr. §§ 185 og 187, der i tilfælde anvendes ved siden af § 168.

⁵ Jfr. § 182, der i tilfælde anvendes ved siden af § 168.

⁶ Er de i det foregaaende opregnede forbryderske midler benyttede, kræves det ikke (som efter gl. str.l. 17—1), at den skyldige skal være vidende om, at den anklagede er uskyldig. Dette moment er kun af betydning, saafremt forsøget paa at opnaa domfældelse sker «paa anden maade», jfr. S. K. M. p. 170. — Jfr. Retst. 1851 p. 77.

⁷ Herved maa forstaaes saavel efterforskning (og retslig forundersøgelse) mod en bestemt sigtet (str.pl. § 97) som tiltale.

⁸ Jfr. K jerschow p. 281—2 og 283.

⁹ Jfr. § 2; ikr.l. § 5, 2det led.

§ 169.¹ (Strafskjærpelse, naar nogen paa grund af den falske anklage er fældet til frihedsstraf eller dødsstraf.)

Er paa grund af saadan forbrydelse som i § 168 nævnt nogen fældet til frihedsstraf, som helt eller delvis er udstaaet, eller til dødsstraf,² straffes den skyldige med fængsel ikke under 1 aar.

Er paa grund af forbrydelsen dødsstraf fuldbyrdet eller frihedsstraf udstaaet i mere end 5 aar, kan den skyldige straffes med fængsel paa livstid.³

¹ Jfr. gl. str.l. 17—3. Jfr. §§ 139 og 173; mil. str.l. §§ 41 og 60; ikr.l. § 19, sidste led.

² Jfr. mil. str.l. §§ 12 og 14; ansvarlighedsl. 7 juli 1828 § 3 i. f.

³ Jfr. str.pl. § 89,1. — Er følgen forudseet (forsæt), bliver efter omstændighederne § 223 eller 233 at anvende, forsaavidt dette leder til en strengere straf.

§ 170.¹ (Uagtsom anklage.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som uden rimelig grund til mistanke² for retten eller paatalemyndigheden anklager eller anmelder nogen³ for en strafbar handling, eller som forleder en anden til saadan anklage eller anmeldelse.

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 17—4. Kjerschow p. 284—6. Jfr. § 173, mil. str.l. §§ 41 og 60.

² Forskjellen mellem denne paragraf og § 168 fremgaar af disse ord, sammenholdte med ordene «mod bedre vidende» i sidstnævnte paragraf.

³ Jfr. § 171.

§ 171.¹ (Angivelse af opdigtede forbrydelser o. lign. Falsk selvangivelse o. lign.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes

- 1. den, som mod bedre vidende for retten, paatalemyndigheden eller anden offentlig myndighed anmelder en strafbar handling, som ikke er forøvet, eller foretager noget, der tilsigter at vække mistanke om, at en saadan er forøvet, eller som medvirker hertil;*
- 2. den, som falskeligt angiver sig selv eller nogen anden med dennes samtykke som skyldig i en strafbar handling, eller som medvirker hertil.*

¹ Denne straffebestemmelse mod anmeldelse af opdigtede forbrydelser har intet sidestykke i den gl. str.l. (jfr. imidlertid ved nr. 2 str.l. 1842 kap. 21 § 32, ophævet ved l. 1890). — Jfr. § 166, der ikke bliver at anvende ved siden af § 171, da falsk forklaring for retten i § 171 forudsættes som et af de regelmæssige midler til begaaelse af de i paragrafen omhandlede forbrydelser (jfr. anm. 3 til § 168). Anderledes derimod, hvis tilfældet tillige rammes af § 163. — Jfr. mil. str.l. §§ 41 og 60.

§ 172.¹ (Undladelse af at forebygge urigtig fældelse eller afstraffelse.)

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som, skjønt det kunde ske uden at udsætte ham selv, nogen af hans nærmeste² eller nogen uskyldig for tiltale eller fare for liv, helbred eller velfærd eller for tab af den borgerlige agtelse,³ undlader at oplyse omstændigheder, der godtgjør, at en for en forbrydelse tiltalt eller dømt er uskyldig, eller som medvirker til saadan undladelse.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. — Jfr. §§ 139 og 144 med anm.

² Jfr. § 5.

³ Jfr. str.pl. § 177.

§ 173. (Bekjendtgjørelse af dommen.)

I den dom, hvorved nogen fældes efter §§ 168, 169 eller 170, kan det paa forlangende af fornærmede bestemmes, at enten dommen eller domsslutningen ved offentlig foranstaltning skal bekjendtgjøres i en eller flere offentlige tidender. Til bestridelse af omkostningerne herved tilpligtes domfældte at udrede en sum, hvis størrelse bestemmes i dommen.

17de kapitel.

Pengefalsk.

Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 223 ff.; gl. str.l. 11—8 ff. — Jfr. endvidere §§ 367 og 369.

§ 174. (Eftertgjørelse af gangbare penge.)

Med fængsel i mindst 3 aar¹ straffes den, som eftergjør² i ind- eller udlandet gangbare³ penge⁴ i hensigt at udgive dem⁵ eller i saadan hensigt anskaffer⁶ eftergjorte penge, eller som medvirker hertil.

Kortere tids fængsel kan anvendes, saafremt det alene er

enkelte mynter eller pengesedler, som er anskaffede, eller som uden benyttelse af dertil særlig egnede redskaber er eftergjorte.

¹ Jfr. § 65.

² D. e. forfærdige penge, der giver sig udseende af at hidrøre fra rette vedkommende uden at gjøre det. At de eftergjorte pengestykker skal være af ringere metalværdi end den virkelige, kræves ikke (jfr. Schweigaard Kommentar II p. 77, jfr. ogsaa § 175). Heller ikke kræves det, at ligheden skal være fuldkommen. Den nye lov har end ikke som gl. str.l. 11—8, 2det p. indrømmet en særlig strafformildelse, naar eftergjørelsen er i særlig grad ufuldkommen; jfr. S. K. M. p. 171: «Man vil vistnok med føie ogsaa kunne tilstaa nedsættelse i mange tilfælde, hvor en enkelt mynt eller pengeseddel maatte være godt eftergjort, naar dette er skeet uden særlige dertil bestemte redskaber og derfor maa have kostet et arbejde, som gjør haandværket lidet lønnende. Ufuldkommenheden i sig selv er derimod et altfor ubestemt begreb til at egne sig til benyttelse og ingen paalidelig gradmaaler for faren og for skylden». — Jfr. forøvrigt § 175.

³ Er pengestykket ikke gangbart, vil eftergjørelsen rammes af § 185, 2det led, da præget gjør gjenstanden til et dokument (§ 179 med anm. 1).

⁴ Jfr. § 178.

⁵ Ellers se § 367. — § 174 rammer saaledes ikke det at slaa mynt til benyttelse som spillepenge, fabrikmærke eller for selv at bruge dem som smykke eller lign. Efter ordene rammer paragrafen heller ikke forfalskning i hensigt at reise kredit eller at skjule en kasseangel ved at kunne fremvise penge. Imidlertid vil eftergjørelsen i sig selv i almindelighed være tilstrækkeligt bevis for, at udgivelse er tilsigtet; jfr. S. K. M. p. 171.

⁶ Som S. K. M. p. 171 viser, er derved, at anskaffelse er nævnt, særlig tilsigtet at ramme saadanne tilfælde som, at i udlandet falskmyntnerfabriker i stor stil eftergjør for-

skjellige landes penge og dernæst afsætter dem her i landet til personer, som intet har havt med eftergjørelsen at bestille.

§ 175. (Forfalskning af gangbare penge.)

Med fængsel indtil 8 aar straffes den, som filer eller beklipper eller paa anden maade formindsker i værdi mynt, der i ind- eller udlandet er gangbar, i hensigt at udgive samme¹ eller i saadan hensigt giver gangbare penge² udseende af en høiere værdi end den virkelige³ eller ikke gangbare penge udseende af at være gangbare, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. anm. 5 til § 174.

² Jfr. § 178.

³ F. ex. ved forsølvning eller forgyldning af mynter, selv om præget ikke forvanskes, hvilket tidligere alene kunde straffes, hvor betingelserne for bedrageri foreligger (jfr. Retst. 1849 p. 31).

§ 176. (Udgivelse af eftergjorte eller forfalskede penge.)

Den, som udgiver¹ som egte eller uforfalskede² penge,³ der er eftergjorte eller forfalskede saaledes som i §§ 174 eller 175 omhandlet,⁴ eller som medvirker hertil, straffes, forsaavidt han ikke fældes efter nogen af disse paragrafer,⁵ med fængsel henholdsvis indtil 10 og 6 aar.

Har udgiveren selv i god tro modtaget de eftergjorte eller forfalskede penge, straffes han med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Udgivelse af mynt, som ved filing, beklipning eller paa anden maade er gjort undervegtig,⁶ er ikke strafbar, naar man selv i god tro har modtaget den som gangbar.⁷

¹ Forbrydelsen er fuldbrydet, naar den skyldige har søgt at faa nogen til at modtage pengene uden hensyn til, om det er lykkedes ham at faa nogen til at tro paa deres

ægthed; jfr. Retst. 1865 p. 770; Schweigaard Kommentar II p. 85; Hagerup Formuesindgreb p. 227.

² Straf efter denne paragraf kan altsaa ikke anvendes, hvor udgiveren selv tilkjendegiver, at pengene er falske. Se imidlertid § 369.

³ Jfr. § 178.

⁴ Herom maa den skyldige være vidende. Derimod kan det ikke kræves, at han har den hensigt at berige sig. Bestemmelsen rammer ogsaa den, der gjør en gave med falske penge. Foreligger berigelseshensigt, vil tilfældet gaa ind under § 270, der bliver at anvende ved siden af § 176.

⁵ For falskneren udgjør saaledes udgivelsen ikke nogen særskilt forbrydelse.

⁶ Jfr. om norske mynter l. om pengevæsenet 17 april 1875 §§ 2, 3, 4 og 9 jfr. §§ 11 og 25.

⁷ Den nye lov kræver ikke som gl. str.l. 11—13, at modtageren skal være bedraget. Den finder derfor ogsaa anvendelse paa modtageren af en gave; jfr. S. K. M. p. 171—2.

§ 177.¹ (Forfærdigelse af redskaber til eftergjørelse eller forfalskning af penge.)

Med fængsel indtil 6 aar straffes den, som til forberedelse af nogen i §§ 174 eller 175 omhandlet forbrydelse² forfærdiger eller anskaffer redskaber eller andre gjenstande,³ der tilkjendegiver sig som bestemte til eftergjørelse eller forfalskning af penge,⁴ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. gl. str.l. 11—14.

² Ellers se § 367 i. f.

³ Jfr. res. 4 januar 1822 § 2.

⁴ Jfr. § 178.

§ 178.¹ (Trykte værdipapirer, ligestillede med penge.)

Hvad ovenfor er bestemt om penge, gjælder ogsaa om trykte værdipapirer, der lyder paa ihændehaveren og er ud-

stedte af nogen til udstedelse af saadanne berettiget,² saavel som om de til disse hørende udbyttebeviser.

Som trykt ansees værdipapiret ogsaa, om det indeholder skreven underskrift eller andre enkelte skrevne ord eller tal.

¹ Jfr. § 65. Jfr. ogsaa §§ 367 og 369.

² Jfr. l. ang. kommuners adgang til at udstede ihændehaverobl. 23 mai 1857; l. om adgang for jernbane-interessentskaber til at udstede ihændehaverobl. 22 juni 1863; l. om hypotekbanken 28 juni 1887 § 6; l. om adgang for visse aktieselskaber og bankindretn. til at udstede ihændehaverobl. 6 aug. 1897 med tillægslov af 29 mai 1901; checkl. 3 aug. 1897 § 2.

18de kapitel.

Dokumentfalsk.

Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 191 ff.; S. K. M p. 172 ff.; gl. str.l. 21—20 ff.

§ 179. (Begrebet dokument.)

Ved dokument forstaaes i denne lov enhver gjenstand,¹ som i skrift² eller paa anden maade³ indeholder et tilkjendegivende,⁴ der enten er af betydning som bevis for en ret, en forpligtelse eller en befrielse fra en saadan eller fremtræder som bestemt til at tjene som bevis.⁵

¹ Altsaa ikke blot papirstykker, men ogsaa andre gjenstande (metaller, tømmer eller andre varer. grænseskjel), der bærer præg af den i paragrafen bestemte art.

² Om med blæk eller blyant, er naturligvis uden betydning (jfr. Retst. 1888 p. 806).

³ F. ex. tryk (jernbane-, dampskibs-, spisebilletter, entrébilletter, stempelmærker, postfrimærker) eller stempling (tømmermærker, bomærker, toldsegl, vaaben o. s. v.) Jfr. § 184.

⁴ Dette forudsætter altid en vis ^{for sig} sproglig form (et farvet mærke uden nogetsomhelst tegn kan f. ex. ikke ansees som dokument); men det er ligegyldigt, om der til tilkjendegivendet er benyttet bogstaver eller andre tegn, der ifølge aftale eller sædvane besidder en vis betydning for en større eller mindre kreds. Det kræves heller ikke i og for sig, at tilkjendegivendet selv fremtræder som hidrørende fra en bestemt person (har en bestemt underskrift); men hvor dokumentet efter sin art kræver dette (gjældsbreve), vil de i den følgende del af paragrafen opstillede betingelser kunne mangle. — Under det her omhandlede udtryk gaar ogsaa kopier.

⁵ Af de to her nævnte alternativer omhandlede gl. str.l. 21—20 kun det sidste. — Forøvrigt bemærkes: A) Naar tilkjendegivendet fremtræder som bestemt til at tjene som bevis, er det ligegyldigt, a) hvad derved tilsigtes bevist (det kræves ikke som efter gl. str.l. 21—20, at det skal være et retsforhold eller en omstændighed af retslig betydning) ligesom ogsaa, b) om det i og for sig har nogen betydning som bevis, medens det B) naar tilkjendegivendet ikke fremtræder som bestemt til at tjene som bevis kræves a) at det er en ret, en forpligtelse eller en befrielse for en saadan, beviset gjælder (altsaa rammes f. ex. ikke et saadant tilfælde som det i Retst. 1881 p. 362 omhandlede, hvor et forfalsket brev, i hvilket brevskriveren angiver sig at være syg, benyttedes til at opnaa for ham permission fra militær tjeneste jfr. § 371), β) at tilkjendegivendet er af betydning. Om det faktisk «tjener til bevis» (jfr. str.l. 1842 kap. 21 § 27, Retst. 1870 p. 580), er ligegyldigt. Som tilfælde, der vil gaa ind under alternativ B), men som ikke rammedes af gl. str.l. kan nævnes skriffvexle om retshandier eller retsforhold (S. K. M. p. 173) f. ex. skriftlige kontraktstilbud eller rekvisitioner af varer (jfr. Retst. 1883 p. 806, 1885 p. 709), skriftlig anmodning om pengelaan (Retst. 1870 p. 580), skriftlig tilbagekaldelse af en begjæret tvangsauktion (Retst. 1888 p. 834), skriftlige stemmesedler ved afstemninger

i et aktieselskabs anliggender, privatbreve, hvori leilighedsvis omtales en ydelse, regnskabsbøger, kontokurranter (Retst. 1889 p. 377, derimod ikke almindelige regninger, undtagen forsaavidt angaar derpaa anførte afbetalinger eller modstaaende kreditposter), kontrabøger, dødsattest som bevis for et rettigheds ophør, skriftlig ærekrænkelse som bevis for husmandsfæstes forbrydelse efter l. 24 sept. 1851 § 10 a. En af den berettigede selv udstedt erklæring bliver kun da at betragte som dokument, naar den fremtræder som bestemt til at danne bevis. — Om skriftstykker, der ikke har den her beskrevne karakter, se § 371.

§ 180.¹ (Begrebet dokumentfalsk.)

*Lige med dokumentfalsk straffes det, naar et papir eller anden gjenstand, hvorpaa nogen har tegnet sit navn, uberettiget udfyldes,² eller naar underskriften forskaffes ved hjælp af en vildfarelse, paa grund af hvilken den gives paa et andet dokument eller et dokument af andet indhold end tilsigtet,³ eller naar et dokument er istandbragt derved, at et egte segl, stempel eller merke uberettiget er benyttet.*⁴

¹ Denne og den følgende paragraf tilsigter ikke en udtømmende angivelse af, hvori dokumentfalsk kan bestaa, men kun en løsning af spørgsmaal, som særlig frembyder tvivl. Jfr. forøvrigt anm. 2 til § 185.

² Under lovens udtryk gaar ikke blot det tilfælde, at en blanket udfyldes af en dertil uberettiget, men ogsaa, at en blanket udfyldes anderledes end aftalt. Jfr. gl. str.l. 21—23, 2det led, der dog neppe gik lige vidt; se Hagerup Formuesindgreb p. 208.

³ Antoges ikke efter gl. str.l. undtagen for offentlige dokumenter (11—1, b); se Retst. 1864 p. 242, jfr. dog om vildfarelse m. h. t. dokumentets identitet Hagerup Formuesindgreb p. 207. Som eksempel paa vildfarelse af anden art, der rammes af bestemmelsen, kan nævnes: tilvendelse af en blinde eller uskrivekyndigs underskrift paa et testa-

ment, hvis indhold er urigtig oplæst for ham. — At tilvende sig en ægte underskrift ved trusler, er ikke dokumentfalsk, men rammes alene af § 222.

* Antoges ogsaa efter gl. str.l., se Retst. 1882 p. 180.

§ 181.¹ (Begrebet dokumentfalsk, fortsat.)

Som falsk ansees ogsaa det dokument, der udstedes i en ikke tilværende persons navn,² eller hvori udstederen urigtig tillægger sig en stilling, som er af væsentlig betydning for dets beviskraft,³ eller hvis indhold er blevet forandret ved borttagelsen af nogen del af samme.⁴

¹ Jfr. anm. 1 til § 180.

² Jfr. gl. str.l. 21—23, 1ste led.

³ Ikke helt ud antaget efter gl. str.l., jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 205—6. Exempler: Helbredsattest, hvori udstederen falskelig betegner sig som læge; embedserklæring, udstedt af en person, der falskelig betegner sig som indehaver af embedet. Jfr. S. K. M. p. 174.

* Antoges ogsaa efter gl. str.l. Jfr. Retst. 1875 p. 612 (udtagelse af blade i en lodtrækningsliste). Jfr. iøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 208, note 48; Retst. 1878 p. 268, 1885 p. 309 og 1888 p. 785. — Om grænsen mellem dokumentfalsk og dokumentødelæggelse se § 187.

§ 182. (Benyttelse af falsk dokument.)

Den, som i retsstridig hensigt¹ benytter² som egte eller uforfalsket et eftergjort eller forfalsket dokument,³ eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 2 aar, men indtil 4 aar, naar der handles om et indenlandsk eller udenlandsk offentligt dokument.⁴ Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Har benyttelsen fundet sted i hensigt at skaffe bevis for et berettiget eller at beskytte mod et uberettiget krav, anvendes bøder eller fængsel indtil 1 aar.

¹ Denne hensigt foreligger overalt, hvor man ved dokumentets benyttelse tilsigter at bevise et retslig relevant forhold, ligegyldigt, om derved ikke tilsigtes voldt nogen

skade (jfr. § 183, 2det led), ja endog, som paragrafens andet led viser, om det, benytteren vil opnaa, er noget, hvorpaa han har retskrav (jfr. sidste led). Udelukket fra at straffes efter denne paragraf er derimod benyttelse af falske dokumenter som bevis for kjendsgjæringer uden retslig betydning f. ex. benyttelse af et forfalsket brev for at renommere med et fornemt bekjendtskab. Udelukket er ogsaa en benyttelse, hvorved dokumentets egenskab af falsk forudsættes kjendt (som spillemærke, i leg eller ved skuespil o. lign.) Jfr. S. K. M. p. 173; Hagerup Formuesindgreb p. 210—2 og de der i note 55 og 57 citerede høiesteretsdomme; Kjerschow p. 496 ff. — Er hensigten i og for sig forbrydersk (udførelse af en bedrageriforbrydelse, jfr. § 270, eller indgaaelse af et bigamisk ægteskab), bliver straffen for denne forbrydelse at anvende ved siden af straf efter § 182 eller § 183. Jfr. S. K. M. p. 174—5 Hagerup l. c. p. 215, note 69.

² D. e. hos andre personer søge at fremkalde den forestilling, at dokumentet er ægte for derved hos disse at opnaa noget. Jfr. Retst. 1874 p. 665 og 687. Se forøvrigt nærmere Hagerup Formuesindgreb p. 212—4.

³ Hvor tilkjendegivendet ikke er et dokument, se §§ 371 og 372.

⁴ Offentligt er et dokument (derunder ogsaa en protokol jfr. § 185), der udfærdiges paa embeds, bestillings eller ombuds vegne (jfr. gl. str.l. 11—2), uden hensyn til, om det angaar offentligretslige eller privatretslige forhold. Jfr. Retst. 1845 p. 437. At der ved forfalskningen er taget feil af den myndighed, hvem udfærdigelsen af vedkommende art dokumenter tilkommer, er irrelevant (jfr. Retst. 1875 p. 274). Heller ikke kommer det an paa, om alle de for offentlige dokumenters udfærdigelse regelmæssig foreskrevne former (f. ex. anbringelse af segl jfr. § 183, 2det led) er iagttagne, naar dokumentet kun umiskjendelig tilkjendegiver sig som hidrørende fra en offentlig tjenestemand. Jfr. forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 202—3.

§ 183. (Skjærpet straf for visse tilfælde af benyttelse af et falskt dokument.)

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, der som middel til forøvelsen af en forbrydelse,¹ som kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf, benytter som egte eller uforsfalsket et eftergjort eller forfalsket dokument, eller som medvirker hertil.

Er det benyttede dokument en offentlig protokol,² et med underskrift og segl forsynet offentligt dokument³ eller en sidste viljeserklæring, eller er der ved forbrydelsen voldt eller tilsigtet voldt skade for mere end 1000 kroner, kan fængsel indtil 8 aar anvendes.

¹ Straffen for denne forbrydelse (eller efter omstændighederne for forsøg paa den) bliver at anvende ved siden af straf efter nærv. paragraf (jfr. § 62); se anm. 1 til i. f. § 182; S. K. M. p. 176. — Jfr. §§ 185, 371 og 372.

² Se anm. 4 til § 182.

§ 184.¹ (Formildet straf for benyttelse af visse arter falske dokumenter.)

Er det forfalskede dokument, som i retsstridig hensigt er benyttet som uforsfalsket, et postfrimerke, stempelmerke eller andet merke,² et adgangstegn eller en reisebillet eller en lignende gjenstand, der er søgt givet udseende af at være gyldig enten i videre udstrækning end stemmende med det virkelige forhold, eller efter at den har tabt sin gyldighed, straffes den skyldige med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes.³

¹ Jfr. §§ 368 og 369.

² F. ex. sparemærker, rabatmærker.

³ Grunden til denne mildere behandling af de her opregnede tilfælde se S. K. M. p. 175 (»dels er de lidet farlige og angaar mindre beløb, om de overhovedet er af økonomisk betydning, dels begaaes de ofte under en forlegenhed, hvori en formildende omstændighed af vægt maa anerkjendes at ligge.»)

§ 185.¹ (Dokumentfalsk.)

Den, som forfalsker² en offentlig protokol³ eller medvirker hertil, straffes som i § 182 bestemt, men efter § 183, saafremt det er skeet som middel til forøvelsen af en forbrydelse,⁴ der kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf.

Den, som ellers forfærdiger eller anskaffer⁵ et falsk dokument for at benytte⁶ det eller lade det benytte paa en efter §§ 182 eller 183 strafbar maade⁷ eller medvirker hertil, eller som i lige hensigt forfalsker et egte eller anskaffer et forfalsket dokument eller medvirker hertil, straffes med bøder eller med indtil det halve af den for benyttelsen bestemte fængselsstraf.

Straf efter denne paragraf kommer ikke til anvendelse, saafremt den skyldige føldes efter §§ 182 eller 183.

¹ Jfr. § 93.

² Forfalskning foreligger, naar indholdet er forandret saaledes, at det kommer til at angaa noget andet, mere eller mindre end oprindelig, eller naar underskriften er forandret saaledes, at den henpeger paa en anden person end den, fra hvem den hidrører. Jfr. §§ 180 og 181 og anm. 1 ved førstnævnte; Hagerup Formuesindgreb p. 208—9; Retst. 1880 p. 721. Om urigtige anførsler i protokol se § 120, mil. str.l. § 68.

³ Jfr. anm. 4 til § 182. — Naar forfalskningen angaar en offentlig protokol, udkræves til strafbarhed ingen særlig hensigt, men alene bevidsthed om det frembragte resultat; jfr. S. K. M. p. 175. («Forfalskningen medfører her altid i sig selv, at vildfarelser kan fremkaldes»).

⁴ Jfr. anm. 1 til § 183.

⁵ Anskaffelse af falske dokumenter var ikke strafbar efter gl. str.l.

⁶ Jfr. anm. 2 til § 182.

⁷ Jfr. anm. 1 til § 182; Hagerup Formuesindgreb p. 110.

§ 186.¹ (Anskaffelse af redskaber til dokumentfalsk.)

Den, som til forberedelse af dokumentfalsk forfærdiger eller anskaffer falsk segl, stempel eller merke eller andre gjenstande, der tilkjendegiver sig som bestemte til at benyttes til eftergjørelse eller forfalskning, eller i saadan hensigt tilvender sig et egte segl, stempel eller merke, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 3 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 11—4, der kun omhandlede anskaffelse af redskaber til forfalskning af offentlige dokumenter. — Jfr. § 368.

§ 187.¹ (Tilintetgjørelse af dokument. Fragaalelse af underskrift.)

Den, som i retsstridig hensigt² fragaar sin underskrift paa noget dokument eller tilintetgør, forstikker³ eller helt eller delvis ubrugbargjør et dokument, eller som medvirker hertil, straffes saaledes som i § 182 bestemt, men efter § 183, saafremt det er skeet som middel til forøvelsen af en forbrydelse,⁴ der kan medføre 2 aars fængsel eller strengere straf.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—24; Kjerschow p. 510 ff.; Hagerup Formuesindgreb p. 221 ff. Jfr. § 93 (mil. str.l. § 81) og § 146.

² Jfr. anm. 1 til § 182.

³ Ogsaa om det kun er en midlertidig bortgemmen i hensigt f. ex. senere at skaffe sig selv brugen af dokumentet.

⁴ Se anm. 1 til § 183.

§ 188.¹ (Borttagelse af grænseskjel. Anbringelse af falsk grænseskjel.)

Med fængsel indtil 5 aar straffes den, som i retsstridig hensigt borttager, flytter eller ødelægger grænseskjel² eller merke for grundeierendom eller grundrettighed eller sætter falsk grænseskjel eller merke eller medvirker hertil.

Har handlingen fundet sted i hensigt at skaffe bevis for et berettiget eller at beskytte mod et uberettiget krav, anvendes bøder eller fængsel indtil 1 aar.³

¹ Jfr. gl. str.l. 21—25; Hagerup Formuesindgreb p. 223.

² Herunder ogsaa grænseskjel for riget (gl. str.l. 9—12); se Indst. O. I p. 39. — Jfr. § 396, sidste led, der alene rammer uagtsomhed.

³ Jfr. § 182, 2det led.

§ 189.¹ (Usand skriftlig bevidnelse.)

Den, som i inden- eller udenlandske offentlige dokumenter² eller bøger eller i lægeattester³ afgiver urigtig erklæring angaaende nogen begivenhed eller omstændighed, hvorfor erklæringen er bestemt til at afgive bevis, eller som bevirker eller medvirker til, at saadan erklæring afgives, straffes med bøder eller med fængsel indtil 1 aar, men indtil 3 aar, saafremt hensigten har været at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding eller at skade nogen.

¹ Jfr. gl. str.l. 21—29; Hagerup Formuesindgreb § 35. Jfr. §§ 120, 166 (se note 5 til denne paragraf), 167 og 372. Jfr. Indst. O. I p. 39: «Ved den foreslaaede tilføjelse i § 166 vil anvendelsen af §§ 189 og 190 blive ikke ubetydelig indskrænket, uden at de dog kan siges at være blevne overflødige. Saaledes rammer de den udenlandske tjenestemand (f. ex. en konsul), der forholder sig paa den i paragrafen nævnte maade med hensyn til protokoller eller dokumenter.

² Jfr. anm. 4 til § 182.

³ Jfr. gl. str.l. 21—26.

§ 190.¹ (Benyttelse af usand bevidnelse.)

Den, der har benyttet som rigtig nogen saadan erklæring som i § 189 nævnt, straffes saaledes som der bestemt.

¹ Jfr. anm. 1 til § 189. — Jfr. §§ 371 og 372.

19de kapitel.

Forbrydelser mod sedeligheden.

Ved at sammenholde straffebestemmelserne i nærværende kapitel med de i gl. str.l.s 18de kapitel indeholdte, vil man navnlig paa følgende punkter finde en forskjel af mere almindelig art:

1) Medens gl. str.l. retter sine straffetrusler mod «utugt», benytter den nye lov i almindelighed udtrykket «utugtig omgjængelse». Det første udtryk har i retsbrugen været opfattet som ensbetydende med samleie; og andre utugtige handlinger har alene været anseet strafbare efter N. L. 6—22—3 eller dens analogi. Derimod er den nye lovs udtryksmaade mere omfattende, hvad navnlig fremgaar af § 192, 1ste led, hvor samleie fremhæves som en særlig strafværdig art utugtig omgjængelse (jfr. ogsaa § 207, hvis straffetrusel udtrykkelig kun er rettet mod samleie). Paa den anden side maa imidlertid ikke begrebet utugtig omgjængelse opfattes som ensbetydende med utugtig handling (jfr. § 196, sammenholdt med § 212, 2det led). En handling, der «vel er utugtig og derfor uanstændig, men ikke umiddelbar af kjønslig art» (S. K. M. p. 176), gaar ikke ind under det første begreb; og den, der f. ex. tvinger en anden til at taale en saadan, bliver ikke at straffe efter § 191, men efter § 222. Begrebet utugtig omgjængelse forudsætter, at en benyttelse af en andens legeme sker til fremkaldelse af kjønslig vellyst og saaledes har en samleielignende karakter (S. K. M. p. 175).

2) Medens gl. str.l. (bortset fra 18—21) kun rammede utugtigt forhold mellem personer af forskjelligt køn, omfatter den nye lovs bestemmelser som regel saavel mand som kvinde (jfr. udtrykket «nogen» i § 191 og fl. a., «barn» i §§ 195 og 196). Se herom S. K. M. p. 176.

Selvfølgelig vil imidlertid i de fleste tilfælde forbrydelsen have en grovere karakter, hvor den er rettet mod den kvindelige kjønssære; og hertil er der ved straffespaltierne taget hensyn. Ligeledes vil det bemærkes, at spørgsmaalet om, hvorvidt en handling overhovedet gaar ind under lovens bestemmelser (f. ex. om voldtægt), vil kunne antage en forskjellig karakter, eftersom der er tale om en mand eller kvinde.

3) Den nye lov har opgivet at bekjæmpe prostitutionen med straffetrusler, rettede mod den, der prisgiver sig. Nogen til gl. str.l. 18—26 svarende bestemmelse findes ikke. Derimod indeholder loven fuldstændigere og klarere regler end den ældre lov om forskellige arter medvirkning ved den professionelle utugt (§§ 202—4 og 206). Se ogsaa § 378 Om bekjæmpelse af prostitutionen se forøvrigt Getz Udk. til l. om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte, 1892 (sammes Juridiske afhandlinger p. 138 ff.)

4) Heller ikke indeholder den nye lov nogen straffebestemmelse mod besvangrelse udenfor ægteskabet (gl. str.l. 18—25).

Med kap. 19 maa sammenholdes kap. 38. — Jfr. ogsaa §§ 96 og 102.

§ 191.¹ (Utugtig omgængelse under trusler.)

Den, som ved trusler² bevæger³ nogen⁴ til utugtig omgængelse,⁵ eller som medvirker hertil, straffes⁶ med fængsel indtil 5 aar.⁷

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 16—12. Jfr. ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² At det, hvormed der trues, skal være noget retsstridigt, kræves ikke (anderledes tildels gl. str.l. 16—12 jfr. 18—1). Har truselen denne karakter, gaar tilfældet tillige ind under § 222, der dog ikke bliver at anvende ved siden af § 191. — Ikke heller lægges i § 191 vægt paa, om truselen kan siges at have været af nogen særlig tvind-

gende natur; det er nok, at den har virket» (S. K. M. p. 178). Om de grovere arter trusler se § 192.

³ Forbrydelsen er saaledes først fuldbyrdet, naar den legemlige omgængelse har fundet sted.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet. Paragrafen rammer ikke trusler, hvorved ægteskabeligt samleie tiltvinges (jfr. derom § 222). — Om den legemlige omgængelse finder sted med den, fra hvem truselen udgaar, eller med en tredjemand, er ligeegyldigt. Paragrafen «kommer til anvendelse, hvad enten den skyldige har handlet for at tilfredsstille egen eller andres vellyst, og enten denne er strafbar eller ikke» (S. K. M. p. 178).

⁶ Jfr. § 214.

⁷ Jfr. § 65.

§ 192.¹ (Voldtægt.)

Den, som ved vold eller ved fremkaldelse af frygt for nogens liv eller helbred tvinger² nogen³ til utugtig omgængelse,⁴ eller som medvirker hertil, straffes⁵ for voldtægt med fængsel indtil 10 aar,⁶ men med fængsel ikke under 1 aar, saafremt der handles om samleie.⁷

Hvis den fornærmede paa grund af handlingen⁸ omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred,⁹ eller den skyldige tidligere er straffet¹⁰ efter denne paragraf eller efter §§ 191, 193 eller 195, kan fængsel indtil paa livstid¹¹ idømmes.

¹ Gl. str.l. 18—1. Den nye lov lader i modsætning til den ældre paatale af voldtægt være ubetinget offentlig jfr. S. K. M. p. 135. — Jfr. § 139; ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² Ogsaa her gjælder det i anm. 2 til § 191 anførte. — Jfr. § 222, der ikke bliver at anvende ved siden af § 192.

³ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet og anm. 5 til § 191.

⁵ Straffens minimum er her betydelig mindre end efter gl. str.l., hvilket tildels hænger sammen med, at paragrafen ogsaa omfatter voldtægt mod mænd, tildels er begrundet i den overmaade vexlende karakter, voldtægtsforbrydelsen kan have. «I virkeligheden gives der her alle mulige overgange fra de mest brutale forgribelser paa den kvindelige kyskhed til attentater paa provokatorisk letfærdige kvinder, om hvis modstands oprigtighed den mest berettigede tvivl kan opkastes, og hvem ialfald intet andet er berøvet end friheden til selv at bestemme, naar og med hvem de vil hengive sig til lasten» (S. K. M. p. 178—9).

⁶ Jfr. § 65.

⁷ D. e. fuldbyrdet samleie. Spørgsmaalet om, naar saadant foreligger, bliver at besvare paa samme maade som efter gl. str.l.; og den ældre praxis bevarer her sin betydning; se Kjerschow p. 304 og 314 ff. Spørgsmaalet staar imidlertid forsaavidt i en anden stilling efter den nye lov, som der, selv om samleiet ikke er fuldbyrdet, dog bliver at anvende straf for fuldbyrdet forbrydelse efter paragrafens første del («utugtig omgængelse».)

⁸ Jfr. § 43.

⁹ Jfr. § 9.

¹⁰ Jfr. § 61.

¹¹ Jfr. str.pl. § 89,1.

§ 193.¹ (Utugtig omgængelse med utilregnelige.)

Den, som har eller medvirker til, at en anden har utugtig omgængelse² med nogen, der er sindssyg, bevidstløs eller iøvrigt utilregnelig,³ straffes⁴ med fængsel indtil 5 aar,⁵ men indtil 8 aar,⁶ saafremt der handles om samleie.⁶

Har den skyldige i hensigt at fremme forbrydelsen fremkaldt utilregneligheden eller medvirket dertil, straffes han som i § 192 bestemt.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—2, 3 og 20. — Jfr. med første led § 214. — Jfr. ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Jfr. § 44 med note 2, 3 og 4. Er tilregneligheden ikke udelukket, men formindsket, vil § 198 kunne anvendes (se anm. 2 ved § 198).

⁴ Jfr. § 214.

⁵ Jfr. § 65.

⁶ Jfr. anm. 6 til § 192.

§ 194.¹ (Tilsneget samleie.)

Den, som med nogen tilsniger sig samleie,² som denne vildfarende anser for egteskabeligt,³ eller medvirker til, at saadant samleie finder sted, straffes⁴ med fængsel indtil 6 aar.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. — Jfr. § 214; ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² Se anm. 6 til § 192.

³ «Forbrydelsen vil kunne begaaes paa to væsentlig forskellige maader, enten ved benyttelse af en vildfarelse med hensyn til personen eller af en vildfarelse med hensyn til de vedkommendes indbyrdes forhold, som følge af hvilken et egteskab mellem dem urigtig antages indgaaet» (S. K. M. p. 179).

⁴ Jfr. § 214.

§ 195.¹ (Utugtig omgængelse med et barn under 13 aar.)

Den, som har eller medvirker til, at nogen har utugtig omgængelse² med et barn³ under 13 aar,⁴ straffes som i § 192 bestemt.

¹ Jfr. §§ 65 og 139; ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet. Om utugtig handling se § 212, 2det led.

³ Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁴ Jfr. gl. str.l. 18—19, 2det p., der havde aldersgrænsen 12 aar. — § 195 kan ikke anvendes, naar den skyldige antog barnet for ældre (jfr. § 42 og som undtagelser, der

ikke kan udvides udover det omraade, for hvilket bestemmelsen udtrykkelig er given, §§ 197 og 198, begges 2det p.) Herved maa imidlertid bemærkes: a) at den skyldiges paa-beraabelse af at have svævet i vildfarelse ikke vil være tilstrækkelig, naar den ikke støttes af ydre omstændigheder, der gjør den antagelig (jfr. eksempelvis Retst. 1849 p. 604; 1864 p. 730); b) at omstændighederne vil kunne berettigge til at antage, at den skyldige, om han end ligesaa godt kan have forudsat, at barnet er over som under 13 aar, ikke har tillagt dette moment nogen indflydelse paa sin handlemaade (*dolus eventualis* jfr. foran anm. 5 til § 42); c) at den skyldige vil være hjemfalden til straf efter § 196, naar han ialfald ikke antog, at barnet var over 16 aar, eller efter § 197, forsaavidt de der omhandlede særlige betingelser foreligger.

§ 196.¹ (Utugtig omgjængelse med barn under 16 aar.)

Den, som har utugtig omgjængelse² med et barn³ under 16 aar,⁴ straffes⁵ med fængsel indtil 3 aar.⁶

¹ Jfr. §§ 201, 212 med anm. 5, 214; ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁴ Jfr. gl. str.l. 18—19, 1ste p., der havde aldersgrænsen 15 aar. Se anm. 4 til § 195.

⁵ Jfr. § 214.

⁶ Jfr. § 65.

§ 197.¹ (Utugtig omgjængelse med person under 18 aar, der staar under den skyldiges myndighed eller opsig.)

Med fængsel indtil 6 maaneder² straffes³ den, som har utugtig omgjængelse⁴ med nogen person⁴ under 18 aar, der staar under hans myndighed eller opsig.⁵ Vildfarelse med hensyn til alderen udelukker ikke strafskylden.⁶

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. Jfr. Indst. O. I p. 40. — Jfr. § 214; ikr.l. § 11,1.

² Jfr. § 65.

³ Jfr. § 214.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Jfr. §§ 198 og 199. Forholdet mellem disse paragrafer og § 197 er følgende: a) § 198 kræver en forførelse enten ved særlig underfundig adfærd eller ved misbrug af afhængighedsforhold, hvilket forudsætter en forudgaaende utugtig paa virkning paa den, med hvem omgængelsen har fundet sted, medens efter § 197 en saadan omgængelse er tilstrækkelig uden hensyn til, hvem der kan siges at have taget det første skridt, hvorhos aldersgrænsen efter § 198 er højere, naar den forførte staar under den skyldiges opsigst eller myndighed. b) § 199, der ingen aldersgrænse har, omhandler kun visse bestemte afhængigheds- eller underordningsforhold og forudsætter kun i det i paragrafens nr. 1 omhandlede tilfælde, at dette forhold kan siges at være misbrugt. Som tilfælde, der ikke rammes af § 198, men vil kunne gaa ind under § 197, kan nævnes husbonds utugt med tyende. §§ 198 og 199 bliver, hvor betingelserne for straf efter disse lovsteder er tilstede, at anvende fremfor, ikke ved siden af § 197.

⁶ Jfr. § 42 med anm. 1.

§ 198.¹ (Forførelse ved underfundig adfærd eller misbrug af afhængighedsforhold.)

Den, som ved særlig underfundig adfærd² eller ved misbrug af afhængighedsforhold³ forfører nogen⁴ til utugtig omgængelse,⁵ straffes⁶ med fængsel indtil 6 maaneder,⁶ men indtil 1 aar, saafremt den forførte enten er under 18 aar eller er under 21 aar og staar under hans myndighed eller opsigst. Vildfarelse med hensyn til alderen udelukker ikke strafskylden.⁷

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l. Jfr. N. L. 6—22—3. — Jfr. § 214; ikr.l. § 11,1.

² «Hertil vil f. ex. ikke alene kunne regnes egteskabsløfte, som den skyldige ikke vil eller kan indfri og vildledelse med hensyn til handlingens art, men ogsaa hensættelse i en tilstand, der vel ikke betager vedkommende bevidstheden og evnen til at modsætte sig, men dog angriber tilregneligheden, saasom beruselse, overlistelse i søvndrukken tilstand o. s. v.» (S. K. M. p. 180). Jfr. § 210 (med anm. 7).

³ Jfr. anm. 5 til § 197.

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Jfr. § 214.

⁶ Jfr. § 65.

⁷ Jfr. § 42 med anm. 1.

§ 199.¹ (Utugtig omgængelse, forskaffet ved misbrug af offentlig eller betroet stilling, med egne børn, stedbørn m. fl.)

Med fængsel indtil 4 aar straffes den, som

1. *med nogen² har utugtig omgængelse,³ hvortil han har skaffet sig leilighed³ ved misbrug⁴ af sin offentlige stilling eller af den stilling, hvori han staar til vedkommende som dennes læge, sjælesørger,⁵ lærer⁶ eller foresatte,*
2. *har utugtig omgængelse med nogen i fængsel, arbejds- hus, sygehus, fattighus, opdragelsesanstalt eller lignende anstalt optagen person, som der⁷ staar under hans myndighed eller opsig, eller*
3. *har utugtig omgængelse med slegtning i nedstigende linje⁸ eller med stedbarn,⁹ pleiebarn,⁹ fosterbarn,⁹ myndling eller elev, som staar under hans myndighed eller opsig.⁴*

¹ Jfr. gl. str.l. 18—17 og 18, der dog ikke var saa omfattende, idet navnlig ikke forhold som sjælesørger, læge, offentlig tjenestemand var medtaget. Jfr. S. K. M. p. 183. — Jfr. § 205; ikr.l. § 11,1.

² Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Udtrykket viser, at det ikke er nok, at leiligheden

er skabt ved den skyldiges stilling, naar han ikke selv har «skaffet sig» den; jfr. O. prp. nr. 24 p. 30—1.

⁴ Se anm. 5 til § 197.

⁵ Herunder gaar enhver præst, hvad enten han er ansat i statskirken eller ved en dissentermenighed.

⁶ Jfr. nr. 3 om det tilfælde, at læreren har opsigst eller myndighed over eleven.

⁷ At vedkommende uden for anstalten staar under den skyldiges opsigst, bringer saaledes ikke forholdet ind under denne paragraf; jfr. O. prp. nr. 24 p. 30.

⁸ Jfr. §§ 207 og 208, der, forsaavidt de handler om slegtning eller besvogret i nedstigende linje, adskiller sig fra § 199, nr. 3 ved, at de forudsætter samleie. Disse paragrafer bliver ikke at anvende ved siden af hinanden.

⁹ Ved udtrykket «barn» i denne forbindelse er ikke voksne personer udelukkede; jfr. Retst. 1852 p. 595; 1867 p. 237.

§ 200.¹ (Forførelse til utugt med en anden.)

Den, som forfører nogen² til utugtlig omgjængelse² med en anden, eller som medvirker til, at nogen forføres til utugtlig omgjængelse med en anden, straffes med fængsel indtil 1 aar.³

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Jfr. med denne og §§ 201—6 gl. str.l. 18—27, 28 og 29 og N. L. 6—22—3. — S. K. M. p. 183 ff. — Jfr. § 217, 2det led. — Med hensyn til forholdet mellem § 200 og de følgende paragrafer bemærkes, at §§ 205 og 206, hvor forholdet tillige gaar ind under disse paragrafer bliver at anvende ved siden af § 200; derimod gjælder ikke det samme §§ 201—4. Jfr. O. prp. nr. 24 p. 32.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Jfr. §§ 65 og 204.

§ 201.¹ (Fremme af utugt med personer under 16 aar.)

Den, som fremmer en andens utugtige omgjængelse med nogen under 16 aar, straffes med fængsel indtil 4 aar.²

¹ Jfr. § 196 med anm. og anm. 1 til § 200. — Jfr. § 217, 2det led; ikr.l. § 19, sidste led. Jfr. § 207, sidste led, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 201.

² Jfr. §§ 65 og 204.

§ 202.¹ (Forledelse til erhvervsmæssig utugt.)

Den, som forleder nogen til at gjøre sig en næringsvei af at holde sit legeme tilfals til utugt,² eller som medvirker til saadan forledelse, straffes med fængsel indtil 4 aar,³ men med fængsel fra 1 indtil 6 aar,³ saafremt den forlede er under 18 aar eller i saadant utugtigt øiemed befordres ud af riget.⁴

¹ Jfr. §§ 217, 2det led og 224; ikr.l. § 11,1.

² Med hensyn til forstaaelsen af dette udtryk, der er det samme, som gl. str.l. 18—26 anvendte, se Retst. 1876 p. 141; Kjerschow p. 338.

³ Jfr. §§ 65 og 204.

⁴ Denne bestemmelse (sammenholdt med §§ 141, 204, 206, 217, 3dje led og 224) vil særlig ramme den saakaldte hvide slavehandel (*«traite blanche»*), hvorved unge kvinder forledes til udvandring under omstændigheder, der pris-giver dem til prostitutionen. — Jfr. § 12, 4, a.

§ 203.¹ (Afholden fra at ophøre med at hengive sig til prostitutionen.)

Den, som søger at afholde nogen, der gjør sig en næringsvei af at holde sit legeme tilfals til utugt,² fra at ophøre dermed, straffes med fængsel indtil 2 aar.³

¹ Jfr. § 217, 2det led; ikr.l. § 11,1.

² Jfr. anm. 2 til § 202.

³ Jfr. §§ 65 og 204.

§ 204.¹ (Strafskjærpelse i tilfælde af vindesyg hensigt, sædvansmæssighed og i visse andre tilfælde.)

Har den efter nogen af §§ 200—203 skyldige handlet sædvansmæssig eller anvendt tvang, trusler eller underfundig

adfærd eller benyttet sig af nogens nød eller forstandssvaghed, kan straffen forhøjes med indtil en halvdel udover den i paragraferne bestemte. Det samme gjælder, hvis den efter nogen af §§ 202 eller 203 skyldige har handlet af vindesyge eller forøvet forbrydelsen mod sin ægtefælle, sit barn eller nogen under hans myndighed eller opsigt staaende person eller misbrugt sin offentlige stilling eller sin stilling som sjælesørger, læge eller lærer.

Forøves forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. § 217, 2det led; ikr.l. §§ 11,1 og 12,2.

§ 205.¹ (Fremme af utugt ved misbrug af stilling.)

Den, som ved misbrug af saadan stilling som i § 199 nr. 1 nævnt fremmer² andres utugtige omgjængelse, eller som fremmer en andens utugtige omgjængelse med nogen, til hvem han staar i saadant forhold som i § 199 nr. 2 eller 3 omhandlet, straffes med fængsel indtil 5 aar.

¹ Jfr. § 199 med anm. 1—6, § 217, 2det led; ikr.l. § 11,1.

² Foreligger de i §§ 200—201 omhandlede omstændigheder, vil disse paragrafer blive at anvende ved siden af § 205; jfr. O. prop. nr. 24 p. 31—2.

§ 206.¹ (Vindesyg fremme og udnyttten af andres utugt.)

Den, som af vindesyge² fremmer³ andres utugtige omgjængelse,⁴ eller som udnytter denne i vindesygt øiemed,⁵ straffes med fængsel indtil 2 aar.⁶ Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder idømmes.⁷

Fængsel indtil 4 aar bliver at anvende, saafremt den, hvis utugtige forhold fremmes, er under 18 aar⁸ eller i utugtigt øiemed befordres ud af riget.⁹

Forøves forbrydelsen under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. ikr.l. §§ 11,1 og 12,2.

² For at dette motiv skal kunne siges at foreligge, maa vindingen søges opnaaet netop ved det utugtige formaal.

Det er ikke nok, at vedkommende under forfølgningen af et i og for sig legitimt formaal (f. ex. under udøvelse af en legitim næringsvei) er sig bevidst, at han derved tillige skaffer leilighed til en utugtig omgængelse. Dette maa da ogsaa lede til, at udleie af værelser til prostituerede kvinder ikke gaar ind under paragrafen, med mindre der (hvad særlig er tilfældet med »horehushold», jfr. gl. str.l. 18—27) lægges an paa at opnaa en særlig vinding ved det utugtige øiemed. Jfr. S. K. M. p. 184—5, der paaviser, at denne forstaaelse ogsaa stemmer med sunde lovgivningspolitiske betragtninger, idet et ubetinget forbud mod udleie af værelser til utugtige kvinder lettelig enten vil drive prostitutionen ud paa gaden eller bevirke, at den søger tilhold i familiernes skjød.

³ Jfr. §§ 200—203, af hvilke §§ 200 og 201 i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 206 (jfr. § 62), medens ved de i §§ 202 og 203 omhandlede forhold det vindesyge motiv faar sin betydning efter § 204, 2det p.; se O. prop. nr. 24 p. 31—2.

⁴ Jfr. de alm. bemærkninger med kapitlet.

⁵ Jfr. anm. 2. Denne del af bestemmelsen rammer for- nemmelig de saakaldte Louis (»Zuhälter»), men ogsaa ægte- fælle eller forældre, der faar sit ophold ved en prostitueret hustrus eller datters fortjeneste. Jfr. S. K. M. p. 186.

⁶ »Med saa høj straf bør den kunne rammes, der maatte ville oprette bordeller, eller som paa den for de saakaldte Louis eiendommelige maade maatte ville leve af prostitu- tionen» (S. K. M. p. 185—6).

⁷ Jfr. S. K. M. p. 185, hvorefter der ved denne straffesats fortrinsvis er tænkt paa leilighedsvis herbergering af mand og kvinde, hvis sande forhold forstaaes og udnyttes, udleie af værelser til et par tvetydige kvinder (jfr. iøvrigt herom anm. 2). Ogsaa paa gamle, helseløse forældre, der opholdes af en utugtig datter (S. K. M. p. 186), vil det ofte være urimeligt at anvende fængselsstraf.

⁸ Jfr. anm. 3 til § 195.

⁹ Jfr. §§ 202, 217, 3dje led, og 224 (jfr. anm. 9 til § 217).

§ 207.¹ (Blodskam med beslegtede.)

For blodskam straffes den, som har samleie² med slegtning i nedstigende linje, med fængsel fra 1 til 8 aar, og den, der har samleie² med slegtning i opstigende linje eller med broder eller søster, med fængsel indtil 2 aar.

Dog er personer under 16 aar og i nedstigende linje beslegtede under 18 aar straffri. Det samme gjælder personer under 21 aar, naar de er forførte af nogen i opstigende linje beslegtet.³

Medvirker nogen til, at saadant samleie finder sted, straffes han med fængsel indtil 8 aar.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—11, 12, 15 og 16, der havde et langt videre omfang, idet de strakte straffebestemmelserne ligesaa vidt som egteskabsforbudene. Jfr. S. K. M. p. 186 ff.; Kjer-schow p. 309—310. — Jfr. ikr.l. § 11,1.

² Jfr. anm. 5 til § 192. Om anden utugtig omgængelse se § 199,3 med anm. 3. Blodskamsforbrydelsen er saaledes ikke — som efter gl. str.l. 18—15 — fuldbyrdet allerede ved egteskabs indgaaelse. Jfr. S. K. M. p. 187—8. Da der ikke findes noget civiliseret land, der anerkjender gyldigheden af egteskab i saa nærstaaende led, som i paragrafen omhandlet, er spørgsmaalet, om ogsaa samleie i et gyldigt egteskab rammes af paragrafen, uden praktisk betydning. Det maa forøvrigt besvares bekræftende.

³ Jfr. anm. 1 til § 58. — Jfr. §§ 200 og 201, der i tilfælde maa anvendes ved siden af § 207.

§ 208.¹ (Blodskam med besvogrede).

Har personer, der ved et bestaaende egteskab² er besvogrede i op- og nedstigende linje,³ samleie⁴ med hinanden, straffes de med fængsel indtil 6 maaneder.

§ 207, 2det led, finder tilsvarende anvendelse.

Med fængsel indtil 1 aar straffes den, som medvirker til,⁵ at saadant samleie finder sted.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—13, 14, 15 og 16 (nedenfor anm. 3).
— Jfr. § 199,3 med anm. 3; ikr.l. § 11,1.

² Jfr. anm. 3 til § 220.

³ Paragrafen omfatter saaledes ikke — som gl. str.l. 18—14 — det illegitime svogerskab; heller ikke (som gl. str.l. 18—13 jfr. Retst. 1884 p. 414) tilfælde, hvor det egteskab, der begrunder svogerskabet, er opløst, være sig ved død eller skilsmisse (derimod vel, hvor kun *separatio quoad thorum et mensam* har fundet sted).

⁴ Jfr. anm. 2 til § 207.

⁵ Jfr. anm. 3 til § 207.

§ 209.¹ (Egteskabsbrud.)

Gift² person, som har samleie³ med nogen anden end sin egtefælle, saavel som ugift, der har samleie med nogen gift, straffes med fængsel indtil 3 maaneder.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

Paatale finder ikke sted,⁴ saalænge nogen skyldigs egteskab bestaar.⁵ Dog kan paatale altid reises, naar saadan begjæres⁶ af fornærmet egtefælle, hvis egteskab paa grund af forbrydelsen er opløst. Ligeledes kan paatale altid reises, naar paastand om skilsmisse paa grund af egteskabsbruddet fremsættes i forbindelse med straffesagen.⁷

¹ Jfr. gl. str.l. 18—7 og 8 (til 18—9 har den nye lov ingen tilsvarende bestemmelse). — Den nye lov har ikke som gl. str.l. i henseende til strafbarheden sondret, efter som den skyldige er gift eller ugift Jfr. S. K. M. p. 189.
— Jfr. ikr.l. § 11,1.

² Jfr. anm. 3 til § 220.

³ Jfr. anm. 7 til § 192.

⁴ Altsaa heller ikke efter begjæring.

⁵ Herved maa efter lovgrunden (jfr. S. K. M. p. 189)

antages sigtet til det egteskab, hvori den skyldige har forgaaet sig, ikke til et senere indgaaet nyt egteskab.

⁶ Jfr. § 82, 2det led.

⁷ Jfr. str.pl. § 3. Jfr. om de legislatoriske betragtninger, der ligger til grund for disse paataleregler, som tildels afviger fra gl. str.l. 27—6, S. K. M. p. 189 ff.; Indst. O VII p. 209; O. prop. nr. 24 p. 32; Indst. O. I p. 40; Odelst.tid. p. 575—6; Lagtingstidende s. a. p. 202—4.

§ 210.¹ (Brud paa egteskabsløfte efter tidligere besvangrelse.)

Med fængsel indtil 4 maaneder straffes² den, som³ enten uden gyldig grund⁴ vægrer sig for⁵ at indgaa egteskab med eller selv forsætlig har fremkaldt nogen egteskabshindring⁶ ligeoverfor en kvinde, der efter den skyldiges fyldte 21de aar under vitterlig forlovelse eller i tillid til givet egteskabsløfte⁷ af ham har ladet sig besvangre.⁸

Er 1 aar hengaaet efter nedkomsten, uden at egteskab er indgaaet, ansees han i ethvert tilfælde for at vægre sig.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.⁹

¹ Jfr. gl. str.l. 18—24. — Jfr. ikr.l. §§ 11,2 og 19, sidste led.

² Jfr. § 214.

³ Medvirkning er her ikke strafbar; jfr. S. K. M. p. 191.

⁴ Som saadan maa naturligvis betragtes enhver grund, der hindrer lovligt egteskab, uden at hindringen er skabt af den skyldige (jfr. cirk. af 12te oktober 1877), eller som, om egteskab var indgaaet, vilde give lovlig skilsmissegrund (jfr. N. L. 3—18—15 og 16,4; ikr.l. § 11,1). Men retten synes ogsaa at maatte kunne tage i betragtning andre omstændigheder; f. ex. at besvangreren senere er bleven vidende om, at kvinden har en fortid, der gjør hende uværdig til at kræve løftet opfyldt (jfr. Stort forh. for 1890 Indst. O. VIII p. 18—19). — Tvivlsomt synes det, om økonomiske vanskeligheder nogensinde bør kunne paaberaabes. Ubetinget kan dog

dette neppe benegtes (f. ex. naar manden er bleven arbejdsudygtig og maa forsørges af andre).

⁵ Jfr. 2det led, der kun kommer til anvendelse, hvor besvangreren ikke før ved udtrykkelige ord eller ved handling (f. ex. ved at forsøge at komme bort) tilkjendegiver, at det ikke er hans agt at indfri løftet. Jfr. S. K. M. p. 191.

⁶ F. ex. ved indgaaelse af egteskab.

⁷ Det maa naturligtvis kræves, at løftet var alvorlig ment (i modsætning til «løse ord og kjærlighedsbreve», jfr. § 3 i den ved ikr.l. § 11,2 ophævede frdn. 5 marts 1734), men nogen særlig form for det kræves ikke saaledes som efter den anførte forordning. Beviset for, at løfte er givet, paahviler anklageren. Men ethvert saadant bevis bliver overflødig, naar der foreligger «vitterlig forlovelse». Hvad der skal forstaaes herved, afhænger tildels af skik og brug, der er noget forskellig i forskellige lande og i de forskellige samfundsklasser. Det er ikke nok, at en udbredt og ikke gjendreven opfattelse udpeger vedkommende som forlovede. Besvangreren maa selv ved sin adfærd have givet grund til denne opfattelse og være sig dette bevidst.

⁸ Jfr. § 198 med anm. 2 i. f. Om svangerskabet leder til nogen fødsel eller ophører ved abort, er uden betydning.

⁹ Jfr. § 82.

§ 211.¹ (Utugtige foredrag, skrifter o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som holder offentligt² foredrag eller istandbringer offentlig³ forestilling eller udstilling af utugtigt³ indhold, eller som medvirker til, at saadanne foredrag, forestillinger eller udstillinger finder sted.

Paa samme maade straffes den, som bevirker eller medvirker til, at utugtige skrifter, billeder eller deslige offentlig falholdes,⁴ udstilles eller paa anden maade⁵ søges udbredte blandt almenheden.

Forøver nogen i sin næring i løbet af 2 aar tvende gange

saadan forbrydelse som oven nævnt, kan retten til at fortsætte næringen frakjendes ham.

¹ Jfr. gl. str.l. 8—3. — Jfr. §§ 212 (med anm. 2), 376 og 377. — Jfr. ogsaa 32te kap.

² Jfr. § 7, 2.

³ Som §§ 376 og 377 viser, sonderer loven mellem «utugtigt» og «uanstændigt» eller «anstødeligt». Under det første begreb kan alene henføres, «hvad der har hensyn til det kønslige forhold eller ialfald dermed staar i nær forbindelse» (jfr. S. K. M. p. 192). — For at straf efter nærværende paragraf skal kunne anvendes, kræves, at selve handlingen (foredraget, forestillingen, skriftet) skildrer saadanne til kønslivet hørende forholde, der efter en sædelig opfatning ikke egner sig til at fremstilles offentlig paa denne maade. Heri ligger: a) Straffebestemmelsen rammer ikke et teoretisk forsvar for utugt eller i det hele udbredelse af usædelige lærdomme i og for sig (mærk modsætningen til den ældre lovs udtryk «krænke sædeligheden»); jfr. S. K. M. p. 192 og 193—4. b) Ikke enhver blotstillen af kønslivets forhold kan betegnes som utugt, idet skildringens øiemed vil kunne gjøre denne legitim (f. ex. tegninger eller skildringer af kønslivets detaljer eller kønslige ekcesser i lægevidenskabelige fremstillinger, i retsmedicinske haandbøger, i retsakter). For vidt gaar imidlertid den paastand, at ethvert kunstnerisk eller skønlitterært formaal eller i det hele et skrifts eller en plastisk eller malerisk fremstillings kunstværdi i alle tilfælde udelukker det her omhandlede begreb. I nogen grad vil afgjørelsen bero paa den tilsigtede anvendelse eller udbredelse (hvad der kan taales i et skrift, der væsentlig henvender sig til den litterært interesserede almenhed, vil maatte betragtes som utugt, naar det fremkommer under en offentlig teaterforestilling). Af betydning vil det ogsaa være, om skildringen overskrider, hvad der er anvist ved formaalet, saasom naar «der dvæles ved enkelthederne med et for øiemedet unødigt bredt behag, og det saaledes viser sig, at disse intime anliggender stilles frem til offent-

ligt skue for skuets egen skyld, hvad enten drivfjederen dertil nu igjen maatte være vindsyge eller kjærlighed til det slibrige» (S. K. M. p. 193). Paa den anden side kræves det ikke, for at en fremstilling skal bedømmes som utugtig at den er given en særlig kynisk eller sansepirrende iklædning. «Ligesom samleie mellem mand og hustru, skjønt i sig selv et forhold i tugt og ærbarhed, dog foretaget paa aaben gade for alles blikke er en utugtig handling, saaledes vil ogsaa skildringer af forhold, der vedkommer aylings-processen, med rette ansees for utugtige, naar de gives en udbredelse, der ikke retfærdiggjøres af noget legitimt oie-med» (S. K. M. l. c.).

⁴ Et fuldbyrdet salg udkræves saaledes ikke.

⁵ F. ex. ved massetilstillelser gennem posten.

§ 212. (Offentlig foretagelse af utugtige handlinger og lign. — Utugtige handlinger med børn.)

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som ved utugtig¹ adfærd i handling eller ord² krænker ærbarhed eller medvirker hertil, saafremt krænkelsen er skeet

1. offentlig,³

2. i overvær af nogen, som deri ikke har samtykket, eller

3. i overvær af barn under 16 aar.⁴

Har den skyldige foretaget utugtig handling⁵ med barn under 16 aar eller forledet noget saadant til utugtig adfærd, anvendes fængsel indtil 3 aar.

I det under 2 nævnte tilfælde finder offentlig paatale alene sted efter begjæring af fornærmede.

¹ Se anm. 3 til § 211. — Jfr. § 376.

² Nærværende paragraf sætter straf for utugtige handlinger eller ord, der ikke falder ind under nogen af de i § 211 opregnede (f. ex. en persons blottelse af sine kjønsdele under de i paragrafen angivne omstændigheder). Det er selvfølgeligt, at begge paragrafer ikke kan anvendes ved siden af hinanden paa samme forhold.

³ Jfr. § 7,2.

⁴ Jfr. anm. 3 til § 195.

⁵ Forholdet mellem denne straffebestemmelse og § 196 vil sees af det i de indledende bemærkninger ved kapitlet forklarede om forskjellen mellem «utugtig handling» og «utugtig omgængelse».

§ 213.¹ (Unaturlig utugt.)

Finder utugtig omgængelse² sted mellem personer af mandkjøn,³ straffes de, der heri gjør sig skyldige, eller som medvirker dertil, med fængsel indtil 1 aar.

Med samme straf ansees den, som har utugtig omgængelse² med dyr, eller som medvirker dertil.

Paatale finder alene sted, naar det paakræves af almene hensyn.⁴

¹ Jfr. den væsentlig ligelydende gl. str.l. 18—21; Kjer-schow p. 322—3. Jfr. § 217, 2det led; ikr.l. § 11,1.

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet. Ældre praxis, der har opfattet «legemlig omgængelse» som ensbetydende med samleie (Retst. 1891 p. 840; 1895 p. 688, 736), lader sig ikke opretholde ligeoverfor den nye lov. Bestemmelsen rammer ogsaa gjensidig onani (derimod ikke den rent ensidige selvbesmittelse). Den rammer saavel den aktive som passive pæderast (Retst. 1888 p. 608).

³ Straffrit er saaledes saavel utugtig omgængelse mellem kvinder som unaturlig tilfredsstillelse af kjønsdriften i forholdet mellem personer af forskjelligt kjøn, forsaavidt de ikke rammes af nogen af de foregaaende paragrafer. — Jfr. forøvrigt anm. 5 til § 44.

⁴ Jfr. str.pl. § 85, sidste led. Medens der efter denne paragraf maa foreligge positive grunde, som berettiger til at antage, at almene hensyn ikke kræver paatale, maa efter § 213 positive grunde tale for iværksættelse af paatale.

§ 214.¹ (Egteskabsindgaaelse i visse tilfælde straffebefriende.)

I de i §§ 191, 193, 1ste led, 194, 196, 197, 198 og 210 omhandlede tilfælde kommer straf ikke til anvendelse, og taber afsagt straffedom forsaavidt² sin virkning, saafremt de, mellem hvem den utugtige omgjængelse har fundet sted, indtræder i egteskab³ med hinanden.

¹ Jfr. gl. str.l. 18—6, 17, sidste p. jfr. 18. — Jfr. § 379, sidste led.

² Altsaa ikke forøvrigt (f. ex. m. h. t. omkostninger).

³ Loven kræver ikke (som f. ex. gl. str.l. 18—17, sidste p.), at egteskabet skal være «lovligt». Er det *ipso jure* ugyldigt (som f. ex. hvor den ene egtefælle tidligere er gift), synes det dog ikke at kunne tages i betragtning, men derimod vel, hvor det alene er omstødeligt efter den ene ægtefælles begjæring (f. ex. hvor det er fremkaldt ved trusler eller svig). Er det imidlertid i sidste tilfælde omstødt, ophører det ogsaa at virke straffebefriende. Jfr. S. K. M. p. 199.

20de kapitel.

Forbrydelser med hensyn til familieforhold.

Jfr. §§ 96 og 102.

§ 215 ¹ (Forrykkelse af familiestand.)

Den, som i retsstridig hensigt² søger at unddrage en anden den ham tilkommende familiestand³ eller at tilvende sig⁴ selv eller andre en falsk familiestand, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 6 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Denne bestemmelse kommer ikke til anvendelse i tilfælde, hvor et af gift kvinde født uegte barn anerkjendes som egte.⁵

¹ Gl. str.l. 21—30; K jerschow p. 524—6.

² Disse ord, der ikke fandtes i gl. str.l. 21—30 (se O. prop. nr. 15 f. 1890 p. 4; Stort.forh. f. 1890 Indst. O. VIII p. 14), er til-

føiede for at udelukke straf i tilfælde, «hvor f. ex. et børnløst egtepar tager et hittebarn til sig og lader det gaa som sit» (jfr. S. K. 1888 p. 78; Odelst.tid. p. 507 ff.). Selve motivet til vedkommendes handling maa saaledes være at forholde barnet eller dettes rette forældre deres ret (f. ex. ved at unddrage disse raadigheden over barnet). Derimod behøver hverken økonomisk skade for andre eller uberettiget vinding for sig selv at være tilsigtet; jfr. S. K. 1888 l. c. Jfr. forøvrigt § 216 om det tilfælde, at pleieførelse negter at udlevere sit pleiebarn til de rette forældre. — Om urigtig opgave af forældre til offentlig myndighed se § 166 med anm. — Om urigtig anførsel i offentlige dokumenter se §§ 120 og 189.

³ For børn, der er fødte udenfor ægteskabet, betinges familiestanden alene af forholdet til moderen, ikke af forholdet til faderen. Urigtige opgaver om paterniteten til uegte børn hører saaledes ikke hid. Jfr. S. K. 1888 p. 78. Se § 166 med anm. 5. — Jfr. om de af gift kvinde fødte uegte børn nærv. paragrafs sidste led.

⁴ «Til forbrydelsens forøvelse er det ikke nok, at man ved en eller anden leilighed udgiver sig for en anden eller for den eller den, men man maa, saa at sige, sætte sig i besiddelse af stillingen, gjøre den gjældende og søge den anerkjendt ligeoverfor dem, til hvem den særlig bringer prætendenten i familieforhold» (S. K. 1888 p. 78). — Jfr. forøvrigt §§ 333, 334, 2det led, 337, 340.

⁵ Jfr. Retst. 1893 p. 677; Getz Udk. 1893, mot. p. 61 —2, note 1.

§ 216.¹ (Unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som bevirker eller medvirker² til, at en umyndig³ under 18 aar⁴ ulovlig⁵ unddrages eller holdes unddragen⁶ fra sine forældres eller andre vedkommendes⁷ omsorg eller myndighed.

Under formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Offentlig paatale finder alene sted efter begjæring af nogen fornærmet.

¹ Gl. str.l. 16—4; Kjerschow p. 269. — Jfr. § 340 (se nedenfor anm. 6). Jfr. ogsaa § 346, 2det led, ikr.l. § 11,1.

² «Den umyndige selv kan selvfølgelig ikke rammes. Om tvende umyndige bistaar hinanden med rømning, vil de derimod begge kunne blive strafbare; men da tiltale ikke behøver at reises i saadant tilfælde, og retten, om den reises, kan lade det bero med en betinget dom, kan dette ingen betænkelighed volde» (S. K. M. p. 201—2).

³ Umyndigheden bliver at bedømme efter vedkommende hjemsteds (ikke paadømmelsesstedets) lov. Som hjemsted ansees efter nugjældende norsk ret det land, hvor vedkommende har fast bosted, ikke det, hvor personen har statsborgerret.

⁴ Loven har ingen straffebestemmelser, svarende til gl. str.l. 18—5 og 9. «Bortførelse» af en kvinde vil saaledes nu ikke være strafbar, naar kvinden er over 18 aar og har samtykket. Paa den anden side vil ægteskabs indgaelse med den bortførte ikke virke straffriende, naar kvinden er under 18 aar (gl. str.l. 18—6). Jfr. S. K. M. p. 201.

⁵ Jfr. l. 6 juni 1896 §§ 1—5.

⁶ Hvor der ikke foreligger en «unddragelse», se § 340.

⁷ Ogsaa forældre vil rammes af denne straffebestemmelse, naar de retsstridig tager sit barn tilbage fra den, til hvem det i medhold af loven (se den i anm. 5 citerede lov) er udsat; jfr. om. gl. str.l. 16—4 Retst. 1879 p. 111; dept. skr. 28 marts 1893.

§ 217.¹ (Skjærpende omstændigheder ved unddragelse af børn og umyndige fra foresattes omsorg.)

Er den i § 216 omhandlede forbrydelse forøvet med barn under 16 aar i utugtigt øiemed,² straffes den skyldige med fængsel indtil 5 aar,³ men indtil 8 aar, saafremt barnet er under 13 aar.⁴

Har den skyldige forøvet den i § 216 omhandlede forbry-

delse i hensigt at benytte den umyndige i et vindesygt øiemed eller derved at forberede nogen i §§ 200—205 eller 213 omhandlet forbrydelse, anvendes fængsel indtil 8 aar.^{3 5}

Er saadan forbrydelse som i § 216 nævnt forøvet med barn under 16 aar, der holdes skjult eller føres ud af landet⁶ eller derved tilføies⁷ betydelig skade paa legeme eller helbred,⁸ er straffen fængsel indtil 10 aar,³ men fængsel ikke under 1 aar, saafremt den skyldige tillige har tilsigtet at benytte det i vindesygt eller utugtigt øiemed.⁹

Er forbrydelsen forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. § 139; ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² Jfr. § 196, der bliver at anvende ved siden af § 217, saafremt utugtig omgjængelse har fundet sted. Er barnet over 16 aar, indtræder ingen særlig strafskjærpelse (jfr. gl. str.l. 18—4). — §§ 197—198 kommer til anvendelse ved siden af § 216 (jfr. § 62), forsaavidt de særlige betingelser for straf efter hine paragrafer er tilstede.

³ Jfr. § 65.

⁴ Jfr. § 195, der bliver at anvende ved siden af § 217, saafremt utugtig omgjængelse har fundet sted.

⁵ Jfr. gl. str.l. 16—5.

⁶ Jfr. gl. str.l. 16—2 og 3.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. §§ 202 (jfr. 204), 206, 2det led, 224 i. f., der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 217 (jfr. § 62). Forholdet mellem disse paragrafer, forsaavidt de taler om en befordring ud af riget i utugtigt øiemed, er følgende: § 206 forudsætter, at den, der befordres ud af riget frivillig samtykke, § 202, at den, der saaledes befordres, *forledes*, § 224, at magt, trusel eller underfundig adfærd er anvendt, § 207, at en umyndig derved unddrages rette vedkommendes omsorg eller myndighed.

§ 218.¹ (Anvendelse af børn og umyndige paa skadelig maade.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som

1. *anvender² noget under hans omsorg eller myndighed staaende³ barn under 16 aar paa en maade, der er fordærvelig for dets helbred,⁴ sedelighed⁵ eller retskaffenhed,⁶ eller tilsteder saadan anvendelse,⁷ eller*
2. *ved misbrug af myndighed⁸ bevirker eller medvirker til, at nogen ham underordnet⁹ person under 18 aar anvendes paa saadan maade.*

Paa samme maade straffes den, som ved forledelse eller tilskyndelse¹⁰ medvirker til nogen oven omhandlet handling.

Er forbrydelsen forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Jfr. N. L. 6—22—3; gl. str.l. 18—28 og 29 jfr. 5—8. S. K. M. p. 202 ff. — Jfr. §§ 381 jfr. 380; l. om tilsyn med arbeide i fabriker m. v. 27 juni 1892 § 43 jfr. §§ 17, 18, 19 (jfr. tillægsl. 21 juli 1894), 20, 22, 23 og 24 (ikr.l. § 4, I). — Jfr. ikr.l. § 19, sidste led.

² Nærværende paragraf forudsætter saaledes enten en positiv handling, hvorved den skyldige selv anvender eller medvirker til, at andre anvender den unge paa en fordærvelig maade (nr. 2), eller undladelse af at skride ind mod en saadan anvendelse (se anm. 7). Det fordres med andre ord, at «der foretages noget med ham, at han udnyttes i nogen retning, som medfører den omhandlede fare» (S. K. M. p. 283). Det er her ikke nok, at den unge udsættes for slet moralsk paavirkning enten ved den overordnede egen opførsel eller tale eller ved, hvad han iøvrigt ser eller hører i dennes hus, end ikke, at han indprentes slette lærdomme (S. K. M. l. c.). Se derimod § 380, der er anvendelig paa saadanne tilfælde.

³ Jfr. anm. 9.

⁴ F. ex. overanstrengende arbeide eller arbeide paa sundhedsfarlige steder eller arbeide, der medfører en unaturlig lang stillesiddende i lukkede rum, hyppigere eller langvarigere nattearbeide, farlige eller unaturlige legemsøvelser

(jfr. § 381,5). At forholdet rammes af de i anm. 1 citerede bestemmelser af fabriktilsynsloven, er ikke nok til at bringe nærv. paragraf til anvendelse. Paa den anden side bliver fabriktilsynslovens straffebestemmelse at anvende ved siden af § 218, hvor de særlige betingelser for straf efter hin lov er tilstede.

⁵ F. ex. paa beværtningssteder, der søges af et daarligt publikum, paa varietéer, hvor der synges slibrige sange eller foregaar uanstændige opvisninger. Derimod er det ikke nok til at betinge anvendelse af den strengere straffebestemmelse i nærværende paragraf, at stedet er et saadant som nævnt i § 381. — Om forførelse til utugt se §§ 196 og 201 jfr. 205.

⁶ F. ex. som medhjælper ved en hæler- eller aagerfor retning. — Om anvendelse til betleri se fattiglovene af 6 juni 1863, resp. §§ 68 og 83 (jfr. ikr.l. § 4, I) og den endnu ikke i kraft traadte løsgjængerlov 31 mai 1900 § 11, sidste led.

⁷ F. ex. tilsteder, at et pigebarn under 16 aar benyttes som nøgen model (S. K. M. p. 204). Den blotte undladelse af at hindre et saadant barn som under 1) omhandlet fra at anvendes paa en af de i paragrafen nævnte maader vil her kunne være tilstrækkelig (i modsætning til nr. 2, hvor der kræves misbrug af myndighed). Imidlertid vil den blotte undladelse f. ex. fra en husbonds side vanskelig kunne rammes af paragrafen, naar barnets anvendelse paa den fordærlige maade sker med forældrenes samtykke.

⁸ Jfr. foreg. anm.

⁹ Som det umiddelbart foran benyttede udtryk «myndighed» viser, sigtes herved til det samme, som i nr. 1 er betegnet som person, der «staar under vedkommendes omsorg eller myndighed». Derunder gaar ogsaa f. ex. tyende og andre, der tilhører vedkommendes husstand (jfr. § 219) og har lydighedspligt ligeoverfor ham.

¹⁰ Altsaa ikke anden medvirkning. Jfr. anm. 1 til § 58.

§ 219.¹ (Unddragelse af forsørgelsespligt. Vanrøgt.)

*Med fængsel indtil 2 aar straffes den, som udsætter nogen hans husstand tilhørende person² for nød³ ved modvil-
lig⁴ at unddrage sig den ham paahvilende forsørgelsespligt,⁵
eller som ved vanrøgt,⁶ mishandling⁷ eller anden lignende ad-
færd⁸ oftere eller grovt⁹ krænker sine pligter mod egtefælle
eller barn eller mod nogen hans husstand tilhørende eller hans
omsorg undergivet person, som paa grund af sygdom, alder
eller andre omstændigheder er ude af stand til at hjælpe sig
selv. Har forbrydelsen havt døden eller betydelig skade paa
legeme eller helbred¹⁰ tilfølge,¹¹ anvendes fængsel indtil 6 aar.*

*Paa samme maade straffes den, som ved forledelse eller
tilskyndelse¹² medvirker til nogen oven omhandlet handling.*

¹ Gl. str.l. 15—9. der dog ikke rammede den blotte und-
dragelse af forsørgelsespligt og ikke omhandlede egtefælle
(jfr. N. L. 6—5—9). Jfr. S. K. M. p. 202 ff — Jfr. ikr.l.
§ 19, sidste led. — Jfr. med paragrafens første del §§ 240,
242 og 243. Jfr. ogsaa den endnu ikke ikrafttraadte løs-
gjængerl. 31 mai 1900 §§ 1, 19 og 27.

² Altsaa uden hensyn til alder, helbred eller arbejds-
evne; jfr. modsætningen til paragrafens følgende del; jfr.
ogsaa S. K. M. p. 204.

³ For at nød skal kunne siges at foreligge, er det ikke
nok, at ernæringen er utilstrækkelig eller at sengested el.
lign. er ubekvem, men dertil kræves, at helbredden udsættes
for at lide ved sult, kulde el. lign. — Ogsaa det tilfælde
gaar ind under bestemmelsen, at en moder f. ex. paa en
jernbanestation faar en ukjendt person til at holde hendes
barn under angivelse af at skulle købe billet og saa for-
svinder, idet barnet maa siges at udsættes for nød, naar
der ingen er tilstede, som har forpligtelser til at sørge for
det; jfr. S. K. 1888 p. 43; Indst. O. I p. 41.

⁴ D. e. undladelse af at give det fornødne, uagtet evnen
ikke mangler.

⁵ Om forsørgelsespligten er kontraktsmæssig overtagen

eller hviler paa loven (jfr. l. om fattigvæsenet af 19 mai 1900 §§ 2—4), er ligegyldigt.

⁶ Herved sigtes alene til den fysiske vanrøgt. Om den moralske se § 218, om den intellektuelle se skolelovene af 26 juni 1889, henholdsvis §§ 15 jfr. 59 og 60 og 17 jfr. 52 og 53.

⁷ Jfr. Kjerschow p. 264—5. Jfr. § 228, der ikke bliver at anvende ved siden af § 219. — Jfr. om revselsesret skolelovene 26 juni 1889 henholdsvis §§ 74 og 65 samt l. 20 juni 1891. Den blotte overskridelse af revselsesretten falder ikke ind under nærværende paragraf (jfr. § 386 og S. K. M. p. 288). Der maa foreligge en mishandling, men en saadan vil kunne ske ved overdreven revselse, ikke blot hvor usædvanlige fysiske smerter voldes, men ogsaa, hvor behandlingsmaaden f. ex. ligeoverfor en kvinde har været i høi grad uanstændig. Jfr. Getz Udk. 1893, motiver p. 71—2, note 3.

⁸ F. ex. ved grovere ærekrænkelser eller, særlig ligeoverfor egtefælle, ved en adfærd, der i høi grad tilkjendegiver foragt. Unddragelse af forsørgelsespligt vil ogsaa her kunne komme i betragtning, hvilket i forhold til paragrafens første del faar den selvstændige betydning, at straffen, naar talen er om egtefælle eller barn, ikke er betinget af, at de hører til den skyldiges husstand, ligesom heller ikke af, at de derved udsættes for nød, medens paa den anden side pligtkrænkelsen maa være grov (hvad ikke enhver modvillig unddragelse af ved en enkelt leilighed at opfylde forsørgelsespligt kan siges at være) eller oftere gjentaget. Jfr. iøvrigt Odelstingstid. p. 725, 727—8, 729—730, 733—734.

⁹ Se foregaaende anm.

¹⁰ Jfr. § 9.

¹¹ Jfr. § 43.

¹² Altsaa ikke anden medvirkning; se anm. 1 ved § 58.

§ 220.¹ (Bigami og anden indgaaelse af ugyldigt egteskab.)

Den, som indgaar et egteskab,² der er ugyldigt paa grund af tidligere egteskab³ eller paa grund af slegtskab eller svogerskab,⁴ eller som medvirker hertil,⁵ straffes med fængsel indtil 4 aar, men indtil 6 aar, saafremt den anden egtefælle var uvidende om ugyldigheden.

Med fængsel indtil 4 aar straffes den, som bevirker eller medvirker til, at et egteskab, der paa grund af de benyttede former er ugyldigt,⁶ indgaaes med nogen, som er uvidende om ugyldigheden.

¹ Jfr. med første led gl. str.l. 18—10 og 15 jfr. 18—11 til 14 og 21—31. Sidste led af paragrafen har intet tilsvarende i gl. str.l. S. K. M. p. 205; Kjerschow p. 307—9. § 220 rammer ikke enhver indgaaelse af ugyldigt egteskab, saaledes ikke de tilfælde, hvor ugyldigheden hidrører fra for ung alder, jfr. imidlertid § 338. — Jfr. endvidere ikr.l. §§ 11,1 og 19, sidste led.

² Forbrydelsen er fuldbyrdet ved vielsen; jfr. Retst. 1863 p. 521 (anmeldelse til lysning anseet som forsøg). — Om samleie se § 194, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 220 (jfr. § 62).

³ Er det tidligere egteskab ugyldigt, maa det betragtes som ikke bestaaende, selv om det ikke ved dom er annulleret; se Bachke i Retst. 1887 p. 307 ff.; S. K. M. p. 206, 1ste sp. nederst. — § 220 er ikke blot anvendelig, hvor der er tale om indgaaelse af et egteskab, der efter norsk ret er ugyldigt paa grund af et tidligere egteskab eller paa grund af slegtskab eller svogerskab, men ogsaa ugyldighed efter fremmed lovs regler maa komme i betragtning, naar vedkommende egteskabs gyldighed efter norsk international privatret overhovedet bliver at bedømme efter fremmed ret; jfr. Betænkning om de internationale konventioner ang. egteskabs indgaaelse m. v., afg. efter opdrag af den kgl. norske regj.s justits- og politidepartement (1903) p. 62—3. Om hvilket lands lovgivning der bliver at lægge til grund ved bedømmelsen af et egteskabs gyldighed, naar egteskabet er indgaaet i udlandet

eller nogen af egtefællerne er udlændinge, se den anførte Betænkning p. 41 ff. samt Bachke i Retst. 1885 p. 797 ff.; 1887 p. 305 ff., 337 ff. og 345 ff.; fakultetsresponsa i Tidsskr. f. retsv. 1891 p. 87 ff. At det tidligere egteskab var opløseligt, fordi der forelaa gyldig skilsmissegrund, er uden betydning (Retst. 1857 p. 417).

⁴ Jfr. cirk. 12 oktbr. 1877. — Jfr. §§ 207 og 208, der bliver at anvende ved siden af § 220, hvor de særlige betingelser for straf efter hine paragrafer foreligger. — Jfr. endvidere § 338, hvoraf fremgaar, at egteskab mellem beslægtede i dispensable led (jfr. frdn. 23 mai 1800, I § 1) uden dispensation ikke rammes af § 220.

⁵ Herunder gaar ogsaa forlovere (jfr. N. L. 2—8—3, kirkeritualet 25 juli 1685 VIII og frdn. 4 juni 1799), som derimod ikke straffes, hvor de ikke har forset sig forsætlig (jfr. derimod gl. str.l. 21—33, sidste p.) Ogsaa den offentlige tjenestemand, der forsætlig medvirker ved ugyldigt egteskabs indgaaelse, rammes af nærværende paragraf. Har han handlet af uagtsomhed eller uforstand, vil straffen være at søge i § 324 eller § 325.

⁶ Se citaterne i anm. 3 om det tilfælde, at egteskabet er indgaaet i udlandet. — Se m. h. t. de norske former for egteskabsstiftelse N. L. 2—8—1 (jfr. alterbog af 14 februar 1889 jfr. res. om brudevielse udenfor kirkerne 30 decbr. 1897), l. ang. egteskabsstiftelse af personer, der ikke hører til et kristeligt religionssamf. 22 juni 1863 jfr. res. 10 oktbr. 1863 samt dissenterl. 27 juni 1891 §§ 8, 9 og 10 med tillægslov 24 juli 1896.

§ 221.¹ (Indgaaelse af omstødeligt egteskab.)

Med fængsel indtil 4 aar straffes den, som indgaar et egteskab, der kan fordres omstødt af den anden egtefælle paa grund af vildfarelse² eller tvang,³ eller som medvirker til indgaaelsen af et saadant egteskab.

Under formildende omstændigheder kan bøder anvendes. Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes be-

*gjæring. Saalænge egteskabet bestaar, kan paatale ikke reises, medmindre paastand om egteskabets omstødelse fremsættes i forbindelse med straffesagen.*⁴

¹ Se gl. str.l. 21—32 jfr. 31; S. K. M. p. 206. — Ikr.l. § 19, sidste led.

² Jfr. O. Platou Egteskabs stiftelse og skilsmisse p. 33 ff.

³ Jfr. N. L. 3—18—14—1; Platou l. c. p. 39 ff. At tvangen skal have den i § 222 omhandlede karakter, kan ikke kræves (jfr. S. K. M. p. 206). Foreligger betingelserne for straf efter denne paragraf, bliver den at anvende ved siden af § 221 (jfr. § 62).

⁴ Jfr. str.pl. § 3.

21de kapitel.

Forbrydelser mod den personlige frihed.

Jfr. §§ 96, 102 og 117; mil. str.l. §§ 42 og 97,1; ikr.l. §§ 19 ff.

§ 222.¹ (Strafbar tvang.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som ved retsstridig adfærd² eller ved at true³ med saadan⁴ tvinger nogen til at gjøre, taale⁵ eller undlade noget, eller som medvirker hertil.

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar straffes den, som ved at true med anklage eller anmeldelse for en strafbar handling eller med fremsættelse af en ærekrænkende beskyldning retsstridig⁶ tvinger nogen til at gjøre, taale eller undlade noget, eller som medvirker hertil.

Uden fornærmedes begjæring finder offentlig paatale ikke sted, medmindre det kræves af almene hensyn.

¹ Jfr. gl. str.l. 16—12, der omfattede saavel § 222 som § 266; Kjerschow p. 273—9; S. K. M. p. 208—210. —

Jfr. §§ 99, 105, 128, 191, 192, 204, 221, 266, 287, 300, 312; mil. str.l. §§ 52, b, 56 og 97,7; fattiglovene af 6 juni 1863, resp. §§ 59 og 74 (jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900 § 13).

² Mærk her modsætningen til andet led; jfr. anm. 5. Arten af den retsstridige adfærd kommer i og for sig ikke i betragtning og heller ikke, mod hvem den er rettet. Ogsaa handlinger, der væsentlig har karakteren af politiforseelser, vil kunne komme i betragtning (f. ex. saadan opførsel, som omhandles i § 350 eller § 355). Men — særlig, hvor det gjælder trusler — vil den ikke lettelig have nogen tvingende karakter, hvor den ikke paa en eller anden maade er rettet mod den, der er udsat for tvangen, eller nogen person, i hvis skjæbne denne har nogen interesse. Ogsaa retsstridig adfærd mod gjerningsmanden selv vil efter omstændighederne kunne komme i betragtning fra dette synspunkt (f. ex. trusel med selvmord). — Jfr. forøvrigt her Retst. 1900 p. 854 ff. (især p. 857); Getz sammesteds p. 857 — 8.

³ Truselen maa selvfølgelig, for at have en tvingende karakter, være fremkommen under omstændigheder, der gav den truede grund til at anse den som alvorlig ment; jfr. § 227 med anm. 3.

⁴ §§ 99, 105, 128, 191, 204, 300, 312 samt de i anm. 1 anførte paragrafer af fattiglovene 1863 og af løsgjængerloven har straffebestemmelser, rettede mod trusler, uden at det her kommer an paa, om det, hvormed der trues, er noget i og for sig retsstridigt. Hvor truselen har den sidstnævnte karakter, synes § 222 at maatte komme til anvendelse ved siden af §§ 99, 105 og 128 (jfr. § 62), medens den (eller efter omstændighederne § 266) bliver at anvende fremfor de øvrige ovenanførte bestemmelser, hvor dette leder til et strengere resultat. Jfr. anm. 1 til § 62.

⁵ Herunder gaar ogsaa det tilfælde, at noget ved magt fratages en anden; jfr. imidlertid § 267.

⁶ Det forudsættes her i modsætning til første led, at

det, hvormed der trues, i og for sig ikke er retsstridigt (at altsaa den handling, man truer med at anmelde eller paa-tale, virkelig er begaaet, at den ærekrænkende beskyldning er sand). Jfr. iøvrigt Retst. 1900 p. 854. Det retsstridige forudsættes her at ligge deri, at en saadan trusel anvendes til at fremtvinge noget. At imidlertid ikke tvang ved hjælp af en saadan trusel i alle tilfælde er retsstridig, tilkjendegiver lovstedet selv ved den særlige udhæven af dette moment (jfr. anm. 1 til § 57). I hvilke tilfælde denne retsstridighed foreligger, vil bero paa omstændighederne, særlig paa, hvorvidt der er nogen naturlig sammenhæng mellem det, hvormed der trues, og det, der søges opnaaet (den vil f. ex. ikke kunne siges at foreligge, naar den, der er besveget, truer med anmeldelse, saafremt ikke det forsvagne beløb dækkes, eller naar nogen truer med offentlig at blotstille en person, der har forset sig i embede, hvis han ikke fratræder dette). At det, man vil opnaa med truselen, er noget, hvorpaa man har retskrav, ophæver derimod ikke i og for sig retsstridigheden af trusler som de i paragrafens andet led omhandlede (f. ex. ikke, hvor man truer en uefterretlig skyldner med at ville blotstille hans egteskabelige utroskab, hvis han ikke betaler). Jfr. iøvrigt S. K. M. p. 208—9.

§ 223.¹ (Frihedsberøvelse.)

Den, som ulovlig² berøver en anden friheden eller medvirker til saadan frihedsberøvelse, straffes med fængsel indtil 5 aar.

Har frihedsberøvelsen varet over en maaned, eller har den voldt³ nogen ualmindelige lidelser eller betydelig skade paa legeme⁴ eller helbred eller medført³ nogens død, idømmes fængsel i mindst 1 aar.

¹ Gl. str.l. 16—6. — Jfr. § 117 jfr. ogsaa § 139; mil. str.l. § 51; ikr.l. § 11,1.

² Jfr. str.pl. § 232 i. f.; søf.l. 20 juli 1893 §§ 101, 102, sidste led og 107; sindssygel. 17 aug. 1848 §§ 8, 10, 15 og 16

og den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900
§ 21.

³ Jfr. § 43.

⁴ Se § 9.

§ 224.¹ (Frihedsberøvelse under skjærpende omstændigheder, menneskerov.)

Med fængsel indtil 10 aar² straffes den, som ved magt, trusel eller underfundig adfærd³ ulovlig bringer nogen i sin eller en andens vold⁴ i hensigt at hensætte ham i hjælpeløs tilstand⁵ eller fremmed krigstjeneste eller i fangenskab eller anden afhængighed i et fremmed⁶ land eller for i utugtigt øiemed⁷ at føre ham til et fremmed⁶ land, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. gl. str.l. 16—1 til 3 jfr. 5. Jfr. ikr.l. § 11.1.

² Jfr. § 65.

³ F. ex. ved fremkaldelse af en vildfarelse eller ved lokkende forespeilinger. Ogsaa anvendelse af narkotiske midler rammes af udtrykket.

⁴ Dette vil f. ex. foreligge, naar nogen ved et saadant middel som omhandlet i anm. 3 er forledet til at medfølge et skib, idet han isaafald er i dens vold, der har befalingen ombord; jfr. S. K. M. p. 210.

⁵ Jfr. § 242, der ikke bliver at anvende ved siden af § 224.

⁶ Dette maa selvfølgelig bedømmes i forhold til offerets, ikke gjerningsmandens hjemsted.

⁷ Jfr. anm. 9 til § 217. §§ 202 og 204 bliver i tilfælde at anvende ved siden af § 224.

§ 225.¹ (Hensættelse i trældom. Slavehandel.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at en anden bringes i trældom, straffes med fængsel fra 5 aar indtil paa livstid.

Paa samme maade straffes den, som driver eller medvirker til² slavehandel³ eller førsel af personer, bestemte for saadan handel.

Er forbrydelsen forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

¹ Gl. str.l. 16—8 og 9. — Jfr. generalakt ved kongokonferencen i Berlin 24 april 1885 kap. II og ved konferencen i Bryssel 30 marts 1892, særlig art. V samt l. om straf for indførelse af skydevaaben til visse dele af Afrika m. v. 19 juni 1891 (ikr.l. § 4, I). Jfr. § 139; mil. str.l. § 51; ikr.l. § 11,1.

² Her kræves ikke som efter gl. str.l. 16—9, for at nogen af et skibs besætning skal rammes af straffebestemmelsen, at vedkommende allerede, da han tog tjeneste paa fartøiet, var vidende om, at dette var bestemt til slavehandel; S. K. M. p. 210—1.

³ Paragrafen rammer slavehandel, selv hvor den efter vedkommende lands lov er tilladt, uden hensyn til, om den skyldige er Normand eller udlænding, jfr. § 12,4 a (S. K. M. p. 211).

§ 226.¹ (Uagtsom ulovlig frihedsberøvelse og foretagelse af en lovlig paagribelse med tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som gjør sig skyldig i en frihedsberøvelse, som han uden skjellig grund anser for lovlig, eller i tilfælde, hvor paagribelse lovlig kan finde sted, foretager en saadan med tilsidesættelse af den lovbestemte fremgangsmaade,² eller som medvirker til nogen saadan forbrydelse.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 16—7. — Jfr. § 117, sidste led.

² Jfr. str.pl. § 236, sidste led.

§ 227.¹ (Strafbare trusler.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar² straffes den, som i ord eller handling truer med et strafbart foretagende,³ der kan medføre høiere straf end 1 aars hefte eller 6 maane-

ders fængsel, under saadanne omstændigheder, at truselen er skikket til at fremkalde alvorlig frygt¹, eller som medvirker til saadan trusel.

Uden fornærmedes begjæring finder offentlig paatale ikke sted, medmindre truselen er rettet mod en ubestemt flerhed², eller det findes paakrævet af andre almene hensyn.

¹ Gl. str.l. 16—11. — Jfr. §§ 128 og 160.

² Jfr. § 65.

³ At dette skal være rettet mod den samme person, til hvem truselen er rettet, kræves ikke; men den maa være egnet til at volde den truede skade eller psykisk lidelse; jfr. anm. 2 til § 222. — Forskjellen mellem nærværende paragraf og § 222 samt de i anm. 1 til sidstnævnte paragraf anførte lovbud er, at truselen ikke her forudsættes at tilsigte fremkaldt en handling eller undladelse fra den truedes side.

⁴ Om truselen har denne karakter, maa bedømmes fra den truedes standpunkt (subjektiv, ikke objektiv bedømmelse). Jfr. S. K. 1888 p. 44, 2den sp. nederst; Indst. O. VI for 1889 p. 23.

⁵ F. ex. medlemmerne af en forening, en hel bys indvaanere. Jo ubestemtere flerheden er, desto mere vil iøvrigt denne ubestemthed kunne være egnet til at vække tvivl om, hvorvidt truselen er alvorlig ment (mærk dog f. ex. trusel om ildspaa sættelse, forvoldelse af sprængning o. lign. almenfarlige forbrydelser).

22de kapitel.

Forbrydelser mod liv, legeme og helbred.

Dette kapitel svarer til gl. str.l.s 14de og 15de kapitel, hvis system og materielle indhold den nye lov iøvrigt i det væsentlige bibeholder. Jfr. S. K. M. p. 211 ff. For legemsfornærmelsernes vedkommende bemærkes

særlig, at inddelingen er en noget anden efter den nye end efter den gl. lov, idet der opstilles følgende tredeling: 1) Legemsfornærmelser, ved hvilke ingen skade forsætlig er forvoldt (§ 228 jfr. §§ 230 og 232), 2) saadanne, hvorved en mindre legemsskade er forvoldt (§ 229 jfr. §§ 230 og 232), 3) saadanne, hvorved betydelig skade er voldt (§ 231 jfr. § 232). Motiverne (p. 212) udtaler herom: «Man antager, at denne ordning vil kunne bidrage en del til at modvirke den tendens, som stadig viser sig til en altfor lemfældig bedømmelse af legemsfornærmelser. Efter udkastet vil nu fængsel (fra 21 dage til 2 aar) maatte idømmes, saasnart overhovedet nogen skade er tilsigtet og tilføiet; og ved ogsaa for tilfælde, hvor overhovedet hverken skade er tilføiet eller tilsigtet, at aabne adgang til idømmelse af denne strafart viser loven tydelig, at den end ikke for saadanne vil have anvendt bøder enten som udelukkende straf eller dog som *poena ordinaria*». Jfr. ogsaa Odelstingstid. p. 1041—3. — Som afvigende fra den ældre ret maa mærkes, at der i alle tilfælde af forsætlige legemsfornærmelser er aabnet adgang til offentlig paatale, hvor almene hensyn kræver det. Jfr. med nærv. kap. §§ 96, 101, 102, 219 (med anm. 7), 384—6 og mil. str.l. §§ 44, 59 og 97; ikr.l. §§ 19 ff.

§ 228.¹ (Legemsfornærmelse.)

Den, som over vold mod en andens person eller paa anden maade fornærmer² ham paa legeme, eller som medvirker hertil, straffes for legemsfornærmelse med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.³

Har legemsfornærmelsen tilfølg⁴ skade paa legeme eller helbred⁵ eller betydelig smerte, kan fængsel indtil 3 aar anvendes, men indtil 5 aar, hvis den har døden tilfølg⁶, eller skaden er betydelig.

Er en legemsfornærmelse gjengjældt med en legemsfornærmelse, eller er ved en saadan en forudgaaende legemsfornærmelse eller ærekrænkelse gjengjældt, kan den lades straffri.⁶

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring, medmindre forbrydelsen har havt døden tilfølg, eller almene hensyn kræver paatale.

¹ Gl. str.l. 15—1; Kjerschow p. 236—241. Se de alm. bemærkninger ved kapitlet. — Jfr. §§ 127 og 235.

² En «fornærmelse» ligger selvfølgelig ikke i udøvelse af en retmæssig revselsesret (jfr. anm. 7 til § 219 og det der citerede, og om overskridelse af en saadan § 386, jfr. S. K. M. p. 288 og anm. 2 til § 386). — Som tilfælde, der vil gaa ind under udtrykket «paa anden maade», nævner S. K. M. p. 213: handlinger, hvorved væmmelse eller andet legemlig ubehag vækkes, saasom besudling, frembringelse af øresønderrende lyd. I alle tilfælde maa der dog være tale om en paavirkning af legemet eller de fysiske organer, hvorved imidlertid ikke fremkaldelse af smerte er nødvendig forudsætning. Forvoldelse af ren sjælelig smerte eller lidelse rammes ikke af bestemmelsen; jfr. S. K. M. p. 213, note 2. Jfr. iøvrigt § 246, hvis omraade, forsaavidt den omhandler ærekrænkelse «i handling», tildels falder sammen med omraadet for § 228. Retsbrugen har under den ældre ret, der forsaavidt ikke er ændret ved den nye str.l., været tilbøielig til at behandle enhver utilbørlig berøring af en andens legeme, f. ex. spyttens paa en anden, uanstændig berøring af kvinder, som legems- ikke som æresfornærmelse (jfr. f. ex. Retst. 1884 p. 534; 1877 p. 25; 1864 p. 122; Ugebl. f. lov. III p. 191 og 288, cit. af Kjerschow p. 239—240).

³ Jfr. §§ 230, 232, 235 og mil. str.l. § 59

⁴ Jfr. § 43. Denne paragraf leder, forsaavidt legemsfornærmelsen skyldes flere, til følgende resultater: 1) Er de fleres samvirken ganske tilfældig, vil hver enkelt kun svare for, hvad han bevislig har gjort, ikke for den videregaaende følge, der skyldes de andres samvirken, naar muligheden af denne og af dens følger ikke kunde forudses af gjerningsmanden. Dette gjælder ogsaa, hvor det ikke kan afgjøres, hvilken af de flere sammenstødende

legemsfornærmelser har voldt den videregaaende følge; jfr. imidlertid § 384. 2) Har flere samvirket, vil samtlige være ansvarlige for den forudseelige følge, der skyldes den gjensidig ydede bistand. Derimod vil den enkelte ikke være ansvarlig for, hvad de andre mod aftale eller forudsætning har forvoldt. Jfr. S. K. M. p. 214. Jfr. § 384.

⁵ Jfr. § 9.

⁶ Jfr. gl. str.l. 15—1, sidste led. Derimod har loven ingen til gl. str.l. 15—6 svarende bestemmelse; se imidlertid § 56 med anm. 3. — Jfr. § 250.

§ 229.¹ (Legemsbeskadigelse.)

Den, som skader² en anden paa legeme eller helbred eller hensætter nogen i afmagt, bevidstløshed eller lignende tilstand,³ eller som medvirker hertil, straffes for legemsbeskadigelse med fængsel indtil 3 aar,⁴ men indtil 6 aar,⁴ saafremt nogen sygdom⁵ eller arbejdsudygtighed, der varer over 2 uger,⁶ eller en uhelbredelig lyde,⁷ feil eller skade er voldt,⁸ og indtil 8 aar,⁴ saafremt døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁹ er blevet følgen.⁸

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring, medmindre forbrydelsen har havt døden tilfølge⁸ eller almene hensyn kræver paatale.

¹ Gl. str.l. 15—1, 2 og 4. Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet. — Jfr. §§ 235 og 364.

² Altsaa forsætlig (jfr. § 40); om uagtsomhed se §§ 237 og 238. — Gl. str.l. omhandlede i 15—1 «skade paa helbredden», i 15—2 forvoldelse af «lyde, feil eller sygdom.» Efter den nye lov vil fremkaldelse af en hvilkensomhelst patologisk tilstand eller forværrelse af en saadan rammes af den i paragrafen opstillede strengere straffebestemmelse. Den ældre praxis med hensyn til forstaaelsen af begrebet sygdom er derfor ikke længer her veiledende; se derimod anm. 5. — Af almindelige strafferetlige grundsætninger flyder, at der ikke foreligger strafbar legemsbeskadigelse, hvor en læge under retmæssig udøvelse af sit kald fore-

tager operative indgreb eller fremkalder sygdom i kurativt eller diagnostisk øiemed.

³ Herunder ogsaa beruselse og hypnotisk tilstand (se § 364).

⁴ Jfr. §§ 230, 232, 235.

⁵ Jfr. fra den ældre retsbrug, som her bevarer sin betydning, Kjerschow p. 243—7.

⁶ Havde intet tilsvarende i gl. str.l. (jfr. Retst. 1864 p. 792).

⁷ Jfr. om ældre retsbrug, som her fremdeles har betydning, Kjerschow p. 243.

⁸ Jfr. § 43 og anm. 4 til § 228.

⁹ Jfr. § 9.

§ 230.¹ (Gjentagelsestilfælde.)

De i §§ 228 og 229 bestemte straffe kan forhøies med indtil en halvdel,² saafremt den skyldige tidligere er straffet³ for nogen forbrydelse af voldsom art.⁴

¹ Intet sidestykke i gl. str.l.

² Jfr. § 65.

³ Jfr. § 61.

⁴ Forbrydelsen maa have indeholdt en vold mod person; jfr. f. ex. §§ 99, 100, 101, 102, 127, 136, 192, 222, 266, 267, 312; mil. str.l. §§ 43, 44 og 59.

§ 231.¹ (Grov legemsbeskadigelse.)

Den, som bevirker eller medvirker til,² at en anden tilføies betydelig skade paa legeme eller helbred,³ straffes for grov legemsbeskadigelse med fængsel i mindst 2 aar.⁴ Har han handlet med overlæg,⁵ kan fængsel paa livstid⁶ anvendes, saafremt forbrydelsen har havt døden tilfølge.⁷

¹ Gl. str.l. 15—3. — Jfr. § 139; mil. str.l. § 51.

² D. e. forsætlig Om uagtsomhed se § 238.

³ Jfr. § 9.

⁴ Jfr. §§ 65, 232, 235 og 236.

⁵ Overlæg betegner den sindstilstand, ved hvilken den

skyldige er sig bevidst saavel de motiver, der kan afholde fra handlingen, som de, der driver til den, og har veiet begge mod hinanden. For at den skjærpede straf skal indtræde, maa denne sindstilstand have været tilstede i handlingsøieblikket.

⁶ Jfr. str.pl. § 89.1.

⁷ Jfr. § 43 og anm. 4 til § 228.

§ 232.¹ (Legems-fornærmelse og -beskadigelse under skjærpende omstændigheder.)

Er nogen i §§ 228—231 nævnt forbrydelse forsætlig² udført paa en særlig smertevoldende maade³ eller ved hjælp af gift eller andre stoffe, der er i høi grad farlige for sundheden,⁴ eller ved kniv eller andet særlig farligt redskab,⁵ bliver altid fængsel at idømme, og kan for forbrydelse mod § 231 fængsel paa livstid⁶ i ethvert tilfælde anvendes samt ellers straffen forhøies med indtil 3 aar.

¹ Gl. str.l. 15—5; Kjerschow p. 256—8.

² Jfr. anm. 1 ved § 40.

³ D. e. under forvoldelse af smerter, som ikke regelmæssig er forbundne med en legems-fornærmelse eller -beskadigelse af saadan art som den tilføiede (S. K. M. p. 214); jfr. Retst. 1882 p. 633; 1890 p. 427.

⁴ Hvorvidt et stof er i høi grad farligt for sundheden, vil regelmæssig afhænge af den mængde, hvori det bibringes. Det særlige for begrebet gift er, at det selv i smaa doser enten ved sin kemiske sammensætning eller ved smitteførende substanser (syfilitisk gift, tuberkulosebakterier o. lign.) er egnet til at virke dræbende eller ødelægge sundheden. Andre stoffe kan iøvrigt komme i betragtning som sundhedsfarlige ikke blot ved sin kemiske, men ogsaa ved sin mekaniske sammensætning (f. ex stødt glas).

⁵ Jfr. § 385. — Til disse bestemmelser havde gl. str.l. intet tilsvarende.

⁶ Jfr. str.pl. § 89.1.

§ 233.¹ (Drab.)

Den, som forvolder en andens død, eller som medvirker dertil, straffes for drab med fængsel i mindst 6 aar.²

Har den skyldige handlet med overlæg,³ eller har han forøvet drabet for at lette eller skjule en anden forbrydelse eller unddrage sig straffen for en saadan, kan fængsel paa livstid⁴ anvendes. Det samme gjælder i gjentagelsestilfælde samt, hvor forøvrigt særdeles skjærpende omstændigheder foreligger.⁵

¹ Gl. str.l. 14—1 og 2; Kjerschow p. 176—191. — Jfr. § 139; ikr.l. §§ 14, 20 og 21; mil. str.l. § 51.

² Jfr. §§ 65, 100, 235 og 236.

³ Jfr. anm. 3 til § 231. — Denne del af § 233 svarer til gl. str.l. 14—2. Den sidstes betegnelse af forbrydelsen som «mord» er ikke bibeholdt i den nye lov. Men iøvrigt er selve dette begreb ikke opgivet. Kun er dets behandling forsaavidt forandret, som det ikke længer nødvendigvis betinger anvendelsen af en strengere straffesats (efter gl. str.l. var frihedsstraf paa livstid minimumsstraf for mord) og i henseende til straffeskjærpende virkning er sat i klasse med en række andre momenter; jfr. S. K. M. p. 215. «Hermed er det imidlertid ikke meningen, at anvendelse af fængsel paa livstid for de i § 233, 2det led nævnte tilfælde skal betragtes som noget ekstraordinært; meget mere maa det, navnlig for de overlagte drab, forudsættes, at der maa kunne paavises særlig formildende omstændigheder, for at tidsbestemt fængsel skal blive anvendt» (Indst. O. I p. 42).

⁴ Jfr. str.pl. § 89,1.

⁵ Jfr. § 61; ikr.l. § 29. Jfr. gl. str.l. 14—1, 2det led.

§ 234.¹ (Moders drab af uægte barn.)

Er den i § 233 omhandlede forbrydelse forøvet af en moder mod hendes uægte barn² under fødselen eller inden et døgn efter denne, straffes hun med fængsel fra 1 indtil 8 aar.

I gjentagelsestilfælde³ eller forøvrigt under særdeles skjærpende omstændigheder kan fængsel indtil 12 aar anvendes.

Forsøg kan lades straffrit,⁴ saafremt barnet ikke er tilføiet betydelig skade paa legeme eller helbred.⁵

¹ Gl. str.l. 14—4; Kjerschow p. 192—204. Jfr. Indst. O. I p. 42—43. — Den nye lov behandler ikke som den ældre barnedrab som en selvstændig forbrydelsesart; men de i § 234 nævnte omstændigheder bevirker anvendelsen af en mildere straf end den for drab almindelige. Dette faar den betydning for lagmandsretsbehandlingen, at der ved forbrydelse mod § 234 kan anvendes spørgsmaalestilling overensstemmende med str.pl. § 345, 1ste p. — Jfr. § 139.

² D. e. barn, hvis forældre ikke har indgaaet ægteskab med hinanden (l. 6 juli 1892 nr. 4 § 1), uden hensyn til, om moderen ved dets fødsel var gift med en anden end barnets fader.

³ Jfr. § 61; ikr.l. § 29.

⁴ Altsaa, selv om betingelserne for straffrihed efter § 50 ikke foreligger. Straffriheden er alene fakultativ; og motiverne fremhæver særlig, at moderen vanskelig kan lades straffri, hvor der er medhjælpere, som maa straffes (S. K. M. p. 218). Gl. str.l. havde ingen bestemmelse, svarende til sidste led af § 234. Jfr. S. K. M. p. 217—8.

⁵ Jfr. § 9.

§ 235.¹ (Legemsfornærmelse og drab af samtykkende. Drab af medlidenhed.)

Straf efter §§ 228 og 229 kommer ikke til anvendelse, naar handlingen er foretaget med nogen, som deri har samtykket.

Er nogen med eget samtykke dræbt eller tilføiet betydelig skade paa legeme eller helbred,² eller har nogen af medlidenhed berøvet en haabløs syg livet eller medvirket hertil, kan³ straffen nedsættes under det ellers bestemte lavmaal og til en mildere strafart.

¹ Tilsvarende bestemmelse fandtes ikke i gl. str.l.; men regelen i nærv. paragrafs første led maatte uden ul-

trykkelig lovhjemmel antages at flyde af almindelige grund-sætninger. Bestemmelserne i nærværende paragraf vil finde anvendelse paa legemsbeskadigelse og drab i duel, hvorved forstaaes en aftalt tvekamp, der føres overensstemmende med sædvansmæssige eller aftalte regler og med vaaben, der er bestemt til at tilføie skade paa legeme (skudvaaben, sabler, kaarder, derimod ikke stokke o. lign.) Derimod har loven ingen særlig straffebestemmelse for udfordring til duel eller den blotte deltagelse i en saadan uden legemsbeskadigelse (jfr. S. K. 1888 p. 34). Det sidste vil inidlertid blive at bedømme som forsøg paa forbrydelse mod § 235, 2det led jfr. efter omstændighederne §§ 231 og 232 eller 233. Den blotte udfordring synes derimod at maatte bedømmes som en blot forberedende handling. Overbringeren af en saadan er derfor straffri, medens sekundanter vil blive at straffe som medhjælpere. Særlige bestemmelser om duel indeholder mil. str.l. § 74. — At straffrihed eller strafnedsættelse finder sted efter nærværende paragraf, hindrer ikke, at handlingen straffes efter § 134, 1ste led. — Om berettiget harme som strafnedsættelsesgrund se 50.

² Jfr. § 9.

³ Der indrømmes saaledes ingen ret til strafnedsættelse i disse tilfælde. Begjæringen om at dræbes eller skades paa legeme «kan efter omstændighederne fremstille sig som saa ubegrundet eller aabenbart være udsprunget af saa forbigaaende forstemthed, at den, som efterkommer den, ingen eller liden undskyldning deri vil kunne finde» (S. K. M. p. 218).

§ 236.¹ (Medvirken til selvmord eller selvbeskadigelse.)

Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet eller tilføier sig betydelig skade paa legeme eller helbred,² straffes som for medvirkning til drab eller grov legemsbeskadigelse, øvet mod en samtykkende.³

Straf kommer ikke til anvendelse, naar døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred³ ikke er indtraadt.

¹ Gl. str.l. havde ingen særlig bestemmelse om det i denne paragraf omhandlede forhold, og dens delagtighedsregler (jfr. anm. 1 til § 58) maatte antages at lede til straffrihed.

² Jfr. § 9.

³ Jfr. § 235, 2det led. Er den betydelige skade paa legeme forvoldt ved et selvmordsforsøg, vil straffen for den medvirkende være at bestemme efter § 233, sammenholdt med §§ 51 og 235, 2det led. — Jfr. § 134, 1ste led (anm. 1 i. f. til § 235).

§ 237.¹ (Uagtsom legemsbeskadigelse.)

Den, som ved uagtsomhed² forvolder saadan arbeidsudytighed, sygdom, lyde, feil eller skade som i § 229 nævnt, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 15—10. — Jfr. mil. str.l. § 75.

² Se anm. 2 til § 40.

§ 238.¹ (Uagtsom forvoldelse af betydelig legems-skade.)

Den, som ved uagtsomhed² forvolder betydelig skade paa legeme eller helbred,³ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 aar.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 15—10 i. f.

² Se anm. 2 til § 40.

³ Jfr. § 9.

§ 239.¹ (Uagtsomt drab.)

Den, som ved uagtsomhed² forvolder en andens død, straffes med fængsel indtil 3 aar eller under særdeles skjærpende omstændigheder indtil 6 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Gl. str.l. 14—7. Kjerschow p. 211 ff.

² Se anm. 2 til § 40.

§ 240.¹ (Faderens ansvar for moderens forbrydelse mod uægte barn.)

Med bøder eller med fængsel indtil 2 aar straffes den mand, der modvillig unddrager sig² for at yde en af ham udenfor ægteskab besvangret kvinde den i anledning af svangerskabet eller nedkomsten fornødne hjælp³ med den følge,⁴ at hun hensættes i en nødlidende eller hjælpeløs tilstand,⁵ hvorunder hun forøver nogen forbrydelse, rettet mod fosterets eller barnets liv,⁶ eller ved hvilken dette udsættes for fare.⁷

¹ Gl. str.l. 14—10. — Jfr. § 219 med anmærkninger; Odelstingstid. p. 723 ff. Denne paragraf bliver, hvor betingelserne er tilstede, at anvende ved siden af § 240. — Jfr. endvidere om andre end barnefaderen § 388.

² Dette vil være tilfældet, hvor vedkommende er vidende om sin pligt og istand til at opfylde den, men desuagtet undlader dette, uden at det kommer i betragtning, om han er udtrykkelig opfordret til at yde hjælp; jfr. Odelstingstid. 1892 p. 242—3.

³ Jfr. l. om underholdningsbidrag til børn, hvis forældre ikke har indgaaet ægteskab med hinanden m v. 6 juli 1892 §§ 1 og 4. § 240 rammer imidlertid den modvillige unddragelse ikke blot af pekuniær hjælp men ogsaa af den moralske støtte, der kan ligge i raad og vejledning. Jfr. Odelstingstid. 1892 p. 244. I førstnævnte henseende vil de nævnte paragrafer af l. 1892 forsaavidt være afgjørende, som § 240 ikke kan anvendes paa faderen, fordi han ikke har ydet mere, end han efter denne lov er pligtig til, om end dette maatte have vist sig utilstrækkeligt. Er det pligtige bidrags størrelse endnu ikke fastsat af øvrigheden, vil faderen ikke deri kunne søge undskyldning for at unddrage sig al pekuniær bistand; han vil kunne rammes af straffebestemmelsen, naar han ikke efter evne har søgt at afverge, at moderen kom i nød.

⁴ Jfr. § 43. At denne følge vilde indtræde, behøver saaledes ikke at have været forudseet, end mindre tilsigtet af barnefaderen; det er nok, at han har indseet muligheden af følgen (jfr. udtryksmaaden i gl. str.l. 14—10, som netop blev ændret for at udtrykke dette; se S. K. M. p. 222).

⁵ Ved bedømmelsen af, om dette er tilfældet, maa tages et væsentligt hensyn til, om moderen havde let adgang til ved henvendelse til sine omgivelser (forældre, husbondsfolk o. lign.) at faa den fornødne hjælp. Jfr. Indst. O. nr. 35 for 1892 p. 97.

⁶ Jfr. §§ 233, 234 (derimod ikke § 239).

⁷ Jfr. §§ 219, 242 jfr. 243, 244.

§ 241.¹ (Faderens unkladelse af at afværge moderens forbrydelse mod sit uægte barn.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den mand, der vidende om, at nogen af ham udenfor egteskab besvangret kvinde tilsigter nogen forbrydelse, rettet mod fosterets eller barnets liv,² eller hvorved dette udsættes for fare,³ undlader at foretage skridt, hvorved forbrydelsen kunde være forebygget.⁴ Har forbrydelsen havt barnets død tilfølge,⁵ kan fængsel indtil 4 aar anvendes.

¹ Gl. str.l. 14—11 (Kjerschow p. 233—4). — Jfr. om andre end barnefaderen § 389.

² Jfr. §§ 233 og 234 (derimod ikke § 239).

³ Jfr. §§ 219, 242 jfr. 243, 244.

⁴ Selvfølgelig kan dette ansvar ikke gjælde for hele barnets levetid. Af udtryksmaaden i paragrafen og dens sammenhæng med den umiddelbart foregaaende paragraf fremgaar, at ansvaret kun gjælder tiden før, under og umiddelbart efter fødselen; jfr. Indst. O. nr. 35 for 1892 p. 98 og Odelstingstid. 1892 p. 248—9. — Endvidere viser udtryksmaaden, at ansvaret er betinget af, at forbrydelsen bringes til udførelse, alfad saavidt som til strafbart forsøg. Jfr. Odelstingstid. 1892 p. 247—8, jfr. analogien af § 139, 2det led. — Da straffebestemmelsen forudsætter for-

sæt (§ 40), vil den ikke kunne anvendes, hvor vedkommende har troet, at de skridt, han foretog, vilde være tilstrækkelige til at forebygge forbrydelsen, selv om denne desuagtet bliver begaaet. — Ogsaa til anmeldelse til vedkommende myndighed vil barnefaderen i fornødent fald være forpligtet; jfr. forøvrigt § 139, der ikke bliver at anvende ved siden af § 241.

⁵ Jfr. § 43.

§ 242.¹ (Udsættelse. Forladen i hjælpeløs tilstand.)

Den, som hensætter en anden i hjælpeløs tilstand² eller medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 3 aar.

Paa samme maade straffes den, som retsstridig³ forlader i hjælpeløs⁴ tilstand nogen, som staar under hans varetægt,⁵ eller som han pligter⁶ at ledsage, befordre, modtage eller paa anden maade drage omsorg for, eller lader nogen saadan person forblive i hjælpeløs tilstand, saavel som den, som ved forledelse eller tilskyndelse⁷ medvirker hertil.

Har forbrydelsen havt døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁸ tilfølge⁹, straffes den skyldige med fængsel indtil 6 aar.

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes begjæring, medmindre forbrydelsen har døden tilfølge,¹⁰ eller almene hensyn kræver paatale.

¹ Gl. str.l. 15—8; Kjerschow p. 260—4. — Jfr. § 219 med anmærkninger. Se ogsaa § 388.

² Der kræves her, hvor i modsætning til paragrafens andet led forudsætningen er, at forbrydelsen forøves ved positiv handling, ikke noget særligt forhold, der forpligter den skyldige til at tage sig af den hjælpeløse. Heller ikke kommer det i betragtning, om hjælpeløsheden skyldes særlige egenskaber ved offerets person (alder, sygdom, vanførhed, beruselse) eller ydre omstændigheder; jfr. O. prop. nr. 12 1889 p. 10, hvor som eksempel nævnes, at nogen kaster løs en baad, i hvilken en person befinder sig, som derved gives elementernes tumlen i vold, eller at nogen

støder ud i vinterkulden en person, som har siddet hos gjerningsmanden og beruset sig.

³ «Om f. ex. en mand har paataget sig at føre en anden over et fjeld og de underveis overfalder af snestorm, bør føreren, forsaavidt han har opbudt al sin kraft for at redde den anden, ikke kunne straffes, om han forlader ham, naar omstændighederne er saadanne, at begge med sikkerhed kan forudsees at ville omkomme, hvis han ikke søger at frelse sig selv uden hensyn til den anden» (O. prop. nr. 12 for 1889 p. 10). Forøvrigt vil retsstridigheden selvfølgelig blive at bedømme efter beskaffenheden af det forhold, der begrunder forpligtelsen til at tage sig af vedkommende. Der vil f. ex. kræves mere af forældre end af en, som tilfældig har taget sig af et fremmed barn.

⁴ Hjælpeløs er tilstanden ikke, naar der er andre tilstede, som yder hjælp. Jfr. imidlertid anm. 3 til § 219.

⁵ F. ex. forældre, fosterforældre, sygepleiere, barnepiger; jfr. § 219, der ikke bliver at anvende ved siden af § 242.

⁶ Pligten kan være begrundet i aftale eller i lovens bud. Saaledes gaar herunder f. ex. indehaverne af de offentlige fjeldstuer ligeoverfor reisende (jfr. O. prop. nr. 12 for 1889 p. 9). Ogsaa en mand, der har besvangret en kvinde, vil ligeoverfor denne kunne gaa ind under bestemmelsen; jfr. Odelstingstid. p. 724.

⁷ Jfr. anm. 1 til § 58.

⁸ Jfr. § 9.

⁹ Jfr. § 43. — Har denne følge været forudseet af den skyldige (jfr. anm. 1 til § 40), vil tilfældet rammes af §§ 231 eller 233.

¹⁰ Regelen i § 43 gjælder ikke her.

§ 243.¹ (Udsættelse etc. forbunden med øiensynlig fare for liv eller helbred.)

Fremkaldtes ved nogen i § 242 omhandlet forbrydelse øiensynlig fare for liv eller helbred, straffes den skyldige med

*fængsel indtil 8 aar, men med fængsel i mindst 3 aar, saafremt forbrydelsen har døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred³ tilfølg.*³

¹ Gl. str.l. 15—8, sidste led. — Jfr. § 139; mil. str.l. § 51.

² Jfr. § 9.

³ Jfr. § 43. Jfr. anm. 9 til § 242; S. K. M. p. 222—3.

§ 244. (Moders udsættelse etc. af uægte barn.)

En moder, som inden et døgn efter fødselen forøver nogen i §§ 242 eller 243 omhandlet forbrydelse mod sit uægte barn, straffes i intet tilfælde strengere end i § 234 bestemt.

Er ikke døden eller betydelig skade paa legeme eller helbred¹ forvoldt, kan forbrydelsen lades straffri.

¹ Jfr. § 9.

§ 245.¹ (Fosterfordrivelse.)

Kvinde, der ved fordrivende midler eller paa anden maade retsstridig² dræber³ det foster, hvormed hun er svanger, eller medvirker hertil, straffes for fosterfordrivelse med fængsel indtil 3 aar.⁴

Gjør nogen anden end moderen sig skyldig i fosterfordrivelse eller i medvirkning hertil, straffes han med fængsel indtil 6 aar. Har han handlet uden moderens samtykke, anvendes fængsel i mindst 2 aar, men fra 6 aar indtil paa livstid,⁵ saafremt hun som følge af⁶ forbrydelsen omkommer.

¹ Gl. str.l. 14—5, hvis redaktion var noget anderledes; jfr. S. K. M. p. 223; K j e r s c h o w p. 205—6.

² Herved udelukkes straf f. ex., hvor handlingen sker efter læges anordning for at redde moderen fra fare for liv eller helbred, eller fordi fødsel af et levedygtigt foster paa grund af moderens legemsbeskaffenhed ikke er mulig. Jfr. forøvrigt herom dept. cirk. 30 mai 1899.

³ Som paragrafen er formet, vil straf ikke kunne anvendes: 1) hvor en for tidlig nedkomst er fremkaldt, uden at dette har havt fosterets død tilfølge. Har fosteret taget

skade paa legeme eller helbred, vil betingelserne for straf være at søge i §§ 237 eller 238, 2) naar vel fosterets død er fremkaldt ved fosterfordrivende midler, men angjældende ikke var sig bevidst, at dette vilde blive følgen, i hvilket tilfælde drabsforsæt mangler (se anm. 1 til § 40).

⁴ Jfr. § 65.

⁵ Jfr. str.pl. § 89,1.

⁶ Jfr. § 43.

23de kapitel.

Ærekrænkelser.

Se §§ 96, 101, sidste led og 102.

§ 246.¹ (Ærekrænkelse.)

Den, som retsstridig² ved ord eller handling³ tilføier en anden en ærekrænkelse,⁴ eller som medvirker hertil,⁵ straffes⁶ med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Gl. str.l. 17—7. — Jfr. §§ 250, 251, 254; mil. str.l. §§ 40, 55, 59 og 62. — Jfr. ogsaa nærv. lovs § 326,2, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 246.

² Herved udelukkes ytringer, der er holdt indenfor grænserne af efter omstændighederne tilladt spøg, eller som er fremkomne under retmæssig udøvelse af en disciplinærmyndighed eller under berettiget varetagelse af eget eller andres tarv el. lign., saafremt ikke deres fremsættelse efter sin form eller af andre grunde maa ansees utilbørlig (jfr. § 249, nr. 3 sammenholdt med nr. 2). — At ytringen er sand, udelukker ikke dens retsstridighed, forsaavidt fremsættelsen af den er utilbørlig (jfr. § 249, nr. 4). Men er dette ikke tilfældet, vil en beskyldning under fire øine (jfr. anm. 4 til nærv. paragraf og anm. 3 til § 247) alene da kunne betragtes som en ærekrænkelse efter § 246, naar dens usandhed er bevist. Staar i denne henseende paastand mod paastand, indtræder straffrihed; jfr. S. K. M. p. 227.

³ Jfr. anm. 2 til § 228.

⁴ D. e. tilsidesættelse af den agtelse, som man i det borgerlige samkvem pligter at vise hverandre (forskjellig fra undladelse af at vise tegn paa særlig agtelse; grænsen er dog navnlig ligeoverfor uhøflighed vanskelig at trække jfr. f. ex. undladelse af at besvare en hilsen). — Den maa have hensyn til vedkommendes person (ikke nødvendigvis til dennes moralske egenskaber, ogsaa ringeagtende udtalelser om intellektuelle eller andre evner kommer i betragtning). — Bestemmelsen rammer ikke nedsættende domme om enkelte præstationer (kunstneriske, litterære, videnskabelige, tekniske o. s. v.) — Fuldbyrdet ærekrænkelse foreligger først, naar ytringen er kommen til nogens kundskab (ligeegyldigt, om det er den, der krænkes, eller en tredjemand). — I subjektiv henseende forudsætter ærekrænkelse kun bevidsthed om ytringens krænkende karakter (jfr. anm. 1 til § 40), ikke den hensigt at krænke.

⁵ Herunder gaar ogsaa pressereferater af injurierende, offentlige udtalelser.

⁶ Jfr. § 250.

§ 247.¹ (Bagtalelse.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes² den, som søger at bevirke eller at medvirke til, at noget finder tiltro,³ der er egnet til at skade en andens gode navn og rygte eller at udsætte ham for had,⁴ ringeagt eller tab af den for hans stilling eller næring fornødne tillid.⁵

Er beskyldningen fremsat i trykt skrift⁶ eller paa anden maade gjort almindelig bekjendt, eller er den fremsat enten mod offentlig tjenestemand i tjenesten⁷ eller paa grund af offentlig tjenestehandling eller som hevn for nogen saadan, kan fængsel indtil 1 aar idømmes.

¹ Gl. str.l. 17—5 (væsentlig ligelydende); Kjerschow p. 287—301. — Jfr. § 249, der positivt angiver, i hvilke tilfælde en handling, der i og for sig gaar ind under § 247, dog ikke bliver at betragte som retsstridig. Ordet «rets-

stridig^o er derfor ikke tilføiet i denne paragraf saaledes som i § 246; jfr. S. K. M. p. 98. — Af § 249, nr. 2 i. f. sees endvidere, at straf efter § 247 ikke blot kan komme til anvendelse paa den, der har handlet med forsæt (jfr. § 40 med anm. 1 og anm. 2 til § 42 jfr. anm. 3 til § 249 om, at forsæt udelukkes ved uvidenhed angaaende de momenter, der betinger retsstridigheden, saaledes ogsaa om de i § 249, nr. 1 og 2 nævnte), men ogsaa paa den, der har forseet sig af uagtsomhed; jfr. iøvrigt anm. 9 til § 249. — Se endvidere §§ 251, 253 og 254; mil. str.l. §§ 40, 55, 59 og 62.

² Jfr. § 250.

³ Heri ligger — hvad der navnlig adskiller denne forbrydelse fra den i § 246 omhandlede —, at ytringen maa være fremkommet ligeoverfor en anden end den person, hvem den angaar. Ogsaa en fortrolig meddelelse rammes af bestemmelsen. Paa beskyldninger under fire øine kan altid kun § 246 anvendes. — Bestemmelsen er lige anvendelig paa den, der meddeler, hvad han har hørt af andre, som paa den, der fortæller noget paa eget ansvar. Gjengivelsen rammes imidlertid kun, hvor den tilsigter at skaffe det meddelte tiltro, hvilket ikke gjælder, hvor en ytring meddeles for umiddelbart at gjendrives, ligesaa lidt som hvor pressen meddeler referater af offentlige udtalelser (jfr. imidlertid anm. 5 til § 246).

⁴ Jfr. §§ 95 og 135, hvor handlingen er rettet, ikke mod personer, men mod institutioner. Jfr. ogsaa § 130 med anmærkninger.

⁵ Herunder udbredelse af kreditsvækkende rygter. Jfr. forøvrigt § 294.

⁶ Jfr. § 10 jfr. kap. 32. — Jfr. ogsaa §§ 430 og 431 samt str.pl. §§ 89,2 og 423, sidste led.

⁷ Jfr. mil. str.l. §§ 40 og 55.

§ 248.¹ (Bagtalelse mod bedre vidende.)

Har den efter § 247 skyldige handlet mod bedre vidende,² straffes³ han med fængsel indtil 3 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Gl. str.l. 17—5, 2det led. — Jfr. ikr.l. § 19, sidste led; mil. str.l. § 40,3.

² Dette forudsætter bevis baade for, at den paastaæde kjendsgjerning er usand, og for, at vedkommende har været vidende herom, medens straf efter § 247 kan anvendes, naar han har fremført ytringen uden at gjøre sig rede for, om den er sand eller ikke; jfr. iøvrigt anm. 3 til § 249.

³ Jfr. § 250.

§ 249.¹ (Strafudelukkende omstændigheder.)

1. *Straf efter § 247² kommer ikke til anvendelse, saafremt der føres bevis for beskyldningens sandhed.³ Saadant bevis tilstedes ikke ført for strafbar handling, for hvilken den beskyldte ved endelig dom⁴ i ind- eller udland er frikjendt.⁵*
2. *Paa den, der har været pligtig⁶ eller nødsaget til⁷ at udtale sig, eller som har udtalt sig til berettiget varetagelse af eget eller andres tarv, eller hvis udtalelse ikke er fremført offentlig,⁸ kommer straf efter § 247 ikke til anvendelse, medmindre han har vist mangel paa tilbørlig agtsomhed.⁹*
3. *Bestemmelserne under nr. 1 og 2 i denne paragraf er ikke til hinder for, at en udtalelse straffes efter § 246, naar dens fremsættelse efter sin form eller paa grund af den maade, hvorpaa eller de omstændigheder hvorunder den sker, eller af andre grunde uanseet dens sandhed maa ansees utilbørlig.¹⁰*
4. *I ethvert tilfælde, hvor en udtalelse uanseet dens sandhed forfølges til straf efter § 246 som utilbørlig,¹¹ er bevis for dens sandhed udelukket.¹²*

¹ Gl. str.l. 17—6; S. K. 1888 p. 49 ff.; O. prop. nr. 12 for 1889 p. 13; Forhandlinger ved Den norske kriminalistforenings sjette møde (1901) p. 87 ff.

² Jfr. nr. 4 og anm. 11.

³ Jfr. § 253. Hvor paastand staar mod paastand, indtræder der her strafbarhed (jfr. derimod om § 246 anm. 2 til denne). — Sandhedsbeviset kan ikke opfattes som en efterfølgende strafudelukkelsesgrund (hvilket efter str.pl. § 165 bl. a. vilde medføre, at i lagmandsretssager dens tilstedeværelse vilde blive at bedømme af retten, ikke af lagretten). Den ærekrænkende ytrings sandhed ophæver dens retsstridighed (jfr. ogsaa S. K. M. p. 226—7; Indst. O. I p. 45, 1ste sp. øverst). Heraf følger da efter regelen i § 42 (jfr. anm. 2 til denne), at straf ikke kan anvendes paa den, der har fremført ytringen i fuldstændig god tro. Af paragrafens nr. 2 i. f. fremgaar imidlertid, at den, som ved almindelig agtsomhed kunde have overbevist sig om ytringens usandhed, bliver at straffe, selv naar den er fremført privat (jfr. anm. 9). Et særegt bevis for ond tro kan ikke kræves (jfr. § 248, der skjærper straffen, naar saadant bevis er ført). Det maa blive tiltalt sag at bevise kjendsgjerninger, der tyder paa god tro; jfr. iøvrigt anm. 2 til § 248. I resultatet vil saaledes den nye lov ikke afvige synderlig fra gl. str.l. 17—6, der lod straffrihed indtræde, naar der førtes «bevis for omstændigheder, der berettigede til at anse ytringen for sand.» For lagmandsretsbehandlingen vil den nye form for str.pl. § 345 medføre, at der ikke ved skyldspørgsmaalets afgjørelse bliver at stille et særskilt spørgsmaal om bevis for ytringens sandhed (jfr. derimod om mortifikation str.pl. § 443, sidste led). Det bliver i retsbelæringen at forklare, at et benegtende svar maa afgives, hvis det findes, at tiltalte har troet paa ytringens sandhed, og det ikke kan betegnes som mangel paa tilbørlig agtsomhed, at han har svævet i denne tro. Jfr. Indst. O. I p. 44—5.

⁴ D. e. en dom, der ikke længer kan angribes ved noget ordinært retsmiddel (adgangen til gjenoptagelse kommer ikke i betragtning).

⁵ Dommen maa frikende ham for «handlingen».

Det er derfor ikke i og for sig nok, at der foreligger en frifindelsesdom, naar denne f. ex. er bygget paa indtraadt præskription, ung alder el. lign.

⁶ F. ex. som vidne, ved udstedelsen af paabuden attest.

⁷ Herved tænkes særlig paa moralsk pligt, hvilket tilfælde imidlertid vil falde sammen med det i det umiddelbart følgende omtalte. En moralsk pligt til at udtale nedsettende domme om næsten vil nemlig ikke let være begrundet uden, hvor det sker til varetagelse af eget eller andres tarv.

⁸ Jfr. § 7,2.

⁹ En saadan uagtsomhed kan bestaa i: a) at han uden tilstrækkelig grund har anseet sig pligtig eller nødsaget til at ytre sig som skeet, eller at han ikke har været opmærksom paa de omstændigheder, der gav ytringens fremførelse offentlighedens præg, uagtet dette ved almindelig agtsomhed kunde have været bemærket, b) at han har fremført ytringen, uagtet han ved anvendelse af tilbørlig agtsomhed vilde have kunnet overbevise sig om dens usandhed. Herved forudsættes, at der ved bedømmelsen af tilbørligheden tages hensyn til styrken af de grunde, der har fremkaldt udtalelsen, og til de omstændigheder, hvorunder den er fremkommet (Indst. O. I p. 44). Der kan ikke i de ovennævnte retninger stilles de samme krav til en fader, der under fire øine advarer sin datter mod en formentlig uværdig frier, som til en redaktør, der offentlig paataler formentlige misbrug. Jfr. Getz i Forhandlinger ved Den norske kriminalistfor.s sjette møde p. 118—9. — Den særegne betydning af bestemmelsen i nr. 2 i forhold til nr. 1 ligger væsentlig deri, at den, der er i det i nr. 2 omhandlede tilfælde, ikke behøver at føre bevis for ytringens sandhed.

¹⁰ Jfr. anm. 2 til § 246. — Jfr. her ogsaa § 390.

¹¹ D. e. hvad enten det gjælder tilfælde, der paa grund af bestemmelsen i nr. 3 henføres under § 246, eller tilfælde, der alene henhører under sidstnævnte paragraf (beskyldninger under fire øine) jfr. S. K. M. p. 227. «For at ude-

lukkelse af sandhedsbeviset skal finde sted. maa det da imidlertid udtrykkelig tilkjendegives, at udtalelsen forfølges efter § 246 som «utilbørlig uanseet dens sandhed».

¹² «Retten har *ex officio* at vaage over begrænsningen og, uden hensyn til, om der i det enkelte tilfælde fremkommer protest, at afskjære alt, som falder udenfor den rette ramme» (S. K. M. p. 227). Naar saaledes sandhedsbeviset er udelukket, vil i henhold til det i anm. 2 til § 246 forklarede frifindelse maatte finde sted, saafremt der intet utilbørligt ligger i selve fremsættelsen. S. K. M. l. c.

§ 250.¹ (Retorsion.)

Er ærekrænkelser fremkaldt af den fornærmede selv ved utilbørlig adfærd eller gjengjældt med en legemsfornærmelse eller ærekrænkelse, kan straf bortfalde.

¹ Gl. str.l. 17—9. Jfr. §§ 228, 3dje led, 390, 2det led; mil. str.l. § 48.

§ 251.¹ (Paatalen.)

Forbrydelser, som omhandles i §§ 246 og 247, paatales ikke af det offentlige.

Forbrydelser, som omhandles i § 248, paatales ikke af det offentlige, medmindre det begjæres af fornærmede.

Er en i dette kapitel omhandlet forbrydelse forøvet mod nogen under udførelsen af offentlig tjeneste eller i anledning af tjenestehandling, eller beskyldes nogen, som enten er eller paa den tid,² hvorom der handles, var offentlig tjenestemand, for en handling eller et forhold, som kunde paadrage ham straf eller tjenestens tab,³ kan offentlig paatale altid finde sted.

¹ Gl. str.l. 27—4, 1ste led; Kjerschow p. 630—2. — Jfr. § 103, jfr. § 96. Om de særlige straffeprocessuelle regler for paatale af æresfornærmelser se str.pl. §§ 60, 93, 2det led, 95, 2det led, 317, 318, 423, 2det led (jfr. 451, sidste led) og 435, 2det led; jfr. ogsaa nærv. lovs §§ 249, 4 og 253 jfr. str.pl. §§ 2, 3 og 443.

² Gl. str.l. krævede, at vedkommende ogsaa paa den

tid, da tiltale reistes, fremdeles var tjenestemand. Jfr. S. K. M. p. 227.

³ Denne begrænsning fandtes ikke i gl. str.l. Jfr. S. K. M. p. 227—8. — Naar «tjenestens tab» nævnes ved siden af «straf», maa der sigtes til tilfælde, hvor tab af tjeneste kan anvendes uden at være straf; jfr. f. ex. ikr.l. § 10; folkeskolelovene 26 juni 1889, begges § 34, 2det led.

§ 252.¹ (Ærekrænkelser mod afdøde.)

De i dette kapitel som strafbare betegnede handlinger bliver ogsaa at straffe, naar de er rettede mod en afdøds minde.² Dog bliver her straffen i de i §§ 246 og 247 omhandlede tilfælde at nedsætte til bøder og i det i § 248 omhandlede til bøder eller fængsel indtil 3 maaneder.

Offentlig paatale finder i inlet tilfælde sted.

Berettigede til at reise paatale er den afdødes egtefælle, forældre, børn, søskende samt arvinger.³

Ærekrænkelse, fremført mod nogen 10 aar efter hans død, kan alene paatales, naar den falder ind under § 248.

¹ Gl. str.l. 17—11.

² Om det i gl. str.l. 17—11 tillige omhandlede tilfælde, at den fornærmede efter ærekrænkelsen afgaar ved døden, se § 78, sidste led.

³ Se anm. 4 til § 78.

§ 253.¹ (Mortifikation.)

I alle tilfælde,² hvor der har været adgang til at føre bevis for en beskyldnings sandhed,³ kan den fornærmede forlange, at retten, saafremt beviset ikke findes ført,⁴ erklærer beskyldningen for død og magtesløs.

¹ Jfr. str.pl. § 443, sidste led.

² Uden hensyn til, om straffedom afsiges, «idet denne selv ikke ubetinget vil kunne virke som mortifikation ligeoverfor almenheden» (S. K. M. p. 228).

³ Jfr. § 249, 4.

⁴ Paragrafen har udelukkende det tilfælde for øie, at

mortifikation søges i forbindelse med straffesagen. Anlægges særskilt mortifikationssag (str.pl. § 2,3), vil mortifikation alene kunne opnaaes, naar sagsøgeren har ført bevis for ytringens usandhed.

§ 254.¹ (Kundgjørelse af dommen.)

Retten kan efter derom nedlagt paastand tilpligte den domfældte at udrede til fornærmede en sum, hvis størrelse bestemmes i dommen, til bestridelse af omkostningerne ved kundgjørelse i en eller flere offentlige tidender enten af domsslutningen alene eller af denne i forbindelse med domsgrundene.

Er fornærmelsen fremsat i offentligt blad eller tidsskrift, kan udgiveren efter begjæring af fornærmede under løbende mulkt paalægges at indtage saavel domsgrundene som domsslutningen.² Indtagelsen, der sker uden vederlag og i spidsen af bladet eller tidsskriftet, maa finde sted inden en uge, efterat den dertil bestemte afskrift er modtaget, eller, om det ei kan ske inden denne tid, i det første derefter udkommende nummer eller hefte.

¹ Gl. str.l. 17—10. — Jfr. §§ 130, 3dje led og 173.

² Jfr. § 430.

24de kapitel.

Underslag, tyveri og naskeri.

«Udkastet sammenfatter i dette kapitel de forbrydelser, der bestaar i egenmægtig tilegnelse af andres eien-
dom i vindesyg hensigt» (S. K. M. p. 228, jfr. for-
øvrigt anm. 2 til § 255). Medens gl. str.l. i sit 19de kap.
omhandlede tyvsforbrydelser og i 21—9 underslag, stiller
den nye lov dette begreb i spidsen (§ 255) som omfattende
enhver tilegnelse af den angivne beskaffenhed, og be-

handler tyveri (§ 257) som en egen art heraf. — Med kapitlet maa sammenholdes §§ 143 og 392—400; mil. str.l §§ 104 og 105.

§ 255.¹ (Underslag.)

Den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,² retsstridig³ tilegner sig⁴ en løsøre-gjenstand,⁵ som helt eller delvis tilhører en anden,⁶ eller fra-gaar besiddelsen af eller afhænder eller forbruger nogen ham betroet løsøregjenstand,⁷ eller som medvirker dertil, er skyldig i underslag.

¹ Gl. str.l. 21—9, der dog kun svarer til paragrafens første del. Se de alm. bemærkninger ved nærv. kapitel. — Jfr. § 262.

² Hvor denne hensigt mangler, se §§ 392 og 393. — Naar den hensigt, der kræves, for at den heromhandlede straffebestemmelse skal kunne anvendes, ofte karakteriseres som «vindesyg» (et udtryk, som ogsaa str.l. tildels benytter som ensbetydende med det heromhandlede, se f. ex. §§ 299 og 300), maa derved bemærkes, at det fjernere motiv til handlingen er ligegyldigt, og at straffen derfor ogsaa rammer den, der ikke forfølger noget egoistisk formaal, men tilsigter at forføie over den uretmæssig tilegnede ting til fordel for «andre» (jfr. selve udtryksmaaden i paragrafen). Det væsentlige er, at der tilsigtes en formueforrykkelse. Udelukket fra straffebestemmelsen er ved denne del af paragrafen særlig tilegnelser, der sker: a) mod tilstrækkeligt vederlag, b) i selvtægtshensigt, c) i hensigt at anvende det tilegnede i eierens egen interesse (f. ex. staldkarlens bemægtigelse af foder for at give heste, tilhørende samme person som foderet), d) i udelukkende skadegjørende hensigt (jfr. § 291). — Formueforrykkelsen maa være tilsigtet; det er ikke nok, at den er en aksesorisk følge af en i anden hensigt foretaget handling (f. ex. rømning af en person i vedkommende anstalts klæder). — Foruden hensigt kræves efter den almindelige regel i § 40

forsæt, hvilket er udelukket, naar gjerningsmanden mangler bevidsthed om, at gjenstanden «helt eller delvis tilhører en anden», eller om tilegnelsens retsstridighed (f. ex. hvor eierens samtykke forudsættes, mærk ogsaa de praktisk hyppige tilfælde, hvor tangskur, østersfangst o. lign. foretages i den tro, at der forelægger en kontraktsmæssig eller umiddelbart i loven hjemlet ret til bemægtigelsen). Om denne vildfarelse er en retsvildfarelse (jfr. f. ex. § 400) eller angaar kjendsgjerninger, er i og for sig ikke afgjørende; jfr. anm. 2 til § 42 og anm. 1 til § 57. — Se forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 21—30; Kjerschow p. 370—8 (de der meddelte domme bevarer sin betydning ogsaa under den nye lov). — Den ovennævnte bevidsthed om, at tingen er fremmed, maa være tilstede ved selve tilegnelsen. Den, der f. ex. i god tro har købt en fremmed ting, rammes ikke af straffebestemmelsen, om han vedbliver at bruge den som sin, efter at være bleven vidende om, at den tilhører en anden; jfr. Hagerup l. c. p. 51—2; S. K. M. p. 230.

³ Jfr. § 400. Jfr. ogsaa § 47. Ogsaa samtykke fra eierens side eller en paa særlig hjemmel hvilende ret for gjerningsmanden til at tilegne sig tingen udelukker selvfølgelig retsstridigheden; jfr. Kjerschow p. 348. Sker tilegnelsen i videre udstrækning, end beføielsen hjemler (f. ex. hugst ud over, hvad en hugstret hjemler), foreligger underslag for det overskydende. — Ordet retsstridig knytter sig forøvrigt ikke blot til «tilegner», men ogsaa til de i paragrafens slutning nævnte handlinger, jfr. O. prop. nr. 24 p. 34; Hagerup Formuesindgreb p. 51, note 13.

⁴ Om ødelæggelse se § 291. En tilegnelse ligger heller ikke i en forbigaaende brug af tingen (jfr. § 393), naar denne ikke er forbunden med en konsumtion (se særlig om benyttelse af en fremmed sparebankbog til at hæve det derpaa indestaaende beløb Retst. 1901 p. 558; Hagerup Formuesindgreb p. 23, note 42; Urbye i Tidsskr. f. retsv. 1899 p. 379—380; O. prop. nr. 24 p. 34), heller ikke

i pantsættelse af fremmed ting, naar den sker med rimelig udsigt til atter at kunne indløse tingen. Jfr. iøvrigt Retst. 1873 p. 833; 1881 p. 690; Kjerschow p. 369—370 jfr. p. 377—8; Hagerup l. c. p. 23—5 og 50—1.

⁵ Jfr. § 6. At herunder ogsaa gaar gjenstande, der ved tilegnelsen fraskilles fast eiendom, er ikke tvivlsomt; jfr. f. ex. om hugst Kjerschow p. 368—9. Jfr. forøvrigt her § 397 og om grænsen ligeoverfor ulovlig brug af fast eiendom anm. 3 til § 397 og Hagerup Formuesindgreb p. 59—60. — At gjenstanden skal have pengeværdi, kan ikke ansees nødvendigt (jfr. Retst. 1890 p. 114; Urbye i Tidsskr. f. retsv. 1899 p. 378—9), men de subjektive betingelser vil regelmæssig ikke foreligge ligeoverfor værdiløse gjenstande.

⁶ Paragrafen er saaledes ikke anvendelig paa: a) en eiers bemægtigelse af egne ting (jfr. § 392 jfr. Kjerschow p. 347—8), derimod vel paa en medeiers udelukkende tilegnelse af sameietingen (ogsaa en egtefælles uretmæssige tilegnelse af de til formuesfællesskabet hørende gjenstande? benægtende Schweigaard Kommentar II p. 322; Hagerup Formuesindgreb p. 11—12 og S. K. M. p. 237, bekræftende derimod Retst. 1900 p. 283—4, hvor dog intet præjudikat jfr. forøvrigt § 265), b) bemægtigelse af herreløse ting; jfr. Hagerup l. c. p. 10—11 og 46; Kjerschow p. 348. — Om lig og gjenstande, der findes i en grav eller et gravminde, se § 143. Om uretmæssig okkupation se § 407.

⁷ Jfr. anm. 5. — Om gjenstanden «helt eller delvis tilhører en anden», er efter denne del af paragrafen, der intet sidestykke har i gl. str.l., uden betydning. Den finder f. ex. anvendelse paa sælgeren, der paany afhænder den solgte ting, som køberen efter købesummens betaling lader blive i hans værgе og saaledes maa siges at have betroet ham — uden at det kommer i betragtning, om eiendomsretten ansees overført til den første køber eller ikke — ligesom ogsaa paa den eier, der har leiet en anden tingen, men af leieren midlertidig er betroet den; jfr. S. K. M.

133

p. 245; se § 276 med anm. 4. Den finder endvidere anvendelse paa penge (og andre fungible gjenstande), der er betroede angjældende saaledes, at han vel formelt skal være eier og f. ex. ved indsættelse i bank, ved udlaan for fremmed regning eller sammenblanding med egne penge skal kunne forføie over beløbet i visse retninger, men ikke anvende det for sig selv (inkassatorer o. lign.). Se S. K. M. p. 229—230. Jfr. iøvrigt her § 404.

§ 256.¹ (Straffen for underslag.)

Underslag straffes med fængsel indtil 3 aar.

Har den skyldige vidende² tilføiet velfærdstab eller voldt fare for nogens liv eller helbred eller for udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom eller underslaaet gjenstande af mere end 1000 kroners værdi, straffes han med fængsel indtil 6 aar, men med fængsel ikke under 3 aar, saafremt nogen paa grund af forbrydelsen³ omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.⁴

Er den underslaaede gjenstand af ringe værdi, eller er forøvrigt særdeles formildende omstændigheder tilstede, kan straffen nedsættes til bøder.

Underslag af hittegods straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder. Overstiger værdien af det ved en eller flere handlinger underslaaede hittegods ikke 5 kroner, behandles saadant underslag som forseelse efter § 394.⁵

¹ Jfr. §§ 262, 399.

² Jfr. anm. 1 til § 40.

³ Jfr. § 43.

⁴ Jfr. § 9.

⁵ Jfr. gl. str.l. 21—9, sidste led. — Jfr. § 2 med anm. 3.

§ 257.¹ (Tyveri.)

Den, som uden besidderens² samtykke³ borttager⁴ eller medvirker til borttagelsen af en gjenstand,⁵ der helt eller delvis tilhører en anden,⁶ i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding ved dens tilegnelse,⁷ straffes for tyveri med fængsel indtil 3 aar.⁸

¹ Gl. str.l. 19—1. — Jfr. §§ 262, 399.

² Har eieren samtykket, vil tilfældet alene gaa ind under § 392, idet den hensigt at skaffe sig eller andre en uberettiget vinding isaafald vil mangle. Har vel besidderen, men ikke eieren samtykket, gaar tilfældet ind under § 255. Samtykke fra en blandt flere besiddere er ikke nok, heller ikke fra en, der blot har tingen ihænde under en andens opsig (Retst. 1855 p. 412; 1875 p. 214; 1877 p. 97; Hagerup Formuesindgreb p. 19).

³ Samtykket maa udgaa fra en, der overhovedet kan udtrykke en fornuftig vilje, hvorved dog ikke aldersgrænsen for den civilretslige handledygtighed kan være afgjørende; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 19—20.

⁴ Paa dette moment — den egenmægtige besiddelsesforrykkelse — beror tyveriets særmærke ligeoverfor det almindelige underslagsbegreb. Der ligger i det: a) Tingen maa være i nogens besiddelse; i modsat fald vil tilfældet enten være straffrit eller falde ind under § 255 jfr. § 256 i. f. eller § 394 eller § 407. Om grænsen mellem besiddelsesløshed og besiddelse se Hagerup Formuesindgreb p. 13—16; Kjerschow p. 350—360. b) Tingen maa ikke være i gjerningsmandens egen enebesiddelse. Derimod bliver tyvsbegrebet ikke uanvendeligt, fordi gjerningsmanden besidder tingen i forening med en anden, enten saaledes, at de flere besiddere er ligestillede i besiddelsesforholdet (som f. ex. hvor flere medeiere besidder en ting i fællesskab), eller hvor den ene kun har tingen ihænde paa den andens vegne og under hans opsig og kontrol (tyendes ihændehavelse af de husbonden tilhørende gjenstande, kunders ihændehavelse af servicegjenstande paa et beværtningssted, logerendes benyttelse af den paa stedet boende værts inventarium, laansøgendes benyttelse af bøger paa en læsesal, bybuds ihændehavelse af de af dem transporterede gjenstande o. s. v.). Se om de sidste forhold Hagerup l. c. p. 17—18; Kjerschow p. 360—6; jfr. anm. 4 til § 274. — Om den fremmede besiddelse, der krænkes ved et tyveri,

selv er retmæssig eller ikke, er uden betydning. — Med hensyn til maaden, hvorpaa borttagelsen sker, bemærkes, at tilfældet bliver ran, hvis noget af de i § 267 nævnte midler er anvendte; men iøvrigt er borttagelsesmaaden ligegyldig (den kan ske f. ex. ved bortledning af gas, vand, kraft, ved at drive kreaturer til havn paa naboens mark, lade hunde apportere); jfr. Hagerup l. c. p. 20; Kjerschow p. 348—350. — Borttagelsen er fuldbyrdet, naar gjerningsmanden har taget tingen til sig, uden at det paa den ene side er nok, at han blot har flyttet dens plads for senere at kunne tage den, eller det paa den anden side kræves, at hans besiddelse skal være fuldstændig sikret (jfr. Hagerup l. c. p. 20—1; Kjerschow p. 40—2). Der sker ikke fra tyvens side nogen ny særskilt forbrydelse (§ 255), naar han senere afhænder eller forbruger det stjaalne.

⁵ Da der er tale om «borttagelse», er det klart, at der ogsaa her menes løsøre-gjenstand; jfr. anm. 5 til § 255.

⁶ Jfr. anm. 6 til § 255.

⁷ Jfr. anm. 2 og 4 til § 255.

⁸ Den nye lov har ikke som gl. str.l. 19—1, sidste p. bødestraf for tyveri, jfr. imidlertid det udvidede naskeri-begreb (§ 262).

§ 258.¹ (Grovt tyveri.)

Tyveriet er grovt, saafremt der stjæles

1. i eller fra hus,² skib,³ jernbanevogn eller noget rum⁴ i saadanne, lukket gaardsrum⁵ eller lignende opbevarings- eller tilholdssted, hvortil den skyldige i hensigt at stjæle har banet sig eller nogen anden adgang⁶ ved indbrud (§ 147, 1ste led) eller ved hjælp af stige, reb eller andet særligt redskab,⁷ eller
2. ved nattetid⁸ paa et sted, der da pleier at holdes stængt, af en person, som har indsneget sig der i hensigt at stjæle, eller
3. i eller fra hus,² skib,³ jernbanevogn, lukket gaardsrum⁵

eller lignende opbevarings- eller tilholdssted, fra derværende⁹ skab, kiste, skuffe eller lignende gjemme, der enten paa stedet eller efter at være bragt andetsteds hen opbrydes ved vold eller aabnes ved hjælp af dirik eller falsk nøgel¹⁰ eller ret nøgel, som ulovlig er fravendt besidderen, eller

4. *paa marken hest, hoppe eller føl, okse, ko eller kalv, ren eller simle, faar, gjed eller svin.*¹¹

¹ Jfr. gl. str.l. 19—3, der kun tildels falder sammen med den nye lovs bestemmelser om det grove tyveri. Til gl. str.l. 19—3, c., d., e., f., g. og h. har den nye lov ingen tilsvarende særbestemmelser. Det i gl. str.l. 19—3, i. omhandlede forhold («magttyveri») behandler den nye lov som ran (§ 267). Sammenholder man § 258, 1, 2 og 3 med gl. str.l. 19—3, a jfr. 2, («indbrudstyveri») vil væsentlig følgende afvigelser være at mærke: a) Med hensyn til stedet, hvor tyveriets gjenstand maa befinde sig, for at egentligt indbrud skal kunne siges at foreligge, er § 258,1 og 3 videre forsaavidt, som de medtager jernbanevogn og med gaardsrum ligestiller «lignende opbevarings- eller tilholdssted» samt, forsaavidt den omfatter ethvert «rum» i et hus, ikke som gl. str.l. indskrænker regelen til «værelse» (§ 258,1) og derhos endvidere ogsaa lader tyveriet blive grovt, naar gjenstanden er tagen fra skab, kiste, skuffe eller lignende gjemme, der α) befinder sig i hus, skib, jernbanevogn, lukket gaardsrum eller lignende opbevarings- eller tilholdssted og β) opbrydes ved vold eller aabnes ved hjælp af dirik eller falsk nøgle (§ 258,3). b) Begrænset er indbrudstyveriets omraade forsaavidt, som § 258,1 sammenholdt med § 147 her kun lader «indstigning» (gl. str.l. 19—2, b, 1ste del) komme i betragtning, naar den er udført ved hjælp af stige, reb eller andet særligt redskab (jfr. anm 7). c) Ved «indsnigelser» lægger § 258,2 vægten paa, om tyveriet er forøvet ved nattetid, medens gl. str.l. 19—3 jfr. 2 i. f. lod det komme an paa, om det var tilsigtet forøvet ved nattetid, hvorhos den førstnævnte lovparagraf be-

stemmer stedet noget anderledes og i noget videre udtryk end gl. str.l. samt ikke kræver, at tyven der er bleven «indelukket». — Jfr. forøvrigt m. h. t. den nye lovs bestemmelser om grovt tyveri S. K. M. p. 231: «Ledende for udkastets behandling af dette emne har det navnlig været at ramme forbrydelser, der har et professionelt præg eller dog viser et fast overlæg, en bestemt plan eller et særlig farligt, forbrydersk sindelag».

² Se anm. 3 til § 147.

³ Se anm. 4 til § 147.

⁴ Se anm. 5 til § 147.

⁵ Se anm. 6 til § 147.

⁶ Jfr. anm. 2 til § 147.

⁷ Altsaa ikke blot, som efter gl. str.l. 19—2, b, ved at benytte en til indgang ikke bestemt aabning eller ved uden redskab at klatre over plankeværk el. lign.

⁸ D. e. den tid, der efter den paa vedkommende sted herskende skik og brug er bestemt til nattehvil; jfr. Schweigaard Kommentar II p. 333; Hagerup Formuesindgreb p. 35.

⁹ Altsaa ikke kasser o. lign., der staar paa fri mark; jfr. S. K. M. p. 233.

¹⁰ Jfr. Kjerschow p. 390—2.

¹¹ Denne del af paragrafen, der indkom i loven under odelstingsforhandlingerne, er uforandret hentet fra gl. str.l. 19—3, b. Jfr. Schweigaard Kom. II p. 334—6; Hagerup Formuesindgreb p. 38; Kjerschow p. 396—7.

§ 259.¹ (Grov tyveri.)

Tyveriet er ligeledes grovt, hvis det forøves

1. af flere, der har indgaaet forbund² om at forøve tyverier, hælerier, udpresninger, ran eller lignende forbrydelser;
2. af nogen, der har medtaget vaaben for i tilfælde at anvende samme til angreb eller forsvar eller til trusel, eller
3. af nogen, som til dets fremme har iført sig forklædning eller foregivet eller misbrugt nogen offentlig egenskab eller ordre.³

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l.

² Jfr. anm. 1 til § 58.

³ Jfr. §§ 147, 3dje led, 271,1 og 328,2, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af nærv. bestemmelse.

§ 260.¹ (Grov tyveri.)

Grov tyveri foreligger ogsaa,

1. *naar den skyldige vidende har tilføiet velfærdstab eller voldt fare for nogens liv eller helbred eller for udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom, eller*
2. *naar der ved misbrug af tillidsforhold er stjålet gjenstande af mere end 1 000 kroners værdi.*

¹ Intet tilsvarende i gl. str.l.

§ 261. (Straffen for grovt tyveri.)

Grov tyveri saavel som medvirkning til saadant straffes med fængsel indtil 6 aar.¹ Støder flere af de i §§ 258—260 opregnede omstændigheder sammen, kan fængsel indtil 8 aar anvendes.¹

Har forbrydelsen medført² nogens død eller betydelig skade paa legeme eller helbred,³ anvendes fængsel i mindst 1 aar.

¹ Jfr. § 65.

² Jfr. § 43.

³ Jfr. § 9.

§ 262.¹ (Naskeri.)

Den, som — uden at nogen i § 256, 2det led, eller i §§ 258—260 nævnt omstændighed er tilstede — forøver eller medvirker til forøvelsen af en i §§ 255 eller 257² omhandlet forbrydelse med hensyn til nærings- eller nydelsesmidler,³ som forbruges paa stedet,⁴ eller med hensyn til gjenstande⁵ af ikke højere værdi end 5 kroner⁶ i hensigt⁷ enten selv at beholde eller forbruge⁸ dem eller vederlagsfrit⁹ at overlade dem til andre i saadant øiemed, straffes for naskeri med bøder eller med fængsel indtil 6 maanedes.

¹ Gl. str.l. 22—14, der dog ikke var saa omfattende. Jfr. S. K. M. p. 233 ff. — Jfr. § 399.

² Altsaa ikke (som gl. str.l. 22—14) bedragerier eller forbrydelser mod sikkerhedsrettigheder (gl. str.l. 21—11, nye lovs § 280).

³ Gl. str.l. 22—14 havde det snevrere udtryk «føde- eller drikkevarer». Under den nye lovs udtryk gaar ikke blot gjenstande, der fortæres, men ogsaa saadanne, hvis forbrug paa anden maade er egnet til at forskaffe nogen nydelse, saasom tobak, vellugtende stoffe o. lign. Paa den anden side omfatter ikke udtrykket enhver gjenstand, der fortæres, f. ex. ikke medicin.

⁴ Jfr. om dette udtryk, m. h. t. hvilket den ældre praxis bevarer sin betydning, Kjerschow p. 544.

⁵ Disses art er her ligegyldig (jfr. om gl. str.l. den følgende anmærkning).

⁶ Gl. str.l. 22—14 havde værdigrænsen 1 krone og angik, forsaavidt gjenstanden ikke fortæredes paa stedet, foruden føde- og drikkevarer, kun brænsel. Med hensyn til værdibestemmelsen særlig ved fortsatte forbrydelser og i tilfælde, hvor flere har været medskyldige i gjerningen, bevarer den ældre praxis sin betydning; se Kjerschow p. 541—3.

⁷ Da bestemmelsen i § 262 er en undtagelsesbestemmelse i formildende retning, maa det være tiltaltes sag at godtgjøre omstændigheder, der tyder paa en saadan hensigts tilstedeværelse. Det kan ikke være paatalemyndighedens sag at føre bevis for denne hensigts ikke-tilstedeværelse for at faa tiltalte dømt efter §§ 255 eller 257. I væsentlig betragtning vil naturligvis her selve gjenstandens art komme. Ved pengetyverier maa man kræve meget afgjørende grunde for at antage, at gjerningsmandens hensigt har været den i § 262 angivne, medens der ved tyveri af tilberedte fødemidler og nydelsesmidler, blæk, petroleum, medicin, smaaagjenstande af ringe værdi (f. ex. et par spiger, eller staalpenne, nogle ark papir o. lign.) i alminde-

lighed kan forudsættes, at hensigten ikke har været at lukrere ved et salg af de tilegnede gjenstande.

⁸ Dette maa forstaaes bogstavelig. Udgivelse af penge er saaledes ikke forbrug i lovens forstand.

⁹ Vederlagets størrelse eller art kommer ikke i betragtning.

§ 263.¹ (Gjentagelse.)

Har den, som dømmes for underslag, tyveri eller naskeri, tidligere været straffet² med fængsel efter dette kapitel eller kapitlerne 17, 18, 25, 26 eller 27 eller efter §§ 88, 1ste led, 143, 2det led, 147, 204, 206, 217 eller 318, kan³ straffen forhøies med indtil det halve, men til det dobbelte, saafremt han flere gange tidligere har været straffet saaledes.

¹ Jfr. gl. str.l. 19—7, 21—37 og 22—14, sidste led, efter hvilke iterationsreglerne var forskellige for tyveri, underslag og naskeri. — Jfr. §§ 266, 2det led og 318, sidste led.

² Jfr. § 61 og ikr.l. § 29.

³ Straffens minimum bliver saaledes i alle tilfælde det samme; jfr. S. K. M. p. 236.

§ 264.¹ (Paatale af naskeri og underslag.)

Naskeri paatales ikke uden fornærmedes begjæring af det offentlige, medmindre det kræves af almene hensyn.

Det samme gjælder underslag af andre gjenstande end hittegods.²

¹ Gl. str.l. 27—3. — Jfr. § 321.

² Almene hensyn vil her navnlig kræve paatale, hvor «forbrydelsen drives professionelt ved, at man opnaar og misbruger den enes tillid efter den andens, eller hvor underslaget i sine virkninger rammer en flerhed af personer» (S. K. M. p. 238).

§ 265.¹ (Paatale af visse tilfælde af underslag og tyveri.)

Underslag og tyveri, forøvet mod nogen af den skyldiges

nærmeste,² paatales ikke af det offentlige uden fornærmedes begjæring.

Det samme gjælder simpelt tyveri,³ forøvet mod person af samme husstand eller mod nogen, i hvis tjeneste den skyldige staar, naar ikke almene hensyn kræver paatale.

Har flere samvirket, og det offentlige i henhold til ovenstaaende bestemmelser kun vilde være berettiget til at reise tiltale mod enkelte af de skyldige, afgjør paatalemyndigheden, hvorvidt forfølgning skal finde sted alene mod disse eller mod samtlige eller helt undlades.⁴ Lige med medvirkning betragtes her hæleri⁵ med hensyn til forbrydelsen.

¹ Gl. str.l. 27—3 og 5. — Jfr. § 321.

² Jfr. § 5.

³ Om underslag se § 264, 2det led.

⁴ Jfr. § 81.

⁵ Jfr. § 317 (derimod ikke § 320).

25de kapitel.

Udpresning og ran.

Jfr. mil. str.l. §§ 104 og 105.

§ 266.¹ (Udpresning.)

Den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,² ved retsstridig adfærd³ eller ved at true⁴ med saadan tvinger nogen til at foretage en handling,⁵ hvorved der voldes denne eller den, paa hvis vegne han handler,⁶ formuestab,⁷ eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 5 aar.⁸

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som i nævnte hensigt retsstridig⁹ tvinger nogen til at foretage en saadan handling ved at true med anklage eller anmeldelse for noget strafbart eller med fremsættelse af ærekrænkende beskyldning, eller som medvirker hertil.

§ 263 finder tilsvarende anvendelse.

I det i 2det led omhandlede tilfælde finder offentlig paa-
tale ikke sted uden fornærmedes begjæring, medmindre det
kræves af almene hensyn. Forøvrigt kommer § 265, 1ste og
3dje led, til anvendelse.¹⁰

¹ Gl. str.l. 16—12. Jfr. anm. 1 til § 222. — Jfr. § 300.

² Se anm 2 til § 255. Denne hensigt danner skjelne-
mærket ligeoverfor den i § 222 omhandlede forbrydelse.

³ Se anm. 2 til § 222.

⁴ Se anm. 3 til § 222.

⁵ Jfr. § 4 (paragrafen omfatter f. ex. tvang til at und-
lade anmeldelse af en fordring i et bo, hvor der er udstedt
prækusivt proklama, eller at undlade paakrav inden præ-
skriptionsfristen). Dette, at der her maa foreligge en hand-
ling (d. e. en viljesytring) af den tvungne, at tvangen saa-
ledes er indirekte (kompulsiv), ikke direkte (absolut), dan-
ner forsaavidt skjelnemærket mellem udpresning og ran
(§ 267), som den sidste forbrydelse altid vil foreligge, hvor
der er anvendt absolut tvang ved vold mod person; men
omvendt vil ikke i alle tilfælde kompulsiv tvang ved trusler
alene blive at bedømme som udpresning, idet § 267 finder
anvendelse, naar truslerne fremkalder frygt for nogens liv
eller helbred. — At formuesforrykkelsen fremkaldes ved
en handling af den, hvem tabet voldes, har udpresning
fælles med bedrageri (§ 270). Skjelnemærket ligeoverfor
denne forbrydelse ligger i midlet: her fremkaldelse af en
vildfarelse, hist trusler. Jfr. Hagerup Formuesindgreb
p. 118.

⁶ Altsaa vil den, der tvinger en person til at sælge en
gjenstand, som allerede før er solgt til en anden, ikke ram-
mes af denne paragraf, men alene af § 222. Udtrykket
omfatter alene retslig bemyndigelse til at handle paa andres
vegne, hvad enten bemyndigelsen hviler paa en udtrykke-
lig eller stiltiende fuldmagt eller paa øvrighedsanordning
eller paa loven (*negotiorum gestio*). Derimod er det ikke
nok, at vedkommende faktisk er i en saadan stilling, at

han kan raade over fremmed formue. Jfr. forøvrigt anm. 9 til § 270 og Hagerup Formuesindgreb p. 117 ff.

⁷ Forsaaavdt tvangen er rettet paa tilvendelse af gjenstande, der ikke har formuesværdi (f. ex. breve o. lign.), vil saaledes alene § 222 være anvendelig. — Et formuestab foreligger kun, hvor det tabte er erhvervede rettigheder, der som saadanne udgjør bestanddele af ens formue, ikke hvor det er blotte udsigter til at høste formuesfordele, til hvilke man ingen erhvervet ret har. Tvang, hvorved f. ex. nogen hindres fra at nedsætte sig som konkurrent (S. K. M. p. 238), rammes derfor alene af § 222. — Se forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 108 ff.

⁸ Jfr. § 65.

⁹ Jfr. anm. 6 til § 222.

¹⁰ Jfr. § 321.

§ 267.¹ (Ran.)

Som ran² ansees det, naar nogen, i hensigt derved at forskaaffe sig eller andre en uberettiget vinding,³ ved at øve vold mod en person eller sætte ham ude af stand til forsvar⁴ eller ved hjælp af trusler, der fremkalder frygt for nogens liv eller helbred, bemægtiger sig en gjenstand,⁵ som helt eller delvis tilhører en anden,⁶ eller tvinger nogen til at foretage en handling,⁷ hvorved der voldes denne eller den, paa hvis vegne han handler,⁸ formuestab.⁹ Den, der gjør sig skyldig i ran, eller som medvirker hertil, straffes med fængsel indtil 10 aar,¹⁰ men med fængsel ikke under 3 aar, saafremt som følge af forbrydelsen¹¹ nogen onkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.¹²

¹ Gl. strl. kap. 20—1 til 7 og kap. 19—3, i. Jfr. om forholdet til § 286 anm. 5 til denne. — Jfr. § 139.

² Man har antaget, at benævnelsen ran burde foretrækkes for røveri. Det første er det hos os tidligere kjendte, medens røveri er af nyere oprindelse. Væsentligst er dog, at røveri, saaledes som det staar for den almindelige opfatning, ikke dækker de i § 267 omhandlede forbry-

derske handlinger, men er snevrere og navnlig anvendes paa de grovere af disse» (S. K. M. p. 238).

³ Se anm. 2 til § 255.

⁴ Herunder gaar ikke blot «fremkaldelse af viljeløshed, afmagt eller bevidstløshed» (gl. str.l. 20—1), men ogsaa f. ex. at man indespærrer offeret, medens bemægtigelsen udføres (S. K. M. p. 239).

⁵ Herunder gaar ogsaa fast gods (mærk at § 267 ikke som § 257 benytter udtrykket «borttager», men «bemægtiger sig»). Men forøvrigt maa ogsaa her § 6 finde anvendelse.

⁶ Jfr. anm. 6 til § 255.

⁷ Jfr. anm. 5 til § 266. Fremtvingelse af passivitet, der ikke kan betragtes som en viljesbestemmelse (jfr. § 4), kommer ikke her i betragtning (undtagen forsaavidt den staar i forbindelse med «bemægtigelse af en gjenstand»); jfr. S. K. M. p. 239, 1ste sp. nederst.

⁸ Se anm. 6 til § 266.

⁹ Se anm. 7 til § 266.

¹⁰ Jfr. § 65.

¹¹ Jfr. § 43.

¹² Jfr. § 9.

§ 268.¹ (Skjærpet straf for visse tilfælde af ran.)

Ran straffes med fængsel i mindst 3 aar,² saafremt

1. *den skyldige gjentagne gange har været straffet³ for ran eller grovt tyveri;*
2. *der ved forbrydelsen forsætlig⁴ tilføies skade paa legeme eller helbred eller betydelig smerte;*
3. *forbrydelsen forøves af flere, som har indgaaet forbund⁵ om at forøve tyverier, hælerier, udpresninger, ran eller lignende forbrydelser, eller af hvilke nogen er bevæbnet;*
4. *forbrydelsen forøves ved nattetid⁶ i beboet rum,⁷ hvortil den skyldige baner sig adgang paa nogen i § 258 nr. 1 og 2 eller § 259 nr. 3 nævnt maade.*

Har et saadant ran som i denne paragraf omhandlet

medført⁸ døden, eller er den skyldige tidligere fældet efter⁹ denne paragraf, kan fængsel paa livstid anvendes.

¹ Jfr. § 139.

² Jfr. § 65.

³ Ogsaa her maa betingelserne efter § 61 foreligge.

⁴ Se anm. 1 til § 40.

⁵ Jfr. anm. 1 til § 58.

⁶ Jfr. anm. 8 til § 258.

⁷ D. e. rum, som pleier at være beboet, selv om beboerne tilfældig er fraværende (derimod ikke f. ex. sommerboliger, der om vinteren staar ubeboede).

⁸ Jfr. § 43.

⁹ Efter § 61 maa dette forstaaes, som om der stod: «straffet efter».

§ 269. (Strafbar forberedelse til ran.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som

- 1. indgaar forbund¹ med nogen om at forøve ran, eller*
 - 2. i hensigt at forøve ran udruster eller paabegynder udrustning af noget skib,*
- eller som medvirker hertil.*

¹ Jfr. anm. 1 til § 58.

26de kapitel.

Bedrageri og utroskab.

§ 270.¹ (Bedrageri.)

Den, som, i hensigt derved at forskaaffe sig eller andre en uberettiget vinding,² ved at fremkalde eller styrke³ en vildfarelse⁴ retsstridig⁵ forleder⁶ nogen til en handling,⁷ hvorved der voldes⁸ denne eller den, paa hvis vegne han handler,⁹ formuestab,¹⁰ eller som medvirker hertil, straffes for bedrageri med bøder eller med fængsel indtil 3 aar.

¹ Gl. str.l. 21—1, der var noget anderledes redigeret, men hvis indhold var det samme som den nye lovs. Jfr. Kjerschow p. 417—424; Hagerup Formuesindgreb p. 101 ff.; S. K. M. p. 239 ff. — Jfr. § 279. — Se forøvrigt §§ 401, 402, 403, 406.

² Ellers § 294, 1. — Se iøvrigt anm. 2 til § 255; Hagerup Formuesindgreb p. 122—4.

³ Dette kan ske ogsaa ved den blotte fortielse af sandheden under omstændigheder, der berettigede den anden part til at vente at blive oplyst om den (S. K. M. p. 241); jfr. imidlertid anm. 5. Se nærmere Hagerup Formuesindgreb p. 101—6. Enkelte tilfælde, hvor det har været særlig tvivlsomt, om den blotte taushed kunde bringe forholdet ind under bedrageribegrebet, har loven behandlet som særskilte forseelser; se §§ 402 og 403. *Zyffenberg*

⁴ Det, som vildfarelsen angaar, kan være et hvilket-somhelst forhold, der egner sig til at virke bestemmende paa vedkommendes handlemaade. Det kan ogsaa være et rent indre forhold hos den skyldige, saasom dennes hensigter og meninger (f. ex. den hensigt at betale kontant; jfr. Retst. 1894 p. 342); jfr. imidlertid her § 402 med anm. 1. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 107 og S. K. M. p. 245, note 1. — Om vildfarelsen var mere eller mindre undskyldelig (f. ex. beroende paa overtro), kommer ikke i betragtning; jfr. Hagerup l. c. note 16.

⁵ En undladelse af at oplyse sandheden vil alene da være retsstridig, hvor der bestod en enten kontraktmæssig overtagen eller i vedkommendes eget tidligere forhold eller i omsætningslivets sædvaner begrundet pligt til at oplyse om den; S. K. 1888 p. 63; S. K. M. p. 241; Hagerup Formuesindgreb p. 102 med note 5. Ogsaa om afvigelser fra sandheden ved positive handlinger vil det efter omstændighederne kunne siges, at de ikke er retsstridige, idet den almindelige opfatning i handel og vandel anerkjender et vist spillerum for reklamen, for nogen overdrivelse og afvigelse fra sandheden i lovprisning af præstationer, der

udbydes, og i det hele i bestræbelserne for at vække publikums opmærksomhed; jfr. Hagerup l. c. p. 106.

⁶ En forledelse forudsætter, at vildfarelsen har havt en bestemmende indflydelse paa vedkommendes handling (derfor er § 270 uanvendelig paa falske forespejlinger ved tiggeri, hvor almissen er givet blot for at blive tiggeren kvit, eller ved aktieforetagenders grundlæggelse, hvor den, der har tegnet aktierne, alene har spekuleret i disses betimelige salg; jfr. imidlertid § 273). Jfr. i det hele Hagerup Formuesindgreb p. 114—6.

⁷ Se anm. 5 til § 266.

⁸ En saadan aarsagssammenhæng mellem vildfarelsen (den forleledes handling) og tabet mangler, hvor dette alligevel vilde have indtraadt; jfr. Retst. 1893 p. 765. — Forvoldelsen af formuestab maa den skyldige være sig bevidst (anm. 1 til § 40). Bevidsthed om, at tab er muligt, er ikke nok, hvorfor den, der ved svigagtige forespejlinger stifter kredit i haab om at betale, ikke rammes af § 270, men alene af § 274. Jfr. iøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 121—2.

⁹ Fremkaldelse af vildfarelse hos en tredjemand falder saaledes ikke ind under denne paragraf, selv om derved voldes en anden tab (f. ex. hvor overdrageren af et gjælds-brev for cessionaren fortier, at det er betalt, og derved bevirker, at denne som godtroende i henhold til frdn. 9 febr. 1798 kan kræve ny betaling af debitor; jfr. § 276. Dommeren i en proces staar vistnok i den stilling, at han ved sin afgjørelse binder parterne, men han kan ikke siges at handle paa disses vegne; og fremkaldelse af en retsafgjørelse ved løgnagtig procedyre bliver derfor rettest alene at henhøre under § 166. Jfr. iøvrigt anm. 6 til § 266; S. K. M. p. 240; Hagerup Formuesindgreb p. 117 ff.

¹⁰ Se anm. 7 til § 266; Hagerup Formuesindgreb p. 108—113. — Tabet maa være lidt. Det er ikke nok, at den bedragne er udsat for tab. Ikke enhver afslutning af risikable forretninger bliver et bedrageri, om den

er fremkaldt ved svig. Se om forsikringsbedrageri den særskilte bestemmelse i § 272. Forsøgsstraf er anvendelig, naar en vildfarelse er fremkaldt, der var egnet til at volde formuestab, men dette hindres (jfr. Hagerup l. c. p. 125). Den særlige straffebestemmelse i § 273 er derimod ikke knyttet til den betingelse, at formuestab voldes. — Se endvidere § 401.

§ 271. (Kvalificerede tilfælde af bedrageri.)

Med fængsel indtil 6 aar straffes den, der forøver bedrageri

1. *ved hjælp af forklædning eller ved at foregive eller misbruge nogen offentlig egenskab eller ordre;*¹
2. *ved i handelsvirksomhed at bruge falsk maal eller vegt eller ved falsk stempling af guld- eller sølvarbeider;*²
3. *ved at afhænde husdyr, som lider af smitsom sygdom;*³
4. *ved at afhænde varer, som er forfalskede ved stoffe, som gjør dem skadelige for menneskers eller husdyrs sundhed;*⁴
5. *hvorefter der voldes skade for mere end 1 000 kroner.*⁵

¹ Jfr. §§ 259,3 og 279.

² Gl. str.l. 21—2,1 jfr. l. om metrisk maal og vægt 22 mai 1875 (jfr. l. 11 april 1863 jfr. l. om sildetønder 26 mai 1900 § 2) med tillægslove 3 mai 1890, 6 juni 1891 og 21 mai 1894; l. om guld- og sølvarbeiders finhed 6 juni 1891. — Det er ikke nødvendigt, at den skyldige selv har foretaget den falske stempling. — Bestemmelsen rammer ogsaa den, der stempler gjenstande, der ikke er af guld eller sølv, som om de var af disse metaller. Jfr. Odelstingstid. p. 596. — Jfr. § 375.

³ Gl. str.l. 21—2,2. Jfr. l. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 §§ 1, 14 og 16 med tillægslov af 26 mai 1899.

⁴ Gl. str.l. 21—3,3. Jfr. §§ 153, 2det led og 359 med anm. 1.

⁵ Jfr. §§ 260,2 og 279.

§ 272.¹ (Svig mod forsikringsgiver.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som, ved at fremkalde eller styrke² en vildfarelse, forleder nogen til at overtage en forsikring,³ som han ellers ikke eller alene paa andre vilkaar vilde have overtaget,⁴ eller som medvirker hertil.

Med fængsel indtil 6 aar straffes den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en vinding paa forsikringsgiverens bekostning, ødelægger, beskadiger eller bringer tilside en forsikret gjenstand eller opgiver til erstatning en ikke forsikret gjenstand,⁵ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. med 1ste led gl. str.l. 21—4, 1ste led, der krævede den hensigt at forskaffe sig en vinding paa forsikringsgiverens bekostning, hvad den nye lov ikke kræver (S. K. M. p. 241). Jfr. anm. 4. — Med 2det led jfr. gl. str.l. 21—4, 2det led (jfr. anm. 5); Hagerup Formuesindgreb p. 132—4.

² Jfr. anm. 3 til § 270. — Enhver bevidst fortielse af omstændigheder, der har indflydelse paa risikoens art og omfang, vil rammes heraf. Jfr. sjøfl. 20 juli 1893 § 241.

³ Forsikringens art er ligegyldig (livs-, ulykke-, syge-, brand-, kvæg-forsikring o. s. v.)

⁴ Jfr. anm. 1. At tab er lidt, kræves ikke. «Det er tilstrækkeligt, at man ved falske opgaver har opnaaet en forsikring, som selskabet efter sine regler ikke vilde give, uden at man kan forsvare sig med, at disse regler er ubegrundede, idet de f. ex. forhøier præmien paa grund af omstændigheder, som i virkeligheden ikke forhøier risikoen» (S. K. M. p. 241).

⁵ Dette sidste var ikke medtaget i gl. str.l. 21—4, 2det led. Det falder tillige ind under § 270 jfr. § 49, der imidlertid ikke bliver at anvende ved siden af § 272.

§ 273.¹ (Forsøg paa at paavirke priser ved løgnagtige beretninger. Falske opgaver ved indbydelser til stiftelse af aktieselskaber eller ang. disses stilling eller lignende.)

Med bøder eller med fængsel indtil 2 aar straffes den, som udspreder¹ løgnagtige² beretninger, hvorved prisen paa varer, værdipapirer eller lignende gjenstande⁴ tilsigtes paa-virket, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, der

- 1. i egenskab af indbyder til stiftelsen af aktieselskab, til overtagelsen af laan eller til et lignende foretagende⁵ søger at skaffe deltagere gennem falske foregivender eller fordølgelse af sandheden,⁶ eller*
- 2. i et saadant foretagende offentliggjør⁷ opgaver angaaende sammes stilling,⁸ der enten ved urigtige anførsler eller ved fordølgelse af væsentlige omstændigheder er egnede til at vildlede, eller afgiver saadanne opgaver til det offentlige eller anden vedkommende,*

eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. havde ingen tilsvarende bestemmelse. — De i paragrafen omhandlede tilfælde adskiller sig fra bedrageri derved, at hverken «vindesyg» hensigt eller lidt formuestab behøver at bevises; jfr. forøvrigt Hagerup Formuesindgreb p. 139—141. — Jfr. § 168.

² Dette udtryk forudsætter, at meddelelsen er skeet under omstændigheder, der maatte forudsættes at ville forskaffe den en vis udbredelse. Bestemmelsen er derfor ikke anvendelig paa helt private udtalelser; men paa den anden side kan det ikke kræves, at meddelelsen er foregaaet paa nogen i § 7,2 omhandlet maade (jfr. udtrykket «offentliggjør» nedenfor), naar den maatte kunne forudsættes at ville faa udbredelse (f. ex. hvor den er skeet privat, men med udtrykkelig bemyndigelse eller opfordring til at meddele den videre).

³ D. e. bevidst usande. Paragrafen rammer ikke uagtsom udspredelse af usande beretninger af den der omhandlede art.

⁴ Udtrykket «varer» omfatter i handelsretten enhver gjenstand, hvormed der drives handel, alene med undtagelse af skib og fast eiendom; jfr. Hagerup Omrids af den

norske handelsret (2den udg. 1901) p. 5. Udtrykket «liggende gjenstande» vil derfor væsentlig faa betydning for disse og maa forstaaes, som om der stod: «skibe (skibsparter) og faste eiendomme under forholde, hvor de er gjenstand for lignende omsætning som egentlige handelsvarer.»

⁵ D. e. Kommanditaktieselskab, forening med vexlende kapital, sparebank, forsikringsforening og andre foretagender med et paa erhverv eller besparelse rettet eller andet økonomisk formaal; derimod ikke foretagender, der udelukkende har et veldædigt (filantropisk), selskabeligt, litterært eller videnskabeligt formaal. Falske foregivender i indbydelser til foretagender af sidstnævnte art vil alene kunne rammes af straf, naar betingelserne efter § 270 foreligger.

⁶ Fordølgelse af sandheden vil selvfølgelig alene kunne komme i betragtning, forsaavidt den angaar omstændigheder, som indbyderne maatte ansees pligtige til at meddele.

⁷ Jfr. § 7,2.

⁸ Jfr. l. om adgang for visse aktieselskaber til at udstede obligationer, lydende paa ihændeleveren 6 aug. 1897 § 2 d. (om offentliggørelse af regnskabsuddrag).

§ 274.¹ (Kreditbedrageri.)

Med bøder eller med fængsel indtil et aar straffes den, som ved hjælp af falske foregivender² om betalingsevnen³ forskaffer sig eller andre et laan eller en ydelse uden samtidig erlæggelse af vederlaget⁴ med den følge,⁵ at formuestab derved voldes, eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 21—5. Jfr. anm. 8 til § 270. — Jfr. § 279.

² Den blotte fortielse af omstændigheder, der har indflydelse paa kreditten, er saaledes ikke nok. Jfr. imidlertid § 402. Jfr. ogsaa anm. 3.

³ Falske foregivender af anden art (f. ex. sigtende til at vække laangiverens medlidenhed) kommer ikke i betragtning; jfr. O. prop. nr. 24 p. 35.

⁴ Ved butiksalg, hvor forudsætningen er, at betaling

skal erlægges, før kunden fjerner sig, vil ukjendte personer, der uden at erlægge vederlaget tilegner sig varer, de har faaet til eftersyn paa stedet, rammes af § 257. *al*

⁵ Jfr. § 43; O. prop. nr. 24 p. 35. Der er her foretaget en ændring i de af gl. str.l. 21—5 benyttede udtryk for at tilkjendegive, at den skyldige ikke behøver at være sig tabet bevidst (jfr. S. K.M. p. 243; jfr. anm. 8 til § 270).

§ 275.¹ (Utroskab.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som, i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding² eller at skade, forsømmer en andens anliggender, der er undergivet hans bestyrelse eller tilsyn,³ eller med hensyn til disse handler mod vedkommendes tarv.

Har den skyldige tilføjet skade for mere end 1000 kroner,⁴ eller har han til skjul for brøden ført urigtige regnskaber eller bøger, forfærdiget eller anskaffet falske dokumenter⁵ eller tilintetgjort, ubrugbargjort, forfalsket eller skjult regnskaber, bøger eller andre dokumenter, anvendes fængsel indtil 6 aar.⁶

Paa samme maade straffes den, som ved forledelse eller tilskyndelse medvirker til nogen oven nævnt handling.⁷

¹ Gl. str.l. 21—8; Hagerup Formuesindgreb p. 188 ff.; Kjerschow p. 436—441. Jfr. endvidere § 324, der bliver at anvende ved siden af § 275, hvor tjenestemanden har forgaaet sig mod en privat, hvis anliggender er undergivet hans bestyrelse. — Jfr. endvidere § 404; mil. str.l. §§ 104 og 105. — Om paatalen se § 279.

² Se anm. 2 til § 255.

³ Disse udtryk, der afviger noget fra gl. str.l.s redaktion («varetager en andens anliggender»), er valgt for yderligere at fremhæve, hvad forøvrigt ogsaa efter den ældre ret antoges (Hagerup Formuesindgreb p. 189), at «paragrafen ikke er anvendelig paa alle, der i underordnet stilling har med andres sager at gjøre, saasom f. ex. regningsbud, der underslaar principalens penge. Her tages sigte paa per-

soner, der som værger, bobestyrere, selskabsdirektører, prokurister, procesfuldmægtige o. lign. med bindende virkning kan handle paa en andens vegne, og som misbruger denne sin ret i svigagtig hensigt. Af denne grund trues ikke heller enhver medvirker med straf, men alene den, der forleder eller tilskynder den betroede tillidsmand til at misbruge sin stilling» (S. K. M. p. 243).

⁴ Dette maa gjerningsmanden være sig bevidst (§ 43 ikke anvendelig) jfr. anm. 1 til § 42.

⁵ Jfr. §§ 179—181.

⁶ Bestemmelserne i det 18de kapitel bliver ikke at anvende ved siden af § 275.

⁷ Jfr. anm. 3 i. f.

§ 276.¹ (Retslige forføjninger over gjenstande i strid med andres ret.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som, i hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,² retsstridig ved nogen retshandel³ forføjer over en gjenstand,⁴ der af ham er overdraget en anden til eie eller brug, eller over gjældsbev, der helt eller delvis er indfriet,⁵ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. delvis gl. str.l. 21—7. De øvrige dele af denne bestemmelse har ligesaa lidt som gl. str.l. 21—6 noget side-stykke i den nye lov; jfr. S. K. M. p. 243—6. — Jfr. § 279.

² Se anm. 2 til § 255.

³ Om forføjninger paa anden maade se §§ 393, 396 og 397.

⁴ Er gjenstanden en løsøre gjenstand, der er overdraget en anden til eie eller leie, se § 255 med anm. 7. § 276 vil derfor, forsaavidt den taler om gjenstande, væsentlig kun finde anvendelse paa dobbelt-afhændelser af fast gods og retsstridig pantsættelse af afhændet fast gods; jfr. S. K. M. p. 245: «Som bekjendt kan den, der har solgt en fast eiendom, selv om han har modtaget betaling og endog overdraget kjøberen besiddelsen, med virkning forføie over

den, saalænge overdragelsen ikke er tinglyst. Man kan ikke her tale om en sælgeren betroet gjenstand, saa meget mindre som undladelsen af at tinglyse kan være begrundet i, at der endnu ikke har været adgang til tinglysning. En saadan adfærd kan derfor ikke subsumeres under under-slag, men unegtelig egner den sig til straf; og af den grund har udkastet optaget § 276.

⁵ Jfr. anm. 9 til § 270.

§ 277.¹ (Skjærpet straf ved fremkaldelse af fare.)

Har ved en i dette kapitel omhandlet forbrydelse den skyldige vidende voldt fare for nogens liv eller helbred eller for udstrakt ødelæggelse af fremmed eiendom eller tilføiet velfærdstab, straffes han i de i § 271 omhandlede tilfælde med fængsel indtil 8 aar og ellers med fængsel indtil 6 aar.

Fængsel ikke under 3 aar anvendes, saafremt nogen paa grund af forbrydelsen² omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred.³

¹ Jfr. §§ 256, 260,1 og 292.

² Jfr. § 43.

³ Jfr. § 9.

§ 278.¹ (Gjentagelse.)

Har den, som fældes efter ovenstaaende paragrafer, tidligere været straffet² med fængsel for nogen i dette kapitel eller i kapitlerne 17, 18, 24, 25 eller 27 eller i §§ 88, 1ste led, 143, 2det led, 147, 204, 206, 217 eller 318 omhandlet forbrydelse, kan straffen forhøjes ud over den lovbestemte grænse med indtil en halvdel.

I ethvert tilfælde, hvor nogen i §§ 271, 273, 275 eller 277 omhandlet forbrydelse er forøvet under udøvelsen af en næring, kan retten til at fortsætte denne frakjendes den skyldige.

¹ Jfr. §§ 263, 268, 296, 297 og 318.

² Jfr. § 61; ikr.l. § 29.

§ 279.¹ (Paatale.)

Offentlig paatale efter §§ 270, 271, nr. 1 og nr. 5, 274, 275 og 276 finder ikke sted uden fornærmedes begjæring, naar forbrydelsen er forøvet mod nogen af den skyldiges nærmeste.² § 265, 3dje led, finder dog tilsvarende anvendelse.

De i §§ 270, 274, 275 og 276³ omhandlede forbrydelser paatales i intet tilfælde uden fornærmedes begjæring, medmindre den skyldige ved misbrug af almenhedens tillid eller lettroenhed har gjort sig skyldig i forbrydelser mod flere personer, eller forøvrigt almene hensyn kræver paatale.

¹ Gl. str.l. 27—3.

² Jfr. § 5.

³ Gjentakelsen (§ 278) har derimod ingen indflydelse paa paatalen; jfr. O. prop. nr. 24 p. 36.

27de kapitel.

Forbrydelser i gjældsforhold.

Jfr. §§ 88, 158 og 406. Med hensyn til henvisningerne i l. om akkordforhandling 6 mai 1899 § 23 5 og konkursl. § 70,4, se ikr.l. § 6.

§ 280.¹ (Unddragelse af gods, hvori en anden har pant eller anden sikkerhed.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som retsstridig unddrager² en ham tilhørende formuesgjenstand,³ hvori nogen anden har pant⁴ eller anden sikkerhed,⁵ fra at komme den berettigede tilgode eller med hensyn til saadan formuesgjenstand foretager handling, hvorved den berettigede paaføres tab.

Paa samme maade straffes den, som medvirker til en saadan handling, eller som til eierens fordel eller med hans samtykke eller paa hans vegne⁶ foretager nogen saadan handling eller medvirker dertil.

Offentlig paataale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Væsentlig uforandret gjengivelse af gl. str.l. 21—11; Hagerup Formuesindgreb p. 54—6; Kjerschow p. 449—450.

² Ved andet løsøre end skib vil en saadan unddragelse ligge i gjenstandens afhændelse; anderledes ved fast gods og skib. Jfr. Hagerup Panteret (2den udg.) p. 241 ff. Mærk dog afhændelse af skib til udlandet (jfr. l. om registrering af skibe 4 mai 1901 § 28; O. prop. nr. 23 for 1888 bilag p. 29).

³ Ligegyldigt, om det er fast gods eller løsøre (formue-rettigheder), om tingen er i den skyldiges egen eller i fremmed besiddelse.

⁴ Ligegyldigt, om haandpant eller underpant, ligesom ogsaa uden hensyn til, om de til panterettens beskyttelse ligeoverfor tredjemand nødvendige former (l. 12 oktbr. 1857 med tillægslov 8 juni 1895) er iagttagne.

⁵ Uden hensyn til, om sikkerheden er stiftet ved viljeserklæring eller retsdekret (udlæg, afsætning, arrest, jfr. her anm. 4). I sidste tilfælde se imidlertid tillige § 343, der bliver at anvende ved siden af § 280. — Ogsaa den sikkerhed, som kreditorerne erhverver i sin skyldners gods ved aabning af konkurs (se Hagerup Konkurs- og akkordforhandling p. 4—5), gaar ind under § 280 (jfr. S. K. 1888 p. 70); jfr. § 282, der imidlertid kræver vindsyg hensigt eller den hensigt at skade.

⁶ Den tredjemand, der uden eierens samtykke ødelægger en udexekveret gjenstand, vil saaledes ikke kunne straffes efter denne paragraf (jfr. §§ 291 og 343).

§ 281.¹ (Unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgjørelse for gjæld.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar straffes den, som ved forstikkelse, falske foregivender² eller fortieelse³ undtager⁴ nogen ham tilhørende formuesgjenstand fra at tjene

*en fordringshaver til fyldestgjørelse, eller som for at unddrage nogen fordringshaver saadan fyldestgjørelse flygter fra eller hemmelig forlader landet.*⁵ ⁶

§ 280, 2det led, finder tilsvarende anvendelse.

*Offentlig paataale finder alene sted efter begjæring af en fordringshaver, der paa grund af forbrydelsen er bleven afskaaret fra at søge dækkelse eller ikke har opnaaet dækkelse ved en afholdt udlægs-, afsætnings-, beslag- eller arrestforretning.*⁷

¹ Jfr. gl. str.l. 21—12, 1ste led. Den nye lov har imidlertid sondret mellem de der omhandlede tilfælde, eftersom handlingen alene rammer en enkelt kreditor (§ 281) eller, ialfald efter sin art, kan ramme kreditorerne i almindelighed (§ 282). Jfr. S. K. M. p. 247.

² Herunder proformaretshandler.

³ «Ikke enhver taushed kan benævnes fortietelse, men hertil kræves, at man har havt gyldig opfordring til at tale. Dette vil imidlertid være tilfældet — — —, hvor der søges udlæg, som ikke kan erholdes uden ved hjælp af skyldnerens paapegen af udlægsgjenstande, og hvor han forgjæves opfordres til at paapege saadanne» (S. K. M. p. 247). Det er klart, at opfordring til at tale ikke saa let vil være tilstede for tredjemand som for skyldneren, og at derfor fortietelse her mindre hyppig vil komme i betragtning. Der kan saaledes ikke siges at foreligge den samme opfordring for skyldnerens husstand som for ham selv til at paavise udlægsgjenstande under en exekutionsforretning. Jfr. Indst. O. VII p. 44.

⁴ Forbrydelsen er saaledes først fuldbrydet, naar vedkommende exekutionsgjenstand virkelig ikke kommer til at tjene kreditor til dækning. Se derimod § 282.

⁵ Medtager han i saadan hensigt eiendele, vil § 282 være anvendelig.

⁶ Ødelæggelse rammes ikke af denne paragraf (jfr. derimod § 282). Det samme gjælder retshandler (f. ex. afhændelse), der ikke er *pro forma*.

⁷ Jfr. om lovgrunden S. K. M. p. 247, 2den sp. øverst. Regelen medfører straffrihed, hvor exekutionsforretningen tiltrods for unddragelsen giver fuldt udlæg.

§ 282.¹ (Kvalificerede tilfælde af unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgjørelse for gjæld.)

Med fængsel indtil 6 aar² straffes den, som, i hensigt derved at skade sine fordringshavere³ eller at forskaaffe nogen⁴ en uberettiget vinding til skade for disse,⁵ ved ødelæggelse,⁶ gave,⁷ salg til underpris,⁸ forstikkelse, falske foregivender, fortielse⁹ eller paa anden maade¹⁰ søger¹¹ at unddrage nogen af sine eiendele fra at tjene til fyldestgjørelse for gjæld eller i saadan hensigt falskelig opgiver eller vedkjender sig forpligtelser.¹²

¹ Gl. str.l. 21—12, 1ste led; jfr. anm. 1 til § 281. — Jfr. §§ 288 og 289. — Angaaende den civilretslige omstødelighed af de i nærværende paragraf omhandlede forføininger se Getz Juridiske afhandlinger p. 478 ff.; Hagerup Konkurs og akkordforhandling p. 201 ff.

² «Den i nærværende tilfælde i sig selv lidet passende bødestraf er udeladt, væsentlig i betragtning af den adgang, som haves til betinget domfældelse» (S. K. M. p. 247).

³ Altsaa ikke blot en enkelt af disse (jfr. § 281; S. K. M. p. 247). — Efter gl. str.l. 21—12 var skadegjørende hensigt ikke nok; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 164. — Jfr. forøvrigt anm. 5.

⁴ Om begunstiggelse af den ene kreditor paa de andres bekostning se § 283.

⁵ Denne hensigt mangler, hvor han f. ex. sælger til underpris for at undgaa nød, vel ogsaa ved mindre leilighedsgaver, der gives, fordi skik og brug fordrer det. — Straf er endvidere udelukket, hvor vedkommende tror sig solvent. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 163; Retst. 1882 p. 257. Jfr. anm. 11 i. f.

⁶ Dette var ikke medtaget i gl. str.l. 21—12; jfr. O. prop. nr. 15 for 1890 p. 3; S. K. M. p. 247, 2den sp.

⁷ Jfr. om mindre leilighedsgaver anm. 5.

⁸ Jfr. anm. 5. Ogsaa salg mod fuldt vederlag vil rammes (mærk ordene «eller paa anden maade»), naar skyldneren tilsigter at unddrage kreditorerne vederlaget f. ex. ved at rømme med det fra landet.

⁹ Jfr. anm. 3 til § 281; jfr. konkursl. §§ 31 og 34.

¹⁰ Jfr. anm. 5 til § 281 og anm. 8 til nærv. paragraf.

¹¹ Jfr. anm. 4 til § 281. Straf for fuldbyrdet forbrydelse er altsaa her begrundet ogsaa, hvor de fordulgte eller afhændede gjenstande betimelig bringes tilstede. — Straf rammer endvidere ogsaa den, der foretager de her omhandlede forføininger i den tro at være insolvent, uagtet han ikke er det; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 163 med note 8.

¹² Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 163.

§ 283.¹ (Begunstigelse af fordringshaver.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som, i hensigt at begunstige nogen af sine fordringshavere til skade for de øvrige, betaler eller stiller sikkerhed for uforfalden² gjæld eller giver adgang til at erholde betaling eller sikkerhed for saadan gjæld.

¹ Uforandret gjengivelse af gl. str.l. 21—12, 2det led; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 164—5. — Jfr. §§ 288 og 289. — Om den civilretslige omstødelighed af de her omhandlede forføininger se de i anm. 1 til § 282 anførte skrifter.

² Om forfalden se § 285 (anm. 3).

§ 284.¹ (En skyldners forvoldelse af tab for sine fordringshavere ved ødsel levemaade o. lign. forhold.)

Med fængsel indtil 2 aar straffes den, som ved ødsel levemaade, ved spil,² ved vovelige foretagender, der ligger udenfor hans forretning eller staar i misforhold til hans midler, eller ved anden i høi grad letsindig adfærd eller ved i høi grad uordentlig forretningsførsel forværrer sin formuesstilling med den følge,³ at hans fordringshavere voldes tab.⁴

¹ Gl. str.l. 21—15,1; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 171 ff.; Kjerschow p. 466—469. — Jfr. §§ 288, sidste led og 289, 2det led.

² Ikke udtrykkelig nævnt i gl. str.l. — Jfr. § 299, der, navnlig forsaavidt den betragter terminhandel (differenshandel) som spil, er af betydning ogsaa for fortolkningen af nærværende paragraf.

³ Jfr. § 43. Gl. str.l. krævede, at tabet skulde være forudseet; jfr. anm. 5 til § 274. At han forværrede sin formuesstilling, maa han derimod ogsaa efter den nye lov have indseet.

⁴ Gl. str.l.s krav, at tabet skulde være «betydeligt», er opgivet; jfr. S. K. M. p. 247—8.

§ 285.¹ (Forværrelse af boets stilling ved stiftelse af ny gjæld m. v.)

Med hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som, skjønt han maa indse, at han ikke vil kunne tilfredsstille sine fordringshavere,² ved stiftelse af ny gjæld, ved salg til underpris, ved at give enkelte fordringshavere fyldestgørelse eller sikkerhed³ eller ved ikke at hindre, at de opnaar saadan,⁴ bevirker, at hans formuesstilling betydelig forværres.

¹ Gl. str.l. 21—15,2; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 172—4 og 175—6; Kjerschow p. 470—1. — Jfr. §§ 288, sidste led og 289, 2det led.

² Deri, at der her hverken kræves skadegjørende eller vindesyg hensigt, ligger en væsentlig forskjel mellem denne paragraf og § 282. — Der kræves ikke, at den skyldige har indseet, at han ikke vilde kunne tilfredsstille sine fordringshavere; det er nok, at han burde have indseet det, d. e. at han ikke har anvendt fornøden omhu i bedømmelsen af sin formuesforfatning; jfr. Retst. 1902 p. 263.

³ Dette moment nævntes ikke i gl. str.l. — Paragrafen rammer saaledes ikke alene den, som rolig ser paa, at en enkelt kreditor ved exekution udtømmer det hele bo, men endnu mere den, som selv under disse vilkaar betaler kreditor hans forfaldne fordring istedetfor at varetage de

andres interesser ved at overgive boet til den dog uundgaaelige konkurs» (S. K. M. p. 248).

⁴ Det bliver saaledes pligt for skyldneren at opgive sit bo til konkursbehandling, saasnart nogen enkelt kreditor gjør skridt til særforfølgning; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 172—3.

§ 286.¹ (Undladt bogførsel.)

Med bøder, hefte eller fængsel indtil 1 aar straffes den, som undlader regnskabsførsel eller aarsoppgjør, hvortil han paa grund af sin næring efter loven er pligtig,² eller gjør sig skyldig i grov forsømmelse eller uorden med hensyn til samme.

¹ Gl. str.l. 21—16; jfr. Kjerschow p. 471—5. — Jfr. §§ 288, sidste led, 289, 2det led og § 374.

² Jfr. l. om forandr. i lovgivn. om gjælds fængsel m. v. 3 juni 1874 § 5.

§ 287.¹ (Urigtig bogførsel o. lign.)

Med fængsel indtil 3 aar straffes den, som i sin næring² fører urigtigt regnskab eller ved tilintetgjørelse eller ubrugbargjørelse eller paa anden maade søger at unddrage sine regnskabsbøger eller andre hans regnskab vedkommende papirer fra at blive benyttede.

¹ Gl. str.l. 21—14. — Jfr. §§ 288, 1ste led, 289, 2det led og 374, 2det led.

² Uden hensyn til, om der for vedkommende næring i loven er anordnet bogførselspligt.

§ 288.¹ (Medvirkning. Handlen paa andres vegne.)

Efter §§ 282, 283 og 287² straffes ogsaa den, som medvirker til nogen der nævnt handling, eller som til skyldnerens fordel eller med hans samtykke eller paa hans vegne³ foretager nogen saadan handling eller medvirker dertil.

En fordringshaver bliver dog i intet tilfælde at straffe for at have krævet eller modtaget fyldestgørelse.⁴

Efter §§ 284, 285 og 286 straffes ogsaa den, som under varetagelsen af andres anliggender har forholdt sig som der nævnt.⁵

¹ Jfr. med 1ste led gl. str.l. 21—13, med sidste led 21—17. — Jfr. § 289, sidste led.

² Jfr. sidste led.

³ F. ex. et aktieselskabs bestyrer, et handelsselskabs bogholder, som paa egen haand fører bøgerne falsk.

⁴ Gjaldt ikke efter gl. str.l.; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 168; S. K. M. p. 248. — «Fyldestgjørelse» omfatter ikke sikkerhedsstillelse; og kreditor, der modtager saadan for ældre gjæld, bliver derfor at straffe efter § 283 jfr. § 288. Fyldestgjørelsens art iøvrigt kommer derimod ikke i betragtning. Ogsaa den kreditor, der modtager en *datio in solutum* (selv med usædvanlige betalingsmidler, jfr. krs. l. § 44), er straffri; jfr. S. K. M. p. 248, der viser, at dette er tilsigtet.

⁵ Denne (fra første ledes noget afvigende) affatning er valgt for at tilkjendegive, at «den underordnede ei vil kunne gjøres ansvarlig for f. ex. forsømmelig bogførsel, naar han har ført bøgerne saaledes, som principalen selv vilde, da det ei var hans sag selvstændig at paase, at de blive førte i overensstemmelse med loven» (S. K. 1888 p. 72) Jfr. imidlertid § 374, sammenholdt med § 41. — Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 169 og 175.

§ 289.¹ (Paatale. Virkningerne af konkurs.)

De i §§ 282 og 283 omhandlede forbrydelser paatales ikke af det offentlige, medmindre det begjæres af nogen fornærmet,² eller konkurs eller akkordforhandling under rettens beskyttelse³ er aabnet, eller konkurs paa grund af midlernes utilstrækkelighed er negtet.^{4 5}

De i §§ 284—287 omhandlede forbrydelser paatales ikke, medmindre konkurs eller akkordforhandling under rettens beskyttelse³ er aabnet, eller konkurs paa grund af midlernes utilstrækkelighed er negtet.^{4 5}

Ovenstaaende bestemmelser finder ogsaa anvendelse paa de i § 288 omhandlede forbrydelser.

¹ Gl. str.l. 21—18, jfr. ordet «konkursskyldner» i 21—15 og 16.

² «Fornærmet» er her enhver kreditor, der havde fordring paa skyldneren, da vedkommende handling skede (jfr. anm. 1 til § 281), derimod neppe efterfølgende fordringshavere undtagen i tilfælde af konkurs; jfr. Hagerup Konkurs og akkordforhandling p. 215.

³ L. 6 mai 1899 nr. 1 § 1 (jfr. § 35).

⁴ Konkursl. § 20.

⁵ Ved, at her paa talen er gjort afhængig af konkursaabning og de dermed ligestillede skridt, er klart udtalt, hvad forøvrigt allerede under den ældre ret antoges (se Hagerup Formuesindgreb p. 174), at konkursens aabning ikke udgjør en bestanddel af selve forbrydelsens gjerningsindhold og derfor ikke henhører under skyldspørgsmaalet (str.pl § 165), men er en udenfor dette liggende strafbarhedsbetingelse; jfr. S. K. M. p. 249.

§ 290.¹ (Uredelighed af bestyrere i boer.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, der som medlem af et bos bestyrelse for sig eller andre modtager nogen fordel eller løfte om saadan for at stemme eller handle i nogen bestemt retning eller for undladelse heraf.

¹ Omtrent uforandret gjengivelse af gl. str.l. 21—19, 2det led (ved 1ste led se § 373,1.)

28de kapitel.

Tilfæielse af skade paa eiendom og formue.

Jfr. de indledende bemærkninger ved kap. 14. Mil. str.l. §§ 103—5.

§ 291.¹ (Forsætlige skadetilfæelser.)

Med bøder eller med fængsel indtil 1 aar² straffes den, som bevirker eller medvirker til, at en gjenstand,³ som helt eller delvis tilhører en anden,⁴ retsstridig⁵ ødelægges, beskadiges, ubrugbargjøres eller paa anden maade forspildes.⁶

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes⁷ begjæring, medmindre almene hensyn kræver det.

¹ Jfr. gl. str.l. 23—17; Hagerup Formuesindgreb p. 69 ff.; Kjerschow p. 565—6. — Jfr. § 391. — Jfr. endvidere kap. 14 (med de indledende bemærkninger) og anm. 6 til § 148; anm. 2 til § 255.

² Jfr. § 292.

³ Jfr. anm. 5 til § 267. — Jfr. § 6. At handlinger, hvorved elektrisk og anden kraft forspildes, rammes af bestemmelsen, vil forøvrigt flyde allerede af den maade, hvorpaa den strafbare handling i det følgende er betegnet, idet f. ex. den, der lader en elektrisk strøm nytteløst løbe bort, «forspilder» ledningen. — At gjenstanden skal have formuesværdi, kan ligesaa lidt kræves her som i § 255 eller § 267. Bestemmelsen finder derfor anvendelse paa beskadigelse af fremmede dyr, hvorved intet formuestab er lidt.

⁴ Jfr. anm. 6 til § 255.

⁵ Jfr. l. om jords fredning 16 mai 1860 § 21; l. om skade paa bofæ ved hund 11 juni 1903 § 2, der i visse tilfælde giver ret til at dræbe fremmede dyr.

⁶ Jfr. § 150, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 291. Jfr. om tilsmudsning og besudling § 391 med anm. 2. Jfr. endvidere §§ 393, 396, 397 og 398, 1, der bliver at anvende forud for § 291, hvor skaden ikke er anden end den, der nødvendig følger med de i §§ 393—398 beskrevne handlinger; jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 70 - 1.

⁷ Fornærmet er ikke blot eieren, men enhver, der har en tinglig ret i gjenstanden.

§ 292.¹ (Kvalificerede tilfælde af forsætlig skadetilfæelse.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 aar² straffes den, som foretager nogen saadan handling som i § 291 nævnt mod offentligt mindesmerke³ eller mod gjenstande, der er betroet den offentlige post, henhører til offentlige samlinger eller er bestemte til almindelig nytte⁴ eller pryd, eller som ved forbrydelsen volder skade for mere end 1 000 kroner.

Med fængsel indtil 6 aar straffes den, som ved nogen i § 291 nævnt handling volder skade for mere end 5 000 kroner eller fare for⁵ andens liv eller helbred.⁶

Hvis nogen paa grund af forbrydelsen⁷ omkommer eller faar betydelig skade paa legeme eller helbred,⁸ eller den skade, som den skyldige forsætlig har voldt, overstiger 50 000 kroner, kan fængsel indtil 10 aar idømmes.

¹ Jfr. gl. str.l. 23—11 og 18. Jfr. § 391.

² Jfr. § 65.

³ Jfr. § 143, 2det led.

⁴ Jfr. l. om veivæsenet 15 septbr. 1851 §§ 52 ff.; jernbanel. 7 septbr. 1854 § 13 jfr. § 3 c; l. om beskyttelse af telegrafkabler udenfor territorialgrænsen 14 juni 1884 §§ 2 og 3 og l. om havne- og ringevæsenet 10 juli 1894 §§ 51—53 (ikr.l. § 4, I). — Jfr. om offentlige bænke Retst. 1867 p. 767; Kjer s chow p. 564. — Eiendomsforholdet kommer her ikke i betragtning; og bestemmelsen er ogsaa anvendelig paa f. ex. private personers eller selskabers jernbane-, telefon-, telegrafanlæg, forsaavidt de er bestemte til almen nytte; jfr. O. prop. nr. 24 p. 38.

⁵ Jfr. anm. 6 til § 148.

⁶ Er handlingen en saadan, som i § 148 nævnt, vil her denne paragraf (eller § 150) blive at anvende ved siden af § 292; jfr. anm. 2 til § 150.

⁷ Jfr. § 43.

⁸ Jfr. § 9.

§ 293.¹ (Uagtsom skadetilføielse.)

Uagtsom skadetilføielse af de i § 292, 2det og 3dje led, omhandlede slags straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Offentlig paatale finder ikke sted uden fornærmedes² begjæring, medmindre almene hensyn kræver det.

¹ Jfr. gl. str.l. 23—21. — Jfr. § 391, 2det led. — Jfr. ogsaa § 150, sidste led, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 293.

² Jfr. anm. 7 til § 291.

§ 294.¹ (Skadetilføielser ved leden bag lyset, ved kreditsvækkende udtalelser o. lign. samt ved aabenbarelse af forretningshemmeligheder.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som

1. *ved at fremkalde eller styrke² en vildfarelse³ retsstridig⁴ forleder⁵ nogen til en handling, hvorved der voldes⁶ denne eller nogen, paa hvis vegne han handler,⁷ formuestab,⁸ eller som medvirker hertil,⁹ eller*
2. *uberettiget enten selv gør brug af en forretnings- eller driftshemmelighed vedkommende en bedrift, hvori han er eller i løbet af de 2 sidste aar har været ansat, eller hvori han har eller i løbet af de 2 sidste aar har haft del, eller aabenbarer¹⁰ en saadan i hensigt at sætte en anden istand til at gøre brug af den, eller som ved forledelse eller tilskyndelse medvirker hertil.*

Offentlig paatale finder alene sted, naar det begjæres af fornærmede og findes paakrævet af almene hensyn.

¹ Nr. 1 er en omredigeret gjengivelse af gl. str.l. 23—23 (jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 77—8). Nr. 2 havde intet sidestykke i gl. str.l. Jfr. S. K. M. p. 249—250.

² Jfr. anm. 3 til § 270.

³ Jfr. anm. 4 til § 270.

⁴ Jfr. anm. 5 til § 270.

⁵ Jfr. anm. 6 til § 270.

⁶ Det særegne er saaledes her, at tabet voldes ved en handling af den skadelidende selv (eller nogen, der handler paa hans vegne). Dette er skarpere udtrykt i den nye lov end i den gamle. Og den førstes udtryksmaade («forleder

til en handling, hvorved der voldes — — — formuestab» jfr. derimod gl. str.l.s «saafremt tab derved forvoldes») maa antages at medføre, at den skyldige maa være sig handlingens skadevoldende karakter bevidst. Derimod kræver ikke den nye som den gamle lov, at den skyldiges hensigt skal have været at skade, hvorfor straffebestemmelsen ogsaa rammer den, der alene har tilsigtet at udsætte den vildledede for latter eller selv mere sig over hans vildfarelse.

⁷ Jfr. anm. 9 til § 270.

⁸ Jfr. anm. 10 til § 270.

⁹ Som man vil se, falder den her omhandlede forbrydelses gerningsindhold nøiagtig sammen med bedrageriets (§ 270) alene med undtagelse af den for dette særegne hensigt.

¹⁰ Om offentlige tjenestemænd se fabriktilsynsl. 27 juni 1892 § 37, ulykkesforsikringsl. 23 juli 1894 § 29 og margarinl. 8 marts 1902 § 10. — Jfr. § 121; jfr. ogsaa § 144.

29de kapitel.

Aager og lykkespil.

§ 295.¹ (Aager.)

Den, som ved retshandel udnytter² nogens³ nød,⁴ letsind, forstandssvagthed eller uerfarenhed⁵ til at opnaa eller betinge et vederlag,⁶ der efter de foreliggende omstændigheder staar i et aabenbart og sterkt misforhold til, hvad derfor ydes,⁷ eller som medvirker hertil, bliver for aager at straffe med bøder.⁸

Paa samme maade straffes den, som, efter at have erhvervet⁹ noget af retshandelen udsprunget krav med kjendskab til dennes beskaffenhed, gjør kravet gjældende eller overdrager det til en anden, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. l. om rentefodens frigivelse m. v. 29 juni 1888

§ 4, der var mindre vidtgaaende, idet den kun omfattede kreditaager, ikke tilvendelse af uforholdsmæssig fordel ved en omsætning; jfr. S. K. M. p. 250—3; Hagerup Formuesindgreb § 30. — Jfr. § 405,2, der afløser straffebestemmelsen i l. 1884 § 4 for at betinge højere rente end tilladt for de i lovens § 2 omhandlede laan. — Jfr. ikr.l. § 17.

² Forholdet maa stille sig saaledes, at et saa høit vederlag ikke vilde være opnaaet, hvis ikke en af de nævnte omstændigheder havde været forhaanden; det er ikke nok, at nøden etc. har været foranledningen til retshandelen, naar grunden til, at der ikke er givet større vederlag, er, at kjøberen kun under betingelse af en saa lav pris vilde have gjenstanden; jfr. S. K. M. p. 251.

³ Regelmæssig den, med hvem retshandelen afsluttes; men det er ikke udelukket, at det kan være en tredjemand, naar dennes nød er egnet til at paavirke vedkommendes beslutning om for enhver pris at afslutte retshandelen (f. ex. hvor en søn laaner penge for at redde sin fader fra ruin).

⁴ Nøden maa være af økonomisk art. Den behøver ikke at være ensbetydende med mangel paa det nødtørftige; og bestemmelsen finder ogsaa anvendelse paa retshandler, der har et produktivt formaal, f. ex. laan til at sætte en fabrikant, der trues af ruin, istand til at fortsætte sin bedrift.

⁵ D. e. manglende forretningskyndighed (manglende forstaaelse af vedkommende transaktions rækkevidde eller af de andre muligheder for at skaffe penge, der staar ham aabne).

⁶ Vederlagets art er ligegyldig; og bestemmelsen finder ligesaavel anvendelse paa salg eller køb mod uforholdsmæssigt vederlag som paa laan mod for høi rente, paa *lex commissoria* ved pant eller en konventionalbod for udeblivelse med betaling i rette tid.

⁷ Misforholdet bliver ikke at bedømme udelukkende fra dens standpunkt, der yder vederlaget (om han ved

retshandelen, f. ex. hvor denne sætter ham istand til at afværgе en konkurs, opnaar en fordel, der mange gange opveier vederlaget) ligesaa lidt som udelukkende efter dens standpunkt, der modtager vederlaget (om det paa grund af subjektive forhold for ham medfører en ekstraordinær opofrelse), men objektivt efter de gjængse priser i handel og vandel og den med retshandelen i det konkrete tilfælde forbundne risiko. — Misforholdet maa være *«aabenbart og stærkt»*; *«her er derfor ikke tale om at søge gennem straffetrusel at indvirke paa de almindelige prisbestemmelser»* (S. K. M. p. 251, 1ste spalte). — Om l. 1888 § 2 se anm. 1.

⁸ Jfr. §§ 296 og 297.

⁹ Ligegyldigt, paa hvilken maade (f. ex. ogsaa arv).

§ 296 (Kvalificerede tilfælde af aager.)

Aager straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maa-
neder, saafremt

1. *retshandelen er indgaaet med nogen umyndig,¹ eller*
2. *retshandelen er indgaaet i en form, beregnet paa at skjule dens egentlige væsen, eller*
3. *den skyldige har ladet den anden part udstede gjeldsbrev for sin forpligtelse eller love dennes opfyldelse under ed eller æresord, eller*
4. *den skyldige tidligere er straffet² for aager.*

¹ Herunder saavel umyndiggjort person som personer under 18 aar.

² Se § 61.

§ 297. (Kvalificerede tilfælde af aager.)

Med fængsel indtil 1 aar straffes den, som sedvansmæssigt gjør sig skyldig i aager, eller som under en som næringsvei dreven udlaansvirksomhed forser sig paa nogen efter § 296 strafbar maade, eller som, efter tidligere at være straffet¹ efter nærværende paragraf eller § 296, paany fældes i henhold til nogen af dem.

Forøver den skyldige forbrydelsen i sin næringsvei, kan retten til at fortsætte denne frakjendes ham.

¹ Jfr. § 61.

§ 298.¹ (Lykkespil som næringsvei.)

Den, som gjør sig en næringsvei af lykkespil,² som ikke ved særskilt lov er tilladt, eller af at forlede dertil, straffes med fængsel indtil 1 aar.

Forøver den skyldige forbrydelsen i sin næringsvei, kan retten til at fortsætte denne frakjendes ham.

Istedetfor inddragning af det vundne udbytte³ kan retten bestemme sammes tilbagebetaling.

¹ Jfr. § 383; ikr.l. § 12,1. Jfr. l. om lotterier og andre lykkespil 14 juni 1851 med tillægslov 27 juli 1895 (jfr. ikr.l. § 4, I); jfr. ogsaa l. om udfærdigelse af præmieobligationslaan 5 juni 1897.

² Jfr. § 299.

³ Jfr. § 36.

§ 299. (Hvad der forstaaes ved lykkespil.)

Som lykkespil ansees alle spil om penge eller penges værd, ved hvilke paa grund af spillets art¹ eller indsatsernes høide det vindesye øiemed fremtræder som det fremherskende.²

Som lykkespil ansees ogsaa veddemaal³ og terminspil (differenshandel),⁴ ved hvilke det samme er tilfældet.

¹ Spil, hvor vinding og tab for den overveiende del afhænger af tilfældet.

² Herunder gaar altsaa ogsaa de saakaldte kunstspil, hvor spillernes dygtighed har en væsentlig indflydelse paa udfaldet, naar dette dog ikke alene afhænger deraf, og indsatserne er meget høie. Naturligvis vil imidlertid de spillendes formuesvilkaar og livssædvaner komme i væsentlig betragtning, naar det gjælder fra indsatsernes høide at slutte til det «vindesye øiemed».

³ Ved veddemaal forstaar man i almindelighed i modsætning til spil saadanne aftaler, hvor indsatsen er knyttet

til begivenheder eller forhold, ved hvis indtrædelse de veddende ikke selv medvirker.

⁴ Herved forstaaer loven handler, ved hvilke den aftalte forudsætning er, at ikke selve varen skal leveres til den fastsatte tid, men at opgjør skal ske ved, at differentsen mellem varens aftalte pris og dens ved den bestemte leveringstid gjældende markedspris betales af den part, som derved taber, til den, som derved vinder (jfr. irkl. mot. p. 42, note 3; jfr. artikelen «Börsenspiel» i Stengels Handwörterbuch der Staatswissenschaften). Derimod vil bestemmelsen i nærværende paragraf ikke kunne antages at ramme handler, ved hvilke aftalen alternativt lyder paa varens levering eller prisdifferencen, forsaavidt en saadan aftale ikke efter omstændighederne maa antages at være proformaværk, hvis hensigt er at skjule handelens karakter af en ren differensforretning; jfr. ikr.l. mot. p. 44—5, hvor som momenter, der bliver at tage i betragtning ved forholdets bedømmelse i denne henseende, fremhæves: «Naar der sluttet kontrakter om leveranse af varer, langt overstigende stedets mulige behov eller vedkommende handlendes mulige omsætning eller mellem personer, hvoraf snart kun den ene snart kun den anden, snart ikke nogen befatter sig med den slags handel eller med handel overhovedet, eller hvoraf den ene notorisk driver differenshandel-agentur, da vil der vanskelig opstaa tvivl om parternes virkelige mening».

§ 300.¹ (Inddrivelse af ugyldige krav.)

Med bøder straffes den, som ved sagsanlæg eller ved trusel derom eller om nogen slags fortræd² søger enten hos den anden part selv eller hos nogen tredjemand at inddrive et ugyldigt krav, som han har erhvervet ved i vindesyg hensigt³ at misbruge nogen umyndigs eller mindreaarigs letsind eller uerfarenhed,⁴ eller som medvirker hertil. Saafremt den skyldige for kravet har ladet sig give gjældsbrief eller tilsagn under ed eller æresord, er straffen bøder eller fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Denne paragraf afløser de ældre straffebestemmelser for kreditgiven til umyndige (frdn. 14 mai 1754 §§ 1 og 3 jfr. ikr.l. § 17.2). Jfr. ogsaa gl. str.l. 21—7 («mod bedre vidende fordrer, hvad han ikke har at kræve»).

² Er denne fortræd retsstridig, eller bestaar den i anklage eller anmeldelse for noget strafbart eller i fremsætelse af en ærekrænkende beskyldning, vil § 266 jfr. § 49 være anvendelig paa det i § 300 omhandlede forhold.

³ Maa forstaaes overensstemmende med udtrykksmaaden i § 255 (se anm. 2 til denne).

⁴ Se anm. 5 til § 295.

30te kapitel.

Forbrydelser i sjøfartsforhold.

Jfr. kap. 42, der sammen med nærv. kap. afløser straffebestemmelserne i sjøfartsl. 20 juli 1893 kap. 12. — Jfr. som afvigende fra sjøfartslovens regel § 12,3 a og 4 b, der leder til, at ogsaa sjøfartsforbrydelser, begaaede paa andre skibe end norske bliver at straffe efter denne lov; jfr. S. K. M. p. 253—4.

§ 301.¹ (Undladelse af at tiltræde tjenesten.)

Den, som retsstridig² unddrager sig fra at tiltræde tjeneste³ ombord paa skib, straffes med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder.

Paa samme maade straffes den, som indgaar aftale om tjeneste ombord paa skib, naar aftalen brydes paa grund af ældre forpligtelse, hvorpaa der er lagt skjul.⁴

Offentlig forfølgning finder alene sted efter fornærmedes⁵ begjæring.

¹ Sjøf.l. § 298, 1ste led. — Jfr. sjøf.l. § 75. — Jfr. § 426, 1 og 2.

² Jfr. sjøf.l. §§ 85, 87 og 88.

³ Tjenestens art kommer ikke i betragtning. Bestemmelsen kommer (afvigende fra, hvad der gjaldt efter sjøf.l.) ogsaa til anvendelse paa skibsføreren, og ikke blot paa det egentlige mandskab, men ogsaa paa andre paa skibet ansatte (læger, stuerter o. lign.). Jfr. S. K. M. p. 255.

⁴ Jfr. sjøf.l. § 73. Den blotte dobbeltforhyring er saaledes ikke som efter sjøf.l. strafbar. En rømt matros, som forhyrer sig, efterat hans skib er gaaet tilsjøs, kan saaledes ikke straffes herfor. Jfr. S. K. M. p. 255. Hvor regelen i sjøf.l. § 73 i. f. medfører, at den yngre hyrekontrakt gaar foran den ældre, vil straf efter første led være anvendelig. — For at straf efter nærværende led skal kunne anvendes, maa den «ældre forpligtelse» være gyldig. Dette er den ikke, hvis den ældre hyrekontrakt er indgaaet af en person under 18 aar uden værgens medvirkning (S. K. U. § 301, sidste led, udtalte udtrykkelig denne sætning. jfr. S. K. M. p. 255 og 296, men dette led udelodes, fordi dens regel var af civilretslig art og ansaaes selvfølgelig; Indst. O. I p. 47; Odelstingetid. p. 600—1). — Er der ikke lagt skjul paa den ældre overenskomst, bliver straf efter denne paragraf ikke at anvende. — Loven har ingen særskilt straf for skibsfører, som forhyrer nogen, der allerede er forhyret (sjøf.l. § 285). Dette vil alene være strafbart, hvor det efter omstændighederne kan bedømmes som medvirkning til rømning (§§ 303 eller 320, jfr. ogsaa 132); se S. K. M. p. 297, note 2.

⁵ Paa rederiets vegne maa skibsføreren ansees berettiget til uden særlig fuldmagt at begjære paatale, men han har ingen selvstændig paataleret.

§ 302.¹ (Rømning.)

Den, som, i hensigt at unddrage sig fra videre tjeneste ombord paa skib, retsstridig² forlader skibet eller undlader at vende tilbage til samme, straffes for rømning med bøder eller med fængsel indtil 8 maaneder.

Voldes ved rømningen³ fare for skibet eller for menneskeliv, kan fængsel indtil 3 aar anvendes.

Udenfor det i 2det led omhandlede tilfælde finder offentlig paatale alene sted efter fornærmedes⁴ begjæring.

¹ Sjøf.l. § 299 jfr. §§ 106 og 107. Angaaende paagri-
belse og udlevering af rømte søfolk jfr. konsulatfrdn. 4
novbr. 1886 § 82, skr. 2 juli 1887, deklaration med Neder-
landene 29 mai 1827, jfr. skr. 8 decbr. 1893, traktat med
Hawaii 1 juli 1852 art. 11, med Grækenland 27 oktober
1852 art. 18, med Italien 14 juni 1862 art. 9, med Liberia
1 septbr. 1863 art. 9, med Østerrige og Ungarn 8 april 1874
art. 10, med Frankrige 12 mai 1882 art. 10 jfr. konvention
29 januar 1892, med Spanien 7 juli 1883 art. 8 jfr. deklara-
tion 23 juni 1887, med Mexiko 20 aug. 1886 art. 23. Jfr.
ogsaa dept. cirk. 11 decbr. 1852.

² Jfr. sjøf.l. §§ 82—3 (jfr. 84), 85, 87 og 88.

³ Jfr. § 43 med anm. 1.

⁴ Se anm. 5 til § 301.

§ 303.¹ (Medvirken til undladelse af at tiltræde tje-
nesten og til rømning.)

*Paa samme maade som i §§ 301 og 302 bestemt straffes
den, der retsstridig bevirker eller medvirker til, at en anden
undlader at tiltræde tjeneste ombord paa skib, eller til, at
han i hensigt at fratræde saadan tjeneste forlader skibet eller
undlader at vende tilbage til samme.*

*Gjør nogen sig sedvansmæssig eller i vindsygt øiemed
skyldig i forbrydelsen, anvendes fængsel indtil 5 aar.*

*Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes²
begjæring, medmindre noget af de i 2det led omhandlede til-
fælde foreligger eller der ved den rømning, hvortil medvirk-
ningen er ydet, er voldt³ fare for skibet eller for menneskeliv.*

¹ Jfr. sjøf.l. § 300.

² Se anm. 5 til § 301.

³ Jfr. § 43 med anm. 1.

§ 304.¹ (Retsstridig gaaen tilsjøs med usjødigtigt
skib.)

Gaar en skibsfører¹ tilsjøs med et skib, der paa grund af utilstrækkelig udrustning eller bemanning eller utilbørlig belastning eller feil eller mangler ved selve skibet er i saadan stand, at reisen er forbunden med fare for menneskeliv, eller gjør han forberedelser, der utvetydig aabenbarer den hensigt at gaa tilsjøs med saadant skib, straffes han² med fængsel indtil 3 aar.

Er ved forbrydelsen sjøskade, tab af menneskeliv eller betydelig skade paa legeme eller helbred⁴ voldt,⁵ kan fængsel indtil 8 aar anvendes.

Paa samme maade straffes reder eller reders fuldmægtig, der retsstridig bevirker eller medvirker til, at skibet gaar tilsjøs i saadan stand som i 1ste led omhandlet, eller at der gjøres saadanne forberedelser dertil som der nævnt, eller som, skjønt vidende om, at saa sker, pliktstridig⁶ undlader at hindre det.

¹ Sjøf.l. § 292. — Jfr. lov om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 2 og 24 ff. Nærværende paragraf kræver forsæt (jfr. § 40 med anm. 1); om uagtsomme handlinger af denne art se § 416.

² Med skibsføreren maa ligestilles enhver anden, der i hans sted for tilfældet har befaling over skibet (jfr. sjøf.l. § 309 jfr. § 79, 2det led).

³ At skibsførerens forhold maa have været retsstridigt, er ikke fremhævet her som i sidste led, men maa efter almindelige regler antages. Ordet retsstridig stod oprindelig ogsaa i første led, men faldt ud ved en under odelstingsbehandlingen foretagen omredaktion af paragrafen (se Odelst.tid. p. 601—2). «Ikke retsstridig er navnlig skibsførerens handling, naar omstændighederne tvinger ham dertil, ligesaa hvis han efter den for ham gjældende sjølov er pligtig at lystre rederens ordre, noget, hvortil maa tages hensyn, naar straffebudet skal udvides til ogsaa at omfatte andre end landets egne skibsførere» (S. K. M. p. 256).

⁴ Jfr. § 9.

⁵ Jfr. § 43. Foreligger forsæt, kommer §§ 148, 233 eller 231 til anvendelse.

⁶ Er der flere redere, vil det alene være den korresponderende reder, der har opfordring til at skride ind, og for hvem saaledes undladelsen er «pligtstridig».

§ 305.¹ (Klage over usjødugtighed, fremført mod bedre vidende).

Den, som mod bedre vidende bevirker eller medvirker til, at offentlig undersøgelse af et skibs sjødugtighed² finder sted, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes³ begjæring.

¹ Sjøf.l. § 301.

² Sjøf.l. § 87.

³ Se anm. 5 til § 301.

§ 306.¹ (Efterladelse i land af nogen medfarende.)

Efterlades ved et skibs afgang fra land nogen medfarende² uden gyldig grund³ eller uden iagttagelse af den foreskrevne fremgangsmaade,⁴ straffes den skyldige med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder.

Efterlades den medfarende uden gyldig grund udenfor sit eget hjemland, kan fængsel indtil 2 aar idømmes.

Offentlig paatale efter paragrafens 1ste led finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Havde intet sidestykke i sjøf.l. Jfr. S. K. M. p. 257. — Jfr. l. om statskontrol med skibes sjødugtighed 9 juni 1903 § 31.

² Herunder ogsaa passagerer. Jfr. ogsaa sjøf.l. §§ 34 og 108.

³ Jfr. sjøf.l. §§ 89 og 90; l. om statskontrol med skibes sjødugtighed 9 juni 1903 § 104, 1ste led.

⁴ Jfr. sjøf.l. § 90, jfr. § 98; l. om statskontrol med skibes sjødugtighed 9 juni 1903 § 104, 2det led.

§ 307.¹ (Retsstridig behandling af medfarende.)

En skibsfører,² der negter at skaffe nogen medfarende,³ hvad denne som saadan er berettiget til at erholde, eller tilsteder, at dette negtes ham, straffes med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder.

Paa samme maade straffes enhver anden vedkommende, der gjør sig skyldig i saadan negtelse.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.

¹ Sjøf.l. § 289, 2det led.

² Se paragrafens 2det led.

³ Se anm. 2 til § 306.

§ 308.¹ (Retsstridig anvendelse af straf — negtelse af adgang til at søge konsul — utilbørlig behandling af medfarende.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes en skibsfører,² som

- 1. straffer nogen underordnet uden gyldig grund eller med en anden eller højere straf end lovhjemlet,³ eller*
- 2. uden nødvendighed negter en medfarende⁴ adgang til at henvende sig til konsul eller anden vedkommende myndighed, eller*
- 3. forøvrigt behandler en medfarende paa en særdeles utilbørlig maade eller tilsteder, at han af andre medfarende⁴ behandles saaledes.⁵*

Paa samme maade straffes enhver anden i tjenesten foresat, som behandler nogen ham underordnet⁶ paa en særdeles utilbørlig maade.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.

¹ Sjøf.l. § 289.

² Se paragrafens 2det led.

³ Jfr. sjøf.l. §§ 102 jfr. 108. M. h. t. sjøf.l. § 103, se str.l. § 420. Jfr. str.l. § 386. Uagtsom misbrug af straffemyndigheden falder ikke ind under paragrafen og er over-

hovedet ikke strafbar. — Angaaende misbrug af retten til at fremtvinge lydighed se nr. 3 («behandler — — paa en særdeles utilbørlig maade»). — Angaaende misbrug af retten til fængsling (sjøf.l. § 107) se str.l. § 226.

⁴ Se anm. 2 til § 306.

⁵ «Skibsføreren bør ogsaa have ansvaret for, at de ombordværende ikke mishandles af andre, navnlig af underordnet befal og ligemænd» (S. K. M. p. 258).

⁶ Jfr. søf.l. §§ 34, 2det led, 79, 80 og 108.

§ 309.¹ (Undladelse af at vise lydighed.)

Fastholder en underordnet² trods gjentagen befaling sin negtelse af skyldig lydighed³ i skibstjenesten, straffes han med fængsel indtil 6 maaneder. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Sjøf.l. §§ 303, 2det led jfr. 101. — Jfr. str.l. § 426, 7 og 8.

² Jfr. søf.l. §§ 34, 2det led, 79 og 80.

³ Jfr. søf.l. § 78. «Hvorvidt og i hvilken udstrækning i søforhold lydighed pligtes ligeoverfor en ulovlig befaling, er det ikke i straffeloven stedet til at afgjøre. I alfald maa det dog forudsættes, at lydighed ikke skyldes i noget tilfælde, hvor man derved udsættes for uerstattelige tab og ligesaa lidt, hvor man derved vilde hindres i befølgelsen af den lovlige vei til at gøre sin ret gjældende eller faa den prøvet. Man har derfor anseet det uforment, saaledes som den danske lovs § 303, at nævne negtelse af landlov for at henvende sig til vedkommende myndighed, idet man rigtignok i modsætning til denne lov maa anse det utvivlsomt, at tilsidesættelse af lydighed her ikke blot kan være undskyldelig, men fuldt ud lovlig» (S. K. M. p. 258).

§ 310.¹ (Undladelse af at vise lydighed under farefulde omstændigheder.)

Undlader en underordnet² at vise sin foresatte i skibstjenesten skyldig lydighed³ under saadanne omstændigheder, at derved fare voldes for skib eller menneskeliv, straffes han saavel som enhver, der medvirker dertil, med fængsel indtil 2 aar.

¹ Sjøf.l. § 303, 1ste led jfr. § 101, hvilken sidste fremdeles bliver gjældende. — Jfr. str.l. § 426,7.

² Jfr. sjøf.l. §§ 34, 2det led, 79, 80 og 108.

³ Se anm. 3 til § 309.

§ 311.¹ (Fleres undladelse af at vise lydighed.)

Undlader flere af mandskabet efter fælles aftale at vise skyldig lydighed² ligeoverfor en i skibstjenesten foresats³ befaling, straffes forlederen og anføreren med fængsel indtil 2 aar og enhver, der forøvrigt deltager i eller medvirker til ulydigheden, med fængsel indtil 6 maaneder. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

Vises ulydigheden under saadanne omstændigheder, at derved fare voldes for skib eller menneskeliv, straffes forlederen og anføreren med fængsel indtil 5 aar og de øvrige skyldige med fængsel indtil 3 aar.

¹ Sjøf.l. § 303, 2det led.

² Se anm. 3 til § 309.

³ Jfr. sjøf.l. §§ 34, 2det led, 79 og 80.

§ 312.¹ (Mytteri.)

Forsøger flere paa et skib medfarende² i forening ved voldsom eller truende adfærd eller negtelse af lydighed retsstridig³ at berøve skibsføreren førelsen af skibet, eller forsøger de i forening ved voldsom eller truende adfærd retsstridig³ at tvinge ham til at foretage eller undlade en tjenestehandling,⁴ straffes forlederen og anføreren med fængsel fra 6 maaneder indtil 6 aar og de andre deltagere med fængsel fra 4 maaneder indtil 4 aar.

Under særdeles formildende omstændigheder kan kortere tids fængsel anvendes.

*Opgiver nogen af egen drift eller paa foresats befaling sit forbryderske forhold, forinden dettes hensigt er naaet, straffes han, om han er forleder eller anfører, med fængsel indtil 3 aar og ellers med fængsel indtil 6 maaneder.*⁵

¹ Sjøf.l. § 304 jfr. § 101, hvilken sidste fremdeles bliver gjældende. Jfr. str.l. § 136.

² Se anm. 2 til § 306. Sjøf.l. § 304 gjaldt alene «mandskabet». Jfr. S. K. M. p. 258, 2den sp.

³ «Skipperens afsættelse maa i enkelte tilfælde erkjendes berettiget, f. ex. hvor han er afsindig, eller hvor det er nødvendigt for at hindre større forbrydelser eller ulykker» (S. K. M. p. 258).

⁴ Sjøf.l. § 304 gik videre, idet den straffede som mytteri den voldsomme eller truende modstand mod skibsførerens befaling ogsaa i tilfælde, hvor hensigten ikke var enten at fratage ham førelsen af skibet eller tvinge ham til at foretage eller undlade en tjenestehandling. Hvor denne hensigt ikke er tilstede, se nu §§ 222 og 311. Disse bliver aldrig at anvende ved siden af § 312.

⁵ Jfr. anm. 1 til § 50.

§ 313.¹ (Bevirken af og medvirken til mytteri.)

Den, som, i hensigt retsstridig² at berøve skibsførerens førelsen af skibet, bevirker eller medvirker til, at flere medfarende³ i forening gjør sig skyldig i⁴ voldsom eller truende adfærd eller negter lydighed, eller som, i hensigt retsstridig at tvinge skibsførerens til at foretage eller undlade en tjenestehandling, bevirker eller medvirker til, at de gjør sig skyldige i voldsom eller truende adfærd, straffes, om han er forleder, med fængsel indtil 6 aar og ellers med fængsel indtil 4 aar.

¹ Sjøf.l. § 305 jfr. § 101, hvilken sidste fremdeles bliver gjældende. — Jfr. str.l. § 136.

² Se anm. 3 til § 312.

³ Se anm. 2 til § 306. — Om de, som saaledes udfører handlingen, selv kan straffes, er ligegyldigt; jfr. S. K. M. p. 259.

⁴ Jfr. det i foregaaende anm. bemærkede, der viser, at dette udtryk ikke maa tages paa ordet.

§ 314.¹ (Pligtstridig opgivelse af skibet.)

En skibsfører, som i havsnød eller under anden fare enten uden nødvendighed opgiver skibet eller forlader det, uagtet hans tilstedeværelse endnu er paakrævet, straffes med fængsel indtil 1 aar.

Med fængsel indtil 6 maaneder straffes den af mandskabet, som i havsnød eller under anden fare uden skibsførens tilladelse forlader skibet før denne.²

¹ Første led af denne paragraf svarer til sjøf.l. § 293, 2det led jfr. § 43, 1ste p. Andet led gjengiver første del af sjøf.l. § 306, 2det led. — Jfr. str.l. §§ 150 og 151, der, hvor betingelserne for straf efter disse paragrafer foreligger, bliver at anvende ved siden af § 314, 1ste led.

² Jfr. sjøf.l. § 78, 2det led.

§ 315.¹ (Pligtstridig undladelse af hjælp ved sammenstød.)

Undlader en skibsfører i tilfælde af, at hans skib har stødt sammen med andet fartøj (skib eller baad), at yde fartøjet eller de paa samme værende personer den hjælp, som paa grund deraf maatte tiltrænges, og hvortil han uden særlig fare² for eget skib og de der ombordværende er istand, straffes han med fængsel indtil 1 aar.

¹ Sjøf.l. § 294 jfr. § 223. — Jfr. str.l. §§ 387,1 og 415.

² Sjøf.l. §§ 294, 2det led, jfr. 223, fritog for straf overalt, hvor der overhovedet var fare, uden at det krævedes, at denne skulde være særlig; jfr. S. K. M. p. 259: «Nogen fare vil visselig regelmæssig være forhaanden, uden at der kan være gyldig grund til at opgive ethvert forsøg paa at redde de skibbrudne fra den ellers visse død»

§ 316.¹ (Urigtig og falsk førelse af dagbog.)

Har en skibsfører, styrmand eller skibsmaskinist gjort.

eller tilladt, at der er gjort nogen usand anførsel i² dagbog eller anden optegnelse, der i henhold til lovens paabud³ føres af ham eller under hans opsyn, straffes han med fængsel indtil 2 aar. Under særdeles formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Sjøf.l. § 287. — Jfr. str.l. § 421. — Hensigten kommer efter § 316 ikke som efter sjøf.l.s anførte bestemmelse i betragtning, hvorfor straffen ogsaa rammer f. ex. urigtig anførsel til skjul for egen brøde. — Jfr. § 421.

² Om forfalskning, tilintetgjørelse o. lign. se kap. 18.

³ Jfr. sjøf.l. §§ 35 ff., 103.

31te kapitel.

Hæleri og efterfølgende bistand.

«Den gjældende lov behandler hæleri under formuesforbrydelserne, medens efterfølgende bistand som en art delagtighed er medtaget under bestemmelserne i lovens almindelige del. Den nye lov, der overhovedet har opgivet delagtighedslæren, har selvfølgelig saa meget mindre plads for den efterfølgende delagtighed. — Den følger derfor det nu ogsaa andetsteds almindelige system og behandler de heromhandlede forbrydelsesformer i et særligt kapitel i lovens specielle del» (S. K. M. p. 260). Jfr. anm. 1 til § 58; Hagerup Formuesindgreb p. 90—1.

§ 317.¹ (Hæleri.)

Hæleri foreligger, naar nogen, i hensigt at forskaaffe sig eller andre² en uberettiget vinding,³ modtager til eie,⁴ pant eller brug, skjuler, forvarer, forbruger⁵ eller søger afhændet eller pantsat en gjenstand, hvorm han vidste eller maatte forstaa,⁶ at den er nogen⁷ fravendt⁸ ved underslag,⁹ tyveri,¹⁰ naskeri¹¹ eller ran,¹² ¹³ eller medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 19—6 jfr. 21—9, 2det led; Kjerschow p. 402—6; Hagerup Formuesindgreb § 19.

² Kan ogsaa være tyven selv (hæleri i den hensigt at sikre denne forbrydelsens udbytte.)

³ Jfr. anm. 2 til § 255.

⁴ Altsaa ogsaa modtagelse af gave o. lign. vederlagsfri ydelse. Jfr. imidlertid § 319.

⁵ Altsaa selv om vedkommende ved modtagelsen var i god tro.

⁶ Dette fandtes ikke i gl. str.l. Den nye lovs udtryksmaade medfører saaledes «den skjærpelse, at konkludente facta, der maa lede til den slutning, at tingen er erhvervet ved en forbrydelse, stilles ved siden af positiv viden» (S. K. M. p. 260). Det er ikke blot en bevispræsumtion, der her opstilles, saa at tiltalte bliver fri ved at føre bevis for sin manglende viden; men regelen medfører, at uagtsomhed i denne henseende er ligestillet med forsæt. — At den skyldige skal have (eller burde have havt) kundskab om, hvorvidt gjenstanden var fravendt nogen ved den ene eller den anden af de i paragrafen nævnte forbrydelser, kan ikke kræves. Men straf vil være udelukket, hvis vedkommende har troet (og havt grund til at tro), at gjenstanden er fravendt nogen ved strafbar handling af anden art end de i paragrafen nævnte. Dog vil her hyppig en *dolus eventualis* (jfr. anm. 5 til § 40 og anm. 5 til § 42) kunne forudsættes. — Den heromhandlede viden (eller gyldig grund til formodning) maa være tilstede paa den tid, da en af de i den foregaaende del af paragrafen omhandlede handlinger foretoges. *Mala fides superveniens* kommer ikke i betragtning.

⁷ Gl. str.l. krævede, at «en anden» skulde have tilegnet sig gjenstanden, hvilket ledede til, at hæleristraf ikke kunde anvendes, hvor det ikke var bevist, at tyveriet, underslaget o. s. v. ikke var begaaet af en anden, og hvor der saaledes var mulighed for, at det var begaaet af den for hæleri tiltalte selv (se Hagerup i Retst. 1892 p. 97 jfr.

Retst. 1895 p. 458). Efter den nye lov vil der ikke i et saadant tilfælde være nogen hindring mod at fælde for hæleri; jfr. S. K. M. p. 260.

⁸ Hæleriet maa være forøvet med selve den gjenstand, der har været den tidligere forbrydelses objekt, ikke f. ex. med gjenstande, indkøbte for stjaalne penge. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 92—3.

⁹ § 255.

¹⁰ §§ 257—261.

¹¹ § 262. Gjaldt ikke efter gl. str.l.

¹² §§ 267—268.

¹³ Altsaa ikke bedrageri (§§ 270 ff.) eller udpresning (§ 266), hvilket stemmer med gl. str.l. Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 92; S. K. M. p. 260.

§ 318.¹ (Straffen for hæleri.)

Hæleri straffes med fængsel indtil 3 aar.

Er den gjenstand, med hensyn til hvilken hæleriet er forøvet, af ringe værdi eller underslaaet hittegods,² eller foreligger forøvrigt særdeles formildende omstændigheder, kan straffen nedsættes til bøder.

Har den skyldige drevet hæleriet sedvansmæssig, anvendes fængsel fra 6 maaneder indtil 6 aar.³

Er den skyldige tidligere straffet⁴ med fængsel⁵ for hæleri eller for nogen i kapitlerne 17, 18, 24—27 eller i §§ 88, 1ste led, 143, 2det led, 147, 204, 206 eller 217 omhandlet forbrydelse, kan straffen forhøjes med indtil det halve, men indtil det dobbelte, saafremt han flere gange tidligere har været straffet saaledes.

¹ Jfr. § 399; mil. str.l. §§ 104 og 105.

² Jfr. § 256, sidste led.

³ Jfr. § 36, 2det led (S. K. M. p. 53).

⁴ Jfr. § 61. Jfr. ogsaa §§ 263, 278 og 399.

⁵ Herved kan alene være sigtet til fængselsstraf efter norsk lovgivning, hvorfor § 61, sidste led her ikke kan finde anvendelse.

§ 319.¹ (Straffrit hæleri.)

Straf for hæleri kommer ikke til anvendelse paa den, som modtager ulovlig erhvervede gjenstande til underhold eller forpleining for sig eller andre af nogen, der er pligtig at sørge herfor.

¹ Jfr. gl. str.l. 5—10, 2det led (jfr. 19—6 og 21—9, 2det led), der imidlertid alene lod straffriheden komme den skyldiges hustru, børn og pleiebørn tilgode, medens den nye lov omfatter enhver, der modtager ydelser til opfyldelse af en underholdningspligt, altsaa f. ex. ogsaa tyende. Jfr. S. K. M. p. 261. Jfr. § 132, sidste led.

§ 320.¹ (Efterfølgende bistand.)

Den, som yder den skyldige bistand efter forøvelsen af en forbrydelse³ for at³ sikre ham en ved samme tilsigtet fordel,⁴ straffes med bøter eller med fængsel indtil 2 aar, dog i intet tiltælde strengere end for medvirkning til forbrydelsen selv.⁵

¹ Gl. str.l. 5—9. Jfr. de alm. bemærkninger ved nærv. kap. S. K. M. p. 261—2. — Jfr. § 132.

² Jfr. § 2, ikrl. § 5, 2det led.

³ Hensigten maa saaledes være rettet paa at sikre den skyldige en ved forbrydelsen tilsigtet fordel; det er ikke nok, at vedkommende har bevidsthed om, at dette vil blive følgen.

⁴ Ellers se § 132. — Fordelen behøver ikke at være af økonomisk art (mærk f. ex. hvor forbrydelsen har været rettet paa uretmæssig tilvendelse af en familiestand, titel eller hæderstegn).

⁵ Jfr. S. K. M. p. 262: «Nogen bestemmelse om strafrihed for de nærmeste i lighed med den i § 319 eller § 132 indeholdte er her overflødig i betragtning af henvisningen til straffen for medvirkning, hvorefter følger, at regelen i § 58 ogsaa her kommer til anvendelse.» — Har vedkommende ogsaa medvirket til selve forbrydelsen, vil han blive at straffe baade herfor og for den efterfølgende bi-

stand. — Den skyldige selv kan ikke straffes for at have foranlediget en anden til at yde sig bistand.

§ 321. (Paatalen.)

Angaaende paatale for hæleri og efterfølgende bistand kommer de samme regler til anvendelse, som vilde gjælde, saafremt der handledes om medvirkning til den forbrydelse, med hensyn til hvilken hæleriet¹ eller bistanden er forøvet.

¹ Jfr. §§ 264 og 265. Kan det ikke bringes paa det rene, til hvilken forbrydelse hæleriet knytter sig, vil det ikke i noget tilfælde være rigtigt at afvise sagen paa grund af manglende paatalebegjæring, da selv ved underslag og naskeri offentlig paatale kan finde sted uden saadan begjæring. — Om det tilfælde, at en udenforstaaende har hælet eller ydet bistand m. h. t. et tyveri eller underslag mellem nærpaarørende, se § 265, sidste p.

32te kapitel.

Forbrydelser i trykt skrift.

Jfr. gl. str.l. kap. 25. Denne gennemførte det saakaldte substitutionssystem, hvorefter af de flere ved et trykskrifts udgivelse medvirkende (forfatter, forlægger, udgiver, forhandler, bogtrykker) den ene i en vis rækkefølge traadte i stedet for den anden med hensyn til strafansvaret og paa den anden side den fjernere ansvarlige (dog med undtagelse af forhandleren jfr. 25—3) altid rammedes, naar den nærmere ansvarlige ikke kunde paavises, uden hensyn til, om han havde handlet forsætlig. Den nye lov behandler medvirkning til et forbrydersk trykskrifts udgivelse paa samme maade som enhver anden medvirkning til en strafbar handling (jfr. anm. 1 til § 58). Er der saaledes udgivet et skrift med et f. ex. efter § 130 strafbart indhold, bliver saavel forfatteren som udgiver (redaktør), bogtryk-

ker, sættere, faktor, korrekturlæser o. s. v.) og forhandler at straffe efter den anførte paragraf, saafremt de, da de udførte sin andel i skriftets tilblivelse, havde kjendskab til dets forbryderske indhold. Savnede de derimod kundskab herom, er de regelmæssig straffrie. Hvis imidlertid udgiveren (redaktøren), forlæggeren eller trykkeren burde have forstaaet, at skriftet var forbrydersk, kan de under visse betingelser blive at straffe efter § 322, dog saaledes, at dette uagtsomhedsansvar regelmæssig ikke rammer den fjernere ansvarlige, saalænge ansvar kan gjøres gjældende mod en nærmere ansvarlig. Kun for udgivere af blade og tidsskrifter opstiller § 431 strafferetsligt ansvar for den uagtsomme publikation af en strafbar udtalelse, selv om den nærmere ansvarlige kan rammes. Jfr. Getz Mot. 1887 p. 114—7; S. K. M. p. 262—4; Indst. O. I p. 47; Odelstingstid. p. 604—6. — Jfr. endvidere § 10; kap. 43 og str.pl. § 89,2.

§ 322. (Udgiverens ansvar.)

Udgiveren (redaktøren)¹ af et trykt skrift² af forbrydersk³ indhold bliver, hvis han ikke efter de almindelige regler er ansvarlig,⁴ som udgiver (redaktør)¹ at straffe — dog i intet tilfælde med højere straf end bøder eller fængsel indtil 1 aar⁵ —, saafremt

- 1. forfatteren⁶ er ubekjendt og ikke paa forlangende opgives for retten, naar undersøgelse ved samme er indledet, eller saasnart indsigelse mod forfølgningen ved endelig retskjendelse er forkastet,⁷ eller*
- 2. forfatteren⁶ ikke straffes,⁸ og udgiveren ved udgivelsen var vidende om⁹ omstændigheder, som gjorde det sandsynligt,¹⁰ at forfatteren ikke kunde straffes, eller at han agtede at unddrage sig straffen, eller*
- 3. han ved udgivelsen var vidende⁹ om, at forfatteren var under 18 aar eller ved dom var frakjendt de i § 29 nr. 2 nævnte rettigheder.*

Dog er han straffri, hvis omstændighederne berettigede ham til at antage,¹⁰ at skriftet ikke var af forbrydersk indhold.

Hvad ovenfor er bestemt om udgiveren, finder tilsvarende anvendelse paa forlæggeren,¹¹ saafremt nogen af de i denne paragraf nr. 1—3 nævnte omstændigheder saavel for udgiverens som forfatterens vedkommende er tilstede,¹² og paa trykkeren,¹³ saafremt de ogsaa er tilstede for forlæggerens vedkommende.

¹ Hvor — som ofte er tilfældet i den periodiske presse — redaktør og udgiver er forskellige personer, vil det i paragrafen omhandlede ansvar falde paa den, som træffer bestemmelsen om, hvad der skal trykkes (jfr. Odels-tingstid. p. 604—5). Hvor der er flere udgivere (redaktører), vil ansvaret paahvile alle, forsaavidt de alle har lige bestemmelsesret, men ansvaret fordeles, naar bestemmelsesretten for de enkelte bestanddele af skriftet er fordelt; jfr. S. K. M. p. 300: «Selvfølgelig er der intet til hinder for, at der kan være flere redaktører enten fælles for det hele eller saaledes, at hver har sin del af tidsskriftet»; jfr. § 429. Jfr. forøvrigt ogsaa § 431.

² Jfr. § 10.

³ Jfr. § 2 og kapitlets overskrift. Ansvar et finder altsaa ikke anvendelse ligeoverfor forseelser, begaaede i trykt skrift. — Jfr. imidlertid det i anm. 8 bemærkede.

⁴ Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet; anm. 1 til § 58.

⁵ Principalt bliver der saaledes at se hen til den i vedkommende lovsted for den forsætlige forbrydelse satte straf, saaledes at, hvis denne er knyttet til en lavere maximumsgrænse end den her opstillede, kan straffen ikke gaa høiere end til hin grænse.

⁶ Herunder ogsaa oversætter; jfr. S. K. M. p. 264.

⁷ «Udgiveren bør uden ansvar kunne negte at opgive forfatteren, naar han mener, at straffesag med urette er reist, idet det paaklagede overhovedet ikke er strafbart eller ialfald udgjør en forbrydelse. Paa denne basis kan

han protestere mod, at overhovedet forfølgning indledes (str.pl. § 267), og, om denne afgjørelse gaar ham imod. indbringe denne for kjæremaalsudvalget. § 322,1 bestemmer da, at, om saa sker, hans opgivende kommer tidsnok, naar den kommer, efterat dettes kjendelse er faldt (S. K. M. p. 263).

⁸ Ligegyldigt, hvad grunden hertil er, f. ex. om det er en efterfølgende strafophævelsesgrund (forældelse, benaadning) eller en grund, der ophæver strafskylden, i hvilket sidste tilfælde der altsaa overhovedet ikke foreligger nogen anden forbrydelse end den naagtsomme udgivelse.

⁹ Her er det saaledes ikke nok, at han burde have kjendt disse omstændigheder.

¹⁰ Det er saaledes ikke nok, at den skyldige ikke har foretaget nogen undersøgelse af skriftet og saaledes har været i god tro, naar denne ikke var objektivt begrundet. I hvilke tilfælde en udgiver skal antages at være berettiget til at paaberaabe sig, at han ikke havde undersøgt skriftets indhold, vil afhænge af omstændighederne (skriftets almindelige karakter, forfatterens person o. s. v.) Selvfølgelig er udgiveren straffri, naar vedkommende artikel er offentliggjort i strid med hans ordre eller af en medarbeider uden hans vidende.

¹¹ Derimod ikke paa forhandleren.

¹² Selvfølgelig gjælder ogsaa her paragrafens 2det led.

¹³ Udenfor de der omhandlede betingelser bliver ikke underordnede arbejdere i et trykkeri at straffe efter nærværende paragraf.

§ 323. (Om inddragning af trykt skrift.)

Et trykt skrift¹ af forbrydersk² indhold kan ved dom inddrages³ uden hensyn til, om nogen fældes i straf for samme, eller endog, om forfatteren paa grund af de i § 249 nr. 2 nævnte eller andre strafudelukkende omstændigheder overhovedet ikke kan straffes.

Dommen skal betegne de dele af skriftet, som begrunder

inddragningen. Ved dommens fuldbyrdelse bliver de øvrige dele paa vedkommendes forlangende og paa hans bekostning om muligt at udsondre og tilbagelevere.

Inddragningen kan ogsaa omfatte til trykningen forfærdigede plader og former; den til samme benyttede sats bliver paa vedkommendes forlangende og paa hans bekostning at foranstalte aflagt istedetfor at inddrage.

Ovenstaaende bestemmelser er uanvendelige paa eksemplarer, der ikke er tilgængelige for almenheden, og som befinder sig paa hænder, hvorfra de ikke tilsigtes videre udbredte.

¹ Jfr. § 10.

² Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led.

³ Jfr. §§ 390, 3dje led og 435.

Tredje del.

Førseelser.

Se § 2 med anm. 3.

33te kapitel.

Førseelser i den offentlige tjeneste.

Jfr. kap. 11. — De oprindelige udkast til straffeloven havde ikke dette kapitel, men kun i § 123 en straffebestemmelse om undladelse og overtrædelse af tjenestepligter. Dette hang sammen med, at der var foreslaet en særegen lov om civile og geistlige embeds- og bestillingsmænds disciplinærførseelser og afskedigelse (se straffelovkommissionens indstilling af 1896 til en saadan lov med motiver og O. prop. nr. 25 for 1898—9 og nr. 17 for 1900—1). Da dette forslag ikke vandt odelstingets bifald (jfr. Indst. O. II for 1901—2), optog justitskomitéen i nærværende kapitel foruden de ovennævnte bestemmelser i straffelovudkastets § 123 tillige de i disciplinærlovforslagets § 1 indeholdte straffebestemmelser. Jfr. Indst. O. I p. 47—8. — Jfr. om sagførere og høiesteretsadvokater love 12 aug. 1848 § 16 og 28 septbr. 1857 § 6 (jfr. ikr.l. § 6). — Jfr. endvidere ansvarl.l. 7 juli 1828 (ikr.l. § 4); mil. str.l. kap. 7 jfr. §§ 99 og 108; l. om mandtal og valg 24 febr. 1900 § 67,

jfr. l. om udenfor riget værende stemmeberettigedes deltagelse i valgmandsvalgene 5 juni 1897 § 21; str.pl. §§ 115, 466 og 467. — Se ogsaa str.pl. §§ 377, 2det led jfr. 287.

§ 324.¹ (Undladelse og overtrædelse af tjenestepligt; forsømmelse og skjødesløshed i offentlig tjeneste.)

Undlader en offentlig tjenestemand² forsætlig³ at udføre nogen tjenestepligt,⁴ eller overtræder han paa anden maade forsætlig³ sine tjenestepligter,⁴ eller viser han, trods advarsel, forsømmelighed eller skjødesløshed ved udførelse af disse,⁵ straffes han med bøder eller tjenestens tab.

¹ Gl. str.l. 24—27, 28 og 30. — Jfr. mil. str.l. §§ 77 og 78.

² Jfr. de alm. bemærkninger til kap. 11.

³ Jfr. § 40, sidste led og anm. 1 til samme paragraf.

⁴ Herunder gaar ogsaa forsætlig overhørighed ligeoverfor overordnede lovlige befalinger (gl. str.l. 24—30, jfr. Kjerschow p. 605).

⁵ Gl. str.l. 24—28 krævede ikke forudgaaende advarsel som betingelse for straf, men lod det til gjengæld komme an paa, om forsømmeligheden eller skjødesløsheden var grov eller vedkommende i almindelighed gjorde sig skyldig deri. Den ældre praxis (jfr. Kjerschow p. 600—3) er derfor her ikke helt afgjørende.

§ 325.¹ (Uforstand i offentlig tjeneste. Embeds- eller bestillingsmands foretagelse af forbudt handling. Utilbørlig optræden af en saadan.)

Med bøder straffes den embeds- eller bestillingsmand,² der

1. *viser grov uforstand³ i tjenesten, eller*
2. *foretager nogen handling, der paa grund af hans stilling er ham forbudt,⁴ eller*
3. *under udførelse af offentlig tjeneste⁵ gør sig skyldig i utilbørlig optræden⁶ mod nogen,⁷ eller*
4. *i anledning af tjenesten gør sig skyldig i utilbørlig optræden⁸ mod foresatte⁹ eller underordnede, eller*

5. udenfor tjenesten udviser et forhold, som gjør ham uværdig til eller virker nedbrydende paa den for stillingen fornødne tillid eller agtelse.¹⁰

I gjentagelsestilfælde¹¹ eller under særdeles skjærpende omstændigheder kan straf af tjenestens tab anvendes.

¹ Gl. str.l. 24—28 jfr. 9 (forsaavidt de handler om uforstand) og 29. — Mil. str.l. §§ 78, 2det led og 79.

² Sondringen mellem embeds- og bestillingsmand beror væsentlig paa, om besættelsen regelmæssig skal ske ved kongelig udnævnelse i statsraad eller paa anden maade (jfr. Aschehoug Norges nuværende statsforfatning I p. 351); men denne sontring har ikke strafferetslig interesse. Dette gjælder derimod sondringen mellem bestillings- og ombudsmænd, idet disse sidste ikke er undergivet straffebestemmelsen i § 325. Skjelnemærket ligger her deri, at ombud paalægges vedkommende som en pligt, for hvilken han ikke kan unddrage sig, medens bestilling er en post, som søges (jfr. Schweigaard Kom. I p. 163). Dette, at ombudsmanden er pligtig til at overtage sit ombud, er grunden til, at man ikke har fundet at kunne straffe ham for uforstand (jfr. Indst. O. I p. 48); og det gaar derfor ikke an (med Schweigaard l. c.) at lægge nogen vægt paa, om ombudet som lønnet pleier at attraaes (f. ex. forligelseskommissærposter). Om ansættelsesmyndigheden tilkommer staten eller kommunen (eller dennes stemmeberettigede indvaanere), er ligegyldigt, ligesom ogsaa, om vedkommende staar i statens eller kommunens tjeneste, jfr. § 1 i det foran p. 185 cit. udk. til l. om disciplinærfors. («civile og geistlige embeds og bestillingsmænd i statens eller kommunens tjeneste»); jfr. iøvrigt de alm. bemærkninger til kap. 11; hvad der er sagt om begrebet offentlige tjenestemænd i almindelighed, gjælder selvfølgelig ogsaa bestillingsmænd. Om militære tjenestemænd se mil. str.l. §§ 78, 2det led og 79.

³ Jfr. gl. str.l. 24—28, der brugte et lignende udtryk, hvorfor ældre praxis (Kjerschow p. 600—3) her i det væsentlige bevarer sin betydning. — Bestemmelsen ram-

mer ogsaa dommere (gl. str.l. 24—9); og paatalen er for dømmende dekreters vedkommende ikke gjort afhængig af, at de kommer under høiere rets prøvelse. Jfr. imidlertid mot. til straffelov.kom.s udk. til disciplinærlov p. 15: «Det vilde selvfølgelig være i høi grad uforstandigt at karakterisere som uforstand enhver dom eller afgjørelse, som man for sit vedkommende anser for utvivlsomt eller endog aabenbart urigtig, al den stund erfaringen noksom viser, at der er et vidt felt, hvor meningerne selv mellem mænd, der gjensidig anerkjender hverandres forstandighed, kan staa skarpt mod hverandre. Kommissionen gaar derfor ud fra, at den affattelse, som her er givet bestemmelsen, vil kunne vedtages uden at medføre fare for nogen smaalig skolemesterering.»

⁴ Jfr. f. ex. frdn. 4 marts 1690 § 3; frd.ne 19 aug. 1735 § 17, 31 juli 1743, 18 april 1781 § 5, bergværksl. 14 juli 1842 § 47 jfr. l. 28 septbr. 1857, skolelovene 26 juni 1889 §§ 33 og 34, fabriktilsynsl. 27 juni 1892 § 35, næst sidste led. Jfr. ogsaa toldl. 20 septbr. 1845 §§ 128 og 129, der imidlertid indeholder særskilte, ved ikr.l. § 4, I opretholdt straffebestemmelser.

⁵ Under offentlig tjeneste er handlingen kun udført, naar tjenestemanden da udførte en tjenesteforretning (f. ex. administrerede et retsmøde, ledede undervisning, forrettede som præst, læge o. s. v.); det er ikke nok, at han f. ex. befandt sig paa reise for at udføre forretningen. Heller ikke rammes enhver paa tjenestemandens kontor udvist opførsel af nærv. bestemmelse, naar den ikke staar i forbindelse med nogen tjenstlig expedition eller forhandling om tjenesteanliggende.

⁶ Særskilt straffebestemmelse for saadan optræden indeholdt ikke gl. str.l. — Jfr. mil. str.l. §§ 38, 39, 59 og 79. — Indeholder den utilbørlige optræden en æres- eller legemsfornærmelse el. lign., bliver de herfor gjældende straffebestemmelser at anvende ved siden af § 325, forsaavidt

paatalereglerne dertil aabner adgang (jfr. særlig § 251; jfr. Lagtingstid. p. 282—3).

⁷ Ogsaa f. ex. fremmede, der møder paa et ting eller paa hans kontor.

⁸ Jfr. anm. 6.

⁹ Jfr. Odelstingstid. p. 607—8 («det er ikke meningen med denne bestemmelse at kræve noget særligt respektforhold udenfor tjenesten»).

¹⁰ Jfr. mil. str.l. § 79. — Gl. str.l. havde ingen tilsvarende bestemmelse.

¹¹ Jfr. § 61.

34te kapitel.

Forseelser mod den offentlige myndighed.

Jfr. kap. 12.

§ 326.¹ (Ulovlig optræden mod offentlig tjenestemand.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som

1. *hindrer eller søger at hindre en offentlig tjenestemand² i den lovlige udførelse af tjenesten³ eller vægrer sig ved at tilstede ham adgang til steder, hvor han er berettiget til saadan,⁴ eller*
2. *forulemper ham under hans udførelse af tjenesten ved skjældsord eller anden fornærmelig adfærd,⁵*
eller som medvirker hertil.

Med hensyn til, hvem der er at anse for offentlige tjenestemænd, gjælder det i § 127 bestemte.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—3 og 4; Kjerschow p. 128—132 (de der anførte domme bevarer ogsaa ligeoverfor den nye lov sin betydning).

² Jfr. de alm. bemærkninger til kap. 11. § 127, 3dje led gjælder ogsaa her (se nærv. paragrafs sidste led).

³ Hvis det sker med vold, se § 127. — Se endvidere § 138, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 326.

⁴ F. ex. hvor det gjælder at foretage en exekutions- eller arrestforretning; jfr. ogsaa str.pl. § 223; fabriktilsynsl. 27 juni 1892 § 35, 4de led; margarinl. 8 marts 1902 § 10; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 12. — Særskilt straffebestemmelse for det her omhandlede forhold findes i toldl. 20 septbr. 1845 § 132, a jfr. § 2 (jfr. ikr.l. § 4,I).

⁵ Jfr. kap. 23, hvis bestemmelser i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 326 (jfr. § 251, sidste led).

§ 327.¹ (Undladelse af at bistaa offentlig tjenestemand.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 4 maanedes straffes den, som, skjønt det kunde ske uden særlig fare eller opofrelse,² undlader paa opfordring at bistaa en offentlig tjenestemand,³ naar hjælp er fornøden til afvendelse af en forbrydelse⁴ eller ulykke,⁵ eller afholder en anden fra at yde saadan bistand.

Med bøder straffes den, som ellers uberettiget⁶ negter nogen offentlig tjenestemand sin bistand.

¹ Gl. str.l. 10—5.

² Gl. str.l. undtog kun tilfælde af fare «for liv eller helbred», men krævede ikke, at faren skulde være «særlig». Efter den nye lov kommer altsaa ogsaa betydelig økonomisk opofrelse i betragtning.

³ Jfr. de alm. bemærkninger til kap. 11.

⁴ Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led.

⁵ Gl. str.l. talte her kun om det tilfælde, at der mod tjenestemanden øvedes vold i hans tjeneste.

⁶ For at tjenestemanden udenfor de i første led omhandlede tilfælde skal være berettiget til at kræve udenforstaaende tredjemands bistand, maa der foreligge en sær-

lig lovhjemmel for kravet; jfr. f. ex. brændevinsl. 28 juni 1887 § 14, l. om æthylæther 19 decbr. 1898 § 3, l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 12. Se ogsaa toldl. 20 septbr. 1845 §§ 2, 4 og 6 jfr. 132 (ikr.l. § 4, I).

§ 328.¹ (Ulovlig bæren af uniform, af ærestegn eller titel. Foregiven af at besidde offentlig myndighed o. lign. Misbrug af genferkorset.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. *uhjemlet offentlig² bærer eller lader nogen i sin tjeneste bære den for en offentlig tjenestemand foreskrevne dragt eller andre kjendetegn paa et offentligt tjenesteforhold, eller dragt eller kjendetegn, der lettelig kan forveksles med hine, eller*
2. *offentlig² eller i retsstridigt øiemed³ udgiver sig for at indehave nogen offentlig tjeneste⁴ eller medvirker hertil, eller*
3. *foretager nogen handling, der alene kan foretages i henhold til en offentlig tjenestestilling, som han ikke indehar.⁵*

Den, som ellers uhjemlet offentlig² bærer eller lader nogen i sin tjeneste bære noget for indehavere af særlige stillinger af øvrigheden bestemt eller godkjendt kjendetegn eller noget dermed saa ligt, at forveksling let opstaar, straffes med bøder. Det samme gjælder den, som uhjemlet⁶ offentlig² eller i retsstridigt øiemed³ tillægger sig eller bærer nogen norsk eller udenlandsk titel eller ærestegn eller det i genferkonventionen af 22de august 1864 omhandlede flag eller armbind.⁷

¹ Gl. str.l. 21—34 og 35.

² Jfr. § 7,2.

³ Øiemedet behøver ikke at være rettet paa at forskaffe nogen en uberettiget fordel (gl. str.l. 21—34), men kan f. ex. ogsaa være at indgyde frygt, at opnaa hædersbevisninger (jfr. Retst. 1847 p. 385), at bane sig adgang til et sted, som er afspærret for almindelig færdsel el. lign.

⁴ Er offentlig myndighed udøvet, finder § 129 anven-

delse. § 328,1 forudsætter saaledes, at det ikke er kommet saa langt.

⁵ Herved sigtes til handlinger, der vel ikke indeholder udøvelse af en offentlig myndighed (se i saa fald § 129 jfr. anm. 4), men som dog alene retmæssig kan foretages af visse offentlige tjenestemænd (f. ex. nadveruddeling jfr. Retst. 1889 p. 139 ff. Kjerschow p. 528—9); jfr. S. K. M. p. 265.

⁶ Der er intet til hinder for, at ogsaa andre frivillige foreninger til syges og saaredes pleie i felt end afdelinger af «det røde kors» («*croix rouge*») kan tillades at benytte genferkorset, naar de stiller sig til de militære autoriteters disposition; jfr. O. prop. nr. 24 p. 39.

⁷ Om genferkorsets uberettigede anbringelse paa gjenstande se § 370, 2det p.

§ 329.¹ (Ulovligt opløb.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som, efterat paalæg om at begive sig rolig bort af øvrigheden² er forkyndt, forbliver tilstede eller medvirker til, at nogen anden forbliver tilstede i en samling af et større antal personer paa offentlig³ vei eller plads eller paa andet sted, hvor de ikke er berettigede til at opholde sig.

Paa samme maade straffes den, som overtræder de forskrifter, som af øvrigheden² gives til forebyggelse af fare eller til ordenens opretholdelse ved sammenstimlinger eller forsamlinger af en større menneskemasse.

¹ Jfr. §§ 136 og 137, der bliver at anvende, hvis opløbets hensigt bevislig er forbrydersk. — Gl. str.l. havde ingen straffebestemmelse, svarende til § 329.

² D. e. enhver tjenestemand, der i kraft af sin stilling eller efter gyldig befaling af foresatte har at udfærdige saadanne paalæg (fortrinsvis vil dette tilkomme politiet).

³ Jfr. § 7,1.

§ 330. (Ulovlige foreninger.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som stifter eller deltager i en forening, der ved lov er forbudt, eller hvis formaal er forøvelse af eller opmuntring til strafbare handlinger,¹ eller hvis medlemmer forpligter sig til ubetinget lydighed mod nogen.

Er foreningens formaal at forøve eller opmuntre til forbrydelser,² kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.

¹ Jfr. §§ 94, 104, 159, 259, 1, 268, 3 og 269, ved siden af hvilke paragrafer § 330 ikke bliver at anvende.

² Jfr. §§ 140 og 160, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 330.

§ 331.¹ (Ulovlig afbildning o. lign. af fæstninger.)

Med bøder eller med hefte eller fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden behørig bemyndigelse² afbilder eller forfatter beskrivelse af befæstningsverker eller offentliggjør eller mangfoldiggjør saadanne afbildninger eller beskrivelser, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. havnel. 10 juli 1894 § 59 (ikr.l. § 4, I). — Jfr. §§ 90 og 91.

² Straffebestemmelsen er uanvendelig, hvor der overhovedet ikke bliver tale om nogen bemyndigelse (afbildninger, der kan tages fra pladse, som er tilgængelige for alle og enhver).

§ 332.¹ (Ulovlig udøvelse af virksomhed, hvortil kræves offentlig tilladelse.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden offentlig bemyndigelse eller tilladelse udøver en virksomhed,² til hvilken saadan kræves, eller overskrider grænserne for den ham meddelte bemyndigelse³ eller tilladelse eller vedbliver at udøve en virksomhed, hvortil retten er ham frakjendt ved endelig dom.⁴

Paa samme maade straffes den, som under udøvelsen af en virksomhed falskelig udgiver sig for dertil at have offentlig

*lig bemyndigelse eller tillægger sig en benævnelse, der sedvansmæssig alene anvendes paa den, der har offentlig bemyndigelse.*⁵

*Med bøder straffes den, der giver offentlig forestilling eller lignende uden øvrighedens tilladelse, hvor saadan er fornøden.*⁶

¹ Jfr. § 424; kvaksalverl. 29 april 1871 med tillægsl. 6 juni 1889, l. om fæstekontorer 12 juni 1896 § 11, lovene om udsalg og udskjænkning af øl m. v. 18 juni 1884 henholdsvis §§ 26 og 16 (jfr. love 29 juni 1888), l. om brændevins salg og udskjænkning af 24 juli 1894 § 22, l. om salg af denatureret spiritus af 13 juni 1891 § 6, ikr.l. § 4, l.

² Ordet «virksomhed» er valgt istedet for kommissionsudkastets «bedrift» for at afskjære tvivl om, at derunder ikke blot indbefattes de i § 29,5 omhandlede næringsveie, men ogsaa de i § 29,4 nævnte stillinger (se O. prop. nr. 24 p. 40).

³ Jfr. om haandværk l. 15 juli 1839 med tillægslove 19 aug. 1845, 24 septbr. 1851, 14 april 1866, 15 juni 1881, 29 juni 1894, om handel l. 8 aug. 1842 med tillægslove 19 aug. 1845, 17 aug. 1848, 26 mai 1866, 4 juni 1866, 24 mai 1873 og 25 april 1874, jfr. l. 29 juni 1894 og om handel med berusende drikke lovene af 18 juni 1884 (jfr. love 29 juni 1888, 9 mai 1891, 20 juli 1893, 12 juni 1895), 24 juli 1894 (jfr. l. 6 aug. 1897 og 13 decbr. 1900), om maalere og veiere l. 21 juli 1851, om sagførere l. 12 aug. 1848 og om høiesteretsadvokater l. 28 septbr. 1857, om læger l. 29 april 1871 jfr. l. 6 juni 1889, om adgang til at give dramatiske og andre forestillinger l. 22 mai 1875 §§ 3 og 5 (jfr. anm. 6); om forsørgelsesanstalter se pl. 15 mai 1810 (jfr. S. K. M. p. 266, se dog O. prop. nr. 24 p. 40), om emigrantagenter l. 22 mai 1869 § 1, jfr. tillægsl. 5 juni 1897, om fæstekontorer l. 12 juni 1896. Jfr. endvidere l. om salg af denatureret spiritus 13 juni 1891 § 1, l. til forebyggelse af handel med spirituose drikke i Tromsø stifts landdistrikter 27 juli 1896; l. om jordmødre 19 decbr. 1898 § 1; om bedrifter, der ved kom-

munale vedtægter kan gjøres afhængig af politiets bevil-
ling, se l. 26 mai 1866 § 2, jfr. l. 17 juni 1869, 28 mai
1881 og 6 juni 1891.

⁴ Jfr. § 31.

⁵ F. ex. hvor en kvaksalver har betegnet sig som dok-
tor eller læge (jfr. l. 29 april 1871 § 3 a jfr. l. 6 juni 1889).

⁶ Jfr. l. om dramatiske og andre forestillinger 22 mai
1875 §§ 3 og 5. «Sidste passus er tilføiet, fordi forestillin-
ger o. lign. ikke kan siges at være udøvelse af en bedrift,
saafremt de finder sted, uden at betaling erlægges» (S. K.
M. p. 266).

§ 333. (Negtelse af at opgive navn m. v. og urigtig
opgivelse af saadant.)

*Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes
den, som for et stevnevidne, en polititjenestemand eller iøv-
rigt for nogen offentlig myndighed, negter at opgive navn,
stilling eller bopæl, naar oplysning derom i den offentlige tje-
nestes medfør begjæres,¹ eller som i saadant tilfælde for eget
eller andres vedkommende opgiver falsk navn, stilling eller
bopæl, eller som medvirker til saadan negtelse eller falsk op-
gave.²*

¹ Jfr. l. 21 marts 1860 § 4; l. 4 mai 1901 § 12,3;
str.pl. § 266; l. om forkyndelser og varsler m. v. 4 juni
1892 § 6.

² Jfr. §§ 163—167 og 189, der vil omfatte de fleste til-
fælde af urigtig opgave (jfr. dog § 167, 1ste led). Se imid-
lertid O. prop. nr. 14 for 1900—1 p. 12, hvor det frem-
hæves, at bestemmelsen i § 333 har sin betydning ved at
aabne adgang til paa en mere letvindt maade (forelæg) at
afgjøre f. ex. saadant, som at en rolighedsforstyrrer paa
gaden opgiver urigtigt navn ligeoverfor en polititjeneste-
mand. — Jfr. ogsaa §§ 334, sidste led og 372, 2det led.

§ 334.¹ (Undladelse af at føre fortegnelse over rei-
sende.)

Med bøder straffes den, som undlader at føre en fortegnelse med fortløbende sidetal over de personer, som han gjør sig en næringsvei af at modtage i natteherberge, eller som undlader i fortegnelsen at indføre nogen saadan person med navn, stilling og bopæl, ankomst- og afreisetid eller paa begjæring af øvrigheden at fremlægge fortegnelsen.

Paa samme maade straffes den, som medvirker til, at der for hans vedkommende enten ikke sker indførelse eller sker urigtig indførelse.

¹ Jfr. l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 § 2 jfr. res. 15 juni og rundskr. af 21 juni 1901.

§ 335.¹ (Undladelse af at føre fortegnelse over tjenesøgende og udvandrere.)

Med bøder straffes den, som gjør sig en næringsvei af at bistaa tjenestesøgende med forskaffelse af pladse eller udvandrere med forskaffelse af befordring til udlandet, naar han undlader at føre en fortegnelse over de af ham saaledes bistaaede personer i overensstemmelse med af kongen givne nærmere regler, eller naar han negter for øvrigheden at fremlægge fortegnelsen.

¹ Jfr. l. om kontrol med udvandrere 22 mai 1869 (med tillægsl. 5 juni 1897 jfr. res. 2 decbr. og regl. 18 decbr. 1899), l. om forhyrings-, fæste- og engagementskontorer 12 juni 1896 (ikr.l. § 4, I), res. 20 juni 1896. — Om bestemmelsens betydning m. h. t. at hindre den saakaldte hvide slavehandel («*traite blanche*» se anm. 4 til § 202), se S. K. M. p. 267.

§ 336.¹ (Forseelser af pantelaanere o. lign.)

Med bøder straffes pantelaaner eller bestyrer af pantelaanerforretning, der trods øvrighedens paalæg²

- 1. undlader at føre en af politiet godkjendt fortegnelse over de pantsatte gjenstande med anførsel af pantsætterens fulde navn, stilling og bopæl, laanets og rentens størrelse og forfaldstid, eller*
- 2. retsstridig³ vægrer sig for at udlevere nogen hos ham*

forefunden gjenstand i tilfælde, hvor der ingen grund er til at betvile, at den er fravendt nogen ved en strafbar handling.

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den pantelaaner eller pantelaaners medhjælper, som gjør urigtig indførelse i fortegnelsen⁴ eller skjuler eller negter at forevise for politiet denne eller nogen pantsat gjenstand eller giver urigtig eller ufuldstændig meddelelse om en saadan eller medvirker hertil.

Hvad oven er bestemt, finder tilsvarende anvendelse paa den, der som næringsvei driver kjøb mod gjenløsningsret⁵ eller handel med brugte gjenstande.⁶

I gjentagelsestilfælde,⁷ eller hvor den skyldige dømmes efter denne paragrafs 2det led, kan retten til at fortsætte næringen frakjendes ham.

¹ Bestemmelsen i nærværende paragraf tilsigter væsentlig at lette politiet eftersporingen efter stjaalne eller forsvagne gjenstande; jfr. S. K. M. p. 267.

² Se f. ex. res. 21 decbr. 1875 § 5 (jfr. l. 26 mai 1866 § 3, sidste p.)

³ Jfr. str.pl. § 220.

⁴ Om forfalskning se § 185 jfr. anm. 5 til § 179.

⁵ Jfr. l. 26 mai 1866 § 3.

⁶ Jfr. l. om handelen 8 aug. 1842 § 7.

⁷ Jfr. § 61.

§ 337. (Ulovlig navneforandring.)

Med bøder straffes den, som i strid med lov¹ for sit eget eller sine børns vedkommende forandrer navn eller navnets skrivemaade eller antager noget navn.

¹ Dette udtryk maa forstaaes strengt, saaledes at navneforandring etc. i strid med navneregler, der hviler paa sædvane (jfr. G. Hallager Om personnavne efter norsk og fremmed ret, 1895) ikke rammes af bestemmelsen. Nogen lov om dette emne haves for tiden ikke (jfr. O. prop. nr. 17 for 1901—2). — Jfr. imidlertid om det tilfælde, at ret-

ten til at bære et familienavn er nogen frakjendt ved dom, § 344, 1ste led i. f.

§ 338. (Forseelser ved egteskabs indgaaelse.)

Den, som indgaar egteskab med tilsidesættelse af de gjældende bestemmelser om lysning,¹ dispensation² eller andre lovbestemte betingelser,³ eller som medvirker hertil, straffes med bøder.

¹ Jfr. N. L. 2—8—4, 3—18—10, frdn. 4 jan. 1799 og 1. juli 1893, an. 30 decbr. 1897, I, dissenterl. 27 juni 1891 § 11 jfr. frdn. 23 mai 1800.

² Gl. str.l. 18—16. Jfr. § 220 med anm. 4.

³ Jfr. saaledes N. L. 2—8—3 og 4, 5—2—13 jfr. 3—18—1 (jfr. dept. skr. 27 febr. 1880); frdn. 23 aug. 1793 § 4; reskr. 29 april 1796; frdn. 21 juni 1799 § 2; frdn. 23 mai 1800 § 4; l. om adgangen til at henses i uskiftet bo 30 juli 1851 § 11. — Jfr. om det tilfælde, at egteskabet paa grund af betingelsernes mangel er ugyldigt og den anden part uvidende herom, § 220, 2det led.

§ 339. (Undladelse af lovbealede anmeldelser. Overtrædelse af i henhold til lov under trusel med straf givne forskrifter.)

Med bøder straffes den, som

1. *undlader at afgive lovbealet anmeldelse eller lovbealede oplysninger til offentlig myndighed,¹ eller*
2. *overtræder nogen af offentlig myndighed i henhold til lov og under trusel med straf givne forskrift.²*

¹ Jfr. f. ex. str.pl. § 263, bergværksl. 14 juli 1842 § 49 (ikr.l. § 4, I), l. om brandforsikr. 19 aug. 1845 § 27, love om hundeskatt 11 juni 1857 § 3 og 17 april 1880 § 5, l. om handelsregistre 17 mai 1890 §§ 8 og 21, dissenterl. 27 juni 1891 §§ 6 og 7 jfr. 22 (ikr.l. § 4, I), l. om afgift af arv 20 mai 1899 §§ 18 ff. og 31, tuberkulose-loven 8 mai 1900 § 3, l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 §§ 1, 3 og 5, skibsregister-loven s. d. §§ 4, 15, 16, 18 og 29, 2det led.

² Herunder gaar navnlig alle tilfælde, hvor loven har givet kommunestyernerne eller andre kommunale myndigheder eller offentlige korporationer adgang til at udfærdige almindelige forskrifter (vedtægter); se ikr.l. § 15 med anm., l. om sundhedskommissioner m. v. 16 mai 1860 §§ 4 og 11, l. om adgangen til at give dramatiske forestillinger m. v. 22 mai 1875 §§ 1 og 4, l. om indskrænkninger i brugen af redskaber til saltvandsfiskeri 28 april 1888 § 1, l. om pigtraads anvendelse til gjærde 14 juli 1893 § 1, l. til beskyttelse af børn mod brug af tobak 19 april 1899, l. om indskrænkninger i brug af ild i skov og mark 14 juli 1893 § 5 (jfr. l. 27 juli 1896), l. om værnskovenes bevarelse m. v. 20 juli 1893 §§ 2 ff. — Bestemmelsen gjælder endvidere forskrifter, udfærdigede af administrationen (jfr. f. ex. l. om foranstaltninger til betryggelse mod fare m. v. ved elektriske anlæg 15 mai 1896 § 1, tuberkuloseloven 8 mai 1900 §§ 11 og 12) eller af politiet. Det er ikke nødvendigt, at vedkommende lov, der giver bemyndigelse til at udfærdige almindelige forskrifter, ogsaa udtrykkelig indeholder bemyndigelse til at sætte trusel af straf for overtrædelse, idet bemyndigelsen hertil ligger i nærværende paragraf; jfr. S. K. M. p. 268—9.

§ 340.¹ (Undladt anmeldelse af fund af bortkomne barn.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som, efter at have fundet et bortkommet eller forladt barn² eller taget til sig et barn, som er gaaet vild, undlader snarest muligt at gjøre anmeldelse derom enten for barnets foresatte eller for politiet,³ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. §§ 341, 2det led i. f. med anm. 9 og 387. Hvor betingelserne for straf efter disse paragrafer er tilstede, bliver de at anvende ved siden af § 340. Jfr. endvidere § 216.

² Dette udtryk omfatter her enhver ikke voxen person; 18-aarsalderen er ikke her som efter § 216 afgjørende; jfr. anm. 9 til § 341.

³ Loven kræver saaledes i intet tilfælde ubetinget anmeldelse fra øvrigheden. «Selv om det er klart, at der foreligger en forbrydelse mod barnet f. ex. fra dets moders side, kan finderen i stilhed bringe det tilbage til hende» (S. K. M. p. 269).

§ 341.¹ (Overtrædelse af de om begravelser og behandling af lig givne regler. Hemmelig tilintetgjørelse eller tilsidebringelse af lig og vægring af at opgive børns opholdssted.)

Med bøder straffes den, som overtræder de angaaende begravelser² eller forøvrigt angaaende behandlingen af lig gjældende regler.³

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som retsstridig⁴ eller hemmelig enten tilintetgjør liget af nogen død eller dødfødt⁵ eller bringer det tilside,⁶ saaledes at det unddrages fra betimelig undersøgelse,⁷ eller som vægrer sig ved for øvrigheden at opgive, hvor der er blevet af et barn eller en anden hjælpeløs person,⁸ som han har havt i sin varetagt, eller som medvirker hertil.⁹

Som dødfødt er det foster at anse, der er saa udviklet, at det, om det var født levende, kunde have bevaret selvstændigt liv.¹⁰

¹ 2det led svarer med visse ændringer til gl. str.l. 14—9; jfr. Kjerschow p. 226—230.

² Jfr. kirkeordinansen af 25 juli 1685 kap. IX; dissenterloven 27 juni 1891 § 16; l. om sundhedskom. 16 mai 1860 § 25 jfr. frdn. 7 novbr. 1682; l. om kirker og kirkegaarde 3 aug. 1897 §§ 35, 38, 41—3.

³ Jfr. l. om behandling af lig 4 juni 1898; jfr. reglm. 15 juli 1898; str.pl. § 263, sidste p.; l. om ligbrænding 11 juni 1898. — Jfr. 2det led, der har en strengere straffesats.

⁴ Jfr. det i anm. 3 citerede.

⁵ Jfr. sidste led.

⁶ Jfr. om dette udtryk de hos Kjerschow p. 229—230 anførte domme, der bevarer sin betydning ligeoverfor

den nye lov. — Gl. straffelov straffede forøvrigt kun tilsidebringelsen, naar den var skeet hemmelig, ikke naar den var skeet aabenbart, om end retsstridig (se S. K. M. p. 269); jfr. imidlertid følgende anmærkning i. f.

⁷ Jfr. str.pl. §§ 211 og 263. — Denne indskrænkning i straffebestemmelsens omraade fandtes ikke i gl. str.l.

⁸ Gl. str.l. 14—9 talte alene om barn. Jfr. S. K. M. p. 269: «Man har antaget at burde ligestille anden hjælpeløs person med barn, hvorved ogsaa paa den anden side stærkere tilkjendegives, at man heller ikke tænker sig bestemmelsen anvendt med hensyn til større børn, der vel kan forsvinde uden af sin forsørger at behøve at være bragt nogetsteds hen. Forsvinder et saadant under mistænkelige omstændigheder, vil forsørgeren som andre søges afhørt som vidne, og vægrer han da forklaring, eller forklarer han sig falsk, vil ansvar herfor ramme ham eller dette paadrage ham særlig mistanke (jfr. str.pl. § 177). Hvad derimod angaar spæde børn og andre hjælpeløse personer, vil, naar de forsvinder, mistanken regelmæssig af sig selv saaledes fæste sig ved den, i hvis varetægt de var, at vidnepligten her taber al betydning.»

⁹ Forskjellen mellem straffebestemmelsen i sidste del af nærv. paragraf og § 340 vil sees at være følgende: 1) § 341 forudsætter en vægring ved at meddele opgave paa øvrighedens forlangende, medens efter § 340 den blotte undladelse af at anmelde er nok og denne anmeldelse ikke behøver at ske til øvrigheden. 2) § 341 angaar kun spædere børn, § 340 ogsaa større. Paa den anden side er efter den første, men ikke efter den sidste anden hjælpeløs person ligestillet med barn.

¹⁰ Jfr. H. R. Smith i Retst. 1891 p. 633 og 1896 p. 561 ff.

§ 342.¹ (Ulovlig tilbagevenden af udviste eller forviste.)

Den, som, efter at være udvist af riget,² uden tilladelse

atter indfinder sig i samme, straffes med fængsel indtil 6 maaneder, men indtil 2 aar, saafremt han tidligere er fældet³ for saadan forseelse.

Paa samme maade straffes den, som ved dom er forvist til eller fra bestemte dele af riget,⁴ og som retsstridig atter indfinder sig noget sted, hvor ophold er ham forbudt.

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som ved forledelse eller tilskyndelse medvirker til nogen oven nævnt handling.

¹ Afløser pl. 19 april 1805 (jfr. l. 27 mai 1854).

² Jfr. § 38; l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 §§ 6 og 13, 2det p. (ikr.l. § 4, I).

³ Jfr. § 61, hvorefter udtrykket maa forstaaes, som om der stod: «er straffet».

⁴ Jfr. § 33, derimod ikke beslutning efter § 39.

§ 343. (Forrykkelse af udlagt gods. Overtrædelse af arrest og forbud o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som ulovlig tilintetgør, beskadiger, skjuler, bortfører eller afhænder gods, hvori udlæg, afsætning,¹ heftelse,² arrest³ eller beslag⁴ er gjort, eller handler mod et lovformelig nedlagt forbud⁵ eller bryder eller beskadiger et af offentlig myndighed anbragt segl⁶ eller medvirker hertil.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Gl. str.l. 10—19; Kjerschow p. 142—8; jfr. anonym afhandling i Ugebl. f. lov. VIII p. 433. — Jfr. § 280.

² Str.pl. kap. 34.

³ N. L. 1—19—17, der afløses ved denne del af paragrafen.

⁴ Jfr. str.pl. kap. 17; l. om underholdningsbidrag til uegte børn 6 juli 1892 § 15 og l. om underholdningsbidrag til hustru og egne børn s. d. § 1 jfr. tillægslov 29 marts 1902.

⁵ Jfr. N. L. 1—19—22; l. om underholdningsbidrag til uegte børn 6 juli 1892 § 15.

⁶ Jfr. gl. str.l. 19—20; Kjerschow p. 149. Særskilte straffebestemmelser for seglbrud, der er opretholdt ved ikr.l. § 4, I, findes i toldl. 20 septbr. 1845 § 155; maltl. 12 oktbr. 1857 §§ 24 og 26 i. f.; brændevinsl. 28 juni 1887 § 32 — Tilsigter vedkommende ved handlingen at unddrage sig offentlig afgift, anvendes tillige § 406 eller det særlige straffebud i speciallovgivningen, hvorunder forholdet maatte gaa ind.

§ 344. (Vægren af at efterkomme udkastelsesbeslutning. Udøvelse af ved dom frakjendt ret.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som, efter ved rettens hjælp at være udsat af fast eiendom eller skib, vægrer sig ved at forlade samme eller igjen sætter sig i besiddelse deraf,¹ eller som vedbliver at udøve en ret, der er ham frakjendt ved endelig dom, eller som medvirker til nogen saadan forseelse.²

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Jfr. gl. str.l. 10—21; Kjerschow p. 150—1. — Jfr. N. L. 6—14—6; husmandsl. 24 septbr. 1851 § 16; Hagerup Proces II p. 267 ff.

² Den blotte undladelse af at efterkomme en dom rammes ikke af denne bestemmelse, der intet sidestykke har i den ældre ret. Kun hvis dommen paalægger den dømte at ophæve en tilstand, der indeholder et indgreb i en andens ret (f. ex. fjerne et paa fremmed grund staaende bygværk, udlevere en i domfældtes besiddelse værende ting, der er tilkjendt sagsøgeren el. lign.), gaar undladelsen ind under paragrafen. — Enhver handling, der er i strid med den ved dommen fastslaaede retstilstand, maa antages at rammes af paragrafen, selv om dommen ikke i formen gaar ud paa at frakjende den ene part en rettighed, men paa at anerkjende en saadan for den anden part eller alene paa at paalægge domfældte en undladelse (jfr. om dette tilfælde Schweigaard Proces II, 4de udg., p. 41—2; Hagerup

Proces I, 2den udg. p. 652—3). — Hvor loven har en særskilt straf for indgreb i visse rettigheder (f. ex. §§ 392, 393, 395, 396, 397 m. fl.), vil § 344 blive at anvende ved siden af vedkommende specielle lovbud.

§ 345.¹ (Ødelæggelse af offentlige opslag.)

Den, som bevirker eller medvirker til, at opslaaede, udlagte eller omsendte offentlige kundgjørelser ulovlig ødelægges, borttages, gøres ulæselige eller besudles, eller at budstikker ikke i rette tid forsendes,² straffes med bøder, men under særdeles skjærpende omstændigheder eller i gjentagelsestilfælde³ med fængsel indtil 4 maaneder.

¹ Gl. str.l. 10—24.

² Jfr. Indst. O. VII p. 45: «Da omsendelse af budstikke endnu benyttes i mange landsdele, har komiteen medtaget en bestemmelse, sigtende til beskyttelse af kundgjørelse ved budstikke.» — Jfr. veil. 15 septbr. 1851 § 65 jfr. § 47,1.

³ Jfr. § 61.

346. (Ulovligt samkvem med fanger og personer, der er anbragte i opdragelsesanstalter, sindssygeasyler o. lign. Fremme af undvigelse.)

Den, som ulovlig sætter sig i forbindelse med nogen i fængsel,¹ tvangsarbejdsanstalt, opdragelsesanstalt, sindssygeasyl eller anden offentlig godkjendt anstalt anbragt person eller forskaffer ham gjenstande af nogen art,² eller som medvirker hertil, straffes med bøder.

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som bevirker eller medvirker til, at nogen undviger³ eller uretmæssig borttages⁴ fra anstalt eller andet sted, hvor han af offentlig myndighed maatte være anbragt.

¹ Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 §§ 26, 28, 44 og 47.

² Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 §§ 11, 1ste led og 30, sidste led jfr. 40 og 57.

³ Jfr. § 131. Ved siden af denne paragraf faar den

her omhandlede del af § 346 kun betydning, forsaavidt der handles om personer, som ikke er i straf eller under forfølgning for strafbare handlinger; jfr. f. ex. konkursl. § 34 (gl. str.l. 10—17).

⁴ Vil finde anvendelse f. ex. paa forældre, der borttager sit barn fra sted, hvor det af værgeraadet i medhold af l. 6 juni 1896 er anbragt; jfr. Odelstingstid. p. 613. — Jfr. ogsaa sindssygel. 17 aug. 1848 § 13.

35te kapitel.

Forseelser mod den almindelige orden og fred.

§ 347.¹ (Overordnede undladelse af at hindre underordnede forseelser.)

Med bøder straffes den overordnede, der forsætlig har undladt at hindre en i hans tjeneste forøvet forseelse,² saafremt dette var ham muligt.

¹ Jfr. § 139, sidste led. Jfr. ogsaa anm. 3 til § 41.

² Jfr. § 2 og ikr.l. § 5, 2det led.

§ 348. (Helligbrøde.)

Den, som overtræder de angaaende helligdagsfreden gjældende bestemmelser,¹ straffes med bøder.

¹ Jfr. frdn. 12 marts 1735 (jfr. ikr.l. § 2, 4de led om N. L. 6—3—3 og 4), frdn. om bededag 27 marts 1686 (jfr. frdn. 10 april 1731 og l. 12 april 1897), frdn. 26 oktbr. 1770, l. om søndagslukning af barber- og frisørforretninger 17 mai 1897, l. om helligdagsanordningernes udvidelse til juleaften 14 juli 1897 og l. om indskrænkning i arbeidstiden i bagerier m. v. 6 aug. 1897 med tillægsl. 20 mai 1899, fabriktilsynsl. 27 juni 1892 § 27 jfr. § 39, 2, l. om vaarsildfiskeriet 24 septbr. 1851 § 6 og de tilsvarende bestemmelser i den senere fiskerilovgivning (jfr. ikr.l. § 4, I).

De for tiden i flere politivedtægter indeholdte bestemmelser om helligdagsfred vil bortfalde ved ikr.l. § 15; jfr. S. K. I. M. p. 51—2.

§ 349. (Rolighedsforstyrrelse ved forvoldelse af skræk, forbitrelse o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som ved ugrundet raab om hjælp, misbrug af nødsignal¹ eller lignende volder skræk blandt et større antal mennesker, sammenstimling eller udrykning af politi, brandvæsen eller den væbnede magt, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, der mod bedre vidende eller uden at have rimelig grund til at anse rygten for sandt offentlig udbreder eller medvirker til offentlig² udbredelse af et falsk rygte, som er skikket til at fremkalde almindelig forbitrelse eller skræk eller fare for den almindelige fred og orden.³

¹ Jfr. om jernveie res. 29 septbr. 1873 §§ 5 og 6.

² Jfr. § 7,2.

³ Jfr. §§ 130, 247, 248, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 349.

§ 350.¹ (Slagsmaal og anden fredsforstyrrelse. Forstyrrelse af nattero og fredsforstyrrelse paa privat sted.)

Med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder straffes den, som ved slagsmaal, skrig, fornærmelig opførsel² eller anden utilbørlig adfærd³ forstyrrer den almindelige fred og orden eller den lovlige færdsel, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, som ved skrig, støj eller paa anden vis uden skjellig grund forstyrrer omgivelsernes nattero, eller som ved saadan adfærd paa sted, hvor han forbliver uden berettigelse og trods tilhold om at fjerne sig,⁴ volder omgivelserne skræk eller forstyrrelse, eller som medvirker hertil.

Offentlig paatale finder i det i 2det led omhandlede tilfælde alene sted efter begjæring af nogen fornærmet.

¹ Tilsvarende bestemmelser findes i en flerhed af politivedtægter, forsaavidt angaar forholdet paa offentlige veie og andre offentlige eller for publikum aabne steder (jfr. ogsaa l. 4 juli 1857 § 2). Jfr. om disse vedtægter ikr.l. § 15, hvorefter de opretholdes. — Jfr. forøvrigt l. om brændevins salg og udskjænkning af 24 juli 1894 § 25 (jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 16, 17 og 20, der er bestemte til at afløse 2det og 3dje punkt. af den anførte paragraf i l. 1894), bestemmelser i flere af fiskerilovene, saaledes l. 6 juni 1878 § 6 (jfr. love 28 mai 1881 og 26 juni 1893 nr. 6), l. 26 juni 1893 nr. 5 § 13, l. 3 aug. 1897 nr. 4 § 23, l. s. d. nr. 5 § 26, l. 6 aug. 1897 § 23, der opretholdes ved ikr.l. § 4, I.

² Jfr. §§ 228 ff. og 246 ff., der bliver at anvende ved siden af § 350.

³ Loven gaar ud fra, at saadan adfærd bør kunne straffes som forstyrrelse af den almindelige fred og orden, ogsaa om fredsforstyrrelsen opholder sig paa helt privat grund, naar dog skraalet og spektaklet høres videre. Naar det overhovedet ikke ud over et begrænset privat territorium, vil derimod straffen være betinget af, at nattero forstyrres, ligesom paatalen afhænger af klage (S. K. M. p. 270).

⁴ Jfr. §§ 355, 395 og 396, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 350.

§ 351.¹ (Forvolden af fare for færdselen paa offentlig vei m. v.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. *ved uvorren kjørsel, ridning, agning eller seiling, eller*
2. *ved uforsigtig henstillen af gjenstande, eller*
3. *ved stenkast, udlæggelse af fodangler eller anbringelse af gildre, eller*
4. *ved forsømmelse af paa betryggende maade at indgjærde eller tildække brønd, udgravning eller udsprængning,² eller*

5. ved forsømmelse af at vedligeholde bygning, veilegeme, bro eller rækverk, eller
6. ved undladelse af paabudne sikkerhedsforanstaltninger,³ eller
7. ved undladelse af at bøde eller anmelde skade, som han selv har foraarsaget, eller ved anden lignende adfærd volder fare⁴ for færdselen paa offentligt sted,⁵ eller som medvirker hertil.

Med bøder straffes den, som paa saadan maade som oven nævnt volder fare⁴ for færdselen paa sted, der danner den lovlige adkomst til gaurd, hus eller husleilighed, eller for færdselen i gaardsrum eller have eller paa lignende sted, hvortil flere⁶ har almindelig adgang.

¹ Tilsvarende bestemmelser i forskellig form i de fleste politivedtægter. Disses bud opretholdes (jfr. ikr.l. § 15), forsaavidt de giver nærmere regler om kjørsel, ridning o. s. v., uden hensyn til, om der i det enkelte tilfælde volder fare (f. ex. regler om, paa hvilken side af gaden der skal kjøres o. s. v. jfr. anm. 4). — Særlige herhenhørende straffebud, der ved ikr.l. § 4, I er opretholdt ved siden af § 351, se i veiloven 15 septbr. 1851 §§ 43, 53, 54, 57, 58 og 59 med tillægslov 6 juli 1892, l. om isvækning af 12 juni 1869, jagtloven 20 mai 1899 §§ 22—4 jfr. 36 og 37.

² Lovstedet «omfatter ikke farlige skrænter, afgrunde o. lign., som forefindes fra naturens haand, men taler alene om udgravninger, udspængninger og brønde, det vil sige farer, som grundens eier eller dennes forgjænger i regelen selv har fremkaldt» (S. K. M. p. 271).

³ Jfr. saaledes bergværksl. 14 juli 1842 § 3, hvis straffebestemmelser afløses af nærv. lovsted. Jfr. om ildsfarlige gjenstande, sprængstoffer o. lign. § 352 i. f. med anm. 4.

⁴ Det er ikke hertil nok, at vedkommende handling i sin abstrakte almindelighed kan tænkes at medføre fare, men denne maa i det konkrete tilfælde have været forudseelig for den skyldige; jfr. forøvrigt Odelstingstid. p. 613—4.

⁵ Jfr. § 7,1. Lovstedet vil efter den der givne definition komme til at omfatte ogsaa mange private veie, broer o lign. «Man maa lægge vel mærke til, at er først f. ex. en gaardsvei eller en sætervei anlagt, er den ikke alene til brug for anlæggeren, men for alle hans folk og for fremmede, som i lovligt ærinde der færdes. Ligeoverfor disse er det da hans skyld, om der sker ulykke, fordi f. ex. en raadden bro styrter sammen» (jfr. S. K. M. p. 271).

⁶ Ikke nødvendigvis tilhørende flere familier eller husstande; jfr. O. prop. nr. 24 p. 40.

§ 352.¹ (Uforsigtig adfærd m. h. t. sprængstoffer, skydevaaben o lign. Uforsigtig forvolden af ildsfare.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som ved forfærdigelse, brug, opbevaring eller behandling af sprængstoffer, skydevaaben, maskiner, dampkjedler,² elektriske ledninger³ eller lignende gjenstande gjør sig skyldig i uforsigtig adfærd, egnet til at volde fare for andres liv eller helbred, eller som medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, som volder fare for ildsvaade ved uforsigtig omgang med ild eller ildsfarlige stoffer,⁴ eller som medvirker hertil, eller som overtræder de til betryggelse mod ildsvaade eller sprængninger eller lignende ved lov eller i henhold til lov givne bestemmelser.

¹ Jfr. de almindelige bemærkninger ved kap. 14.

² Jfr. l. om tilsyn med dampfartøier 4 juni 1866, der, naar l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 er sat i kraft, vil afløses af dennes §§ 36—41, 96, 97 og 100; fabriktilsynsl. 27 juni 1892 § 12 (jfr. l. 27 juli 1895) jfr. res. 10 marts 1903.

³ Jfr. l. ang. elektriske anlæg m. v. 16 mai 1896 (i Lovtidenden feilagtig opført under 15 mai 1896, se rettelser vedk. aarg. 1896 i Lovtidenden for 1897), res. 13 febr. 1897 og regl. 4 marts 1902.

⁴ Jfr. frdn. 18 decbr. 1751, brandan. for kjøbstederne 18 aug. 1767, for Bergen 16 mai 1707, for Christiania 24

febr. 1714, l. 26 aug. 1854 ang. forandring i lovgivn. om brandvæsenet, l. om jernveie 7 septbr. 1854 §§ 3—5, l. om indskrænkninger i adgangen til at anlægge visse ildsfarlige indretninger 28 septbr. 1857, l. om fart med passagerer til fremmede verdensdele 23 mai 1863 § 3, l. om behandlingen af ildsfarlige gjenstande 3 mai 1871 med tillægslove 29 mai 1879, 28 mai 1881 og 14 juni 1890, love om betryggelse mod ildsfare i hoteller og større vaaningshuse af 6 juni 1891 og 8 juni 1895, l. om indskrænkninger i brug af ild i skov og mark 14 juli 1893 med tillægslov 27 juli 1896, havneloven 10 juli 1894 § 25, l. om lagring og forhandling af calciumcarbid m. v. 10 decbr. 1898 med res. af s. d., l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 68—78; jfr. S. K. M. p. 271—2. Flere af disse love har særegne straffebestemmelser, der er opretholdte ved ikr.l. § 4, l.

353. (Betræden af steder, hvortil adgang er forbudt.)

Med bøder straffes den, som begiver sig hen paa sted, hvortil adgangen af øvrigheden er forbudt,¹ eller som medvirker hertil.

¹ I det oprindelige udkast til loven var her tilføjet «paa grund af den dermed forbundne fare.» Dette udelodes, fordi man fandt, at ogsaa andre offentlige hensyn vilde kunne foranledige forbud, hvis overtrædelse bør belægges med straf (f. ex. forbud mod betrædelse af grund, henlagt til fæstninger, fængsler eller skolehjem) jfr. Indst. O. I p. 48.

§ 354. (Forsømmelig bevogtning m. v. af sindssyge. Farevoldende handlinger ligeoverfor dyr, forsømmelig bevogtning af saadanne.)

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som volder fare¹

1. *ved at forsømme sin bevogtningspligt ligeoverfor nogen sindssyg² eller ved at undlade at anmeldte for politiet,³*

- at en sindssyg, som han har til forpleining eller under bevogtning, er rømt,*
2. *ved retsstridig at hidse, tirre eller skræmme dyr eller ved at medvirke hertil,*
 3. *ved ulovlig at holde farlige dyr eller ved ikke paa forsvarelig maade at sørge for uskadeliggjørelsen af farlige dyr, der er i hans besiddelse,¹ eller*
 4. *ved i tilfælde af, at et farligt dyr er brudt løs fra ham, at undlade at anmelde dette for politiet og iøvrigt at foretage, hvad der staur i hans magt for at forebygge ulykke.*

¹ Jfr. anm. 4 til § 351.

² Hvorvidt der paaligger den, der har en sindssyg til forpleining, nogen bevogtningspligt, vil afhænge af sindssygdommens art (jfr. sindssygeloven 17 aug. 1848 § 15 jfr. § 21, der viser, at ikke enhver sindssygdom berettiger til frihedsindskrænkning). Har vedkommende ingen grund til at antage den sindssyge for farlig og har han heller ikke af læge faaet noget paabud om bevogtning, vil paragrafen ikke være anvendelig; jfr. Indst. O. I p. 48. Jfr. forøvrigt ogsaa anm. 4 til § 351, hvoraf sees, at de subjektive betingelser for straf her vil mangle.

³ Jfr. § 339, 1, der selvfølgelig ikke bliver at anvende ved siden af nærv. paragraf.

⁴ Jfr. N. L. 6—10—2 og 5 (jfr. ikr.l. § 2), 1. om ansvar for skade paa bofæ ved hund af 11 juni 1903, 1. om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme 14 juli 1894 § 10, sidste og næst sidste led jfr. § 27 (ikr.l. § 4, I). Jfr. ogsaa den beslægtede bestemmelse i jagtl. 20 mai 1899 § 29 jfr. § 41 (ikr.l. § 4, I).

§ 355.¹ (Indbrud og indsnigelse i fremmed hus. Ulovlig forbliven dersteds.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uberettiget enten sniger sig² eller trods forbud trænger sig ind i hus,³ skib,⁴ jernbanevogn eller noget rum i saa-

danne eller andet tillukket sted eller trods tilhold om at fjerne sig uberettiget forbliver paa et saadant sted, eller som medvirker hertil.

Med bøder straffes den, som uberettiget tager ophold paa et sted,⁵ som er i andens besiddelse, og trods tilhold om at fjerne sig forbliver⁵ sammesteds.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring, eller hvor det kræves af almene hensyn.

¹ Jfr. § 147.

² Jfr. § 403, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 355.

³ Jfr. anm. 3 til § 147.

⁴ Jfr. anm. 4 til § 147.

⁵ Den blotte uberettigede betræden af fremmed eien-
dom er saaledes ikke strafbar; jfr. §§ 395 og 396.

§ 356.¹ (Forfærdigelse og afhændelse af falsk nøgel og dirik.)

Med bøder straffes den, som uden begjæring af nogen vedkommende forfærdiger eller afhænder nøgel til fremmed laas, eller som forfærdiger eller overlader dirik til nogen, som ikke har lovlig brug derfor, eller som medvirker hertil.

Har han handlet med formodning om, at nogen strafbar handling tilsigtedes, kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.

¹ Jfr. gl. str.l. 19—8.

36te kapitel.

Forseelser med hensyn til den almindelige sundhed.

§ 357.¹ (Overtrædelse af sundhedsforskrifter.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som overtræder de her i riget ved lov² eller i henhold til lov³ givne forskrifter, sigtende til forebyggelse eller modar-

beidelse af smitsomme sygdomme eller til den almindelige sundheds beskyttelse.

¹ Jfr. § 156.

² Jfr. saaledes frdn. om vaccination 3 april 1810, kvarentænel. 12 juli 1848 med tillægslove 17 juni 1880 og 1 juli 1887, l. om sundhedskommissioner m. v. 16 mai 1860, kvaksalverl. 29 april 1871 med tillægslov 6 juni 1889, l. om spedalskes afsondring 6 juni 1885, l. ang. sundhedsfarlige stoffes opbevaring 14 juni 1890, l. om kjødkontrol m. v. 27 juni 1892 med tillægsl. 6 aug. 1897, l. om foranstaltn. mod indførelse af asiatisk kolera 26 juni 1893, l. om foranstaltn. mod smitsomme husdyrsygdomme 14 juli 1894 med tillægsl. 26 mai 1899, l. ang. foranstaltn. mod tuberkuløse sygdomme 8 mai 1900, l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 85. Enkelte af disse love har særskilte straffebestemmelser, der er opretholdte ved ikr.l. § 4, I.

³ Jfr. l. om sundhedskom. 16 mai 1860 §§ 4 og 11.

§ 358.¹ (Uagtsomhed m. h. t. syfilitisk sygdom.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som, uden at gjøre opmærksom paa smittefaren,

1. *anbringer til pleie et barn, som han ved eller formoder² at lide af smitsom, syfilitisk sygdom,³ eller antager nogen til pleie af saadant barn, eller*
 2. *med kundskab eller formodning om at lide af smitsom, syfilitisk sygdom³ tager tjeneste i en andens husstand⁴ eller forbliver⁵ i saadan tjeneste eller modtager et fremmed barn til pleie,*
- eller som medvirker hertil.*

Paa samme maade straffes den, som til pleie af et barn antager eller beholder nogen, som han ved eller formoder at lide af smitsom, syfilitisk sygdom,³ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 155.

² Man har antaget paa grund af diagnosens vanskelighed her gennemgaaende at burde stille formodning ved siden af kundskab. Dette er vistnok saa meget ubetænke-

ligere, som det ialfald i de fleste tilfælde, hvor nogen er i tvivl, dog vil foreligge en sygdom, som den syge selv maa have forstaaet, burde underkastes lægebehandling» (S. K. M. p. 274).

³ Herunder gaar ikke gonorrhoe og blød chanker; jfr. anm. 2 til § 155.

⁴ Dette udtryk forudsætter, at den tjenende person har bolig hos sin husbond. Det er ikke nok, at han har sin tid helt optaget og ogsaa indtager sine maaltider hos ham.

⁵ «Man har medtaget under straffetruselen forbliven i tjeneste, efterat man er bleven vidende eller har fattet mistanke om at lide af syfilis. Vistnok vil dette ofte i sig selv være undskyldeligere, men den store fare gjør det dog utilstedeligt; og afgjørende bør det da falde i vægtskaalen, at ellers ogsaa mange, som allerede ved tjenestens overtagelse havde sygdommen, vil kunne unddrage sig straffen ved at paastaa først senere at have erhvervet den» (S. K. M. p. 274).

§ 359.¹ (Falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige næringsmidler, beklædningsgjenstande.)

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som forsætlig eller af uagtsomhed falholder

1. *som næringsmidler for mennesker eller dyr eller som nydelsesmidler gjenstande, der paa grund af forfalskning, umodenhed, bedærvethed, slet tilberedelse eller opbevaringsmaade eller af andre grunde² er skadelige for sundheden,³ eller*
2. *beklædningsgjenstande, tøier, tapeter, legetøi, til tilberedelse eller opbevaring af næringsmidler bestemte husgeraad eller redskaber eller lignende gjenstande,⁴ indeholdende stoffe, der gjør dem skadelige for sundheden.⁵*

Paa samme maade straffes den, som under en som næringsvei dreven virksomhed⁶ forfærdiger eller frembringer deslige gjenstande.

¹ Jfr. §§ 153 og 362 (med anm. 1) samt l. om kontrol

med tilvirkn. af og handel med margarin 8 marts 1902 § 11,2 (jfr. ikr.l. § 4, I), der i henseende til betingelserne for straf falder sammen med § 359, men ikke har straf-alternativet fængsel. — Jfr. ogsaa § 271.4, der bliver at anvende ved siden af § 359, forsaavidt de særlige betingelser for bedrageristraf er tilstede. Man bemærke forøvrigt med hensyn til forholdet mellem den i § 359 omhandlede forbrydelse og bedrageri, at den første ikke forudsætter: 1) forsæt, endnu mindre vindesyg hensigt, 2) fremkaldelse af nogen vildfarelse (straf efter § 359 rammer ogsaa, hvor der ikke er lagt dølgsmaal paa varens sundhedsskadelige beskaffenhed), 3) forvoldelse af formuestab (straf efter § 359 rammer ogsaa den, der ikke har krævet mere for varen end den er værd). — Jfr. ved §§ 359—362 Forhandlingerne ved 5te norske kriminalistmøde p. 50—69.

² Herved sigtes særlig til de tilfælde, hvor gjenstanden i og for sig — uden at være tilsat fremmede bestanddele eller være undergaaet bedærvelse — er skadelig for sundheden (jfr. Odelstingstid. p. 615—6 og S. K. U. § 359,1). Selvfølgelig omfatter imidlertid bestemmelsen ikke gjenstande, der ikke nødvendigvis ved at anvendes overensstemmende med sin bestemmelse er skadelige, men kun har denne egenskab, naar særlige betingelser foreligger (f. ex. vandblandet melk ligeoverfor spædbørn) eller naar de nydes til overmaal (f. ex. alkoholiske drikke).

³ Jfr. anm. 13 til § 153. — Da paragrafen ogsaa omhandler «næringsmidler for dyr», vil her ogsaa disses sundhed komme i betragtning og paragrafen vil kunne komme til anvendelse, selv om der i tilfældet ikke har foreligget nogen fare for menneskers sundhed.

⁴ Det væsentlige her er, at gjenstanden er bestemt til en eller anden personlig brug.

⁵ Her kommer alene menneskers sundhed i betragtning. Jfr. anm. 3.

⁶ Jfr. § 362,2 (med anm. 6).

§ 360. (Falholdelse af skadelige eller virkningsløse lægemidler.)

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maanedes straffes den, som forsætlig eller af uagtsomhed falholder eller afhænder noget lægemiddel, der paa grund af bestanddelenes sletthed, urigtig tilvirkning eller af lignende grunde er skadeligt for sundheden¹ eller ikke i tilbørlig grad besidder de for samme lægemiddel eiendommelige egenskaber.²

¹ Jfr. anm. 13 til § 153.

² Jfr. § 157, der forudsætter: 1) bevidsthed om, at man udsætter andres liv eller helbred for fare, medens dette ikke behøver at være tilfældet efter § 360, der ogsaa rammer den blotte uagtsomhed, 2) at det falholdte eller afhændede lægemiddel er helt blottet for de angivne egenskaber, medens det efter § 360 er nok, at det ikke besidder de for samme lægemiddel eiendommelige egenskaber i tilbørlig grad. — Jfr. endvidere om forholdet til § 270 anm. 1 til § 359. — Jfr. frdn. 4 decbr. 1672 § 25.

§ 361. (Overtrædelse af forskrifter om lægemidler og gift.)

Med bøder straffes den, som overtræder de her i riget givne forskrifter¹ angaaende tilvirkning, forhandling eller opbevaring af lægemidler eller gift eller andre sundhedsfarlige stoffe.

¹ Jfr. frd.ne 4 decbr. 1672 navnlig § 22 1 april 1796; pl. 31 mai 1798, 17 januar 1809 § 6 og 22 decbr. 1882 (om, hvilke medikamenter fra apotek alene maa udleveres efter recept); l. om sundhedsfarlige stoffes opbevaring og forhandling m. v. 14 juni 1890 jfr. pl. ang. forsigtighedsregler ved udlevering af kali og natronlud 15 marts 1902; dept. skr. 4 juni 1902.

§ 362.¹ (Falholdelse som ægte af næringsmidler, der er eftergjorte eller forringede i værdi m. v. Forfærdigelse af saadanne i falholdelseshensigt.)

Med bøder straffes den, der forsettlig eller af uagtsomhed

1. *falholder som egte og uforfalsket² noget næringsmiddel for mennesker eller dyr eller noget nydelsesmiddel,³ der er eftergjort eller forringet i værdi⁴ ved borttagelse af det tilhørende⁵ eller tilsætning af fremmede⁶ stoffe, eller*
2. *forfærdiger⁷ saadant nærings- eller nydelsesmiddel eller stoffe, bestemte til forfærdigelse af samme, i hensigt at falholde eller lade det falholde som egte og uforfalsket.²*

¹ Jfr. §§ 363 og 370. Forholdet mellem §§ 362 og 363 er det, at førstnævnte paragraf alene rammer manipulationer med varen selv, medens § 363 rammer «den retsstridige adfærd, som bestaar i, at kjøberen ledes bag lyset med hensyn til varens art eller beskaffenhed ved urigtige angivelser eller lign., uden at varen gives et udseende, be regnet paa at skaffe disse tiltro» (S. K. M. p. 276). — Fra bedrageriforbrydelsen (§ 270 jfr. 271,4) adskiller det i § 362 omhandlede forhold sig derved, at der hverken forudsættes forsæt, vindesyg hensigt eller formuestab (jfr. anm. 1 til § 359). Fra det i § 359 omhandlede forhold adskiller det, der er gjenstand for straf efter § 362, sig væsentlig derved, at der efter sidstnævnte paragraf ikke er tale om fare for nogens sundhed, og at den kun angaar nærings- og nydelsesmidler (jfr. anm. 3). §§ 359 og 362 bliver ikke at anvende ved siden af hinanden paa samme forhold.

² Dette kan ligge enten i udtrykkelig angivelse eller i det udseende, der er givet varen, eller i den pris, der forlanges for den.

³ Saavel det i § 362 som det i § 363 omhandlede forhold er saaledes straffrit ligeoverfor andre gjenstande. Falholdelse af forgyldte gjenstande for guld, plet for sølv, af kunstige antikviteter o. s. v. er saaledes kun strafbar, hvor betingelserne for bedrageristraf foreligger. — Jfr. imidlertid §§ 370 og 375.

⁴ At ogsaa den forlangte pris skal være den samme som for ægte og uforfalsket vare, kræves ikke, se anm. 2 — Jfr. forøvrigt med hensyn til udtrykkene efter-

gjøring eller værdiforringelse S. K. M. p. 275: «Man har troet, at begrebet forfalskning var for ubestemt, og at dets benyttelse kunde lede for vidt, hvad ogsaa den tyske rets-praxis synes at bekræfte, idet i Tyskland f. ex. tilsætning til øl af et stof, der giver det et maltrigere udseende uden at skade sundheden eller forringe næringsværdien eller benyttes som grundlag for en prisforhøielse eller for en falsk betegnelse af ølsorten, er bleven anseet som forfalskning.» — Om vin se sammesteds p. 276, i noten: «Efter § 362 vil saaledes tilberedelsen af virkelig ægte druevin med sukker og vand kunne straffes, saafremt derved en værdiforringelse er tilsigtet og ikke øiemedet alene er at forbedre varens smag og saaledes gjøre den behageligere. Og efter samme paragraf maa forhandlingen og tilberedelsen af rene kunstvine saasom vin, lavet af tørre rosiner eller udpressede druer, kunne straffes, naar det sker i hensigt at lede kunderne bag lyset.»

⁵ F. ex. forhandling af skummet melk som nysilet (S. K. M. p. 275).

⁶ Som fremmed maa ligeoverfor naturprodukter ethvert stof betragtes, der tilsættes dette, selv om det ogsaa udgjør en kemisk bestanddel af naturproduktet (f. ex. vand i forhold til melk eller vin). Her maa dog noget hensyn tages til, hvad der i produktions- og omsætningslivet er anerkjendt som fremgangsmaader, der tilsiges af fuldt legitime øiemed (f. ex. tilsætning af vin med sukkervand for ved gjæringen at betage særlig sure aargange deres syrlighed, eller med æggehvite, spiritus o. lign. for at gjøre vinen varigere; jfr. anm. 4 og S. K. M. p. 275, note 1).

⁷ Det kræves ikke her som efter § 359, sidste led, at forfærdigelsen skal være skeet «under en som næringsvei dreven virksomhed.»

§ 363.¹ (Falholdelse som naturlige af kunstige næringsmidler.)

Med bøder straffes den, som falholder kunstig tilberedte

næringsmidler for mennesker eller dyr eller nydelsesmidler² under navne eller betegnelser, som i handel ogandel alene tillægges de naturlige, eller naturlige nærings- eller nydelsesmidler under navne eller betegnelser, som i handel ogandel alene tillægges andre arter.³

¹ Jfr. l. om kontrol med tilvirkning af og handel med margarin og margarinost 8 marts 1902 § 11, 1ste led (jfr. ikr.l. § 4, I), der ogsaa rammer uagtsomhed, men for forsætlig falholdelse baade i henseende til betingelserne for straf og dennes størrelse (jfr. ikr.l. § 7, sidste led) falder sammen med § 363. — Jfr. om forholdet til bedrageriforbrydelsen og til § 362 anm. 1 til sidstnævnte paragraf.

² Se anm. 3 til § 362.

³ «Man har ikke troet at burde gaa videre end til at forbyde benævnelser, som ikke i handel ogandel har vundet hævd for vedkommende vare. Mindre rigtige eller i sig selv urigtige benævnelser, som er gjængse i handel ogandel, maa kjøberen være forberedt paa, og de vil derfor vanskelig kunne skuffe den mere erfarne, ligesom han ogsaa vil have opfordring til at sikre sig derimod» (S. K. M. p. 276). Specielle forbud se f. ex. l. om margarin etc. 8 marts 1902 § 4 jfr. § 11,1.

§ 364.¹ (Hensættelse i hypnotisk tilstand.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som anvender noget middel eller nogen fremgangsmaade, hvorved en anden med sit samtykke² hensættes i hypnotisk tilstand eller i afmagt, bevidstløshed eller lignende tilstande.

Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at en læge benytter hensættelse i saadan tilstand i videnskabelige øiemed eller ved sygebehandling.

¹ Jfr. om lovgrunden S. K. M. p. 277—8; O. prop. nr. 24 p. 41—2. — Jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerl. 31 mai 1900 §§ 22 og 23.

² Ellers se § 229 (jfr. § 235).

§ 365. (Overtrædelse af sundhedsregler m. h. t. fabriker o. s. v.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som overtræder de forskrifter,¹ der her i riget lovlig er givne til betryggelse af sundheden eller sikkerheden i fabrikker, gruber, paa jernbaner eller skibe, i teatre, ved akrobatiske øvelser eller lignende, i gjestgiverier eller paa andre samlingssteder.

¹ Jfr. bergværksl. 14 juli 1842 §§ 43 og 44, jernbanel. 7 septbr. 1854 § 6, l. ang. fart med passagerer til fremmede verdensdele 23 mai 1863 med tillægs. 22 juni 1886, l. om tilsyn med dampfartøier 4 juni 1866 (der vil blive afløst af l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903, naar denne er traadt i kraft), l. om foranstaltn. til betryggelse mod ildsfare i hoteller o. lign. 6 juni 1891, flere bestemmelser i bygningslovene af 27 juli 1896, 19 april 1899 og 26 mai 1899. Se ogsaa fabriktilsynsl. 27 juni 1892, hvis straffebestemmelser er opretholdte ved ikr.l. § 4, I.

§ 366. (Inddragning af sundhedsskadelige gjenstande. Fradømmelse af ret til næringsvei.)

Gjenstande af de i §§ 359 og 360 omhandlede slags kan inddrages overensstemmende med reglerne i § 35.

Er nogen i §§ 359—363 omhandlet forseelse forøvet under udøvelsen af en næringsvei, kan den skyldige fradømmes retten til at fortsætte denne.

37te kapitel.

Forseelser mod den almindelige tillid.

§ 367.¹ (Eftergjørelse og uberettiget forfærdigelse af penge m. v.)

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder straffes den, som eftergjør² eller uden behørig bemyndigelse³ forfær-

*diger i ind- eller udlandet gangbare penge eller noget dokument af den i § 178 omhandlede art eller redskab eller anden gjenstand, der tilkjendegiver sig som bestemt til forfærdigelse heraf, eller som medvirker hertil.*⁴

¹ Gl. str.l. 11—15, der dog kun omhandlede stempel, form eller redskab til forfærdigelse af mynt (ikke penge og pengesedler) og (ligesom de tilsvarende bestemmelser i 11—6 og 7) som betingelse for straf krævede, at misbrug skulde være skeet.

² Jfr. § 174, naar hensigten er at benytte de eftergjorte penge som ægte. Jfr. forøvrigt anm. 2 til § 174.

³ Se l. om Norges bank 23 april 1892 § 6.

⁴ Jfr. § 177, hvis hensigten er at benytte redskabet til nogen i §§ 174 eller 175 nævnt forbrydelse.

§ 368.¹ (Uberettiget forfærdigelse af segl, stempler m. m.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden behørig bemyndigelse forfærdiger inden- eller udenlandsk offentligt segl, stempel eller merke, stempelpapir, stempelmerke eller postfrimerke eller lignende, eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 11—6 og 7 jfr. anm. i til § 367. Jfr. §§ 184 og 186.

§ 369. (Udspredelse af gjenstande, der let kan forvexles med penge.)

Med bøder straffes den, som blandt almenheden udspreder¹ gjenstande, der er saa lige noget slags inden- eller udenlandsk mynt, pengeseddel, stempelmerke eller postfrimerke eller dokument af den i § 178 omhandlede art, at forveksling let kan finde sted, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 184.

§ 370. (Offentliggjørelse af urigtige angivelser af varers sammensætning, industriel retsbeskyttelse o. lign. Uberettiget anbringelse paa varer af genferkorset eller mærke, der vækker formodning om industriel retsbeskyttelse.)

Med bøder straffes den, som med hensyn til gjenstande, der falholdes, offentliggjør eller paa anden maade udbreder urigtige angivelser angaaende disses sammensætning eller industrielle retsbeskyttelse¹ eller prisbelønninger, eller som offentliggjør eller udbreder betegnelser eller angivelser,² der er egnede til i saa henseende at føre bag lyset. Det samme gjælder om den, der paa gjenstande, som er bestemte til falholdelse, eller paa disses indpakning uberettiget anbringer genferkorset eller merke, der vækker formodning om, at gjenstandene nyder industriel retsbeskyttelse, eller som falholder gjenstande, der er saaledes merkede.

¹ Nærværende paragraf rammer ikke selve indgrebet i den industrielle retsbeskyttelse (jfr. derom l. om beskyttelse af varemerker 26 mai 1884 med tillægslov 31 mai 1900, patentl. 16 juni 1885 med tillægslov 29 marts 1902), men alene det, uberettiget at give gjenstande en betegnelse eller udseende, som vækker forestillingen om en industriel retsbeskyttelse, der ikke eksisterer; jfr. Lagtingstid. 1901—2 p. 291.

² Ved tilføielsen af ordet «angivelse» «vil det formentlig tydelig fremgaa, at det er meningen, at bestemmelsen skal ramme ikke blot virkelig urigtige bevidnelser om varens sammensætning m. v., men ogsaa urigtige og vildledende anførsler om, at den overhovedet har været underkastet prøve af nogen sagkyndig» (O. prop. nr. 24 p. 42).

§ 371. (Falsk udgivelse af en skriftlig udtalelse for at hidrøre fra en bestemt person.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som i retsstridig¹ hensigt udgiver eller paa anden maade benytter som egte eller uforvansket en eftergjort eller forvansket skriftlig eller trykt udtalelse,² der fremtræder som umiddelbart hidrørende fra en bestemt person,³ eller som medvirker hertil.

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring, eller hvor det findes paakrævet af almene hensyn.

¹ Udelukker straf, hvor hensigten har været spøg (jfr. S. K. M. p. 280; jfr. forøvrigt anm. 1 ved § 182).

² Er denne udtalelse et dokument (jfr. §§ 179—181), gaar tilfældet ind under § 182. — Paragrafen tilsigter at ramme misbrug med meddelelser, til hvilke der — uden at de besidder retslig betydning — knytter sig ideelle eller moralske interesser af stort værd. «Et brev fra forældre til børn eller omvendt kan alene ved de der indeholdte meningsudtalelser volde sorg eller ulykke og blive af afgjørende betydning for et menneskes fremtid» (S. K. M. p. 279).

³ «Det er meningen med denne redaktion at tilkjendegive, at underskrift ikke kræves, men at enhver maade, hvorpaa forfatteren i overensstemmelse med almindelig skik og brug kan tilkjendegives, ogsaa her vil tillægges betydning» (S. K. M. p. 280). F. ex. breve, underskrevne alene «fader» eller «moder», indbydelser, skrevne paa dertil bestemte blanketter o. lign. — Det kommer ikke i betragtning, om vedkommende person fremtræder som den mekaniske forfærdiger af skrivelsen, naar dennes indhold fremtræder som umiddelbart udtryk for personens udtalelser, ikke blot som en andenhaands gjengivelse af disse (trykte udtalelser, f. ex. erklæringer i aviser o. lign., hvor forfatteren navngives, indbydelseskort, hvor ogsaa indbyderens navn er trykt.) Jfr. S. K. M. p. 280.

§ 372.¹ (Usand skriftlig bevidnelse. Retsstridig brug af bevidnelser.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som for at føre andre bag lyset angaaende omstændigheder af betydning for retsforhold eller foretagelsen af retshandler² udsteder en skriftlig bevidnelse,³ der indeholder usandhed.⁴

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som, i hensigt at tilvende sig eller andre en fordel⁵ eller at skade nogen, løgnagtig udgiver sig eller en anden for en i

en bevidnelse omhandlet person⁶ eller paa anden maade⁷ retsstridig benytter en bevidnelse,⁸ eller som medvirker hertil.

¹ Første led er en noget ændret gjengivelse af gl. str.l. 21—26, 1ste led; jfr. K j e r s c h o w p. 514—5; H a g e r u p Formuesindgreb p. 219—220. Med 2det led jfr. gl. str.l. 21—27 og 21—26, 2det led.

² Herved udelukkes fra denne straffebestemmelses omraade bevidnelser, der alene har til hensigt f. ex. at fritage et barn fra at faa revselse af sine foresatte eller at legitimere en skoleforsømmelse (jfr. derimod om lægeattester § 189, der ikke har denne begrænsning, hvad heller ikke er tilfældet med § 120). Begrænsningen fandtes ikke i gl. str.l. 21—26, som derimod krævede den hensigt at søge at tilvende sig eller andre en fordel, en hensigt, der alene kommer i betragtning efter andet, ikke efter første led af § 372. Jfr. S. K. M. p. 280: «Hensigten bør formentlig være irrelevant, naar bevidnelsen er relevant i retslig henseende. Ved f. ex. tyendeattester er der ofte ingen egentlig hensigt, men den urigtige erklæring afgives alene af svaghed for ikke at vække anstød.»

³ Heri ligger, at erklæringen maa være bestemt til at afgive bevis (jfr. udtrykkene i §§ 120 og 189, der forsaavidt maa antages at falde sammen med indholdet af nærværende paragraf; jfr. følgende anm.). Men det, erklæringen er bestemt til at bevise (f. ex. et fravær, en forfaldsgrund), behøver ikke direkte at angaa det retsforhold eller den retshandel, for hvilken den er af betydning.

⁴ Er usandheden af den i § 181 omhandlede art, bliver forholdet at bedømme som dokumentfalsk (§ 185, 2det led). Er bevidnelsen en tjenstlig erklæring af en offentlig tjenestemand, finder § 120 (jfr. mil. str.l. § 67), og hvis det er en lægeattest eller en bevidnelse i offentligt dokument, § 189 anvendelse.

⁵ Denne fordel behøver ikke at være af økonomisk art. Den kan tilsigte fritagelse for en tjensteforretning eller legitimation af forfald ved en examen o. lign. Er hen-

sigten vindesyg, vil handlingen gaa ind under § 270, saafremt formuestab er voldt.

⁶ Gl. str.l. 21—27. Jfr. § 333 i. f., der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 372.

⁷ «Man har tilføiet «paa anden maade», da f. ex. ogsaa en bevidnelse angaaende en gjenstand ikke straffrit bør kunne anvendes med hensyn til en anden» (S. K. M. p. 280).

§ 373.¹ (Forseelser m. h. t. aktieselskaber, boer o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som i et bo² eller i et foretagende, hvor afgjørelse træffes ved stemmeflerhed,³

1. *uberettiget tilsiger eller yder nogen en særskilt fordel,⁴ eller som for sig eller andre modtager nogen saadan eller noget løfte derom for at stemme i en bestemt retning,*
2. *tilsniger sig adgang til uberettiget at deltage i afstemning eller til at afgive flere stemmer, end der tilkommer ham,⁵ eller medvirker hertil, eller*
3. *bevirker eller medvirker til, at udfaldet af en afstemning forvanskes.*

¹ «For tiden vil man neppe finde straffebud, hvorunder de her omhandlede forseelser kan henføres» (S. K. M. p. 280). — Jfr. §§ 106, 107, 108 og 290.

² Konkursbo, dødsbo.

³ Om foretagendets formaal er af økonomisk art eller ikke, er uden betydning (aktieselskaber, kommanditaktieselskaber, foreninger). Jfr. Indst. O. I p. 48: «Man gaar dog ud fra, at paatale ikke lettelig vil finde sted, hvor der alene er tale om foreninger med et væsentlig selskabeligt formaal».

⁴ Jfr. anm. 3 til § 105.

⁵ Bedrageristraf vil her være udelukket derved, at der her ikke er tale om forledelse til en handling (§ 270 med anm. 7), hvorhos efter § 373,2 hverken vindesyg hensigt eller forvoldelse af formuestab behøver at foreligge.

§ 374.¹ (Urigtig bogførsel. Undladelse af pligtig bogførsel.)

Med bøder straffes den, som undlader bogførsel eller nedtegnelse, hvor saadan er lovbefalet,² eller gjør sig skyldig i grov forsømmelse eller uorden med hensyn til samme.

Den, som i en næring fører eller lader føre urigtige bøger eller regnskaber, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. m. h. t. konkursskyldnere §§ 286 og 287 (jfr. § 289, 2det led). Bestemmelsen har for andre end saadanne intet sidestykke i gl. str.l.

² Jfr. l. om gjælds fængsel, konkurs og konkursboers behandling m. v. 3 juni 1874.

§ 375.¹ (Falsk eller urigtig stempeling af metalarbeider.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som gjør sig skyldig i ulovlig stempeling af guld-, sølv- eller andre metalarbeider, eller som falholder ulovlig stemplede metalarbeider.

¹ Gjengiver l. om guld- og sølvarbeiders finhed og stempeling 6 juni 1891 § 7. — Jfr. § 271,2, der anvendes, naar vindesyg hensigt foreligger og formuestab er voldt.

38te kapitel.

Forseelser mod sedelighed.

Jfr. kap. 19.

376.¹ (Offentlig uanstændighed.)

Den, som paa offentligt sted² krænker velanstændighed³ ved mundtlige eller skriftlige ytringer,⁴ ved forevisninger,⁵ afbildninger, usømmelige blottelser eller anden usømmelig⁶ adfærd, eller som medvirker til saadan krænkelse, straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

¹ «Paragrafen vil nærmest afløse bestemmelser i politivedtægterne, hvor saadanne findes (se saaledes Christiania vedtægter af 10 januar 1874 § 10), og udfylde en lakune, hvor de ikke findes» (S. K. M. p. 280). — Jfr. § 211 med anm. 3 og § 212 med anm. 2.

² Jfr. § 7,1.

³ Jfr. anm. 6.

⁴ «Trykte skrifter gaar i og for sig selv aldrig ind under denne paragraf, men maa, om de skal kunne rammes, støde an mod § 211» (S. K. M. p. 281).

⁵ Herunder ogsaa teaterforestillinger o. lign.; jfr. l. 22 mai 1875 §§ 1, 2 og 6.

⁶ Udtrykket «anden usømmelig» adfærd viser, at ogsaa de i det foregaaende opregnede handlinger objektivt maa kunne karakteriseres som usømmelige, og at den skyldige maa have været sig dette bevidst for at de skal kunne rammes af straffebestemmelsen. Dette er det af vigtighed at fastholde, for at ikke bedømmelsen af, hvad der skal ansees for at «krænke velanstændigheden», skal prisgives en ensidig og vilkaarlig subjektiv bedømmelse. Udstilling af kunstværker, oplæsning af digterværker, af videnskabelige eller religiøse skrifter vil ofte kunne siges at krænke visse begreber om velanstændighed uden derfor at kunne betegnes som usømmelige. — Ved bedømmelsen af, hvorvidt usømmelig adfærd foreligger, vil forøvrigt hensyn maatte tages saavel til de omstændigheder, hvorunder handlingen er foretaget, som til det publikum, hvortil man har henvendt sig. Ikke alt, hvad der kan udstilles i et museum eller ved en kunstudstilling, kan med sømmelighed udstilles paa aaben gade; og ikke alt, hvad der kan siges i et videnskabeligt foredrag eller under en kunstnerisk præstation, egner sig til at benyttes paa folkemøder o. lign. — Jfr. forøvrigt S. K. M. p. 281: «§ 376 omfatter selvfølgelig ikke blot gjenstande, som i sig selv er anstødelige for ærbarhed, men ogsaa saadanne, hvis offentlige stillen til skue er dette, selv om gjenstanden i sig selv er fuldkom-

men uskyldig. I virkeligheden vil jo dette sidste endog være det regelmæssige tilfælde, idet f. ex. ved usømmelige blottelser det jo netop er i forevisningen og ikke i det foreviste, usømmeligheden ligger.» Jfr. § 377 med anm. 3.

§ 377.¹ (Anstødelige udstillinger, forevisninger og falbydelser, veiledning m. v.)

Den, som offentlig udstiller eller foreviser gjenstande, hvis offentlige² udstilling eller forevisning paa grund af deres bestemmelse er anstødelig for ærbarhed,³ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Paa samme maade straffes den, som gennem offentlig bekjendtgørelse eller gennem falbydelse fra hus til hus udbyder saadanne gjenstande til almenheden, eller som offentlig² opfordrer til eller veileder i deres benyttelse.

¹ Sidste del af paragrafens 2det led svarer til gl. str.l. 8—3, sidste p. (1. 6 juli 1891).

² § 7,2.

³ Jfr. anm. 6 i. f. til § 376. Ved siden af denne paragraf bliver der kun selvstændig anvendelse for § 377 ligeoverfor «gjenstande, som ikke ved sin egen beskaffenhed for det uvidende og uskyldige øie frembyder noget upassende, naar sagen dog stiller sig anderledes for det, som kjender bestemmelsen; herunder gaar da navnlig saadant som pessarier, kordoner o. lign., men iøvrigt kan efter omstændighederne ogsaa andre arter gjenstande, selv saadanne, hvis brug i sig selv ikke vil kunne betegnes som illegitim, rammes af paragrafen» (S. K. M. p. 281).

§ 378.¹ (Opfordring og indbydelse til utugt.)

Med fængsel indtil 3 maaneder² straffes den, som enten ved ord, tegn eller uanstændig opførsel paa offentligt sted³ eller paa nogen maade, som er egnet til at vække offentlig forargelse, utvetydig opfordrer eller indbyder til utugt,⁴ eller som ved offentlig bekjendtgørelse søger indledet utugtlig for-

bindelse, eller som medvirker hertil. I gjentagelsestilfælde^b kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.

Under formildende omstændigheder kan bøder anvendes.

¹ Ved siden af bestemmelserne i §§ 201—204 og 206, der samtlige handler om medvirkning ved andres utugt, indeholder nærværende paragraf den eneste bestemmelse i den nye lov, sigtende til at bekjempe prostitutionen. Særlig vil man bemærke, at den nye lov ikke har nogen til gl. str.l. 18—26 svarende bestemmelse, og at saaledes ikke prostitutionen i og for sig længer er belagt med straf. Med hensyn til den principielle begrundelse af dette standpunkt se Getz Udkast til lov om modarbeidelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte med motiver (1892) p. 22—49 (sammes Juridiske afhandlinger p. 138 ff.); jfr. sammes Udk. 1893 p. 55—7; S. K. M. p. 281—2.

² «Man har i betragtning af adgangen til at idømme betinget straf troet at kunne opgive særlig bestemmelse om advarsel» (S. K. M. p. 281—2).

³ § 7,1.

⁴ Sker det paa nogen i § 212 omhandlet maade, vil denne paragraf blive at anvende ved siden af nærværende paragraf.

⁵ § 61.

§ 379.¹ (Konkubinat.)

Den, som, trods paatalemyndighedens² advarsel, fortsætter et offentlig forargelse³ vækkende samliv i utugtig omgjøngelse⁴ med en person af det andet køn,⁵ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

§ 214 finder tilsvarende anvendelse.

¹ Gl. str.l. 18—22 og 23. Fra den der givne bestemmelse af konkubinatets begreb afviger imidlertid den nye lov i væsentlige henseender: a) Istedetfor gl. str.l.s «samliv som egtfæller» (jfr. om dette udtryks forstaaelse i retsbrugen K j e r s c h o w p. 324—7) kræver den nye lov «samliv i utugtig omgjøngelse» og gjør derhos straffen

afhængig af, b) at dette samliv har vakt offentlig forargelse og c), at det fortsættes trods paatalemyndighedens advarsel. — Angaaende de tvivl, der ved lovens udarbejdelse gjorde sig gjældende med hensyn til, hvorvidt straf for konkubinats burde bibeholdes, se S. K. M. p. 282—3; Indst. O. I p. 49; Odelstingstid. p. 618 ff.; Lagtingstid. p. 291 ff.

² Jfr. str.pl. § 72, hvorefter en saadan advarsel maa kunne udgaa fra politiet (paa landet fra lensmanden).

³ Det er ikke nok hertil, at enkelte har taget forargelse af samlivet, eller at sladderer har sysselsat sig dermed; men der maa sees hen til, om samlivet, objektivt seet, under de givne forholde, og efter den maade, hvorpaa det fremtræder ligeoverfor omgivelserne, er »egnet til at vække offentlig forargelse» (S. K. M. p. 283).

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kap. 19 og anm. 1 til nærv. paragraf.

⁵ Straffebestemmelsen er i og for sig lige meget rettet mod begge parter. Imidlertid »er der selvfølgelig intet iveien for, at tiltale alene reises mod den ene part; og i virkeligheden vil der kunne være grund til alene at rette den mod manden overalt, hvor alene han er skyld i, at forholdet fortsættes som en udenægteskabelig forbindelse» (S. K. M. p. 283).

§ 380.¹ (Udsætten af underordnede m. v. for forhold, der medfører fare for sedelighed og retskaffenhed.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som ved misbrug af myndighed eller tilsidesættelse af pligtmæssig omsorg udsætter² nogen ham underordnet eller hans husstand tilhørende person³ for forhold, der er øiensynlig farlige for sedelighed eller retskaffenhed.⁴

¹ Jfr. § 218 med anmærkninger, særlig anm. 2 og § 381, l. om forsømte børn 6 juni 1896 §§ 1, b og 2 (jfr. dept. skr. 28 jan. 1903).

² Denne aktive form for betegnelsen af den handling,

hvori forseelsen bestaar, bevirker, at man ikke kan sige, at den foreliggende forseelse «bestaar i undladelse» (§ 40, 2det led), om den end maa antages at kunne begaaes ogsaa derved, at vedkommende f. ex. ligeoverfor sine børn undlader at fjerne forhold, der medfører den i paragrafen omhandlede fare. Straffebestemmelsen er derfor kun anvendelig paa den, der handler forsætlig, d. e. med bevidsthed om den fare, for hvilken han udsætter sine underordnede.

³ Bestemmelsen omfatter saaledes ikke som §§ 218 og 381 blot børn, men ogsaa voxne personer, der er vedkommendes huslige myndighed eller omsorg undergivet. «Men der ligger en stiltiende begrænsning med hensyn til voxne deri, at den positive, pligtmæssige omsorg ikke kan antages at have en saa vid udstrækning ligeoverfor voxne som ligeoverfor børn. Medens man, naar det gjælder disse sidste, kan komme i ansvar allerede ved en undladelse af at forebygge forehavender, hvis farlighed eller retsstridighed er aabenbar, vil der, naar der handles om voxne, som regel maatte kræves en positiv handling, en anvendelse af det husherrelige forhold, hvorved det forkastelige forhold er fremkaldt» (S. K. M. p. 284). Motiverne nævner som tilfælde, der særlig belyser paragrafens anvendelsesomraade ligeoverfor voxne, ordningen med hensyn til tyendes soverum. Hvor personer af begge kjønn ved husbondens egen anordning er henviste til at dele værelse om natten, vil paragrafen utvivlsomt være anvendelig, derimod neppe alene, fordi husbonden, skjønt vidende om, at mandligt og kvindeligt tyende deler værelse, ikke skrider ind, naar det ikke er hans skyld, at personerne ikke benytter særskilte soverum.

⁴ Herunder gaar da ethvert tilfælde, hvor der «navnlig ved huslige forføininger frembringes forhold, der, om de end ikke tilsigter at fremkalde usedelighed el. lign., dog i saa høi grad frister dertil, at saadan følge maatte torudsees som ret sandsynlig» (S. K. M. p. 284), jfr. foregaaende anm. Det maa imidlertid fastholdes, at forholdene maa

medføre en øiensynlig fare for sedelighed eller retscaffenhed, hvilket ikke kan siges at være tilfældet med enhver mindre moralsk handling, begaaet i vedkommende underordnedes nærvær, særlig naar dette er voxne personer. Der maa i det hele skjælnes mellem mere forbiggaaende omstændigheder og varigere forhold; og man maa vogte sig for at anvende paragrafens noget vage straffebestemmelse saaledes, at den bliver en straf for at foregaa sine børn og underordnede med et mindre godt moralsk eksempel, hvilket vilde være at overskride den naturlige grænse mellem ret og moral.

§ 381 ¹ (Benyttelse af børn ved beskæftigelser, der er farlige for sedelighed. Farlige eller unaturlige legemsøvelser med børn.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. *benytter barn under 16 aar som opvarter eller lignende medhjælper* ² *paa sted,* ³ *hvor berusende drikke* ⁴ *udskjænkes,* ⁵ *eller*
2. *trods øvrighedens* ⁶ *forbud benytter kvinde under 21 aar* ⁷ *som tjenestetyende* ⁸ *paa noget saadant sted,* ³ *eller*
3. *benytter person mellem 16 og 18 aar som opvarter eller lignende paa sted,* ³ *hvor udskjænkning af berusende drikke* ⁴ *er hovednæringsvei,* ⁹ *eller*
4. *uden øvrighedens* ⁶ *tilladelse* ¹⁰ *benytter barn under 16 aar til optræden ved offentlige* ¹¹ *forestillinger* ¹² *eller forevisninger eller overlader andre noget barn i saadant øiemed, eller*
5. *under offentlige* ¹¹ *forestillinger eller i hensigt at forberede til saadanne foretager eller lader foretage farlige eller unaturlige legemsøvelser med barn under 16 aar eller overlader andre noget barn hertil.* ¹³

¹ Jfr. §§ 218 og 380. Jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerlov 31 mai 1900 § 23 og de i anm. 1 ved § 380

citerede love samt l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 81. — Jfr. Odelstingstidende p. 632 ff. og 1044 ff.; Lagtingstidende p. 301 ff.

² F. ex. garderobevogter, bud. Heller ikke som lærlinge kan personer under 18 aar antages paa de i paragrafen omhandlede steder.

³ Benyttelsen vil ikke kunne siges at ske paa et sted, hvor berusende drikke udskjænkes, naar den virksomhed, hvortil den unge person benyttes, ikke har nogen forbindelse med dette sted, selv om den staar under ledelse af og økonomisk er forenet med en udskjækningsvirksomhed. Saaledes maa barn under 18 aar kunne anvendes som opvarter, bud eller lignende medhjælper i et hotel, pensionat, teater o. lign., selv om der i samme bygning og for samme driftsherres regning foregaar udskjækningsvirksomhed, naar vedkommende blot ikke anvendes paa selve «det sted», hvor denne foregaar. Der maa dog i denne henseende kræves, at der er en virkelig adskillelse mellem de forskellige steder, saa at den virksomhed, hvortil barnet anvendes, ikke i og for sig medfører, at barnet for at udføre den stadig maa have sin gang paa udskjækningsstedet.

⁴ Dette udtryk omfatter alle alkoholholdige drikke, saaledes ikke blot vin og brændevin, men ogsaa øl, mjød og cider (jfr. lovene af 18 juni 1884).

⁵ D. e. sælges til fortæring paa stedet. Andet salg kommer saaledes ikke i betragtning. — I hvilken udstrækning udskjækningen foregaar, er ligegyldigt. Bestemmelsen finder saaledes, strengt taget, ogsaa anvendelse paa de enkelte værelser i et hotel, forsaavidt der kan foregaa servering af øl, vin el. lign.; ligeledes paa konditorier, hvor vin udskjænkes.

⁶ Jfr. anm. 3 til § 137 og anm. 2 til § 329.

⁷ Loven gjør ingen forskjel paa gifte og ugifte kvinder.

⁸ Udtrykket maa forstaaes som omfattende enhver tjenende stilling, forsaavidt den bringer vedkommende i stadigere forbindelse med (jfr. anm. 3) udskjækningsbedrif-

ten (f. ex. kassererske eller kontrollør eller udsælgerske o. lign.). Derimod er bestemmelsen efter sin ordlyd ikke til hinder for, at kvinde under 21 aar kan forestaa udskjænkningsbedrift enten for egen regning eller som bestyrerinde for andre.

⁹ Jfr. det beslægtede udtryk i l. 18 juni 1884 § 5. Hvad der er «hovednæringsvei», vil ikke udelukkende kunne bedømmes efter den betydning, som udskjænkningen har for bedriftens økonomiske udbytte; men der maa tillige tages et væsentligt hensyn saavel til, hvorledes bedriften objektivt fremtræder, som til, hvorledes den sædvanmæssig opfattes. Saaledes rammer bestemmelsen ikke hoteller, pensionater, spisebeværtning, konditorier, teatre, varietéer, selv om der paa disse steder foregaar en udskjænkning, der bringer en saa betydelig økonomisk indtægt, at bedriften ikke vilde lønne sig uden den. Derimod rammer den kaféer og restaurationer, hvor servering af spise ikke er hovedsagen, selv om denne ogsaa i betydelig udstrækning foregaar der.

¹⁰ Træffes afgjørelsen af politiet, vil den kunne indbringes for amtmanden; og dennes afgjørelse for justitsdepartementet og kongen. I den oprindelige odelstingsbeslutning til loven hed det «uden øvrighedens særlige tilladelse» og dette udtryk var som, motiverne viser (p. 285), valgt med flid: «Man fordrer særlig tilladelse, altsaa for det enkelte tilfælde eller ialfald for det enkelte stykke, om hvis opførelse der er tale.» Ved den forandring, paragrafen undergik i lagtinget, faldt ordet «særlig» ud. Det kan imidlertid ikke sees, at man derved har tilsigtet nogen realitetsændring; og paragrafen bør derfor bringes i anvendelse overensstemmende med den oprindelige, i motiverne udtrykte forudsætning. — Se forøvrigt om denne tilladelse S. K. M. l. c.: «Selvfølgelig vil politiet først og fremst maatte se hen til, om anvendelsen er i barnets interesse eller dog kan finde sted uden skade for dette, og modsætte sig enhver udnyttelse af barnet. Omreisende personer, der

professionelt fremviser f. ex. sammenvoxede eller af andre grunde seværdige børn, vil det da ikke kunne give tilladelsen.» Jfr. anm. 12.

¹¹ § 7,2.

¹² Ogsaa dramatiske; jfr. S. K. M. p. 285. «Ganske at udelukke børns anvendelse ved dramatiske forestillinger vilde være unødigt rigorøst og volde vanskeligheder, medens det paa den anden side maa medgives, at der under skuespillets eller dramaets navn kan fremføres forestillinger, som ingen skaansel fortjener.»

¹³ Jfr. § 218, der vil finde anvendelse, naar barnet staar under vedkommendes omsorg og myndighed og legemsøvelserne er ligefrem fordærlige for barnets helbred, hvilket sidste ikke i og for sig vil være tilfældet overalt, hvor de medfører fare (f. ex. trapezøvelser i en betydeligere højde).

§ 382.¹ (Dyrplageri.)

Den, som ved vanrøgt,² overanstrengelse eller paa anden maade gjør sig skyldig i grov³ eller ondskabsfuld⁴ mishandling⁵ af dyr,⁶ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at kongen eller den, han dertil bemyndiger, kan tillade bestemte personer⁷ paa dertil bestemte steder i videnskabelige øiemed at anstille smerteforvoldende forsøg med dyr.⁸

¹ Gl. str.l. 23—19, der imidlertid adskiller sig fra § 382 ved følgende: 1) Den angik kun «kreaturer» d. e. husdyr, medens § 382 angaar alle dyr. 2) Den krævede som betingelse for straf, at der skulde være vist «grusomhed» ved mishandlingen, medens § 382 rammer enhver grov mishandling. 3) Den havde ingen til § 382, sidste led svarende bestemmelse. — Jfr. S. K. 1888 p. 82; S. K. M. p. 285 ff.; O. prop. nr. 24 p. 42—4; Indst. O. I p. 49—50; Odelstingtid. p. 743 ff. og Lagtingtid. p. 231 ff. Se ogsaa O. A. Bachke i Ugebl. f. lov. IV p. 189 ff. — Jfr. ikr.l. § 15, sidste led.

² Dyrplageri kan saaledes bestaa ikke blot i positive handlinger, men ogsaa i undladelser f. ex. af at give et husdyr næring (jfr. forøvrigt om sultefodring anm. 5) eller i at lade et saadant dyr beholde livet under forhold, hvor dette er dyret en pine. Jfr. fra den ældre retsbrug Kjer-schow p. 569—570.

³ Udtrykket er valgt for at tilkjendegive, at ikke enhver noksaa ubetydelig overskridelse af grænsen for det berettigede og det moralsk daddelfrie falder ind under det strafbares omraade; jfr. Odelst.tid. p. 748.

⁴ Ondskabsfuld er enhver mishandling, der sker blot for at tilføie smerter.

⁵ Mishandling er enhver handling eller undladelse, der for den almindelige sædelige opfatning fremtræder som et misbrug af dyret. Det er nødvendigt at anvende dyrene i menneskelige interessers tjeneste, og dette vil ofte medføre nødvendigheden af at udsætte dem for lidelser. Der maa her dels foretages en afveien af de interesser, der staar paa spil (en læge kan være berettiget til at sprænge en hest for at komme tidsnok til at redde en døende, men ikke for at naa frem itide til et festligt lag), dels maa der sees hen til, at de lidelser, der tilføies dyret, ikke gaar videre, end de paagjældende interesser kræver. Fra dette synspunkt vil f. ex. sultefodring af kreaturer blive at bedømme. Den vil ikke kunne betegnes som mishandling, hvor den er nødvendig for at bevare dyret for eieren, og hvor det for hans hele økonomi er af væsentligere betydning at kunne tilgodegjøre sig det levende dyr end at slagte eller sælge det. Fra det nævnte synspunkt bliver ogsaa dyreforsøg i videnskabelige øiemed at bedømme, kun at her paragrafens andet led har opstillet en positiv begrænsning af adgang til at foretage saadanne forsøg. De bliver imidlertid, selv hvor udtrykkelig bemyndigelse er givet, at bedømme som mishandling, naar de gaar videre, end øiemedet kræver, eller anstilles paa en unødigt smerteforvoldende maade.

⁶ Jfr. anm. 1 om, at herunder indgaar ethvert dyr, ikke blot husdyr. Der vil imidlertid forsaavidt gjøre sig en forskjel gjældende, som den blotte undladelse («vanrøgt») ikke lettelig vil komme i betragtning ligeoverfor andre end husdyr.

⁷ Bemyndigelsen maa saaledes altid lyde paa navngiven person; den kan ikke generelt gives f. ex. enhver, der beklæder en vis stilling.

⁸ Jfr. anm. 5 i. f.

§ 383.¹ (Lykkespil.)

Den, som paa offentligt sted² foranstalter eller yder hus- rum til lykkespil,³ straffes med bøder eller med fængsel ind- til 3 maaneder.

Den, som paa saadant sted deltager i lykkespil, straffes med bøder.

Forøver den skyldige forseelsen i sin næringsvei, kan han frakjendes retten til at fortsætte denne.

§ 34 finder tilsvarende anvendelse.

Istedetfor inddragning⁴ af det vundne udbytte kan ret- ten bestemme sammes tilbagebetaling.

Som offentligt sted² betragtes ogsaa sluttede foreningers lokaler, naar enten lykkespil indgaar i foreningens formaal, eller som regel enhver eller enhver af en vis stand, nærings- vei eller lignende kan opnaa optagelse der, eller der erlægges særlig betaling for deltagelsen i spillet.

¹ Afløser frdn. 6 oktbr. 1753. — Jfr. love om udskjæn- ning af øl og vin 12 juni 1869 henholdsvis §§ 14 og 16 og 18 juni 1884, henholdsvis §§ 30 og 20 jfr. nærv. lovs § 339. — Jfr. § 298, der adskiller sig fra nærv. paragraf ved forud- sætningen om, at den skyldige gjør sig en næringsvei af spillet. — Se endvidere ikr.l. § 12.

² Jfr. § 7,1 og nærv. paragrafs sidste led.

³ Se § 299.

⁴ Jfr. § 36.

39te kapitel.

Forseelser mod person.

§ 384.¹ (Deltagelse i slagsmaal, hvorved nogens død eller betydelig legemsbeskadigelse voldes.)

Med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder straffes den, som deltager i eller medvirker til et slagsmaal, under hvilket nogens² død eller betydelig skade paa legeme eller helbred³ forvoldes.⁴ Dog er han straffri, saafremt det gjøres sandsynligt,⁵ at han mod sin vilje er inddraget i slagsmaalet, eller at han har blandet sig deri for at beskytte nogen mod overlast eller for at opnaa dets afslutning.

¹ Jfr. § 350, der i tilfælde bliver at anvende ved siden af § 384.

² Om dette er en i slagsmaalet deltagende person eller en tredjemand (f. ex. en fredsmægler), er ligegyldigt. — Efter paragrafens ord finder straffebestemmelsen, der er rettet mod selve deltagelsen i slagsmaalet, ogsaa anvendelse paa den deltager, der selv har faaet betydelig legemsskade under slagsmaalet; dog vil der i saadant tilfælde i almindelighed ikke foreligge grund til at reise tiltale (str.pl. § 85, sidste led).

³ Jfr. § 9.

⁴ Jfr. § 43 med anm. 1 i. f. At dette resultat skal skyldes en handling, for hvilken nogen af deltagerne i slagsmaalet kan straffes, kræves ikke. Nærværende paragraf finder ogsaa anvendelse, hvor døden eller den betydelige legemsskade skyldes et ved slagsmaalet foranlediget (forudseeligt) uheld eller en ved det nødvendiggjort væbnet indskriden af politi eller militær. Foreligger fra den skyldiges side ligeoverfor dette udfald enten forsæt eller uagtsomhed, vil efter omstændighederne §§ 228, 2det led, 229, 231 (232), 233, 238 eller 239 blive at anvende forud for § 384. Jfr. S. K. M. p. 288: «Nærværende paragraf er

da alene anvendelig paa dem, der ikke har været i ledtog med drabsmanden; f. ex. den dræbtes egne kampfæller.»

⁵ Jfr. str.pl. § 384; Hagerup Straffeprocess p. 308.

§ 385.¹ (Brug af farligt redskab under slagsmaal.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som under slagsmaal griber til kniv eller andet særlig farligt redskab.

¹ Jfr. § 232.

§ 386.¹ (Overskridelse af revselsesret.)

Den, som, uden hensigt at skade, i overilelse eller af uforstand² overskrider den ham tilkommende revselsesret,³ straffes med bøder eller med heste indtil 3, men i gjentagelsestilfælde⁴ indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. §§ 228 med anm. 2 og 219 med anm. 7, 308, 420. Mil. str.l. § 58.

² «Paragrafen lader, som det vil sees, den almindelige straf for legemsfornærmelse indtræde, hvor overskridelsen er skeet med overlæg og fuld forstaaelse af, at en retsstridig handling begaaes, eller hvor hensigten har været at skade paa legeme eller helbred. Er dette, uden at være tilsigtet, bleven følgen af en overskridelse, som forøvrigt henhører under § 386, udelukkes selvfølgelig ikke heller ved denne paragraf §§ 237 og 238 (lovens §§ 237—239) om uagtsomt drab og uagtsom legemsfornærmelse fra anvendelse» (S. K. M. p. 288).

³ Jfr. skolelovene 26 juni 1889, henholdsvis §§ 74 og 65, l. om forsømte børn 6 juni 1896 §§ 37 og 38 (jfr. res. 25 aug. 1900 § 14, 17 septbr. s. a., 6 oktbr. s. a. § 5, trende res. 13 decbr. s. a. de to førstes § 5, res. 25 oktbr. 1902 § 12, 13 decbr. s. a. § 12), l. om høiere almenskoler 27 juli 1896 § 28 med regl. 20 april 1897, 1ste afd. § 28, fængselsl. 31 mai 1900 §§ 30 og 31 med regl. 12 oktbr. s. a. §§ 24 og 26, l. om indskrænkning i anvendelsen af legemlig revselse 20 juni 1891.

⁴ Jfr. § 61.

§ 387.¹ (Undladelse af at hjælpe under livsfare og at afhjælpe almenfarlige ulykker.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som undlader, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse² for ham selv eller andre,

1. *efter evne at hjælpe den, der er i øiensynlig og overhængende³ livsfare,⁴ eller*
2. *gjennem betimelig anmeldelse for vedkommende myndighed eller paa anden maade efter evne at afværge ildsvaade, overvømmelse, sprængning eller lignende ulykke, der medfører fare for menneskeliv.⁵*

Saafernt paa grund af forseelsen nogen omkommer,⁶ kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.

¹ § 387,1 svarer til gl. str.l. 14—8. Nr. 2 har intet tilsvarende i gl. str.l. Jfr. sjøf.l. 20 juli 1893 § 294 (ophævet ved ikr.l. § 2) jfr. § 223.

² Jfr. § 327 med anm. 2. Jfr. S. K. M. p. 289: «Vistnok kan det lade sig gjøre at fordre nogen økonomisk opofrelse, men, hvor redningen ikke kan ske uden en betydelig, betræder man en meget usikker grund, saalænge man ikke giver vedkommende krav paa erstatning af staten.»

³ Disse udtryk fandtes ikke i gl. str.l. Jfr. forøvrigt til belysning den ældre, af Kjerschow p. 225—6 meddelte retspraxis. — «Undladelse af at søge skindøde, hængte, druknede igjen bragte tillive vil, hvor man forstaar, at vedkommende ikke er død, gaa ind under hovedregelen og ellers ikke egne sig til straf» (S. K. M. p. 289).

⁴ Det kræves saaledes ikke til straf, at nogens død som følge af undladelsen er indtraadt. Om dette tilfælde se paragrafens sidste led med anm. 6. — Jfr. de beslægtede straffebestemmelser i §§ 240, 241 og 315. — Jfr. ogsaa ikr.l. § 14.

⁵ Se anm. 4. — Jfr. § 139, der alene finder anvendelse, hvor almenfare er fremkaldt ved en forbrydelse af den der nævnte art, men isaafald gaar foran § 387.

⁶ Jfr. § 43. — Selv om den skyldige har indseet, at

døden vilde blive en følge af hans undladelse, vil dog alene § 387, ikke § 233 blive at anvende.

§ 388.¹ (Forældres og husbondsfolks undladelse af at bistaa svangre.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes forældre, husbondsfolk og andre i lignende stilling, som undlader at yde nogen til deres husstand hørende kvinde den i anledning af hendes svangerskab eller nedkomst fornødne hjælp med den følge, at hun hensættes i en nødlidende eller hjælpeløs tilstand,² hvorunder hun forøver en forbrydelse, rettet mod fosterets eller barnets liv, eller ved hvilken dette udsættes for fare.³

¹ Gl. str.l. 14—12, 1ste led (l. 18 juni 1892). — Jfr. § 240.

² § 43 med anm. 1.

³ Jfr. §§ 219, 242 jfr. §§ 243, 244.

§ 389.¹ (Forældres og husbondsfolks undladelse af at afholde svangre fra at forøve forbrydelse.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes de i foregaaende paragraf nævnte personer, naar de, med kundskab eller bestemt formodning² om, at nogen til deres husstand hørende kvinde hemmeligholder sit svangerskab,³ undlader herom at henvende sig til hende og derved bidrager til,⁴ at hun forøver saadan forbrydelse som i foregaaende paragraf nævnt.

¹ Gl. str.l. 14—12, 2det led (l. 18 juni 1892).

² Denne formodnings rigtighed maa de i fornødent fald være berettiget til at foranledige belyst ved sagkyndig undersøgelse af jordemoder eller læge; jfr. Odelst.tid. 1892 p. 251—2; K j e r s c h o w p. 235.

³ Om dette skyldes en forbindelse i eller udenfor ægteskab, er i og for sig ligegyldigt.

⁴ Uagtet dette udtryk, der er forskjelligt fra det i §§ 240 og 388 anvendte («med den følge, at —»), kunde synes at tyde paa, at der maa foreligge bevidsthed om, at vedkommende «bidrager» til en forbrydersk handling,

bør det dog — overensstemmende med, hvad der sees at have været forarbejdernes forudsætning (se Indst. O. nr. 35 for 1892 p. 99) — forstaaes efter regelen i § 43 og en bestemt kundskab om, at fosterets liv ved svangerskabets hemmeligholdelse udsættes for fare, ikke kræves.

§ 390.¹ (Krænkelse af privatlivets fred.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som krænker² privatlivets fred ved at give offentlig³ meddelelse om personlige eller huslige forhold.

§ 250 finder tilsvarende anvendelse.⁴

Er forseelsen forøvet i trykt skrift,⁵ kan inddragning i overensstemmelse med § 323 besluttes.

Offentlig paatale finder ikke sted.

¹ Gl. str.l. 17—8.

² Gl. str.l. tilføiede «uden agtværdig grund.» Dette er udeladt i den nye lov, idet man har antaget, at den fornødne begrænsning ligger i ordet «krænker», «hvilket man ikke kan siges at gjøre, naar man har en paaviselig agtværdig grund» (Indst. O. I p. 51).

³ § 7,2.

⁴ Derimod ikke § 249. Sandhedsbevis kommer saaledes ikke i betragtning og bør ikke af retten tilstedes.

⁵ § 10.

40de kapitel.

Forseelser mod formuesrettigheder.

§ 391.¹ (Smaa eiendomsbeskadigelser.)

Den, som forøver nogen efter § 291 eller § 292, 1ste led, strafbar handling, uden at den voldte skade overstiger 10 kroner,² eller som retsstridig tilsmudser eller besudler³ nogen gjenstand,⁴ eller som medvirker hertil, straffes med bøder eller med fængsel indtil 3, men i gjentagelsestilfælde⁵ indtil 6 maaneder.

Uagtsom skadetilføielse af nogen i § 292, 1ste led, omhandlet slags straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder.⁶

¹ Jfr. om paatalen § 408, sidste led.

² Jfr. anm. 6 til § 42.

³ Disse handlinger vilde alene falde ind under § 291, forsaavidt derved en fremmed gjenstand «ødelægges, beskadiges, ubrugbargjøres eller paa anden maade forspildes». Nærværende paragraf tilsigter imidlertid at ramme al tilsmudsens og besudlens, selv om ikke nogen skade voldes, men f. ex. alene ækelhed; jfr. S. K. M. p. 290.

⁴ At gjenstanden «helt eller delvis tilhører en anden» (§ 291), kræves ikke. Paragrafen rammer ogsaa f. ex. besudlens af egne ting, der er udleiet til andre; jfr. anm. 3 i. f.

⁵ Jfr. § 61.

⁶ Jfr. § 293.

§ 392.¹ (Retsstridig besiddelsestagelse af løsøre.)

Den, som retsstridig² sætter sig eller andre i besiddelse³ af nogen løsøregjenstand⁴ eller medvirker hertil, straffes med bøder, men, hvis gjenstandens værdi overstiger 10 kroner,⁵ med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Har den skyldige handlet i hensigt at gjøre en virkelig eller formentlig ret gjældende,⁶ kommer ikke højere straf end bøder til anvendelse. Under særdeles formildende omstændigheder kan straf bortfalde.

¹ Gl. str.l. 22—18 og 19. — Jfr. §§ 257 og om paatalen 408, sidste led.

² Retsstridigheden udelukkes ikke ved, at den skyldige har en materiel ret til tingen (jfr. 2det led), naar han ingen ret havde til besiddelsestagelsen. Jfr. §§ 47 og 400; se anm. 3 til § 255 og anm. 2 til § 257. Se ogsaa følgende anmærkning.

³ Var tingen besiddelsesløs, vil ikke selve besiddelsestagelsen være retsstridig, men først den efterfølgende undladelse af at bringe tingen til rette vedkommende; jfr. § 394.

⁴ Jfr. § 6.

⁵ Jfr. anm. 6 til § 42.

⁶ «Herunder indgaar ogsaa selv tægt, uden at derom nogen særskilt bestemmelse udkræves. I virkeligheden vil

selvtægten enten være en legemsfornærmelse el. lign. eller et angreb paa besiddelsesstanden og bør selvfølgelig ikke være strafbar, med mindre de handlinger, hvori den be-
staar, er dette, medens det paa den anden side da ogsaa er tilstrækkeligt, at den for disse fastsatte straf anvendes — — —. I virkeligheden er selvtægt ikke egnet til at opstilles som en egen forseelse, da dog ingen handling, som i sig selv er ustraffelig, bør blive strafbar, fordi den foretages til beskyttelse eller gennemførelse af en den hand-
lende tilkommende ret, men vel er det en formildende omstændighed, som ved bedømmelsen af de strafbare handlinger bør komme i betragtning, at de er forøvede for at sætte en virkelig eller formentlig ret igjennem» (S. K. M. p. 290—4). — Jfr. forøvrigt ogsaa §§ 395 og 396.

§ 393.¹ (Retsstridig brug af andres ting.)

Med bøder straffes den, som retsstridig bruger eller forføier over løsøregjenstand,² der tilhører en anden,³ saaledes at den berettigede derved paaføres tab eller uleilighed,⁴ eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 22—17, der imidlertid kun angik brug af gjenstande, som den skyldige «har i sit værge», men paa den anden side ikke som den nye lov krævede, at der ved brugen udsættes for «tab eller uleilighed.» Jfr. mil. str.l. §§ 104 og 105. Jfr. om paatalen § 408, sidste led.

² Jfr. § 6.

³ Tilhører den kun delvis en anden, finder paragrafen ikke anvendelse; heller ikke, hvor tingen tilhører gjerningsmanden, men f. ex. er udleiet til andre. Om retsstridig brug af pantsat løsøre se § 280.

⁴ Den aldeles uskyldige benyttelse er saaledes straffri. — Det kræves imidlertid ikke, at brugen skal volde nogen økonomisk skade. Benyttelse af fremmed telefonledning for at belure samtaler gaar f. ex. ind under paragrafen.

§ 394.¹ (Undladelse af at anmelde fund.)

Med bøder straffes den, som undlader paa lovlig maade² at lyse op eller anmelde en funden gjenstand.

*Under særdeles formildende omstændigheder kan straf bortfalde.*³

¹ Gl. str.l. 21—10. — Jfr. § 256, sidste led.

² Jfr. N. L. 5—9, pl. 8 juni 1811 og 5 decbr. 1812, l. om krabastømmer 12 juli 1848, love om sildefiskerierne 24 septbr. 1851 § 21 og 26 juni 1893 § 12, om vaartorskefiskeriet 6 juni 1878 §§ 4 og 5, fiskerilovene 3 og 6 aug. 1897, henholdsvis §§ 25, 28 og 21, l. om visse slags hittet og indsat bofæ 22 mai 1869, love om ret til hval 22 mai 1869 § 6 og om hvalfangst 6 juni 1896 § 11, l. om stranding og vrug 20 juli 1893.

³ «Herved er der ingen ændring gjort i de regler, som gjælder hittegods's behandling. Ikke blot kan eieren og politiet altid, om de faar nys om dets opbevaringssted, kræve det udleveret, men finderens, der beholder tingen, er ikke sikret mod straf, om end gjenstandens værdi er noksaa ubetydelig, da straffriheden alene er fakultativ. Betingelsen for strafs anvendelse maa dog altid være, at finderens ikke i god tro betragter gjenstanden som derelinkveret, og overalt, hvor det besvær og de omkostninger, den lovbestemte behandlingsmaade vilde volde eieren, vilde overstige eller ækvivalere tingens værdi, kan han med grund opfatte den saadan» (S. K. M. p. 291).

§ 395.¹ (Retsstridig besiddelsestagelse af fast eiendom.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som retsstridig sætter sig eller andre i besiddelse af fast eiendom, eller som medvirker hertil.

§ 392, sidste led, finder tilsvarende anvendelse.

¹ Gl. str.l. 22—1, der ogsaa medtog retsstridig forbliven i besiddelse af fast eiendom. Se herom § 344. S. K. M. p. 291. — Jfr. § 355. — Om paatalen se § 408.

§ 396.¹ (Retsstridig raaden over fast eiendom.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden berettigelse² bygger paa, graver, sprænger, saar eller planter i, lægger vei eller gangsti over eller driver

husdyr ind paa grund i andens besiddelse,³ eller som retsstridig til den berettigedes skade eller mod dennes forbud⁴ over anden raadighed over fast eiendom i andens besiddelse, eller som medvirker hertil.

Udslettendes ved den udøvede raadighed noget grænsemerke, kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.⁵

¹ Gl. str.l. 22—6, 7 og 10. Se anm. 3. — § 396 forudsætter forsæt. Gl. str.l. 22—9 om uagtsomhed, hvorved bofæ slippes ind paa fremmed grund, er ikke opretholdt ved siden af l. om jords fredning af 16 mai 1860 og lappeloven af 2 juni 1883 (jfr. l. 14 mai 1901), om hvilke se ikr.l. § 4 — Om paatalen se § 408, 1ste led.

² Jfr. l. om naboforh. 27 mai 1887 §§ 3 a og 4, bergværksl. 14 juli 1842 §§ 2 og 3, l. om jords fredning 16 mai 1860 §§ 21—27, 38, 39 og 43, love om renbete 7 septbr. 1854, 9 septbr. 1857 og 17 juni 1869 § 1, l. om lapperne 2 juni 1883 med tillægslove 25 juli 1897 og 14 mai 1901 jfr. traktat 7/18 oktober 1751; jfr. endvidere vasdragel. 1 juli 1887 §§ 43, 44 og 64 og l. om gaardsveie og vinterveie paa landet 27 juli 1896.

³ Dette krævedes ikke efter de i anm. 1 anførte bestemmelser i gl. str.l. undtagen, hvor forføiningen angik egen eiendom. — Ogsaa efter den nye lov er det, naar grunden er i fremmed besiddelse, ligegyldigt, om den eies af den skyldige selv, saafremt han er uberettiget til vedkommende forføining.

⁴ Den fordring, at andre arter raadighed end de specielt opregnede maa være til den berettigedes skade eller mod dennes forbud, opstilledes ikke i gl. str.l. 22—6. — Nærv. paragraf rammer f. ex. leilighedsvis betræden af anden mands grund, der saaledes kun vil være strafbar under de angivne vilkaar, forsaavidt den ikke rammes af den særlige bestemmelse i l. om jords fredning 16 mai 1860 § 39 (jfr. ikr.l. § 4, I).

⁵ Gl. str.l. 22—7. — Hvor hensigten er retsstridig, jfr. § 188.

§ 397.¹ (Overskridelse af raadighedsret til fast eiendom.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som overskrider sin ret ligeoverfor medberettigede ved at udøve nogen ham over en fast eiendom tilkommende raadighed² i videre udstrækning eller paa anden maaale end lovlig,³ eller som medvirker hertil.

¹ Gl. str.l. 22—4 og 5. — Jfr. §§ 255—7, 262, 399, 400; se anm. 3. Jfr. de ved ikr l. § 4, I opretholdt straffebestemmelser i skovloven 22 juni 1863 §§ 13, 20, 21, 37, 43, 53, 61 og 62. — Om paatalen se § 408, sidste led.

² Om denne raadighed tilkommer vedkommende som medeier eller brugsberettiget (leier, servituthaver), er ligegyldigt.

³ Se f. ex. l. om civile og militære embedsgaarde 25 august 1848 § 21, l. om husmandsvæsenet 24 septbr. 1851 § 10 b, l. om almindingsskove 12 oktbr. 1857 §§ 8 og 9, udskiftningsl. 13 marts 1882 § 121. — Jfr. S. K. M. p. 292: «Med hensyn til de tvivlsomme spørgsmaal, som under den gjældende ret har været opkastede, hvad angaar forholdet mellem disse bestemmelser og de straffetrusler, der angaar ulovlig tilegnelse, skal man ikke undlade at udtale, at kommissionen ikke opfatter nærværende paragraf som nogen undtagelse i formildende retning fra de almindelige bestemmelser, men alene som et supplement til disse. Ulovlig tilegnelse af ting, som skilles fra grunden, saasom busker og træer vil da for den brugsberettigede være tyveri o. s. v. i samme tilfælde som for fremmede. Bestemmelserne i § 399 vil imidlertid bevirke, at deslige tilegnelser af, hvad der saaledes fraskilles, dog som regel alene bliver forseelser, og selv hvad angaar friske træer, bliver det alene naskeri, naar værdien er under kr. 5,00 og hensigten ikke har været at hugge til salg. Tillige maa bemærkes, at fordringen til vindesyg hensigt ved tyveri vil medføre, at man i intet tilfælde kan fældes for saadant, blot fordi man f. ex. har hugget uden paabudt udvisning.»

§ 398.¹ (Retsstridige handlinger m. h. t. rindende vand. Forseelser i naboforhold.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som

1. *retsstridig² til andens skade eller til utilbørlig hinder for den almindelige færdsel eller flødning forurenses³ eller stænger over rindende vand eller forandrer dets løb eller masse, eller*
2. *gjør sig skyldig i nogen i naboeiendomsforhold strafbar adfærd,⁴*

eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. vasdragsloven 1 juli 1887 §§ 7, 20—24 (jfr. ikr.l. § 4, I). — Om paatalen se § 408.

² Jfr. anm. 2 til § 152.

³ Om sundhedsskadelig forurensning af drikkevand se § 152.

⁴ Jfr. naboloven 27 mai 1887 § 17, 2det led, jfr. ikr.l. § 16.

§ 399.¹ (Visse mindre eiendomsindgreb.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som forøver nogen efter §§ 256, 257, 262 eller 318 strafbar handling med hensyn til

1. *i skog, mark eller eng værende sten, sand, ler, jord, gjødsel, mineralier, torv, mos, lyng, blomster, buske, kviste, løv, næver, bark, bar, tørre træer eller grene, træaffald,² u høstet eller affalden grøde eller frugt, eller*
2. *tang, vilde østers eller skjæl i vand, fjære eller strand.³*

I gentagelsestilfælde,⁴ eller hvor gjenstandens værdi overstiger 10 kroner,⁵ kan fængsel indtil 6 maaneder anvendes.

¹ Gl. str.l. 22—13 og 15, der dog var mindre vidtgaaende. Fælden af bjørn i vinterleie, der nævntes i gl. str.l. 22—15 (jfr. S. K. M. p. 292—3), vil efter jagtl. 20 mai 1899 §§ 30 jfr. 47 være fri (jfr. Indst. O. VII for 1898—99 p. 44). — Om paatalen se § 408, sidste led.

² Om disse allerede øiensynlig af nogen anden er lagte

tilsammen eller i hob» (gl. str.l. 22—13), er uden betydning. — Jfr. forøvrigt om begrebet træaffald (gl. str.l.s «topender og vindaffald») de hos K j e r s c h o w p. 536—8 citerede domme.

³ Om den udstrækning, i hvilken havstranden kan antages at være gjenstand for privat eiendomsret, se A s c h e h o u g i Ugebl. f. lovsk. X p. 385; A. H e l l a n d i Retst. 1891 p. 57 ff.; H. S c h e e l Forelæsn. over norsk tingsret p. 40—1.

⁴ Se § 61.

⁵ Jfr. anm. 6 til § 42.

§ 400.¹ (Plukning af bær m. v. paa uindhegnet sted som regel straffrit.)

Den, som paa uindhegnet sted² plukker vilde nødder, som paa stedet fortæres, eller vilde bær, sop eller blomster eller optager rødde af vilde urter, bliver ikke at straffe.

Denne bestemmelse finder ikke anvendelse paa den, som plukker multer paa multebærland i Tromsø stift enten mod eierens udtrykkelige forbud eller uden at fortære dem paa stedet.

¹ Gl. str.l. 22—16 (m. h. t. første del af denne se § 47). — Jfr. Indst. O. VII p. 48; Indst. O. I p. 51; Odelst.tid. p. 655 ff.; Lagtingstid. p. 245 ff.

² Som indhegnet sted kommer alene i betragtning sted, hvor heget er anbragt til beskyttelse for det, som voxer der. Gjærde, der alene er anbragt af hensyn til nabo-forholdet (jfr. l. 16 mai 1860 §§ 1 ff.), kommer ikke i denne henseende i betragtning (jfr. dog Odelst.tid. p. 661 jfr. p. 662).

§ 401. (Ulovligt forhold m. h. t. auktioner o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 4 maanedes straffes den, som, i hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget vinding,¹ ved fremkaldelse af falske forestillinger,² ved gaver eller lignende søger at afholde³ eller hindre andre fra at byde med ved offentlig kjøb eller salg,⁴ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. anm. 2 til § 255.

² Jfr. § 270 med anmærkning.

³ «Under afholde gaar ogsaa en delvis afholden» (S. K. M. p. 293), altsaa det at bevirke, at en byder stanser ved en vis pris.

⁴ Herved forstaaes et salg, ved hvilket gjenstanden udbydes til den høistbydende. (Bestemmelsen af begrebet «offentlig» i § 7,2 er her uden anvendelse).

§ 402.¹ (Undladelse af at betale paa gjæstgiverier o. lign.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som, med fortielse af at være ude af stand til at betale eller stille sikkerhed, tager ophold eller nyder spise, drikke eller deslige paa gjæstgiverier, vertshuse eller lignende steder, hvor det er forudsætningen, at betalingen erlægges før bortgangen eller fraflyttelsen, eller benytter andres arbejde eller ting under forhold, hvor den samme forudsætning gjælder, saavel som den, der medvirker hertil.

Paa samme maade straffes den, der i noget oven nævnt tilfælde, skjønt istand til at betale eller stille sikkerhed, retsstridig begiver sig bort uden at gjøre dette, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 270 med anm. 4 og § 274 med anm. 2; Hagerup Formuesindgreb p. 105 med note 13. — Selv hvor betingelserne for straf efter § 270 foreligger, bliver de i § 402 omhandlede tilfælde alene at straffe efter sidstnævnte paragraf; jfr. S. K. M. p. 293. — Om paatalen se § 408.

§ 403.¹ (Indsnigelser til forestillinger o. lign. For-søg paa at benytte befordringsmidler uden billet.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes den, som uden erlæggelse af den fastsatte betaling søger at tilsnige sig adgang til forestilling, udstilling eller forsamling i omsluttede rum eller reise med skib, jernbane² eller lignende, eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 270; Hagerup Formuesindgreb p. 105 med note 14. — Se anm. 1 til § 402. — Om paatalen se § 408.

² Jfr. res. 29 septbr. 1873 § 6, der afløses af nærværende paragraf.

§ 404.¹ (Retsstridig behandling af betroede penge.)

Har nogen, hvem forvaltningen eller opbevarelsen af anden tilhørende penge eller værdipapirer er betroet,² trods forbud sammenblandet dem med egne midler, eller har han paa anden maade handlet mod gyldig fastsatte regler, straffes han med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

¹ Jfr. sparebankl. 6 juli 1887 § 17; konkursl. § 29 (efter l. 6 mai 1899). — Jfr. § 255 med anm. 7. — Om paatalen se § 408.

² For offentlige tjenestemænd (jfr. kammerretsordn. 18 marts 1720 kap. II § 16, frdn. 23 febr. 1748 § 3, instr. for forhandlere af stemplet papir og stempelmærker 28 oktbr 1885 § 8) se § 324.

§ 405.¹ (Overtrædelse af satte taxter. Betingelse af forbudte taxter.)

Den, som i tilfælde, hvor en vares pris eller vederlaget for et arbejde eller en ydelse er gyldig fastsat af nogen offentlig myndighed², fordrer eller modtager som betaling mere end det fastsatte, straffes med bøder, men i gjentagelsestilfælde³ med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Paa samme maade straffes den, som i en overenskomst betinger sig nogen fordel, som det er forbudt at aftale.⁴

¹ Gl. str.l. 28—4.

² Se f. ex. l. om rentefodens frigivelse m. v. 29 juni 1888 § 2 jfr. res. 8 decbr. 1888 samt pl. 21 marts 1896 ang. ny medicinaltaxt.

³ § 61.

⁴ Jfr. l. om ophævelse af adgang til forkjøbsret i visse tilfælde 20 mai 1899. — Om offentlige tjenestemænd (f. ex.

toldl. 20 septbr. 1845 § 130, lodsl. 26 mai 1899 kap. 6, sportell. 6 aug. 1897) se §§ 111—114.

§ 406.¹ (Besvigelse m. h. t. afgifter.)

Retsstridige handlinger,² hvorved nogen søger at unddrage sig eller andre offentlige skatter eller afgifter, bliver, forsaavidt ikke strengere straf derfor er bestemt,³ at straffe med bøder og i gjentagelsestilfælde⁴ med bøder eller med fængsel indtil 4 maaneder.

I ethvert tilfælde kommer § 36 til anvendelse, dog saaledes, at beløbet tilfalder den offentlige kasse, hvortil skatten eller afgiften skulde have været erlagt.

Saadanne handlinger ligeoverfor fremmede stater kan under betingelse af gjensidighed efter kongens nærmere bestemmelse straffes med bøder.

¹ Jfr. gl. str.l. 28—3, der opretholdt speciallovgivningens straffebestemmelser, hvad § 406 kun gjør, forsaavidt strengere straf der er bestemt (jfr. anm. 3). — § 406 bliver at anvende, selv hvor tilfældet har et bedrageris kjendemerker (§ 270); jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 124—5. — Jfr. iøvrigt § 167, sidste led med anm. 6. — Jfr. endvidere l. om afgift til statskassen ved dyrkning af tobak 30 marts 1903 § 7.

² Af den i § 270 omhandlede art (se anm. 1) eller andre, f. ex. bevirke, at et skatteobjekt bliver for lavt taxeret.

³ Jfr. f. ex. de ved ikr.l. § 4, I opretholdtte straffebestemmelser i toldl. 20 septbr. 1845; l. om tilvirkn. af malt 12 oktbr. 1857; brændevinsl. 28 juni 1887 med tillægslove; l. om spillekort 6 marts 1869.

⁴ Jfr. § 61.

§ 407.¹ (Ulovlig jagt og fiskeri.)

Den, som krænker andens ret² ved at fiske, jage, sætte fangstredskaber for, fange eller dræbe dyr, som ikke er i nogens eie,³ straffes med bøder.

¹ Jfr. gl. str.l. 22—11 og 12. Den første blev ligesom l. om fredning af æg- og dunvær 30 aug. 1842 ophævet ved jagtl. 20 mai 1899 § 47. Dennes straffebestemmelse i § 32, 1ste, 2det og 3dje led afløses af nærværende paragraf, medens bestemmelsen i jagtlovens § 40 jfr. §§ 15 og 28 er opretholdt ved ikr.l. § 4, I. — Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 80—4. — Om paatalen se § 408.

² Se jagtloven 20 mai 1899, kap. I. Anden ulovlig jagt berøres ikke af paragrafen, saaledes hverken overtrædelser af fredningslovgivningen eller udlændingers udøvelse af jagt eller fiske, der alene tilkommer norske undersaatte. Jfr. ikr.l. 4, I.

³ Ellers se §§ 255—7, 262 eller efter omstændighederne §§ 291 og 391.

§ 408. (Paatalen.)

De i §§ 395, 396, 398, 402, 403, 404 og 407 omhandlede forseelser paatales ikke af det offentlige uden efter begjæring af nogen fornærmet.

Dog bliver forseelser efter § 398 med hensyn til rindende vand samt efter § 404 altid at paatale af det offentlige, hvor det findes paakrævet af almene hensyn.

De i §§ 391, 392, 393, 397 og 399 omhandlede forseelser paatales ikke af det offentlige, medmindre det begjæres af nogen fornærmet og findes paakrævet af almene hensyn.

41de kapitel.

Forseelser med hensyn til privat tjenesteforhold.

Jfr. Hagerup Formuesindgreb p. 151 ff. — S. K. M. p. 295—6: «Nærværende kapitel handler om forseelser i privat tjenesteforhold. Unegtelig kan der opstaa tvivl om, hvad der indgaar herunder, og hvorvidt loven derfor selv burde udtale sig derom. Man har dog antaget

dette overflødigt. Man gaar ud fra, at en saa indskrænket forstaaelse, at alene det egentlige huslige tyende eller personer, tilhørende husbondens husstand, skulde være indbefattet, er udelukket. Det stemmer med sprogbrugen, at ogsaa f. ex. handelsbetjente, fabrikarbeidere, haandværksvende og drenge staar i privat tjenesteforhold, ligesom man jo taler om skibstjeneste og den offentlige tjeneste. — Enten tjenesten kan benævnes fast eller ikke synes ligegyldigt — — — —. Paa den anden side vil der vistnok ingen tvivl kunne opstaa om, at kapitlet ingen anvendelse finder paa personer, der alene er forpligtede til bestemte arbejder, uden med sin person at indtræde i noget underordnet forhold til arbejdsgiveren.»

§ 409.¹ (Retsstridig undladelse af at tiltræde tjeneste og forladden af saadan.)

Den, som uden lovlig² eller antagelig³ grund undlader at tiltræde eller forlader en tjeneste,⁴ hvortil han har forpligtet sig,⁵ eller som medvirker hertil, straffes med bøder.

Hvis forskud er modtaget uden at være optjent eller tilbagebetalt,⁶ eller hvis iøvrigt særdeles skjærpende omstændigheder foreligger, kan fængsel indtil 3 maaneder anvendes.

¹ Jfr. l. om forandr. i haandværkslovgivn. 15 juni 1881 § 31 jfr. §§ 10 og 20; fabriktilsynsloven 27 juni 1892 § 41, 2det led (jfr. ikr.l. § 4, I, der opretholder disse love). Jfr. §§ 301 og 302 jfr. § 426, 1.

² Jfr. N. L. 3—21—9; frdn. 9 aug. 1754 § 13; Retst. 1847 p. 413.

³ «Udkastet opstiller «antagelig» grund som strafbefriende ved siden af lovlig; selvfølgelig vedbliver da det civilretslige ansvar, men navnlig ved det egentlige tjenestetyndeforhold maa det medgives, at der gives omstændigheder, som bør fritage for straf, selv om de — navnlig i mangel af fuldt bevis — ikke kan afgive en lovlig fratrædelsesgrund» (S. K. M. p. 296).

⁴ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

⁵ Se om tjeneste, der er overtaget af personer under 18 aar uden værgens samtykke, anm. 4 til § 301.

⁶ Jfr. gl. str.l. 21—6.

§ 410.¹ (Vægning af at modtage i tjeneste. Afskedigelse.)

Den, som retsstridig² negter at modtage nogen i eller afskediger nogen fra sin tjeneste,³ straffes med bøder.

¹ Jfr. Stort. dok. nr. 2 for 1901—2; Indst. O. I p. 51 —2. — Jfr. lov om forandr. i haandværksl. 15 juni 1881 § 31 jfr. §§ 10 og 20; fabriktilsynsl. 27 juni 1892 §§ 41 og 42. — Jfr. ogsaa § 306 jfr. sjøf.l. § 89.

² Jfr. l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 83 jfr. sjøf.l. § 103. Retsstridig vil afskedigelsen i almindelighed her ikke være, hvor der gives fuld erstatning; jfr. Indst. O. I p. 52 (jfr. dog om tyende pl. 3 dec. 1755 § 9); jfr. derimod § 411.

³ Se de alm. bemærkninger ved kapitlet.

§ 411. (Negtelse af at optage tjener i huset, bortvisning.)

Den, som retsstridig¹ negter den til tjeneste² antagne optagelse i sit hus eller bortviser ham fra dette og derved udsætter ham for fare eller særlig forlegenhed,³ straffes med bøder eller fængsel indtil 3 maaneder.

Var der lovlig grund til uden tidsfrist at ophæve tjenesteforholdet,⁴ men negtelsen af optagelse eller bortvisningen dog efter omstændighederne maa ansees i høi grad utidig, anvendes bøder.

¹ Jfr. § 358,2. Her vil retsstridigheden ikke ophæves ved udbetaling af fuld løn, jfr. anm. 3. «Under paragrafen gaar ogsaa, at faredag er kommen, men tyendet er for sygt til at flytte» (S. K. M p. 296).

² Jfr. de alm. bemærkninger ved kapitlet.

³ Her kommer saaledes ikke blot økonomisk tab i betragtning, men ogsaa vanskeligheden ved øieblikkelig at

finde husly og ganske særlig den fare i sedelig henseende, som kan være forbunden med en saadan bortvisning; jfr. S. K. M. p. 296.

⁴ Jfr. pl. 3 decbr. 1755 § 5.

§ 412.¹ (Slet forhold fra tjeners eller husbonds side.)

Misligholder den til tjeneste antagne ved ulovlig udeblivelse² eller ved vægring af at udføre ham paahvilende arbejde sin pligt, eller udviser en tjenestepligtig, der er optaget i tjenestegiverens husstand, iøvrigt et særlig slet forhold, straffes han med bøder.

Paa samme maade straffes tjenestegiver, der vægrer sig ved til rette tid at betale den tjenestepligtige løn eller andre skyldige ydelser eller undlader at meddele ham bevidnelse, hvorpaa han ifølge loven har krav,³ eller som iøvrigt ligeoverfor en i hans husstand optagen tjenestepligtig gjør sig skyldig i særlig slet forhold.

¹ Jfr. §§ 307, 308, 426; l. om forandr. i haandværksl. 15 juni 1881 § 31; fabriktilsynsl. 27 juni 1892 §§ 39 og 40 (ikr.l. § 4).

² Nærværende paragraf handler om udeblivelse, der ikke indeholder en undladelse af overhovedet at tiltræde tjenesten; jfr. § 409.

³ Jfr. N. L. 3—21—12, frdn. 9 aug. 1754 § 12, pl. 3 decbr. 1755 § 11, l. om anmeldelse af reisende og fremmede 4 mai 1901 § 11; jfr. l. om forandr. i haandværksl. 15 juni 1881 §§ 14 og 19.

§ 413.¹ (Paatale.)

De i nærværende kapitel nævnte forseelser paatales ikke af det offentlige uden efter begjæring af nogen fornærmet.

¹ Jfr. § 82, 2det led.

42de kapitel.

Forseelser i sjøfartsforhold.

Jfr. kap. 30.

§ 414.¹ (Forskjellige undladelser af skibsfører og reder.)

Forser en skibsfører eller reder sig mod den norske lovgivnings bestemmelser om skibsmandskabers mønstring,² om hyrekontrakt³ og afregningsbog,⁴ om anmeldelse, fremmøde eller forevisning af dokumenter for nogen myndighed eller om afgivelse af æsket oplysning til nogen saadan,⁵ straffes han med bøder.

Undlader han at optage sjøforklaring eller tingsvidne, hvor saadant i norsk lov er paabudt,⁶ straffes han med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder.

¹ Jfr. sjøf.l. §§ 285, 2det led og 288; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 81.

² Jfr. mønstringsl. 29 juni 1888 (med tillægsl. 28 mai 1892); l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 84 og 88, 1ste og 2det led. — Paragrafen omfatter samtlige de i mønstringslovens § 19 omhandlede forseelser; jfr. O. prop. nr. 24 p. 46. — «Da mønstringspligten ogsaa paahviler fremmede skibes førere, som i Norge forhyrer eller afskediger norske folk (mønstringslovens § 14), kan paragrafen ikke begrænses til alene at angaa norske skibsførere. Udlænding forser sig da mod norsk lov, naar han ikke følger den i tilfælde, hvor denne forlanger sig fulgt af ham» (S. K. M. p. 297).

³ Sjøf.l. §§ 70, 2det p. og 71.

⁴ Sjøf.l. § 71.

⁵ Lov om fartøiers maaling 31 mai 1873 § 15; konsulatl. 15 juni 1878 §§ 6, 7, 8 og 9; skibsregisterl. 4 mai 1901 § 5; sjøf.l. § 40 i. f.; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 16, 99 og 102. — Om positivt urigtige forklaringer se str.l. § 189.

⁶ Sjøf.l. § 40 jfr. § 327.

§ 415.¹ (Undladelse af at opgive navn m. v. ved sammenstød.)

Undlader en skibsfører i tilfælde af sammenstød at give det andet skibs fører oplysning om skibets navn, hjemsted, bestemmelsessted og stedet, hvorfra det kommer, straffes han med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

¹ Jfr. sjøf.l. §§ 223 og 294. — Jfr. nærv. lovs § 315.

§ 416.¹ (Skibsføreres og rederes undladelse af at sørge for skibets sjødygtighed og de ombordværendes tarv.)

En skibsfører eller reder straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder, saafremt han forser sig mod, hvad der i medfør af norsk lov² paaligger ham til sikrelse af skibets sjødygtighed eller til varetagelse af de ombordværendes tarv.

¹ Sjøf.l. §§ 292, sidste led og 295. — Jfr. str.l. §§ 304 og 365.

² Sjøf.l. §§ 26, 32 og 45 (jfr. res. om medicinforsyning og kosthold paa norske skibe 21 juli 1894 med tillæg og ændringer 23 marts, 8 juni, 12 oktbr. 1895, 27 marts 1897, 28 novbr. 1898 og 12 aug. 1903), pl. om redningsapparater 11 april 1901, l. om fart med passagerer til fremmede verdensdele 23 mai 1863 (med tillægslov 22 juni 1886) samt l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 36—52, 55—80, 82, 89, 94—97, 104, 2det led og 105 (ved sidstnævnte lovs ikrafttræden vil l. om redningsbøier 7 mai 1857 og l. om tilsyn med dampfartøier 4 juni 1866 bortfalde, jfr. lovens § 107).

§ 417. (Skibsføreres undladelse af at foretage det paa budte i anl. af begaaede forbrydelser — af at medtage personer, som hjemsendes — af at efterkomme konsuls afgjærelse.)

En skibsfører paa norsk skib straffes med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder, saafremt han

1. undlader at iagttage, hvad der er foreskrevet i tilfælde af, at forbrydelser begaaes af nogen medfarende,¹ eller
2. uden gyldig grund unddrager sig for at medtage ombord personer, for hvis hjemsendelse norsk myndighed har at drage omsorg,² eller
3. ikke retter sig efter de afgjørelser, som i twistigheder mellem ham og nogen underordnet træffes af vedkommende myndighed i tilfælde, hvor de er enten endelig eller foreløbig bindende for ham.³

¹ Jfr. sjøf.l. § 47 jfr. konsulatfrdn. 4 novbr. 1886 §§ 85 og 86.

² Sjøf.l. §§ 34 (jfr. 296, sidste led), 98 jfr. konsulatfrdn. 4 novbr. 1886 §§ 93 ff., pl. 9 aug. 1894.

³ Sjøf.l. §§ 100 og 104 (jfr. § 296, 1ste led).

§ 418. (Forseelser m. h. t. forskrifterne om signaler m. v.)

Forser nogen sig mod de forskrifter¹ til undgaaelse af sammenstød mellem skibe eller angaaende nødssignaler eller lodsnng, som han pligter at følge, straffes han med bøder.

¹ Sjøf.l. § 219; love ang. signaler til forebyggelse af sammenstød 28 aug. 1854 og ang. regler for styring til forebyggelse af sammenstød 28 septbr. 1857; l. om signaler for havsnød 6 juni 1877; pl. 16 januar 1897 med tillæg af 7 juni 1902, jfr. cirk. 4 mæi 1898; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 49; lodsl. 26 mai 1899 § 31.

§ 419. (Undladelse af registrering, mærkning m. v. Undladelse af at have ombord sjøf.l. m. v.)

En skibsfører eller reder, som ikke iagttager den norske lovgivnings bestemmelser om skibes registrering¹ eller om deres merkning med navn samt hjemsted² eller om opslag ombord angaaende tilladt passagerantal eller lignende,³ straffes med bøder.

Paa samme maade straffes en skibsfører paa norsk skib, som ikke har ombord de fornødne skibspapirer samt et eksem-

*plar af de angaaende søfarten gjældende love og øvrige forskrifter.*⁴

¹ L. om registrering af skibe 4 mai 1901 jfr. regl. 23 juli 1902.

² Sjøf.l. § 5 (jfr. § 286, 2det led); l. om fartøiers maa-ling 31 mai 1873 § 5; skibsregisterl. 4 mai 1901 § 7, 1ste led i. f. jfr. § 40, hvilken sidste er opretholdt ved ikrl. § 4, l. Jfr. best. 12 septbr. 1902.

³ L. 4 juni 1866 § 19, 3dje led jfr. § 9, der, naar l. om statskontrol med skibes sjødygtighed træder i kraft, vil afløses af dennes §§ 44, 68, sidste led, 100, sidste led. Jfr. ogsaa pl. 11 april 1901.

⁴ Sjøf.l. §§ 27 (jfr. 26, sidste led, 35, 2det led, 45, 2det led) og 286; l. ang. fartøiers maaling 31 mai 1873 § 4; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 36, 55, 100 og 109 (jfr. §§ 46, 47, 50, 52, 59, 66 og 69).

§ 420¹ (Misbrug af straffemyndighed.)

En fører af norsk skib, som ved anvendelsen af den ham i loven tillagte straffemyndighed tilsidesætter den foreskrevne fremgangsmaade,² straffes med bøder.

¹ Sjøf.l. § 289. — Jfr. nærv. lovs § 308, l.

² Jfr. sjøf.l. § 103.

§ 421.¹ (Undladelse af at føre dagbog m. v.)

Undlader en skibsfører, styrmand eller maskinist paa norsk skib, hvad der med hensyn til førelsen af dagbog eller anden optegnelse eller sammes opbevaring eller indlevering er paabudt,² straffes han med bøder eller med fængsel indtil 2 maaneder.

¹ Sjøf.l. § 287. — Nærv. lovs § 316.

² Sjøf.l. §§ 35—39, 43, 2det led, 79, 1ste led, 80, 1ste led, 89, 3dje led, 103 og 195; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 §§ 53 og 54.

§ 422.¹ (Beruselse, grov eller gentagen uagtsomhed m. h. t. tjenesten.)

En skibsfører, styrmand, maskinist eller lods, som

1. *gjør sig skyldig i grov eller oftere udvist uagtsomhed i tjenesten ombord, eller*
2. *forsættlig eller uagtsomt beruser sig under saadan tjeneste, eller naar denne forestaar,*

straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder, hvorhos retten til at fortsætte næringen kan frakjendes ham.

¹ Afløser straffebestemmelserne i sjøf.l. § 308 og lodsl. 26 mai 1899 §§ 39 og 43. — Jfr. sjøf.l. §§ 59, 63, 77, 78, 1ste led og 102; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 83. — Jfr. nærv. lovs § 426,3 og 4 (jfr. § 151).

§ 423. (Forseelser m. h. t. førelse af flag. Ulovlig kystfart.)

Med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder straffes en skibsfører, som

1. *uberettiget fører norsk flag, eller som i norsk farvand fører noget flag, hvortil han ikke er berettiget,¹ eller*
2. *uberettiget driver fragtfart mellem steder paa den norske kyst.²*

Paa samme maade straffes den, som overdrager, udlåner eller paa anden maade overlader norsk nationalitetsbevis til brug for et andet skib end det, for hvilket beviset er udfærdiget.³

¹ Se skibsregisterloven 4 mai 1901 § 10 (jfr. § 39, 1ste og 2det led, der afløses af nærværende paragraf); l. om Norges flag 10 decbr. 1898.

² Jfr. l. om forandr. i toldlovgivningen 17 juni 1869 § 14.

³ Jfr. skibsregisterloven 4 mai 1901 § 39, sidste led, der afløses af nærv. paragraf.

§ 424.¹ (Uberettiget tjenstgjøring som skibsfører, styrmand, maskinist el. lign.)

Den, som tjenestgjør som skibsfører,² styrmand³ eller maskinist⁴ uden at besidde de lovbestedte egenskaber,⁵ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.

Paa samme maade straffes reder eller skibsfører, som benytter nogen uberettiget i nogen af disse stillinger.

¹ Jfr. l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 81.

² Jfr. l. om adgang til fart som styrmand eller skipper 13 aug. 1857 §§ 2—5 med tillægslove 20 april 1876 § 2 og 9 marts 1901 §§ 1 og 3; l. om tilsyn med dampfartøier 4 juni 1866 § 11, der vil bortfalde, naar l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 træder i kraft (se dennes § 107); l. om visse fiskerfartøiers fritagelse for brug af skippercertifikat 6 mai 1882 § 2; l. om styrmandsexamen 20 juni 1891.

³ Jfr. l. om styrmandsexamen 20 juni 1891 samt den i anm. 2 citerede l. 13 aug. 1857 § 1 med tillægslove.

⁴ Jfr. l. 26 juni 1889 med tillægsl. 13 juni 1894 og den i anm. 2 anførte l. 4 juni 1866.

⁵ Jfr. § 332. — «Nærværende bestemmelse er anvendelig paa alle skibsførere m. fl. saavel paa fremmede som paa norske skibe, forudsat, at betingelsen i § 12 er tilstede. En fører af et fremmed passagerskib, som tager passagerer fra norsk havn, bør kunne fordres at have de i hans land paabudne egenskaber. Paa grund heraf gjør heller ikke § 332 § 424 overflødig» (S. K. M. p. 299). — «Falskelig optræden som beskikket lods vil være at straffe som uberettiget udøven af bestilling (§ 328). Ellers er tjenstgjøring som lods straffri» (S. K. M. l. c.). § 37 i lodsl. 26 mai 1899 (jfr. den ældre lodsl. 17 juni 1869 § 37) er ikke opretholdt ved ikr.l.

§ 425.¹ (Udsættelse af skibet for fare ved smugling o. lign.)

En skibsfører, som uden skjellig grund foretager eller tilsteder andre at foretage nogen handling,² hvorved skib eller ladning udsættes for opbringelse eller beslaglæggelse, straffes med bøder eller med fængsel indtil 6 maaneder.

Paa samme maade straffes enhver medfarende,³ som uden

skibsførerens tilladelse foretager saadan handling som oven nævnt.

Offentlig paataale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Sjøf.l. §§ 290 og 307.

² F. ex. smugling, neutralitetsstridige handlinger under krig. Jfr. sjøf.l. §§ 28 og 33; l. ang. norske fartøiers forpligtelse til i visse tilfælde at være forsynede med sjøpasse 1 juni 1848 jfr. pl. 7 marts 1864 og res. 23 april 1898.

³ Se anm. 2 til § 306. — Jfr. sjøf.l. §§ 81 jfr. 34, 2det led, 108 og 171.

§ 426.¹ (Forskjellige forseelser af mandskabet.)

Med bøder eller under særdeles skjærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 maaneder straffes den underordnede ombord paa norsk skib, som

1. *undlader i rette tid² at tiltræde tjenesten eller ulovlig gaar fra skibsborde³ eller, naar han har landlov, udebliver mere end 6 timer over den tilladte tid,*
2. *undlader saavidt muligt betimelig at anmelde forfald, hvorved han hindres fra at tiltræde eller fortsætte tjenesten,*
3. *volder fare ved forsømmelighed under tjenesten,⁴*
4. *forsætlig eller uagtsomt beruser sig under tjenesten, eller naar denne forestaar,⁵*
5. *bortødsler eller paa anden utilbørlig maade omgaaes med provianten,*
6. *hemmelig bringer personer eller egne eller andres ting til eller fra borde,⁶*
7. *undlader at vise skyldig lydighed ligeoverfor nogen af hans foresatte given befaling eller forleder en anden til saadan ulydighed,⁷*
8. *gjør sig skyldig i grovt brud paa den nogen foresat tilkommende agtelse,⁸ eller*

9. *paa anden maade ombord eller i tjenesten udviser et særlig slet forhold.*

Offentlig paataale finder alene sted efter skibsførerens eller rederens begjæring.

¹ Sjøf.l. §§ 102 og 308 jfr. 34, 2det led, 77, 78, 108, og 171.

² Jfr. §§ 301 jfr. 74 og 75.

³ Hvis hensigten ikke er at vende tilbage, se § 302.

⁴ Jfr. § 422,1 (jfr. §§ 150, sidste led og 151).

⁵ Jfr. § 422,2; l. om statskontrol med skibes sjødygtighed 9 juni 1903 § 83.

⁶ Jfr. § 425, 2det led om det tilfælde, at skib eller ladning derved udsættes for opbringelse eller beslaglæggelse.

⁷ Jfr. §§ 309—313; sjøf.l. § 101.

⁸ Jfr. sjøf.l. § 77, 2det p.

§ 427.¹ (Forholdet mellem disciplinær og judiciel afstraffelse.)

Er nogen straffet disciplinært af skibsføreren for en forseelse, hvorfor straffesag senere reises, kommer den udstaaede straf til fradrag ved strafudmaalingen, saaledes at straffen af denne grund ogsaa kan nedsættes under de lovbestemte lavmaal eller helt bortfalde.

¹ Sjøf.l. §§ 308, 2det led jfr. 102.

43de kapitel.

Forseelser, forøvede ved trykt skrift.

Jfr. § 10 og kap. 32.

§ 428.¹ (Undladelse af at angive trykkested o. lign.)

Den, som undlader at angive sit navn eller firma samt trykkestedet paa et af ham trykt skrift² — med undtagelse af stemmesedler, prisangivelser, formularer og lignende³ — eller gjør en urigtig angivelse, straffes med bøder.

¹ Jfr. § 435, 2det og 3dje led.

² Jfr. § 10.

³ Derunder ikke flyveblade, selv om de er fra navngiven avis; jfr. Indst. O. I p. 52.

§ 429.¹ (Undladelse af at angive og urigtig angivelse af udgiver af periodisk skrift.)

Angives ikke udgiveren (redaktøren)² af et blad eller tidsskrift i samme som saadan, straffes saavel han som forlæggeren med bøder.

Angives en anden person end den virkelige udgiver, bliver saavel denne og forlæggeren som den urigtig angivne, saafremt angivelsen er skeet med hans samtykke, at straffe med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.³

¹ Jfr. § 435, 2det led.

² Jfr. anm. 1 til § 322.

³ «Som man ser, gjør paragrafens andet led en ende paa den nu med mere end tvivlsom lovhjemmel tolererede skik at opstille en straamand som ansvarshavende redaktør» (S. K. M. p. 300).

§ 430. (Vægning af at optage berigtigelse.)

Med bøder straffes udgiveren¹ af et blad eller tidsskrift, naar han vægrer sig for² paa forlangende af nogen umiddelbart vedkommende³ uforandret⁴ at optage en imødegaaelse af i bladet eller tidsskriftet indeholdte anførsler af faktisk art,⁵ saafremt imødegaaelsen fremkommer inden 1 aar efter offentliggjørelsen af det imødegaaede, selv begrænser sig til faktiske anførsler,⁶ intet strafbart indeholder og ikke giver tredjemand nogen imødegaaelsesret.⁷ Derhos kan han i dommen tilpligtes under en løbende mulkt at optage imødegaaelsen.

Vægning ansees for at finde sted, naar imødegaaelsen ikke er optaget, for blades⁸ vedkommende i det første eller andet, for tidsskrifters⁹ vedkommende i det første efter modtagelsen udkomne nummer af bladet eller tidsskriftet, der ikke allerede da var gjort færdig til trykning, og med en ligesaa fremtrædende skrift⁹ og paa et ligesaa iøjnefaldende sted som det

*imødegaaede. Indtager den mere end 50 linjer, haves for det overskydende krav paa sædvanlig betaling for bekvæmligheder.*¹⁰

Offentlig paatale finder alene sted efter fornærmedes begjæring.

¹ Herunder ogsaa — som i §§ 322 og 429 — redaktøren. Jfr. anm. 1 til § 322.

² Den aktive form tilkjendegiver, at der her — tiltrods for forskriften i paragrafens andet led — ikke er tale om en ren undladelsesforseelse, og at derfor straf kun kan anvendes, naar der foreligger forsæt (jfr. § 40, 2det led med anm. 9). Se Odelstingstid. p. 669 og 673. Tror udgiveren, at vægringen er berettiget, fordi han ikke anser de i paragrafen opstillede betingelser for foreliggende, er han straffri. Men denne tro maa han i det mindste sandsynliggjøre.

³ Ved dette udtryk «forstaaes enhver, som selv er berørt af artikelen» (Indst. O. I p. 52).

⁴ D. e. baade uden forandring i indhold og uden forkortelse.

⁵ Herunder gaar ogsaa meddelelser, der er egnet til at vække urigtige forestillinger om nogens meninger, udtalelser, kunstneriske eller litterære frembringelser, derimod ikke udtalelser, hvori der fældes en dom over andres meninger eller frembringelser. Paragrafen opstiller ingen ret til at faa indtaget antikritik. — Jfr. iøvrigt §§ 130 og 432.

⁶ Om disse anførsler tidligere har været offentliggjorte eller ikke, er ligegyldigt. Paragrafen opstiller ingen anden begrænsning for citater end den, der flyder dels af kravet til, at imødegaaelsen maa indskrænke sig til faktiske anførsler, dels af bestemmelsen i andet ledes sidste punktum. — Paragrafen giver ikke udgiveren nogen ret til at øve kritik med hensyn til, hvorvidt de faktiske anførsler er nødvendige til imødegaaelsen. Dog siger det sig selv, at de maa staa i nogen forbindelse med det, der søges

imødegaaet, og at berigtigelsesretten ikke kan benyttes til at faa indtaget ganske uvedkommende anførsler.

⁷ D. e. «ikke inddrager nogen ny person, hvem anførselen ikke allerede oprindelig «umiddelbart vedkom» (Indst. O. I p. 52).

⁸ Om en publikation i forhold til denne forskrift skal betragtes som et «blad» (avis) eller «tidsskrift», kan ikke udelukkende bedømmes efter, hvor ofte den udkommer (daglig, ugentlig, maanedlig), men der maa ogsaa tages hensyn til, hvorledes den selv betegner sig. Saaledes er avisernes ugeudgaver «blade».

⁹ Herved sigtes ikke blot til typernes art og størrelse, men til det typografiske udstyr i det hele (skudt eller kompres sats, spærret o. s. v.); jfr. Odelstingstid. p. 669, 1ste sp.

¹⁰ Denne betaling maa udgiveren kunne kræve erlagt forud for offentliggjørelsen. Derimod kan udgiveren ikke uden videre offentliggøre de første 50 linjer og lade resten udgaa.

§ 431.¹ (Uagtsom indtagelse af strafbare artikler.)

Udgiver² af et blad eller tidsskrift, der beforder i trykken noget, som, om han bevislig havde kjendt sammes indhold, vilde have paadraget ham strafansvar efter nogen anden af denne lovs forskrifter, straffes med bøder.

Indeholdt det trykte en forbrydelse, der, om udgiveren bevislig havde kjendt indholdet, findes at burde have paadraget ham fængsel over 6 maaneder eller anden lige saa høi straf, kan hefte indtil 4 maaneder idømmes.

Udgiveren er fri for straf, naar han beviser,³ at der ingen uagtsomhed kan lægges ham tillast.

Med hensyn til paatalen gjælder det samme som med hensyn til paatalen af den strafbare handling, som det trykte skrift indeholder.

¹ Se § 322 og de alm. bemærkninger ved kap. 32. Medens ansvaret efter § 322 alene betingelsesvis kommer til anvendelse paa udgiveren og denne gaar fri, naar forfatteren straffes, med mindre han efter de almindelige

regler er strafbar som medvirkende til dennes forbrydelse eller forseelse, er § 431 anvendelig paa udgiveren af blad eller tidsskrift i ethvert tilfælde af uagtsom (jfr. 3dje led) indtagelse i et saadant af artikler af strafbart indhold. § 431 opstiller saaledes et skjærpet ansvar for udgivere af blade og tidsskrifter. Om lovgrunden se S. K. M. p. 302.

² Se anm. 1 til § 430.

³ Sigtede har saaledes her bevisbyrden, afvigende fra de almindelige straffeprocessuelle regler; jfr. Hagerup Straffeprocess § 59, II.

§ 432.¹ (Forvrængt gjengivelse af offentlige myndigheders forhandlinger.)

Med bøder straffes den, som i trykt skrift² gjengiver retters eller andre offentlige myndigheders forhandlinger saaledes, at gjengivelsen paa grund af udeladelser eller tilføjelser eller paa anden maade fremtræder som forsætlig forvrængt,³ eller som medvirker hertil.

¹ Jfr. § 435. — Jfr. § 130.

² Jfr. § 10.

³ Selve forvrængningen behøver ikke at være subjektivt tilsigtet, men den skyldige maa være sig bevidst, at gjengivelsen objektivt har den her angivne karakter. Jfr. Indst. O. I p. 52.

§ 433.¹ (Forseelser m. h. t. beslaglagt skrift.)

Den, som optrykker, falholder, frembyder til udleie eller søger almindelig udbredt et trykt skrift,² der er erklæret beslaglagt³ eller inddraget,⁴ straffes med bøder eller med fængsel indtil 3 maaneder.⁵

¹ Jfr. § 435.

² Jfr. § 10.

³ Jfr. str.pl. § 212. Frdn. 27 septbr. 1799 i sin helhed er ophævet ved ikr.l. § 2.

⁴ §§ 34, 323, 390, 3dje led og 435.

⁵ «Selvfølgelig udelukkes ikke herved den strengere straf, som offentliggjørelsen allerede i sig selv maatte medføre» (S. K. M. p. 302).

§ 434.¹ (Undladelse af at afgive et exemplar af blade etc. til politiet.)

Den, som undlader, saasnart uddelingen eller forsendelsen af et af ham udgivet offentligt blad, tidsskrift eller flyveblad er begyndt, at tilstille stedets politi et eksemplar, straffes med bøder.

Denne forskrift finder ikke anvendelse paa skrifter, som udelukkende omhandler videnskab, kunst eller næringsdrift eller indeholder meddelelser fra offentlige myndigheder.

¹ Jfr. l. 20 juni 1882 (ikr.l. § 4, I). Jfr. l. 6 juli 1892 om forandringer i postloven 12 mai 1888 § 30.

§ 435. (Inddragning af skriftet. Forbrydelse af næringsret.)

I de i §§ 432 og 433 omhandlede tilfælde bliver skriftet altid at inddrage overensstemmende med reglerne i § 323.

I de i §§ 428 og 429 omhandlede tilfælde kan det samme besluttes.

Den, som i løbet af 1 aar 3 gange dømmes¹ efter nogen af §§ 428, 429, 432 eller 433, kan i dommen for den sidste forseelse for en tid af indtil 5 aar frakjendes retten til at drive næring som trykker eller forlægger eller som udgiver af blade eller tidsskrifter.

¹ Bestemmelserne i § 61 er saaledes ikke anvendelige her.

**LOV OM DEN ALMINDELIGE
BORGERLIGE STRAFFELOVS
IKRAFTTRÆDEN**

1ste kapitel.

Straffelovens ikrafttræden og indflydelse paa den ældre straffelovgivning.

§ 1. (Straffelovens ikrafttræden.)

Den almindelige borgerlige straffelov træder i kraft 1ste januar 1904.

Samme dag træder nærværende lov i kraft.

§ 2.¹ (Hvilke ældre love ophæves.)

Fra samme tid ophæves, forsaavidt de endnu er i kraft:

Lov om forbrydelser af 20de august 1842 med senere tillæg og forandringer.

Lov om søfarten af 20de juli 1893 kapitel 12.

Christian den 5tes norske lovs 6te bog med undtagelse af kapitel 10, artiklerne 2 og 5, samt kapitel 14, artikel 6.

Samme lovs 1ste bog kapitel 21, artikel 1, og 2den bog kapitel 10, artikel 4.

Forordningerne og reskripterne angaaende politivæsenet i forskjellige kjøbstæder af 22de oktober 1701 jfr. 8de august 1738, 24de januar 1710, 12te februar 1745, 9de december 1746, 23de september 1763 og 5te juni 1776.

Forordning, som nærmere bestemmer og forklarer trykkefrihedens grænser, af 27de september 1799.

Lov af 4de juli 1857 om politiforseelser udenfor kjøbstæderne.

Forordning om overlast og drab at hindre og afværge af 6te februar 1694.

Plakat af 19de april 1805 om, hvorledes med straffede udlændinge skal forholdes, og lov angaaende forandring i samme af 27de mai 1854.

Lov om æresopreisning af 6te august 1897.

¹ Jfr. §§ 3, 4, 12,3 og 17,2. — «§ 2 omhandler de ældre straffelove, som findes fuldt ud at burde ophæves ved den nye lovs indførelse» (S. K. I. M. p. 18). For speciallovgivningens vedkommende har loven benyttet den ordning særlig at angive, hvad der fremdeles skal gjælde (§ 4).

§ 3. (Strafferetslige bestemmelser i ældre love. — Militærlovgivning, disciplinærbestemmelser.)

Fra samme tid ophæves ligeledes samtlige i ældre love indeholdte bestemmelser af strafferetsligt indhold,¹ forsaavidt de ikke i følgende paragraf er udtrykkelig erklærede vedblivende at staa ved magt.

De i den militære lovgivning indeholdte straffebestemmelser² samt de gjældende bestemmelser om disciplinærstraffe³ og tvangsmulfter⁴ er ikke indbefattede herunder.

¹ Ikke derimod de straffeprocessuelle. Med hensyn til grænserne se S. K. I. M. p. 19: «Kommissionen er her gaaet ud fra, at de materier, som hos os behandles i straffeloven, maa ansees som strafferetslige, altsaa ogsaa reglerne om præsription og om privat og offentlig paatale. Derimod regner den reglerne angaaende hvilken offentlig myndighed i tilfælde har at optræde, at forelægge bøder eller forlange paatale reist, til de straffeprocessuelle, der følgelig ikke berøres af denne lov.» — «Da § 3 alene angaar de strafferetslige bestemmelser, følger heraf, at

den omstændighed, at et lovbud ikke nævnes i § 4, ingen indflydelse forøvrigt har paa lovbudets fortsatte bestaaen. De deri indeholdte paabud og forbud bevarer da ogsaa sin gyldighed, om de end har tabt den strafferetslige sanktion, som de tidligere havde. — Dette gjælder ogsaa, hvor forbudet eller paabudet ikke særskilt er fremsat, men alene fremgaar af straffebudet» (S. K. I. M. p. 19). I regelen vil her straffen for forbudets eller paabudets overtrædelse være at søge i en af den nye lovs blanketstraffebud (jfr. f. ex. §§ 339, 362 i. f., 357, 361 og 365).

² Se mil. str.l. 22 mai 1902.

³ Derunder foruden den almindelige hustugt (jfr. l. 20 juni 1891) de straffe, som kan anvendes i straf- og arbejdsanstalter (jfr. fængselsl. 31 mai 1900 §§ 30 jfr. 40, 45, 49 og 57), skolehjem (l. 6 juni 1896 § 37), skoler (jfr. l. om høiere almenskoler 27 juli 1896 §§ 28, 29 og 31 jfr. regl. 20 april 1897, 1ste afd. § 28; folkeskolelovene 26 juni 1889, henholdsvis §§ 12, d og 74 samt 13 d og 65; l. om Norges landbrugshøjskole 22 mai 1897 § 29 jfr. regl. 12 novbr. 1902 § 20; l. om lærerskoler 18 januar 1902 § 7). Se ogsaa universitetsfund. 28 juli 1824 kap. 5 (jfr. ikr.l. § 13). Se endvidere sjøf.l. 20 juli 1893 § 102; fabriktilsynsl. 27 juni 1892 § 32; formandskabslovene 14 jan. 1837, henholdsvis §§ 15 og 38 samt 18 og 37; lovene om sundhedskommissioner 5 aug. 1857 §§ 6 og 16 og 16 mai 1860 § 13; l. om kommuneskats udligning i Finmarken 18 mai 1860 § 5; l. om forandring i de kommunale skattelove 30 mai 1891, henholdsvis §§ 56 og 46; l. om skat paa indtægt og formue af 23 juli 1894 § 25; l. om fattigvæsenet af 19 mai 1900 § 27. Jfr. S. K. I. M. p. 28, 2den spalte nederst.

⁴ Jfr. gl. str.l. 28—10. — Jfr. eksempelvis kammerretsan. 18 marts 1720 kap. II § 3, frd.ne 31 decbr. 1742 § 1 og 23 febr. 1748 §§ 1 og 2, reskripterne 9 decbr. 1773, 6 april og 7 septbr. 1775 og 11 april 1776, samtliges § 2, pl. 28 mai 1717, kanc. prom. 13 oktbr. 1787 og 10 mai 1788, reskr. 6

marts 1789, cirk. 16 marts 1846 og dept. skr.r 31 januar 1831, 4 juni 1880, 22 marts 1893 og 24 mai 1897, forl.l. 20 juli 1824 § 86, bergværksl. 14 juli 1842 § 25, l. om bestyrelse af umyndiges midler 28 septbr. 1857 § 15.

§ 4.¹ (Uophævede straffebestemmelser.)

1. *De i følgende love indeholdte strafferetslige bestemmelser vedbliver med de i §§ 7—9 omhandlede ændringer at staa ved magt,* forsaavidt de fremdeles gjælder:*

Christian den 5tes norske lovs 1—12—2 og 3, 1—13—7 og 2—5—6, jfr. forordning af 27de juli 1771.

Forordning af 23de december 1735 om lovens skjærpelse imod temere litigantes m. v.

Forordning af 3dje mars 1741 om vidners indstævning m. v.

Forordning om brandvæsenet af 18de august 1767, jfr. ogsaa brandanordning for Bergen af 16de mai 1707 og for Kristiania af 24de februar 1714, forsaavidt angaar straffebestemmelserne for de ved brandvæsenet ansatte.

Forordning af 3dje juni 1796 om rettens vedbørlige og hurtige pleie.

Lov angaaende høiesteret af 12te september 1818 med tillægslov af 15de juli 1839.

Lov angaaende det beneficerede gods af 20de august 1821 §§ 10 og 11.

Lov om straffebestemmelser for statsraadets medlemmer m. v. af 7de juli 1828.

Lov om bergverksdriften af 14de juli 1842 §§ 4, 6 og 49.

Lov om toldvæsenet af 20de september 1845, undtagen § 164, med tillæg og forandringer.

Lov om sindssygevæsenet af 17de august 1848.

Lov angaaende civile og militære embedsgaarde af 25de august 1848 §§ 19 og 20.

Lov om veivæsenet af 15de september 1851 med tillæg og forandringer.

Lov om husmandsvæsenet af 24de september 1851.

Lov om vaarsildfiskeriet af 24de september 1851 med tillægslove af 28de august 1854 og 27de mars 1869.³

Lov om lagrettesmænd af 28de august 1854.

Lov af 7de september 1854 angaaende jernveie til almindelig afbenyttelse §§ 10, 2det og 3dje punktum, 11 og 13, jfr. 3.

Lov af 7de september 1854 om renbete i Finmarken m. v. § 5.

Lov om tilvirkning af malt af 12te oktober 1857 med tillæg og forandringer.

Lov af 14de april 1860 om Finmarkens brændevinsafgiftskasse.

Lov om jords fredning af 16de mai 1860.

Lov indeholdende forandringer i lovgivningen om maal og vegt af 11te april 1863.

Lov om fattigvæsenet af 6te juni 1863 6te kapitel.

Lov af 22de juni 1863 om egteskabs stiftelse af personer, der ikke hører til et kristeligt religionssamfund.

Lov om skogvæsenet af 22de juni 1863.

Lov om vernepligt og udskrivning af 12te mai 1866 med tillæg og forandringer, jfr. ogsaa lov om udskrivning til søvæbningen af 6te juli 1892 (med tillægslov af 11te april 1900) og lov angaaende vernepligtens udvidelse til rigets nordlige landsdele af 28de juni 1897.

Lov om tilvirkning og stempling af spillekort af 6te mars 1869.

Lov af 24de april 1869 om ordning af jordforholdene i Finmarkens amt.

Lov af 22de mai 1869 om kontrol med befordring af udvandrere til fremmede verdensdele med tillægslov af 5te juni 1897.

Lov angaaende ret til hval af 22de mai 1869 § 6.

Lov om isvækning m. v. af 12te juni 1869.

Lov om bygningsvæsenet i Trondhjem af 12te juni 1869.

Lov om forandring i kvaksalverlovgivningen af 29de april 1871 med tillægslov af 6te juni 1889.

- Lov om metrisk maalt og vegt af 22de mai 1875 med tillæg og forandringer.*
- Lov om fredning af sæl i Nordishavet af 18de mai 1876.*
- Lov af 3dje juni 1876 indeholdende forandring i og tillæg til de om vernepligt og udskrivning gjældende love.*
- Lov om beskyttelse af fotografiske billeder af 12te mai 1877.*
- Lov angaaende vaartorskefiskeriet ved Søndmørs kyster af 6te juni 1878 samt lov af 28de mai 1881 om vaartorskefiskeriet i Fosens, Nordmørs og Romsdals fogderier.*
- Lov om fiskerier i Namdalens fogderi af 22de mars 1879, jfr. lov af 18de mai 1860, med tillægslov af 21de juni 1886.*
- Lov angaaende forandringer i haandverkslovgivningen af 15de juni 1881.*
- Lov om udskiftning m. v. af 13de mars 1882.*
- Lov om forlagsregistre og om afgivelse af tryksager til universitetet af 20de juni 1882.*
- Lov om beskyttelse for varemerker af 26de mai 1884.*
- Lov om beskyttelse af undersjøiske telegrafkabler udenfor de territoriale farvande af 14de juni 1884.*
- Lov om udsalg og udskjænkning af øl m. m. paa landet og i købstæderne og ladestederne af 18de juni 1884 med tillæg og forandringer.*
- Lov om patenter af 16de juni 1885.*
- Lov om udførselsafgift af vaarsild af 10de juni 1887.*
- Lov om brændevins tilvirkning og omdestillation af 28de juni 1887 med tillæg og forandringer.*
- Lov af 1ste juli 1887 om vasdragenes benyttelse samt lov om forandring i samme af 14de juli 1893.*
- Lov om rettergangsmaaden i straffesager af 1ste juli 1887 med tillægslove.*
- Lov om sparebanker af 6te juli 1887 med tillægslov af 5te mars 1900.*
- Lov om postvæsenet af 12te mai 1888 med tillægslov af 6te juli 1892.⁴*
- Lov af 23de juni 1888 om retten til fiskeri i Tanavasdraget i Finmarkens amt.*

- Lov af 26de juni 1889 om folkeskolen paa landet og i kjøbstæderne, jfr. tillægslov af 11te juni 1898.*
- Lov indeholdende forbud mod at tilvirke øl af surrogater for malt af 28de juni 1890.*
- Lov om armeens udrederkvarterer af 6te juni 1891.*
- Lov om salg af denatureret brændevin af 13de juni 1891.*
- Lov angaaende straf for ulovlig indførsel af skydevaaben til visse dele af Afrika m. v. af 19de juni 1891.*
- Lov om fredning af laks og sjøørret af 20de juni 1891 med senere tillæg og forandringer.*
- Lov angaaende kristne dissenter og andre, der ikke er medlemmer af statskirken, af 27de juni 1891, jfr. tillægslov af 27de juli 1896.*
- Lov om Norges bank af 23de april 1892.*
- Lov om forkyndelser, varsler i civile sager m. m. af 4de juni 1892.*
- Lov om tilsyn med arbeide i fabriker af 27de juni 1892, undtagen § 45, med tillæg og forandringer.*
- Lov af 27de juni 1892, indeholdende forbud mod udførsel af trævirke fra Nordlands, Tromsø og Finmarkens amter.*
- Lov om sildefiskerierne af 26de juni 1893.*
- Lov om torskefiskerierne i Stavanger, Søndre og Nordre Bergenhus amter af 26de juni 1893.*
- Lov om forfatterret og kunstnerret af 4de juli 1893.*
- Lov om skydsvæsenet af 14de juli 1893.*
- Lov om stranding og vrage af 20de juli 1893.*
- Lov om fredning af ferskvandsfisk af 30te mai 1894.*
- Lov om ansvar for skade paa bofæ ved hund m. v. af 9de juni 1894.^b*
- Lov af 29de juni 1894 om fredning af hummer.*
- Lov om havne- og ringevæsenet af 10de juli 1894.*
- Lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894 med tillægslov af 26de mai 1899.*
- Lov om ulykkesforsikring for arbejdere i fabriker af 23de juli 1894, undtagen den i § 29 indeholdte henvisning til*

- § 45 i lov af 27de juni 1892, med tillægslov af 23de december 1899.
- Lov om brændevins salg og udskjænkning af 24de juli 1894 med tillægslov af 6te august 1897.
- Lov af 27de juli 1895, indeholdende tillæg til lov angaaende lotterier og andre lykkespil af 14de juni 1851.
- Lov af 2den mai 1896, indeholdende forandringer i lov om abnorme børns undervisning af 8de juni 1881 med tillægslov af 4de juni 1892.
- Lov om indskrænkning i adgang til at slippe hingste m. m. paa beite af 9de mai 1896.
- Lov om hvalfangst af 6te juni 1896.
- Lov om forhyrings-, fæste- og engagementskontorer af 12te juni 1896.
- Lov om bygningsvæsenet for landets byer udenfor Kristiania, Bergen og Trondhjem af 27de juli 1896 med tillægslov af 2den april 1901.
- Lov til forebyggelse af smughandel med spirituose drikke i Tromsø stifts landdistrikter af 27de juli 1896 § 8.
- Lov om udskrivning af heste og kjøretøier til feltbrug af 27de juli 1896 med tillægslov af 29de mai 1901.
- Lov om udenfor riget værende stemmeberettigedes deltagelse i valgmandsvalgene af 5te juni 1897.
- Lov om vareførselen landværts mellem Norge og Sverige af 10de juli 1897 med tillægslov af 14de mai 1898.
- Lov af 3dje august 1897 om særlige straffebestemmelser m. v. for personer, som i henhold til grundlovens § 75 h indkaldes til at møde for stortinget.
- Lov angaaende fiskerier i Nordlands og Tromsø amter af 3dje august 1897.
- Lov angaaende saltvandsfisket i Finmarken af 3dje august 1897.
- Lov angaaende skreifiskerierne i Lofoten af 6te august 1897.
- Lov om indskrænkning af arbejdstiden i bagerier m. v. af 6te august 1897 med tillægslov af 20de mai 1899.
- Lov om jordmødre af 19de december 1898.

- Lov om tilvirkning af ætylæter af 19de december 1898.*
Lov om bygningsvæsenet i Bergen af 19de april 1899.
Lov om eneret for staten til befordring af meddelelser ved hjælp af telegraflinjer og lignende anlæg af 29de april 1899.
Lov angaaende jagt og fangst af 20de mai 1899, undtagen § 32, 1ste, 2det og 3dje led.
Lov om bygningsvæsenet i Kristiania af 26de mai 1899.
Lov om mandtal og stortingsvalg af 24de februar 1900.
Lov om rettergangsmaaden i militære straffesager af 29de mars 1900.
Lov om fattigvæsenet af 19de mai 1900.
Lov om sildetønder af 26de mai 1900.
Lov om løsgjængerer, betleri og drukkenskab af 31te mai 1900.
Lov angaaende renskydsen af 31te mai 1900.
Lov om anmeldelse af reisende og fremmede af 4de mai 1901 § 13, 2det punktum.
Lov om skibsregistre af 4de mai 1901 § 40.
Lov om vrugning af sild af 4de mai 1901 § 6.
Lov om kontrol med tilvirkning af og handel med margarin og margarinost m. v. af 8de mars 1902.
 II. *De straffebestemmelser, som indeholdes i følgende love :*
Lov af 24de juli 1827 angaaende straf for overtrædelse af den 8de artikel i grænsekonventionen med Rusland af 14/2 mai 1826,
lov om fiskerierne i Finmarken eller Vest- og Øst-Finmarkens fogderier af 13de september 1830 § 40,
lov af 7de september 1854 om renbete i Finmarken m. v. (med undtagelse af § 5) med tillægslove af 9de september 1857 og 17de juni 1869,
lov af 2den juni 1883, jfr. lov af 14de mai 1901, angaaende lapperne i de forenede kongeriger Norge og Sverige,
lov af 23de juni 1888 om forskellige forhold vedkommende fjeldfinnerne i Finmarkens amt samt
lov af 25de juli 1897 indeholdende tillægsbestemmelser angaaende lapperne og rensdyrdriften i de søndenfor Finmarkens amt liggende landsdele,

vedbliver, forsaavidt de fremdeles gjælder, at staa ved magt med de i §§ 7—9 omhandlede ændringer, dog saaledes

1. at det, forsaavidt bødernes maximum angaar, skal have sit forblivende med, hvad der i saa henseende er bestemt i lov af 24de juli 1827 og lov af 13de september 1830 § 40 samt, forsaavidt svenske lapper angaar, i lov af 2den juni 1883;
2. at det med hensyn til, hvem bøderne skal tilfalde, ligeledes skal have sit forblivende med, hvad der i saa henseende er bestemt i lov af 24de juli 1827, og
3. at bøder, ilagte i medhold af lov af 24de juli 1827, forsaavidt rensdyrdrift angaar, lov af 7de september 1854 (undtagen § 5) med tillægslove, lov af 2den juni 1883, lov af 23de juni 1888³ samt lov af 25de juli 1897 er gjenstand for afsoning, selv om egen skyld ikke findes bevist.⁷

¹ Jfr. § 3 med anm. 1.

² Dette maa antages at gjælde, selv hvor vedkommende specialbud i henseende til det forhold, der trues med straf, nøiagtig falder sammen med et af den almindelige straffelovs bud og alene afviger i henseende til straffesatsen; jfr. f. ex. margarinloven 8 marts 1902 § 11,2, sammenholdt med str.l. § 359,1. Jfr. S. K. I. M. p. 32, 2den spalte: «Af de straffebestemmelser, som opretholdes, er der vistnok adskillige, som i virkeligheden er overflødige ved siden af bestemmelserne i den almindelige straffelov. Man har imidlertid i det hele befulgt den regel, naar i en lov enkelte straffebestemmelser eller bestemmelser af strafferetslig art maatte opretholdes, da helst at lade alle i loven indeholdte straffebestemmelser vedblive at bestaa. I virkeligheden er det jo i de fleste tilfælde paa grund af de i denne lovs § 8 indeholdte regler omtrent ligegyldigt, enten straffen er at søge i den specielle eller den almindelige lov.»

³ Jfr. l. 9 juni 1903 nr. 9.

⁴ Jfr. l. 9 juni 1903 nr. 11.

⁵ Er afløst af l. 11 juni 1903.

⁶ Jfr. l. 9 juni 1903 nr. 8.

⁷ Jfr. § 8.

§ 5.¹ (Anvendeligheden af str.l.s alm. del. — Forbrydelser, forseelser.)

Straffelovens første del finder, forsaavidt intet modsat er bestemt,² anvendelse paa alle strafbare handlinger.³

De strafbare handlinger, som omhandles i ældre love, er forbrydelser, forsaavidt de kan medføre fængsel over 3 maaneder (jfr. § 7) eller fradømmelse af offentlig tjeneste som hovedstraf. Alle andre i ældre love omhandlede strafbare handlinger er forseelser.⁴

¹ Jfr. str.l. §§ 1 og 2, mil. str.l. § 1.

² Jfr. anm. 1 til str.l. § 1 og anm. 2 til str.l. § 40. — Særskilte præskriptionsregler findes bl. a. i l. om vaartorskefiskeriet ved Søndmøre 6 juni 1878 § 14 i. f., haandværksl. 15 juni 1881 § 32, patentl. 16 juni 1885 § 32, fiskerilovene 3 og 6 aug. 1897 § 35.

³ Dette gjælder saaledes ogsaa de i ansvarl.l. 7 juli 1828 omhandlede strafbare handlinger (jfr. derimod gl. str.l. 28—1, sammenholdt med 7—15).

⁴ Jfr. str.l. § 2.

§ 6. (Henvisninger til ældre love.)

Naar henvisninger finder sted til strafferetslige bestemmelser,¹ som ophæves ved den nye straffelovs ikrafttræden,² gjælder henvisningerne de tilsvarende bestemmelser i denne, forsaavidt saadanne findes. I modsat fald er henvisningerne at betragte som bortfaldne.

¹ Se anm. 1 til § 3.

² Jfr. f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 § 165, l. om sagførere 12 aug. 1848 § 16.

§ 7.¹ (Frihedsstraf og bødestraf i ældre lovbud.)

Forsaavidt noget fremdeles gjældende ældre lovbud fast-

sætter strafarbejde som eneste straf, kommer det i den nye straffelov foreskrevne fængsel² inden de i lovbudet bestemte tider til anvendelse.

Forsaaavdt noget saadant lovbud ved siden af strafarbejde fastsætter straf af fængsel, kommer det i straffeloven anordnede fængsel² til anvendelse, saaledes at dette kan idømmes fra den der hjemlede korteste tid³ og indtil den i vedkommende lovbud for strafarbejdet bestemte længste tid.

Forsaaavdt noget saadant lovbud ellers indeholder straffesatsen fængsel, træder istedet derfor fængsel² efter straffeloven fra den der fastsatte korteste tid³ og indtil 3 maaneder.

Forsaaavdt fremdeles gjældende lovbud indeholder straffesatsen bøder, kommer saavel med hensyn til disses størrelse som forøvrigt de regler til anvendelse, som i straffeloven er givne angaaende bøder.⁴

¹ Jfr. § 9.

² Om hefte se str.l. § 24 jfr. nærv. lovs § 9.

³ Str.l. § 17 jfr. §§ 19 og 25.

⁴ Jfr. str.l. §§ 27 og 28. — Ved denne bestemmelse er det gjort til undtagelsesfri regel, at bøder tilfalder statskassen; og de tidligere gjældende undtagelser herfra bortfalder, jfr. dog § 4, II, 2. — Jfr. S. K. I. M. p. 33—7.

§ 8. (Pengestraffe, der kan paadrages uden egen skyld. Gjenstandes heften for bøder. Underordnedes ansvar.)

Pengestraffe,¹ som ilægges nogen i henhold til lovbestemmelse, hvorefter dette kan ske, uden at egen skyld kræves,² er ikke gjenstand for afsoning, medmindre egen skyld findes bevist.³

Bestemmelser i ældre love, hvorefter gjenstande, der tilhører nogen anden end den dømte, hefter for bøder,⁴ ophæves, og istedet herfor bestemmes, at vedkommende gjenstande eller deres værdi ved dom helt eller delvis kan inddrages.⁵

Straffelovens § 41 finder anvendelse ogsaa paa de i andre love omhandlede strafbare handlinger, og det saaledes, at det ansvar, der paahviler den underordnede, ogsaa indtræder,

hvor den overordnede alene kan ilægges det i nærværende paragrafs 1ste led omhandlede begrænsede ansvar.⁶

¹ Herunder saavel saadan inddragning, der har karakteren af straf, som bøder.

² Jfr. toldl. 20 septbr. 1845 §§ 138 147 og 155, 1ste p., l. om jords fredning 16 mai 1860 §§ 21, 22, 23 og 38, lovene om ndskjækning af øl m. v. 18 juni 1884 henholdsvis §§ 25 og 11, havnel. 10 juli 1894 § 62, l. om indskrænkn. i adgangen til at slippe hingste o. s. v. paa beite 9 mai 1896 §§ 2 jfr. 5, l. om vareførselen landværts mellem Norge og Sverige 10 juli 1897 § 7, 2det led, jagtl. 20 mai 1899 § 41, l. om ansvar for skade paa bofæ ved hund 11 juni 1903 § 1, jfr. ogsaa de i nærv. lovs § 4, II, 3 anførte love. — I enkelte politivedtægter findes bestemmelser, der paalægger straf uden egen skyld (jfr. f. ex. vedtægter for Christiania 10 januar 1874 §§ 39 og 85); se imidlertid om disse bestemmelser anm. 1 til § 15.

³ Jfr. dog § 4, II, 3. — Skyldspørgsmaalet maa saaledes i enhver saadan sag bringes paa det rene, i lagmandsretssager ved spørgsmaal til lagretten.

⁴ Se f. ex. toldl. 20 septbr. 1845 § 163, havnel. 10 juli 1894 § 62, l. om fredning af sæl i Nordishavet 18 mai 1876 § 3, hvalloven af 6 juni 1896 § 13, sidste led, fiskerilovene 24 septbr. 1851 § 32, 6 juni 1878 § 13, 26 juni 1893 (tvende love) henholdsvis §§ 29 og 14, 3 og 6 aug. 1897 henholdsvis §§ 31 og 32. De bestemmelser om skibets heften for bøder, der findes i l. om adgangen til at blive styrmand o. s. v. 13 aug. 1857 § 7 og l. om maskinister paa dampfartøier 26 juni 1889 § 11, er derimod bortfaldne, da selve straffebestemmelserne ikke er opretholdt ved ikr.l. § 4 (se str.l. § 424).

⁵ Jfr. str.l. § 37; str.pl. §§ 2, 2 jfr. 377, sidste led. Da der her ikke er tale om straf, er adgangen til forelæg og vedtagelse ikke afhængig af betingelserne i § 287, idet vedtagelsen her har en væsentlig civilretslig karakter. — «Man opnaar ved den forandrede bestemmelse, at den, hvem boden er ilagt, aldrig

gaar fri paa andres bekostning, og at den enes eiendom aldrig vil kunne angribes i anledning af en andens forseelse, uden at der erhverves dom mod eller vedtagelse af eieren selv» (S. K. I. M. p. 39).

⁶ Jfr. anm. 3 til str.l. § 41. — Se f. ex. lovene om udskjænkning af øl m. v. 18 juni 1884 henholdsvis §§ 28 og 18, forsaavidt de indeholder særskilte straffebestemmelser for værten (jfr. den endnu ikke ikrafttraadte løsgjængerlov 31 mai 1900 § 30, 2det led, der ophæver disse bestemmelser jfr. samme lovs § 24), l. om forbud mod at tilvirke øl af surrogater for malt 28 juni 1890 § 1, straffebestemmelserne i skydsloven 14 juli 1893, kap. 5, forsaavidt de kun er rettede mod stationsholderen. Jfr. ogsaa l. om fredning af sæl 18 mai 1876 § 2, hvorefter af skibets besætning ingen anden end føreren straffes, naar overtrædelsen er skeet enten efter hans befaling eller med hans vidende, uden at han har gjort, hvad der stod i hans magt for at forhindre den, og hvall. 6 juni 1896 § 13, 3dje led, der har samme regel. — Forøvrigt maa det med hensyn til den ældre speciallovgivning bemærkes, at den ikke gennemfører den samme sprogbrug som straffeloven m. h. t. udtrykkelig at lade straffetruselen omfatte medvirkning (se anm. 1 til § 58), og at man derfor ikke uden videre alene af den omstændighed, at lovstedets redaktion kun omfatter den overordnede, tør slutte, at det har været hensigten at udelukke den underordnede fra straf. De herved opstaaende fortolkningsvanskeligheder faar imidlertid, som i anm. 3 til str.l. § 41 paavist, mindre betydning efter den i nærværende paragraf givne regel. Kan nemlig den overordnede ikke straffes, bliver der efter denne altid adgang til at straffe den underordnede. Straffes den overordnede, vil der efter regelen i str.l. § 58, sidste p. ved alle forseelser være adgang til at lade den underordnede delagtige gaa fri.

§ 9. (Tillægsstraffe.)

Naar fængsel, hefte eller bøder idømmes efter § 7, gjælder med hensyn til tillægsstraffe (straffelovens § 16), hvad i

straffeloven er bestemt.¹ Ligesaa finder straffelovens § 24 anvendelse.

¹ Se str.l. §§ 29—34.

2det kapitel.

Om forandringer i den øvrige lovgivning.

§ 10.¹ (Adgang til at fjerne embeds- og bestillingsmænd.)

I alle tilfælde, hvor en embeds- eller bestillingsmand² vedvarende viser sig ude af stand til forsvarlig at røgte sin tjeneste,³ eller hvor ellers nogen af de for tjenestens indehavelse nødvendige⁴ eller gyldig foreskrevne⁵ betingelser ikke findes at være tilstede, kan afskedigelse ved dom finde sted.⁶

Herved er ingen forandring gjort i de bestemmelser, som den øvrige lovgivning eller vedtagne ansættelsesvilkaar indeholder om afskedigelse paa grund af saadanne forhold som nævnt.

Paastand om afskedigelse i henhold til denne paragraf og om tjenestens tab som straf kan afgjøres under én sag.⁷

¹ Denne bestemmelse er hentet fra straffelovkommissionens «Udkast til lov om civile og geistlige embeds- og bestillingsmænds disciplinærforseelser og afskedigelse» § 11; se motiverne til dette udk. p. 18—20; Indst. O. I p. 54.

² Jfr. anm. 2 til § 325. — Regelen omfatter saavel militære som civile og geistlige embeds- og bestillingsmænd.

³ Jfr. folkeskolelovene af 26 juni 1889 §§ 34, 2det led. Jfr. de i anm. 1 anførte motiver p. 19: «Med hensyn til betingelserne for anvendelsen af denne paragraf vil det falde i øinene, at de efter sin affattelse maa siges at være noget snevrere end de i folkeskolelovene opstillede. Disse forlanger nemlig efter sine ord alene, at læreren skal have vist «uuelighed» eller vistsig «uskikket til at røgte

sin gjerning forsvarelig.» Imidlertid falder vistnok denne bestemmelse i sin virkelige tanke sammen med udkastets § 11, da det visselig maatte ansees som et misbrug, om man vilde skride til afskedigelse af faste lærere paa grund af sygdom eller andre forhold, der ikke «vedvarende» gjorde dem ubrugbare, eller paa grund af en uduelighed, der dog ikke kan betegnes som en uskikkethed til overhovedet forsvarelig at røgte gjerningen.»

⁴ Herved sigtes til de betingelser, «som ikke behøves udtrykkelig at siges, da de siger sig selv» (de i anm. 1 citerede mot. p. 19).

⁵ «Herunder gaar saavel betingelser, som har manglet fra begyndelsen af, men paa hvis mangel man har været uopmærksom ved udnævnelsen, f. ex. hvor en insolvent person eller en person uden den krævede juridiske examens-karakter maatte være udnævnt til dommer, som betingelser, der først senere hen har svigtet, saasom hvor en dommer er bleven uvederheftig (lovbogens 1—5—1). — — Om hvilke betingelser der enten ved lov eller paa anden maade er at betragte som gyldig foreskrevne, er det ikke her fornødent nærmere at udtale sig. Blot skal bemærkes, at man slutter sig til den opfatning, at lovbogens 1—5—1 ikke er saaledes at forstaa, at en dommer kan fjernes som «berygget» paa grund af et slet rygte, for hvis begrundeth intet bevis kan gives. Den rette fremgangsmaade vil her i tilfælde, hvor forholdene gjør en indskriden uomgængelig nødvendig, maatte være at fjerne vedkommende fra embedets bestyrelse, uden at han afskediges eller berøves sin gage, noget, hvortil der tiltrods for modsatte paastande visselig maa antages at være adgang. Og denne fremgangsmaade maatte da ogsaa blive at vælge, hvor der handles om andre embedsmænd, hvis uberygtethed vistnok ikke i lovgivningen positivt er forlangt, men for hvilke et uanregbet rygte dog er af væsentlig betydning» (se de i anm. 1 citerede mot. p. 19). Jfr. forøvrigt str.l. § 325, 2det led.

⁶ Da denne bestemmelse kun indeholder en positiv fastslaaen af, hvad der maa siges at ligge i selve den offentlige tjenestes væsen, maa adgangen til afskedigelse i henhold til nærværende paragraf ogsaa staa aaben ligeoverfor de før lovens ikrafttræden ansatte tjenestemænd.

⁷ Jfr. str.pl. § 3 i. f. og mil. str.pl. § 8. Fremkommer paastanden om afskedigelse under en straffesag, vil den efter disse lovsteder altid kunne afgjøres af vedkommende straffedomstol. Ellers vil den for civile og geistlige embeds- og bestillingsmænds vedkommende blive at paakjende ved civil rettergang for de almindelige domstole; for militæres vedkommende bliver den efter den cit. bestemmelse i den mil. str.pl. at behandle ved krigsret. Jfr. Indst. O. I p. 54.

§ 11.¹ (Forbrydelser o. lign. som skilsmissegrund. Op-
hævelse af frdn. 5 marts 1734).

1. *Den ene egtefælle er paa grund af den andens forbrydelse berettiget til at fordrø egteskabet opløst, naar denne for fuldbyrdet forbrydelse eller for forsøg dømmes til straf efter nogen af straffelovens §§ 155, 1ste led, 191—199, 202—209, 213, 220 eller efter nogen af §§ 216, 217, 223—225, forsaavidt forbrydelsen er begaaet i utugtigt øiemed,² — eller naar han dømmes til strengere straf end fængsel i 6 aar eller efter straffelovens § 65, eller naar han dømmes til fængsel over 3 maaneder for nogen forbrydelse mod egtefællen selv, eller hvorved dennes liv eller helbred forsætlig udsættes for fare. Ligeledes kan egteskabet fordres opløst af den ene egtefælle, naar den anden frakjendes forældremyndigheden over sine børn³ eller gjentagende er bleven dømt efter lov om løsgjængeri, betleri og drukkenskab af 31te mai 1900 §§ 4, 5, 18 eller 19.*

Skilsmisse kan ikke fordres af den, der selv dømmes som medskyldig i samme forbrydelse, og heller ikke, naar det egteskabelige samliv efter straffens fuldbyrdelse er fornyet.

2. *Forordningen af 5te mars 1734 om besvangrelse og det deraf paastaaende egteskab ophæves.*

¹ Jfr. str.pl. §§ 3, 1ste led, 438 og 440. — Om bevil-
ling se Tidsskr. f. retsv. 1894 p. 70 ff., især p. 85.

² Se de aln. bemærkninger ved str.l.s kap. 19.

³ Jfr. l. om behandl. af forsømte børn 6 juni 1896 § 2.

§ 12. (Spil og veddemaal. — Krav af utugtig oprin-
delse. — Ophævelse af N. L. 5—13—53 og frdn. 6 oktober
1753.)

1. *Af spil og veddemaal¹ opstaar ingen forpligtelse,² og en
anerkjendelse af derved stiftet gjæld³ er uforbindende.⁴*

*Det samme gjælder laan eller forskud, som nogen
vidende om øiemedet har ydet til brug ved spil eller ved-
demaal.*

*Hvad om spil og veddemaal er bestemt, gjælder ogsaa
med hensyn til terminspil (differenshandel), som har et
spils eller veddemaals karakter.⁴*

*En frivillig ydet betaling⁵ kan ikke fordres tilbage,⁶
medmindre betalingen er ydet i uvidenhed om fordringens
ugyldighed⁷ eller med formuesgjenstande istedetfor penge.*

2. *Ethvert krav, hvis erhvervelse staar i forbindelse med
sedvansmæssig fremme af utugt, er ugyldigt,² og beklæd-
ningsgjenstande, som under saadanne omstændigheder er
overladt nogen til brug, kan ikke fordres tilbage.⁸*

3. *Christian den 5tes norske lov 5—13—53 og forordningen
af 6te oktober 1753 ophæves.*

¹ Jfr. str.l. § 299 med anmærkning. — Da loven bru-
ger det omfattende udtryk «spil», ikke som i den anførte
bestemmelse af straffeloven «lykkespil», og hin bestemmelse
viser, at disse udtryk ikke af loven er tænkt som ensbe-
tydende, maa regelen i nærværende paragraf forstaaes efter
bogstaven som omfattende ogsaa kunstspl, ved hvilket
intet særligt vindesøgt øiemed er fremtrædende.

² Det kan ikke antages, at pant eller akcessoriske sik-
kerhedsrettigheder eller forløfte for den heromhandlede

gjæld bevarer sin gyldighed (jfr. § 17, 1, sidste led). — Gjælden er at anse som reproberet; og retten har paa embeds vegne at negte sin medvirkning til et deraf udledet kravs haandhævelse; jfr. Hagerup Civilproces I (2den udg.) p. 346—7. Noget holdepunkt for i denne henseende at skjelne mellem de forskellige arter spil, byder loven ikke. — Det foran forklarede gjælder ogsaa om de under 2 omhandlede krav; men ved disse sidste maa enhver tilbage-søgning (*condictio indebiti*) ansees udelukket.

³ Altsaa ogsaa et for saadan gjæld udstedt gjælds-brev. Ligeoverfor godtroende tredjemand maa imidlertid efter principet i frdn. 9 febr. 1798 indsigelsen ansees udelukket (om frdn. 6 oktbr. 1753 § 9 se nærværende paragrafs nr. 3). Jfr. Hallager-Aubert Obligationsrettens alm. del (1887) p. 195; J. Lason Obligationsrettens alm. del (1892) p. 421—2; Retst. 1895 p. 540; S. K. I. M. p. 46.

⁴ Jfr. anm. 4 til str.l. § 299.

⁵ Derimod altsaa ikke f. ex. en betaling, erlagt i henhold til dom i en sag, hvorunder skyldgrundens beskaffenhed ikke er kommen for dagen.

⁶ «Selvfølgelig forudsat, at der ingen anden ugyldighedsgrund er tilstede f. ex. svig» (S. K. I. M. p. 46, 1ste spalte nederst).

⁷ Om denne uvidenhed er af faktisk art (f. ex. hvor arvinger betaler et af deres arvelader for spillegjæld udstedt gjælds-brev) eller angaar tilværelsen af det retsbud, der erklærer spillegjæld o. s. v. ugyldig, er ligegyldigt.

⁸ Om den legislative grund til denne bestemmelse se S. K. I. M. p. 47: «Det er erfaringsmæssig en af de aller hyppigste maader, hvorpaa ruffere og horeværtter søger at bringe prostituerede under sit herredømme og tvinge dem til at fortsætte i næringsveien, at de overlader dem klædningsstykker med en saadan liberalitet, at modtagerne bringes til selv ganske at forsømme sit toilette og derfor tilsidst intetsteds kan komme uden at medtage de laante klæder.»

§ 13.¹ (Forandring af universitetsfundatsens § 44.)

Universitetsfundatsen af 28de juli 1824 § 44 skal lyde:

Bliver nogen ved universitetet studerende ved endelig dom frakjendt de statsborgerlige rettigheder, bliver han at relegere for den tid, for hvilken han er frakjendt disse.

¹ Jfr. str.l. §§ 29,2, 30,2 og 32.

§ 14. (Forandring i arvelovens §§ 69 og 70.)

Lov om arv af 31te juli 1854 § 69. og § 70, 1ste punktum, skal lyde:

§ 69. *Har nogen forsætlig dræbt¹ den, han skulde arve, eller har han paa strafbar maade undladt at komme arveladeren til hjælp i livsfare, og denne som følge deraf omkommer,² maa han ikke tage arv efter ham. Det samme gjælder den, som forsætlig har hensat arveladeren i en tilstand, der gjorde det umuligt for denne inden sin død retsgyldig at beslutte om sine efterladenskaber,³ eller som paa anden maade har hindret ham heri.*

§ 70, 1ste punktum. *Livsarvinger, der have fyldt femten aar, kunne gøres arveløse af deres fader, moder eller anden slegtning i opstigende linje, hvem de forsætlig have fornærmet paa ære, frihed, legeme eller helbred, saaledes at straf af fængsel paa 2 aar eller derover kan komme til anvendelse, eller som de, uagtet det var dem muligt, have undladt at komme til hjælp i overhængende fare for liv eller helbred⁴ eller at yde den nødvendige understøttelse i tilfælde af trang.⁵*

¹ Jfr. str.l. §§ 233 og 235.

² Jfr. str.l. § 387,1 og sidste led. Jfr. arvel. § 70, 1ste p.

³ Jfr. str.l. §§ 223, 2det led, 229 (jfr. 235), 231 jfr. 9 og 364.

⁴ Jfr. str.l. § 387,1.

⁵ Jfr. fattigl. 19 mai 1900 § 2.

§ 15. (Politivedtægter. — Alm. regler for transport m. v. af dyr.)

De i henhold til lov af 26de mai 1866 § 1 med tillægs-

love af 17de juni 1869, 28de mai 1881 og 6te juni 1891 givne politivedtægter¹ skal herefter alene kunne omfatte de anliggender, som angaar ordenen og renligheden² paa de for almindelig færdsel bestemte eller almindelig befærdede steder.³

De i gjældende politivedtægter indeholdte bestemmelser, som er i strid med foranstaaende, er for fremtiden uden gyldighed, undtagen bestemmelserne om beruselse, for hvis vedkommende det skal have sit forblivende med, hvad der i lov om løsgjængeri, betleri og drukkenskab af 31te mai 1900 § 30 er bestemt.⁴

Kongen eller den, han dertil bemyndiger, kan give almindelige regler for transport og slagtning af dyr samt for disses benyttelse som befordringsmiddel.⁵

¹ Jfr. str.l. § 339,2. Vedtægterne selv kan ikke fastsætte strafansvar eller give særlige, fra de almindelige regler for anvendelsen af lovens straf afvigende forskrifter f. ex. med hensyn til betingelserne for strafansvar. Regler som f. ex. de i vedtægterne for Kristiania af 10 januar 1874 §§ 39 og 85, hvorefter der anordnes et ansvar for andre uden egen skyld, er saaledes ugyldige (jfr. nærværende lovs §§ 5 og 8, S. K. I. M. p. 38, note 1). «Selvfølgelig er vedtægterne ligesaa uberettigede til at give straffeprocessuelle regler, f. ex. at tilstede varetægtsarrest i videre udstrækning end efter straffeprocessloven hjemlet» (S. K. I. M. p. 52). — «Til at bestemme følger af reglernes overtrædelse af ikke strafferetslig art maa vedtægterne ogsaa i mangel af nogen lovhjemmel ansees uberettigede. Dette maa dog ikke forstaaes saaledes, at deri skulde ligge en hindring for at paabyde, hvad der umiddelbart gaar ud paa eller paakræves til en gjenoprettelse af selve den forstyrrede orden (jfr. Kristiania politivedtægter § 86). Fra dette synspunkt er det da, man maa se bestemmelserne i politivedtægterne om, at hunde, som løber om om natten, kan optages og, efter at være fremlyste, sælges eller dræbes» (S. K. I. M. l. c.) Motiverne fremhæver ogsaa, at det fra dette synspunkt vil kunne være

berettiget at træffe anordninger, sigtende til, at berusede personer fjernes fra offentlige gader o. lign., men at politivedtægternes videregaaende regler om fængslig forvaring af saadanne personer, indtil de bliver ædru, er ulovhjemlede. — Paragrafen berører ikke andre kommunale vedtægter end politivedtægter (f. ex. l. om udsalgssteders lukning 31 mai 1900).

² Der vil saaledes ikke for fremtiden kunne gives vedtægter til ordning af «sædeligheden» (l. 26 mai 1866 § 1). Jfr. S. K. I. M. p. 48—9. — Under ordensforskrifter indgaar ikke regler om helligdagshvile og andre i religiøse hensyn begrundede forskrifter; jfr. S.K. I. M. p. 51. «Ikke heller en hvilkensomhelst bestemmelse med hensyn til optræden paa og benyttelse af offentlige steder kan imidlertid henføres under ordenspolitiet. Det ligger i selve dette begreb, at der her alene er tale om en nærmest ordnende, regulerende og kontrollerende virksomhed og ikke om en saa indgribende, at private rettigheder, erhvervsfriheden eller andre almindelige friheder derved ophæves eller lider væsentligt afbræk» (S. K. I. M. p. 51). Bestemmelser om renlighed vil ogsaa kunne være gjenstand for anordning ved sundhedsforskrifter i henhold til l. om sundhedskommissioner 16 mai 1860 §§ 4 og 11. — Det siger sig selv, at de ved vedtægterne om «orden og renlighed» givne regler ikke maa stride mod den almindelige lovgivning; jfr. S. K. I. M. p. 49: «Naar den ældre politilovgivning ophæves (jfr. § 2), vil det under lovens taushed være aldeles selvforstaaeligt, at kommunale vedtægter ikke kan ophæve eller stride mod statens love. Et andet spørgsmaal er det, hvad der skal ansees som strid mellem vedtægter og lov. En strid er upaatvivlelig tilstede, saafremt vedtægten erklærer tilladt, hvad loven har forbudt. Maa man imidlertid ikke ogsaa sige det samme, om vedtægten erklærer det forbudt, som loven har erklæret tilladt, og kan man saa ikke videre sige, at det samme maa gjælde med hensyn til det, som loven ved sin taushed

har tilkjendegivet at skulle være tilladt? Er imidlertid ikke alt, som ikke er erklæret forbudt, derigjennem taust erklæret for tilladt, idet lovgiveren ved at udtale, at noget under de og de betingelser skal være forbudt, ogsaa stillende har tilkjendegivet, at udenfor disse tilfælde handlefriheden ikke skal være underkastet begrænsning? For at besvare dette spørgsmaal maa man gøre sig rede for, hvad den af loven givne adgang til at istandbringe politivedtægter maa betyde. Skal det ikke være en meningsløshed, maa heri ligge en bemyndigelse til at opstille nye paabud og forbud, hvis overtrædelse kan belægges med straf. Om strid bliver der da ikke her tale, da den af loven givne adgang til at give vedtægter i virkeligheden fører en reservation til dens erklæring om nogets tilladthed, idet der forbeholdes kommunerne ret til at bestemme det modsatte» (S. K. I. M. p. 49). I overensstemmelse hermed opstiller motiverne den lære, at »politivedtægterne inden sit felt kan skjærpe lovgivningens forbud og paabud og opstille nye ved siden af dennes uden anden begrænsning end, at de ikke kan forbyde, hvad denne ved udtrykkelig at tillade har unddraget fra deres magtsfære.»

³ Herved vil det altsaa fremtidig være udelukket i politivedtægter at belægge med straf handlinger, der er foretagne paa fuldkommen privat grund og intet har at skaffe med den offentlige eller almindelige fred og orden (jfr. S. K. I. M. p. 51). Forskrifter af denne art, der forekommer i flere af de nu gjældende politivedtægter, vil heller ikke være paakrævede ved siden af bestemmelserne i str.l. 35te kapitel. — Under udtrykket »almindelig befærdede steder» vil forøvrigt indgaa ogsaa saadanne private steder som restaurationer o. lign., aabne portrum, paa havnen liggende baade o. lign. (S. K. I. M. p. 50).

⁴ Denne bestemmelse vil medføre, at politivedtægternes bestemmelser om beruselse bliver gjældende, indtil løsgjængerloven 31 mai 1900 er sat i kraft.

⁵ Jfr. str.l. §§ 382, 330,2.

§ 16. (Forandring i nabolovens § 17, 2det led.)

Lov indeholdende bestemmelser om eiendomsrettens begrænsning i naboforhold af 27de mai 1887 § 17, 2det led, gives følgende tillæg:

Fortsettelse af driften, inden betaling er erlagt, straffes efter straffelovens § 398,2.

§ 17. (Ugyldighed af aagerretshandler. — Ophævelse af frdn. 14 mai 1754.)

1. *Lov om rentefodens frigivelse m. m. af 29de juni 1888 § 5 skal lyde:*

Retshandel, som er strafbar efter nogen af straffelovens §§ 295—297, er uforbindende.¹

Fragaaes retshandelen, er saavel den fornærmede som den anden part² forpligtet til³ at tilbagegive det af ham modtagne eller dettes værdi tilligemed — hvor retshandelen angaar pengelaan — lovlig rente fra modtagelses-tiden.

Pant eller anden sikkerhed, som af nogen af parterne er stillet, vedbliver at hefte for ovenomhandlede forpligtelser.⁴

2. *Forordning af 14de mai 1754 angaaende straf for dem, som enten giver umyndige eller mindreaarige ulovlig kredit eller oppebærer ubillig aager og rente, ophæves.⁵*

¹ Denne regel forstaaes rettest saaledes, at det beror paa vedkommende part, om han vil gjøre retshandelens uforbindende karakter gjældende (jfr. 3dje led af post 1); jfr. anm. 2 til § 12 og det der anførte.

² Derimod ikke tredjemand, til hvem tingen er overdraget, eller som har faaet udlæg i den.

³ I modtagerens konkursbo vil tilbagegivelseskravet være at betragte som et obligatorisk krav.

⁴ D. e. de i foregaaende led omhandlede forpligtelser.

⁵ Denne frdn. indeholder bl. a. i § 4 i. f. ogsaa forbud mod udstedelse af ihændehaverpapirer. At frdn.s ophævelse imidlertid ikke i denne henseende medfører nogen

forandret retstilstand, fremgaar af str.l. § 367 jfr. § 178 og de i anm. 2 til sidstnævnte paragraf citerede love, der indeholder særlig hjemmel for enkelte indretninger eller i enkelte anvendelser at udstede ihændehaverpapirer. Jfr. forøvrigt S. K. I. M. p. 53, 2den spalte, hvor adgangen til udstedelse af ihændehaverpapirer forudsættes ordnet ved en særlig lov.

§ 18.¹ (Ophævelse af folkeskolelovenes §§ 63 og 56, 2det og 3dje led.)

Lovene af 26de juni 1889 om folkeskolen paa landet og i købstæderne, henholdsvis §§ 63 og 56, 2det og 3dje led, ophæves.

¹ Jfr. str.l. §§ 29,4, 30,4, 31 og 32.

3dje kapitel.

Enkelte bestemmelser angaaende skadeserstatning.

§ 19.¹ (Erstatning og opreisning.)

Har nogen paa strafbar maade² skadet en anden paa legeme eller helbred eller krænket ham paa friheden, er han pligtig at yde den fornærmede, foruden erstatning for den lidte skade,³ tillige saadan erstatning for tab i fremtidigt erhverv, som retten⁴ under hensyn til den udviste skyld og omstændighederne forøvrigt finder billig.⁵

Er handlingen forøvet forsætlig eller af grov uagtsomhed,⁶ kan retten derhos paalægge den skyldige at yde den fornærmede en efter billighed⁷ afpasset pengesum som opreisning⁸ for den ved handlingen voldte tort og smerte eller for anden skade af ikke økonomisk art.⁹

Hvad ovenfor er bestemt, finder ligeledes anvendelse paa den, der har forøvet nogen i straffelovens §§ 168, 169, 191—196, 201, 210, 217—221 eller 248 omhandlet forbrydelse.

¹ Jfr. gl. str.l. 26—1, 4 og 8, der ingen særlig regel havde om erstatning for tab af fremtidigt erhverv, og som ikke hjemlede erstatning for ikke økonomisk skade.

² Er retsbrudet ikke strafbart, vil altsaa hverken reglerne om erstatning for fremtidigt erhverv eller om oprejsning finde anvendelse. — Jfr. brændevinsl. 24 juli 1894 § 24, 2det led, der vil blive afløst af løsgjængerloven 31 mai 1900 § 24, 2det led (jfr. § 30), naar denne lov er sat ikraft.

³ Denne erstatning, om hvilken der intet andet gjælder, hvor retsbrudet er strafbart, end, hvor det kun medfører civile retsvirkninger, bestemmes i borgerlige sager ved skjøn af uvillige mænd, i straffesager overensstemmende med forskrifterne i str.pl. § 443. — Jfr. ulykkesforsikringsl. 23 juli 1894 § 32.

⁴ D. e. efter omstændighederne den civile ret eller straffedomstolen (jfr. for lagmandsretterne str.pl. § 8). Ogsaa denne erstatning vil nemlig den fornærmede kunne indtale enten ved særskilt søgmaal eller ved at nedlægge paastand under straffesagen; og det første kan ske, saavel naar straffesag anlægges, som naar det overhovedet ikke kommer til anlæg af en saadan. — I borgerlige sager vil erstatningen ikke med endelig virkning kunne fastsættes ved skjøn af uvillige mænd; men der er intet til hinder for, at der til rettens vejledning optages et saadant skjøn. I straffesager vil str.pl. § 443, 1ste led ikke finde anvendelse paa de her omhandlede afgjørelser. Jfr. O. prop. nr. 24 p. 54—5.

⁵ Herved vil bl. a. maatte komme i betragtning, hvor sikkert erhvervet kan ansees at være paaregnetligt, ligesom vistnok ogsaa hensyn maa tages til, at erstatningen for det tabte erhverv ikke maa staa i altfor fremtrædende misforhold til den skyldiges formuesomstændigheder.

⁶ Efter udtryksmaaden i paragrafens andet led gaar man ud fra, at det i lagmandsretssager er retten (ikke lagretten), der vil have at afgjøre, om den uagtsomhed, hvorom der i tilfældet er tale, kan betegnes som grov,

hvorimod retten ikke vil kunne antage tilstedeværelse af forsæt, hvis dette er benegtet af lagretten* (Indst. O. I p. 54).

⁷ Ogsaa her maa der tages hensyn til graden af den skyldiges brøde saavel som til hans og den fornærmedes formuesomstændigheder (anm. 5).

⁸ Jfr. §§ 25, sidste led og 27.

⁹ Om forskjellen mellem økonomisk og ikke-økonomisk skade se H. Scheel i Tidsskr. f. retsv. 1893 p. 446 ff. Grænsen vil ikke i alle tilfælde være ganske skarp. Utvivlsomt maa udgifter til kur og pleie i anledning af en legemsbeskadigelse blive at bedømme som økonomisk skade; men gjælder det samme udgifter til kunstige lemmer eller et kunstigt øie eller til rullestol og ledsager for en mand, der er berøvet evnen til at gaa, eller til vikar for en tjenestemand, som ved en retsstridig frihedsberøvelse har tabt adgangen til at benytte sin ordinære ferie (jfr. Scheel l. c.)? Bedømmelsen maa væsentlig bero paa, om udgiften kan ansees nødvendig for at opretholde vedkommendes økonomiske erhvervsevne eller ialfald hans evne til ved egen hjælp at udføre livets daglige gjøremaal, medens erstatningen har karakteren af opreisning, hvor den enten tilsigter at aabne ham adgang til at skaffe sig vederlag for en tabt fornøjelse, nydelse eller behagelighed eller gennem de for penge opnaaelige goder at skabe en modvægt mod en lidt tort eller smerte. Maalestokken for opreisningen vil i tørste tilfælde i almindelighed være det beløb, som under almindelige omstændigheder udkræves for at forskaaffe sig en nydelse eller behagelighed af den omhandlede art, medens de særlige og individuelle forhold, der forhøiede betydningen af tabet for den enkelte, kun bør komme i betragtning, saafremt den skyldige havde anledning til at tage disse forhold i betragtning. Hvor det gjælder at opveie tort eller smerte, lader ingen maalestok sig opstille, men skjønnet maa bero paa det enkelte tilfældes beskaffenhed. Ogsaa her maa dog forsaavidt en vis objektiv gennemsnitsregel befulgges, som retten ikke

ved fastsættelsen af opreisningens beløb kan tage ensidigt hensyn til, hvilken rolle penge spiller for den ved forbrydelsen rammede efter hans subjektive opfatning af penges værd. Derimod kan der ikke sees bort fra, at forskjel i formuesomstændigheder betinger en væsentlig forskjel i henseende til det opreisningsbeløb, der kan komme i betragtning som modvægt mod tort og smerte. Den fornødne begrænsning fremkommer her ved kravet til, at beløbet skal afpasses efter billighed (jfr. anm. 5). — Selvfølgelig maa der ved spørgsmaalet, saavel om overhovedet en skade af ikke økonomisk art er lidt, som om dennes omfang, ikke blot sees hen til, hvad der regelmæssig er følgen af vedkommende forbrydelse; men den fornærmedes individuelle modtagelighed maa i nogen grad komme i betragtning. En voldtægtsforbrydelse frembringer ikke samme tort og smerte hos en prostitueret kvinde som hos en uberørt mø, og en ulovlig fængsling har ikke samme følger for en gammel forbryder som for en person med forhen uplettet vandel. Imidlertid maa dog ogsaa her forsaavidt tages et vist hensyn til det gennemsnitlige og regelmæssige, som opreisningskrav ikke kan bygges paa tort eller psykisk smerte, fremkaldt ved en usedvanlig individuel modtagelighed for eller manglende modstandskraft ligeoverfor ubehagelige indtryk (jfr. Forhandlingerne ved niende nordiske juristmøde p. 143 ff.) — En begrænsning af omraadet for opreisning fremkommer derved, at en saadan ikke vil kunne tilkjendes i tilfælde, hvor dette vilde ansees uforeneligt med moral og gode sæder; saaledes vil der ikke kunne tilkjendes erstatning for den tort eller smerte, der maatte være lidt ved, at den fornærmede ved forbrydelsen er berøvet adgangen til at deltage i en religiøs handling eller opfylde et moralsk eller religiøst behov; jfr. Scheel l. c. p. 454.

§ 20. (Erstatning af begravelsesomkostninger.)

I tilfælde af, at nogens død er voldt, paaligger det den

*erstatningspligtige at udrede til den, som har at besørge begravelsen, de dermed forbundne omkostninger.*¹

¹ Naar en særlig regel om begravelsesomkostninger er fundet nødvendig, er grunden den, at det vilde kunne gøres gjældende, at det blot er et tidsspørgsmaal, naar disse omkostninger bliver at udrede, og at arvingerne ofte ikke er skadelidende ved dødsfaldet, selv om de maa bestride arveladerens begravelse; jfr. S. K. I. M. p. 58. — Bestemmelsen havde intet sidestykke i gl. str.l.

§ 21.¹ (Erstatning for liv.)

*Er ved den forvoldte død nogen berøvet sin forsørger, bliver der for det tab, som han derved antages at lide, hos den erstatningspligtige at tilkjende ham saadan erstatning, som retten under hensyn til den udviste skyld og omstændighederne forøvrigt finder billig.*²

*Er døden voldt med forsæt eller af grov uagtsomhed, kan retten derhos tilkjende den dræbtes ægtefælle, børn eller forældre saadan opreisning som i § 19, 2det punktum, omhandlet.*³

¹ Gl. str.l. 26—5. Jfr. F. Stang Om erstatning for liv (1897).

² «Heri ligger, at der saavel bliver at tage hensyn til skyldens grad, til, om drabet har været forsætligt, eller i tilfælde af uagtsomt drab uagtsomheden har været mere eller mindre grov, som til de erstatningspligtiges og berettigedes kaar og stilling» (S. K. I. M. p. 59).

³ Jfr. §§ 25, sidste led og 27.

§ 22.¹ (Børns erstatningspligt.)

Har barn under 14 aar voldt skade, er barnet ikke ansvarligt for skaden.

*Har barnet midler, kan dog retten, hvor den efter omstændighederne finder det billigt,² bestemme, at skaden helt eller delvis skal erstattes af disse midler.*³

¹ Jfr. gl. str.l. 26—7, der ikke havde nogen regel, svarende til nærværende paragrafs andet led. — Jfr. str.l. § 46.

² Herved vil der blive at tage hensyn saavel til omfanget af barnets midler som til den skadelidendes økonomiske kaar.

³ Denne erstatningspligt er ikke betinget af, at erstatning ikke kan opnaaes hos barnets foresatte, men bortfalder selvfølgelig, hvor den skadelidende har faaet saadan erstatning. I hvilke tilfælde forsømt tilsynspligt fra forældres og foresattes side betinger erstatningspligt, afgjør loven ikke; og derom gjælder overhovedet almindelige retsgrundsætninger for skadeserstatningspligten; jfr. S. K. I. M. p. 60—1.

§ 23.¹ (Erstatning for skade, voldt af utilregnelige.)

Er skade forvoldt af nogen, der paa grund af nogen i straffelovens § 44 nævnt omstændighed ikke ved handlingens foretagelse var tilregnelig, er han ikke ansvarlig for skaden, medmindre han ved egen skyld var bragt i en forbigaaende tilstand af saadan art.

Har han midler, kan dog retten, hvor den efter omstændighederne finder det billigt, bestemme, at skaden helt eller delvis skal erstattes af disse midler.²

¹ Regelen i første led antoges allerede under den ældre ret at flyde af almindelige retsgrundsætninger (jfr. ogsaa den antitetiske slutning fra gl. str.l. 26—6). Derimod er regelen i andet led ny. Jfr. S. K. I. M. p. 59—60.

² Det i anm. 2 og 3 til § 22 bemærkede finder tilsvarende anvendelse her.

§ 24.¹ (Erstatning for skade, voldt under nødstilstand eller nødverge.)

Skade, der retmæssig er voldt til afværgelse af en truende fare,² bliver at erstatte af den skadegjørende. Dog undtages skade, der er voldt paa person eller gjenstand,³ fra hvilken

*faren truede, medmindre den skadegjørende selv er skyld i faren.*⁴

¹ Gl. str.l. 26—6.

² Jfr. §§ 47 og 48. M. h. t. nødverge vil det imidlertid flyde af reglerne i § 25, at skade, som angriberen har lidt, ikke kan kræves erstattet, naar hans forhold kan tilregnes ham som forsætligt eller uagtsomt. Derimod maa skade, som under nødverge er voldt tredjemand, i henhold til nærværende paragraf erstattes (jfr. O. prop. nr. 24 p. 56).

³ F. ex. et faldefærdigt bygverk, et farligt dyr.

⁴ F. ex. hvor han unødig har hidset en fremmed hund.

§ 25. (Følgerne af den skadelidendes egen medvirkning ved skaden, *compensatio culpæ*.)

Skadeserstatning kan ikke kræves, naar den skadelidende selv forsætlig¹ har medvirket til² skaden.

Har han ved uagtsomhed³ medvirket til² skaden eller ved eget misligt forhold⁴ foranlediget den skadegjørende handling, bliver spørgsmaalet, om og i tilfælde i hvilket omfang erstatning skal ydes, at afgjøre af retten under hensyn til beskaffenheden af de fra hver side begaaede feil og disses indflydelse paa skaden. Som uagtsomhed regnes det ogsaa, naar den skadelidende har undladt efter evne at afvende eller begrænse skaden,⁵ eller naar han har undladt at fjerne eller formindske⁶ en usedvanlig fare for skade,⁷ naar dette uden vanskelighed kunde ske.

Gjøres erstatningskrav gjældende af nogen anden end den, mod hvem den skadegjørende handling umiddelbart har været rettet,⁸ finder ovenstaaende regler anvendelse, hvor enten denne sidste eller den erstatningssøgende har gjort sig skyldig i saadant forhold som oven nævnt.

Den i §§ 19 og 21 omhandlede opreisning bliver ikke at tilkjende, hvor den fornærmede ved egen grov uagtsomhed har medvirket til skaden eller ved eget misligt forhold har foranlediget den forbryderske handling.

¹ Jfr. anm. 1 til str.l. § 40.

^a Herved sigtes saavel til en samtidig virksomhed som til en efterfølgende, hvorved bevirkes, at skaden faar et større omfang, end den ellers vilde have havt. Kan i sidste tilfælde den skade, der udelukkende skyldes den fremmede handling, bestemt sondres fra den, der skyldes den skadelidendes eget forhold, maa dog den første kunne kræves erstattet. Men iøvrigt aabnes der ikke her som, hvor den skadelidendes medvirkning maa bedømmes som uagtsomhed, nogen plads for et skjøn over de fra hver side begaaede feils indflydelse paa skaden.

^b Jfr. anm. 5 til str.l. § 40.

^c F. ex. ved udæskende adfærd fremkaldt en legemsfornærmelse.

^d Hvor dette forhold er udvist med fuld bevidsthed om, at derved skaden vilde indtræde eller forøges, gaar tilfældet ind under paragrafens første led.

^e F. ex. ved at gjøre opmærksom paa faren eller ved at anbringe beskyttelsesindretninger, hvor kostbare gjenstande (f. ex. store speilglasruder) er anbragt saaledes, at de uden disse indretninger let kan beskadiges af tredje-mand.

^f Udtrykket «tilsigter at omfatte saavel det tilfælde, at det er den mulige skade, der er usedvanlig stor, som det, at det alene er faren, der er usedvanlig» (O. prop. nr. 24 p. 57).

^g Jfr. § 21, 1ste led.

§ 26.¹ (Ansvar for flere erstatningspligtige. Regres.)

Flere for en skade erstatningspligtige hefter alle for én og én for alle. Findes en enkelt at burde ilægges et større erstatningsansvar end de andre, hefter alene han for beløb, hvormed hans ansvar overstiger de øvriges.²

Den, der ikke forsætlig har medvirket til skaden, kan altid hos enhver medansvarlig tilbagefordre dennes forholds-mæssige andel.³ Hvorvidt og i hvilken udstrækning ved forsætlig skadetilføielse den, der har udredet mere end sin

forholdsmæssige anpart, kan gjøre noget krav gjældende mod de medansvarlige, afgjøres af retten under hensyn til den udviste skyld og omstændighederne forøvrigt.

Bliver i samme dom erstatningsansvar paalagt flere i fællesskab, har retten samtidig at træffe afgjørelse angaaende de i henhold til bestemmelserne i foregaaende led reiste krav.⁴

¹ Jfr. med første led gl. str.l. 26—2.

² Dette vil bl. a. finde anvendelse, hvor der ved erstatningens ansættelse skal tages hensyn til den skyldiges vilkaar og leilighed eller iøvrigt til billighed (jfr. anm. 5 og 6 til § 19 og anm. 2 til § 21), jfr. S. K. I. M. p. 61.

³ At den, der uden egen skyld hefter for andens feil, har regres mod den skyldige, er selvfølgeligt (jfr. S. K. I. M. p. 62).

⁴ Denne forskrift er motiveret ved, at det, naar fordelingen skal ske under hensyn til skylden, vil være hensigtsmæssigst, at den indtages i selve den dom, hvorved ansvaret paalægges. Er imidlertid dette forsømt, eller er regreskravet ikke under sagen reist, kan det ikke derved ansees tabt, men maa inden præskriptionstiden særskilt kunne gjøres gjældende.

§ 27. (Arv og overdragelse af krav paa opreisning)

Krav paa opreisning efter §§ 19 eller 21 kan, saalænge det ikke er anerkjendt eller gjort gjældende ved søgmaal,¹ ikke overdrages eller overføres ved arv.

¹ Det afgjørende tidspunkt vil, hvor sagen forfølges ved privat søgmaal, være forligsklagens udfærdigelse (forl.l. 20 juli 1824 §§ 48 og 49). Forfølges kravet i forbindelse med straffesagen (str.pl. § 3), maa det afgjørende være fremsættelse af paastand overensstemmende med str.pl. § 438.

§ 28.¹ (Forældelse af erstatningskrav.)

Adgangen til at indtale skadeserstatningskrav² forældes i 3 aar, men, ifald kravet³ er udsprunget af en strafbar

handling, i 10 aar fra den dag, den skadelidende er bleven vidende om skaden og om den for samme ansvarlige.³

Er skadeserstatningskravet² udsprunget af en strafbar handling, kan det i ethvert tilfælde indtales under en straffesag, hvorunder den tiltalte strafføldes. Bliver den under straffesagen nedlagte erstatningspaastand² ikke taget under paakjendelse, kommer loven af 27de juli 1896 om forældelse af fordringer § 12, 2det led, til anvendelse.

Adgangen til inddragning efter straffelovens § 36 er ikke gjenstand for forældelse.⁴

¹ Denne paragraf afløser l. om forældelse af fordringer 27 juli 1896 § 18 og delvis § 7 (se anm. 3). Jfr. S. K. I. M. p. 62—4.

² Ved skadeserstatningskrav maa her — tiltrods for den snevrere betydning, hvori ordet er benyttet i § 19, 1ste led — forstaaes ethvert saadant krav, som omhandles i § 19 (jfr. kapitlets overskrift).

³ Jfr. forældelsesl. 27 juli 1896 § 7, der saaledes for erstatningskrav afløses af regelen i nærværende paragraf.

⁴ Jfr. str.l. § 68. Naar dette inddragningskrav helt er undtaget fra præsiktion, er grunden, som S. K. I. M. p. 64 fremhæver, at det, «da staten her er den berettigede, vil omtrent sige sig selv, at man ikke vil opsætte længe med at gjøre det gjældende, efterat rette vedkommende er bleven vidende derom, medens det her paa den anden side vanskelig lader sig gjøre at lade nogen frist løbe fra kundskaben.»

4de kapitel.

Overgangsbestemmelser.

§ 29.¹ (Gjentagelsesstraf.)

Ved anvendelse af den nye straffelovs bestemmelser om skjærpet straf i gjentagelsestilfælde² iagttages følgende regler med hensyn til domme, afsagte efter tidligere straffelov:

1. Domme, der begrundede skjærpet straf for gjentagelse efter den ældre lovs kapitel 14 § 1, skal begrunde saadan efter § 233.
2. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 14 § 4, skal begrunde saadan efter § 234.
3. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 19 § 7,³ skal begrunde saadan efter §§ 263 og 318.
4. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 20 § 7, skal begrunde saadan efter § 268.
5. Domme, der begrundede skjærpet straf efter kapitel 21 § 37, skal begrunde saadan efter § 278.

I andre tilfælde begrunder domme efter den ældre ret ikke den for gjentagelsestilfælde bestemte skjærpede straf.

En efter den ældre ret afsagt dom, lydende paa skjærpet straf i gjentagelsestilfælde, bliver i ethvert tilfælde ogsaa efter den nye lov at betragte som en dom i gjentagelsestilfælde.

¹ Denne paragraf befølger i det væsentlige samme princip som l. om forandring i straffeloven 29 juni 1889, 2det afsnit (jfr. om denne Kjerschow p. 653 ff.) og tilsigter at udelukke enhver fornyet prøvelse af de under den ældre ret afsagte domme.

² Jfr. str.l. § 61 med anm. Regelen i denne paragraf maa anvendes ogsaa ligeoverfor domme, afsagte før den nye straffelovs ikrafttræden, saaledes, at gjentagelsesstraf efter den nye lov er betinget af, at straffen i henhold til den ældre dom helt eller delvis er fuldbyrdet.

³ Domme, der efter gl. str.l. er afsagte for underslag og naskeri, hvilke forbrydelser ikke nævnes i gl. str.l. 19—7, vil saaledes ikke begrunde gjentagelsesstraf for nye underslag og naskerier (jfr. S. K. I. M. p. 65).

§ 30. (Fuldbyrdelse af straf, ilagt ved ældre dom.)

Straf af fængsel eller bøder, idømt efter den ældre straffelovgivning, bliver at fuldbyrde i overensstemmelse med de efter den gjældende regler.¹

Strafarbejde bliver efter den nye straffelovs ikrafttræden

at fuldbyrde i overensstemmelse med reglerne om fængselsstraf,² dog saaledes, at personer, som allerede har paabegyndt straffens udstaaelse i fællesskab, ikke behøver at overflyttes til enrum, og at personer, som udstaar straffen i enrum, tilstaaes samme afkortning, som efter de ældre regler³ vilde være blevet dem til del.

¹ Jfr. fængselsl. 31 mai 1900 kap. IV og str.pl. § 479, 2det led jfr. gl. str.l. 2—26 til 30 og l. om indskrænkning i adgangen til at søge udlæg for gjæld 29 marts 1890 § 9 jfr. l. ang. omkostn. i straffesager 16 juni 1883 § 6.

² Jfr. str.l. § 26 med anm. 1.

³ Jfr. l. om fuldbyrdelse af strafarbejde 26 juni 1893 §§ 3 jfr. 4, fængselsl. 31 mai 1900 § 65, res. 6 oktbr. 1900. II.

§ 31. (Æresopreisning.)

Enhver indskrænkning i den dømtes æresret i henhold til dom, afsagt efter den ældre straffelovgivning,¹ bortfalder efter et tidsrum af 10 aar, regnet paa den i straffelovens § 31 for tidsbestemte rettighedstab fastsatte maade.

Inden udløbet af de 10 aar kan gjenerhvervelse af den fulde æresret finde sted i overensstemmelse med de i straffelovens §§ 75 og 76 om gjenindsættelse i de statsborgerlige rettigheder givne regler.

¹ Jfr. grl. § 53 a, saaledes som den lød før grundlovsforandringen af 22 mai 1902; jfr. den indtil straffelovens ikrafttræden gjældende l. om tab af stemmeret ved domfældelse for strafbare handlinger 22 mai 1902.

§ 32. (Nye straffelovs anvendelse paa ældre handlinger i lagmandsretssager.)

Er nogen i lagmandsretssag tiltalt for en strafbar handling, forøvet før den nye straffelovs ikrafttræden, stilles spørgsmaalene til lagretten i overensstemmelse med den efter rettens¹ opfatning for tiltalte gunstigste lov. Leder lagretts svar til en forandret opfatning,² eller fremsættes for-

langende derom fra tiltaltes side,³ bliver spørgsmaalene at forelægge ogsaa efter den anden lov.

¹ Jfr. str.pl. § 8. — Det er altsaa retten, ikke lagretten, der afgjør, hvilken lov er den mildeste. «Retten vil da altid hypotetisk ved siden af den lov, som anvendes, maatte tænke sig den anden lov anvendt og stiltiende besvare spørgsmaalet, hvilket udfald da sagen kunde have faaet» (S. K. I. M. p. 65). Om de hensyn, hvorefter dette bliver at besvare, se anm. 3 til str.l. § 3.

² I en sag angaaende tyveri af brændsel er der f. ex. reist spørgsmaal om, hvorvidt tyven har taget gjenstandene i hensigt selv at beholde dem eller vederlagsfrit at overlade dem til andre i saadant øiemed (den nye str.l. § 262). Retten, som efter bevisførselen antager, at dette har været tilfældet, stiller spørgsmaal efter den nye lov. Lagretten besvarer imidlertid et efter str.pl. § 345 stillet tillægsspørgsmaal om det nævnte moments tilstedeværelse benegtende. Da bemægtigelse af brændsel efter gl. str.l. 22—14 er naskeri, selv om den er skeet i hensigt at sælge, naar værdien ikke overstiger 1 krone, vil denne lov under den nævnte forudsætning lede til et mildere resultat og spørgsmaal maa stilles efter den (hvis værdien er tvivlsom, et hovedspørgsmaal efter gl. str.l. 19—1 og et tillægsspørgsmaal efter 22—14). Finder lagretten, at brændselens værdi har været over 1 krone, vil retten have at anvende 19—1, som har strafalternativet bøder, hvilket ikke findes i den tilsvarende § 257 i den nye str.l.

³ Begjæring fra paa talemyndigheden binder saaledes ikke retten.

Sammenstilling

af den gamle straffelovs enkelte paragrafer
med de tilsvarende bestemmelser i den nye.

Den gamle straffelov.¹

Den nye straffelov.²

Kap. 1 § 1	—	§ 12.
— » § 2	—	§§ 12 og 13.
— » § 3	—	§ 12.
— » § 4	—	§§ 13, sidste led og 32.
— » § 5	—	§ 12,1.
— » § 6		
— » § 7	—	§ 14.
— » § 8	—	(§ 13, 2det led).
— 2 § 1	—	§ 15.

¹ Her anføres dennes paragrafer, saaledes som deres numerfølge er efter lovene af 29 juni 1889 og 28 juni 1890.

² At et paragraftal er sat i parentes, betegner, at bestemmelsen ikke helt kan ansees at svare til den anførte paragraf i den gamle straffelov, men dog frembyder det nærmestliggende sidestykke.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 2	§ 2	—	afløst af str.pl. § 476.
—	»	§ 3	— afløst af str.pl. § 474, 1ste led.
—	»	§ 4	— afløst af str. pl. § 473, sidste p.
—	»	§ 5	— § 17.
—	»	§ 6	} — ophævede ved fængselsl. 31 mai 1900 § 65 jfr. res. 6 oktbr. s. a. post II jfr. str.l. § 26.
—	»	§ 7	
—	»	§ 8	
—	»	§ 9	
—	»	§ 10	
—	»	§ 11	
—	»	§ 12	} — ophævede ved fængselsl. 31 mai 1900 § 65 jfr. res. 6 oktbr. s. a. post II jfr. str.l. § 26.
—	»	§ 13	
—	»	§ 14	— §§ 16, 29 og 30.
—	»	§ 15	— §§ 17, 18, 19, 22 og 23.
—	»	§ 16	— § 26.
—	»	§ 17	— §§ 17, 22 og 26.
—	»	§ 18	— §§ 17 og 22.
—	»	§ 19	— § 19.
—	»	§ 20	— § 26.
—	»	§ 21	— § 26.
—	»	§ 22	—
—	»	§ 23	— § 19, sidste led.
—	»	§ 24	— § 26.
—	»	§ 25	— § 27.
—	»	§ 26	— § 28, 3dje led.
—	»	§ 27	— (§ 28, 3dje led).
—	»	§ 28	— (§ 28, 3dje led).

Den gamle straffelov.	Den nye straffelov.
Kap. 2 § 29 —	§ 64, sidste led.
— » § 30 —	(§ 28, 3dje led).
— » § 31 —	§§ 25 jfr. 11.
— » § 32 —	§ 19, sidste led.
— » § 33 —	§§ 15, sidste led, 16,1 og 29,1 og 2.
— » § 34 —	(§ 29,1 og 2).
— » § 35 —	(§ 29,1).
— » § 36 —	
— » § 37 —	
— » § 38)	— ophævede ved l. 6 juni 1896.
— » § 39)	
— » § 40 —	§§ 34 til 37.
— 3 § 1 —	§§ 49 og 51.
— » § 2 —	
— » § 3 —	§ 49, 2det led.
— » § 4 —	§ 49.
— » § 5 —	§ 50.
— 4 § 1 —	
— » § 2 —	
— » § 3 —	§ 40.
— 5 § 1 —	§ 58.
— » § 2 —	§ 58.
— » § 3 —	§ 58.
— » § 4 —	§ 58.
— » § 5 —	§ 58.
— » § 8 —	§§ 139, sidste led og 347.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 5 § 9	—	§§ 132 og 320 jfr. §§ 317 til 319.
— » § 10	—	§§ 132, sidste led og 319.
— 6 § 1	—	§§ 56—59.
— » § 2	—	§ 60.
— » § 3	—	§ 27, 2det p.
— » § 4	—	
— » § 5	—	(§ 24).
— » § 6	—	(§ 24).
— » § 7	—	
— » § 8	—	ophævet ved l. 6 juni 1896 jfr. str.l. § 46.
— » § 9	—	§ 55.
— » § 10	—	§ 56.
— » § 11	—	§§ 62 og 63.
— » § 12	—	§§ 62 og 63.
— » § 13	—	
— » § 14	—	§§ 62 jfr. 17,1.
— » § 15	—	§§ 63, sidste led jfr. 62.
— » § 16	—	
— » § 17	—	§ 64.
— » § 18	—	§ 20.
— » § 19	—	
— » § 20	—	§ 20, sidste led.
— » § 21	—	§ 61.
— » § 22	—	
— » § 23	—	§§ 126 jfr. 30,1.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 6 § 24	—	
— 7 § 1	—	§ 46.
— » § 2	—	§ 44.
— » § 3	—	§§ 44 jfr. 45.
— » § 4	—	§ 44.
— » § 5	—	§ 47.
— » § 6	—	§ 48.
— » § 7	—	§ 48.
— » § 8	—	§ 48, 3dje led.
— » § 9	—	§§ 48, sidste led jfr. 56.
— » § 10	—	§§ 66 ff.
— » § 11	—	§§ 66 ff.
— » § 12	—	§§ 70 jfr. 68.
— » § 13	—	§ 80.
— » § 14	—	§§ 72 ff.
— » § 15	—	§ 1, ikr.l. § 5.
— 8 § 1	—	§ 142.
— » § 2	—	§ 142.
— » § 3	—	§§ 211, 212, 376 og 377.
— » § 4	—	§ 143.
— 9 § 1	—	§§ 83, 94, 98, 100 og 102 jfr. §§ 97 og 104.
— » § 2	—	§§ 84 jfr. 97.
— » § 3	—	§§ 86 jfr. 97.
— » § 4	—	§§ 86 og 87,3 jfr. 97.
— » § 5	—	§§ 86 jfr. 97.
— » § 6	—	§§ 86 jfr. 97.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 9	§ 7	—	§§ 94,3 og 104.
—	» § 8	—	§ 89.
—	» § 9	—	§ 90, sidste led.
—	» § 10	—	§§ 90 og 91.
—	» § 11	—	§ 93.
—	» § 12	—	§ 188.
—	» § 13	—	§§ 99 og 101.
—	» § 14	—	§ 102.
—	» § 15	—	§ 102.
—	» § 16	—	§ 102.
—	» § 17	—	§ 102.
—	» § 18	—	§ 102.
—	» § 19	—	§ 102.
—	» § 20	—	§ 102.
—	» § 21	—	§ 102.
—	» § 22	—	§ 102.
—	» § 23	—	
—	» § 24	—	§§ 99 jfr. 104.
—	» § 25	—	§§ 99 jfr. 104.
—	» § 26	—	§ 130.
—	» § 27	—	§§ 87,3 jfr. 97 og 134, 2det led.
—	» § 28	—	§ 96.
—	» § 29	—	§§ 95 og 96.
—	» § 30	—	§§ 94,1 og 104.
—	» § 31	—	§ 139.
—	» § 32	—	§§ 97 og 104, sidste led.
— 10	§ 1	—	§ 127.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 10	§ 2	—	§§ 127, 128 jfr. 222.
—	»	§ 3	— § 326,1.
—	»	§ 4	— § 326,2.
—	»	§ 5	— § 327.
—	»	§ 6	— § 138.
—	»	§ 7	—
—	»	§ 8	— § 138 jfr. § 350, 2det led.
—	»	§ 9	— § 136, 1ste led.
—	»	§ 10	— §§ 136, 1ste led og 137.
—	»	§ 11	— § 136, 2det led.
—	»	§ 12	— § 140.
—	»	§ 13	— § 140.
—	»	§ 14	— § 131.
—	»	§ 15	— § 131.
—	»	§ 16	— § 132, 2det led.
—	»	§ 17	— § 346, 2det led.
—	»	§ 18	— § 132, sidste led.
—	»	§ 19	— § 343.
—	»	§ 20	— § 343.
—	»	§ 21	— § 344.
—	»	§ 22	— (§ 392).
—	»	§ 23	— (§ 392).
—	»	§ 24	— § 345.
—	»	§ 25	— §§ 105—107.
—	»	§ 26	—
—	11	§ 1	— § 185.
—	»	§ 2	— § 185.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 11	§ 3	--	§§ 182 og 183, sidste led.
—	» § 4	—	§ 186.
—	» § 5	—	§§ 180 i. f. jfr. 182 og 183, sidste led.
—	» § 6	—	§ 368.
—	» § 7	—	§§ 182, 183, sidste led og 368.
—	» § 8	—	§§ 174 jfr. 367.
—	» § 9	—	§ 175.
—	» § 10	—	§§ 174 jfr. 178 og 367.
—	» § 11	—	§§ 175 jfr. 178.
—	» § 12	—	§§ 176 jfr. 178.
—	» § 13	—	§ 176, 2det og 3dje led.
—	» § 14	—	§ 177.
—	» § 15	—	§§ 367 og 368.
—	12 § 1	—	§§ 163 og 165.
—	» § 2	—	(§§ 168 og 169 jfr. 163).
—	» § 4	—	§ 59.
—	» § 5	—	
—	» § 6	—	§ 164, sidste led.
—	» § 7	—	§ 167.
—	13 § 1	—	§ 154.
—	» § 2	—	§§ 152, 2det led og 153.
—	» § 3	—	§§ 152 og 153, begges sidste led.
—	» § 4	—	§§ 139 og 387,2.
—	14 § 1	—	§ 233.
—	» § 2	—	§ 233, 2det led.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 14	§ 3	—	(§ 20, 2det led).
—	»	§ 4	— § 234.
—	»	§ 5	— § 245.
—	»	§ 6	—
—	»	§ 7	— § 239.
—	»	§ 8	— §§ 387,1 og 139.
—	»	§ 9	— § 341.
—	»	§ 10	— § 240.
—	»	§ 11	— § 241.
—	»	§ 12	— §§ 388 og 389.
—	15	§ 1	— §§ 228 og 229 jfr. 386.
—	»	§ 2	— § 229.
—	»	§ 3	— § 231.
—	»	§ 4	— §§ 228, 2det led og 229, 1ste led i. f.
—	»	§ 5	— § 232.
—	»	§ 6	— § 56.
—	»	§ 7	— (§ 20, 2det led).
—	»	§ 8	— §§ 242—244.
—	»	§ 9	— § 219.
—	»	§ 10	— §§ 237 og 338.
—	»	§ 11	— § 9.
—	16	§ 1	— §§ 224 jfr. 217, 3dje led.
—	»	§ 2	— §§ 217, 3dje led jfr. 224.
—	»	§ 3	— §§ 217 jfr. 224.
—	»	§ 4	— § 216.
—	»	§ 5	— § 217.

Den gamle straffelov.
Den nye straffelov.

Kap. 16	§ 6	—	§ 223.
—	»	§ 7	— § 226.
—	»	§ 8	— § 225.
—	»	§ 9	— § 225, 2det led.
—	»	§ 10	— §§ 34 og 36.
—	»	§ 11	— § 227.
—	»	§ 12	— §§ 222, 266 og 267 jfr. § 191.
—	17	§ 1	— § 168.
—	»	§ 2	— § 168.
—	»	§ 3	— § 169.
—	»	§ 4	— § 170.
—	»	§ 5	— §§ 247 og 248.
—	»	§ 6	— § 249.
—	»	§ 7	— § 246.
—	»	§ 8	— § 390.
—	»	§ 9	— § 250.
—	»	§ 10	— § 254.
—	»	§ 11	— §§ 252 og 78, sidste led jfr. 80.
—	18	§ 1	— §§ 191 og 192.
—	»	§ 2	— § 193.
—	»	§ 3	— § 193.
—	»	§ 4	— §§ 223 jfr. 192.
—	»	§ 5	—
—	»	§ 6	— § 214.
—	»	§ 7	— § 209.
—	»	§ 8	— § 209.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 18 § 9	—	
— » § 10	—	§ 220.
— » § 11	—	§§ 207 jfr. 199,3.
— » § 12	—	§ 207.
— » § 13	—	§§ 208 jfr. 199,3.
— » § 14	—	
— » § 15	—	§ 220.
— » § 16	—	§ 338.
— » § 17	—	§ 199,3 jfr. 1.
— » § 18	—	§ 199,2.
— » § 19	—	§§ 195 og 196.
— » § 20	—	§ 193.
— » § 21	—	§ 213.
— » § 22	—	§ 379.
— » § 23	—	§ 379.
— » § 24	—	§§ 210 jfr. 198 («underfundig adfærd»).
— » § 25	—	
— » § 26	—	(§ 378).
— » § 27	—	§§ 200—202, 204 og 206.
— » § 28	—	§§ 204, 2det p. og 205.
— » § 29	—	§§ 204, 2det p. og 205.
— » § 30	—	§ 155.
19 § 1	—	§ 257.
— » § 2	—	§ 147.
— » § 3	—	§§ 258 og 267.
— » § 6	—	§§ 317—319.

Den gamle straffelov.				Den nye straffelov.	
Kap. 19	§	7	—	§	263.
—	»	§	8	—	§ 356.
—	20	§	1	—	§ 267.
—	»	§	2	—	§ 268.
—	»	§	4	—	§ 268, sidste led.
—	»	§	5	—	
—	»	§	7	—	§ 268,1.
—	»	§	8	—	(§ 269).
—	21	§	1	—	§§ 270 jfr. 401—3.
—	»	§	2	—	§ 271.
—	»	§	3	—	§§ 271,4 og 277 (jfr. § 88).
—	»	§	4	—	§ 272.
—	»	§	5	—	§ 274.
—	»	§	6	—	(§ 409, 2det led).
—	»	§	7	—	§§ 276 og 300.
—	»	§	8	—	§ 275.
—	»	§	9	—	§§ 255 og 256.
—	»	§	10	—	§ 394.
—	»	§	11	—	§ 280.
—	»	§	12	—	§§ 281, 282 og 283 jfr. 289, 1ste led.
—	»	§	13	—	§§ 281, 2det led og 288.
—	»	§	14	—	§§ 287 jfr. 289, 2det led.
—	»	§	15	—	§§ 284 og 285 jfr. 289 2det led.
—	»	§	16	—	§§ 286 jfr. 289, 2det led (jfr. § 374)

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 21	§ 17	—	§§ 288 jfr. 289, sidste led.
—	»	§ 18	— § 289.
—	»	§ 19	— §§ 373 og 290.
—	»	§ 20	— §§ 182—184 jfr. 179.
—	»	§ 21	— § 185.
—	»	§ 22	— § 371.
—	»	§ 23	— §§ 180 og 181.
—	»	§ 24	— § 187.
—	»	§ 25	— § 188.
—	»	§ 26	— §§ 372 jfr. 189 («lægeattest»).
—	»	§ 27	— § 372, 2det led.
—	»	§ 28	— §§ 166—167.
—	»	§ 29	— §§ 166—167 og 189—190.
—	»	§ 30	— § 215.
—	»	§ 31	— §§ 220 og 221.
—	»	§ 32	— § 221.
—	»	§ 33	— §§ 220 og 221 («medvirker»).
—	»	§ 34	— §§ 129 og 328,2.
—	»	§ 35	— §§ 129 og 328,2.
—	»	§ 36	— §§ 145 jfr. 122.
—	»	§ 37	— §§ 263 og 278.
—	22	§ 1	— §§ 395 jfr. 344.
—	»	§ 2	— § 355.
—	»	§ 3	— § 355.
—	»	§ 4	— § 397.
—	»	§ 5	— § 397.
—	»	§ 6	— § 396.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 22	§ 7	—	§ 396, sidste led.
—	»	§ 8	— § 36.
—	»	§ 9	—
—	»	§ 10	— § 396.
—	»	§ 11	— § 407.
—	»	§ 12	— § 407.
—	»	§ 13	— § 399, 1.
—	»	§ 14	— § 262.
—	»	§ 15	— § 399.
—	»	§ 16	— §§ 400 jfr. 399.
—	»	§ 17	— § 393.
—	»	§ 18	— § 392.
—	»	§ 19	—
—	23	§ 1	— § 148.
—	»	§ 2	— § 148.
—	»	§ 3	— §§ 291 og 272, 2det led.
—	»	§ 4	—
—	»	§ 5	—
—	»	§ 6	— § 148.
—	»	§ 7	— §§ 148, 291, 292 og 272, 2det led.
—	»	§ 8	— § 150.
—	»	§ 9	— § 148.
—	»	§ 10	— § 148, 1ste led i. f.
—	»	§ 11	— § 292.
—	»	§ 12	— § 154.
—	»	§ 13	— § 153.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 23	§ 14	—	§ 153, 3dje led.
—	»	§ 15	— (§ 20, 2det led).
—	»	§ 16	— § 153, sidste led.
—	»	§ 17	— §§ 291 og 391.
—	»	§ 18	— §§ 291 og 292.
—	»	§ 19	— § 382.
—	»	§ 20	— §§ 293 og 391, 2det led.
—	»	§ 21	— §§ 292 og 391, 2det led.
—	»	§ 22	— § 139.
—	»	§ 23	— § 294, 1.
—	24	§ 1	— § 168.
—	»	§ 2	— § 324.
—	»	§ 3	— § 324.
—	»	§ 4	— § 324.
—	»	§ 5	— § 324.
—	»	§ 6	— §§ 119 og 346, 2det led.
—	»	§ 7	— § 119.
—	»	§ 8	— § 110.
—	»	§ 9	— §§ 324 og 325, 1.
—	»	§ 10	— § 117.
—	»	§ 11	— § 119.
—	»	§ 12	— § 120.
—	»	§ 13	— § 120.
—	»	§ 14	— § 120.
—	»	§ 15	— § 187.
—	»	§ 16	— §§ 113 og 114 jfr. 36.
—	»	§ 17	— § 111.

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

Kap. 24 § 18	—	§§ 111 og 324.
— » § 19	—	§ 110.
— » § 20	—	§ 255.
— » § 21	—	
— » § 22	—	§§ 120, 185 og 187.
— » § 23	—	§ 404.
— » § 24	—	§ 121.
— » § 25	—	§ 121.
— » § 26	—	§ 122.
— » § 27	—	§ 123.
— » § 28	—	§§ 324 og 325.
— » § 29	—	§ 324.
— » § 30	—	§ 324.
— » § 31	—	
— » § 32	—	
— 25	—	§§ 322 jfr. 10.
— 26	—	ikr.l. kap. 3.
— 27 § 1	—	§ 77.
— » § 2	—	§§ 251, 252 og 390 jfr. 294 og 408.
— » § 3	—	§§ 145, 146, 155,3, 170, 191, 194, 198, 200, 209, 210, 212,2, 216, 221, 226, 237, 238, 251,2, 265, 266 i. f., 279, 280, 281, 282, 283, 301. 302,1, 303,1, 305, 306,1, 309, 343, 344, 350,2, 355, 408,1,

Den gamle straffelov.

Den nye straffelov.

413, 425, 426 og 430 jfr.
 §§ 144, 209, 222, 227—229,
 242, 264, 265, 266,2, 279,2,
 291, 293, 307, 308, 355, 371
 og 408,2.

Kap. 27 § 4, 1ste led — § 251, 3dje led.

— » § 5	—
— » § 6	— §§ 209 jfr. 81.
— » § 7	—
— » § 8	—
— » § 9	— §§ 96 og 103.
— 28 § 1	— ikr.l. §§ 4—9.
— » § 2	— ikr.l. § 3, 2det led.
— » § 3	— § 406.
— » § 4	§ 405.
— » § 5	— § 111.
— » § 6	— ikr.l. §§ 7—9.
— » § 7	— ikr.l. § 29.
— » § 8	— § 12 i beg.
— » § 9	— ikr.l. § 4, II.
— » § 10	— ikr.l. § 3, 2det led.
— » § 11	— ikr.l. §§ 7 og 30.
— » §§ 12 og 13	— ikr.l. §§ 2 og 3 jfr. 4.
— » § 14	— ikr.l. § 3.
— » § 15	— ikr.l. § 1.

Ordregister.¹

- Aabenbarelse af hemmelighed §§ 120 med anm. 1—6,
144 (jfr. anm. 10 til § 139), 294,2 med anm. 10.
- Aager §§ 295—297 med anm.
- Aagerretshandel, ugyldighed af — ikr.l. § 17,1.
- Aberratio ictus* anm. 4 til § 51.
- Absorptionsprincip ved sammenstød af forbr. eller
forseelser anm. 1 til § 62 (p. 69).
- Adgangstegn, forfalsket — § 184.
- Adkomst til gaard etc., forstyrrelse af færdselen paa —
§ 351, sidste led.
- Advarsel i forbindelse med betinget straffedom § 54
med anm. 1.
- Afbildning af befæstningsverker § 331 med anm. 2.
—, usømmelig — § 376.
- Afdragsvis betaling af bøder § 28.
- Afdøde, ærekrænkelser mod — § 252.
- Afgift, ulovlig opkræven af — § 111.
— besvigelse m. h. t. — § 406.
- Afmagt, fremkaldelse af — §§ 229, 364 med anm.

¹ Naar intet andet er sagt, angaar paragrafhenvisningerne straffeloven.

- Afregningsbog, skibsførers el. reders forseelse mod forskrifterne om — § 414.
- Afskedigelse af embeds- og bestillingsmænd ikr.l. § 10 med anm.
- af lærere anm. 3 til ikr.l. § 10.
- Afsoning af pengestrafte § 28, 3dje og 4de led, ikr.l. § 8.
- Afstemning i aktieselskaber, boer etc. § 373.
- Afsætningsforretning §§ 281 i. f. og 343 med anm. 1.
- Afvisning, betydning for straffelovens virkning m. h. t. ældre handlinger anm. 5 til § 3.
- paa grund af manglende paatalebegjæring anm. 1 til § 321.
- Agning, uvorren — § 351,1 med anm. 1.
- Agtelse, skibsmandskabs tilsidesættelse af a. ligeoverfor foresatte § 426,8.
- Akkordforhandling § 289.
- Akrobatiske øvelser § 365.
- Aktieforetagender, bedrageri ved — anm. 6 til §§ 270 og 273,1.
- forseelser m. h. t. — § 373.
- Almenfarlige forbrydelser kap. 14.
- forseelser alm. bem. til kap. 14 (p. 132); kap. 36, § 387,2.
- Anarkister anm. 5 til § 140 og anm. 1 til § 161.
- Anarkistiske foreninger § 330.
- Anger § 59 med anm.
- Angivelse, urigtig a. af varers sammensætning § 370 med anm. 2. Se ogsaa Anmeldelse.
- Anke, betydning for straffelovens virksomhed i tid § 3, 2det led med anm. 4.
- m. h. t. betinget straffedom anm. 2 til § 54.
 - af ubestemte straffedomme anm. 6 til § 65.
- Anklage, falsk — kap. 16.
- Anmeldelse af forbrydelser § 139 med anm. 5.
- af fund § 394 med anm. 2.
 - falsk — kap. 16.

Anmeldelse, undladelse af at afgive lovbefalet — § 339,1 med anm. 1.

— — — af fund af bortkommet barn § 340 med anm.

— — — af forvoldt skade § 351,7.

— — — af sindssygs rømning § 354,1 med anm. 2.

— — — af at farlige dyr er brudt løs § 354,4.

— — — for vedk. myndighed for at afverge ulykke § 387,2.

Anskaffelse af falske dokumenter § 185, 2det led med anm. 5.

— af redskaber til dokumentfalsk § 186 med anm.

— af falske penge § 174 med anm. 6.

— af redskaber til pengefalsk § 177.

Anstifter anm. 1 til § 81.

Anstødelig anm. 3 til § 211.

Ansvarlighedsloven anm. 2 til § 1, anm. 1 og 4 til § 15, anm. 10 til § 12, anm. 1 til § 58 (p. 65), anm. 2 til § 66, anm. 3 til ikr.l. § 5.

Antikritik anm. 5 til § 430.

Apoteker, fortabelse af ret til at være — § 29,4 med anm. 8.

— aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.

Arbeidere, vold og trusler mod — anm. 6 til § 137.

Arbeidsgiver, vold og trusler mod — anm. 6 til § 137.

Arbeidshus, indsættelse i — § 39 med anm. 2.

—, utugt med nogen, der er optaget i — § 199,2.

— fremme af utugt med — — § 205.

Arbeidsudygtighed, forvoldelse af — §§ 229 og 237.

Arrestforretning § 281 i. f., anm. 4 til § 326 og § 343 med anm. 3.

Arv af opreisningskrav ikr.l. § 27.

— forbrydelse af — ikr.l. § 14.

Arveløsgjørelse ikr.l. § 14.

Arvingers paataleret §§ 78, sidste led med anm. 4 og 252, 3dje led.

Attester, tjenstlige — anm. 4 til § 120.

Auktion, forstyrrelse af — § 138.

— ulovligt forhold m. h. t. — § 401 med anm.

Avis anm. 8 til § 430 og § 434, 1ste led.

Baad, sammenstød med — § 315.

Bagtalelse §§ 247—249 og 251.

Bar, bemægtigelse af — § 399,1.

Bark, bemægtigelse af — § 399,1.

Barn, strafbarhed § 46.

— utugt med — §§ 195—197.

— fremme af utugt med — §§ 201—204 og 206, 2det led.

— utugtig adfærd med eller i overvær af — § 212 med anm. 4.

— anerkjendelse af uegte — § 215, sidste led og anm. 3.

— unddragen af b. fra rette vedkommendes omsorg el. myndighed §§ 216 og 217 med anm.

— anvendelse af b. paa skadelig maade § 218 med anm.

— vanrøgt o. lign. af — § 219 med anm. 6.

— drab af uegte — § 234.

— udsættelse af — — § 244.

— undladelse af at anmelde fund af bortkommet — § 340 med anm.

— undladelse af at opgive b.s opholdssted § 341 med anm. 8 og 9.

— borttagelse fra sted, hvor det er anbragt af værgeraad anm. 4 til § 346.

— anbringelse af b., som lider af syfilitisk sygdom § 358,1.

— — — hos nogen syfilitisk syg § 358, sidste led.

— benyttelse af b. ved beskæftigelser, der er farlige for sedelighed § 381 med anm.

— farlige eller unaturlige legemsøvelser med — § 381,5.

— erstatningspligt ikr.l. § 22 med anm.

Barnepiger anm. 5 til § 242.

Beboet rum, forøvelse af ran i — § 268,4 med anm. 7.

Bedrageri §§ 270, 271, 277—279 med anm.

— ved falskt dokument anm. 1 i. f. til § 182.

Bedrageri ikke indbefattet under naskeri anm. 2 til § 262.

— forhold til udpresning anm. 5 i. f. til § 266.

— hæleri ved — anm. 13 til § 317.

— forholdet til den i § 359 omh. forseelse anm. 1 til § 359.

— forhold til den i § 362 omh. forseelse anm. 1 til § 362.

— forhold til den i § 373 omh. forseelse anm. 5 til § 373.

Bedrift se Virksomhed.

Bedsteforældre, paataleret § 78 og anm. 3 til § 80.

Befaling, foresats — anm. 2 til § 57.

Befordringsmiddel, forsøg paa at benytte b. uden billet § 403.

— regler for benyttelse af dyr som — ikr.l. § 15 i. f.

Befæstningsværker, ulovlig afbildning af — § 331 med anm. 2.

Begravelse, overtrædelse af de for b. givne regler § 341 med anm. 2.

Begravelsesomkostninger, erstatning af — ikr.l. § 20 med anm.

Begunstigelse af fordringshaver §§ 283 og 285, 288 og 289 med anm.

Bekjendtgjørelse af dommen §§ 16, 130, 173 og 254.

Beklædningsgjenstande, falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige — § 359,2 med anm. 1 og 4—5.

— overladt til brug til fremme af utugt ikr.l. § 12,2 med anm. 8.

Benaadning § 31, 3dje p., anm. 4 til § 52, anm. 1 til § 54, anm. 2 i. f. til § 66.

Benyttelse af falskt dokument §§ 182 og 183.

— af befordringsmiddel uden billet § 403.

Berigtigelse, ret til — § 430 med anm.

Beruselse, indflydelse paa strafbarhed anm. 3 til § 44. §§ 45 med anm. 3 og 56, sidste p. med anm. 5.

— politivedtægter om — ikr.l. § 15, 2det led med anm. 4.

— skibsmandskabs — §§ 422,2 og 426,4.

Berusende drikke, handel med — anm. 3 til § 332.

- Berusende drikke, anvendelse af børn paa steder, hvor der udskjænkes — — § 381,1—3 med anm. 1—9.
- Besiddelse, betydning for tyveribegrebet anm. 4 til § 257.
- Besiddelsestagelse af løsøre § 392 med anm.
— af fast eiendom § 395.
- Beskadigelse af fremmed eiendom §§ 291—294 og 391 med anm.
— ved indbrud § 147 med anm. 7.
- Beslag § 343 med anm. 4.
- Beslagsforretning § 281 i. f.
- Beslaglæggelse af breve eller telegrammer § 116 med anm. 2.
— udsætten af skib for — § 425 med anm.
- Beslaglagt skrift, forseelser m. h. t. — § 433 med anm.
- Beslegtede se Slegtninge.
- Bespottelse af troesbekjendelse § 142 med anm.
- Bestikkelse af tjenestemænd §§ 112, 113, 114 med anm., 128 med anm. 3 og 4.
- Bestilling, tab af — anm. 4 til § 15.
- Bestillingsmænd, hvad derved forstaaes alm. bem. ved kap. 11 (p. 103) og anm. 2 til § 325.
— adgangen til at fjerne — ikr.l. § 10 med anm.
Se ogsaa Off. tjenestemænd.
- Bestyrer af undervisningsanstalt, opdragelsesanstalt, barnehjem § 29,4.
— af boer se Bobestyrere.
- Besudlen af gjenstande § 391 med anm. 3.
- Besvangrelse udenfor ægteskab, indledende bem. til kap. 19 (p. 167), § 210 med anm. 8, ikr.l. § 11,2.
- Besvangret kvinde, undladelse af at yde b. k. bistand §§ 240 og 388.
— — | — at forhindre forbrydelse af b. k. mod fosteret §§ 241 og 389.
- Besvogrede, blodskam med — § 208 med anm.
- Betaling af uforfalden gjæld § 283 jfr. §§ 288 og 289.
— af forfalden — § 285 med anm. 3.

Betaling med formuesgjenstande istedetfor penge ikr.l. § 12,1, 4de led.

— tilbagefordring af erlagt — ikr.l. § 12, 1, 4de led med anm. 6 og 7 og anm. 2 i. f. til samme paragraf, ikr.l. § 17,1, 3dje led med anm.

Betingelser for strafbarhed kap. 3.

Betinget straffedom §§ 52—54 med anm og anm. 2 til § 61. Se ogsaa Udsættelse af straffuldbyrdselen.

Betræden af fremmed eiendom anm. 5 til § 355 og anm. 4 til § 396.

Betydelig skade § 9.

Bevidnelse, usand — §§ 189 og 190 med anm., 372, 1ste led med anm. 1—4.

— retsstridig brug af — § 372, 2det led med anm. 5—7.

Bevidstløs, utugt med — § 193.

Bevidstløshed, indflydelse paa strafbarhed anm. 3 til § 44 og § 45.

— fremkalden af — §§ 229 og 364 med anm.

Bevis, forklaringer og erklæringer, bestemte til at afgive

— §§ 166 med anm. 6 og 189 samt anm. 3 til § 372.

— bortryddelse eller forvanskning af — § 168 med anm. 4 og 5.

— dokument, tjenende til — § 179 med anm. 5.

Bevisbyrde i straffepoces anm. 3 til § 431.

Bevogtningspligt, forsømmelse af — § 354, 1 og 3 med anm. 2.

Bigami § 220.

— ved hjælp af falskt dokument anm. 1 i. f. til § 182.

Billede, utugtigt — § 211.

Bistand, negtelse af at yde off. tjenestemand — § 327 jfr. § 127, 3dje led.

— efterfølgende b. til strafbare handlinger §§ 320 og 321 med anm. Se ogsaa Delagtighed.

Bjørn i vinterleie anm. 1 til § 399.

Blanket, uretmæssig udfylden af — § 180 med anm. 2.

Blanketstraffebud anm. 1 til § 57.

Blad se Avis.

Blodskam §§ 207 og 208 med anm.

Blomster, bemægtigelse af — § 399,1 jfr. § 400.

Blottelser, usømmelige — anm. 6 i. f. til § 376.

Bo, forseelse m. h. t. — § 373 med anm. 2.

Bobestyrere, uredelighed af — § 290.

Bofæ paa fremmed grund anm. 1 til § 396.

Bogførsel, strafbart forhold m. h. t. — §§ 286—9 og 374.

Bogtrykker, strafansvar for — alm. bem. til kap. 32,
anm. 13 til § 322.

Bopæl, negtelse af at opgive og urigtig opgiven af — §
333 med anm.

Bortførelse anm. 4 til § 216.

Bortvisning fra tjeneste § 411 med anm.

Bosted anm. 7 til § 12.

Brandvæsen, udrykning af — § 349.

Brev, misbrug med — § 371 med anm. 2 og 3.

Brevbrud §§ 122 og 145 med anm.

Bro, forsømmelse af at vedligeholde — § 351,5.

Brug af andres ting § 393 med anm

Brugsberettigets overskridelse af raadighed § 397 med
anm. 2.

Brønd, forsømmelse af at dække eller indgjærde — §
351,4 med anm. 2.

Budstikke § 345 med anm. 2.

Buske, bemægtigelse af — § 399,1.

Butiksalg anm. 4 til § 274.

Bygning, forsømmelse af at vedligeholde — § 351,5.

— paa grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.

Bær, plukken af — § 400 med anm.

Bøder §§ 15, 27 og 28 med anmærkninger.

— i speciallovgivningen ikr.l. §§ 4, II, 1 og 7, sidste led
med anm.

— gjenstandes heften for — ikr.l. § 8, 2det led med anm.
4 og 5.

Bødestraf ved sammenstød af forbr. el. forseelser § 63.

Børns krav paa erstatning for liv ikr.l. § 21.

— paataleret § 78.

— berettigelse til at paatale ærekrænkelser mod afdøde § 252, 3dje led.

Chancker anm. 2 til § 155 og anm. 3 til § 358.

Compensatio culpæ ikr.l. § 25 med anm.

Condictio indebiti anm. 4 til § 111, se ogsaa Betaling.

Croix rouge anm. 6 til § 328.

Dag § 11.

Dagbog se skibsdagbog.

Dampkjedler, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352 med anm. 2.

Datio in solutum anm. 4 til § 288. Se ogsaa Betaling.

Delagtighed alm. bem. ved kap. 11 i. f. (p. 104), anm 1 til § 58.

— i tjenesteforbrydelser § 125 med anm. 3.

— i forbrydelser ved trykt skrift alm. bem. til kap. 32.

— i forseelser efter speciallovningen anm. 6 til ikr.l. § 8.

— efterfølgende — alm. bem. til kap. 31, §§ 320 og 321.

Differenshandel anm. 2 til § 284, § 299, 2det led med anm. 4 og ikr.l. § 12,1, 3dje led.

Dirik §§ 147, 258,3, 261, 263 og 356.

Disciplinærbestemmelser for offentlige tjenestemænd alm. bem. til kap. 33.

Disciplinærstraffe anm. 1 til § 15; ikr.l. § 3, sidste led med anm. 3.

— ombord paa skib § 427.

Dispensation fra bet. for egteskabs indgaaelse anm. 4 til § 220; anm. 2 til § 338.

Dissentere anm. 1 og 4 til § 142.

Dissenterforstandere alm. bem. ved kap. 11 (p. 103 —4); anm. 2 til § 144.

Dissenterprester se foregaaende ord.

Dobbeltforhyring se Hyrekontrakt.

Dobbeltsalg anm. 4 til § 276.

Dokument, begreb § 179 med anm.

— forfalskning kap. 18.

— eftergjørelse eller uberettiget forfærdigelse af — § 367 med anm.

— udspredelse af — § 369.

— anvendelse af d. til at skaffe nogen uberettiget adgang til hus o. lign. § 147, sidste led.

Dolus eventualis anm. 5 til § 40 og anm. 5 til § 42; anm. 4 til § 49; anm. 4 til § 195; anm. 6 til § 317.

Dom, udenlandsk — anm. 2 til § 13.

— hvorved en ret frakjendes nogen § 344 med anm. 2.

Dommer §§ 110 og 114.

— mangel paa betingelserne for at være — anm. 5 til ikr.l. § 10.

— uforstand af — anm. 3 til § 325.

Drab § 233 med anm.

— af konge eller regent § 100.

— af fremmed statsoverhoved anm. 1 til § 96.

— uagtsomt § 239.

— under overskridelse af revselsesret anm. 2 til § 386.

— erstatning for liv i anl. af — ikr.l. § 21.

Driftshemmelighed, misbrug af — § 294,2.

Drikkevand, forurensning og forgiftelse af — § 152.

Drivfjær, betydn. af handlingens — §§ 24, 33, 56 og 65.

Duel anm. 1 til § 235.

Dyr, afvergelse af angreb fra — anm. 4 til § 48; anm. 3 til ikr.l. § 24.

— beskadigelse af — anm. 3 i. f. til § 291.

— næringsmidler for — §§ 359,1 med anm. 3, 362,1 og 363 med anm.

— retsstridige handlinger m. h. t. — §§ 382 med anm. og 354 med anm. 4.

— regler for transport og slagtning m. v. af — ikr.l. § 15, sidste led med anm. 5.

Dyreforsøg § 382, sidste led og anm. 5 samt anm. 7—8.

Dyrlæge § 29,4 med anm. 7.

Dyrplageri § 382 med anm.

Dyrtid § 158.

Død, den skyldiges — §§ 66 og 71.

— erstatning i anledning af — ikr.l. §§ 20 og 21.

Dødfødt foster § 341, sidste led med anm. 10.

Dødsbo, forseelser m. h. t. — § 373 med anm. 2.

Dødsstraf anm. 1 til § 15, anm. 2 til § 66, anm. 2 til § 72, §§ 110 med anm. 3, 117, 2det led med anm. 10, 169.

Døvstumhed anm. 6 til § 44.

Ed ved aager § 296,3. Se ogsaa Mened.

Efterfølgende delagtighed alm. bem. til kap. 31, anm. 1 til § 58 (p. 65), §§ 320 og 321.

Eftergjørelse af penge eller dokumenter §§ 174, 185 og 367 med anm.

Efterskudsdomme § 64.

Egtefælle, paataleret § 78, 2det og 3dje led.

— — m. h. t. ærekrænkelser mod afdøde § 252, 3dje led.

—, den ene e.s krænkelse af pligter ligeoverfor den anden — § 219.

—, bemægtigelse af sameieejendomme anm. 6 til § 255.

—, krav paa erstatning for liv — ikr.l. § 21.

Egteskabs indgaaelse som straffrihedsgrund § 214 med anm.

—, indgaaelse af ugyldigt — § 220 med anm.

—, — — omstødeligt — § 221 med anm.

—, indgaaelse af e. med tilsidesættelse af lovbestemte betingelser § 338 med anm.

— opløsning af — se Skilsmisse.

Se ogsaa Besvangrelse, Bigami.

Egteskabsbrud § 209 med anm.

Egteskabsløfte, brud paa — anm. 2 til § 198, § 210 med anm.

Eiendomsbeskadigelser, kap. 28 og § 391 med anm.
Elektricitet, tilegnelse af — anm. 1 til § 6.

— forspilden af — anm. 3 til § 291.

Elektrisk ledning, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352
med anm. 3.

Elev, utugt med — § 199,1 og 3.

— forførelse til utugt §§ 204 og 205.

Embede, fradømmelse af — anm. 4 til § 15.

Embedsmænd, hvad derved forstaaes alm. bem. ved
kap. 11 (p. 103) og anm. 2 til § 325.

— adgangen til at fjerne — ikr.l. § 10 med anm.

Se ogsaa Off. tjenestemand.

Emigrantagenter anm. 3 til § 332.

Enrum, indsættelse i — § 20, 2det led. .

Enrums straf i henhold til ældre domme ikr.l. § 30.

Erhverv, erstatning for tabt — ikr.l. § 19 med anm.
1 og 5.

Erhvervsmæssig utugt §§ 202—204, 206. Se ogsaa Pro-
stitution.

Erklæring, usand tjenstlig — § 120 med anm. 4.

— misbrug af privat — § 371 med anm.

Se ogsaa Bevidnelse.

Erstatning ikr.l. kap. 3.

— i stedet for inddragning § 37, 2det led.

— som betingelse for udsættelse af straffuldbyrkelse § 52,
sidste p. med anm. 8 og § 53, 2det led med anm. 7.

Exekutionsforretning § 281; anm. 4 til § 326.

Exterritorialitet anm. 1 til § 14.

Faar, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

Fabrikarbeidere alm. bem. til kap. 41.

Fabriker, sundheds- og sikkerhedsforskrifter for — § 365
med anm.

Faktisk vildfarelse § 42 med anm.

Falholdelse af utjenlige lægemidler §§ 157,1 og 360.

— af sundhedsskadelige lægemidler § 360 med anm.

- Fal holdelse af utugtige skrifter o. lign. § 211 med anm. 4.
— af uanstændige gjenstande § 377, 2det led.
— af forgiftede og sundhedsskadelige gjenstande § 153, 2det og 4de led med anm. 1.
— af beslaglagt eller inddraget skrift § 433 med anm.

Falsk anklage kap. 16.

- dokument kap. 18.
— forklaring kap. 15, § 168 med anm. 3.
— foregivender til skade for kreditorer § 282 jfr. §§ 288 og 289.
— foregivende ved exekutionsforretning o. lign. § 281 med anm. 2.
— udgiven sig for at have bemyndigelse til udøvelse af en virksomhed § 332, 2det led.
— nøgel §§ 147, 258, 3 og 356.

Falskmyntneri se Penge.

Familieforhold, forbrydelser m. h. t. — kap. 20.

Familienavn se Navn.

Familiestand, forrykkelse af — § 215 med anm.

Fanger, ulovligt samkvem med — § 346.

Fangst, ulovlig — § 407 med anm.

Fare for skib eller menneskeliv ved rømning §§ 302, 2det led og 303.

- for menneskeliv ved usjødigtigt skib § 304.
— skibsførers forladet af skibet under — § 314.
— for den alm. fred og orden ved falsk rygte § 349, 2det led.
— for færdselen paa off. vei m. v. § 351 med anm. 4.
— undladelse af at afverge f. for menneskeliv § 387, 2 med anm. 5.

Se ogsaa Almenfarlig.

Farligt redskab under slagsmaal § 385.

Fartøi § 315. Se forøvrigt Skib.

Fast eiendom, retsstridig besiddelsestagelse af — § 395 med anm.

- — raaden over § 396 med anm.

- Fast eiendom, overskridelse af raadighed over** — § 397.
— hvorvidt f. e. er vare anm. 4 til § 273.
— dobbeltforføininger over — anm. 4 til § 276.
— sikkerhed i — anm. 3 til § 280.
- Fattighus, utugt med nogen, der er optagen i** — § 199,2.
— fremme af utugt med — — § 205.
- Feil, forvoldelse af legems-** — §§ 229 og 237.
- Fingeret persons navn paa dokument** § 181.
- Firma, undladelse af at angive f. paa trykt skrift** § 428.
- Fiskeopsynsmænd alm. bem. ved kap. 11 (p. 104).**
- Fiskeri, ulovligt** — § 407 med anm.
- Flag, uberettiget føren af det norske** — § 423,1.
- Flere, betydningen af udtrykket f. i str.l. Tilføielser og rettelser til § 65 (p. 70).**
— samvirken ved legemsfornærmelse anm. 4 til § 228.
Se ogsaa Delagtighed.
- Flyveblade anm. 3 til § 428 og § 434, 1ste led.**
- Flødning** § 398,1.
- Fodangler** § 351,3.
- Folkeretslige begrænsninger af den norske strafferets omraade § 14 med anm.**
- Forberedende handlinger anm. 4 til § 49, anm. 6 til § 50.**
- Forbud af opholdssted § 39 med anm. 3.**
—, overtrædelse af — § 343 med anm. 5.
- Forbrydelse, begreb, § 2 med anm.; ikr.l. § 5, 2det led**
— forsøg paa — § 49.
- Forbund til udførelse af almenfarlige forbrydelser § 159.**
— om at forøve tyverier m. v. §§ 259,1, 261, 263, 268,3 og 269,1.
- Fordringshaver se Kreditor.**
- Forebyggelse af ildebrand o. lign. ulykke §§ 149 og 387,2.**
— af smitsom sygdom § 156.
- Foredrag, utugtige** — § 211.
- Forelæg af straf anm. 2 til § 52, § 53, 3dje p; anm. 5 til ikr.l. § 8.**

- Forening med vexlende kapital anm. 5 til § 273.
—, hvor der drives lykkespil § 383, sidste led.
—, ulovlige — § 330 med anm.
—, forseelser m. h. t. — § 373 med anm. 3.
- Foresats befaling, indflydelse paa underordnets straffeskyld anm. 2 til § 57.
— utilbørlig optræden mod f. § 325,4 med anm. 9.
- Forestilling, utugtig — § 211.
—, børns anvendelse ved — § 381,4 og 5 med anm. 12 og 13.
—, off. f. uden øvrighedens tilladelse § 332, 3dje led og anm. 3 og 6.
— indsnigelse til — § 403 med anm.
- Forevisninger, usømmelige — § 376 med anm. 5.
— anstødelig — § 377.
- Forfalskning anm. 2 til § 185. Se forøvrigt Falsk.
- Forfalskede varer, afhændelse af — § 271,4.
- Forfatter, strafansvar for — alm. bem. til kap. 32 og § 322.
- Forførelse til utugt anm. 5 til § 197, §§ 198, 200, 202, 204 og 205.
- Forgiftning § 153.
- Forhandlere, ansvar for f. af tryksager alm. bem. til kap. 32, anm. 11 til § 322.
- Forherligelse af straffbare handlinger § 140 med anm. 5.
- Forhørsret afgjør spørgsm. om tab af rettigheder i anl. af udenlandsk straffedom § 32 (se Tilføielser og rettelser).
— behandler begjæring om æresopreisning § 76.
- Forklaring, ulovlig opnaaelse af f. i straffesag § 115.
— falsk — kap. 15 og § 168.
- Forklædning som middel til at skaffe sig adgang til beboet hus m. v. § 147, sidste led.
— ved forøvelse af tyveri §§ 259,3 261 og 263.
—, bedrageri ved — § 271,1.
- Forkyndelse af betinget straffedom § 54.

Forledelse til strafbare handlinger anm. 1 til § 58 (p. 65).

— til tjenesteforbrydelse § 125, anm. 3 og 4.

— til skadegjørende handlinger § 294,1 med anm. 6.

Forlovelse anm. 7 til § 210.

Forlovere ved vielse anm. 5 til § 220.

Forlægger, strafansvar for — § 322, sidste led jfr. alm. bem. til kap. 32.

— — i anledning af manglende eller urigtig angivelse af udgiver §§ 429 og 435, sidste led.

Former for egteskab anm. 6 til § 220.

Formindsket tilregnelighed §§ 39 og 56.

Formuesværdi, hvorvidt gjenstanden for underslag maa have — anm. 5 til § 255.

— — — for udpresning anm. 7 til § 266.

Formuesforbrydelser, paataleregler anm. 1 til § 77 (p. 82).

Formuesrettigheder, forseelser mod — kap. 40.

Formularer § 428.

Fornyet behandling anm. 4 til § 3

Fornærmedes begjæring om paatale §§ 78 ff.

— krav paa erstatning og opreisning ikr.l. §§ 19, 22, 23 og 25 med anm.

Fornærmelig opførsel, hvorved den alm. fred og orden forstyrres § 350. Se ogsaa Legemsfornærmelse
Æresfornærmelse.

Forpligtelser, brud paa — § 158.

Forretningsførsel, uordentlig — § 284 jfr. § 289.

Forretningshemmelighed, misbrug af — § 294,2.

Forsamling, indsnigelse i — § 403.

Forseelse, begreb § 2 med anm.; ikr. § 5.

—, inddragning ved — anm. 3 til § 34.

—, forsøg paa — § 49, sidste led.

— i trykt skrift, inddragning ved — anm. 3 til § 322.

Forsikring, der ligestilles med ed § 164, 2det led med anm. 3.

—, svig ved — § 272 med anm.

- Forsikringsforening** anm. 5 til § 273.
- Forskud**, tjenestefravigelse efter at have modtaget —
§ 409, 2det led.
— til spil ikr.l. § 12,1, 2det led.
- Forspilden** af fremmed eiendom §§ 291–293 og 391 med anm.
- Forstikkelse** til skade for kreditorer § 282 jfr. §§ 288 og 289.
— ved exekutionsforretning o. lign. § 281.
- Forsvareres aabenbarelse** af kaldshemmeligheder § 144.
- Forsæt** § 40 med anm. 1 og 5 jfr. § 42 med anm. 1–6.
anm. 3 til § 43, § 45, 1ste led, anm. 5 til § 47, anm. 12 til § 48, anm. 4 til § 49, § 53, 1ste led.
- Forsætlig forbrydelse** § 34.
- Forsøg** kap. 4, anm. 4 til § 42, anm. 1 til § 58 (p. 64), § 139, 2det led.
— paa anstiftelse anm. 1 til § 58 (p. 64).
—, forældelse anm. 3 til § 69.
— ligestillet med fuldbragt forbrydelse § 100, sidste led med anm. 4.
— ved tyveri anm. 4 i. f. til § 257.
— paa bedrageri anm. 10 til § 270.
- Forsømmelighed** i off. tjeneste § 324 med anm. 5.
— af skibsmandskab § 426,3.
- Forsørgelsesanstalter** anm. 3 til § 332.
- Forsørgelsespligt**, unddragelse af — § 219 med anm. 5.
- Fortabelse** af rettigheder § 16 og §§ 29–32 med anm.
- Fortegnelse** over reisende § 334 med anm.
— over tjenestesøgende og udvandrere § 335 med anm.
— over gjenstande, pantsatte til pantelaanere § 336 med anm. 1.
- Fortielse** til skade for kreditorer § 282, jfr. §§ 288 og 289.
— ved exekutionsforretning o. lign. § 281 med anm. 3.
- Fortsat forbrydelse** anm. 1 til § 62 (p. 69).

- Forulempelse af off. tjenestemand under tjenesten § 326,2 med anm. 5.
- Forurensning af vandløb m. v. § 152.
- Forvisning fra bestemte steder §§ 16 og 33 med anm.
—, ulovlig — § 117 med anm. 7.
- Forviste, ulovlig tilbagevenden af — § 34?, 2det led.
- Forvrængt gjengivelse af off. myndigheders forhandlinger § 432.
- Forværelse af formuesstilling §§ 284 og 285 med anm.
jfr. §§ 288 og 289.
- Forældelse af straf § 31, §§ 66 med anm. 2 og 67—74.
—, nye regler om — § 3 med anm. 3.
— af paataleret § 80 med anm.
—, hvorvidt reglerne om f. er af strafferetslig eller straffeprocessuel natur anm. 1 til ikr.l. § 3.
—, regler om f. i speciallovgivningen anm. 2 til ikr.l. § 5.
— af erstatningskrav ikr.l. § 28 med anm.
— af inddragning efter str.l. § 36 ikr.l. § 28, sidste led.
- Forældres paataleret § 78 og anm. 3 til § 80.
— — ved ærekrænkelser mod afdøde § 252, 3dje led.
— undladelse af at yde svanger kvinde bistand § 388.
— — — at afholde svanger kvinde fra at forøve forbrydelse § 389.
— forladen af sine børn § 242 med anm. 5.
—, krav paa erstatning for liv ikr.l. § 21.
- Forældremyndighed, frakjendelse af — ikr.l. § 11,1.
- Fosterbarn, utugt med — § 199,3 med anm. 9.
— fremme af utugt med — § 205.
- Fosterfordrivelse § 245 med anm.
- Frafaldelse af paataleret anm. 4 til § 82.
- Fragtfart, uberettiget — § 423,2.
- Fred, forbrydelser mod den offentlige — kap. 13.
—, forseelser mod den alm. — kap. 35.
- Fredningslovgivningen anm. 2 til § 407.
- Fremmed stat, afgiftsbesvigelse ligeoverfor — § 406 sidste led.

Frihed, forbrydelser mod — kap. 21.

Frihedsberøvelse §§ 117 og 223—226 med anm.

Frihedstab, betydning for forældelse § 69, 3dje led.

Frihedsstraf, reglerne for fuldbyrdelse af — § 28 med anm.

— ved sammenstød af forbr. eller forseelser §§ 62 og 63, sidste led.

—, ulovlig fuldbyrdelse af — § 117 med anm. 3. Se ogsaa Fængsel, Hefte.

Frimerke se Postfrimerke.

Frist for paatale § 3, sidste led. Se forøvrigt Forældelse.

Frugt, bemægtigelse af — § 399,1.

Fuldbyrdet forbrydelse § 49 med anm. 2, anm. 6 til § 50.

Fuldbyrdelse af straf, nye straffeloves anvendelse paa — § 3, 3dje led med anm. 5, ikr.l. § 30.

— af straf, indflydelse af domfældtes død § 71.

— afbryder forældelse § 73, 2det led.

— af straf, ilagt ved ældre dom ikr.l. § 30 med anm.

Fuldendt forsøg § 50 med anm. 4 og 5.

Fund, undladelse af at anmelde — § 394 med anm.

Fyldestgjørelse anm. 4 til § 288. Se forøvrigt Betaling.

Fængsel § 15 med anm. 2, §§ 17—21, anm. 1 til § 26.

—, virkningen af dom paa — § 30,1—4.

— i ældre love ikr.l. § 7.

—, utugt med nogen i f. optagen person § 199,2.

— fremme af utugt med — — § 205.

—, ulovlig betræden af — § 353 med anm. 1.

Fængselsstraf i henhold til ældre domme ikr.l. § 30.

Fængsling, forvaring af berusede personer anm. 1 i. f. til ikr.l. § 15.

—, ulovlig — § 117.

Fæstekontorer anm. 3 til § 332 og anm. 1 til § 335.

Fæstninger, ulovlig betræden af — § 353 med anm. 1.

— ulovlig afbildning af — § 331.

Fæstningsarrest anm. 1 til § 15.

Føl, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

Følge af den strafb. handl. § 43 med anm. (jfr. Tilføielser og rettelser til p. 39) og anm. 3 til § 69.

Gaardsrum, forstyrrelse af færdselen i — § 351, sidste led.

—, indbrud i — § 147 med anm. 6.

—, tyveri fra — §§ 258,1 og 3, 261 og 263.

Gangsti over grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.

Gave til skade for kreditorer § 282 med anm. 5 og 7 jfr. §§ 288 og 289.

Genferkorset, ulovlig bæren af — § 328 i. f. med anm. 6 og 7.

—, uberettiget anbringelse paa gjenstande § 370, sidste p.

Gift anm. 4 til § 153.

— veiledning til brug af — § 160 med anm. 3.

—, legemsfornærmelse ved — § 232 med anm. 4.

—, overtrædelse af forskrifter m. h. t. — § 361.

Gift kvinde, uegte barn af — § 215.

Gildre § 351,3.

Gjed, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

Gjemmer, aabning af tillaasede — § 145.

—, tyveri fra — §§ 258,3, 261 og 263.

Gjengivelse, forvrænget g. af offentlige myndigheders forhandlinger § 432.

Gjenoprettelse af skade, voldt ved strafbar handling anm. 5 til § 132.

Gjenoptagelse § 3, 2det led med anm. 4.

Gjenstande, henstillen af g. paa off. vei o. lign. § 351,2 med anm. 1.

Se ogsaa Løsøre gjenstand, Fast eiendom.

Gjentagelsesstraf § 61 med anm., ikr.l. § 29 med anm.

Gjæld, stiftelse af ny — §§ 285 og 289, 2det led. Se ogsaa Forpligtelse.

- Gjælds brev, overdragelse af betalt — anm. 9 til § 270
og § 276
—, udstedt for aagerretshandel § 296,3.
— — for ugyldigt krav § 300 i. f.
— — for spillegjæld anm 3 til ikr.l. § 12.
Gjældsforhold, forbrydelser i — kap. 27.
Gjæstgiverier, undladelse af at betale paa — § 402
med anm. Se ogsaa Hoteller.
Gjødse, bemægtigelse af — § 399,1.
Gonorrhé anm. 2 til § 155, anm. 3 til § 358.
Grav, borttagelse af gjenstande fra — § 143.
Gravminde § 143, 2det led.
Gravning paa grund i fremmed besiddelse § 396 med
anm. 2.
Grene, bemægtigelse af — § 399,1.
Grov uagtsomhed anm. 5 til § 40, §§ 130, 2det led, 325,1,
422,1, ikr.l. § 19, 2det led.
Grov tyveri §§ 258—261 og 263 med anm.
Gruber, sundheds- og sikkerhedsforskrifter for — § 365
med anm.
Grænsemerke, borttagelse og udslettelse af — §§ 188
med anm. og 396, sidste led med anm. 5.
Grøde, bemægtigelse af — § 399,1.
Gudstjeneste, forstyrrelse af — § 138.
Guld, falsk eller urigtig stempeling af — § 375 med anm.
- Haandværk anm. 3 til § 332.
Haandværkssvende og -drenge alm. bem. til kap. 41
Handel anm. 3 til § 332.
Handelsbetjente alm. bem. til kap. 41.
Handelsvirksomhed, brug af falsk maal og vægt i —
§ 271,2.
Handling § 4.
Havsnød § 314.
Havstrand anm. 3 til § 399.

Hefte § 15 med anm. 3, §§ 21—24, anm. 1 til § 26.

—, tillægsstraf til — § 30, 1—3.

Heftelse § 343 med anm. 2.

Helligbrøde § 348 med anm.

Hemmeligheder se Kaldshemmeligheder.

Hensigt ikke lig forsæt anm. 1 til § 40, aum. 4 i. f. til § 49.

— vindesyg — anm. 2 til § 255.

Se ogsaa Drivfjær.

Herreløse ting, bemægtigelse af — anm. 6 til § 255.

Hest, tyveri af — §§ 258, 4, 261 og 263.

Hittegods, underslag af — § 256, sidste led, anm. 4 til § 257 og § 264, 2det led.

—, hæleri ved underslag af — § 318.

Se ogsaa Fund.

Hjælpeløs tilstand, forladen i — §§ 242, 243 og 244.

— person § 341 med anm. 8.

Hoppe, tyveri af — §§ 258, 4, 261 og 263.

Horse Egteskabsbrud

Horehushold anm. 2 og 5 til § 206.

Hoteller, sundheds- og sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.

—, unge personer som betjening ved — anm. 3, 5 og 9 ved § 381.

Hugst, ulovlig — anm. 3 til § 255 og anm. 3 til § 397.

Hungersnød § 158.

Hus, indbrud i — § 147 med anm. 3.

—, tyveri fra — §§ 258, 1 og 3, 261 og 263.

—, indsnigen etc. i — § 355.

Husbonds utugt med tyende anm. 5 til § 197.

—, retsstridigt forhold ligeoverfor tjener §§ 410—412 med anm.

Husbondsfolks undladelse af at yde svanger kvinde bistand § 388.

— — af at afholde svanger kvinde fra at forøve forbrydelse § 389.

Husdyr, forurensning af drikkevand til — § 152, 1ste led.
—, forgiftning af næringsmidler til — § 153 med anm. 3.
—, udbredelse af smitsom sygdom blandt — § 154 med anm. 4.

—, bedrageri ved afhændelse af — § 271,3 med anm. 3.
—, reglerne om dyrplageri ikke begrænset til — anm. 1 til § 382.

—, driven af h. over fremmed grund § 396.

Husgeraad, sundhedsskadeligt — § 359,2.

Husstand, unddragelse af forsørgelsespligt o. lign. ligeoverfor — § 219 med anm.

—, tyveri mod person af samme — § 265, 2det led.

Hvervning af mandskab til fremmed krigstjeneste § 133.

Hypnotisk suggestion anm. 3 til § 44.

— tilstand, hensættelse i — anm. 3 til § 229 og § 364 med anm.

Hyrekontrakt, brud paa — § 301 med anm. 4.

—, overtrædelse af reglerne om — § 414.

Hæleri, alm. bem. til kap. 31; §§ 317—319 og 321 med anm.

—, forbund om at forøve — §§ 259,1, 261, 263 og 268,3.

—, paatale af — § 265, sidste p.

Høiesteret § 99.

Høiesteretsadvokater alm. bem. ved kap. 11 (p. 103) og til kap. 33; anm. 3 til § 332.

Ideel konkurrents anm. 2 til § 43 og anm. 1 til § 62.

Idioti anm. 6 til § 44.

Ihændehaveelse forskj. fra besiddelse anm. 4 til § 257.

Ihændehavepapirer, i hvilke tilf. ligestillede med penge § 178 med anm. 2.

—, uberettiget forfærdigelse af — § 367.

—, — udspredelse af — § 369.

— adgangen til at udstede — anm. 2 til § 178 og anm. 5 til ikr.l. § 17.

Ikrafttræden, straffelovens — ikr.l. § 1.

Ildebrand se Ildsvaade.

Ildsfarlige stoffe, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352, 2det led.

Ildsvaade, forvoldelse af — §§ 148—151.

—, forvoldelse af fare for — § 352, 2det led.

—, undladelse af at afverge — § 387,2.

Illegitimt svogerskab anm. 3 til § 208.

Imødegaaelse, ret til — § 430 med anm.

Indbrud §§ 147 og 355.

Indbrudstyveri § 258 med anm. 1, §§ 261 og 263.

Indbydelseskort, misbrug med — anm. 3 i. f. til § 371.

Inddraget skrift, forseelser m. h. t. — § 433 med anm.

Inddragning §§ 34—37 med anm., anm. 1.

til ikrl. § 8.

— uafhængig af straffens forældelse § 68 med anm. 1.

—, forældelse af adgang til — anm. 2 til § 72, ikrl. § 28, sidste led med anm. 4.

— af trykt skrift §§ 323, 390 og 435, 1ste led.

— af gjenstande, der hefter for bøder ikrl. § 8, 2det led med anm. 5.

Inddrivelse af bøder § 28, 2det led, ikrl. § 30, 1ste led med anm. 1.

— af ugyldigt krav § 300.

Indfødsret § 38 i. f.

Indsnigen §§ 147, sidste led og 355.

— til forestillinger o. lign. § 403.

—, tyveri ved — § 258 med anm. 1 og §§ 261 og 263.

Indstigning, tyveri ved — anm. 1 til § 258.

Industriel retsbeskyttelse, urigtig angivelse angaaende — § 370 med anm. 1.

Interimsregjeringen § 99.

International privatrets regler for ægteskabs gyldighed anm. 3 til § 220.

International retshjælp anm. 2 til § 12.

Jagt, ulovlig — § 407 med anm.

Jernbane, forsøg paa at reise med j. uden billet § 403 med anm. 2.

Jernbanerne, tjenestemænd ved — § 127, 3dje led med anm. 8.

—, sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.

Jernbaneanlæg, privat — anm. 4 til § 293.

Jernbaneulykke, alm. bem. til kap. 14 (p. 131), §§ 148—151.

Jernbanevogn, indbrud i — §§ 147 og 355.

— tyveri fra — §§ 258,1 og 3, 261 og 263.

Jord, bemægtigelse af — § 399,1.

Jordmoder, tab af stilling som — § 29,4 med anm. 9.

— aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.

Juridiske personer, ansvar for — anm. 3 til § 36.

Kaféer, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.

Kaldshemmeligheder, aabenbarelse af — § 144 jfr anm. 10 til § 139.

Kalendermaaned § 11.

Kalv, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

Kannibalisme anm. 10 til § 44 og anm. 8 til § 47.

Kapitulationer anm. 2 til § 12.

Kassemangel alm. bem. ved kap. 11 (p. 101).

Kjæremaal §§ 3, 2det led med anm. 4 og 76, 2det led anm. 1 til § 39.

Kjørsel, uvorren — § 351,1 med anm. 1.

Kniv, legemsfor nærmelse ved — § 232.

— under slagsmaal § 385.

Ko, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

Komitée, stortingets — § 130, sidste led.

Kommanditaktieselskaber anm. 5 til § 273 og anm. 3 til § 373.

Kommissivdelikter ved undladelse anm. 1 til § 4 og anm. 14 til § 12.

Kommunens tjenestemænd anm. 2 til § 325.

Konditorier, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.

Konfiskation se Inddragning.

Kongen, forbrydelser mod — §§ 99—104.

- , befaling eller samtykke som betingelse for paatale anm. 1 til § 77 (p. 81), §§ 13, 96, 101 og 102, 130.
- , beskyldninger mod — § 130 i. f.
- bestemmer anvendelse af § 127 paa forbr. mod andet lands myndighed § 127, sidste led.
- — — af § 406 paa afgiftsbesvigelser overfor fremmede stater § 406, sidste led.

Konkubinats § 379 med anm.

Konkurs, sikkerhedsret, stiftet ved — anm. 5 til § 280.

- , betingelse for paatale § 289.

Konkursbehandling anm. 4 til § 285.

Konkursbo, forseelser m. h. t. — § 373 med anm. 2.

Konsuls jurisdiktion anm. 2 i. f. til § 12.

- , usand bevidnelse af — anm. 1 til § 189.
- , skibsførers negtelse af adgang for medfarende til henvendelse til — § 308, 2.
- afgjørelse af tvistigheder i sjøfartsforhold § 417, 3 med anm. 3.

Konstituerede tjenestemænd p. 103.

Kontokurranter anm. 5 til § 179.

Kontrakter ang. krigsmagtens forsyning § 88.

Konventionalbod anm. 6 til § 295.

Kreditaager anm. 1 til § 295.

Kreditbedrageri anm. 8 til § 270, § 274 med anm.

Kreditor, unddragelse af gods fra at tjene til dækkelse for — §§ 281 og 282 med anm. jfr. §§ 288 og 289.

- , begunstiggelse af — §§ 283, 285, 288 og 289 med anm.
- , tab, voldt k. ved debtors letsindige adfærd § 284 jfr. §§ 288 og 289.

- , krav eller modtagelse af fyldestgørelse § 288, 2det led.

Kreditgiven til umyndige anm. 1 til § 300.

Kreditsvækkende udtalelser anm. 5 til § 247.

Kretinisme anm. 6 til § 44.

Krigsmagt, tab af ret til tjenestgjøring i — § 29,3 med anm. 4, § 30,3.

Krigstid § 8 med anm.; anm. 2 til § 134.

Krigstjeneste, uværdighed til — § 75, sidste led.

—, fremmed — § 133.

—, unddragelse fra — § 134.

—, ulovlig bringen af nogen i fremmed — § 224.

Kumulationsprincip ved sammenstød af forbr. el. forseelser anm. 1 til § 62 (p. 69).

Kundgjørelse af straffedom § 254 jfr. § 16,3. Se ogsaa Bekjendtgjørelse.

—, ødelæggelse etc. af — § 345.

Kunstpil anm. 1 til ikr.l. § 12.

Kunstverker, uanstændige — anm. 6 til § 376.

Kupong se Udbyttebevis.

Kuranstalt § 39 med anm. 2.

Kurbehandling se Sygebehandling.

Kvaksalvere anm. 3 til § 157 og anm. 5 til § 332.

Kvinder, diegivende — § 19.

— benyttelse af k. som tjenestetyende paa udskjækningssted § 381 med anm. 3, 7 og 8.

Se ogsaa Gift kvinde.

Kviste, bemægtigelse af — § 399,1.

Kystfart, ulovlig — § 423,2.

Laan, svig ved overtagelsen af — § 273,1. Se ogsaa Kreditbedrageri.

— til spilleøiemed ikr.l. § 12,1, 2det led.

—, tilbagegivelse af renter ved aagerl. ikr.l. § 17,1, 3dje led.

Lagretten besvarer spørgsmaal om utilregneliges etc. farlighed for retssikkerheden anm. 7 til § 39.

— afgjør ikke sp. om betinget straffedom anm. 2 til § 54.

—, spørgsm. til l. om forbryderens farlighed § 65 med anm. 4 og 5.

—, indflydelse paa afgjørelse af erstatningskrav anm. 3 og 6 til ikr.l. § 19.

Lagrettens indflydelse paa afgjørelse af spørgsmaal om ny eller gammel straffelovs anvendelse ikr.l. § 32 med anm.

Lagrettemænd §§ 110 med anm. 1 og 114.

Landlov, negtelse af — anm. 3 i. f. til § 309.

Landsforræderi anm. 1 til § 83.

Lavalder § 46.

Legemsbeskadigelse §§ 229—232 med anm., 235 og 238.

Se ogsaa Legemsskade.

Legemsfornærmelse alm. bem. til kap. 22, §§ 228 med anm., 230, 232 og 235; anm. 3 til § 56 og anm. 6 til § 325.

—, paataleregler anm. 1 til § 77 (p. 82).

— mod konge eller regent § 101.

— under overskridelse af revselsesret anm. 2 til § 386.

Legemsskade, betydelig §§ 9, 231, 235 og 238. Se ogsaa Legemsbeskadigelse.

Legemsøvelser, farlige eller unaturlige l. af børn § 381,5.

Legetøi, sundhedsskadeligt — § 359,2.

Lemlæstelse for at undgaa værnepligt § 134.

Ler, bemægtigelse af — § 399,1

Letsindig adfærd, hvorved en debitor volder sine kreditorer tab § 284 med anm. jfr. §§ 288 og 289.

Lex commissoria anm. 6 til § 295.

Lig, mishandling af — § 143.

—, retsstridig behandling af — § 341.

Liv, erstatning for — ikr.l. § 21.

Livsfare, undladelse af at hjælpe under — § 387,1 med anm. 1—4.

Livstidsfanger, straf for — § 20.

Lods, uberettiget optræden som beskikket — anm. 5 til § 424.

Lodsning, forseelser m. h. t. forskrifterne om — § 418 med anm.

«Louis» anm. 5 til § 206.

Lukket skrift § 145.

Lyde §§ 229 med anm. 7 og 237.

Lydighed, pligt til l. i sjøforhold anm. 3 til § 309. Se ogsaa Ulydighed.

Lykkespil §§ 298—9 med anm. og 383; anm. 1 til ikr.l. § 12.

Lyng, bemægtigelse af — § 399,1.

Lysen op af fund § 394 med anm. 2.

Lysning til egteskab § 338 med anm. 1.

Læge, tab af stilling som — § 29,4 med anm. 6.

— medvirkning ved bedømmelsen af tilregnelighed anm. 5 til § 44.

— aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.

—, misbrug af stilling som l. til forøvelse og fremme af utugt §§ 199,1, 204, 1ste led i. f. og 205.

— fosterfordrivelse anm. 2 til § 245.

Lægeattest § 189, anm. 3 til § 181 og anm. 2 og 4 til § 372.

Lægemidler, falske — § 157,1 med anm. 2.

—, sundhedsskadelige og virkningsløse — § 360.

—, overtrædelse af forskrifter m. h. t. — § 361 med anm.

Lægevirksomhed, begreb anm. 3 til § 157.

Lærer, tab af stilling som — § 29,4.

—, misbrug af stilling som l. til forøvelse af utugt § 199,1 og 3 med anm. 6; §§ 204, 1ste led i. f. og 205.

Løsladelse paa prøve §§ 17, sidste led med anm. 5, 31 og 73, sidste led.

Løsoregjenstand, begreb § 6 med anm. 1.

—, dobbeltforfæininger over — anm. 4 til § 276.

—, retsstridig besiddelsestagelse af — § 392 med anm.

—, sikkerhed i — anm. 2—5 til § 280.

—, retsstridig brug af — § 393.

Løv, bemægtigelse af — § 399,1.

Maaned § 11.

Magistraten anm. 3 til § 137.

- Magt som middel til frihedsberøvelse § 224.
Magttyveri anm. 1 til § 258.
Mala fides superveniens anm. 6 i. f. til § 317.
Mandskab se Skibsmandskab.
Margarin anm. 1 og 3 til § 363.
Maskiner, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352.
Maskinists misligheder m. h. t. førelse af dagbog § 316.
— undladelse af at føre dagbog m. v. § 421.
— uagtsomhed i tjenesten § 422,1.
— beruselse i tjenesten § 422,2.
—, uberettiget tjenestgjøring som — § 424 med anm. 4.
Medeiers uretmæssige tilegnelse af sameieting anm. 6 til § 255, anm. 4 til § 257.
Medfarende paa skib §§ 306 og 307 med anm., 308,2 og 3, 312, 313 og 425, 2det led med anm. 3.
Medicin, tilegnelse af — anm. 3 i. f. til § 262. Se ogsaa Lægemiddel.
Medlidenhed, drab af — § 235, 2det led
Medskyldig, hvorvidt m. kan udelukkes fra paatale § 81, 2det led.
Medvirkning se Delagtighed.
Mened §§ 163—165 med anm.
Menighedsforstander § 29,4 med anm. 10. Se ogsaa Dissenterforstander.
Menneskerov § 224.
Merkning, urigtig m. af tjenestemand § 120.
— af skib § 419 med anm. 2.
Metalarbejder, falsk eller urigtig stempling af — § 375.
Militære forbrydelser og forseelser, medvirkning ved — anm. 1 til § 58 (p. 65), §§ 87,3 og 134, 2det led.
— straffelov anm. 1 til § 1; ikr.l. § 3, 2det led.
— ret anm. 2 og 4 til § 53.
— tjenestemænd alm. bem. ved kap. 11 (p. 103).
— æresopreisning anm. 1 til § 75.
Mindesmerke, beskadigelse af — § 292.

Mindreaarig, misbrug af m.s letsind og uerfarenhed § 300.

—, kredit til — ikr.l. § 17,2.

Mineralier, bemægtigelse af — § 399,1.

Misbrug af stilling til forøvelse eller fremme af utugt anm. 5 til § 197, §§ 198, 199, 204, 1ste led i. f. og 205.

— af tillidsforhold ved tyveri §§ 260,2, 261 og 263.

Mishandling § 219 med anm. 7.

— af lig § 143.

— af dyr § 382 med anm. 5.

Moders drab af uegte barn § 234.

— udsættelse af uegte barn § 244.

— fordrivelse af foster § 245.

Mord anm. 3 til § 233.

Mordbrand alm. bem. til kap. 14 (p. 131), §§ 148—150.

Mortifikation §§ 68 og 253.

Mos, bemægtigelse af — § 399,1.

Motiv, se Drivfjær, Hensigt.

Multer, bemægtigelse af — § 400, 2det led.

Myndighed, falsk forklaring for offentlig — § 166 med anm. 5.

—, falsk anklage o. s. v. for offentlig — §§ 168—173.

—, misbrug af — § 380 med anm.

—, utugt med og fremme af utugt med person, der staar under den skyldiges — §§ 197—199 og 204, 1ste led i. f.

—, misbrug af m. i utugtigt øiemed ligeoverfor person under 18 aar § 218,2 med anm. 9.

—, negtelse af at opgive navn etc. for off. — § 333 med anm.

—, overtrædelse af forskrift, given af off. — § 339,2 med anm. 2.

—, forvrængt gjengivelse af off. m.s forhandlinger § 432 med anm.

Myndling, utugt med — § 199,3.

— fremme af utugt med — § 205.

Mytteri § 139.

— paa skib §§ 312 og 313.

Mønstring, overtrædelse af reglerne om — § 414 med anm. 2.

Naboeiendomsforhold, strafbar adfærd i — § 398,2 med anm. 4; ikr.l. § 16.

Naskeri §§ 262—264 med anm.

—, hæleri ved — § 317.

—, gjentagelsesstraf for n. i henhold til ældre domme anm. 3 til ikr.l. § 29.

Nationalitetsbevis, ulovlig brug af — § 423, sidste led med anm. 3.

Natteleie, haardt — §§ 19 og 20.

Nattero, forstyrrelse af — § 350, 2det led og anm. 3.

Nattetid, tyveri ved — § 258,2 med anm. 8, §§ 261 og 263.

—, ran ved — § 268,4.

Naturkræfter anm. 1 til § 6.

Navn, negtelse af at opgive og urigtig opgiven af — § 333 med anm.

—, ulovlig forandring af — § 337 med anm.

—, undladelse af at angive n. paa trykt skrift § 428.

Negotiorum gestio anm. 6 til § 266.

Neutralitetsstridige handlinger af skibsfører anm. 2 til § 425.

Notarius, falsk forklaring for — § 166 med anm. 4.

Nydelsesmidler, underslag og tyveri af — § 262 med anm. 3.

— falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige — § 359,1 og sidste led med anm. 1—3.

— — — eftergjorte eller værdiforringede — § 362 med anm.

—, falholdelse som naturlige af kunstige — § 363 med anm. 1.

Nytte, gjenstande, bestemte til alm. — § 292.

Næringsmidler, forgiftning af — § 153.

Næringsmidler, underslag og tyveri af — § 262 med anm. 3.

—, falholdelse og forfærdigelse af sundhedsskadelige — § 359,1 og sidste led med anm. 1—3.

— — — eftergjorte eller værdiforringede — § 362 med anm.

—, falholdelse som naturlige af kunstige — § 363 med anm. 1.

Næringsvei, tab af ret til — §§ 29,5, 30,5 med anm. 6.

Næver, bemægtigelse af — § 399,1.

Nødder, plukken af — § 400.

Nødsignal, misbrug af — § 349 med anm. 1.

—, forseelser m. h. t. forskrifterne om — § 418 med anm..

Nødstilstand §§ 42, anm. 2 og 47 med anm.

—, erstatningspligt i anledning af — ikr.l. § 24.

Nødverge anm. 2 til § 42, anm. 2 til § 47, § 48 med anm..

—, overskridelse af — § 56.

—, erstatning i anl. af — ikr.l. § 24.

Nøgel, falsk — §§ 147 med anm. 8, 356.

— —, tyveri ved — §§ 258,3, 261 og 263.

Offentlige dokumenter § 182 med anm. 4.

— myndighed, forbrydelser mod — kap. 12.

— —, forseelser mod — kap. 34.

— —, forhaanelse af og ophidselse til had mod — § 135 med anm. 2. Se ogsaa Myndighed.

— protokol § 185 med anm. 3.

— sted § 7.

— forøvet handling § 7,2.

— egenskab eller ordre misbrugt til at skaffe sig adgang til beboet hus § 147, sidste led.

— — — til forøvelse af tyveri og ran §§ 259,3, 261, 263 og 268,4.

— — — til forøvelse af bedrageri § 271,1,

— stilling, misbrug af o. s. til forøvelse eller fremme af utugt §§ 199, 204, 1ste led i. f. og 205.

- Offentlig tjeneste, tab af — §§ 15 med anm. 4, 29,1 med anm. 2, 30,1 og 68.
- —, forbrydelser i — kap. 11.
 - —, forseelser i — kap. 33.
 - —, ulovlig given sig ud for at indehave — § 328,2.
 - tjenestemand alm. bem. ved kap. 11 (p. 102 ff.) og anm. 10 til § 294.
 - —, der medvirker ved ugyldigt ægteskabs indgaaelse anm. 5 til § 220.
 - —, ærekrænkelser mod — §§ 247, sidste led og 251, sidste led.
 - —, ulovlig optræden mod — § 326 med anm.
 - —, undladelse af at bistaa — § 327 med anm.
- Offentliggjørelse af urigtige opgaver vedk. aktieselskaber o. lign. § 273,2. Se ogsaa Kundgjørelse.
- Okse, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
- Ombud, tab af — anm. 4 til § 15.
- Ombudsmænd, begreb alm. bem. ved kap. 11 (p. 103) og anm. 2 til § 325. Se ogsaa Offentlig tjenestemand.
- Omgjængelse, utugtig — indledende bem. til kap. 19 (p. 166).
- , unaturlig — § 213 med anm.
 - , legemlig — § 155 med anm. 3.
- Omstødeligt ægteskab § 221 med anm.
- Omsætning af fængsel til skjærpet fængsel § 18.
- af hefte til fængsel § 23.
 - af bøder til fængsel § 28 med anm. 3.
 - af varctægtsarrest ved afkortning af frihedsstraf anm. 3 til § 60.
- Onani anm. 2 til § 213.
- Orden, forbrydelser mod den alm. — kap. 13.
- , forseelser mod den alm. — kap. 35.
- Ordenspoliti anm. 2 til ikr.l. § 15.
- Opbringelse, udsætten af skib for — § 425 med anm.
- Opdigtede forbrydelser § 171 med anm. 1.

- Opdragelsesanstalt, utugt med nogen, der er optagen i — § 199,2.
- , fremme af utugt med — — § 205.
 - , ulovligt samkvem med person i — § 346.
- Opfordring til straffbare handlinger § 140 med anm. 2 og 6.
- til at forøve forbrydelser med gift eller sprængstoffer § 160.
- Opgivelse af skib i havsnød el. lign. § 314.
- Ophavsmand anm. 1 til § 58 (p. 65).
- , paatalens begrænsning til — § 81.
- Ophold, uberettiget tagen o. paa fremmed sted § 355, 2det led.
- Ophør af strafbarhed kap. 6.
- Opløb §§ 136, 137 og 329 med anm.
- Opmuntring til straffbare handlinger § 330.
- Opreisning anm. 8 til § 52, ikr.l. §§ 19, 2det og 3dje led med anm. 7—9, 21, 2det led, 25, sidste led og 27.
- Se ogsaa Æresoppreisning.
- Opslag, nedrivelse etc. af — § 345.
- ombord paa skib ang. tilladt passagerantal el. lign. § 419.
- Optjening af bøder § 28.
- Opvarter, anvendelse af barn som — § 381,1 og 3 med anm. 1—5 og 9.
- Overdragelse af indfriet gjældsbevis anm. 9 til § 270 og § 276 i. f.
- , dobbelt — § 276 med anm. 4.
 - af opreisningskrav ikr.l. § 27.
- Overenskomst, hvorved nogen forbudt fordel betinges § 405, 2det led med anm. 4.
- Overhørlighed se Ulydighed.
- Overilelse ved overskridelse af revselsesret § 386.
- Overlæg, drab med — § 233, 2det led med anm. 3.
- ved legemsbeskadigelse § 231 med anm. 5.

Overordnede ansvar for underordnede §§ 41 med anm., 125 med anm., 139, sidste led med anm. 11 og 12, 347, ikr.l. § 8 i. f. med anm. 6.

Overskridelse af nødverge § 48, sidste led med anm. 12, § 56.

— af raadighedsret over fast eiendom § 397.

— af revselsret § 386.

Oversvømmelse alm. bem. til kap. 14 (p. 131), §§ 148—151.

—, undladelse af at afverge — § 387,2.

Oversætter, strafansvar for — anm. 6 til § 322.

Overøvrigheden, ret til at paatale paa umyndiges og sindssyges vegne § 79.

Paagribelse, nødvergeret under — § 48, 3dje led med anm. 10.

— ulovlig — § 117.

— med tilsidesættelse af lovbestemt fremgangsmaade § 226 med anm. 2.

Paatale kap. 7.

—, nye regler om — § 3 med anm. 3.

— betinget af en vis følge af forbrydelsen anm. 1 i. f. til § 43.

— i tilfælde af fleres samvirken anm. 1 i. f. til § 58.

—, hvorvidt reglerne om p. er af strafferetslig eller straffeprocessuel natur anm. 1 til ikr.l. § 3.

Paatalemyndighed § 32; anm. 6 til § 53; § 76 med anm. 1; anm. 3 til ikr.l. § 32.

—, usande forklaringer for — anm. 6 til § 166.

—, falsk anklage for — §§ 168—173.

Pant, retsstridige forføjninger m. h. t. — § 280 med anm. 4.

— for spillergæld anm. 2 til ikr.l. § 12.

— for aagerforpligtelse ikr.l. § 17,1, sidste led med anm. 4.
Se ogsaa Pantsættelse.

Pantelaanere, forseelser af — § 336 med anm.

Pantsættelse af fremmed ting anm. 4 til § 255.

— af afhændet gods anm. 4 til § 276. Se forøvrigt Pant.
Part, falsk forklaring af — anm. 2 til § 163, § 166 med
anm. 1 og 3.

Passagerer, forbrydelser af udenlandske p. paa norsk
skib anm. 5 til § 12.

—, efterladet i land af — § 306 med anm. 2.

Penge, forfalskning af — kap. 17.

—, underslag af — anm. 7 til § 255.

—, eftergjørelse og uberettiget forfærdigelse af — § 367
med anm.

—, udspreddelse af gjenstande, der let kan forvexles med
— § 369.

—, retsstridig behandling af betroede — § 404.

Pengesedler se Penge.

Pengestrafte, der kan ilægges uden egen skyld ikr.l. § 8.

Pensionat, unge personer som betjening ved — anm. 3
og 9 til § 381.

Person, forseelser mod — kap. 39.

Plantning paa grund i fremmed besiddelse § 396 med
anm. 2.

Pleieanstalt, indlæggelse i — § 39 med anm. 2.

Pleiebarn, utugt med — § 199, 3 med anm. 9.

—, fremme af utugt med — § 205.

Politiet indbefattet under «øvrigheden» anm. 3 til § 137.

— udfærdiger paalæg til afværgelse af opløb anm. 2 til
§ 329.

—, overtrædelse af forskrift, given af — anm. 2 til § 339.

— eftersporing efter stjaalne eller forsvegne gjenstande
anm. 1 til § 336.

—, anmeldelse af fund af bortkommet barn for — § 340
med anm. 3.

—, udrykning af — § 349.

—, advarsel om fortsættelse af konkubinat anm. 2 til § 379.

—, afgivelse af tryksager til — § 434. Se ogsaa de føl-
gende ord.

- Politiforseelser, ophævelse af ældre lovgivning om
— ikr.l. § 2.
—, retsvildfarelse ved — anm. 2 til § 57.
—, medvirkning ved — anm. 1 til § 58 (p. 65).
- Polititjenestemand, negtelse af at opgive navn etc.
for — § 333 med anm.
- Politivedtægter se Vedtægter.
- Post, offentlig — § 292.
- Postfrimerke, forfalskning af — § 184.
—, uberettiget forfærdigelse af — § 368.
— udspreddelse af gjenstande, der let kan forveksles med
— § 369.
- Posttjenestemand alm. bem. ved kap. 11 (p. 102—3)
og anm. 1 til § 122.
- Presseforbrydelser se Trykt skrift.
- Pressemeddelelser, berigtigelse af — § 430 med anm.
- Pressereferater anm. 5 til § 246, anm. 3 i. f. til § 247
og § 432 med anm
- Prest, tab af stilling som — § 29,4.
— aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.
- Prisangivelser § 428.
- Privatlivets fred, krænkelse af — § 390 med anm.
- Procedyre, løgnagtig — anm. 9 til § 270.
- Proformaretshandler anm. 2 og 6 til § 281, § 296,2,
anm. 4 til § 299.
- Prokurist, utroskab af — anm. 3 til § 275.
- Prostitutionen, bekjæmpelse af — indledende bem. til
kap. 19 (p. 167), anm. 1 til § 378, anm. 8 til ikr.l. § 12.
Se ogsaa Erhvervsmæssig utugt.
- Protokol, forfalskning af — § 185 med anm. 3.
- Protokoltilførsel, løgnagtig — § 120.
- Protokoludskrift § 120.
- Proviant, skibsmandskabs utilbørlig omgang med —
§ 426,5.
- Pryd, gjenst. best. til — § 292.

Præskription se Forældelse.

Prøve se Løsladelse.

Rabatmerker anm. 2 til § 184.

Ran §§ 267—269 med anm.

—, forhold til udpresning anm. 5 til § 266.

—, forhold til tyveri anm. 4 til § 257.

—, forbund om at forøve — §§ 259,1, 261, 263, 268,3 og 269,1.

Ransagning § 116.

Redaktør, strafansvar for — § 322 jfr. alm. bem. til kap. 32. Se ogsaa Udgiver.

Reders ansvar for usjødigtigt skib § 304, sidste led med anm. 6.

— undladelse af at sørge for skibets sjødugtighed og de ombordværendes tarv § 416.

— — af registrering, merkning, opslag § 419.

—, forskellige undladelser af — § 414.

— benyttelse af nogen uberettiget som skibsfører, maskinist eller styrmand § 424, sidste led.

Redning, undladelse af r. under livsfare § 387,1 med anm. 1—4.

Redskaber til forøvelse af forbrydelse §§ 34 og 161.

— til eftergjørelse eller forfalskning af penge § 177.

— til forfærdigelse af penge o. lign. § 367 med anm. 4.

Reel konkurrents anm. 1 til § 62.

Referat se Gjengivelse, Pressereferat.

Regenten, forbrydelser mod — §§ 99—101.

Registrering, undladelse af — § 419 med anm. 1.

Regjeringsdepartement, begjæring om paatale anm. 1 til § 77, § 130.

— ophæver anbringelse i sindssygeasyl m. v. § 39, 2det p.

— bestemmer om paatale af beskyldninger mod off. myndighed § 130 i f.

Regnskabsbøger anm. 5 i. f. til § 179. Se ogsaa Bogførsel.

Regnskabsførsel se Bogførsel.

Regres, hvor der er flere erstatningspligtige ikr.l. § 26 med anm. 3 og 4.

Reisebillet § 184.

Reisende, undladelse af at føre fortegnelse over — § 334.

Ren, tyveri af — §§ 258, 4, 261 og 263.

Rente, utilladt — anm. 1 til § 295.

— af aagerlaan ikr.l. § 17.

Restaurationer, vedtægter om orden paa — anm. 3 til ikr.l. § 15. Se ogsaa Udskjænkningssed.

Ret, falsk forklaring for — § 166 med anm. 1 og 3.

—, falsk anklage etc. for — §§ 168—173.

— afgjør (i lagmandsretssager), om uagtsomhed er grov anm. 6 til ikr.l. § 19.

— — — spørgsmaal om ny eller gammel straffelovs anvendelse ikr.l. § 32 med anm. 1.

—, udøvelse af r., frakjendt ved dom § 344 med anm. 2.

Retmæssige handlinger straffrie anm. 4 til § 49.

Retorsion §§ 228, 3dje led med anm. 6 og 250.

Retsforhold, bevidnelser af betydning for — § 372 med anm. 2 og 3.

Retsfuldmægtige, falsk forklaring af — § 166 med anm. 1.

Retshandel, bevidnelser, der er af betydning for — § 372 med anm. 2 og 3.

Retspant anm. 5 til § 280.

Retsstridighed, bedømmelse af angrebets r. ved nødvendighed § 48 med anm. 4.

—, uvidenhed om — §§ 42 med anm. og 57 med anm.

Retsvildfarelse §§ 42 med anm. 1 i. f. og 57 med anm.

Rettergangspolitiet anm. 1 til § 138.

Rettigheder, tab af — §§ 16, 29—32.

Revselsesret anm. 7 til § 219 og anm. 2 til § 228

—, overskridelse af — § 386 med anm.

Ridning, uvorren — § 351, 1 med anm. 1.

Rigsretten § 99.

Ro, forstyrrelse af — §§ 349 og 350 med anm.

Rum, indbrud i — § 147 med anm. 5.

—, straffelovens virkekreds i — kap. 1.

Rygte, udbredelse af falsk — § 349, 2det led.

Rækverk, forsømmelse af at vedligeholde — § 351,5.

Rødder, optagen af — § 400.

Rømning fra krigstjeneste § 134 med anm. 4.

—, forbund om — § 139.

— af søfolk § 302 med anm.

— —, medvirkning til — § 303, anm. 4 i. f. til § 301.

—, sindssygs — § 354,1.

Røveri anm. 2 til § 267. Se forøvrigt R an.

Saaning paa grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.

Sagfører § 29,4 med anm. 2 og 5, alm. bem. ved kap. 11 (p. 103), anm. 3 til § 332.

—, straffebest. for — alm. bem. til kap. 33.

— aabenbarelse af kaldshemmeligheder § 144.

Sagkyndige, straffebestemmelser for — anm. 2 til § 110 og § 114 med anm. 4.

Salg af forgiftede og sundhedsskadelige gjenstande § 153, 2det og 4de led.

— af sundhedsskadelige lægemidler § 360.

— til underpris til skade for kreditorer § 282 med anm. 8 og § 285 jfr. §§ 288 og 289, 2det led. Se ogsaa Falholdelse.

Samleie indledende bemærkninger til kap. 19 (p. 166).

—, fuldbyrdet — anm. 7 til § 192.

— med utilregnelige § 193, 1ste led i. f.

—, tilsneget — § 194.

—, blodskam ved — §§ 207 og 208 med anm.

—, egteskabsbrud ved — § 209 med anm.

— i ugyldigt egteskab anm. 2 til § 220.

Samling, offentlig — § 292.

Sammenblanding af penge § 404.

Sammenkomst, forstyrrelse af — § 138.

Sammenstimling §§ 329, 2det led, 349.

Sammenstyrtning §§ 148–151.

Sammenstød af forbrydelser eller forseelser §§ 62 og 63 med anm.

— af skibe §§ 315, 415, 418 med anm.

Samtykke, betydningen af fornærmedes s. i alm. anm. 3 til § 42.

— til legemsfornærmelse eller drab § 235.

— til fosterfordrivelse § 245, sidste p.

Samvirken, fleres — § 58 med anm.

Sand, bemægtigelse af — § 399,1.

Sandhed, bevis for en ærekrænkende ytrings — anm. 5 til § 101, anm. 2 til § 246, § 249,1 med anm. 3, § 253 med anm. 4.

Sedelighed, forbrydelser mod — kap. 19.

— — paataleregler anm. 1 til § 77.

—, forseelser mod — kap. 38.

—, vedtægter til ordning af — anm. 2 til ikr.l. § 15.

Sedvansmæssig strafbar virksomhed §§ 36, 2det led, 204, 297, 303, 2det led og 318, 2det led.

Segl, falsk — § 186.

—, brud af off. — § 343 med anm. 6.

—, uberettiget forfærdigelse af — § 368.

Seiling, uvorren — § 351,1 med anm. 1.

Selvangivelse §§ 59 (med Tilføielser og rettelser til p. 66) og 171,2.

Selvbefrielse, fængslet persons — anm. 2 til § 131.

Selvbeskadigelse, medvirkning til — § 236.

Selvbesmittelse anm. 2 til § 213.

Selvforkyndt beruselse § 56 i. f. med anm. 4.

Selv mord, medvirkning til — § 236 med anm. 3.

Selvtægt anm. 6 til § 392.

Sendebud, fremmede — § 96, sidste led.

Signaler se Nødsignal.

Sikkerhedsforanstaltninger, undladelse af s. m. h. t. færdselen paa off. vei § 351,6.

—, undladelse af s. til betryggelse mod ildsvaade og sprængning § 352 i. f.

Sikkerhedsret, forbrydelse mod — anm. 2 til § 262 og § 280 med anm. 5.

Sikkerhedsstillelse for uforfalden gjæld § 283 jfr. §§ 288 og 289.

— for forfalden — § 285 med anm. 3 jfr. §§ 288 og 289.

Simle, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.

Sindssyg, utilregnelig § 44 med anm. 2, 4, 5, 6 og 7.

—, indlæggelse i sindssygeasyl § 39 med anm. 4, 5, 6 og 7 og anm. 5 til § 117.

— paataleret § 78 og anm. 3 og 4 til § 80.

—, utugt med — § 193.

—, forsømmelse af bevogtningspligt m. v. ligeoverfor — § 354,1 med anm. 2.

— erstatningspligt ikr.l. § 23.

Sindssygdom se foreg. ord.

Sindssygeasyl, indlæggelse i — § 39 med anm. 2.

—, ulovligt samkvem med person i — § 346.

Sjælelig smerte, fremkaldelse af — anm. 2 til § 228.

Sjælesørger, misbrug af stilling som s. til forøvelse af utugt §§ 199,1 med anm. 5, 204, 1ste led i. f. og 205.

Sjødylgtighed, undladelse af at sørge for — § 416 med anm. 2.

Sjøfartsforhold, forbrydelser i — kap. 30.

—, forseelser i — kap. 42.

Sjøforklaring § 414, 2det led.

Sjøulykke §§ 148—151, alm. bem. til kap. 14 (p. 131), § 304, 2det led.

Skade paa eiendom og formue kap. 28. Se ogsaa Erstatning.

Skadelidende, inddragning til fordel for — § 37, 2det led.

Skadeserstatning se Erstatning.

Skadetilføielse se Beskadigelse.

- Skat, opgaver, der danner grundlag for — § 167, sidste led med anm. 6. Se ogsaa Afgift.
- Skib, straffbare handl. begaaede ombord paa — § 12,1 og 2 med anm. 4 og 5, § 69, sidste led, alm. bem. til kap. 30.
- , indbrud i — §§ 147 med anm. 4, 355.
 - , tyveri fra — §§ 258,1 og 3, 261 og 263.
 - , hvorvidt s. er vare anm. 4 til § 273.
 - , sikkerhed i — anm. 2 til § 280.
 - , opgivelse af — § 314.
 - , sundheds- og sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.
 - , forsøg paa at reise med s. uden billet § 403.
 - , sjødygtighed § 416 med anm. 2.
 - , sammenstød §§ 315, 415 og 418.
- Skibsdagbog, usand anførsel i — § 316.
- , undladelse af at føre — § 421.
- Skibsfører, tab af stilling som — § 29,4 med note 11.
- , mytteri mod — § 312 med anm. og § 313.
 - , unddragelse af at tiltræde tjeneste anm. 3 til § 301.
 - , forhold ved dobbeltforhyring anm. 4 i. f. til § 301.
 - , paataleberettiget paa rederiets vegne anm. 5 til § 301.
 - , gaaen tilsjøs med usjødygtigt skib § 304 med anm.
 - , retsstridig el. utilbørlig behandling af medfarende §§ 307, 308,2 og 3.
 - , retsstridigt forhold mod underordnede § 308.
 - , usand anførsel i dagbog § 316.
 - , undladelse af hjælp ved sammenstød § 315.
 - — af at opgive skibets navn m. v. i tilfælde af sammenstød § 415
 - — af at sørge for skibets sjødygtighed og de ombordværendes tarv § 416 med anm.
 - — af at foretage det paabudte i anl. af begaaede forbr. § 417,1.
 - — af at medtage personer, som hjemsendes § 417,2.
 - — af at efterkomme konsuls afgjørelse § 417,3.

Skibsfører, undladelse af registrering, merkning, opslag § 419, 1ste led.

— — af at have skibspapirer og sjøfartsloven ombord § 419, 2det led.

— — af at føre dagbog m. v. § 421.

—, forskellige undladelser af — § 414.

—, misbrug af straffemyndighed § 420.

—, uagtsomhed i tjenesten § 422,1.

—, beruselse i tjenesten § 422,2.

—, uberettiget føren norsk flag § 423,1.

—, uberettiget fragtfart § 423,2.

—, uberettiget tjenestgjøring som — § 424 med anm. 2 og 5.

—, benyttelse af nogen uberettiget til tjenestgjøring § 424, sidste led.

—, udsætten af skibet for fare ved smugling o. lign. § 425 med anm.

Skibs heften for bøder anm. 4 til ikr.l. § 8.

Skibsmandskabs undladelse af at vise lydighed §§ 309 —311 jfr. 426,7.

—, forseelser af — § 426.

Skibsmaskinist se Maskinist.

Skibspapirer § 419, 2det led.

Skibstjeneste, unddragelse af — § 301.

Skilsmisse i anledning af egteskabsbrud § 209 i. f. med anm. 7.

— paa grund af forbrydelse ikr.l. § 11,1 med anm.

Skjæl, bemægtigelse af — § 399,2.

Skjærpet fængsel §§ 18—20.

Skjødesløshed i off. tjeneste § 324 med anm. 5.

Skjøn ved erstatningskrav anm. 3 og 4 til ikr.l. § 19.

Skjønsmænd, straffebestemmelser for — §§ 110 med anm. 2 og 114 med anm. 3.

Skolehjem, ulovlig betræden af — § 353 med anm. 1.

Skrift, utugtigt — § 211. Se ogsaa Trykt skrift.

Skriftlig bevidnelse se Bevidnelse.

- Skriftliig meddelelse, bevirken, at s. m. ikke kommer frem til vedk.s kundskab § 146.
- udtalelse, falsk udgivelse af s. u. for at hidrøre fra bestemt person § 371 med anm.
- Skrig, fredsforstyrrelse ved — § 350.
- Skræk, forvolden af — §§ 349 og 350, 2det led.
- Skydevaaben, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352.
- Skyld, pengestrafte, ilagte uden — ikr.l. § 8, 1ste led med anm. 1 og 2.
- , indflydelse paa erstatningspligt ikr.l. § 19, 1ste led og anm. 7, § 21, anm. 3 til § 26.
- Se ogsaa Strafskyld.
- Slagsmaal §§ 350 og 384 med anm.
- Slagtning, regler for — ikr.l. § 15, sidste led med anm. 5.
- Slavehandel § 225, 2det led med anm. 3.
- , hvid — anm. 4 til § 202, anm. 1 til § 335.
- Slegtninge, paataleret § 78, sidste led og anm. 3 og 4 til § 80.
- , utugt med — § 199,3 med anm. 8.
 - , fremme af utugt med — § 205.
 - , blodskam med — § 207 med anm.
- Slegtskab, indgaaelse af egteskab, der er ugyldigt p. gr. af — § 220 med anm. 4.
- Smerte, forvoldelse af — § 232.
- , erstatning for — ikr.l. § 19, 2det led med anm. 9.
- Smitsom sygdom, udbredelse af — § 154.
- overtrædelse af forskrifter til modarbeidelse af s. s. § 357.
 - — hos husdyr § 271,3 med anm. 3.
 - kjønssygdom § 155.
- Smugling § 425 med anm. 2.
- Solidarisk erstatningsansvar ikr.l. § 26.
- Somnambulisme anm. 3 til § 44.
- Sop, plukken af — § 400.
- Soverum, ordning af tyendes — anm. 3 til § 380.
- Sparebank anm. 5 til § 273.

Sparebankbog, benyttelse af fremmed -- anm. 4 til § 255.

Sparemerker anm. 2 til § 184.

Specialprævention Tilføielser og rettelser til p. 54.

Spil § 284 med anm. 2, anm. 1—3 til § 299.

—, krav, der har sin oprindelse af — ikr.l. § 12,1 med anm. 1—7.

Se ogsaa Lykkespil.

Spioneri § 139.

Spisebeværtning, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.

Sportulering, ulovlig — anm. 1 til § 111.

Sprængning, forvoldelse af almenfare ved — § 148 med anm. 2 og §§ 149—151.

—, overtrædelse af bestemmelser om — § 352 i. f.

—, undladelse af at afverge — § 387,2.

— paa grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.

Se ogsaa Udsprængning.

Sprængstoffer, veiledning i brug af — § 160.

—, tilvirkning af — § 161.

—, uforsigtig adfærd m. h. t. — § 352.

Statsborger, strafbare handl. af norsk s. i udlandet § 12,3.

—, norsk s. udleveres ikke anm. 2 til § 12.

— — kan ikke udvises § 38.

Statsborgerlige rettigheder §§ 29,2 og 75.

Statsforfatning, angreb paa — § 98.

—, forhaanelse af eller ophidselse til had mod — § 135.

Statskassen, bøder tilfalder — § 27, sidste led med anm. 6, ikr.l. § 7, sidste led.

—, inddragning til fordel for — § 37.

Statsmagterne, beskyldninger mod — § 130.

Statsoverhoved, fremmed — § 96.

—, Norges — kap. 9, overskriften.

Statsraadet § 99.

Stedbarn, utugt med — § 199,3 med anm. 8 og 9.

Stedbarn, fremme af utugt med — § 205.

Stemmegivning, misligheder ved s. i offentlige anliggender §§ 105—109 med anm.

— — — i boer eller aktieselskaber o. lign. § 373 med anm.

Stemmeret, tab af — § 29,2 med anm. 3, §§ 30,2 og 109 med anm.

Stemmesedler, trykning af — § 428.

Stempel, falsk § 186.

—, uberettiget forfærdigelse af — § 368.

Stempelmerke, falsk — § 184.

—, uberettiget forfærdigelse af — § 368.

—, udspredelse af gjenstande, der let kan forvexles med — § 369.

Stempelpapir, uberettiget forfærdigelse af — § 368.

Stempling, usand tjenstlig — § 120.

— af guld og sølvarbeider § 271,2 med anm. 2.

—, falsk eller urigtig s. af metalarbeider § 375.

Sten, bemægtigelse af — § 399,1.

Stenkast § 351,2.

Støvnevidne, negtelse af at opgive navn etc. for — § 333 med anm.

Stilling, negtelse af at opgive og urigtig opgiven af — § 333 med anm.

Stortinget, forbrydelser mod — § 99.

— begjæring om paatale anm. 1 til § 77 (p. 81), § 130.

—, usandfærdige beskyldninger mod — § 130 med anm. 7.

Straamand som ansvarshavende redaktør anm. 3 til § 429.

Strafarbeide anm. 1 til § 26, ikr.l. § 7.

Strafbarhedsbetingelse i snevrere betydning anm. 5 i. f. til § 289; i videre betydning kap. 3.

Straffuldbyrdelse, ulovlig undladelse af — § 119.
Se ogsaa Frihedsstraf, Fuldbyrddelse.

Straffange, paagribelse af — § 48, 3dje led med anm. 11. Se ogsaa Fanger.

- Straffemyndighed, misbrug af skibsførers — § 308,1 med anm. 3.
- , tilsidesættelse af foreskrevne former ved skibsførers — § 420 med anm.
- Strafforfølgning, ulovlig undladelse af — § 118.
- Straffeprocessuelle bestemmelser, grænserne mellem a. og strafferetslige b. anm. 1 til ikr.l. § 3.
- Strafferetslige bestemmelser i ældre love ikr.l. § 3, 1ste led med anm. 1 og § 6 med anm. Se ogsaa foregaaende ord.
- Strafskyld, uvidenhed om omstændigheder, der forhøier eller formindsker — § 42 med anm. 1—3.
- Strafudmaaling, alm. principer for — Tilføielser og rettelser til p. 54.
- naar disciplinærstraf er anvendt af skibsfører § 427.
- Strike anm. 6 til § 137.
- Studerende, relegation af — ikr.l. § 13.
- Styrmand, misligheder m. h. t. førelse af dagbog § 316.
- , undladelse af at føre dagbog m. v. § 421.
- , uagtsomhed i tjenesten § 422,1.
- , beruselse i tjenesten § 422,2.
- , uberettiget tjenestgjøring som — § 424 med anm. 3.
- Støi, fredsforstyrrelse ved — § 350.
- Substitutionssystem ved forbr. i trykt skrift, alm. bem. til kap. 32 (p. 280).
- Sultefodring anm. 5 til § 382.
- Sundhed, forseelser m. h. t. — kap. 36.
- Sundhedsfarlige stoffe, udbredelse af — § 153, 2det led.
- —, legemsfornærmelse ved hjælp af — § 232 med anm. 4.
- —, overtrædelse af forskrifter m. h. t. — § 361 med anm.
- Se ogsaa Sundhedsskadelig.
- Sundhedsforskrifter, overtrædelse af — § 357.
- , — af s. for fabriker o. lign. § 366 med anm.

- Sundhedsskadelige gjenstande, inddragning af — § 366.
- næringsmidler m. v., falholdelse af — — § 359.
 - stoffe, tilsætning til vandløb etc. § 152.
- Svanger kvinde se Besvangret kvinde.
- Sverige ligestillet med Norge §§ 97 og 104, 2det led, anm. 1 til § 96.
- Svig mod forsikringsgiver § 272 med anm. Se forøvrigt Bedrageri.
- Svin, tyveri af — §§ 258,4, 261 og 263.
- Svogerskab, indgaaelse af egteskab, der er ugyldigt p. gr. af — § 220 med anm. 3 og 4.
- Syfilittisk sygdom anm. 2 til § 155.
- uagtksomhed m. h. t. — § 358 med anm. 1—3. Se ogsaa Venerisk sygdom.
- Sygdom som følge af legemsforuørmelse §§ 229 med anm. 5 og 237.
- Sygebehandling, uvirksom — § 157.
- ved hypnose o. lign. § 364, sidste led.
- Sygehus, utugt med nogen, der er optaget i — §§ 199,2 og 205.
- Sygepleiere anm. 5 til § 242.
- Sætter, strafansvar for — alm. bem. til kap. 32, anm. 13 til § 322.
- Sølv, falsk eller urigtig stempling af — § 375 med anm.
- Søskende berettigede til at paatale ærekrænkelser mod afdøde § 252, 3dje led.
- Søterritoriet anm. 3 til § 12.
- Søvn anm. 3 til § 44.
- Tang, bemægtigelse af — § 399,2.
- Tapeter, sundhedsskadelige — § 359,2.
- Taxter, overtrædelse af — § 405 med anm. 1—3.
- Teater, unge personer som betjening ved — anm. 3 og 9 til § 381.
- , sikkerhedsforskrifter for — § 365 med anm.

- Teaterforestillinger, usømmelige — anm. 5 til § 376.
—, unge personers medvirkning ved — § 381, 4 og 5 med anm. 12 og 13.
- Telefonanlæg, uberettiget benyttelse af — anm. 1 til § 6 og anm. 4 i. f. til § 393.
—, beskadigelse af — § 292 med anm. 4.
- Telefonmeddelelse, usand udfærdigelse af — § 120.
- Telefonvæsenets tjenestemænd, alm. bem. ved kap. 11 (p. 102—3).
- Telegrafanlæg, beskadigelse af — § 292 med anm. 4.
- Telegrafvæsenets tjenestemænd, alm. bem. ved kap. 11 (p. 102—3).
- Telegram, usand udfærdigelse af — § 120.
- Terminhandel anm. 2 til § 284.
- Terminspil § 299, 2det led med anm. 4, ikr.l. § 12, 1, 3dje led.
- Tidsskrift § 430 med anm. 8 og § 434.
- Tiggeri anm. 6 til § 270.
- Tilbagebetaling af udbytte ved lykkespil §§ 298, sidste led og 383, 5te led. Se ogsaa Betaling.
- Tilbagetræden fra forsøg § 50 med anm.
- Tilbagevirkende kraft af straffelove, § 3 med anm., ikr.l. §§ 29—32 med anm.
- Tilbud om at udføre strafbare handlinger § 140.
- Tillid, forseelser mod den alm. — kap. 37.
- Tillidsforhold, misbrug af t. ved tyveri §§ 260, 2, 261 og 263.
- Tillægsstraffe § 16, anm. 3 til § 52, § 62, sidste led med anm. 3 og Tilføielser og rettelser til p. 70.
— ved strafbare handlinger efter speciallovgivningen ikr.l. § 9.
- Tilregnelighed anm. 4 og 5 til § 44.
—, betydning for erstatningspligt ikr.l. § 23.
—, formindsket §§ 39 med anm. og 56 med anm.
- Tilsidebringelse af lig § 341 med anm. 6

- Tilskyndelse til strafbare handlinger anm. 1 til § 58 (p. 65), § 140.
- til tjenesteforbrydelser § 125.
- Tilsmudsen af gjenstande § 391 med anm. 3.
- Tilstaaelse i straffesag § 115.
- Tilsynspligt, foresattes forsømmelse af t. ligeoverfor børn anm. 3 til ikr.l. § 22. Se ogsaa Bevogtningspligt.
- Tiltale, betinget udsættelse af — anm. 1 til § 52.
- Tiltalebeslutning, falsk — anm. 2 til § 168.
- Tinglysning anm. 4 til § 276.
- Titel, ulovlig tilegnelse af — § 328.
- Tjeneste, tab af offentlig — §§ 29,1, 30,1 og 126
- , tillægsstraf til tab af off. — § 30,3 og 4.
 - , tab af adgangen til at opnaa off. -- §§ 29,2, 30,2, 75 og 76.
 - i rigets krigsmagt §§ 29,3 og 30,3.
 - , forbrydelser i offentlig — kap. 11.
 - , forseelser i offentlig — kap. 33.
 - , — i privat — kap. 41.
 - , skibsmandskabs undladelse af at tiltræde — §§ 301 og 426,1.
 - , syfilitsk syge personers indtræden i privat — § 358,2 med anm. 4 og 5.
- Tjenestedragt, ulovlig bæren af — § 328,1.
- Tjenestehemmeligheder, aabenbarelse af — § 121.
- Tjenestemand se Offentlig tjenestemand.
- Tjenestepligt, undladelse og overtrædelse af offentlig — § 324 med anm.
- Tjenestesøgende, undladelse af at føre fortegnelse over — § 335.
- Tjenestetyende, kvindeligt t. paa udskjenkningssted § 381,2 med anm. 8.
- soverum anm. 3 til § 380.
- Tobak, tilegnelse af — anm. 3 til § 262.
- Tort, erstatning for — ikr.l. § 19, 2det led med anm. 9.

Torv, bemægtigelse af — § 399,1.

Traite blanche se Slavehandel (hvid).

Traktater om udlevering anm. 2 til § 12 og anm. 1 til § 302.

Transport af dyr ikr.l. § 15.

Trusel, strafbar — § 227.

— mod tjenestemænd § 128.

— med gift eller sprængstoffer § 160.

—, hvorved nogen søger at tilvende sig underskrift paa dokument anm. 3 til § 180.

—, hvorved legemlig omgængelse fremtvinges § 191 med anm. 2 og 5.

— ved forførelse til og fremme af utugt § 204.

— med retsstridig adfærd § 222 med anm. 2—4.

— med anklage eller anmeldelse eller ærekrænkende beskyldning § 222, 2det led.

— som middel til frihedsberøvelse § 224.

Trykker, frakjendelse af ret til at drive næring som — § 435, sidste led.

—, strafansvar § 322 i. f. og alm. bem. til kap. 32.

Trykkested, undladelse af at angive — § 428.

Trykning af beslaglagt eller inddraget skrift § 433 med anm.

Trykt skrift, definition af — §§ 7,2 og 10.

— —, strafbare handlinger i — anm. 1 til § 58 (p. 65).

— —, forbrydelser i — kap. 32.

— —, forseelser, forøvede ved — kap. 43.

— —, ringeagt mod de konstitutionelle magter i — anm. 1 til § 130.

— —, ærekrænkelser i — § 247, 2det led.

— —, uanstændighed i — anm. 4 til § 376.

— udtalelse, falsk udgivelse af t. u. for at hidrøre fra bestemt person § 371 med anm.

— værdipapir § 178.

Træaffald, bemægtigelse af — § 399,1 med anm. 2.

Trældom, hensættelse i — § 225.

- Trær, bemægtigelse af — § 399,1.
Tvang, strafbar — § 222 med anm.
— mod off. tjenestemand § 127 med anm.
— ved forførelse til eller fremme af utugt § 204.
— ved ægteskabs indgaaelse § 221 med anm. 3.
Tvangsarbejdsanstalt, ulovligt samkvem med person i — § 346. Se ogsaa Arbejdshus.
Tvangsmulkt ikr.l. § 3, 2det led med anm. 4.
Tvekamp se Duel.
Tyende se Tjenestetende.
Tyendeattester anm. 2 i. f. til § 372 og § 412, 2det led.
Tyveri alm. bem. til kap. 24, §§ 257—261, 263 og 265 med anm.
—, forbund om at forøve — §§ 259,1, 261, 263 og 268,3.
—, hæleri ved — se Hæleri.
Tøier, sundhedsskadelige — § 359,2.
- Uagtsomhed §§ 40 med anm. 5, 42, 2det led med anm. 5, 43 med anm. 2, anm. 4 til § 45, anm. 5 til § 47, anm. 1 til § 58 (p. 64) og anm. 12 til § 48.
Uanstændig, begreb anm. 3 til § 211.
Uanstændighed, offentlig — § 376 med anm.
Ubestemte straffedomme § 65 med anm.
Ubrugbargjørelse af fremmed eiendom §§ 291—293 og 391 med anm.
Udbytte af en strafbar handling § 36.
— af lykkespil §§ 298, sidste led og 383, 5te led.
Udbyttebeviser § 178.
Udeblivelse fra tjeneste §§ 409 og 412.
Udenlandsk straffedom anm. 2 til § 13 og Tilføielser og rettelser til p. 27.
— — i gjentagelsestilfælde § 61, sidste led med anm. 4.
— skibsfører anm. 5 til § 424.
— tjenestemænd, usande bevidnelser af — anm. 1 til § 189.
Udgiver, strafansvar § 322; jfr. alm. bem. til kap. 32.

Udgiver, undladelse af at angive sig som — § 429, 1ste led.

—, urigtig angivelse af — § 429, 2det led med anm. 3.

—, vægring af at optage berigtigelse § 430 med anm.

—, uagtsom indtagelse af strafbare artikler § 431 med anm.

Udgravning § 351,4 med anm. 2.

Udlaansvirksomhed, aager ved — § 297.

Udlagt gods, forrykkelse af — § 343 og anm. 5 til § 280.

Udlandet, strafbare handlinger, begaaet i — § 12 med anm. 6—13, § 13 med anm.; p. 10—11.

—, egteskab, indgaaet i — anm. 3 til § 220.

Udleie af værelser til prostituerede kvinder anm. 2 og 7 til § 206.

Udlevering af forbrydere anm. 1, 2 og 13 til § 12.

— af rømte sjømænd anm. 1 til § 302.

Udlægsforretning § 281 i. f.

Udlænding, strafbare handlinger af — § 12,4 med anm. 12 og 13; p. 10—11.

—, strafbarhed efter kap. 8 se indl. bem. til kap. 8 (p. 86) og anm. 1 til § 95.

— som norske tjenestemænd alm. bem. ved kap. 11 (p. 103).

—, ulovlig jagt eller fiske § 407, anm. 2.

—, overtrædelse af norske mønstringsregler anm. 2 til § 414.

Udpresning § 266 og anm. 13 til § 317.

—, forbund om at forøve — §§ 259,1, 261, 263 og 268,3.

Udskjænkningssted, unge personer som betjening ved — § 381,1—3 med anm. 1—9.

Udsprængning, forsømmelse af at indgjærde — § 351,4 med anm. 2.

Udstilling, utugtig — § 211.

—, anstødelig — § 377 med anm.

—, indsnigelse i — § 403.

Udsættelse af hjælpeløse personer §§ 242, 243 og 244.

— fra fast eiendom eller skib § 344.

- Udsættelse, af straffuldbyrkelse § 31. Se ogsaa Betin-
get straffedom.
— af tiltale anm. 1 til § 52, anm. 4 til § 72.
— af heftestrafts fuldbyrkelse af hensyn til fængsels-
straf § 21.
- Udvandrere, undladelse af at føre fortegnelse over --
§ 335.
- Udvandring, forledelse til — § 141 med anm. 1.
- Udvisning af riget § 38.
—, ulovlig — § 117 med anm. 6.
- Udviste, ulovlig tilbagevenden af — § 342.
- Uegte barn, anerkjendelse af — § 215, sidste led og
anm. 3.
— —, drab af — § 234.
— —, udsættelse af u. b.s liv for fare §§ 240, 241.
— —, udsættelse etc. af — § 244.
- Uforstand i off. tjeneste § 325, 1 med anm. 1—3.
— ved overskridelse af revselsesret § 386 med anm. 2.
- Uforsættlig følge §§ 43 med anm. og 51, 2det led med
anm. 4
- Ugyldighed af egteskab anm. 3 til § 220.
- Ugyldige krav, inddrivelse af — § 300 med anm.
- Ulydighed af skibsmandskab §§ 309—311 jfr. 426, 7
— fra off. tjenestemand's side anm. 4 til § 324.
- Umyndig, unddragen af u. fra rette vedk.s omsorg
§§ 216 og 217 med anm.
—, aager mod — § 296, 1.
—, misbrug af u.s letsind og uerfarenhed § 300 med anm.
—, hyrekontrakt indgaaet af — anm. 4 til § 301.
—, kredit til — ikr.l. § 17, 2.
- Umyndighed bedømmes efter hjemstedets lov anm. 3
til § 216.
- Umyndiggjort, bøder, ilagt — anm. 1 til § 28.
- Umyndiggjørelse anm. 3 til § 123.
- Unaturlig utugt § 213 med anm.
- Unddragelse af at yde besvangret kvinde bistand § 240.

Unddragelse af gods fra at tjene til fyldestgjørelse for gjæld §§ 281 og 282 med anm. jfr. §§ 288 og 289.

— af at tiltræde tjeneste paa skib §§ 301 og 302 med anm.

— af forsørgelsespligt § 219 med anm. 5.

Underfundig adfærd, utugt ved hjælp af — §§ 198 og 204.

— — som middel til frihedsberøvelse § 224 med anm. 3.

Underholdningspligt, betydning for hæleris strafbarhed § 319 med anm. Se ogsaa Forsørgelsespligt.

Underordnede, ansvar § 41 med anm., ikr.l. § 8, sidste led.

— — for forsømmelig bogførsel anm. 5 til § 288.

—, overordnedes ansvar for — §§ 139, sidste led og 347.

—, skibsførers retsstridige forhold mod — § 308.

—, undladelse af at vise lydighed i skibstjenesten §§ 309—311 jfr. 426,7.

—, udsættelsen af u. for forhold, der medfører fare for sedelighed § 380 med anm.

—, anvendelse af u. paa fordærvelig maade § 218,2.

Underpant anm. 4 til § 280.

Underslag alm. bem. til kap. 24, § 255 med anm.

—, straffen for — §§ 256 og 263 med anm.

—, paatalen af — §§ 264 og 265.

—, hæleri ved — se Hæleri.

—, gjentagelsesstraf for u. i henhold til ældre domme anm. 3 til ikr.l. § 29.

Undersøgelse i off. straffesag, modarbeidelse af — § 132.

Undervisning, forstyrrelse af — § 138.

Undladelse, strafbarhed § 4 med anm. 1, anm. 14 til § 12, § 40, sidste led med anm. 7—9, anm. 2 til § 57.

— af at efterkomme en dom anm. 2 til § 344.

Undvigelse, sigtet eller straffældt persons — § 119.

—, fængslet persons — § 131.

—, fremme af u. fra anstalt eller andet sted, hvor nogen af off. myndighed er anbragt § 346 med anm. 3 og 4.

Uniform se Tjenestedragt.

Urigtig indførelse i fortegnelse over reisende § 334 sidste led.

— — i pantelaaners fortegnelse § 336, 2det led.

— meddelelse om pantsat gjenstand § 336, 2det led.

Urter, optagen af vilde — § 400.

Usand skriftlig bevidnelse § 372.

Usjød-ygtigt skib, gaaen tilsjøs med — § 304.

— —, klager over — § 305.

Usedelige lærdomme anm. 3 til § 211.

Usømmelig adfærd § 376 med anm.

Utilbørlig adfærd §§ 127, 2det led og 350 med anm. 3.

— — af offentlig tjenestemand § 325,3—5 med anm. 5—10.

Utilregnelige, utugtig omgængelse med — § 193 med anm. 3. Se forøvrigt Tilregnelighed.

Utroskab § 275 med anm.

Utugt, hvad derunder indgaar anm. 3 til § 155, alm. bem. til kap. 19 (p. 166).

—, unaturlig — § 213 med anm.

—, opfordring og indbydelse til — § 378 med anm.

—, krav, der har sin oprindelse fra — ikr.l. § 12,2 med anm. 2.

Utugtig, begreb, anm. 3 til § 211.

— adfærd § 212.

— samliv se Konkubinater.

Uvidenhed § 42 med anm.

Vaaben, benyttelse ved tyveri §§ 259,2, 261 og 263.

Vagt, militær — § 127 med anm. 9.

Valg, misligheder ved — §§ 105—9 med anm.

Valgmøder, forstyrrelse af — anm. 2 til § 138.

Vand, retsstridige handlinger m. h. t. rindende — § 398,1 med anm. 1—3. Se ogsaa Vandløb, Drikkevand.

Vandkraft, tilegnelse af — anm. 1 til § 6.

Vandløb, forurensning af — § 152.

- Vand og brød, fængsel paa — §§ 19 og 20.
Vanrøgt § 219 med anm. 6.
— af dyr § 382 med anm. 2 og 6.
Varer, forfalskede — § 271,4.
—, priser, strafbar paavirkning af — § 273 med anm. 4.
Varetægtsarrest § 60. med anm.
Varetægtsfange § 48, 3dje led med anm. 11.
Varietéer, unge personer som betjening ved — anm. 9 til § 381.
Veddemaal § 299, 2det led med anm. 3.
—, krav, der har sin oprindelse af — ikr.l. § 12,1 med anm. 1—7.
Vederlag, betingelse af uforholdsmæssigt — se Aager.
Vedtægter, overtrædelse af — anm. 2 til § 339.
—, hvorved visse bedrifter gjøres afhængig af politiets bevilling anm. 3 i. f. til § 332.
— om helligdagsfred anm. 1 i. f. til § 348.
— om rolighedsforstyrrelser anm. 1 til § 350.
— om færdselen paa offentlig vei m. v. anm. 1 til § 351.
— om offentlig uanstændighed anm. 1 til § 376.
—, hvorved paalægges straf uden egen skyld anm. 2 i. f. til ikr.l. § 8 og anm. 1 til ikr.l. § 15.
—, adgangen til at udfærdige politiv. § 15 med anm.
Vei, rolighedsforstyrrelse paa off. — anm. 1 til § 350.
—, forvoldelse af fare for færdselen paa off. — § 351 med anm.
— over grund i fremmed besiddelse § 396 med anm. 2.
Veilegeme, forsømmelse af at vedligeholde — § 351,5.
Vekster, udbredelse af smitsom sygdom blandt — § 154 med anm. 5.
Velanstændighed, krænkelse af — § 376 med anm. 6.
Velfærdstab ved tyveri §§ 260,1, 261 og 263.
Vellugtende stoffe, tilegnelse af — — anm. 3 til § 262.
Venerisk sygdom § 155 med anm. 2. Se ogsaa Chanker, Gonnorrhoe, Syfilitisk sygdom.

Verge, paataleret § 78 og anm. 1 til § 79, anm. 3 og 4 til § 80.

—, utroskab af — anm. 3 til § 275.

Vergeraad anm. 4 til § 346.

Vertshuse, undladelse af at betale paa — § 402. Se ogsaa Gjæstgiveri, Hotel.

Vielse anm. 2 til § 220.

Vildfarelse § 42 med anm.

— om retsstridigheden § 57 med anm.

—, underskrift paa dokument, forskaffet ved hjælp af — § 180.

— om alderen ved utugt med barn anm. 4 til § 195, § 197, sidste p. med anm. 6, § 198, sidste p.

— ved egteskabs indgaaelse § 221 med anm. 2.

—, hvorved skade tilføies § 294,1.

Vin, forfalskning af — anm. 4 til § 362.

Vindesyg hensigt anm. 2 til § 255, § 303, 2det led.

— fremme af utugt §§ 204 og 206 med anm. 2.

Virkning af en strafbar handling §§ 12, sidste led med anm. 14 og 69, 2det led.

Virksomhed, ulovlig udøvelse af v., hvortil kræves off. tilladelse § 332 med anm. 1—3.

Vold mod tjenestemænd § 127.

— ved uberettiget indtrængen i hus o. lign. § 147, sidste led.

— ved ran § 267.

Voldgiftsmænd, straffebest. for — § 114, sidste led med anm. 7.

Voldtægt § 192 jfr. § 191.

Væbnet magt, udrykning af — § 349.

Vægtring ved at tilstede off. tjenestemand adgang § 326,1 med anm. 4.

— af at opgive børns og hjælpeløse personers opholdssted § 341 med anm. 8 og 9.

— af at efterkomme udkastelsesbeslutning § 344 med anm. 1.

Vægring af at optage berigtigelse i blad eller tidsskrift
§ 430 med anm.

Værdi, vildfarelse om — § 42, sidste led med anm. 6.

Værdipapirer, retsstridig behandling af betroede —
§ 404. Se ogsaa Ihænde haverpapirer.

Værelse anm. 5 til § 147.

Zuhälter anm. 5 til § 206.

Ægtefælle og Ægteskab se Egtefælle, Egteskab.

Erbarhed, krænkelse af — §§ 212, 377 med anm. 3.

Ærekrænkelser kap. 23; anm. 6 til § 325.

— mod kongen § 101, sidste led.

— som middel til udpresning § 266, 2det led.

Ærekrænkende beskyldning, trusel med — § 222 med
anm. 6.

Æresopreisning §§ 75 og 76, ikr.l. § 31.

Ærestegn § 328 i. f.

Ødelæggelse af fremmed eiendom §§ 291—293 og 391
med anm.

— af forsikret gjenstand § 272, 2det led.

— af egne eiendele til skade for kreditorer § 282 med
anm. 6 jfr. anm. 6 til § 281 jfr. §§ 288 og 289.

— af udlagt gods § 343.

— af off. opslag § 345.

Ødsel levemaade § 284 jfr. § 289.

Økonomisk skade anm. 9 til ikr.l. § 19.

Øl, forfalskning af — anm. 4 til § 362.

Østers, bemægtigelse af — § 399, 2.

Øvrigheden, hvad derved forstaaes anm. 3 til § 137,
anm. 2 til § 329.

—, bestemmelse m. h. t. foranstaltninger med utilregnelige
§ 39 med anm. 2.

—, tilladelse til offentlig forestilling anm. 6 til § 332.

Øvrigheden, vægring ved for ø. at opgive børns og hjælpeløse personers opholdssted § 341 med anm. 8 og 9.

—, overtrædelse af ø.s forbud mod betrædelse af visse steder § 353.

—, forbud mod kvindeligt tyende paa udskjækningssted § 381,2 med anm. 6.

—, tilladelse til at benytte børn ved off. forestillinger etc. § 381,4 med anm. 6.

7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
7. 11. 23

